

Уилям Макдоналд
Коментар на Стария Завет
том 2

Издательство „Верен“

Уилиям Макдоналд

Коментар на Стария Завет

том 2

1 Летописи – Псалми

Издателство „Верен“

Първо издание

© 1992 by William McDonald

Оригинално заглавие: Believer's Bible Commentary – Old Testament

© на българското издание: 2007 Издателство „Верен“ ЕООД

Превод от английски: Момчил Петров

Превод на стиховете: Красимира Ненова

Корица: Лидия Терзиева

Предпечат и печат: Издателство „Верен“ ЕООД

пл. „Славейков“ 1, 1000 София

www.veren.org

ISBN 978-954-8225-57-1

СЪДЪРЖАНИЕ

Първата книга на Летописите	7
Втората книга на Летописите	27
<i>Привидни противоречия</i>	28
Ездра	53
Неемия	65
Естир	79
Въведение в поетичните книги	91
Книгата Йов	97
Книгата на Псалмите	129
<i>Псалмите на проклятие</i>	302

ПЪРВАТА КНИГА НА ЛЕТОПИСИТЕ

„Летописите притежават свой собствен стил и красота, и преди всичко поучителна стойност, защото улавят и разкриват как в разрухата на всичко останало Божията цел остава непоклатима. С това ние трябва да се утешаваме и в настоящото време. Християнството е в разруха; но Божиите цели никога не пропадат и онези, които имат вяра, се укрепват и намират утеха в сигурното осъществяване на Божията цел.“

Уилям Кели

Въведение

I. Уникално място в канона

Летописите, които първоначално са представлявали една голяма книга, заемат последното място в еврейската Библия¹. Еврейското заглавие означава „Дневници“ или още по-буквално „Думи на дните“. Заглавието на гръцкия превод (Септуагинта) – „Пропуски“ (*Паралипомена*) – е неудачно и подвеждащо². Доброто заглавие „Летописи“ произхожда от латинската Вулгата на Йероним.

Тъй като на пръв поглед Първата книга на Летописите преповтаря 1 и 2 Царе, а Втората книга на Летописите разглежда същите исторически събития, които разглеждат и 3 и 4 Царе, възниква въпросът какво е тяхното уникално значение? Книгите на Летописите подчертано се различават от книгите на Царете. Книгите на Царете наблягат на *историческата* страна на събитията, докато Летописите подчертават *духовната* им страна. По тази причина Летописите се фокусират върху царуването на Давид и неговите наследници, както и върху храма и поклонението в него. Те предоставят нови подробности за свещениците, левитите, музикантите, певците и вратарите. Подробно описват пренасянето на ковчег в Ерусалим, подготовката за

строителството на храма и реформите, извършени от някои от благочестивите царе на Юда. Северното царство се споменава само във връзка с отношенията му с династията на Давид. Летописецът дори подминава трагичните истории за Амнон, Авесалом и Адония, както и отстъплението на Соломон. Ето защо книгите на Летописите в никакъв случай не са ненужно повторение. Те по-скоро представляват духовна интерпретация на историческите събития, представени в предходните книги.

Делата на всеки цар по време на неговото царуване са били редовно записвани в книга (3 Царе 14:29; 15:7 и т. н.). Несъмнено пасажите от книгите на Царете, идентични с тези в книгите на Летописите, са почерпени именно от този общ исторически източник.

Някои критикуват Летописите, че не били достатъчно пълни и всеобхватни, тъй като не описват важни исторически събития от периода, за който разказват.³ С присъщото си духовно проникновение Уилям Кели разкрива как Летописите, също както всички боговдъхновени книги, отразяват точно онова, което Светият Дух желае:

Тези сборки от Божии свидетелства, събрани в книгите на Летописите ... са откъслечни; те е трябвало да бъдат откъс-

лечни. Бог е можел да им даде пълнота и цялостност, ако е искал, но това е извън Неговата наредба. Бог Сам е замислил и Му е било угодно да разкрие Своето отношение към падението на Израил, като даде само частична информация тук-там. Няма нищо действително цялостно. Двете книги на Летописите са пропити от този принцип. Това често е голямо затруднение за изследователите, защото те, гледайки само с естествено око, не могат да го разберат. Струва им се, че книгите са общо взето изпълнени с грешки. Но това не е така. Те са написани по този начин преднамерено и обмислено от Божия Дух.⁴

Кели вижда уместна аналогия на ситуацията в Израил с разделеното и хаотично състояние на изповядващите християнството днес:

И така, убеден съм, че действието на Божията благодат за Неговия народ в настоящото време изглежда много неясно и много безредно за човека, който гледа с естественото си зрение; но когато се вгледате по-надълбоко, ще откриете, че то е според Божията воля, и че претенцията да имаме всичко накуп ще ни постави извън общението с Неговите намерения – ще ни направи самодоволни, вместо да съчувстваме заедно с Него на отпадналото състояние на Неговата църква.⁵

Първата и Втората книга на Летописите не са скучни исторически книги. Те са една свещеническа интерпретация на свещената история от Адам до завръщането на Израил от Вавилонския плен. Те са написани за нас, вярващите, и са приложими в нашия ежедневен живот.

II. Авторство

Повечето коментатори предполагат, че авторът или съставителят на Летописи

е Ездра. Последните два стиха на 2 Летописи са същите като първите два стиха на книгата на Ездра, а съществуват и много стилистични сходства. В своето време боговдъхновеният редактор е черпил информация от няколко книги, както може да се види от следния списък на източниците, които той споменава:

1. Книгата на гледача Самуил (1 Лет. 29:29)
2. Книгата на пророк Натан (1 Лет. 29:29)
3. Книгата на гледача Гад (1 Лет. 29:29)
4. Пророчеството на силонца Ахия (2 Лет. 9:29)
5. Виденията на гледача Идо (2 Лет. 9:29)
6. Книгата на пророк Семая (2 Лет. 12:15)
7. Книгата на гледача Идо (2 Лет. 12:15)
8. Писанията на пророк Идо (2 Лет. 13:22)
9. Книгата на израилевите и юдовите царе (2 Лет. 20:34; 27:7; 32:32)
10. Писанията на книгата на царете (2 Лет. 24:27)
11. Видението на пророк Исая (2 Лет. 26:22; 32:32)
12. Историята на Хозай⁶ (2 Лет. 33:19)

III. Датиране

Книгата на Летописите е написана след вавилонския плен (2 Лет. 36:22, 23). С помощта на родословията можем да посочим датата още по-точно. Последният човек в родословието на Давид, Ананий (1 Лет. 3:24), е в осмото поколение след цар Йоахин (наричан още Йехония [ст. 17] или Хония [ст. 17, НИПБКДж, бел.]). Йоахин царува ок. 600 г. пр. Хр. Ако определим средна продължителност от около 25 години за всяко поколение, стигаме до най-рано ок. 400 г. пр. Хр.

Летописите едва ли биха могли да са написани много *по-късно* от това, защото в такъв случай един писател, който отдава такава значение на родословието на Давид, както авторът на Летописи, би включил и всички по-късни наследници на царя.

Така виждаме, че Книгата на Летописите е една от най-късно написаните книги на Стария Завет – близо до времето на Малахия.

IV. Исторически фон и теми

Късната дата на Книгата на Летописите също ни помага да разберем нейното удареие. Монархията вече не съществува, но царското родословие продължава да се следи до наследниците, до които е достигнало, в очакване на Давидовия Син, Месията, който предстои да дойде.

Въпреки че монархията вече не съществува, храмовите служения все още заемат централно място в духовния живот на нацията. Скроджи пише:

И тук отново е подчертано всичко, свързано с поклонението; Храмът и служенията в него, свещениците, левитите, певците, гнусотата на идолопоклонството. Разкрива се, че проблемите на нацията се дължат на нейното незачитане на наредбите на Йахве, а просперитетът ѝ се дължи на завръщането ѝ към Него. Книгата

на Царете е политическа и царствена, докато Книгата на Летописите е свещенническа и проповедническа.⁷

Струва си да отбележим, че тези две теми – Месията и поклонението – са фундаментални и за съвременните вярващи.

Втората книга на Летописите започва от там, където завършва Първата книга на Летописите. В 1 Лет. 29 Давид определя Соломон за свой наследник. Във 2 Летописи се проследява родословната линия на Давид от Соломон до завръщането на еврейския остатък след вавилонския плен. Третата и Четвъртата книга на царете обхващат в общи линии същия период, но ударението в Книгите на Царете е повече върху Израил, докато Летописите наблягат на Юда, както отбелязахме и по-рано. Царете на Израил са споменати само във връзка с отношенията им с историята на Юда. Въпреки че по-голямата част от съдържанието на двете книги е едно и също, Летописите понякога съдържат подробности, които не са дадени в Царете, тъй като са написани в по-късен период и с по-различна цел. Ние ще разгледаме някои от разликите между двете книги, но няма да бъдем в състояние да навлезем в дълбочина във всички от тях. За тази цел са написани други книги.

Схема на изложението

I. Родословията (гл. 1–9)

- A. От Адам до Авраам (1:1–27)
- B. От Авраам до Израил (1:28–54)
- В. Потомците на Израил (гл. 2–8)
 1. Юда (2:1–4:23)
 2. Симеон (4:24–43)
 3. Рувим, Гад, и половината от

Манасиевото племе на изток от Йордан (гл. 5)

4. Леви (гл. 6)
5. Исахар (7:1–5)
6. Вениамин (7:6–12)
7. Нефталим (7:13)
8. Половината от манасиевото племе на запад от Йордан (7:14–19)

- 9. Ефрем (7:20–29)
- 10. Асир (7:30–40)
- 11. Вениамин (гл. 8)
- Г. Завърналите се от плена (9:1–34)
- Д. Родословието на Саул (9:35–44)
- II. Смъртта на Саул (гл. 10)
- III. Царуването на Давид (гл. 11–29)
 - А. Войската на Давид (гл. 11, 12)
 - 1. Силните мъже на Давид (гл. 11)
 - 2. Верните последователи на Давид (гл. 12)
 - Б. Давид пренася ковчега в Ерусалим (гл. 13–16)
 - В. Желанието на Давид да построи храма и Божият отговор (гл. 17)
 - Г. Победите на Давид (гл. 18–20)
 - Д. Преброяването и язвата (гл. 21)
 - Е. Подготовка за строителството на храма (гл. 22–26)
 - 1. Материали, хора, и мотивация (гл. 22)
 - 2. Подразделения и задължения на левитите (гл. 23–26)
 - Ж. Военни и правителствени ръководители (гл. 27)
 - З. Последните дни на Давид (гл. 28, 29)

Коментар

I. Родословията (гл. 1–9)

Първите девет глави на I Летоп. съдържат родословия или „родословни дървета“, както сме свикнали да ги наричаме. Родословията са били особено важни за евреите, за да поддържат своето разграничение на племена. След обръкването, предизвикано от плена, е било важно отново да се установят царските и свещенническите родословни линии.

В тези глави има редица случаи, в които имената се различават от дадените на други места в Библията. Съществуват различни причини за тези привидни несъответствия. Понякога някой човек има повече от едно име. Не трябва да ни изненадва фактът, че изписването на някои имена се е променило в хода на вековете. Все пак между написването на някои от родословията в Битие и техните съответствия тук, в Летописи, е изминало цяло хилядолетие (1400–400 г. пр. Хр.). В много случаи несъответствията се дължат на грешки при преписването. Дори бегла представа от еврейския език ще ни покаже колко лесно би могло да се случи това. Тези „противоречия“ не могат да

препънат сериозния изследовател, тъй като много от тях не са съществували в оригиналните документи и по никакъв начин не оказват влияние върху никоя от главните доктрини на вярата.⁸

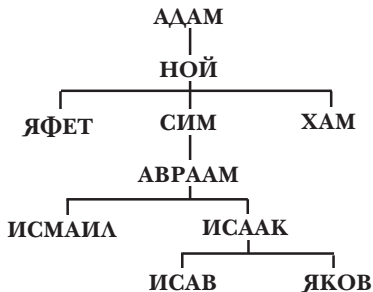
A. От Адам до Авраам (1:1–27)

Изглежда, че източникът на тези родословия е книгата Битие. Ст. 1–4 се позовават на Битие 5 (от Адам до Ной). Ст. 5–23 представят потомците на Ной, както са записани в Битие 10. Родословието на Авраам идва от Битие 11 (ст. 24–27).

Б. От Авраам до Израил (1:28–54)

Естествените потомци на Авраам, изброени в Битие 25, са представени в стихове 28–33. След това са разгледани потомците на Исаак, сина на обещанието. Исав от Битие 36 е споменат в ст. 35–54, след което подробно се разглеждат потомците на Яков (Израил). Гл. 2 до 9 проследяват потомството на Израил.

Тук, в гл. 1, летописецът стеснява фокуса от Адам, бащата на цялото човечество, до Яков, бащата на дванадесетте израилеви племена. Той бързо разчиства сцената от всичко извън избраната нация. Тук виждаме и началото на месианската родословна линия (ср. Лука 3:34–38).

В. Потомците на Израил (гл. 2–8)

1. Юда (2:1–4:23)

Юда е глава на най-голямото племе и е на първо място в благословието и обещанието, поради което неговото родословие е първото и най-дългото от всички (2:3–4:23). Родословията на двама от потомците на **Юда** са дадени по-обстойно: **Халев** – 2:18–20, 42–55 (това не е Халев от Чис. 13; вж. 4:15), и **Давид** – 3:1–24.

Сред родословията са пръснати някои исторически бележки. Това са неща, към които Светият Дух насочва вниманието ни, особено интересни моменти в този панорамен преглед на историята на Израил. В родословията на Юда вниманието ни е насочено към Божиите отношения с двама зли и с един праведен човек.

„**А първородният на Юда, Ир, беше лош пред ГОСПОДА, и Той го уби**“ (2:3). Той е потомък на брака на Юда с една **ханаанка** (Бит. 38:1–10). Не ни е казано какво точно е направил, а само че е бил **лош пред ГОСПОДА**. Неговата поквара му струва привилегиите на първороден син, мястото му в потеклото на Месията и живота му. Името му става петно в семейната история за всички следващи поколения. Добре е човек да мисли за последиците на злото, преди да е станало твърде късно. „Защото злодеите ще бъдат отсечени, а онези, които ча-

кат ГОСПОДА, те ще наследят земята“ (Пс. 37:9).

Историята на **Ахар** (Ахан) (2:7) можем да открием в Ис. Нав. 7. Той „вижда“, „пожелавал“, и „взима“ (Ис. Нав. 7:21) нещата, поставени под проклятие в Ерихон. Така той докарва беда на **Израил**, тъй като заради неговия грях 36 мъже загиват в неуспешната атака срещу Гай. Господ го посочва като извършител на престъплението и той и семейството му са екзекутирани.

„**А Явис беше най-почитан между братята си**“ (4:9). Това е един човек, който добре познава Бога и Го почита, като търси Неговото благословение. Явис е човек на вярата и Господ забелязва това. „А без вяра не е възможно да се угоди на Бога, защото който идва при Бога, трябва да вярва, че Той съществува и че възнагражда тези, които Го търсят“ (Евр. 11:6). Айрънсайд коментира:

Неговата молитва се състои от четири елемента. „Дано ме благословиш.“ Това означава „Дай ми истинско щастие.“ То може да съществува само когато човек върви и побеждава с Бога. „Дано разшириш областите ми.“ Той не се задоволява да остане само с онова, което има. Иска да получи и да се наслаждава на повече от Господното наследство. „Ръката Ти да бъде с мен!“ Явис разчита на Божията грижа и закрила. И последно се моли: „Да ме пазиш от зло, за да нямам скръб.“ Грехът е единственото нещо, което може да ограби от едно Божие дете неговата радост в Господа.⁹

Явис призовава Бога и бива възнаграден. Дано Бог ни укрепи да следваме неговия пример!

Вития е една от малкото жени, споменати в родословията. Тя е **дъщеря на фараона**, но живее с избрания Божи народ. Името ѝ означава „дъщеря на Йахве“.

Преди да продължим нататък, трябва

да се спрем на едно привидно несъответствие. Във 2:15 **Давид** е наречен **седмият** син на Есей, а в 1 Царе 16:10, 11 и 17:12 – **осмият** син. Един от синовете на Есей вероятно е умрял бездетен или преди да се ожени, и е пропуснат от летописеца.

2. Симеон (4:24–43)

4:24–43 След това е разгледано родословието на **Симеон**, втория син на Яков, вероятно заради близката връзка на неговото племе с племето на Юда. Делът на Симеон в Обещаната земя е сред територията на Юда (Иис. Нав. 19:9). **Градовете**, изброени в 4:28–33, са тяхното наследство. По-късно в историята обаче те придобиват и допълнителна земя чрез завоевания.

3. Рувим, Гад и половината от манасиевото племе на изток от Йордан (гл. 5)

Гл. 5 представя племената на **Рувим**, **Гад** и половината от племето на **Манасия**, които населяват земята източно от река Йордан. На тези племена е отделено много малко място. Те са сред първите, които отиват в плен (5:26).

Ст. 1 и 2 обясняват защо **първородството се дава** на други племена, а не на рувимците. Когато Яков благославя своите синове преди смъртта си (Бит. 49), той отбелязва покварата на Рувим (Бит. 35:22) и отнема от него положението на превъзходство. Двойния дял по отношение на земята получава **Йосиф** (чрез Ефрем и Манасия), а двойния дял по отношение на водачеството – **Юда**.

Гадците са изброени в ст. 11–17, а първенците на **половината манасиево племе** са представени в ст. 23 и 24.

Останалата част от гл. 5 накратко описва съдбата на тези племена. Заедно те успешно побеждават **агаряните** (исмаилянците) (ст. 10, 19–22). С малката си войска от 44,760 мъже те разгромяват далеч по-многобройните сили на врага. Те се

уповават на своя Бог (ст. 20) и Той им дава победа и изобилна плячка (ст. 21).

Тъй като са постоянно изложени на влиянието на идолопоклонническите нации около тях, скоро те започват да **блудстват след боговете на народите на земята, които Бог е изтребил пред тях** (ст. 25). Така се обръщат към **боговете**, които не са могли да спасят исмаилянците, и изоставят единствения истински **Бог**, с чиято сила са ги победили. Затова Бог ги предава в ръката на **асирийския цар** и те са отведени в **плен**.

4. Леви (гл. 6)

6:1–53 Тази глава разглежда **синовете на Леви** – потомците на третия син на Яков. Ст. 1–15 и 49–53 са посветени на най-известното семейство от това племе – семейството на **Аарон**. Първосвещенството е било дадено на Аарон и неговите синове, ето защо е толкова важно да бъде проследено точно родословието им от **Аарон** до вавилонския **плен**.

Самуил (ст. 28), синът на **Елкана** (ст. 27), е велик пророк и последният съдия в Израил, преди Саул да стане цар. Неговото служение е описано в Първата книга на Царете.

Леви има трима сина: **Гирсон**, **Каат** и **Мерарий**. Техните родословия са представени в ст. 16–30. Ст. 31–48 съдържат три родословия: на **Еман** от каатците (ст. 33–38), на **Асаф** от гирсоновците (ст. 39–43) и на **Етан** от мерариевите (ст. 44–47). Това са „певците“, **които Давид поставя** да служат пред **ГОСПОДА** (ст. 31, 32).

Еман вероятно е автор на Псалм 88. Той е потомък на пророк **Самуил**. Някои псалми носят името на Асаф, напр. Псалм 50 и Псалми 73–83. **Етан** може би е автор на Псалм 89.

6:54–81 Остатъкът от главата изброява **градовете и землищата им**, дадени на левитите от другите племена, съгласно заповедта, която Господ дава на Мойсей

(Чис. 35:1–8). Тя е изпълна под надзора на Исус Навиев (Иис. Нав. 21).

5. Исахар (7:1–5)

В гл. 7 са споменати шест племена:

Исахар (ст. 1–5)

Вениамин (ст. 6–12)

Нефталим (ст. 13)

Половината племе на **Манасия** (западно от Йордан) (ст. 14–19)

Ефрем (ст. 20–29)

Асир (ст. 30–40)

Тези родословия далеч не са толкова пълни като тези на Юда и Леви, вероятно защото те нямат отношение нито към престола, нито към свещенството.

6. Вениамин (7:6–12)

Въпреки че в един момент племето на **Вениамин** е намалено до 600 мъже заради своето безумие (Съд. 20), изглежда, че то си е възвърнало силата и числеността. Потомците на Вениамин са изброени още веднъж в гл. 8. Тук, в гл. 7, ударението върху Вениамин е като част от народа, докато в следващата глава е във връзка със Саул и Ерусалим.

7. Нефталим (7:13)

Четиримата сина на Нефталим са наречени **синове на Вала**, защото тя е майка на Нефталим. Не са посочени по-нататъшни потомци на тези четирима мъже.¹⁰

8. Половината от манасиевото племе на запад от Йордан (7:14–19)

Потомците на Манасия, които живеят на изток от Йордан в Галаад и Васан, са записани в 5:23, 24. Този пасаж разглежда другата половина от племето, която се заселва в Ханаан на запад от Йордан.

Един потомък на Манасия, който изпъква в неговото родословие, е Салпаад, който има само дъщери. Те са посочени по име в Иис. Нав. 17:3 и остават в ле-

тописите, защото повдигат пред Мойсей въпроса за обещаното от Господа наследство на жените в такива случаи (вж. Чис. 27:1–11). Еврейските жени са имали права във време, когато повечето езически жени са нямали никакви.

9. Ефрем (7:20–29)

Писателят се задълбочава в родословието на племето на **Ефрем**, за да проследи потеклото на **Исус Навиев** – най-известният ефремец в древната история. Хората, които извършват геройства за Бога, са слава за своите семейства и остават в спомените, предавани с любов за пример на следващите поколения.

10. Асир (7:30–40)

Списъкът на четиримата **синове на Асир** и **сестра им Сера** съвпада с този в Битие 46:17. Техните потомци са **избрани, силни и храбри мъже, главни първенци**.

11. Вениамин (гл. 8)

8:1–28 Вениамин, Юда, и части от племената на Симеон и Леви образуват южното царство, което бива отведено във вавилонския плен. Повечето от израилтяните, които се завръщат в Юда под водителството на Неemia, са от тези племена; на това се дължи и значително по-голямото място, което им е посветено в тези родословия.

Тук вениаминците са разгледани попълно отколкото в 7:6–12. Когато сравняваме тези два списъка, както и дадените в Битие 46:21 и Числа 26:38–41, следните принципи ни помагат да разберем привидните противоречия.

1. Някои хора имат повече от едно име.
2. Произношението и изписването на някои имена са се променили с времето.
3. Някои имена са пропуснати, защото мъжете са умрели рано или бездетни.
4. Думата „син“ (*бен*), може да означава син, внук, правнук, изобщо потомък.

5. Някои имена не са вписани, защото не служат на целта на летописеца.

8:29–40 Вениаминецът **Саул** е първият цар на Израил. Родословието му е представено тук и в 9:35–44. Тук са представени потомците само на неговия син **Йонатан**, приятеля на Давид. **Мерив-Ваал** (ст. 34) е друго име на Мемфивостей.¹¹

Родословията на Дан и Завулон не са дадени. (Дан е пропуснат и другаде в Писанието – особено важно в Откр. 7.)

Г. Завърналите се от плена (9:1–34)

Ст. 2–9 споменават накратко някои от синовете на **Юда** и **Вениамин**, които се завръщат в **Ерусалим**, първенци в своите **бащини домове** (ст. 9). Ст. 10–13 споменават **свещениците**, докато ст. 14–34 говорят за другите **левити**, които са се завърнали, и описват някои от техните задължения. Друг списък на завърналите се откриваме в Неемия 11.

Д. Родословието на Саул (9:35–44)

Последните десет стиха на гл. 9, които на практика повтарят 8:29–40, представят родословието на **Саул** и подготвят сцената за историческата част на 1 Летописи (гл. 10–29). Историята на Саул е записана в 1 Царе 9–31.

II. Смъртта на Саул (гл. 10)

10:1–5 Паралелният разказ за смъртта на Саул и синовете му се намира в 1 Царе 31:1–13. Спърдъжън коментира ст. 5:

Колкото и категорично да осъждаме самоунищожението, можем само да се възхитим на верността на оръженосеца – верен до смърт. Той не желае да надживее господаря си. Как е възможно този човек да живее и да умре за Саул, а ние да предадем нашия Цар и Господар, Господ Иисус?¹²

10:6–10 Във връзка със смъртта на

Саул трябва да отбележим няколко неща. Думите „**целият му дом умря едновременно с него**“ (ст. 6) се отнасят само за онези, които са участвали заедно с него в битката (1 Царе 31:6). Саул има и други синове, които не са убити от **филистимците** (ст. 13, 14; 2 Царе 2:8; 21:1–9). Но дори и те в крайна сметка не успяват да избегнат участта на баща си (2 Царе 21:1–8).

10:11, 12 Когато разбират за Саул и синовете му, **храбрите мъже** от **Явис-Галаад** вървят цяла нощ, взимат **телата** им от **филистимците** и след това **погребват костите им и посят седем дни**. По-рано Саул е спасил техния град от амонца Наас (1 Царе 11) и тези **храбри мъже** не са забравили неговата добрина.

10:13, 14 Тези стихове посочват две причини за смъртта на Саул: Той **не е спасил ГОСПОДНОТО** слово (вж. 1 Царе 13 и 15) и **е потърсил врачка, за да се допита** (вж. 1 Царе 28).

Краткото описание на смъртта на Саул отваря пътя за историята на Давид, избрания от Бога да владее над Неговия народ Израил.

III. Царуването на Давид (гл. 11–29)

A. Войската на Давид (гл. 11, 12)

1. Силните мъже на Давид (гл. 11)

11:1–3 Летописите не споменават краткото и неуспешно управление на Исвостей (2 Царе 2–4), а прескачат направо към коронацията на Давид в **Хеврон** (ср. 2 Царе 5).

11:4–9 Първата задача на цар Давид е да си осигури столица. Тези стихове разказват как е бил превзет **Ерусалим** (ср. 2 Царе 5:6–10).

Племенникът на Давид, **Йоав, синът на Саруя**, е и военачалник на неговата армия. Той проявява огромна храброст при превземането на **Ерусалим**. Съглас-

но обещанието на Давид той е направен **глава** на войските на Израил. Макар и храбър боец, **Йоав** е безмилостен човек и не е споменат между силните мъже на Давид, може би заради своя безскрупулен характер.

11:10 Този списък на бойците на Давид е даден в началото на неговото царуване. Във 2 Царе 23 подобен списък е поместен в края на царуването му. Тези **силни мъже** идват при Давид в различни моменти от неговия живот. Някои идват при него, докато е в пещерата Одолам (ст. 15–19). Други – когато е в Сиклаг (12:1–22). Трети се появяват, когато Давид се възцарява в Хеврон (12:23–40).

Следва списък на някои от „**силните мъже**“ на Давид и на няколко от техните „велики дела“:

11:11 Ясовеам. С една ръка той убива **триста души** само с едно **копие**. Бог му дава свръхестествена победа над враговете на Израил. Храбрите мъже все още могат да извършват необикновени неща за Бога, когато с упование в Него се бият срещу врага на човешките души.

11:12–14 Елеазар, синът на Додо. Обърнете внимание, че преди всичко **той** е „с Давид“. Той е верен на Давид и остава с него дори когато всички други **побягват**. И за какво рискува живота си? За една нива с ечемик! Принципът, а не собствеността, е заложен на карта. Тази земя по обещание принадлежи на Израил и **филистимците** не бива да получат от нея дори колкото да сложат стъпалото на крака си. Християните днес трябва да осъзнаят, че принадлежат на Бога, и не бива да позволяват на Сатана да сложи дори стъпалото на крака си в техния живот, даже и в незначителни на пръв поглед области.

11:15–19 Тримата мъже в **Одолам**. Те са заедно с Давид в крайното му притеснение и познават копнежа на сърцето му. Излагат на **опасност живота си**, за да му донесат **вода от витлеемския кладенец**,

която да освежи духа му. Те правят това не заради почитта, която ще получат, тъй като имената им не са споменати, а заради удоволствието, което водата ще достави на Давид. Къде са днес мъжете и жените, които живеят толкова близо до Господ Иисус, че познават копнежите на Неговото сърце? Къде са мъжете и жените, които ще изложат на **опасност** всичко, за да освежат душата Му като Му донесат глътка вода от някое нуждаещо се мисионерско поле? Онези, които сторят това, със сигурност ще бъдат поставени сред Неговите храбри служители.

11:20, 21 Ависей, братът на Йоав, е най-почитаният сред вторите **трима**.¹³ Писанието ни казва, че **Ависей** е бил непоклатимо верен на Давид. Той отива с Давид в стана на Саул (1 Царе 26), той е заедно с Давид, когато Давид бяга от Ерусалим по времето на бунта на Авесалом (2 Царе 16), потушава бунта на Савей (2 Царе 20), спасява Давид от великана Исви-Венов (2 Царе 21) и по много други начини вярно служи на своя цар (2 Царе 10, 18; 1 Лет. 18). Самоотвержената храброст, съчетана с вярност и посвещение, ще направят от всекиго безценен приятел и служител на Царя на Царете.

11:22–25 Ваная. Баща му е свещеник (1 Лет. 27:5) и **храбър мъж**. Той е началник на личната охрана на Давид. Тук са изброени някои от подвизите му. По-късно той заема мястото на Йоав като военачалник на израилевите войски (3 Царе 2:34, 35). В неговите победи виждаме образ на победния живот, в който светът (великанът **египтянин**), плътта (**Моав**), и дяволът (ревящият **лъв**) са смело посрещнати и разгромени.

11:26–47 Независимо че в ст. 26–47 не са посочени делата им, имената на онези, които героически са служили на Давид, са надлежно изброени. Някои от имената са изключително интересни. Например **амонецът Селек** (ст. 39) и **моавецът Етема** (ст. 46) по рождение са били

врагове на Израил. Но тук ги намираме в служба на царя на Израил. Ние всички сме родени врагове на Бога, но чрез Неговата благодат и ние можем да намерим място в армията на Царя. **Хетеецът Урия** (ст. 41) е от един народ, който е трябвало да бъде изтребен от израилтяните, когато са завладявали Обещаната земя (Втор. 7:1, 2). Но тук той е воин на Давид. Давид се оказва недостоеен за неговата вярност, като нарежда Урия да бъде убит, за да вземе неговата жена Витсавее (2 Царе 11).

2. Верните последователи на Давид (гл. 12)

Гл. 11 се спира на отделните *хора*, които са избрали да служат на Давид. Обръща се вниманието предимно на *племената*, заедно с техните водачи, които се съюзават с царя. Тук, в гл. 12, са изброени всички племена, от онези, които идват **при Давид**, докато се укрива (ст. 1–22), до онези, които идват **в Хеврон** след смъртта на Исвостей (ст. 23–40). „**И всички останали в Израил бяха единодушни да направят Давид цар ... защото беше веселие в Израил**“ (ст. 38).

Преди това мнозина, които са били в трудности и беда, са дошли при Давид да потърсят защита (1 Царе 22:1, 2). Но сега тези мъже идват, за да служат на Давид и да го подкрепят да получи престола, който му принадлежи по божествено постановление. Днес Божието царство се нуждае от мъже и жени, въоръжени от Бога (ст. 2), обучени и бързи (ст. 8), силни във вяра, способни да побеждават непреодолимите, многократно превъзхождащи ги сили на противника и да обръщат врага в бяг (ст. 14, 15), изпълнени с Духа и самоотвержено посветени на Исус (ст. 32) – хора с неразделено сърце (ст. 33)!

Давид основателно изпитва **синовете на Вениамин и Юда** (ст. 17), защото порано някои от тях са постъпили предателски спрямо него (1 Царе 23).

Историческите събития, посочени в ст. 19–22, са разказани и в 1 Царе 29 и 30. Бог предпазва **Давид** от това да воюва срещу Израил, докато е с **филистимците**. Освен това Той му дава и победа над амаличаните, които са плячкосали **Сиклаг** и са пленили семейството му.

Източните племена идват, далеч по-многобройни (ст. 37) от по-близо разположените до Хеврон, които са представени от много по-малки сили, напр. **Юда, Симеон** и т. н. (ст. 24, 25 и сл.).

Сега, когато Израил е обединен около своя божествено издигнат цар, народът ликува, празнува и е благословен (ст. 40). Разцеплението и раздорите, причинени от непокорството на Саул, вече са в миналото. Сега Израил ще се радва на нов разцвет под управлението на своя благочестив пастир-цар.

Б. Давид пренася ковчеза в Ерусалим (гл. 13–16)

13:1–8 Гл. 13 описва първия опит на Давид да донесе **ковчеза** в своя новопридобит царски град.

Ковчезът е бил пренебрегнат по времето на **Саул**. Филлистимците го пленяват и го задържат седем месеца, а после го връщат в **Кириат-Иарим**, където той се съхранява в **къщата на Авинадав**, един левит (1 Царе 4–7). Сега по настояване на Давид **Оза** и **Ахио** поставят **ковчеза ... на нова кола**, за да го откарат в Ерусалим. **Египетският Сихор** вероятно е Египетският поток (Вади ел Ариш).

13:9–12 Когато **воловете се препъват**, **Оза простира ръката** си да подпре **ковчеза**. **Бог** незабавно го поразява и **го убива**. Законът забранява който и да било да докосва ковчеза, дори свещениците (Чис. 4:15). Когато каатците са носели ковчеза, те са поставяли прътовете на раменете си, но не са докосвали самия ковчез. Оттогава това място получава името **Фарес-Оза** („пролом на Оза“).

Давид се наскърбява и се уплашва да пренесе ковчега в Ерусалим.

13:13, 14 Така ковчегът е откаран встрани, **в къщата на гецца Овид-Едом**, където остава **три месеца** и носи огромно благословение на своя домакин.

14:1, 2 След като **Давид** е утвърден като цар над целия Израил, **Хирам, царят на Тир**, изпраща работници с материали, които да **построят** на Давид **къща**. Това е началото на една близка и дълга дружба, която продължава и по времето на царуването на Соломон.

14:3–7 Давид съгрешава срещу Господа като си „взема много жени“; това е изрично забранено във Втор. 17:17. Маркар Книгата на Летописите да отбелязва това нарушение, тя не споменава неговата греховност. Първите четири деца, изброени в ст. 4, са синове на Витсавее (1 Лет. 3:5). Във 2 Царе е описана незаконната връзка на Давид с нея. Но дори и тук виждаме Божията благодат в действие, защото две от децата от този брак се появяват в родословието на нашия Господ: **Натан** (Лука 3:31), прародител на Мария, и **Соломон** (Мат. 1:6), прародител на Йосиф.

14:8–17 Когато чуват, че **Давид** е поставен за цар над Израил, **филистимците** го нападат. **Давид се допитва до Бога** (ст. 10) и печели грандиозна победа. Идолите, които не успяват да спасят своите поклонници от живия Бог, са отнесени (2 Царе 5:21) и **изгорени** (ст. 12). Когато **филистимците** се възстановяват от удара и се връщат за второ нападение, **Давид пак се допитва до Господа**. Той не смята, че Божието водителство ще бъде същото. Този път Бог дава победа чрез коренно различна стратегия за битката.

Тези победи всяват страх у съседните народи. Обърнете внимание на връзката между ст. 16 и 17: „**И Давид направи, както му заповяда Бог ... И името на Давид се протчу по всичките земи.**“

15:1–3 Три месеца след трагедията при Фарес-Оза (гл. 13) **Давид** отново се **приготвя да пренесе ... ковчега** в своята столица, **Ерусалим**. Този път обаче той първо старателно изследва закона, за да разбере как точно трябва да бъде направено това, и след това постъпва съответно.

За ковчегата бива приготвен шатър, а не дом, защото това е образецът, даден в закона. **Шатърът** вероятно е изработен по същия начин както по времето на Изхода на Израил (Изх. 26). **Ковчегът** обаче е единственото нещо, поставено в шатъра на Давид, а скинията и нейното обзавеждане остават в Гаваон (16:39) до дните на Соломон.

15:4–15 Тогава **Давид събира** главите на левиевите домове. Главните **свещеници Садок и Авиатар** (3 Царе 4:4) също са **повикани** за това събитие (ст. 11). Този път ковчегът е пренесен от правилните хора и по правилния начин, **както е заповядал Мойсей според ГОСПОДНОТО слово** (ст. 15). Затова този опит се увенчава с успех (16:1).

15:16–29 Сладкият псалмист на Израил прави обстойни приготовления, като организира ковчегът да бъде придружен от радостна **музика** за възхвала. Едни пеят, а други свирят на **музикални инструменти**. Изпълнен с радост, Давид скача и **свири с лири и с арфи**. В това щастливо съзвучие обаче има и горчива нотка. **Михала**, жената на Давид, го презира (ст. 29; ср. 2 Царе 6:16 и сл.).

16:1–3 Щом **ковчегът** е поставен в шатъра, се **принасят жертви**. **Всеизгарянията** са възможно най-възвишеният церемониален израз на поклонение (ср. Лев. 1). Те изгарят изцяло в пламъците и се издигат с дима в небесата, за да им се наслаждава единствено **Бог**.

Останалите жертви, принесени в този момент, са **примирителни жертви**. Това са единствените левитски приноси, в които всички имат дял. Тлъстината и

бъбреците се принасят на Господа върху олтара, част от остатъка се полага на свещениците, а останалото се дава на приносителя, за да го сподели със семейството и приятелите си пред Господа (ср. Лев. 3). Примирителната жертва символизира общуването с Господа и споделянето на добрините, които идват от Него. Както **примирителните жертви**, така и **всеизгарянията** са особено важни в отбелязването на празниците и тържествените случаи, а това определено е много тържествен ден за целия Израил. Всеки от народа получава порция храна, преди да си тръгне към къщи (ст. 3).

16:4–7 След това Давид взема мерки благодарението и радостта пред Господа да са ежедневни, а не само при специални случаи (ср. ст. 37–42). **Левитите** са определени да **припомнят, да благодарят и да хвалят ГОСПОДА** с музикални инструменти и с пеене.

16:8–22 Записаният тук псалм се състои от две основни части. Ст. 8–22 са отправени към **Израил**, а ст. 23–34 – към **всичките народи**. Ст. 35 и 36 завършват псалма. Той е съставен от Пс. 105:1–15; 96:1–13; 106:1, 47, 48.

В ст. 8–22 израилтяните са призвани да **пеят** за величието на Господа и да **търсят** Неговото лице. Те трябва да **помнят делата** Му, **чудните Му дела, които е извършил** в миналото, и да **помнят завета** Му, безусловните обещания, които е дал на бащите им.

16:23–34 Като разширява перспективата до **цялата земя**, псалмистът насърчава **всички** хора да разказват за **славата** на ГОСПОДА. Той заслужава *страх*, защото е Бог-Създател. Заслужава *слава*, защото е Бог на **блясъка, силата и величието**. Той заслужава *радост*, защото е Бог, който поддържа Своята земя и **царува** над нея.

16:35, 36 Тази заключителна молитва е почти идентична с Псалм 106:47, 48.

16:37–43 Давид грижливо определя

левити, които да продължат поклонението на Господа пред **ковчег**а в Ерусалим, а също и в **Гаваон**, където все още се намират **скинията и олтарът за всеизгаряния**. В Ерусалим той поставя певци, вратари и свирачи на тръби, всички под ръководството на Авиатар. Свещенството на **Садок** служи в **Гаваон**. Главното ударение в този пасаж е върху музикантите. Вероятно в ст. 38 са посочени двама различни мъже с името Овид-Едом, както и в ст. 38 и 42 – двама различни мъже с името Едутун. Сега, когато ковчегът е донесен в Сион, целият **народ се разотива** по домовете си и **Давид също се връща, за да благослови дома си**.

В. Желанието на Давид да построи храма и Божият отговор (гл. 17)

Гл. 17 е разделена на три части: *желанието* на Давид да построи дом за Бога (ст. 1, 2), *решението* на Бога да съгради дом на Давид (ст. 3–15) и благодарствената *молитва* на Давид (ст. 16–27). Паралелният пасаж е във 2 Царе 7 гл.

17:1–4 Давид казва на **пророк Натан**, че не е щастлив да живее в лускозен дом, докато **ковчегът на завета** се намира в шатра. Неговото желание да **построи дом** за ГОСПОДА среща прибръзаното одобрение на Натан. Но после Господ поправя **Натан – Давид** не е избраният за тази задача човек.

17:5, 6 Божият ковчег никога не е стоял в постоянен **дом**, а винаги е бил в **шатър**. До този момент Бог не е **заповядвал** да бъде построен такъв дом. По-късно Давид разкрива на своя син Соломон един факт, който не е споменат тук: той е лишен от правото да построи храма, защото е участвал в твърде много кръвопролития и насилие (22:7, 8). За неговия син, който ще бъде „човек на почивка“ (22:9), остава задачата да пренесе Господния ковчег в неговата почивка.

17:7–15 Така, както Бог е говорил

по благодат на патриарсите в миналото, сега Той избира пастиря-цар на Израил за незаслужено благословение. Тези безусловни обещания са известни като Давидовия завет. Този завет е записан и във 2 Царе 7:12–16 и Псалм 89. Джон Уалвърд обобщава неговите условия:

Условията на Давидовия завет включват ... следното: (1) Давид ще има син, който първа ще се роди, и който ще го наследи и ще утвърди царството му. (2) Този син (Соломон) ще построи храма вместо Давид. (3) Престолът на неговото царство ще бъде утвърден завинаги. (4) Престолът няма да му се отнеме дори ако греховете му заслужават наказание. (5) Домът на Давид, престолът му и царството му ще бъдат утвърдени завинаги.¹⁴

Този завет, както и другите безусловни Божии завети, играят важна роля в Неговите отношения с човечеството. Той е споменат на още няколко други места в Писанието (напр. Ис. 9; Ер. 23, 33; Езек. 37; Зах. 14). Той ще намери своето пълно и окончателно изпълнение в Господ Иисус Христос, на когото принадлежат завинаги престолът и царството.

17:16–27 Когато чува тези неща, **Давид** отива **пред ГОСПОДА** и излива сърцето си в една изпълнена с вяра молитва. Неговият отговор към Бога показва две от забележителните качества на Давид – смирение и упование в Господа. Ст. 16 и 17 са вдъхновили бившия търговец на роби, а по-късно проповедник на евангелието Джон Нютън да напише своята прочута духовна песен „Чудна благодат“. Също като Давид той вижда как личното му недостойнство и нищожност са извисени от наистина изумителната благодат на Бога.¹⁵

Г. Победите на Давид (гл. 18–20)

Обобщените в следващите три глави (18–20) събития исторически се случват

след възкачането на Давид на престола (гл. 12) и преди пренасянето на ковчега в Ерусалим (гл. 13–17).

Много от враждебно настроените сяди на Израил вече са подчинени под властта му според първоначалните намерения на Бога. Преди това грехът и непокорството са държали Израил в подчинение на онези, които той е трябвало да завладее. Сега тези езически нации плащат данъци на Израил като признание на неговото превъзходство и власт.

18:1–6 **Филистимците, моавците, арамейците** и едомците са разгромени, защото **ГОСПОД запазва** [„помага на“ **НАСПБ**] **Давид, където и да отиде**.

Ст. 4 отбелязва друго незачитане на законите за израилевите царе, допуснато от страна на Давид (Втор. 17:15–17). Първо той си взема много жени (14:3), а сега умножава и конете си.

18:7–11 Впоследствие царството на Израил се сдобива с много богатства. Например **всякакви съдове от злато, сребро и бронз**, които е взел от **слугите на Ададезер, Давид посвещава на ГОСПОДА**, а **Соломон** по-късно ги използва за строителството на храма.

18:12, 13 **Осемнадесетте хиляди души**, избити от **Ависей**, са приписани на Давид в паралелния пасаж във 2 Царе 8:13. Вж. коментара там за обяснение на това привидно противоречие.

18:14–17 Враговете на Давид понасят неговия гняв, но неговият народ се радва на **правосъдието и правдата** му. Той е не само добър военачалник, но и способен управител. Държавните служители и войсковите офицери на Давид са посочени тук, както и във 2 Царе 8:16–18. Бог обича да изказва признанието Си към онези, които служат на Него и на Неговите водачи.

19:1–4 **Наас** е воювал срещу Израил по времето на Саул (1 Царе 11). Очевидно той е оказал някаква услуга на **Давид** по време на царуването на Саул, която не

е записана. Заради това **Давид изпраща пратеници да утешат сина му Анун** за смъртта на баща му. Но **Анун** се вслушва в глупав съвет и се отнася оскърбително към посланиците.

19:5–7 В страх от отмъщение **синовете на Амон** събират наемници и се приготвят за война.

19:8–15 **Йоав** заедно с **брат си Ависей** разгромява обединените сили на амонците и **арамейците**. Призивът на **Йоав** в ст. 13 вдъхновява израилтяните и разкрива, че той има правилната гледна точка, когато започва битката.

19:16–19 **Арамейците ... изпращат** да повикат роднините си **отвъд реката** с намерение да отмъстят за нанесената им загуба. След като разбира за опасността, **Давид събира** войските си и предприема защитна офанзива. Изненаданата армия, ръководена от **Совак**, не се оказва достоен противник за Израил и гордите **арамейци ... стават слуги** на Давид.

20:1, 2 Давид изпраща **Йоав** срещу **Рава** (дн. Аман), докато самият той **остава в Ерусалим** (2 Царе 12:1). Обсадата вероятно продължава две години. Тогава Давид пада в грях с Витсавее, жената на Урия, един от неговите тридесет „силни мъже“. Във 2 Царе 12 гл. се разказва за греха на Давид и възстановяването му, но вярна на своята форма, книгата на Летописите не споменава греха. **Йоав** извиква **Давид**, когато градът е пред падане, и **короната** на победения монарх е положена на **главата на Давид**.

20:3 Това може би се отнася само за военните мъже. Тъй като думите в еврейския оригинал на този пасаж са доста неясни, някои коментатори предполагат, че едно от възможните значения е, че народът е бил подложен на принудителен труд (вж. бел. към 2 Царе 12).

20:4–8 В битките със заклетите врагове на Израил, **филистимците**, са убити трима великани. **Сивехай убива Сифай**

... в Гезер, Елханан ... убива Лаамий (във 2 Царе 21 наречен Голиат), а племенникът на **Давид Йонатан** (син на неговия **брат Самай** или **Сама**) поразява един великан, който има **по шест пръста на ръцете си и по шест пръста на краката си**. Матю Хенри посочва приложението на стиха за нашето време:

Слугите на Давид, макар да са мъже с обикновен ръст, се оказват непобедими за великаните от Гет във всяка битка, защото Бог е на тяхна страна. ... Ние не бива да се страхуваме от големите хора, които се изправят срещу нас, ако великият Бог е с нас. Какво е един пръст на ръката или крака в повече срещу силата на Всемогъщия?¹⁶

Д. Преброяването и язвата (гл. 21)

Когато тази глава се сравнява с 2 Царе 24, отначало не става ясно кой стои зад греха на Давид да преброи народа. Във 2 Царе се казва, че Господ е подбудил Давид да преброи Израил, защото Неговият гняв е пламнал срещу народа. Тук ни се казва, че Сатана е подбудил това дело. И двете твърдения, разбира се, са верни. Бог позволява на Сатана да изкуши Давид. Бог не е автор на злото, но Той го допуска и го използва за постигането на Своите цели.

Вижте крайните бележки за обяснение на разликата между цифрите, посочени в тази глава и във 2 Царе 24.¹⁷

21:1–7 **Йоав** още от началото е против преброяването и не изпълнява заповедите на царя особено старателно. Племето на **Леви** не е включено в това преброяване, може би защото представителите му са разпръснати из целия Израил и Юда и преброяването им би било прекалено трудно. **Вениамин** може би е пропуснат, защото преброяването е било прекъснато, преди да се достигне до това племе

(1 Лет. 27:24). При преброяването на народа не е събиран откуп, както е заповядано в Изход 30:12. Непокорството и гордостта на Давид довеждат до тежки последици.

21:8–15 Въпреки че Давид ... **съгрешава много**, той бързо изповядва греха си и се смирява пред Господа. Когато е изправен пред избора какво да бъде наказанието за неговото престъпление, той избира да падне в ръката на ГОСПОДА, защото знае, че Той е милостив. **Седмдесет хиляди мъже** загиват, преди морът да спре.

За нас това наказание може би изглежда жестоко. Всички ние имаме слабости и грехове, които постоянно ни нападат. Давид е общо взето смирен човек, но при този случай той пада в древния грях на дявола – гордостта. Матю Хенри търси приложение за нашия живот:

Той се гордее с многобройния си народ, но божествената Справедливост решава да го намали. Справедливо е онова, което подхранва нашата гордост, да ни бъде отнето, да бъде отслабено, да ни донесе горчивина.¹⁸

21:16, 17 Когато Давид вдига **очите** си, той вижда ужасяваща гледка – **Ангелът ГОСПОДЕН с гол меч, прострян над възлюбения му Ерусалим**. Отговорът на Давид е далеч по-добър от този, който повечето вярващи дават, когато бъдат хванати в някоя голям грях или непокорство. Обобщението на Матю Хенри за начина, по който Давид понася корекцията, може да се окаже полезно за нас, особено за онези, които са в положение на ръководители.

1. Той разкаяно изповядва своя грях и горещо се моли да му бъде простен, *ст.* 8. С това той поема отговорността, че е съгрешил, съгрешил е много и е извър-

шил глупост, голяма глупост; но се моли, въпреки че ще бъде наказан, беззаконието му да бъде изличено. 2. Давид приема наказанието за своето престъпление: „Нека ръката ти бъде *срещу мен и срещу моя бащин дом, ст.* 17. Ще понеса тоягата, само нека аз да бъда наказан, защото аз съгреших; виновната глава, над която трябва да се вдигне мечът, е моята.“ 3. Той се оставя на Божията милост (въпреки че знае, че Бог му е разгневен) и не храни никакви лоши мисли за Него. Каквото и да стане, „*Нека падна в ръката на Господа, защото Неговите милости са много големи*“, *ст.* 13. Добрите хора, дори когато Бог ги порицава, мислят добро за Него. „*И да ме убие, пак на Него ще се уповавам*.“ 4. Той показва нежна загриженост за народа, и сърцето му не може да понесе да види хората поразени заради неговата вина: „*А тези овце какво са сторили?*“¹⁹

21:18–26 Чрез пророк Гад Господ заповядва на Давид да купи **хармана на евусеца Орна** и да построи там **олтар**, на който да принесе жертви. Орна предлага на Давид земята като подарък, но царят настоява да я плати. Ст. 24 съдържа важен духовен принцип – истинската жертва винаги ни струва нещо. На този **харман** по-късно бива построен храмът (2 Лет. 3:1).

21:27–30 На хълма Мория Авраам принася в жертва Исаак (Бит. 22). Тук язвата престава и по думата на ГОСПОДА **ангелът връща меча си в ножницата му**, както четем в тази глава. Тук е издигнат храмът. И ние вярваме, че на същото възвишение, макар и не точно на същото място, Господ Иисус е умрял на кръста за греховете на човечеството.

Осъзнаването, че мястото на **хармана** ще бъде новият център на поклонение, вероятно е причина за страха на Давид да отиде **да се допита в Гаваон**.

Е. Подготовка за строителството на храма (гл. 22–26)

1. Материали, хора и мотивация (гл. 22)

22:1–5 Давид разбира, че харманът (21:28) е бъдещото място на храма и на олгара за всеизгаряне. Затова той започва да прави приготовления за строителството му, въпреки че знае, че Соломон е човекът, който ще има привилегията да построи храма. **Чужденците**, споменати в ст. 2, са ханаанците, които са останали в земята (3 Царе 9:20, 21). Израил е трябвало да ги изстреби, но тъй като това не е станало, сега ги е превърнал в принудителни работници.

22:6–13 В едно доста официално обръщение към Соломон Давид припомня своето собствено желание да **построи** храма, своята непригодност за това, понеже е **пролял много кръв**, и обещанието на Господа, че неговият син Соломон ще **построи дом** за Бога. Той се моли ГОСПОД да **бъде със** Соломон, като му дава **мъдрост и разум**, и увещава Соломон да **бъде послушен** на Божия закон.

22:14–16 Накрая Давид разказва на Соломон за всички **усилия**, които е положил, за да **пригответи** материали и **работници** за делото. Той завършва с един съвет, в който е добре всички християни да се вслушат: „**Стани и действай, и ГОСПОД да бъде с теб!**“

22:17–19 После царят призовава **израилевите началници** да съдействат на Соломон. Забележете, че строителството за Бога е на първо място дело на сърцето, а след това и на ръцете: „**Насочете сега сърцето си ... и постройте светилището.**“

2. Подразделения и задължения на левитите (гл. 23–26)

23:1–3 В края на царуването на Давид е извършено преброяване на **левитите**

от **тридесет години и нагоре**, възрастта, от която те започват своята активна служба.

23:4, 5 Тридесет и осемте хиляди мъже са разделени на четири групи: **двадесет и четири хиляди надзиратели** в храма, **шест хиляди надзиратели и съдии**, **четири хиляди вратари** и **четири хиляди** музиканти и певци, които постоянно да хвалят ГОСПОДА. Тези наставления са боговдъхновени и са предадени на Давид чрез пророците му (2 Лет. 29:25).

23:6–24 В ст. 6–23 отново са представени родословията на левитите: **гирсоновците** (ст. 7–11), **каатците** (ст. 12–20) (включващи **Мойсей** и **Аарон**, най-известните от всички левити) и **мерариевците** (ст. 21–23).

Определени свещенически функции са били поверени изключително на **Аарон ... и синовете му до века** (ст. 13). **Каденето** на тамян, служението на Господа в свящото място и в Светая Светих (само за първосвещеника), както и благославянето в Името на Йахве (Чис. 6:23–27), са привилегия единствено на свещениците.

23:25–27 След това са разглеждани задълженията на **левитите**. Те **вече няма да носят скинията** и обзавеждането ѝ, както Господ е заповядал на Мойсей, тъй като храмът ще бъде постоянен дом за Бога. С **последните си думи Давид** намалява минималната възраст на **двадесет години и нагоре**, защото за службата в храма ще са необходими повече хора.

23:28–32 Шестте хиляди съдии вероятно са били пръснати из целия Израил, докато другите левити са служели около храма. Двадесет и четирите хиляди надзиратели над работата в храма трябва да се грижат за нуждите на свещениците във връзка с техните задължения, изброени в ст. 28–32.

24:1–19 Гл. 24 ни разкрива как са организирани **отредите** на свещениците

и левитите. Образувани са 24 дома или отреда на свещениците (ст. 1–19) и 24 отреда на левитите (ст. 20–31). Всеки отред е определен по график на ротационен принцип да служи в храма и по този начин всеки отред служи около две седмици всяка година. Захария (Лука 1:5) принадлежи към **осмия** отред, този на **Авия** (ст. 10).

Свещенството се състои от домовете на двамата оцелели **синове** на Аарон, **Елеазар** и **Итамар**, като на първия принадлежат **шестнадесет** отреда, а на втория – **осем** (ст. 4). **Жребият** е хвърлен в присъствието на **Давид**, **главите** на Израил, и свещениците **Садок** и **Ахимелех**; резултатите са записани с педантично старание от **писаря Семая**.

24:20–31 Левитите също хвърлят своя жребий пред Давид и първенците. Жребият явно е определял кой към кой отред ще се числи.

25:1–7 В гл. 25 другите синове на Леви – певците и музикантите – са определени по реда си да изпълняват свещената си служба. Това са **синовете на Асаф** (ст. 2), **Едугун** (ст. 3) и **Еман** (ст. 4, 5). Тези **двеста осемдесет и осем** мъже са наточени да пеят в **ГОСПОДНИЯ дом**, съпровождани от музиката на **кимвали, лири и арфи** (ст. 6, 7).

25:8–31 Те определят реда си в графика на **двадесет и четири** отреда, като хвърлят **жребий**, и се разпределят по начина, посочен в ст. 8–31.

26:1–19 След това са дадени подробности за **вратарите** и **портите**, които са им поверени чрез **жребий**. Тук виждаме **кореевите** (ст. 1), „... чието задължение е да не допускат арогантността, в която се е провинил баща им (Чис. 16). Такива са Божиите пътища.“²⁰ Тук е и **Овид-Едом**, който подслонява ковчега след смъртта на Оза (13:14). Бог не е забравил неговата вярност.

Ст. 18 обяснява, че е имало четири-

ма вратари или храмови стражи на издигнатата пътека, водеща към една от портите, и още двама на другия край на пътеката, водещ към **Парвар** – вероятно алея или пристройка на западната страна на храма.²¹

26:20–28 Някои левити са назначени да охраняват **съкровищата** на храма, **плячката** и доброволните приноси, **посветени** на Господа.

26:29–32 Трета група от левити са определени за **управители** и **съдии**, **хиляда** и **седемстотин ... на запад ...** от **Йордан** и **две хиляди и седемстотин** от източната страна на реката, в **Галаад**.

Ж. Военни и правителствени ръководители (гл. 27)

27:1–15 Войската, като левитите, е разделена на **отреди**. **Двадесет и четири хиляди** мъже служат **всеки месец**. Всички военачалници са изброени сред силните мъже на Давид (гл. 11 и 2 Царе 23).

27:16–22 **Племената** умислено са изброени по този начин. Най-напред са изброени синовете на Лия, според реда на раждането им: **рувимците, симеонците, Леви, Юда, Исахар, и Заулон**. След това са синовете на Рахил: **Йосиф** (представен от своите синове **Ефрем** и **Манасия**) и **Вениамин**. Посочени са и синовете на Вала (но не по реда на раждането): **Нефталим** и **Дан**. Синовете на Зелфа (Гад и Асир) не са споменати тук.

27:23, 24 **Онези, които са на двадесет години и по-малко, не са записани** при преброяването, заповядано от Давид. **Преброяването** не е било завършено, защото **гневът** на Господа се е излял, преди **Йоав** да успее да приключи. **Давид**, може би от срам поради греха си, заповядва резултатите от злощастното преброяване да не се записват в официалните анали.

27:25–34 Давид има **дванадесет** служители, които отговарят за домашните

му дела. Освен тях той има и съветници и близки приятели, които го съветват. Тъжната история на Ахитофел е записана във 2 Царе 15 и 17. Също като **Йоав** той е човек с високо положение, но долен характер. Колко по-честен е **Хусай, приятелят на царя**. Ахитофел е карьеристичен опортюнист, а **Хусай** е скромен слуга. Всеки от тях жъне онава, което е посял (вж. 2 Царе 15–17). И двамата служат на царя, но с различни мотиви. Опортюнистът работи за своята собствена слава, а слугата – за славата на господаря си.

3. Последните дни на Давид (гл. 28, 29)

28:1–8 Давид събира в Ерусалим всичките началници на различните отреди и началниците на племената, както и военачалниците. Той отново обяснява своето желание да **построи дом** за ГОСПОДА и причините, поради които това не му е било позволено. Но той е бил избран и утвърден за **цар в Израил**, а **синът му Соломон е избран** да го наследи на престола. Тъй като Бог здраво е утвърдил **престола** на Давид, народът трябва да се покорява на Господа и чрез **Соломон**, също както се е покорявал чрез Давид.

28:9, 10 След това Давид се обръща към своя **син**. Ст. 9 съдържа заповед, обещание и предупреждение. *Заповедта:* „**И ти, сине мой, Соломоне, познай Бога на баща си и Му служи с неразделено сърце и доброволна душа.**“ *Обещанието:* „**Ако Го търсиш, ще Го намериш.**“ *Предупреждението:* „**Но ако Го оставиш, ще те отхвърли вечно.**“ Понеже ГОСПОД е определил Соломон да **построи храма**, той трябва да бъде смел и да **действа**.

28:11–19 Но както и Мойсей преди него, **Соломон** трябва да строи според образа, даден от **Духа**, може би във

видение. Тук няма място за човешко въображение или изобретателност, защото храмът е образ на Христос. **Давид дава на ... Соломон плановете**, които е начертал под вдъхновението на **Духа**. Той дори е претеглил суровините, които ще се използват за всеки елемент от обзавеждането. (По-подробни детайли са дадени във 2 Лет. 2–4.) **Колесницата на херувимите от злато** (ст. 18) според Ангър вероятно означава „херувимите като колесницата, на която Бог седи на престол или се вози“.²²

28:20, 21 Соломон вече има плановете, материалите са събрани, разпределени са и задълженията на храмовите служители, **левитите**. **Бог е с него** и няма да го остави. Затова баща му отново го насърчава: „**Бъди силен ... и действай.**“

29:1–9 Въпреки че **цар Давид** вече е дал толкова много за делото на храма, като последен принос и като пример за народа той посвещава още **сребро и злато** от частните си средства, насърчавайки **народа** да дава щедро. Щедрата реакция на хората зарадва и собствените им сърца, и сърцето на царя.

29:10–19 След това Давид изрича великолепна молитва на преклонение и благодарност. Той възхвалява ГОСПОД като достоен за цялата **слава, извисен като глава над всичко** и Източник на всички **богатства и слава**. Признава, че самият той и неговият **народ** са недостойни да дават на Бога, и че всичко, което са дали, така или иначе е дошло от Него. Давид се моли настоящото посвещение (*искрено сърце*, ст. 17) на неговия народ да се превърне в постоянно отношение (**сърце, насочено** към Бога, ст. 18) и неговият **син** да има **неразделено сърце** (ст. 19), за да **построй двореца**.

29:20–22a Когато Давид призовава обществото да **прослави ГОСПОДА**, хората **се навеждат ниско и се покланят на ГОСПОДА и на царя**. **На следва-**

щия ден принасят в жертва 3,000 животни и ядат и пият пред ГОСПОДА.

29:226–25 За втори път Соломон е прогласен за цар (ст. 22; ср. 23:1). След смъртта на Давид той сядна на престола, като се радва на благословието на Господа и предаността на народа. Неговото

славно царство е преобраз на блясъка на хилядолетното царуване на Христос над цялата земя.

29:26–30 Първо Летописи завършва с кратко обобщение на царуването на Давид. Той умира сит на дни (на седемдесет години), **богатство и слава.**

Крайни бележки

- ¹ (Въведение) Затова, когато Господ Исус казва, че от Неговото поколение ще се изиска всичката праведна кръв, от кръвта на Авел (Бит. 4:10, 11) до кръвта на Захария, Варахивия син (2 Лет. 24:20, 21), Той всъщност казва: „от първата до последната книга на Библията“.
- ² (Въведение) То като че ли подсказва, че летописецът е допълвал пропуснатото в книгите на Самуил и Царете.
- ³ (Въведение) Ако Летописи напълно повтаряше книгите на Царете, тя несъмнено би била критикувана още повече като излишна.
- ⁴ (Въведение) William Kelly, *Lectures on the Books of Chronicles*, p. 13.
- ⁵ (Въведение) *Ibid.*
- ⁶ (Въведение) Септуагинтата превежда това име като *гледачите*, тъй като еврейската дума за *гледачи* е близка до името *Хозай*.
- ⁷ (Въведение) W. Graham Scroggie, *Know Your Bible*, Vol. 1, *The Old Testament*, p. 86.
- ⁸ (1:Въведение) В НИПБКДж, версията, чийто текст коментира настоящият твърде задълбочено в бележките под линия на повечето от изданията, още повече, че редакторът на СЗ, както и изпълнителният редактор, преводачите и редакционните колегии, изцяло

- поддържат мнението за непогрешимостта на оригиналния текст.
- ⁹ (2:1–4:23) Н. А. Ironside, *The Continual Burnt Offering*, Reading for March 12.
- ¹⁰ (7:13) *Ясиил* и *Селум* са примери за имена, които много леко се различават от начина, по който са изписани в Битие (Ясиил и Силим в Бит. 46:24; ср. с бел. под линия в НИПБКДж).
- ¹¹ (8:29–40) Думата *бошет*, която е част от името на Мемфивостей (ориг. *Мефибошет*, ср. Ивостей – *Ивибошет*), означава „срам“. Вместо да произнасят името на езическото божество (в случая Ваал), благочестивите евреи предпочитат да го заместят с тази обидна дума.
- ¹² (10:1-5) С. Н. Spurgeon, *Spurgeon's Devotional Bible*, p. 265.
- ¹³ (11:20, 21) В арамейската (сирийската) версия на това място стои числото „тридесет“ (вж. бел. под линия в НИПБКДж).
- ¹⁴ (17:7-15) John Walvoord, quoted by J. Dwight Pentecost, *Things to Come*, pp. 101, 102.
- ¹⁵ (17:16-27) Samuel Willoughby Duffield, *English Hymns: Their Authors and History*, p. 166.
- ¹⁶ (20:4-8) Matthew Henry, „1 Chronicles.“ in *Matthew Henry's Commentary on the Whole Bible*, II:887.
- ¹⁷ (21:Въведение) Привидните несъответствия в цифрите между 2 Царе 24

и I Летоп. 21 могат да се съвместят по следния начин:

2 ЦАРЕ 24 I ЛЕТОПИСИ 21

1. Данни от преброяването

800,000 военни мъже, които теглят меч в Израил (ст. 9)	1,100,000 мъже в целия Израил, които теглят меч (ст. 5)
500,000 мъже от Юда (ст. 9)	470,000 мъже в Юда, които теглят меч (ст. 5)

1,300,000 мъже 1,570,000 мъже

Забележете обаче различните категории: военните мъже срещу *целия* Израил; мъже в Юда срещу мъже в Юда, *които теглят меч*. Числата несъмнено включват различни категории.

2. Години на глад

7 години (ст. 13) 3 години (ст. 12)

Седемте години може би включват тригодишния глад, причинен от избиване-

то на гаваонците, извършено от Саул (2 Царе 21:1). Ако Давид е избрал три допълнителни години, всяка част от годините между двете събития би могла да брой за една година и така общият брой на годините на глада ще бъде седем.

3. Цената, заплатена на Орна

50 сикъла (ст. 24) 600 сикъла (ст. 25)

Петдесетте цикъла са платени за хармана и говедата. 600-те сикъла са за „мястото на хармана“ (ст. 22), което е по-голямата площ, от която харманът представлява само една част.

¹⁸ (21:8-15) Henry, „1 Chronicles,“ II:889.

¹⁹ (21:16, 17) Ibid.

²⁰ (26:1-19) George Williams, *The Student's Commentary on the Holy Scriptures*, p. 236.

²¹ (26:1-19) Друга теория е, че *Парвар* е предградие на Ерусалим. Значението на думата е неясно.

²² (28:11-19) Merrill F. Unger, *Unger's Bible Dictionary*, p. 190.

Библиография

Henry, Matthew. „1 Chronicles“ and „2 Chronicles.“ In *Matthew Henry's Commentary on the Whole Bible*. Vol. 2. Reprint. McLean, VA: MacDonald Publishing Company, n.d.

Keil, C. F. „The Books of the Chronicles.“ In *Biblical Commentary on the Old Testament*. Vol. 9. Grand Rapids: Wm. B. Eerdmans Publishing Co., 1971.

Kelly, William. *Lectures on the Books of Chronicles*. Oak Park, IL: Bible Truth Publishers, 1963.

Payne, J. Barton. „I and II Chronicles.“ In *The Wycliffe Bible Commentary*. Chicago: Moody Press, 1962.

Sailhamer, John. *First and Second Chronicles. Everyman's Bible Commentary*. Chicago: Moody Press, 1983.

Zöckler, Otto. „The Books of the Chronicles.“ In *Commentary on the Holy Scriptures, Critical, Doctrinal, and Homiletical*. Vol. 4. Reprint (24 vols. in 12). Grand Rapids: Zondervan Publishing House, 1960.

ВТОРАТА КНИГА НА ЛЕТОПИСИТЕ

„Втората книга на Летописите описва в общи черти Божиите наказания, основани на Неговите условни обещания. Периодът от 427 години обхваща деветнадесет царе на Юда. Седем от тях са добри царе, оприличени на Давид; десет са зли, оприличени на Израил или Еровоам; а двама са добри, които се обръщат към злото – Соломон и Йоас. Тук виждаме как наказанието се превръща в присъда.“

Джон Хединг

Въведение

За въведение вж. 1 Летописи.

Схема на изложението

I. Царството на Соломон (гл. 1–9)

А. Вярата, мъдростта и богатството на Соломон (гл. 1)

Б. Подготовката, строителството и посещаването на храма на Соломон (гл. 2–7)

В. Соломон в целия му блясък (8:1–9:28)

Г. Смъртта на Соломон (9:29–31)

II. Разделянето на царството (гл. 10)

III. Царството на Юда (11:1–36:19)

А. Цар Ровоам (гл. 11, 12)

Б. Цар Авия (гл. 13)

В. Цар Аса (гл. 14–16)

Г. Цар Йосафат (гл. 17–20)

Д. Цар Йорам (гл. 21)

Е. Цар Охозия (22:1–9)

Ж. Узурпацията на царица Готолия (22:10–23:21)

З. Цар Йоас (гл. 24)

И. Цар Амасия (гл. 25)

Й. Цар Озия (гл. 26)

К. Цар Йотам (гл. 27)

Л. Цар Ахаз (гл. 28)

М. Цар Езекия (гл. 29–32)

Н. Цар Манасия (33:1–20)

О. Цар Амон (33:21–25)

П. Цар Йосия (гл. 34, 35)

Р. Цар Йоахаз (36:1–3)

С. Цар Йоаким (36:4–8)

Т. Цар Йоахим (36:9, 10)

У. Цар Седекия (36:11–19)

IV. Вавилонският плен (36:20, 21)

V. Указът на Кир (36:22, 23)

Коментар

Разделянето на първа и втора книга на Летописите е извършено единствено за удобство, тъй като първоначално те са представлявали една много голяма книга. Затова 2 Летописи започва точно от

където свършва 1 Летописи. Моментът за прекъсването е добре избран – между царуването на Давид и Соломон.

В 1 Летописи 29 Давид определя Соломон за свой наследник. Втората книга на Летописите проследява потомството на Давид от Соломон до завръщането на

еврейския остатък от Вавилонския плен. Втора и трета книга на Царете обхващат по същество същия исторически период, но ударението в книгите на Летописите е почти изцяло върху Юда. Царете на Израил са споменати само доколкото имат връзка с историята на Юда. Освен това ударението в Летописите е върху *духовната* страна на нещата, докато книгите на Царете наблягат на *историческата*. Въпреки че по-голямата част от съдържанието на двете книги е едно и също, Летописите понякога споменават неща, които не се срещат в книгите на Царете, тъй като Летописи са написани в по-късен исторически момент и с по-различна цел. Ние ще се спрем на някои от разликите между двете книги, но ще бъде невъзможно да разгледаме всички разлики подробно. (За тази цел са написани други книги.)

I. Царството на Соломон (гл. 1–9)

A. Вярата, мъдростта и богатството на Соломон (гл. 1)

1:1–3 В 3 Царе 1–3 гл. се разказва какво се случва между смъртта на Давид (1 Лет. 29) и възцаряването на Соломон. Адония и Йоав са убити в битка за власт, когато Соломон се утвърждава на престола на баща си според Господното слово (1 Лет. 22:9, 10).

След като си осигурява царството, Соломон събира всички свои подчинени и в тържествена процесия ги завежда в Гаваон, където се намира шатърът за срещане.

1:4–6 Давид е преместил ковчега в Ерусалим (1 Лет. 13–15), но останалата част от обзавеждането на скинията, включително и бронзовият олтар, се намира в Гаваон. На този олтар ... Соломон принася ... хиляда всеизгаряния – демонстрация на неговото посвещение и вяроност към Йахве, Бога на баща му.

1:7–12 През същата нощ Бог се явя-

ва на Соломон насън и го пита какво най-много иска да му даде (ст. 7; 3 Царе 3:5). Молбата на Соломон за **мъдрост и разум** да управлява народа толкова много се харесва на Господа, че освен това Той му обещава и невиджани **богатства, имоти и слава**. В известен смисъл Бог се явява на всеки вярващ и го пита какво иска да получи. Онова, което вярващият иска в живота си, до голяма степен определя това, което получава.

1:13–17 Соломон се връща в Ерусалим и оттогава нататък царува в голямо благоденствие. Тези стихове се спират на неговите колесници, конници, градовете за **колесниците, среброто, златото, кедрите и конете**. Но, както често се случва, неговото благосъстояние вече съдържа семената на последващото му падение.

B. Подготовката, строителството и посвещаването на храма на Соломон (гл. 2–7)

2:1, 2 Като подготовка за строителството на дома Соломон избира седемдесет хиляди мъже да носят материалите, и осемдесет хиляди каменоделци и три хиляди и шестстотин надзиратели.

2:3–10 При това Соломон изпраща пратеници, които да поискат помощ от Хирам, царя на Тир, който е осигурил кедри за царския дворец на Давид. След като описва духовната значимост на проекта, Соломон моли специално за изкусен майстор, който да работи с наестия от Давид, а също и за необходимия дървен материал. Соломон обещава щедро да заплати за всяка оказана помощ. Изглежда, че има противоречие относно сумата, която Соломон е платил на Хирам.¹

Привидни противоречия

Коментирайки 2 Летописи, трябва да отбележим, че между тази книга и паралелните разкази в 3 и 4 Царе съществуват

някои привидни противоречия. Ако игнорираме тези различия, ще направим лоша услуга на нашите читатели. От друга страна, ако наблегнем прекалено много на разликите, рискуваме да уроним доверието в Словото, а ние категорично не желаем да правим това. Решението, което предлагаме, е следното: избрали сме да заявим явно основните различия, дори да не можем да обясним всички. Същевременно искаме да стане ясно, че те по никакъв начин не влияят върху боговдъхновеността на Писанията. Ние вярваме, че Библията, както е дадена първоначално, е вдъхновена от Бога, непогрешима и сигурна.

Разгледали сме проблемите в крайните бележки. По този начин техническите коментари върху явно противоречивите детайли няма да нарушат структурата на коментара. От друга страна това ни дава възможност да изследваме проблемите накратко, но свободно.

Много от несъответствията се дължат на грешки при преписването. Не бива да ни изненадва фактът, че при многовековното записване и преписване на Библията писарите са допусkali незначителни грешки. Дори днес е почти невъзможно да бъде издадена книга, без да се допуснат някои печатни грешки.

Някой може да попита: „След като Бог е водил първоначалните писатели на Писанията да пишат без грешки, защо не е успял да направи така, че и преписвачите да произведат копия без грешки?“ Отговорът, разбира се, е че Той би могъл да направи това, но в Своята мъдрост не е решил да го прави. Важното е, че независимо от минималните грешки на писарите или преписвачите (най-вече в изписването на имена и в числа), Библията, която притежаваме днес, е Божието Слово. Всички проблеми са свързани с незначителни подробности и не засягат нито една библейска доктрина. Насърчително е да си припомним, че когато

Господ Иисус е бил на земята, Той е използвал една редакция на Стария Завет (не оригиналните ръкописи) и е цитирал този текст като Божието Слово. Днес ние можем да използваме надеждни преводи на Библията със същата увереност, че те са Божието Слово.

2:11–16 Отговорът на **Хирам**, който той **изпраща на Соломон в писмо**, наглед показва истинско духовно разбиране на историческата важност на начинанието. Той казва, че изпраща **Хирам-Ави, умел майстор с безупречни качества**.² Освен това Хирам обещава да изпрати и **дървета от Ливан** в замяна на **жито, ечемик, маслиново масло и вино**. Дървеният материал ще бъде вързан на **сарлове** и транспортиран през Средиземно море **до Йопия**, а оттам ще бъде **превозен по суша до Ерусалим**.

2:17, 18 153,000-те **чужденци** са хананци, които израилтяните не са успели да изтребят. Сега те се използват като принудителни работници.³

3:1–4 След сериозно планиране и подготовка най-накрая строителството започва в **четвъртата година от царуването** на Соломон. При повече от 150,000 работници и почти неограничени ресурси пак ще бъдат необходими седем години за осъществяването на това гигантско начинание.

Основите са положени на **хълма Мория**. Храмът ще бъде дълъг 27 м, широк 9 м и висок 14 м (вж. 3 Царе 6 за повече подробности). Той е приблизително два пъти по-голям от скенията и има **предверна зала** или покрит вход, дълъг 9 м.⁴

3:5–9 Вътрешността на храма е разделена на две помещения на основния етаж. Тези помещения са **голямата зала** (букв. домът) и **Пресвятото** място. Зданието е каменно. Вътрешността му е **облечена с елхово дърво, обкована с добро злато, с**

изобразени орнаменти и вложени **скъпоценни камъни**. Вътре в храма се вижда единствено **злато**, символът на божествеността, който изобразява славата на Господа, която ще изпълни мястото.

3:10–13 В **Пресвящото** място са поставени **два херувима** (различни от двата херувима, които образуват част от умилостивилището над ковчега). Разперените им криле опират едно в друго и обхващат цялата ширина на **Пресвящото** място. По-късно под тях ще бъде поставен ковчегът (5:7). **Херувимите** са духовни същества, които често се срещат в Писанието. Стените (ст. 7) и завесата (ст. 14) са украсени с херувими и така символизират тяхното постоянно бдение пред Бога. Храмът и скинията (шатърът за срещане) са образи на истинското обиталище на Бога, т. е. небесата, където ден и нощ неизброими множества Му се покланят и Го хвалят (Евр. 8:5). Те са образи и на Христос (вж. Йн. 1:14, където „обитаваше“ буквално означава „разпъна шатра“; 2:19).

3:14–17 Двете помещения са разделени от **завеса**, точно както в скинията. Между стаите в храма има и врати (ст. 7). Пред храма са поставени **два стълба** с **капители** и **сто декоративни нара**.⁵ Стълбът **отдясно** е наречен **Яхин** („Той ще утвърди“), а този **отляво** – **Воаз** („В Него е силата“).

4:1–22 Двата основни метала, използвани в храма, са **бронз** и **злато**. Четвърта глава накратко изброява някои от елементите на обзавеждането, изработени от тези метали. От **бронз** са направени **олтарът** за всеизгаряния, **морето** и **говедата**, върху които то е поставено (ст. 2–5, 10),⁶ **десет умивалника** (ст. 6), покритието на **вратите** за двора (ст. 9), разни други принадлежности (ст. 11, 14–18) и **двата стълба** с **капителите** им (ст. 12, 13). Всички тези предмети са **излети в глинената земя между Сокхот и Середата** (ст. 17).

Соломон изработва от **злато ... десетте светилника** за свящото място (ст. 7, 20), **десетте маси** за **присъствените хлябове** (ст. 8, 19), един **олтар** (ст. 19), разни принадлежности (ст. 8, 21, 22) и обкова на свящото място и Пресвящото място (ст. 22). **Златото** е използвано основно за предмети, намиращи се вътре в храма, докато бронзовите елементи от обзавеждането са били разположени предимно отвън.

Всичките вещи за храма са изработени от **Соломон**, с изключение на ковчегата за завета. Той е пренесен от скинията.

5:1–10 Сега храмът вече е **завършен** (ст. 1; ср. 1 Царе 8). Ст. 2–10 разказват как е пренесено обзавеждането от **шатъра за срещане** в храма. **Ковчегът** е поставен в **Пресвящото място**. Може би другите предмети като кадилният олтар и масата за присъствените хлябове са били прибрани в съкровищницата, тъй като те не са използвани в Соломоновия храм.

Левитите, които пренасят **ковчегата**, са **свещеници** (ст. 4, 7). Те поставят **ковчегата на мястото му ... под крилетата** на двата закрилящи го **херувима** (ст. 7, 8). В Изход 25:15 се изисква **прътовете** да остават на ковчегата. Според 3 Царе 8:8 **краищата на прътовете се виждат** от свящото място. По това време **в ковчегата се намират двете плочи** на закона.

5:11–14 Ст. 11б, „**всички свещеници ... без да спазват отредите си**“, означава, че **всички свещеници, които се намират там** през този ден, участват в службата, а не само онези, които трябва да правят това според реда си.

Когато **левитите** и **свещениците** се събират **на изток от олтара, славейки и хвалейки ГОСПОДА** за Неговата **благодетелност и милост, ГОСПОДНАТА слава** изпълва храма и **свещениците не могат да влязат**, за да служат в него.

6:1–11 Преди да се обърне към Господа в своята молитва на посвещение, Соломон припомня на народа как в по-

ранната история на Израил Господ не е **избрал град** за религиозна столица, **ниито мъж за княз**. (Вярно е, че Самуил и други Божии слуги са били водачи, но те не са имали властта на суверен.) Дошло е обаче времето, в което Бог е избрал **Ерусалим** за Свой град и **Давид** за цар над ... **Израил**. Давид е пожелал да **построи дом**, но неговото добро намерение е трябвало да бъде осъществено от един от синовете му. И ето, пред тях е **Соломон** – още едно свидетелство за Божията вярност.

6:12, 13 Централната част на гл. 6 е молитвата на Соломон за посвещаването на храма (ст. 12–42). Това е най-дългата записана в Библията молитва, и е изпълнена с възхвала и молби. След като се качва на специална **платформа** в двора на храма, **Соломон ... разтваря ръцете си** и произнася молитвата. Той има много неща, за които *да благодари* на Бога. Одръзостен от Неговата благодат, той има и много неща, за които да *моли*.

6:14–17 Преди всичко Соломон се моли за **израилевия престол**. Бог е **изпълнил** словото Си по отношение на Своите обещания към **Давид**. Царят се моли Неговата вярност да продължи.

6:18–21 В тези четири изречения се съдържа същината на цялата молитва. Всичко, което следва по-нататък, е само разширяване на простата мисъл, изразена с думите „**чуй и прости**“ (ст. 21).

6:22, 23 Соломон се моли Господ да **чуе ...** и да **отсъди** за клетвите, положени пред Неговия олтар.

6:24, 25 После той се моли за прошка за **греха**, който може да стане причина **Израил да бъде разбит** от враговете си.

6:26, 27 Тук молбата е за **дъжд** след сурша, предизвикана от **грях**.

6:28–31 Соломон моли Бога за спасение от евентуален глад или **мор**, за да се научи народът да **се бои** от Господа.

6:32, 33 Тук Соломон се моли чужденците да виждат Божие действие,

когато идват в дома Му да призват Неговото велико Име.

6:34, 35 Молитва за победа в **бой**.

6:36–39 След това Соломон моли Господа да освободи народа от **плен**, когато се **покае** и изповяда беззаконието си.

6:40–42 Соломон завършва, като моли от Бога три неща. Първо, той се моли неговата **молитва** да бъде приета. Моли се за благодат и радост за **свещениците** – онези, които служат на Бога в Неговия храм. И накрая се моли Бог да бъде благосклонен към него заради Своята велика любов към баща му **Давид**.

За да не помислим, че тази молитва се състои само от искания, нека я прегледаме още веднъж. В нея е отделено много място на Божиите качества: уникалност (ст. 14); вярност (ст. 14); трансцендентност (ст. 18); необятност (неограниченост) (ст. 18); всеприсъствие (ст. 18); справедливост (ст. 23); простителност (ст. 25, 27 и т. н.); всезнание (ст. 30); благодат (ст. 33); милост (ст. 38, 39).

Освен всичко това цялата молитва внушава Божието всемогъщество и Неговата святост.

7:1–7 Веднага щом **Соломон свършва да се моли, от небето слиза огън и пояжда всеизгарянията и жертвите; и ГОСПОДНАТА слава изпълва дома**. Народът **вижда** как облакът на славата **слиза над дома** и всички се **навеждат върху каменната настилка**, като се покланят и прославят **ГОСПОДА**. **Соломон повежда народа**, като принася хиляди **говеда** и **овце** в жертва на **ГОСПОДА**.

Свещениците заемат местата си, а **левитите** засвирват пред Господа с музикалните **инструменти, които цар Давид е направил, за да славят** с тях **ГОСПОДА**. **Свещениците тръбят срещу левитите, а целият Израил стои**.

Бронзовият олтар е твърде малък за огромния брой жертви и **приноси**.

7:8–10 Празникът на посвещението

продължава **седем дни**, като включва и Деня на умилостивението. Следва празникът на колибите, след който Соломон разпуска **народа**.

7:11–16 След като **Соломон завършва** храма и своя собствен дворец, **ГОСПОД** му **се явява през нощта** с обещания и предупреждения. Когато Бог изпрати на **народа** суша, **скакалци** или **мор**, народът трябва да **се смири**, да **се помоли** и да **потърси лицето Му**, като **се върне от злите си пътища**. Тогава Той **ще прости греха му** и ще го възстанови.

Ст. 14 може спокойно да бъде определен като златният текст на цялата книга. Въпреки че е адресиран първоначално към избрания народ Израил, той с основание може да бъде *приложен* и за народите, които имат библейско наследство. Във всички времена това е бил сигурният път за възстановяване и възраждане. Ако условията се изгълнят, със сигурност ще се изгълнят и обещанията.

Дж. Бартън Пейн коментира:

Този велик стих, най-добре известният в целите Летописи, изразява както никош друг в Писанието Божието изискване за национално благословение – независимо дали за страната на Соломон, на Ездра, или за нашата собствена. Вярващите трябва да оставят своите грехове, да се обърнат от егоцентричния живот и да се покорят на Божието Слово и на Неговата воля. Тогава и само тогава небесата ще изпратят съживление.⁷

7:17–22 Ако Соломон живее в послушание **пред Бога**, Той **ще утвърди престола** му и ще постави на него потомците му. От друга страна, ако Соломон и народа му изоставят Господа заради **други богове**, те ще бъдат отведени в плен, а Бог ще отхвърли храма и той ще стане обект на присмех и свидетелство за народите, че Израил е забравил **ГОСПОДА**.

На пръв поглед ст. 16 като че ли предполага, че храмът ще трае във всички времена; ние обаче знаем, че той бива разрушен през 586 г. пр. Хр. Обяснението, разбира се, е че Божието обещание зависи от верността и послушанието на Израил. Ст. 19 и 20 изрично предупреждават, че ако народът изпадне в идолопоклонство, Бог ще отхвърли храма.

В. Соломон в целия му блясък (8:1–9:28)

8:1–6 Тук четем за успехите и постиженията на Соломон в различни области. Най-напред той предприема обширна кампания за строителство на градове, повторно изграждане на превзети **градове за житници, укрепени градове, градове за колесници** и заселване на области.

8:7–10 За **принудителния** робски труд Соломон използва ханаанците, а израилтяните ангажира като военни мъже, началници и главни **надзиратели**.⁸

8:11 Той не позволява на жена си, **дъщерята на фараона**, да живее в царския дворец, като казва, че той е **свят**, защото **ГОСПОДНИЯТ ковчег** е влизал там. Това не означава, че ковчегът действително е бил внасян в двореца, а по-скоро, че дворецът е **свят** заради съседството си с **ковчег**а в храма. За съжаление фактът, че Соломон я отделил в специална къща, не ѝ попречва да го подведе към идолопоклонство (3 Царе 11:1–8).

8:12–16 Царят внимава да принася всички жертви и **всеизгаряния** според религиозния календар. **Той поставя и свещениците** и **левитите** да **служат** по графика, подготвен от баща му **Давид**.

Така **цялата работа на Соломон** е добре организирана от начало до край.

8:17, 18 И накрая четем за морските начинания на Соломон в партньорство с **Хирам**. **Корабите** пътуват между **Есион-Гавер** и Елот, и двете разположени

на заострения край на източния ръкав на Червено море (залива Акаба), и **Офир**.⁹ Има различни предположения за местоположението на Офир – южна Арабия, източна Африка или Индия.

9:1–9 Когато **савската царица чува слуха за славата на Соломон**, тя тръгва към **Ерусалим с много голям керван**, на товарен с дарове, за да провери дали този слух е истина. След като вижда блясъка на царството му и изпитва мъдростта му с трудни **въпроси**, тя е смяна. Царицата признава, че **дори и половината за величието му не ѝ е било казано**. Тя осъзнава, че благоденствието на Соломон се дължи на благостта на неговия **Бог**.

9:10–12 Ст. 10 и 11 прекъсват повестуването, за да обяснят източниците на част от богатствата на Соломон и забележителните приложения, за които ги е използвал той. Когато **савската царица** си тръгва, **Соломон ѝ дава дарове**, далеч надхвърлящи количеството и стойността на **онова, което тя му е донесла**.

9:13–28 Соломон получава повече от **шестстотин шестдесет и шест таланта злато** всяка година и използва част от него за изковаване на **щитове**, за обковаване на своя **престол от слонова кост** и за изработка на чаши и прибори за хранене. Неговото величие му донася почит и богатства от **всичките царе на земята**. Търговията му достига до Тарсис, който може би се е намирал в Испания.¹⁰ Царят притежава в изобилие **коне**,¹¹ територии, **сребро** и **кедри**. Макар че царува и над териториите западно от **река Ефрат**, те не са включени в държавата Израил, а представляват васални провинции, които му плащат данъци.

Г. Смъртта на Соломон (9:29–31)

Соломон умира, след като е **царувал четиридесет години**, и на престола сядат **синът му Ровоам**. Неканоничните книги, споменати в ст. 29 вероятно са били

използвани като източници на информация от летописеца, но впоследствие са изгубени.

II. Разделянето на царството (гл. 10)

10:1–5 Вероятно за да спечели благоприятното на северните племена, **Ровоам решава да отиде в Сихем** за своето коронясване. Народът обещава да му **служи**, ако **облечки тежкия ярем**, който Соломон е наложил върху него. „**Целият Израил**“ тук означава представители от всички северни племена. **Ровоам иска три дни**, за да обмисли молбата на народа.

10:6–11 Най-напред **цар Ровоам се съветва със старейшините**, които са служили на **баща му Соломон**. Те му казват да послуша „**този народ**“. После той се обръща за **съвет към младежите**, като отхвърля съвета на старейшините и се вслушва в онова, което му се вижда по-привлекателно. Те го съветват да отговори грубо на народа.

10:12–19 Когато след три дни **народът** се връща и чува заканите на царя, той се разбунтува под водачеството на **Еровоам**. Царството се разделя в изпълнение на Господното слово, изречено чрез пророк Ахия (3 Царе 11:29 и сл.). След убийството на бирника **Адорам Ровоам** се оттегля в **Ерусалим**, където царува над **Юда** и Вениамин. Уилямс коментира:

Изпълнението на предсказанието на Ахия е един пример, подобен на много други в Писанията, за пророчество, изпълнено от действието на човешките страсти и естествения ход на събитията. Хората си мислят, че действат по собствената си воля и изпълняват собствените си планове, без да осъзнават, че това е Божие дело, позволено и насочвано от Него за изпълнението на Неговото слово.¹²

III. Царството на Юда (11:1–36:19)

A. Цар Ровоам (гл. 11, 12)

11:1–4 Когато **Ровоам** се връща в **Ерусалим**, **ГОСПОД** се намесва чрез пророк **Семая**, за да предотврати гражданска война. Той казва на Ровоам да приеме установеното положение, защото „**от Мен стана това нещо**“. Предишният път Ровоам не се е вслушал в мъдрия съвет, сега обаче го прави. По-нататък между двете царства се води постоянна борба (12:15), но всеобщата война е избегната. Изразът „**целия Израил в Юда и Вениамин**“ (ст. 3) се отнася до всички в южното царство, които остават лоялни към династията на Давид.

11:5–12 Царят посвещава голяма част от времето си на строителството на **градове за укрепления** за защита на **Юда**. **Укрепените градове**, разположени южно от Ерусалим, показват, че той се е страхувал от нападение от Египет.

11:13–17 Междуременно **Еровоам** въвежда северното царство в ужасно идолопоклонство (3 Царе 12), което кара верните на **ГОСПОДА свещеници и левити** да избягат в **Юда**. Всички, които имат сърца за **Бога**, ги последват и така укрепват царството на Ровоам. Избягването в **Ерусалим** струва на тези хора всичко, което имат, защото те изоставят **землищата си, притежанията си** и прилетите си.

11:18–23 **Ровоам** е многоженец, въпреки че не може да съперничи на баща си в това отношение! Той има **осемнадесет жени, шестдесет наложници, двадесет и осем сина и шестдесет дъщери**. Посочените по име жени са израилтянки от царския род, а не езичнички.

12:1–4 Докато 3 Царе 14:22–24 споменава някои от детайлите на отстъплението на Ровоам, Летописите просто казват, че той „**остави закона на ГОСПОДА**“ и „не насочи сърцето си да търси **ГОСПОДА**“ (ст. 14). Едва пет години след

смъртта на могъщия монарх Соломон египтяните вече са пред портите на Ерусалим, готови да отнесат съкровищата му. **Укрепените градове** на Ровоам се оказват безполезни. **Сисак превзема Юда** не поради военното превъзходство на Египет, а поради неверността на Юда към Йахве.

12:5–8 Когато пророк **Семая** идва при Ровоам за втори път (вж. 11:2) и му предава посланието за предстоящата гибел, **царят** и първенците на Юда **се смиряват** пред Господа и признават Неговата правда в идващото осъждение. Господната милост и благодат дават незабавно **избавление**, но не и без болезнения урок за разликата между това, да служат на Йахве и са служат на своите поробители.

12:9–12 Народът бива пощаден, но царството бива разграбено. **Ровоам** се опитва да поправи, каквото е възможно. Той замества **златните щитове** с **бронзови**, като по този начин несъзнателно илюстрира, че Божието присъствие и благосклонност (**златото**) са заменени от Неговата присъда (**бронза**).¹³

12:13–16 Историята на Ровоам завършва с твърдението, че той е **вършил зло** и е **легнал при бащите си**. Разликата между Ровоам и дядо му Давид може да се види, като се сравнят Псалм 27:8 и ст. 14. Давид търси лицето на Господа, а Ровоам не го търси.

Б. Цар Авия (гл. 13)

13:1–3 **Авия**, чиято **майка** се нарича **Михая**,¹⁴ става следващият **цар** и **царува три години в Ерусалим**. Грехът му е посочен в 3 Царе 15 – той не следва Господа като Давид. Летописите обаче пропускат всичко в царуването на Авия с изключение на една **война с Еровоам**.

13:4–12 В своята реч преди битката **Авия** напомня на **Еровоам**, че Бог е дал царството на **Давид** и неговите потомци. **Еровоам се е надигнал против Давидо-**

вата династия и е събрал банда **безчестни и негодни мъже против Ровоам**, когато последният е бил на практика беззащитен. Израил се надява да спечели битката заради превъзходството си в броя и заради **златните телета**. Той е въвел фалшиво свещенство, при което всички могат да стават свещеници без божествено упълномощаване. За разлика от тях Юда е останал верен на левитското свещенство, което все още продължава да служи на Бога по предписания от Него начин. **Бог** е Военачалникът на войската на Юда и **свещениците Му** използват своите **тръби, за да свирят против Израил**. Затова е безумие северните племена да **воюват против ГОСПОДА Бога**.

13:13–18 Вместо да послуша Авия, **Еровоам** поставя **засада**. Когато **Юда** се оказва в капан, мъжете му **извикват към ГОСПОДА** и **свещениците** надуват **тръбите**. Господ отговаря, като дава на Юда велика победа. **Петстотин хиляди избрани мъже от Израил падат** – потресаваща цена за отстъплението от Бога!

13:19–22 **Авия** присъединява допълнителни територии, въпреки че не подчинява Израил напълно. Загубата е опустошителна за **Еровоам**, който по-късно бива **поразен от ГОСПОДА**. **Авия** обаче се засилва и процъфтява.

В. Цар Аса (гл. 14–16)

14:1, 2 Следващите три глави ни предлагат кратък разказ за **Аса** и неговото 41-годишно царуване. Пасажът в 3 Царе 15:9–24 трябва да се чете паралелно с тези глави. Ст. 1 представлява мост от предходната глава. В еврейската Библия гл. 14 започва със ст. 2.

14:3–8 Причината за мирното царуване на **Аса** е нагласата на неговото сърце към **Йахве**. Той прекратява много от греховете на своите бащи и насърчава народа да **търси ГОСПОДА**, като сам той дава пример, като ревностно прочиства

своето царство от идоли.¹⁵ В това време на покой **Аса** укрепва **градовете** си и събира голяма **войска**.

14:9–15 Мирът на Юда е прекъснат от **етиопска ... войска от хиляда пъти по хиляда мъже с триста колесници**. Далеч по-малобройната войска на Юда побеждава заради своето упование в **Йахве**. Врагът е сразен решително.

Молитвата на **Аса** в ст. 11 е кратка и по същество. **В битката** няма време за красноречие, но молитвите, родени от отчаяна нужда, са изключително ефективни, когато човекът, който се моли, е в правилни взаимоотношения с Бога като **Аса**. Понеже е следвал Господа в мир, той знае, че Господ ще го защити във войната. Битката започва при **Мариса**, град в Юда, и завършва край **Герар**, град, принадлежащ на филистимците. Мнозина от етиопците са избити, както и онези, които притежават **добитък**, и големи количества **плячка** и животни са отнесени обратно в **Ерусалим**.

15:1–6 **Аса** и мъжете му ликуват за победата над значително превъзхождащите ги войски. Когато се връщат в Ерусалим, Господ е подготвил урок за тях. Най-напред **Азария** им напомня, че **ГОСПОД е с тях**, защото те Го търсят. **Но ако те Го оставят, и Той ще ги остави**. И историята многократно показва, че израилтяните изоставят своя Бог. Затова те **нямат мир** и постоянно са побеждавани от враговете си. Но когато народът **потърси ... ГОСПОДА**, Той винаги е готов да му прости и да го възстанови.

15:7 Понеже **Аса** търси **Йахве**, **Азария** го насърчава да продължи в това добро. Ст. 7, скрит в този исторически разказ, е много полезно да бъде научен наизуст: **„Но вие бъдете силни и нека ръцете ви не отслабват, защото имате награда за делото си!“** За вярващите днес паралел на този стих е 1 Кор. 15:58.

15:8–15 „Одид“ (ст. 8) вероятно се отнася за сина на **Одид**, **Азария**. Царят

реагира на думите на **пророка** с голям ентузиазъм. Той незабавно пристъпва към изпълнението на своята програма за реформи, като **премахва** още идоли (сравни. с 14:3) не само от **земята на Юда и Вениамин, а и от градовете ... на Ефрем, които е превзел** в битките. Той възстановява олтара в храма и го посвещава с жертви. Свиква тържествено събрание в **Ерусалим, принася** на олтара в **жертва на ГОСПОДА** част от етиопската **плячка** и въвежда хората в **завет да търсят ГОСПОДА**. Царят не допуска несъгласие – всеки, който не се подчини на завета, ще бъде екзекутиран (ст. 13).

15:16–19 Аса отхвърля и своята баба (а не майка¹⁶) от **положението на царица-майка** и унищожава нейния **идол**. За коментар към ст. 17 вж. бележката към 14:3–8. В храма се внасят съкровища, вместо да се изнасят оттам. Господ възнагражда делото му, както е обещал чрез Азария, и през управлението му **цари** мир.

16:1 Към края на **царуването на Аса**¹⁷ **израилевият цар Вааса** се опитва да попречи на своя народ да премине на страната на **Аса**, като укрепва **Рама**, град недалеч от Ерусалим.

16:2–6 Аса търси човешка помощ, вместо да се довери на ръката на Господа, както е постъпил по-рано, когато е бил нападнат от етиопците. Той използва съкровищата на Господа, за да купи с тях помощта на **Венадад**. Тогава сирийският **цар напада** Израил от север и принуждава **Вааса** да се оттегли от **Рама**, за да защити северната си граница. Планът на Аса изглежда успява, но това не е угодно на Бога.

16:7–10 В очите на Йахве целта не оправдава средствата, затова Той изпраща пророк **Ананий** да говори на **Аса**. **Ананий** смело обвинява царя, че е **постъпил безумно**. Нима **ГОСПОД** не го е избавил от **етиопците**? Не търси ли Бог постоян-

но мъже, чрез които да действа? Понеже Аса е избрал да воюва по плът, отсега нататък той **ще има войни**. **Аса** се разгневява и вместо да се вслуша в Господното слово, както е правил преди (15:8), той **хвърля Ананий в затвора**.

16:11–14 Аса избира да действа противно на Господните пътища и затова Господ го поразява с **болест в краката**. Но Аса пак отказва да се покае и да се обърне към Йахве. Вместо да потърси Божията помощ, той търси **лекарите** и не след дълго **умира**. Някои мислят, че **лекарите** може би са били магьосници или екстрасенси.

Въпреки тъжния си край Аса е един от най-добрите царе, които Юда е имал (15:17). Народът много скърби за неговата смърт. Изгарянето в ст. 14 се отнася до изгаряне на **благоухания**, а не до кремация на тялото му.

Г. Цар Йосафат (гл. 17–20)

17:1–5 Йосафат наследява баща си на престола и царува 25 години (20:31). Във 2 Летописи му е посветено много повече място (гл. 17–20) отколкото в Царете. Съдържанието на гл. 17 няма паралел в 3 Царе.

Когато се възцарява, **Йосафат ... засила** царството си **против Израил**. Той **укрепва** царството си, но тайната на успешното му царуване е, че **следва ГОСПОДА**, както е правел **Давид**. Интересно е как **Давид** постоянно се използва като стандарт, спрямо който се оценяват всички царе. Ако следват неговия пример, те благоденстват и са благословени. Ако не, се провалят. По времето на **Йосафат** земята има мир и враговете му плащат данъци (ст. 10–12).

17:6–9 Божието Слово има висок приоритет в живота на Йосафат. Той е ревностен да следва наредбите му и с радост им се покорява. Превръща го в закон за своето царство, като изпраща специална

комисия от началници, **левити** и **свещеници** да образват народа в **ГОСПОДНИТЕ** пътища и така изпълнява Божиите заповеди във Втор. 6:6 и сл.

17:10–19 В резултат от благословието на Йахве **Йосафат става много велик**. А каква армия събира! Преди повече от шестдесет години Ровоам започва със 180,000 души. Сега войската на Юда наброява 1,160,000 мъже, без да се броят разположените в **укрепените градове**. Несъмнено много от тези мъже са дезертирали от Израил, виждайки, че Господ е с Юда. Тъжно е, че Йосафат не използва тези сили по-мъдро, както ще видим в гл. 18.

18:1 До този момент Израил и Юда са враждували помежду си. Но синът на Йосафат взима за жена дъщерята на Ахав (21:5, 6) и така се създава политически съюз между двете царства.

18:2–7 Ахав моли **Йосафат** да му помогне да нападнат арамейците, които са окупирали част от територията на Израил (ср. 3 Царе 22:3, 4). Йосафат незабавно се съгласява да окаже помощ на Ахав, но предлага най-напред да се **допитат до ГОСПОДНОТО слово**. Ахав веднага изпраща да извикат **пророците**, които единодушно предричат успех. Но вероятно не са били твърде убедителни, защото Йосафат, който има известна духовна проникателност, поисква да се допита до „**ГОСПОДЕН пророк**“, с което като че ли иска да каже, че **четиристотинте мъже**, които вече са повикани, нямат връзка с Йахве. Изглежда, че дори Ахав разбира каква е разликата между неговите **пророци** и истинския **пророк**. Но Ахав мрази **Михей**, единствения **човек**, чрез когото могат да получат слово от Господа, защото той **винаги пророкува зло** за царя.

18:8–11 Когато пратениците отиват да доведат **Михей**, **Седекия** драматично пресъздава как **арамейците** ще бъдат **довършени** (може би двата **рога** симво-

лизират двамата еврейски царе), докато всички останали пророци на царя му пригласят. Д. Л. Муди коментира:

Ахав си има своите проповедници и пророци. Колкото и да е покварен един човек, той винаги ще намери някой, който да му говори това, което му харесва.¹⁸

18:12, 13 Междувременно **пратеникът** на царя се опитва да убеди **Михей** да говори в съгласие с другите **пророци**, които предричат победа, но **Михей** обещава да говори само словото на Господа. Ст. 13 трябва да стане мотото на всеки проповедник и всеки христианин: „**Жив е ГОСПОД – каквото ми каже моят Бог, това ще говоря!**“

18:14–17 Отначало **Михей** се преструва, че е съгласен с останалите пророци, но веднага става ясно, че той не говори сериозно. Когато Ахав го **заклева да говори истината**, Михей оповестява предстоящото поражение на Израил и за смъртта на Ахав.

18:18–22 **Михей** обяснява и защо пророците на Ахав му дават грешна информация – те са под влиянието на **лъжлив дух**, който **ГОСПОД** е изпратил заради беззаконието на Ахав. Ахав вече попада под осъждане, както по-рано е пророкувал Илия (3 Царе 21:19–24). Матю Хенри коментира:

Дяволът не мами хората без божествено позволение, но дори и така Бог изпълнява Своите собствени цели. ... Михей честно предупреждава Ахав не само че е опасно да предприема тази война, но също и че е опасно да вярва на онези, които го убеждават да тръгне в нея.¹⁹

18:23–26 Михей пострадава заради своята честност. **Седекия** го **удря по бузата**, а Ахав го хвърля в затвора само на **хляб и вода**, вероятно с намерението да го убие. Михей отговаря и на двамата,

като им казва, че Господ ще докаже, че е говорил истината. Писанието не ни казва какво се е случило със Седекия, но знаем, че Ахав е убит в боя според словото на Йахве.

18:27–29 Думите на пророка явно са имали известно въздействие върху Ахав, защото той решава да **се предреши**, като по този начин се опитва да избегне Божията присъда. Ахав предлага **Йосафат** да носи царските си **одежди**, а той да облече войнишки дрехи.

18:30–34 Но предсказаното от Господа се случва. След като получава урок за опасностите от несветитите съюзи (2 Кор. 6:14), **Йосафат** е спасен от арамейците. Ахав обаче не успява да избегне участта си. Бог насочва една привидно случайна стрела **между ставите на бронята** на Ахав и **около залез слънце** той умира.

19:1–5 Когато **гледачът Ииуй, синът на Ананий**, изобличава **Йосафат** за съюза му с Ахав, той се покаява.

Неговите отношения с идолопоклонника Ахав са дали лош пример на поданиците му. Затова царят тръгва из цялото си царство да **обърне** народа **към ГОСПОДА**. Освен това Йосафат въвежда съдебна система в съответствие с Мойсеевия закон (Втор. 16:18–20). Това, заедно с предишното разпращане на законоучители по цялата юдейска земя (17:7–9), показва огромното уважение на Йосафат към Писанията. Тези действия разкриват и голямата му загриженост за подчинените му и желанието му да действа вярно като управител на Йахве.

19:6–11 Увещанията на царя са очерпени от **закона** (ст. 10). Той напомня първоначалните заповеди на Господа за онези, които ще служат като **съдии** сред Неговия народ. Понеже те съдят Божия заветен народ и понеже Той вижда всичко, което правят, те трябва да действат със **страх от ГОСПОДА** и да **„внимават“**. Йосафат **поставя** съдии в столицата **Ерусалим**, където да бъдат

разглеждани тежките случаи. **Главният свещеник Амария** ще отговаря за религиозните случаи, а **първенецът на юдовото племе Зевадия** ще разглежда гражданските дела. **Левитите** ще служат като **управители**.

20:1–6 Голямо множество **оттатък Мъртво море** обявява война на Юда. (В някои еврейски ръкописи вместо „Арам“ в ст. 2 е записано „Едом“.²⁰) **Йосафат** основателно е разтревожен. Той **прогласява пост** и събира народа в храма, където се моли на **ГОСПОДА**. Това е третата „царска молитва“ във 2 Летоп. (вж. молитвите на Соломон, гл. 6, и на Аса, 14:11).

20:7–13 Йосафат припомня на Господа, че евреите са **народът** на Неговия завет. Храмът, в който Йосафат се моли, е **Божие светилище** и събира народа, където Той е обещал да **чува** и да отговаря на молитви. Онези, към които някога **Израил** е показал добрина, сега идват да го унищожат и да отнемат земята му. Йосафат завършва пламенната си молба, а **целият Юда стои пред ГОСПОДА** в очакване на Неговия отговор.

20:14–17 **ГОСПОДНИЯТ** дух говори чрез **Язиил** и разсейва страха, обхванал народа. **Боят** е **Божи**. Народът трябва само да **пристъпи** и да **види** какво е извършил Той.

20:18–21 Чрез вяра народът се зарадва на своята победа още преди тя да е станала факт. **На следващата сутрин** всички стават на зазоряване, за да видят какво е направил **ГОСПОД**. Те тръгват към бойното поле все едно че отиват на празник, предвождани от певците.

20:22–30 Когато Бог чува как народът му пее своята песен на вяра, Той внася смуг и объркване сред враговете, така че те се хвърлят в бой помежду си и в крайна сметка се изстребват. Когато юдеите пристигат, единственото, което е останало да направят, е да **оберат плячката** – задача, която им отнема **три**

дни. С неподправена радост те прославят ГОСПОДА и пеейки се **връщат в Ерусалим**. Съседните **страни** чуват за това и си вземат поука, и така Юда се радва на мир.

20:31–34 По обичая си летописецът прави обобщение на царуването на **Йосафат**. Въпреки усилията си, той не успява да ликвидира идолопоклонството. Но като цяло неговото царуване е добро. Той се стреми да върши доброто и макар да не е свършен, обикновено **върши това, което е право пред Бога**.

20:35–37 Това е послепис, разказващ за партньорството на Йосафат с **Охозия**, безбожния **израилев цар**. Те **правят в Есион-Гавер кораби, които да изпратят в Тарсис**, но ГОСПОД проваля проекта, както предсказва един пророк на име Елиезер.

Йосафат умира на шестдесет години. Синът му Йорам, който царува съвместно с него, наследява Юдовия престол (21:1).

Д. Цар Йорам (гл. 21)

21:1–3 От царуването на **Йорам** нататък историята, записана във 2 Летописи, е история на упадък, завършващ с бедствия и плен.

В ст. 2 са изредени двама братя на Йорам с името **Азария**.

21:4–6 Петият цар на Юда избира да ходи в пътя на **израилевите царе** вместо в пътя на **Давид**. **Йорам** е убиец и идолопоклонник. Той безмилостно **избива всичките си братя**, за да укрепи престола си. Писанието не ни оставя съмнение относно злото влияние, което кара Йорам да постъпва толкова безбожно: **Жена му е дъщеря на Ахав** (ст. 6). По-рано Йосафат е уредил този брак между двете царства и сега Юда е заразен със същата поквара, която разрушава Израил. Дъщерята на Ахав е инструмент в ръцете на Сатана, чрез който той предизвиква осъждение за Божия народ.

21:7 Но ГОСПОД си спомня за **завета** Си с **Давид** и не постъпва с Йорам и Юда така сурово, както е постъпил с Ахав и Израил. („Светилник“ означава наследник, който ще царува на престола.) Юда обаче ще страда много заради този безбожен съюз.

21:8–15 Едомците, които са живели в страх от Юда в дните на Йосафат (17:10), сега въстават. **Ливна**, един град в Юда, също се разбунтува. **Йорам** влошава нещата още повече, като тласка народа си все по-далеч в идолопоклонство. Дори пророчеството на **Илия**, записано в **писмо** до царя, не успява да го обърне от злия му път. Йорам със сигурност знае за мощното служение на пророка в Израил, но се оказва също така неотзивчив към него като **Ахав**.

Илия е грабнат в небесата по време на царуването на Йосафат (4 Царе 2:11). Тъй като Йорам царува заедно с баща си в продължение на около пет години, Илия може още да е бил на земята, когато посланието му е предадено на Йорам. Друга възможност е пророкът да е написал писмото по божествена заповед и да го е предал на Елисей да го изпрати в подходящия момент.

21:16, 17 **Филистимците и арабите** **заграбват имота** и избиват семейството на Йорам, с изключение на **Йоахаз**, **най-младия от синовете му** (обикновено наричан Охозия). Понеже самият той е избил семейството на баща си, това наказание като че ли най-добре съответства на собственото му престъпление.

21:18–20 Йорам умира в **страшни болки от nelечима болест в червата**. Той напуска този живот, без никой да скърби за него. Тъй като приживе не е ходил в пътя на другите **царе**, той не е **погребан** при тях и в смъртта си.

Е. Цар Охозия (22:1–9)

22:1–9 Бедите, причинени от връзката с дома на Ахав, вече постигат третото

поколение. **Охозия** (наречен Йоахаз в 21:17 и Азария в ст. 6) **се възцарява** след смъртта на баща си. Тогава той е на двадесет и две²¹ години (НИПБКДж, бел.).

Майка му Гоголия, внучка на **Амрий**, продължава гибелното си влияние в Юда и след смъртта на съпруга си. Тя е главният съветник на сина си да **върши зло** – „за негова гибел“. Охозия е бил пощаден (ст. 1), за да остане наследник на Давид на престола, но той показва своята неблагодарност, като повтаря греховете на баща си. Той се присъединява към **Йорам** във **война против** Арам. **Ииуй** и мъжете му намират Охозия, докато се **крие в Самария**, и го **убиват**. Слугите на царя го погребват с достойно погребение (4 Царе 9:28), защото е внук на благочестивия Йосафат. Охозия не оставя син, който да е достатъчно голям, за да поеме престола.

Ж. Узурпацията на царица Гоголия (22:10–23:21)

22:10–12 След като е изгубила мъжа си, а сега и сина си, **Гоголия** узурпира престола, като избива *собствените си внуци!* Невидимият подбудител на това безмилостно клане на **царското** семейство е Сатана, който се опитва да отсече родословната линия на Месията, както е правил по-рано и както по-късно отново ще се опита. Но тъй като обещанието в Битие 3:15 гарантира, че Бог ще запази рода, чрез който в крайна сметка ще дойде Господ Исус, **Йахве** подтиква **Йосавеета** да скрие своя племенник **Йоас**. Тя го **скрива** в храма, където съпругът ѝ, **свещеник Йодая**, се грижи за него в продължение на **шест години**.

В 4 Царе гл. 8–11 има повече подробности около тези събития и се разказва и какво се случва по това време в Израил.

23:1–7 Докато Йоас порасне достатъчно, **Йодая** изчаква, а узурпаторката царува. Но в **седмата година** той събира

началниците и **левитите** и уговаря с тях плана за свалянето на Гоголия от власт. Те разпространяват вестта за подготвения заговор по цялото царство и мнозина се включват в **договора** да издигнат Йоас на престола на баща му. Думите в стих 6б „**целият народ да пази заповяданото от ГОСПОДА**“ означават, че трябва да се спазва законът, забраняващ влизането в храма (вж. ст. 6а). **Левитите** и началниците получават своите назначения, а за осъществяването на плана е определена **съботата**.

23:8–11 Когато в храма идват новите **отреди**, старите отреди **не се разпуснати**; така Йоая успява да събере голям брой мъже, без да предизвика подозрение. Мъжете биват въоръжени с оръжията на Давид, които са в дома, и когато всички приготвления са завършени, **седмгодишният Йоас е изведен** от храма и коронясан. Той получава копие от закона (**свидетелството**) в съответствие с думите на Мойсей (Втор. 17:18–20). Някои смятат, че това е било оригиналният екземпляр на закона, поставен в ковчега (Иzx. 25:21; 2 Лст. 5:10).

23:12–15 Царица **Гоголия** идва **при народа** в храма, за да разбере на какво се дължат веселието и виковете, и там намира своя сълърник – едно дете, което е мислела за отдавна мъртво, с царската корона на главата си. Но още повече я ужасява фактът, че **народът** твърдо стои зад него. Никой не обръща внимание на обвинението ѝ в **заговор**. Все пак узурпаторката е тя, а не Йоас. **Йодая** заповядва да я убият, но не в храма. Войниците я отвеждат до **конската порта** и там я убиват заради всичките зверства, които е извършила в Юда.

23:16–19 След смъртта на Гоголия реформите следват бързо. **Йодая** и **народът** встъпват в **договор** да принадлежат на **ГОСПОДА**. За да покажат посвещението си, те разрушават **храма на Ваал** и **убиват Матан, жреца на Ваал**. Като

свещеник **Йодая** е чувствителен по отношение на храма и поклонението на Бога. Едно от първите неща, които той прави, е да сложи в ред служенията в храма, както е заповядано от **Мойсей** и **Давид**. **Левитите** и **свещениците** са **разпределени** на своите задължения. На светостта на храма вече няма да се гледа като на нещо маловажно; **вратарите** няма да допускат в него церемониално **нечистите** хора. **Йодая** разбира, че реформата трябва да започне от **ГОСПОДНИЯ** дом.

23:20, 21 **Йоас** е отведен в **царската къща**. **Народът** с нетърпение очаква да живее под управлението на **Йоас**, благодарен, че на престола на Юда отново седи син на **Давид**.

3. Цар **Йоас** (гл. 24)

24:1–3 **Йоас** е само на **седем години**, когато се **възцарява**, и **царува четиридесет години**. Той **върши това, което е право**, докато е жив свещеник **Йодая**. Дори **двете жени** на **Йоас** са избрани за него от този влиятелен Божии свещеник.

24:4–14 За да ремонтира храма, **Йоас** заповядва на **левитите** бързо да съберат пари от **целия Израил**. Понеже **левитите** не успяват да сторят това **бързо**, той се **разсърдва** на **Йодая**. Накрая пред храма е поставен специален **сандък** и на народа е заповядано да идва и да оставя в него своя „храмов данък“. ²² Тези пари се взимат и се разпределят на работниците, които **възстановяват Божия дом** в първоначалното му състояние и го **укрепват**. ²³

24:15–19 Когато след дълъг и плодотворен живот **Йодая умира**, той е удостоен да бъде **погребан с царете** – почит, необичайна за човек, който не е от царския род. Но след като благочестивото му влияние престава, **Йоас** се обръща за съвет към идолопоклонниците за гибел на своето царство. **Йахве изпраща пророци**, за да ги предупреди, но вместо да се покае, водачът на Юда се **разбунтува**.

24:20–27 **Захария** предава на народа Божие предупреждение и **царят** заповядва да бъде **убит с камъни** за това. **Йоас не си спомня милостта, която му е оказал Йодая**, бащата (или дядото) на **Захария**. ²⁴ Може би в отговор на предсмъртната молитва на **Захария** Господ изпраща **малка арамейска войска**, която да плякосо **Юда** и да избие началниците и управителите. Онези, които дават на **Йоас** злия съвет, са убити, а самият **Йоас**, поразен с **тежки рани**, е убит от собствените си **слуги**. Също като злия **Йорам** преди него и той не е **погребан с царете** на Юда.

Понеже **Йоас** в края на живота си оставя Господа, всичките му предишни дела, се оказват напразни. Той е поправил и обзавел наново храма – само за да даде съкровищата му на арамеец **Азаил** (4 Царе 12:17, 18). Хубаво е да *започнеш* добре, но далеч по-важно е да *завършиш* добре. Апостол **Йоан**, познавайки склонността на хората да се провалят накрая, ни предупреждава: „Внимавайте на себе си, за да не изгубите онова, което сме изработили, а да получите пълна награда“ (2 **Йоан** 8).

В 3 Царе гл. 12 са дадени повече подробности за живота и царуването на **Йоас**; вж. коментарите към тази глава.

И. Цар **Амасия** (гл. 25)

25:1–10 След като укрепва престола си и постъпва с убиците на баща си според **закона**, **Амасия** насочва вниманието си към външните дела. Едомците въстават против Юда по времето на **Йорам** (21:10) и сега **Амасия** вероятно иска да ги върне под своето управление. Затова той **събира** наемници **от Израил**. След като е предупреден от **един Божии човек**, той изпраща израилтяните обратно. Въпреки че е загрижен за загубата на парите, които вече е платил на наемниците, той приема уверението на пророка, че **ГОСПОД** може да му даде **много повече от**

това, което е изгубил в тази глупава инвестиция.

25:11–13 Амасия и мъжете му **разбиват десет хиляди** едомци, а после **пленяват други десет хиляди**, само за да ги убият по-късно, като ги хвърлят в една пропаст. Последните жертви може да са били виновни в необичайна жестокост, или Амасия може да е следвал приетата по това време военновременна политика. Наемниците, които **Амасия** е изпратил обратно в Ефрем, яростно **нападат юдовите градове**, като убиват **три хиляди души и вземат голяма плячка**.

25:14–21 Когато **Амасия** започва да служи на идолите, които си е донесъл от Едом, **един пророк** го укорява – как може да мисли, че **боговете**, които не са могли да спасят собствения си **народ**, ще помогнат на *него!* Амасия прекъсва пророка със заплаха, която вероятно е намек за участието на Захария, който изгубва живота си като пророкува против бащата на Амасия (24:20–22). Пророкът отговаря на предупреждението на царя по същество следното: „Няма аз да бъда убит. Понеже отхвърляш моя съвет, ти си този, който ще бъде погубен.“ Амасия не се вслушва в Божия съвет и вместо него **се съветва** със своите подчинени. Глупаво обявява война на **израилевия цар Йоас**, като пренебрегва предупреждението на пророка.

25:22–28 Юда е **разбит**, а Амасия е унижен и разорен. **Ерусалим** е нападат и храмът е ограбен. Подчинените на Амасия **правят заговор против него**, и накрая той **бяга** от Ерусалим. Убиват го в **Лакис**, откъдето го връщат обратно в Ерусалим и го **погребват**.

Й. Цар Озия (гл. 26)

26:1–5 Причината за успеха на Озия е разкрита още в началото на главата. **Той върши това, което е право, и търси Бога**. Захария (не пророк Захария) е не-

гов благочестив съветник – човек, който **разбира** Бога.

26:6–15 С каквото и да се захване, **Озия** е благословен. Той успешно **воюва срещу филистимците и амонците** и усъвършенства отбраната на Юда. Събира елитна **войска** и изработва мощно въоръжение, с което я оборудва. Освен това строи градове и насърчава развитието на **земеделците** (ст. 10). „**Машините**“ (ст. 15) са нещо като катапулти.

26:16–23 Но Озия **се възгордява**. Той **влиза в храма да покади** пред **ГОСПОДА** – нещо, за което са упълномощени само свещениците. **Азария** и още **осемдесет други свещеници**, всички **храбри мъже**, **влизат след царя**. Техните изобличения **разгневяват Озия**, но преди да може да направи каквото и да било, **ГОСПОД го поразява с проказа**. Той бързо е **изваден** от храма и никога вече не се връща в него. От този ден нататък Охозия остава **прокажен и живее в отделна къща**, а **синът му Йотам** управлява. Озия не е погребан в гробовете на **царете**, защото **е прокажен**; погребан е **на полето** в съседство с **царските гробници**.

К. Цар Йотам (гл. 27)

27:1–4 Също като баща си Озия **Йотам** се радва на мир и така успява да дострои и да укрепи столицата си и околните **градове**. Той следва примера на баща си с изключение на греха на Озия. Високите места обаче не се премахват, а Йотам не се проявява като голям реформатор. Той прави твърде малко, за да предотврати **поқварата на народа**.

27:5–9 Амонците са били покорени от Озия, но смъртта му вероятно ги е подтикнала да откажат да плащат данъци на Юда. **Йотам воюва** против тях и те отново са принудени да плащат данък. Неговата сила се дължи на факта, че **зачита Бога** във всичко, което върши. Йотам е

погребан в Давидовия град, а синът му Ахаз става следващият цар на Юда.

Л. Цар Ахаз (гл. 28)

28:1–4 За да се научи цялата история на Ахаз, трябва да се прочете 4 Царе 16 и Исая 7. Той е най-злият цар, когото Юда познава до този момент, и **царува шестнадесет години в Ерусалим.**²⁵

След като се възцарява, Ахаз веднага изпада в идолопоклонство. Той избира злите **израилеви царе** за свой пример вместо **Давид**. Ахаз възкресява отвратителния ритуал на принасяне на деца в жертва **в долината на Еномовия син** извън Ерусалим. Култът към Молох, към който спадат тези жертвоприношения, не е бил практикуван от времето на Соломон (3 Царе 11:7), но сега се въвеждат и насърчават всякакви форми на идолопоклонство и **гнусотии**.

28:5–8 Заради това **ГОСПОД** довежда много противници срещу Юда. Исая ни казва, че **арамейският цар** Расин и **Факей**, царят на Израил, се съюзват против Ерусалим. Те не успяват да превземат столицата, но нанасят големи поражения на **Юда**. Израилтяните избиват **сто и двадесет хиляди души в един ден** и **отвеждат в плен двеста хиляди**. Тогава са убити и много от благородниците. Когато Ахаз е изправен пред заплахата на Расин и Факей, Бог дава чрез него на израилевия дом обещанието за Емануил, който ще се роди от девица (Ис. 7:14).

28:9–15 Израилтяните възнамеряват да заробят братята си от Юда, което е забранено в Мойсеевия закон, **но** Господ изпраща **един пророк**, който да ги предупреди да не го правят, защото **яръстният гняв на ГОСПОДА** е против тях. Вярно е, че Израил е бил инструментът на Божията присъда, но тяхната жестокост е неоправдана. **Някои от главите на Ефрем** имат достатъчно разум да послушат пророка **Одид** и да издействат ос-

вобождаването на **пленниците**, които са снабдени с всичко необходимо и с храна **от плъчката и се връщат в земята си**.

28:16–27 В същото време **цар Ахаз** е притесняван от онези народи, които баща му е завладял – Едом и Филистия. Но вместо в притеснението си да се обърне към Господа, Ахаз търси помощта на **асирийския цар Теглат-Феласар**. Той наема асирийците със злато от храма и от **царската къща**. Тогава **асирийският цар** напада Сирия и убива Расин в Дамаск (4 Царе 16:9). Когато Ахаз отива в Дамаск да се срещне с Теглат-Феласар, той се влюбва в боговете на арамейците (4 Царе 16:8–10). Съюзът на Ахаз с асирийският цар струва скъпо на Юда, защото Асирия измамва Ахаз и му налага тежък данък. Но съюзът му с идолите на **Арам** се оказва фатален, защото предизвиква Йахве към силен гняв. **Цар Ахаз** така дълбоко насажда идолопоклонството в **Юда**, че дори добрият цар Езекия, неговият син, не успява да го изкорени. Когато Ахаз умира, той **не е погребан в гробищата на царете.**²⁶ В ст. 19 Ахаз е наречен израилев цар. Понякога царете на Юда са наричани по този начин (вж. 2 Лет. 21:2).

М. Цар Езекия (гл. 29–32)

29:1–11 Много глави от Библията са свързани с царуването на Езекия. На него са посветени три глави в 4 Царе (18–20), четири в Книгата на пророк Исая (36–39), и четири тук. Втората книга на Летописите се спира предимно на неговите религиозни дела, докато 4 Царе разглежда в по-голяма степен вътрешно- и външнополитическите му постижения. И двете книги подчертават неговия забележителен характер и посвещението му на Господа.

Езекия започва своите реформи от религиозните водачи. Той събира **свещениците и левитите** и им заповядва да

осветят себе си и храма. Заради неверността на техните бащи **гневът на ГОСПОДА** тегне върху земята и много хора вече са убити или отведени в плен. Царят иска да изправи отношенията си с Бога и насърчава свещениците и левитите да сторят същото.

29:12–24 Левитите, изброени по име в ст. 12–14, предвождат братята си в изпълнението на заповедта на царя. Те **очистват** (ст. 18) дворовете за осем дни, а след това и самия храм за **осем дни** (ст. 17). След като подготвят принадлежностите за служба в храма, те уведомяват **цар Езекия**, че всичко е извършено според думата му. Езекия принася **принос за грях за царството**. Кръвта на приносите за **грях и всеизгарянията** се използва за очистването на олтаря.

29:25–36 Свещениците и левитите са поставени на местата им, както е определено по времето на **Давид**, и **пеят и свирят на свещените инструменти**, докато се принася **всеизгарянето**. Всички присъстващи **се навеждат да се поклонят** заедно с **левитите**, а онези, които имат желание, принасят **всеизгаряния** и **благодарствени приноси**. За този доброволен дар са донесени толкова много животни, че се налага **левитите** да помагат на **свещениците** да ги колят, защото няма достатъчно **свещеници**, които са **се осветили**. **Народът се радва** за това неочаквано съживление и за лъча надежда за по-добро бъдеще на Юда, който то носи. Но това е само началото на реформите на Езекия.

30:1–5 Гл. 30 е изцяло посветена на организираното от Езекия възстановяване на празника на **Пасхата**, който **не** е бил честван по този начин отпреди разделянето на царството (2 Лет. 8:13).

В първия месец царят очисти храма и възстановява службите в него. **Във втория месец** той се подготвя да **направи Пасхата** и Празника на безквасните хлябове. Според Числа 9:11 **Пасхата** може

да бъде празнувана **във втория месец**, ако някой е нечист поради допир с мъртво човешко тяло или ако е далеч на път. В случая на Езекия отбелязването на Пасхата в определеното време – в първия месец, е невъзможно, **защото няма достатъчно осветени свещеници** (ст. 3). Тъй като това е национален празник, трябва да бъде поканена цялата нация. Затова по **целите** Юда и **Израил** са изпратени вестоносци да призват народа да дойде в **Ерусалим**. По това време Израил е асирийска провинция и по-голямата част от народа е отведена в плен. Езекия обаче успява да покани останалите израилтяни без пречки от страна на асирийците.

30:6–12 Повечето от израилтяните се подиграват на пратениците, които ги призовават да **се обърнат към ГОСПОДА**. Малък остатък от тях обаче наистина се покайва и отива в **Ерусалим**, за да отбележи Пасхата в първата година от царуването на Езекия, 716–715 г. пр. Хр. (2 Лет. 29:3).

30:13–15 Ревността на **народа** **засрамва свещениците и левитите** и ги подбужда към по-съвместно отношение към задълженията им. Градът е прочистен от езическата нечистота и всякакви следи от идолопоклонство са **хвърлени в потока Кедрон**.

30:16–27 **Левитите** помагат на онези, които са ритуално нечисти, да принесат жертвите си, а **Езекия се моли** Господ да пренебрегне нередностите и да приеме сърдечната нагласа на тези хора. **И ГОСПОД го послушва**. **Празникът на безквасните хлябове** е толкова радостен за всички, че те решават да празнуват **още седем дни**. Царят и **началниците** подаряват допълнителни животни за този удължен **празник и наставка голямо веселие в Ерусалим**. **Цялото събрание** е благословено; нещата отново са, както са били в златния век на Израил, и молитвите на свещениците на Йахве отново се чуват **в небето**.

31:1 Първият стих на гл. 31 е свързан със заключителния стих на предходната глава. **Когато израильтяните** напускат Ерусалим, те напълно разрушават идолите и капищата **в Юда, Вениамин, Ефрем и Манасия, и тогава се връщат** в домовете си.

31:2–10 Сега **Езекия определя свещениците и левитите** за съответните им задължения, а след това осигурява и издръжката им чрез десетъците. Хората откликват толкова щедро, че те имат да **ядат до насита и да оставят много**.

31:11–19 В храма са определени специални **складови помещения**, в които да се съхранява излишъкът, и са поставени способни мъже за надзиратели. Те са изброени по име, което показва как Бог забелязва всеки един, който служи на Неговото дело.

Макар в Новия Завет да не е заповядан принципът на десетъка (даването на една десета от доходите), *съществува* учението за систематично даване, пропорционално на доходите.

31:20, 21 Гл. 31 завършва с похвала за **Езекия**. Каквото и да прави за Бога, **той действа с цяло сърце**. Не е чудно, че във всичко **успява!**

32:1–8 След като са отвели северните племена в плен (4 Царе 17), сега асирийците заплашват да сторят същото и с **Юда. Езекия**, който по-рано е плащал данък на **Сенахирим** (4 Царе 18:13–16), е притиснат от асирийците да предаде и царството си.

Когато **Сенахирим нахлува в Юда, Езекия** запущва водните извори извън града, достроява и поправя градската стена на Ерусалим, осигурява оръжия и военачалници, и насърчава народа да гледа към Йахве, вместо да се страхува от асирийската войска. Г. Кемпбъл Морган пише:

Странен изглежда Божият отговор на верността на Неговия слуга – да допус-

не в този момент силен враг да нападне царството. За да бъде разбрана тази история, са нужни повече подробности от дадените в този разказ. Те могат да бъдат намерени в 4 Царе 18:7–16. От този пасаж научаваме, че Езекия е отхвърлил ярема на асирийския цар, който неговият баща Ахаз е приел да носи. Тогава Сенахирим е нападнал Юда и в момент на слабост Езекия му е платил тежък налог и отново е приел неговата власт, за да се откупи. Резултатът обаче не е такъв, какъвто той желае, тъй като Сенахирим вече иска безусловна капитулация. В този кризисен момент, дължащ се на собствената му нерешителност, Езекия възвръща вярата и куража си. Той предприема незабавни действия, с които да затрудни врага, като отрязва достъпа му до водните запаси, подсилва укрепленията си, мобилизира армията си и накрая уверява народа: „С нас е Един по-велик отколкото с него“.²⁷

32:9–19 Докато обсажда **Лахис, асирийският цар** се присмива на Езекия и на бойците, като заявява, че Йахве не е по-силен от другите **богове**, които той вече е победил, и ги убеждава, че единственото мъдро нещо, което могат да направят, е да престанат да слушат **Езекия** и да се предадат. Ст. 12 показва, че дори и асирийците са чули за реформите на Езекия. Но Сенахирим изпуска две неща – верността на народа към цар Езекия и силата на Йахве.

32:20–23 След като Сенахирим осмива Господа, **Езекия и Исаия** се предават на молитва и **ГОСПОД изпраща ангел, който погубва** асирийската войска. Сенахирим **се връща** у дома си унижен и по-късно бива убит от собствените си синове **в дома на бога си**.

32:24–26 Болестта и оздравяването на Езекия вероятно се случват преди обсадата на Сенахирим. В своята болест той призовава **ГОСПОДА** и Господ обещава

да продължи живота му, като потвърждава обещанието Си със **знамение**, в което слънцето изглежда се връща назад. Когато Езекия не откликва подobaващо на тази милост, Господ му се разгневява, но понеже той **се смирява**, наказанието **не идва върху** Юда преди смъртта му.

32:27–30 Специално са споменати **богатството и славата** на Езекия и водопроводът, който той построява, за да пренася **вода** от един **извор** в долината Кедрон до резервоар вътре в Ерусалим. (Вж. 4 Царе 20:20 за повече подробности за този водопровод.)

32:31 От **Вавилон** идват **посланици**, заинтригувани от небесното **чудо**, което Бог е дал на Езекия. Те особено се интересуват от това, понеже боготворят слънцето и звездите. Царят глупаво им показва съкровищата си, като събужда желанието им да ги притежават – желание, което скоро ще се изпълни.

32:32, 33 **Останалите дела на Езекия ... са записани във видението на пророк Исаия.** Когато **Езекия** умира, той е погребан с пълни почести. **Вместо него се възцарява синът му Манасия.**

Н. Цар Манасия (33:1–20)

33:1–11 Въпреки че е имал толкова поветен на Господа баща, **Манасия** е известен с най-**злото** царуване в Юда. Неговото царуване е и най-дългото – **петдесет и пет години**. Списъкът с греховете на Манасия също е твърде дълъг. Той омърсява Божия град и храма с идолите си и възстановява практиката на изгаряне на деца за Молох в долината на **Еномовия син**. Манасия е закоравял убиец (4 Царе 21:16); Йосиф твърди, че той ежедневно е заповядвал екзекуции. Традицията разказва, че е убил пророк Исаия, като го е разрязал на две (споменаването в Евр. 11:37 на светии, които са били „разрязвани с триони“ може да е свързано с това предание). Когато **Манасия** отказва да **послуша ГОСПОДА** и да се обърне от

поқварата си, **ГОСПОД довежда асирийския цар**, който **отвежда** Манасия **във Вавилон**, който тогава се намира под асирийски контрол.

33:12–20 Само 2 Летоп. споменава за покаянието на Манасия (в ст. 18 не се споменава каноничната книга на Царете, а вече изгубен светски летопис). След като в продължение на години е служил на всякакви отвратителни идоли, Манасия познава, че **ГОСПОД е Бог**, и се обръща. Той прави всичко, което може, за да подтикне народа обратно към вярност спрямо Йахве и да премахне идолопоклонството от царството си. **Високите места**, споменати в ст. 17, се използват за принасянето на жертви на **ГОСПОДА** извън Ерусалим. Това е забранено от закона, но въпреки това продължава.

О. Цар Амон (33:21–25)

След смъртта на Манасия неговият син не последва реформите му, а предишните му грехове. Младият цар **Амон** остава на престола само **две години**, преди да бъде убит от собствените си **слуги** в собствена си **къща**. **Тогава народът на страната** екзекутира убийците на Амон и поставя на неговото място **сина му Йосия.**

П. Цар Йосия (гл. 34, 35)

34:1–7 **Жертвениците** на идоли, които Манасия премахва от града (33:15), са били върнати обратно от Амон и народа. **В осмата година на царуването си цар Йосия**, все още юноша, **започва да търси Бога на баща си Давид**. Четири години по-късно той започва реформите си. Йосия иска да се увери, че няма пак да бъде допусната същата грешка, затова напълно унищожава всичко, свързано с идолите, и го изгаря или го **стрива на прах**. Той достига с реформите си до най-отдалечените краища на Израил.

34:8–18 Също като предишните велики реформатори, Йосия скоро насочва вниманието си към поправянето на

храма. По-късно там се намира копие на **книгата на закона**, което писарят **прочита пред царя**. Всяко голямо или малко възраждане на истинската вяра е свързано с преоткриване на учението на Божието Слово. Великата Реформация от XVI в. не прави изключение.

34:19–28 Йосия приема предупрежденията в книгата сериозно и изпраща да повикат **пророчицата Олда**, за да разбере дали все още има някаква надежда за милост. Нейните думи само потвърждават, че Божията **ярост** е надвиснала. Йосия обаче ще бъде пощаден и няма да види дните на **злото** на Юда, **понеже сърцето му е омекнало и се е смирил**, и е повярвал на Господното Слово.

34:29–32 Въпреки че знае, че присъдата е неизбежна, Йосия **събира** народа и встъпва в **завет с ГОСПОДА**. Царят заповядва Божието Слово да бъде прочетено пред народа, за да могат хората да осъзнаят колко страшно е положението им и да видят дълбоката си нужда от покаяние.

34:33 Поради силното си водичество Йосия успява да наложи на народа верността към **ГОСПОДА** през целия си живот. Съдържанието на ст. 33 е разгледано в много по-големи подробности в 4 Царе 23:4–20. Реформата, която последва откриването на закона и сключването на завета, е дори още по-радикална от първото прочистване на царството, което Йоас извършва.

35:1–6 Като своя предшественик Езекия **Йосия** насърчава **свещениците и левитите** да изпълняват определените си **длъжности**. Те трябва да **положат светия ковчег** обратно в храма, да се организират в съответните си **отреди**, да заемат местата си в храма, да се осветят и да бъдат готови да отпразнуват **Пасхата**. Има няколко предположения защо ковчегът е бил изнесен от храма и сега трябва да бъде върнат обратно. Възможно е свещениците да са го носели **на**

раменете си от едно място на друго, за да го предпазят от това да бъде осквернен. Манасия или някой друг цар идолопоклонник може да е заповядал ковчегът да бъде махнат от там. Йосия може да е преместил ковчега някъде другаде, докато храмът е бил в ремонт.

35:7–19 Тъй като земята е разорена от асирийците, **Йосия** осигурява повечето от животните за празника, а другите **началници и свещеници** осигуряват, каквото могат. Наредбите на Мойсей за **Пасхата и Празника на безквасните хлябове** са изпълнени до последната буква. Сред песни и хваления царят и народът отпразнуват най-забележителната **Пасха ... от дните на пророк Самуил**. Тя не е най-голямата или най-богатата, но е най-угодната на Йахве, може би заради качеството на поклонението. Тази **Пасха** е проведена през годината на големия ремонт на храма (ст. 19; ср. 34:8 и сл.).

35:20–24 Нищо не е споменато за следващите тринадесет години от царуването на Йосия. На тридесет и девет години той отива да се бие против **египетския цар Нехао**, който предвожда войската си против **Кархамис при Ефрат** (4 Царе 23:29). Йосия не може да си представи, че Божията ръка стои зад действията на Нехао и не се допитва до Господа, за да види дали думите на фараона са верни. Въпреки че **се предreshва**, той е убит в битката.²⁸ Неговият народ много **жале**е за тази загуба, и онези, които вярват на Господното Слово знаят, че със смъртта на **Йосия** настъпва времето на Божия гняв (34:22–28).

Уиткомб коментира тези събития.

Тук стигаме до един от най-странните епизоди в старозаветната история. Египетският цар, фараонът на Египет Нехао II, съобщава на Йосия, че „Бог му е заповядал да побърза“, и че ако Йосия се намеси в Божия план, Бог ще го погуби

(2 Лет. 35:21). Ние, разбира се, веднага бихме отхвърлили такава твърдение като пропаганда, ако не беше обяснението на летописеца, че Йосия „не послуша думите на Нехао, които бяха от Божията уста“! При това Нехао трябва да е говорил истината, защото Йоас действително бива убит. Какво означава това? Изгубил ли е Йосия спасението си заради това непокорство? Не, защото Олда е казала, че той ще умре „в мир“ (2 Лет. 34:28). Бил ли е фараонът Нехао истински пророк на Йахве? Не, защото в различни моменти Бог е говорил пряко на езически царе, без непременно да променя сърцата им (вж. Бит. 12:17–20; 20:3–7). Можем да стигнем до заключението, че Бог е искал да придвижи египетската войска до бреговете на Ефрат, за да може Навуходоносор да я разбие заедно с асирийската войска, и така да изпълни Неговото предупреждение, че вавилонците ще завладеят и ще накажат Юда (вж. Ер. 25:8–11).²⁹

35:25–27 Еремия ... оплаква смъртта на Йосия. Певците го споменават дори и след плена. **Йосия** е човек на Книгата; той живее чрез **ГОСПОДНИЯ закон** и неговата вярност е записана завинаги в Божието Слово. В Еремия 22:16 четем: „Отсъждаше делото на сиромаха и бедния – тогава беше добре. Не е ли това да познава Мен? – заявява ГОСПОД.“ Йосия доказва с живота си, че познава Бога. Той започва рано да търси Господа (34:3) и грижливо се покорява на светлината, която получава по-късно. „Преди него не е имало цар като него, който да се е обърнал към ГОСПОДА с цялото си сърце, с цялата си душа и с всичката си сила, според целия закон на Мойсей. А и след него не се издигна такъв като него“ (4 Царе 23:25).

Р. Цар Йоахаз (36:1–3)

Пленяването на Юда протича на етапи. През 605 г. пр. Хр. Навуходоносор влиза

в Ерусалим, прави Йоаким свой васал и отвежда във Вавилон пленници, сред които е Даниил (4 Царе 24:1). През 597 г. пр. Хр. Навуходоносор отново нахлува в Ерусалим, отвежда Йоахин и взема още пленници, сред които е Езекиил (4 Царе 24:10). Накрая, през 586 г. пр. Хр., Навуходоносор събаря храма и отвежда в плен всички с изключение на най-бедните от народа (4 Царе 25:1–10).

Йоахаз ... царува само три месеца, а после е **свален от престола от египетския цар** и е принуден да плати тежка **глоба**. Той е зъл човек, съвсем различен от баща си Йосия (ср. 4 Царе 23:31–34). После той е отведен **в Египет**, където умира.

С. Цар Йоаким (36:4–8)

Елиаким, наричан още **Йоаким**, е по-големият **брат** на Йоахаз. Той е поставен на престола от **Нехао**. Неговото единадесетгодишно царуване е белязано от поквара и е прекратено от **Навуходоносор**, който разграбва храма през 605 г. пр. Хр. Навуходоносор възнамерява да **отведе Йоаким във Вавилон**, но не успява. Въпреки че в Летописи този факт не е записан, ние знаем, че той умира позорно, докато е още в Ерусалим, както е пророкувал Еремия (Ер. 22:19; 36:30).

Т. Цар Йоахин (36:9, 10)

Йоахин е на **осемнадесет** (НИПБКДж, бел.³⁰) **години, когато се възцарява**. След кратко царуване от **три месеца и десет дни Йоахин** предава Ерусалим и прекарва следващите тридесет и седем години от живота си в затвор във **Вавилон**. След смъртта на Навуходоносор той е освободен и издигнат до почетно положение (4 Царе 25:27–30).

У. Цар Седекия (36:11–19)

Седекия, чието друго име е Матания, е още един от синовете на Йосия. Когато Йоахин се показва неверен спрямо ва-

вилонците, те избират Седекия за негов наследник. **Той върши зло** и отказва да се смири пред пророк Еремия. Освен това той нарушава договора си с **Навуходоносор** и **въстава**. Ерусалим е подложен на ужасяваща обсада, която продължава осемнадесет месеца. Когато **халдейците** (вавилонците) превземат града през 586 г. пр. Хр., те го **събарят** и **изгарят** храма. После отвеждат в плен всички с изключение на най-бедните от страната.

IV. Вавилонският плен (36:20, 21)

Еврейският народ е отказвал да спазва съботната година в продължение на 490 години; сега земята му ще се наслаждава на принудителна събота седемдесет години. За различните начини на изчисляване на седемдесетгодишния плен виж въведението към коментара към Ездра.

Крайни бележки

- ¹ (2:3–10) Колко всъщност е платил Соломон на Хирам? В 3 Царе 5:11 се посочва една сума, докато във 2 Лет. 2:10 се посочва друго. Във 2 Царе се говори за личен подарък за дома на Хирам, докато в ст. 10 се говори за храна, осигурена за работниците на Хирам, които секат дървен материал за Соломон.
- ² (2:11–16) Коя е майката на Хирам? Във 2 Лет. 2:14 се казва, че е от племето на Дан, докато 3 Царе твърди, че е водвица от Нефталим. Отговорът е, че тя е родом от племето на Дан, а първият ѝ съпруг е от племето на Нефталим – затова е вдовица от Нефталим. Вторият ѝ съпруг е от Тир.
- ³ (2:17, 18) Колко са били надзирателите на строежа на храма – 3,600 (2:18) или 3,300 (3 Царе 5:16)? Има още два

V. Указът на Кир (36:22, 23)

Докато народът на Юда е в плен, Вавилон е завладян от Мидо-Персия. Седемдесет години след началото на плена **персийският цар Кир** издава указ, с който позволява на евреите да се завърнат в своята земя.

Струва си да отбележим, че в еврейския ред на старозаветните книги Летописи заема последното място. Вместо да завърши „с проклятие“ (Мал. 4:6), еврейската Библия завършва с тази положителна и насърчителна бележка:

Така казва персийският цар Кир: ГОСПОД, небесният Бог, ми е дал всичките царства на земята. И Той ми поръча да Му построя дом в Ерусалим, който е в Юда. Който измежду вас е от целия Негов народ, ГОСПОД, неговият Бог, да бъде с него, и нека се изкачи!

други важни пасажа, които трябва да разгледаме, за да решим този проблем. Във 2 Лет. 8:10 се казва, че Соломон е имал 250 служители, които са управлявали работата. Прибавете тази бройка към 3,600-те надзиратели (2:18) и ще получите 3,850. В 3 Царе се посочва, че служителите на Соломон са 550. Прибавете тази бройка към 3,300-те надзиратели, споменати в 3 Царе 5:16, и пак ще получите 3,850. Следователно общият брой на служителите и надзирателите е един и същ и в двете книги, но съотношението им е дадено по различен начин. Терминът „служители“ се използва за военен или политически персонал, докато терминът „надзиратели“ обозначава производствен персонал (т. е. управители или майстори).

- ⁴ (3:1–4) Колко е висок покритият вход – 120 лакътя (3:4) или 30 лакътя

- (3 Царе 6:2)? Някои казват, че това е грешка при преписването. Други, като Йосиф, поддържат мнението, че 120 лакътя е действителната височина. Матю Пуул смята, че 120-те лакътя се отнасят за нещо като кула.
- ⁵ (3:14–17) Колко са били високи стълбовете пред храма – 35 лакти (3:15) или 18 лакътя (3 Царе 7:15; Ер. 52:21)? Забележете, че 3 Царе изрично говори за *височината* на един стълб, докато бележката към ст. 15 казва, че стълбовете са *дълги* тридесет и пет лакътя (т. е. заедно). С други думи тридесет и пет лакътя е *общата* дължина на стълбовете, които вероятно са отлети като едно цяло, а след това са разрязани на две. Така двата стълба поотделно са дълги осемнадесет лакътя всеки (закръглено до лакът).
- ⁶ (4:1–22) Размерите на леяното море, дадени в 4:2 понякога се използват, за да се покаже, че в Библията има грешки. Ако диаметърът е бил 10 лакътя, обиколката би била 10 х π ($\pi = 3,14$), което е малко повече от 31 лакътя, а не 30, както е казано. Трудността се разрешава, като се има предвид, че дебелината на морето е било една длан (ок. 10 см или ок. $\frac{1}{4}$ от лакътя). Ст. 2 дава външния диаметър и вътрешната обиколка. Вътрешният диаметър е с две длани (ок. $\frac{1}{2}$ лакът) по-малък от външния, т. е. ок. 9,5 лакътя, което, умножено по π е 29,83 лакътя, което се закръглява на 30. Колко вода е побирило морето – 2,000 вати (3 Царе 7:26) или 3,000 вати (4:5)? Вероятно морето е побирило 2,000 вати за *нормално* използване, докато целият му обем до ръба е бил 3,000 вати.
- ⁷ (7:11-16) J. Barton Payne, „II Chronicles“, *The Wycliffe Bible Commentary*, p. 397.
- ⁸ (8:7–10) Колко служители е имало в администрацията на Соломон – 250 (8:10) или 550 (3 Царе 9:23)? Вж. крайните бележки към 2 Лет. 2:17, 18.
- ⁹ (8:17, 18) Колко таланта злато е получил Соломон от Офир – 450 (8:18) или 420 (3 Царе 9:28)? Еврейските числа 2 и 5 могат много лесно да бъдат объркани от по-късни преписвачи. Някои предполагат, че разликата от 30 таланта е отишла за покриване на пътни разходи и провизиите.
- ¹⁰ (9:13–28) Името *Tarshis* се е използвало като родово понятие за области, свързани с пречистването на метали. В Стария Завет то се използва за далечни страни, богати на метални залежи. „Повечето изследователи свързват това име с Тартесус, град в югозападна Испания, ... богат на сребро, мед, и олово“ (*Библейски речник на Ревел*, стр. 1136). „Тарсийски кораби“ може просто да означава дълбоководни плавателни съдове, използвани за пренасяне на благородни метали, но не непременно търгуващи с Испания.
- ¹¹ (9:13–28) Колко конюшни е имал Соломон за конете си – 4,000 (ст. 25) или 40,000 (3 Царе 4:26)? Бележката в НАСПБ сочи, че в един древен ръкопис на 3 Царе 4:26 пише 4,000. Тъй като конниците са били само 12,000, твърде високата цифра в 3 Царе най-вероятно е грешка при преписването.
- ¹² (10:12-19) George Williams, *The Student's Commentary on the Holy Scriptures*, p. 246.
- ¹³ (12:9–12) Сред библейските учени е общоразпространено виждането, че златото символизира божествеността, а бронзът (ПБКДж: месинг) символизира осъждението.
- ¹⁴ (13:1–3) Майката на Авия, Михая, е дъщеря на Уриил (13:2). Но 2 Лет. 11:20 казва, че Мааха е дъщеря на Авесалом. Еврейският историк Йо-

сиф Флавий ни казва, че Уриил е зет на Авесалом и баща на Михая или Мааха (две имена на една и съща личност). Това прави Михая дъщеря на Уриил и внучка на Авесалом. (Еврейската дума за *дъщеря* може да означава също и *внучка*.)

¹⁵ (14:3–8) Във 2 Лет. 14:3 и 14:5 се твърди, че Аса е премахнал високите места, а в 15:17 се казва, че не го е направил. Кое е вярно? И двете твърдения са верни. Някои високи места са били посветени на идоли, докато други са били посветени на Йахве (напр. 3 Царе 3:2). Някои учени смятат, че Аса е унищожил само капищата на идолите.

Кайл вярва, че вторият текст иска да каже просто, че царят не е успял да осъществи реформите си изцяло. Ролинсън предполага, че горните текстове се отнасят за различно време; в първата част от своето царуване Аса унищожавя идолопоклонството със силна ръка, но в по-късните си години, когато се покварява, той позволява идолопоклонството отново да се възстанови. Виж Джон Хейли, *Предполагани противоречия в Библията*, стр. 323.

¹⁶ (15:16–19) Еврейската дума за *майка* може да означава и *баба* в определен контекст, както е тук.

¹⁷ (16:1) Според 3 Царе 15:33 Вааса, третият цар на северните племена, умира в *двадесет и седмата* година на Аса. Но във 2 Лет. 15:19 и 16:1 се говори за война между Вааса и Аса в *тридесет и шестата* година на Аса. Тиле, експерт по хронологията на еврейските царе, твърди че тук не става дума за самостоятелното царуване на Аса, а за историята на Юда. Тридесет и петата година на царството на Юда, проследено от разделянето на царството, би била петнадесетата година

от царуването на Аса. Това обяснение също има своите проблеми, но тук нямаме възможност да ги разгледаме подробно. Мнозина предполагат, че това несъответствие се дължи просто на грешка при преписването.

¹⁸ (18:8–11) D. L. Moody, *Notes from My Bible*, p. 59.

¹⁹ (18:18–22) Matthew Henry, „1 Kings;“ *Matthew Henry’s Commentary on the Whole Bible*, II:703.

²⁰ (20:1–6) На еврейски изписването на думите *Арам* и *Едом* е много близко. Тук преписвачите лесно биха допуснали грешка.

²¹ (22:1–9) Мазоретският текст на 2 Лет. 22:2 казва, че Охозия е на *четиридесет* и две години, когато започва да царува. В 4 Царе 8:26 обаче се казва, че той е бил на *двадесет* и две. Тази по-млада възраст изглежда по-вероятна, защото баща му е само на четиридесет години, когато умира.

„Четиридесет и две години“ почти със сигурност е грешка при преписването.

²² (24:4–14) Извън портата ли е бил поставен сандъкът за събиране на пари (24:8), или е бил разположен до олтара (4 Царе 12:9)? Някои коментатори мислят, че е имало два сандъка – един отвън и един до олтара. Други смятат, че е имало само една кутия, но тя е била местена.

²³ (24:4–14) В 4 Царе 12:13 се казва, че от събраните пари не са направени съдове за храма, но във 2 Лет. 24:14 се казва, че съдовете са били изработени от излишъка. Забележката в 4 Царе се отнася до онова, което е било давано на работниците за ремонта на дома, докато в Летописи се казва какво е направено с излишъка след това.

²⁴ (24:20–27) В 24:20 се казва, че Захария е син на Йодая. Нашият Господ обаче посочва, че той е син на Варахия (Мат. 23:35). Друг Захария, авто-

рът на книгата със същото име, също е посочен като син на Варахия (Зах. 1:1, 7). Едно от вероятните обяснения е, че споменатият във 2 Летописи Захария е внук на Йодая и син на Варахия; на еврейски *син* може да означава и *внук*. Захария, който написва книгата, носеща неговото име, също е син на Варахия, но, разбира се, на друг Варахия. И двете имена са често срещани в старозаветните времена.

²⁵ (28:1–4) Ако Ахаз е бил на 36 години, когато е умрял (28:1), това означава, че е бил едва на 11 години, когато е роден Езекия (29:1), или според друго пресмятане на годините, на 15. Някои смятат, че Ахаз може би е можел да стане баща на 11 години и несъмнено е можел на 15. Други предполагат, че тук има грешка на преписвачите. Простият факт обаче е, че не разполагаме с достатъчно информация, за да разрешим проблема с хронологията на Ахаз.

²⁶ (28:16–27) В 4 Царе се казва, че Ахаз е погребан с бащите си, докато 2 Лет. 28:27 твърди, че той не е погребан в гробищата на царете. И двете твърдения са верни. Той почива с бащите си и е погребан с тях (т. е. в град Ерусалим), въпреки че тялото му не е

положено в истинските гробници на царете.

²⁷ (32:1–8) G. Campbell Morgan, *Searchlights from the Word*, p. 127.

²⁸ (35:20–24) Къде умира Йосия – в Ерусалим (35:24) или в Магедон (4 Царе 23:29)? Той е ранен в битката при Магедон и в 4 Царе се казва, че е умрял там, защото там е получил смъртоносната си рана. Летописите по-точно посочват, че той всъщност умира в Ерусалим. Днес бихме казали, че човек е загинал при автомобилна катастрофа, дори ако той е починал в болницата малко по-късно. Имаме предвид, че катастрофата е причината за смъртта, даже и тя да не е точно мястото, на което човекът е издъхнал.

²⁹ (35:20–24) John C. Whitcomb, Jr., *Solomon to the Exile*, p. 141.

³⁰ (36:9, 10) Ст. 9 твърди, че Йоахин е на *осем* години, когато се възцарява, докато 4 Царе казва, че е бил на *осемнадесет*. Несъмнено в ст. 9 има грешка на преписвачите, защото Йоахин е имал жени, когато се предава на вавилонците, само няколко месеца след възцаряването си (4 Царе 24:15). В някои еврейски ръкописи и в Септуагинтата и сирийската версия също пише *осемнадесет*.

Библиография

За библиография вж. 1 Летописи.

ЕЗДРА

„Книгата на Ездра е с толкова прост характер, че едва ли се нуждае от „Въведение“. ... Тя представлява ясно и недвусмислено описание на едно от най-важните събития в еврейската история – завръщането на Божия народ от Вавилонския плен. ... В нея има много малко поучение – писателят разказва своята история колкото е възможно по-просто и я оставя сама да предаде своя урок.“

Джордж Ролинсън

Въведение

I. Уникално място в канона

В даден исторически момент книгите Ездра и Неемия са съставлявали една книга в еврейската Библия, но несъмнено са били отделни книги още преди разделянето им в съвременните Библии, тъй като Ездра 2 гл. и Неемия 7 гл. са на практика еднакви. Такова повторение никога не би съществувало в една и съща книга.

Ездра е духовна или религиозна история. Тя е демонстрация как една книга, която включва много документи от светски източници, може чрез подбора и подредбата им от Светия Дух да ги превърне в част от боговдъхновения разказ.

Двеста и осемдесетте стиха на Ездра могат да се разделят по следния крайно необичаен за библейска книга начин:

111 стиха: регистри

109 стиха: разказ

44 стиха: писма

10 стиха: молитва

3 стиха: проповед

3 стиха: извадка

280 стиха общо¹

II. Авторство

Въпреки че книгата е анонимна, боговдъхновената компилация от лични спомени (вж. 7:27–9:15), родословия и документи вероятно са дело на Ездра. Официалните документи, съвсем логично, са на арамейски, официалния език на езическите народи, използван като международен език по времето на Ездра и Неемия. Около една четвърт от книгата на Ездра е написана на този език.² Красивата *форма* на азбуката, която наричаме „еврейска“, всъщност е заимствана от този сроден семитски език – арамейския.

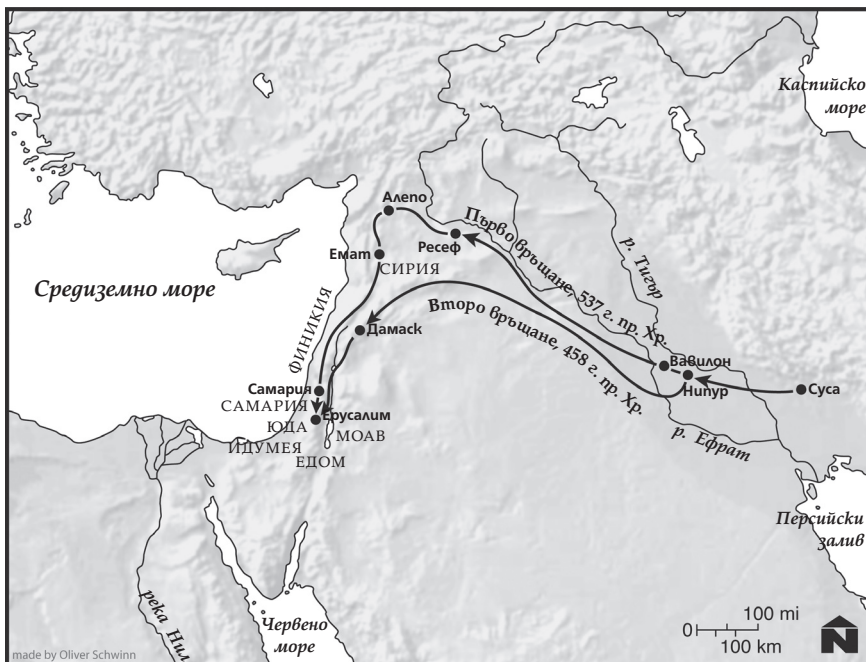
III. Датиране

Еврейска общност от пети век пр. Хр., живееща в Елефантина в Египет, е оставила папируси, написани на арамейски, подобни на тези на Ездра и Неемия. Този факт подкрепя традиционното датиране на тези книги на пети век, а не либерално схващане, че са писани в епохата на Александър Велики (ок. 300 г. пр. Хр.).

Смята се, че Ездра е написал своята книга между събитията от края на десета глава (456 г. пр. Хр.) и пристигането на Неемия в Ерусалим (444 г. пр. Хр.). Следната хронологична таблица ще ни бъде от полза за разбирането на книгите Ездра, Неемия и Естир:

Хронология на Ездра, Неемия и Естир (Годините са приблизителни)

		516 г. пр. Хр.	Завършването на храма
538 г. пр. Хр.	Указът на Кир за възстановяване на храма	486 г. пр. Хр.	Начало на царуването на Асуир (Ксеркс)
538/7 г. пр. Хр.	Експедицията на Зоровавел до Ерусалим	479/8 г. пр. Хр.	Коронясването на Естир
536 г. пр. Хр.	Полагането на основата на храма	464 г. пр. Хр.	Начало на царуването на Артаксеркс
535 г. пр. Хр.	Прекъсване на работата по храма	458 г. пр. Хр.	Експедицията на Ездра до Ерусалим
520 г. пр. Хр.	Служенията на Агей и Захария	444 г. пр. Хр.	Неемия пристига в Ерусалим
520 г. пр. Хр.	Указът на Дарий за възобновяването на работата по храма	444 г. пр. Хр.	Стените на Ерусалим са издигнати.
		420 г. пр. Хр.	Второто пътуване на Неемия до Ерусалим

Завръщането от плена. През 539 г. пр. Хр. персиецът Кир завладя Вавилон и това отваря пътя за завръщане на пленените юдеи в родината им.

IV. Исторически фон и теми

В началото на книгата на Ездра времето на Неовавилонската империя постепенно отминава и пророчеството на Еремия за завръщането на евреите в тяхната земя се изпълнява (Ер. 29:10–14).

В гл. 1–6 е описана първата експедиция обратно към Палестина, водена от Зоровавел. Първото, което завърналите се изгнаници правят, е да построят олтар за всеизгаряния, а по-късно и Господения дом. Последният е построен в условията на голяма съпротива от страна на враговете на Божия народ, но също така

и с насърчението на пророците Агей и Захария.

Между гл. 6 и 7 има период от около петдесет и осем години. През това време се разиграват драматичната история на царица Естир в свещената история и прочутите битки при Маратон, Термопилите и Саламис в светската история.³

Гл. 7–10 разказват за пътуването на Ездра до Ерусалим заедно с комисията, изпратена от цар Артаксеркс Лонгиман. В тези глави подробно са описани личните опити на Ездра да доведе народа до покаяние и реформи.

Схема на изложението

- I. Завръщане в Ерусалим под водачеството на Зоровавел (гл. 1–6)
 - A. Указът на Кир (1:1–4)
 - B. Подготовка (1:5–11)
 - V. Списък на завърналите се (гл. 2)
 - Г. Издигането на олтара и полагането на основите на храма (гл. 3)
 - Д. Съпротива срещу възстановяването на храма (гл. 4)
 1. При царуването на Кир (4:1–5, 24)
 2. При царуването на Асуир (4:6)
 3. При царуването на Артаксеркс (4:7–23)
 - E. Насърченията на Агей и Захария към народа да продължи строителството на храма (5:1, 2)

- Ж. Съпротива при царуването на Дарий (5:3–17)
- З. Завършването на храма благодарение на благосклонния указ на Дарий (гл. 6)
- II. Завръщане под водачеството на Ездра (гл. 7–10)
 - A. Великодушното разрешение на Артаксеркс (гл. 7)
 - B. Списък на завърналите се (8:1–14)
 - V. Разказ за пътуването към Ерусалим (8:15–36)
 - Г. Смесените бракове и изповедта на Ездра в молитва (гл. 9)
 - Д. Заветът на евреите да отправят жените си чужденки и децата от тях (гл. 10)

Коментар

І. Завръщане в Ерусалим под водачеството на Зоровавел (гл. 1–6)

А. Указът на Кир (1:1–4)

Първите три стиха повтарят последните два стиха на 2 Летописи. Бог подтиква **персийския цар Кир** да **прогласи по царството си**, че позволява на евреите да се завърнат в Юда и да възстановят храма в Ерусалим. Той заповядва и на съседите им щедро да съдействат на завръщания се остатък. Много години преди раждането си, Кир е назван от Бога по име и отделен за това велико дело (Ис. 44:28–45:13). Той е илюстрация на истината от Притчи 21:1: „Сърцето на царя е като водни потоци в ръката на ГОСПОДА, Той го обръща накъдето иска.“

Указът слага край на седемдесетгодишния плен. Периодът от 70 години може да се сметне по два начина: от 605 г. пр. Хр., когато Навуходоносор нападна Ерусалим и извършва първото преселение, до 535 г. пр. Хр., когато се полагаат основите на храма; или от падането на Ерусалим през 586 г. пр. Хр. до завършването на храма през 516 г. пр. Хр.

Б. Подготовка (1:5–11)

В допълнение към скъпоценностите, дарени на евреите от съседите им, **цар Кир** им дава **пет хиляди и четиристотин златни и сребърни съдове, които Навуходоносор е отнесъл от храма в Ерусалим. Сасавасар** (ст. 8) може би е персийското име на Зоровавел, но може и да е съвсем друг човек. Забележете споменаването на **двадесет и деветте ножа** в ст. 9. Щом Бог се грижи за такива подробности, колко повече Го е грижа за Неговия народ!

В. Списък на завърналите се (гл. 2)

2:1–58 В ст. 1–61 ни е даден списък на

онези, които се връщат в Юда заедно със Зоровавел. Някои са записани според родовете си (ст. 3–19), а други – според родните си градове (ст. 20–35). Специално са упоменати **свещениците** (ст. 36–39), **левитите** (ст. 40–42) и **нетинимите** или храмовите служители (ст. 43–54). Те ще имат важни функции във възстановения храм.

2:59–63 Тези, които твърдят, че са **свещеници**, но не могат да докажат **родословието си**, са лишени от правото да служат, както и да ядат от храната на свещениците, докато не бъдат потвърдени чрез допитване с **Урим и Тумим**, или „светлини и съвършенства.“¹⁴ **Управителят** (тиршата, персийската титла за областен управител, ст. 63) е Зоровавел.

2:64–67 Списък с имена, подобен на представения в тази глава, има в Неемия 7 гл. Независимо от минималните различия в подреждането им в различните групи, и двата списъка посочват общия брой на завърналите се в Юда евреи на **четиридесет и две хиляди триста и шестдесет души** плюс **седем хиляди триста тридесет и седем слуги**. Ездра прибавя още 200 певци, а Неемия – още 245. Така общият брой на завърналия се остатък е около 50,000 души – много малка част от онези, които са били отведени в плен.

2:68–70 Когато евреите достигат Ерусалим, някои от главите на бащините домове даряват **злато и сребро** за изграждането на Божия дом и за одежди за свещениците. След това **народът се заселва в градовете си**.

Г. Издигането на олтара и полагаането на основите на храма (гл. 3)

3:1–7 В седмия месец, който отбелязва началото на светската година, завърналите се в родината си евреи се събират в Ерусалим да отпразнуват **Празника на колибите**. Под ръководството на **Иисус** и **Зоровавел** те **построяват олтар и принасят всеизгаряния**, както изисква

законът на Мойсей. Те разбират, че когато почитат Йахве, Той ще ги запази от враговете им. После пристъпват към подготовката за строителството на **храма**, като използват помощта на **сидонците и тиряните**.

3:8–13 Реалното строителство започва 14 месеца след завръщането. Веднага щом **основата е положена, свещениците и левитите** започват службата за посвещението. Но мнозина от **старците плачат**, когато сравняват блясъка на Соломоновия храм с простотата на този, който се строи сега (Аг. 2:3). Тъжният им плач се смесва с виковете на **радост** и прослава и двете не могат да се отличат, а **ликуването се чува надалеч**.

Д. Съпротива срещу възстановяването на храма (гл. 4)

1. При царуването на Кир (4:1–5, 24)

4:1–3 Враговете на Юда и Вениамин, споменати в ст. 1, са потомци на чужденци, преселени в земята, когато Асирия пленява северното царство. Тези заселници се женят за останалите в земята евреи и техните потомци по-късно стават известни като самаряни. Те отиват **при Зоровавел** и се преструват, че искат да помагат в работата по възстановяването на храма. Те също се покланят на Йахве, но Той е само едно от многото божества в тяхната идолопоклонническа религиозна система. Затова водачите на Израил отхвърлят предложението им.

4:4–5, 24 Тогава самаряните променят тактиката си. Най-напред те се опитват да **отслабят народа** на Юда. После започват да му **пречат в строежа**. Освен това **наемат съветници**, които да лоббират против Израил в царския двор, с цел да **осуят намеренията** на евреите с помощта на заплахи. Това довежда до прекъсване на работата по храма.

Ст. 24 хронологично следва след ст. 5.

Враговете на Юда успяват да спрат **работата по храма до втората година от царуването на Дарий**.

2. При царуването на Асуир (4:6)⁵

Ст. 6 споменава, че е написано писмо по време на **царуването на Асуир**, съдържащо **обвинение против** евреите. Ст. 7–23 описват друго писмо, в което евреите са обвинени, че възстановяват града и стените му като акт на бунт. В резултат на това царят заповядва работата да бъде спряна.

3. При царуването на Артаксеркс (4:7–23)

Повторното изграждане на храма е завършено по време на царуването на Дарий, който управлява преди Асуир (ст. 6) и **Артаксеркс** (ст. 7). Следователно писмата, описани в ст. 6–23, са написани *след* възстановяването на храма. Те са свързани с опитите да се издигнат **стените** на Ерусалим, а не *храмът*. Но те са поместени тук, макар и извън техния хронологичен ред, като още една илюстрация за опитите да се осуети работата на завърналите се изгнаници.

От 4:6 до 6:8 езикът е не еврейски, а **арамейски**.⁶ Това е езикът, използван в Персия за официални документи.

Е. Насърченията на Агей и Захария към народа да продължи строителството на храма (5:1, 2)

От Агей 1:1 и Захария 1:1 научаваме, че събитията в тази глава се случват през втората година от царуването на Дарий (ст. 1, ср. 4:24). Двамата **пророци** насърчават израилтяните да подновят работата по храма, вместо да строят скъпи къщи за себе си (Аг. 1:4). **Зоровавел и Иисус** се покоряват на Господа и заповядват строителството да започне незабавно. Обърнете внимание, че работата е възобновена не по силата на царския указ, а

чрез силата на *Светия Дух*, който говори чрез **Божии пророци** (ср. Зах. 4:6).

Ж. Съпротива при царуването на Дарий (5:3–17)

5:3–5 Бързо се надига съпротива. Персийският **управител** и неговите **съслужители** идват в Ерусалим и питат евреите кой ги е упълномощил да започнат строителството и кои са **имената на мъжете**, които строят (вж. ст. 9, 10). Дават им се **имената** на еврейските водачи. Персийските чиновници се оказват по-разумни от описаните в гл. 4. Те не спират работата по храма, а изпращат **писмо до Дарий**, за да проверят нейната законност. Понеже евреите са започнали да се покоряват на Божие слово, Негово **око** е **върху** тях, за да изпълни словото Си.

5:6–17 В своето **писмо до Дарий Татанай и Сетар-Вознай** разказват за разговора си с евреите и за техния отговор. **Старейшините** на народа най-напред се позовават на божественото си пълномощие. Те са **слуги** на единствения истински **Бог**, но са били предадени на вавилонците заради своите грехове. Сега, когато Йахве ги е върнал обратно в земята им, те трябва отново да построят Неговия храм. Що се отнася до човешките пълномощия, старейшините посочват **заповедта на Кир**, която им дава разрешение да възстановят храма. Самият **Кир** щедро е съдействал за изпълнението на този проект. Управителят моли да се провери дали **цар Кир** действително е издавал подобна **заповед** и моли Дарий да го уведоми какво да предприеме по този въпрос.

3. Завършването на храма благодарение на благосклонния указ на Дарий (гл. 6)

6:1–5 След старателно претърсване **заповедта** на Кир е открита в неговата бивша столица **Ахмета** (или Екбатана). (Ука-

зът е далеч по-подробен от резюмето, представено в гл. 1). В него са посочени размерите на **храма** наред със заповедта всички **златни и сребърни вещи**, отнети от **Навуходоносор**, да бъдат върнати.

6:6–12 По-нататък **Дарий** посочва подробно на **Татанай** и неговите съслужители отговорностите им спрямо евреите. Те не само не бива да възпрепятстват работата, а трябва и да покриват **разноските** по строителството на храма от царската хазна, от събираните **данъци**. Всичко необходимо за храмовата служба трябва да се доставя **по искането на свещениците** (ст. 9), за да могат евреите да намерят благоволение в очите на Бога и така молитвите им **за царя и синовете му** да бъдат послушани от Него. Дарий включва в своята **заповед** и заплаха, като обявява смъртно наказание за всеки опит да се възпрепятства възстановяването на храма. Той призовава **Бога** да накаже всеки, дори и цар, който в бъдеще се опита да **събори този Божи дом**.

6:13–15 Заповедите на царя се изпълняват бързо и работата по храма върви успешно. С насърченията на Божии пророци и материалната помощ от хазната на Дарий храмът е завършен след четири години. Това обаче става деветнадесет или двадесет години след полагането на основата му. **Артаксеркс** всъщност е живял по-късно; той оказва подкрепа в поддръжката на храма, а не в строителството му.

6:16 Израилтяните и техните водачи **празнуват посвещението на храма с веселие**. Денет отбелязва:

Най-естествено е в такъв момент те да празнуват, защото домът на техния Бог е израз на всички благословения на завета, в който стоят. И най-накрая, след изтощителни години на провали, трудности, разочарования и скръб, той се издига завършен пред очите им. Именно заради това те са били изведени от Вавилон, и

ако някои от тях са сели със сълзи, сега жънат с радост.⁷

6:17–22 Те **принасят** жертви. Ако сравним това посвещение с посвещението на Соломон – 22,000 говеда и 120,000 овце плюс неизброимите говеда и овце, принесени пред ковчег (2 Лет. 7:5; 5:6), то бледнее като бедно и незначително събитие. За щастие народът не обръща внимание на това.

Днес състоянието на много християнски църкви, общества, деноминации, училища и дори цели държави би могло да се сравни с упадъка, настъпил от дните на Соломон до времето на Ездра. Денет вижда насърчително приложение, което си струва да цитираме подробно:

Вярата обаче е свързана с неща, които не се виждат, и затова може да напомни на този немощен остатък, че Йахве е не по-малко мощен и не по-малко милостив към тях, отколкото е бил към Соломон. Домът може да е далеч не така славен, а те самите може да не са нищо друго освен бедни поданици на един езически монарх, но ако Бог е на тяхна страна, както е в действителност, възможностите, достъпни за вярата, са по-неограничени от когато и да било. Не можем да преувеличим важността на тази истина и лично за нас – че Христос остава същият за своя народ и в дни на трудности, и във времена на благоденствие. Ако живеем с това знание, то ни издига както нищо друго над нашите обстоятелства и ни дава смелостта да продължим, каквито и да са опасностите по пътя.⁸

След това с голямо **веселие** народът отбелязва **Пасхата** и **празника на безквасните хлябове**, защото ясно вижда Божията ръка зад благоприятното положение на Дарий. Тук Дарий е наречен **асирийският цар**, защото владее над територията на старата асирийска империя.

II. Завръщане под водачеството на Ездра (гл. 7–10)

A. Великодушното разрешение на Артаксеркс (гл. 7)

7:1–5 Между гл. 6 и 7 има промеждутък от около петдесет и осем години. (Вж. таблицата „Хронология на Ездра, Немия и Естир“ във Въведението.) През това време Дарий е наследен на трона от Асуир (Ксеркс). По време на неговото царуване се развиват събитията, описани в книгата Естир. След него на престола сядат споменатият в ст. 1 **Артаксеркс** (Лонгиман).

Краткото родословие на **Ездра** в ст. 1–5 е дадено, за да се покаже неговото свещеническо потекло. Г. Кемпбъл Морган коментира:

Като вестители на Божията воля книжниците заемат мястото на пророците с тази разлика, че вместо да получават нови откровения, те обясняват и прилагат старите. Ездра е едновременно основател и пример за този нов чин. ... Той е специалист в излагането и приложението на Закона. Неговата квалификация за такова дело е много ясно посочена в характеристиката от ст. 10 на същата глава. Той „насочи сърцето си да търси ... да го върши ... да учи.“⁹

7:6–10 Освен че има забележителен произход, **Ездра** е и **книжник, вещ в закона на Мойсей**. Със сигурност Ездра е човек на Книгата и жива илюстрация на първите три стиха на Псалм 1.¹⁰ Понеже ден и нощ разсъждава над **закона на ГОСПОДА**, той благоуспява в онава, което се стреми да върши за Бога. Йахве отново насочва сърцето на един езически цар да изгълби Неговия промисъл. Царят издава заповед, която прави възможно второ завръщане на евреите в **Ерусалим**, този път под водачеството на **Ездра**.

7:11–26 В записаното тук писмо персийският цар Артаксеркс предоставя на Ездра огромни пълномощия. Всички израилтяни, които желаят, могат да го придружат до Ерусалим, където той трябва да изследва дали всичко е извършено според закона на Мойсей. Царят и съветниците му правят щедри дарове. Тези дарове, заедно с всички съдове от храма, които все още са останали във Вавилон, са поверени на неговите грижи. Даровете трябва да се използват за служенията в храма, а остатъците да се разпределят по усмотрение на Ездра. Ако **среброто, житото, виното, маслиненото масло, и солта** не достигат, трябва да се доставят **без записване от царската съкровищница**. Последните четири неща са важни съставни части от еврейската система на жертвоприношения. Онези, които служат в храма, са освободени от данъци. И последно, указът дава на Ездра политическата власт да **поставя съдии и управители** за евреите, живеещи западно от река Ефрат. Тези **съдии** трябва да **поучават** и да налагат спазването на **законите на Бога**.

7:27, 28 В своята благодарствена молитва Ездра **благославя Бога** за това, че е насочил **сърцето на царя да прослави** храма и смирено Му благодари за силата, която Той му е дал, за да го направи способен да се заеме с толкова важно дело. **Насърчен** от факта, че Господната ръка е над него, Ездра **събира главните мъже в Израил, за да се изкачат заедно с него в Ерусалим**.¹¹

Б. Списък на завърналите се (8:1–14)

8:1–14 Този първи пасаж изброява онези, които са се завърнали от **Вавилон** в Ерусалим с Ездра. Някои от същите тези родове са се върнали още преди години под водачеството на Зоровавел (гл. 2). Близко 1,500 души от **мъжки пол** участват в тази втора експедиция.

В. Разказ за пътуването към Ерусалим (8:15–36)

8:15–20 Когато спират **на стан при реката** близо до **Аава** (местоположението е неизвестно), Ездра забелязва, че в групата им няма никой от левитите. Затова той угълноощава единадесет от ръководните **мъже** да отидат в **Касифия**, където явно знае, че са се заселили някои от левитите. Тези мъже трябва да убедят левитите и храмовите **служители** да се присъединят към Ездра. Тридесет и осем **левити** и **двеста и двадесет нетиними** (служители) тръгват заедно с тях.

8:21–23 Преди евреите да започнат своето 1,500-километрово пътуване, те разполагат стана си **при реката Аава**, и там Ездра обявява **пост**. Преди да тръгнат, той е свидетелствал на царя за Божията добрина и сила. Да **поиска** военен ескорт след това, би означавало да отрече думите си с делата си. Той предпочита да остане последователен, като се доверява на Бога, който с радост спасява онези, които изцяло се опират на Него. Ездра няма да остане разочарован. **Бог послушва** тяхната молитва.

8:24–34 Ездра **претегля** и предава поверените му пари и принадлежности на **дванадесет от началниците на свещениците** и **дванадесет левити**. Понеже тези неща са свети (отделени за свещена употреба), те трябва да бъдат съхранявани от хора, които също са свети. След три и половина месеца пътуване цялата група достига **Ерусалим** без инциденти. След пристигането **среброто и златото, и вещите** отново са **претеглени** и предадени на онези, които отговарят за храма.

8:35, 36 Първата точка в дневния ред на завърналите се изгнаници е да **принесат всеизгарания** и **принесат за грях** за целия Израил на олтара на Йахве. След като са изпълнили духовните си задължения, те **предават заповедите на царя** на служителите му в западните провин-

ции, които съответно ги снабдяват с всичко необходимо.

Г. Смесените бракове и изповедта на Ездра в молитва (гл. 9)

9:1, 2 Скоро след пристигането на Ездра в Ерусалим някои от **началниците** идват при него с обезпокоителните новини, че **управителите** и **народът** сключват бракове с езичниците. Това е един от греховете, заради които Израил е бил наказан в миналото. Законът е ясен (Изх. 34:16; Втор. 7:3) – Божият народ трябва да бъде свят. Бог иска Неговите хора да се отделят от света и от всяко друго проявление на злото.

9:3, 4 Ездра е **вцепенен**, когато **чува** за тези смесени бракове. Той изпада в дълбока скръб до времето на **вечерната жертва**. Късайки **мантията си** и **субейки коса от главата и брадата си**, той **седи** в мълчание, докато други, които се боят от Господа, се събират около него.

9:5–15 Докато **кръвта на вечерната жертва** се излива пред **Йахве** заради беззаконията на народа, Ездра **пада на колене** и издига глас в изповед. Като се идентифицира с греха на народа, той казва, че **се срамува**, че **народът** е откликнал с такова зло на **милостта**, която го е запазила като **остатък** през миналия съд и го е **закрепила** (букв. „му е дала колче“) в Неговото **свято място** (ст. 8). Това „колче“ говори за сигурността на всеки човек и всяко нещо, което зависи от Бога. Някои, като Айрънсайд, вярват, че „колчето“ в крайна сметка говори за Самия Христос:

Споменаването на „колчето“ несъмнено е препратка към пророчеството на Исаия за „колче на твърдо място“, на което ще бъде окачена славата на Йахве, което в пълния си смисъл е Самият Христос (Ис. 22:21–25).¹²

Пророците са говорили ясно за смесени-

те бракове, затова мъжете са без извинение, особено в светлината на последните милости, които им е оказал Бог. „**Ето, пред Теб сме с вината си.**“ Няма какво друго да се каже.

Д. Заветът на евреите да отпратят жените си чужденки и децата от тях (гл. 10)

10:1–5 Изповедта на Ездра в молитвата му кара **народа** да заплаче с **голям плач**. **Сехания** поема ролята на говорител и изповядва вината им, но напомня на Ездра, че все още **има надежда**, ако изповедта им бъде последвана от отхвърляне на неравния ярем. Той предлага Ездра да ги **закълне** да **направят завет да отпратят жените чужденки и децата, родени от тях**. **Свещениците, левитите, и целият Израил** се отзовават на този призив за национално покаяние и **се заклеват**.

10:6–8 Всички завърнали се изгнаници са призвани да **се съберат в Ерусалим** за тържествена публична изповед. Онези, които откажат да дойдат **до три дни** и да изпълнят условията, са заплашени със загуба на **имота си** и отлъчване.

10:9–11 Тъй като разполагат само с **три дни**, за да изпълнят заповедта, **всички мъже от Юда и Вениамин** бързат от околните градове към **Ерусалим**. Лошото време не ги възпира, защото въпросът, който трябва да бъде решен, е много тежък – по-плашещ от дъждовното време. Ездра говори на събралите се, като им посочва престъпленията им.

10:12–17 **Цялото събрание** бърза да признае, че виновните са нарушили Божия закон. Но заради силния дъжд и големия брой на случаите те предлагат всеки отделен случай да бъде разглеждан в съответния град. Четирима мъже се опитват да се възпротивият, но безуспешно. Определени са съдии и след по-малко от две седмици разследването започва. След три месеца то е завършено.

10:18–44 Съгрешилите са изброени

в ст. 18–43: най-напред **свещениците** (ст. 18–22), след това **левитите** (ст. 23, 24) и накрая останалите **от Израил** (ст. 25–43). В ст. 44 се казва: **Всички тези бяха взели жени чужденки; и между тях имаше жени, които бяха родили деца**. Въпреки че тук не е посочено, най-вероятно за тези жени и деца е била осигурена съответната издръжка. Скръбта, причинена от разлъчването на тези семейства, трябва да се разглежда на фона на огромното значение на запазването на единството на нацията, определена да роди Месията.

Неравният ярем продължава да бъде забранен за вярващите (2 Кор. 6:14–18). Той не бива да се среща сред Божиите

деца. Но за онези, които вече са били обвързани с невярващ преди своето обръщение, новозаветното правило е 1 Кор. 7:12, 13. Благодатта не изисква от вярващите да отпращат своите невярващи брачни партньори или децата си. Напротив, чрез връзката си с вярващ човек тези невярващи партньори и деца са поставени в положение на особена привилегия.

Книгата на Ездра е урок по съживление. Когато хората четат Божието Слово и прилагат Неговите истини в своя живот, когато се издигат застъпнически молитви за светиите, и когато осъзнатите грехове се изповядват и оставят, църквата ще има и силата да върши велики дела за Бога.

Крайни бележки

- ¹ (Въведение) Това разделение е от W. Graham Scroggie, *Know Your Bible*, Vol. I, Old Testament, p. 90. (Неговата обща сума, „880“, несъмнено е печатна грешка.)
- ² (Въведение) 4:8–6:18 и 7:12–26 са на арамейски.
- ³ (Въведение) Scroggie, *Know Your Bible*, Vol. I, p. 91.
- ⁴ (2:59–63) Не знаем със сигурност какво точно са представлявали Урим и Тумим: „Вероятно два скъпоценни камъка, които са били поставяни в торбичка. Може би, подобно на жребий, те са били използвани за определяне на Божията воля“ (*Учебна Библия на Райри*, New King James Version, стр. 135). Вж. също Изх. 28:30; Лев. 8:8; Чис. 27:21; Втор. 33:8; 1 Царе 28:6; Неем.7:65.
- ⁵ (4:6) Ст. 6–23 се отнасят към по-късен момент. Вж. схемата „Хронология на Ездра, Неемия, и Еستير.“

- ⁶ (4:7–23) По-стари книги на английски често наричат този език „халдейски“.
- ⁷ (6:16) Edward Dennett, *Exposition of the Book of Ezra: Restoration from Babylon*, p. 55.
- ⁸ (6:17–22) *Ibid.*, pp. 55, 56.
- ⁹ (7:1–5) G. Campbell Morgan, *Searchlights From the Word*, p. 131.
- ¹⁰ (7:6–10) Въпреки че Псалм 1 е анонимен, много библейски учени вярват, че човешкият му автор е Ездра (както и на Псалм 119, който говори за Божието Слово).
- ¹¹ (7:27, 28) В Библията пътуването към Ерусалим е винаги „изкачване“, без значение от коя посока идва човек. Това отчасти се дължи на факта, че градът се намира в планините на Юдея. Освен това обаче вероятно има и духовно приложение: Отиването в Божия дом е винаги „изкачване“.
- ¹² (9:5–15) H. A. Ironside, „Notes on the Book of Ezra,“ in *Notes on Ezra, Nehemiah and Esther*, p. 90.

Библиография

Dennett, Edward. *Exposition of the Book of Ezra: Restoration from Babylon*. Oak Park, IL: Bible Truth Publishers, 1956.

Ironsides, H. A. „Ezra.“ In *Notes on Ezra, Nehemiah and Esther*. Neptune, NJ: Loizeaux Brothers, 1972.

Jensen, Irving L. *Ezra/Nehemiah/Esther*. Chicago: Moody Press, 1970.

Keil, C. E. „Ezra.“ In *Biblical Commen-*

tary on the Old Testament. Vol. 10. Grand Rapids: Wm. B. Eerdmans Publishing Co., 1971.

Kidner, Derek. *Ezra and Nehemiah*. The Tyndale Old Testament Commentaries. Downers Grove, IL: InterVarsity Press, 1979.

Rawlinson, George. „Ezra.“ In *The Pulpit Commentary*. Vol. 15. Ed. By H.D.M. Spence. New York: Funk and Wagnalls, 1909.

НЕЕМИЯ

„Повече от половината от тази книга представлява лични записки, осеяни с допълнителни забележки и откровени лични коментари, които я правят (в тези ѝ части) една от най-колоритните творби в Библията. Голяма част от историята на Ездра също е разказана в първо лице (Ездра 8:15–9:15), но Ездра е с по-тих темперамент от внушителния и практичен Неемия и не изпъква от страниците като него.“

-- Дерек Киднър

Въведение

I. Уникално място в канона

Ако имате някакъв строителен проект и ви е трудно да мотивирате хората да участват в него, точно Неемия е книгата, която трябва да четете, да изучавате, да преподавате или да проповядвате. Ръководните качества, необходими за осъществяването на една почти невъзможна задача, са демонстрирани по един удивителен начин от този еврейски водач от пети век пр. Хр.

Уиткомб пише:

Никоя друга част от Стария Завет не ни представя по-силна подбуда за всеотдайно и разумно усърдие за Божията работа от книгата на Неемия. Примерът за страстта на Неемия към истината на Божието Слово – без значение каква може да бъде цената или последиците – е пример, крайно необходим в настоящия момент.¹

II. Авторство

Неемия, чието име много подходящо означава „Йахве утешава“, пише спомените си в първо лице, но освен това включва и държавни документи, до които е имал достъп. Елефантинските папируси свидетелстват за историческата

достоверност на книгата, като споменават първосвещеника Йоанан (вж. Неем. 12:22, 23) и синовете на най-заклетия враг на Неемия Санавалат.

Всичко това подкрепя традиционното виждане за авторството на Неемия, син на Ахалия и брат на Ананий (1:1, 2). Ние знаем съвсем малко за произхода на Неемия, но той вероятно е роден в Персия.

Тактичността, предприемчивостта, и ръководните качества, разкрити в тази книга, са се изисквали за положението на Неемия като виночерпец на царя – много важна длъжност.

III. Датиране

Неемия вероятно е писал малко след описаните събития, или около 430 г. пр. Хр. Това вероятно е било по времето на царуването на Артаксеркс I (464–424 г. пр. Хр.).

Йосиф Флавий казва, че Ядуа е бил първосвещеник, когато Александър Велики минава през Палестина. Тъй като Неемия 12:22 споменава един Ядуа, някои използват този факт, за да датират написването на книгата по-късно от времето на Неемия. Възможно е Ядуа да е бил малък, когато Неемия го споменава (защото е в свещеническата родословна линия), и да е бил около деветдесетгодишен по времето на Александър. Също

така е възможно да е имало двама първосвещеници с това име. Трета възможност е Йосиф Флавий, който често допуска грешки в хронологията си за тази епоха, да е сбъркал и тук!

IV. Исторически фон и теми

Неемия е *третият* велик водач на еврейското възраждане. Зоровавел довежда *първата* група изгнаници обратно в Ерусалим през 538–537 г. пр. Хр. (Ездра 2) и ръководи построяването на храма. Близко осем години по-късно книжникът Ездра пристига в светия град с *втората* група евреи, като провежда радикални реформи чрез своето служение на Божието Слово. Но с времето в Ерусалим отново настъпва упадък.

Тринадесет години след експедицията на Ездра Бог разкрива на Неемия ужасните условия в Ерусалим. След като по-

лучава разрешение да сложи нещата в ред, той осигурява на израилтяните онова качествено ръководство, от което те така отчаяно се нуждаят. Той е дълбоко вкоренен в Бога (обърнете внимание на многобройните споменавания на неговия молитвен живот) и това го прави способен да издържи ужасната буря на съпротивата, която се развихря срещу него от самото начало на неговата мисия. Добре е казано, че „на света има три вида хора – такива, които не знаят какво се случва, такива, които гледат какво се случва, и такива, които карат нещата да се случват.“ Неемия е от хората, които карат нещата да се случват.

Докаато книгата на Ездра е свързана с храма и поклонението, Неемия разглежда строителството на градската стена и ежедневния труд. Книгата на Неемия въвежда Бога в ежедневието на живота.

Схема на изложението

I. Първото посещение на Неемия: възстановяването на Ерусалим

(гл. 1–12)

А. Неемия е смяян от вестта за състоянието на Ерусалим (гл. 1)

Б. Упълномощаване за възстановяването на Ерусалим (2:1–8)

В. Възстановяване на стената на Ерусалим (2:9–6:19)

1. Личен оглед и публична съпротива (2:9–20)

2. Работниците и тяхната работа (гл. 3)

3. Външни проблеми и специални предпазни мерки (гл. 4)

4. Вътрешни проблеми и социални реформи (гл. 5, 6)

Г. Организация на охраната на Ерусалим (7:1–4)

Д. Записване на населението на Ерусалим (7:5–73)

Е. Възраждане на религията на Ерусалим (гл. 8–10)

Ж. Заселване на кварталите на Ерусалим (гл. 11)

З. Изброяване на свещениците и левитите в Ерусалим (12:1–26)

И. Освещаване на стената на Ерусалим (12:27–47)

II. Второто посещение на Неемия: реформиране на Ерусалим (гл. 13)

А. Изгонването на Товия от храма (13:1–9)

Б. Възстановяване на събирането на десетъгъци за левитите (13:10–14)

В. Прекратяване на незаконните дейности в събота (13:15–22)

Г. Разтрогване на смесените бракове (13:23–31)

Коментар

I. Първото посещение на Неемия: възстановяването на Ерусалим (гл. 1–12)

A. Неемия е смаян от вестта за състоянието на Ерусалим (гл. 1)

1:1–3 В първа глава няма съществено въведение. Научаваме само две неща за **Неемия**: името на баща му е **Ахалия**, а той самият е виночерпец на цар Артаксеркс – много влиятелна позиция. Неговата реакция на новините за **Ерусалим** показва, че той е човек с духовен характер.

Дж. Алек Мотиер коментира:

Това е доста несигурно историческо време, но изглежда много вероятно ентузиазъмът, породен от мисията на Ездра, да е поел в политическа или националистична насока. Тази мисия е възбудила такъв ентузиазъм, че той е започнал да се проявява под формата на неразрешено възстановяване на стените на Ерусалим. Някои от враговете на Божия народ, живеещи в областта, са докладвали за това на ... Артаксеркс, и той е заповядал строителството да бъде спряно. Враговете на Бога използват ситуацията, като се изкачват в Ерусалим с царския указ в ръце, прекратяват работата и събарят градските стени. Много вероятно е именно вестите за тези действия да са достигнали до Неемия.²

1:4–11 Неемия има на сърце остатъка в Юда. Въпреки че не е преживял неговите трудности, той се отъждествява с него, като изоставя разкоша на двореца, за да се отдаде на пост, скръб и молитва. Неемия изповядва **греховете** на народа като свои собствени и моли Бога да **си спомни** Своето Слово и да бъде верен отново да събере народа Си, както е бил праведен да го разпръсне. Той моли Господ да

му даде благоволение **пред** царя, защото в ума му се оформя смел план как да помогне на братята си. Дни наред Неемия представя делото си пред Всемогъщия.

Неемия често е използван като пример за успешно ръководство. Първо, той има ясна представа за целта, която трябва да бъде постигната. След като анализира проблема, той решава коя е правилната посока на действие. След това мотивира другите да споделят неговото виждане и активно да се включат в работата. После делегира власт и поставя задачи. Надзирава работата и проверява нейното изпълнение, докато проектът не бъде завършен по задоволителен начин.

B. Упълномощаване за възстановяването на Ерусалим (2:1–8)

2:1–3 Минават три или четири месеца преди вярата на Неемия да бъде възнаградена по най-неочакван начин. Един ден, когато поднася **вино на царя**, **лицето** му издава неговата **сърдечна скръб**. Въпросът на царя силно плаши Неемия, защото тъгата не е разрешена в присъствието на царя (Ест. 4:2). Джордж Уилямс отбелязва:

Източните монарси живеели в постоянен страх да не бъдат отровени и биха възприели всеки признак на тревога у виночерпеца си като крайно подозрителен.³

Но Неемия няма намерение да навреди на царя. Причината за неговата тъга е запустението на Ерусалим, дома на неговите прадеди.

2:4, 5 Зависимостта на Неемия от Господа в молитва не е напразна. **Царят** не само му дава онова, за което той моли, но и го прави областен управител на **Юда** (5:14). Заповедта на Артаксеркс изпълнява Господното слово към Даниил (Дан. 9:25), също както по-ранният указ на Кир е изпълнил пророчеството на Еремия (Ер. 29:10; Ездра 1).

2:6–8 В отговор на въпроса на царя Неемия му казва колко дълго очаква да отсъства. Както се оказва впоследствие, Неемия отсъства от Персия поне дванадесет години (5:14). Във всичко това Неемия признава, че получените добрини се дължат на **добрата ръка на Бога**, която е над него.

В. Възстановяване на стената на Ерусалим (2:9–6:19)

1. Личен оглед и публична съпротива (2:9–20)

2:9–16 Освен официалните писма от царя Артаксеркс изпраща с Неемия и въроръжен ескорт. Малко след като пристига в **Ерусалим**, новият управител прави оглед на своята столица под прикритието на тъмнината, за да привлече колкото е възможно по-малко внимание и да запази плановете си в тайна. Той добре знае, че за да оцелее градът, е задължително **стените** му да бъдат поправени. На едно място купчината отломки е толкова голяма, че магарето му не може да **мине**.

2:17–20 По-късно Неемия събира първенците, обяснява им какво трябва да се направи и ги насърчава, като им разказва как **ръката** на Господа досега е била с него и им предава **думите на царя**. Евреите са въодушевени и готови да започнат. Враговете им – **Санавалат, Товия и Гисам** – им се присмиват и се опитват да спрат строителния проект, като надават фалшив вой за „бунт **против царя**“. Но Неемия не се страхува; **небесният Бог** е обещал успех. Хората са обединени, а това е нужно, за да може Бог да ги благослови (Пс. 133:1–3).

2. Работниците и тяхната работа (гл. 3)

Свещениците първи се заемат със задачата, като поправят **Овчата порта**. Тази порта, разположена в североизточния

ъгъл на града, е наречена така, защото овцете, предназначени за олтара в храма, са били вкарвани през нея. Портите са изброени по реда им в посока, обратна на часовниковата стрелка: **Овчата порта** (ст. 1, 2), **Рибната порта** (ст. 3–5), **Старата порта** (или Портата на ъгъла) (ст. 6–12), **Портата на долината** (ст. 13), **Портата на бунището** (или Отходната порта) (ст. 14), **Портата на извора** (ст. 15–25), **Портата на водата** (ст. 26), **Конската порта** (ст. 28), **Източната порта** (ст. 29) и **портата Мифкад** (портата за проверка, НАСПБ) (ст. 31). Ст. 32 затваря кръга с **Овчата порта**. В книгата са споменати и още две други порти – Ефремовата порта (8:16) и Портата на стражата (портата на затвора) (12:39). Портите са общо дванадесет, също колкото ще бъдат и портите на Новия Ерусалим (Откр. 21:12). Забележително е, че Бог грижливо отбелязва всички, които Му служат; това се вижда от изброяването на всички, които поправят стените и портите.

Домът на силните мъже (ст. 16) може би първоначално е бил щабът на силните мъже на Давид.

Мъже и жени, занаятчии и работници, първенци и обикновени хора работят рамо до рамо. Има само един случай на разногласие – **първенците** на Текое не поемат отговорността си (ст. 5). Някои от онези, които приключват с възложената задача, се заемат да ремонтират допълнителен участък от стената (ср. ст. 4 и 21; 5 и 27). Бог е поставил различни задачи на вярващите днес. Той ни е снабдил с разнообразни дарби и способности, съответни на нашето призвание, и знае кой не се включва в работата и кой поема двоен дял. „На всекиго работата ще стане явна каква е; защото Денят ще я изяви, понеже в огън се открива; и огънят ще изпита каква е работата на всекиго“ (1 Кор. 3:13).

3. Външни проблеми и специални предпазни мерки (гл. 4)

4:1–6 Когато **Санавалат** и **Товия** се **присмиват** на първоначалните усилия на евреите да възстановят стената, Неемия реагира с молитва и продължава работата. Проклятията в ст. 4 и 5 са били приемливи по време на диспенсацията на Закона, но не са уместни за християните в настоящата епоха на благодатта (Римл. 12:19–21). Скоро стената достига до **половината** от предвидената **височина**.

4:7–14 Напрежението отвън, предизвикано от **арабите, амонците и азотците**, не е единствената заплаха; на моменти огромната задача почти смазва евреите. Купчините пръст изглеждат безкрайни и изтощават **силата** и **волята** им (ст. 10). Когато сънародниците им, живеещи извън Ерусалим, ги предупреждават за надвисналата заплаха, Неемия **поставя мъже зад по-ниските места зад стената** и въоръжава работниците, като ги насърчава да „**помнят Господа** и да се **бият**“.

4:15–23 Изгубили елемента на изненада, **враговете** на Юда се отказват от плана си за директно нападение. **От този ден нататък половината** от евреите **работят на делото**, докато другата **половина** ги охранява. Дори **строителите** носят оръжия. Неемия постоянно води със себе си тръбач, който да даде сигнал при евентуално нападение и така да **събере** мъжете, пръснати около **стената**. Онези, които идват отвън, получават нареждане да **нощуват в Ерусалим**, за да бъдат на разположение във всеки момент при необходимост. Стратегията е *молитва, бдене, труд*. Народът ревностно подражава на храбростта и решителността на своя несломим водач. Неемия, роднините му, **слугите** му и персийската **стража**, дошла с него, не си дават никаква почивка, докато бдят над града.

4. Вътрешни проблеми и социални реформи (гл. 5, 6)

5:1–7 Насред строителството назрява грозен вътрешен проблем. Храната явно е била оскъдна и скъпа. Инфлацията плюс бремето на **царския данък** са докарали много от израилтяните до бедност. Те е трябвало да вземат назаем **пари** от по-заможните си братя и да заложат имота си. Някои дори е трябвало да продадат **синовете си и дъщерите си като роби**. И понеже земята им вече е станала чужда собственост, те са останали без средства да откупят обратно децата си. Когато казват на Неемия за тъжното си положение, той свиква заможните на официално събрание и ги порицава.

5:8–10 Не ли крайно нелогично да заробват **братята си, юдеите**, докато Неемия и неговите служители ги откупуват от робството на техните езически съседни? Не е ли от първостепенна важност за собствената им безопасност да бъдат в добри отношения с **Бога**? Как могат да си позволят да пренебрегват Йахве, като нарушават Неговия свят закон, изисквайки **лихва** (ст. 9, 10; ср. Изх. 22:25)? А и след като техният водач, Неемия, им е дал пример, като е давал заеми без лихва, не трябва ли и те да направят същото?

5:11, 12 След като Неемия увещава богатите да **върнат** собствеността, придобита чрез лихварство, а също и част от заемите, които са предоставили в **пари, жито, вино и масло**, те му обещават, че ще изпълнят това. Тогава Неемия **вика свещениците**, които **заклеват** богатите да изпълнят своето обещание.

5:13 После Неемия отправя ярко предупреждение за онова, което ще се случи на онзи, който откаже да изпълни това. Той ще бъде **отгърсен** от добрата земя като прах от дреха. С искрено „**Амин**“ мъжете си тръгват от събранието и изпълняват клетвата си.

5:14–19 Пета глава завършва с кратко описание на **дванадесет**годишната служба на Неемия като **областен управител**. През тези години той сам осигурява издръжката си, вместо да тежи на народа със заплатата си. Той не използва предимствата на поста си, за да придобие **нива** и да си осигури бъдещето. Времето му е посветено на това, да направи Ерусалим сигурен за братята си, а не да натрупа лично благосъстояние. Той сам се грижи за **трапезата** си и посреща на нея чужденци, които се радват на гостоприемството му. Всичко това Неемия прави, понеже се бои от **Бога**. Ако **Бог** вземе предвид неговите жертви, това ще му бъде достатъчно.

6:1–4 След като не са успели да пречат на евреите с други средства, сега враговете решават да унищожат Неемия. Четири пъти **Санавалат** и **арабинът Гисам** се опитват да подлъжат Неемия да остави работата си и да се срещне с тях **в низината Оно**. Четири пъти Неемия им отказва, знаейки, че са се наговорили да му **сторят зло**. Такова **голямо дело** не бива да бъде спирано.

6:5–9 Все още представяйки се за негов съюзник, **Санавалат** изпраща на Неемия **писмо**, в което го обвинява, че иска да стане **цар** на **Юда**, като встане срещу **царя** на Персия. Санавалат казва, че иска да помогне на Неемия да избегне неприятности с царя, и му предлага да се съберат **заедно**, за да обсъдят въпроса. Неемия отказва, тъй като твърде добре разбира, че Санавалат не прави това с искрено сърце. Освен това клеветите, които той посочва, изобщо не отговарят на истината. Верността на Неемия говори сама за себе си.

6:10–14 Не е тайна, че Неемия е благочестив **човек**, който се бои от Господното Слово. Затова враговете му подкупват лъжливи пророци, за да го подмамят да съгреша и да си навлече Божието неодобрение. Един евреин на име **Семая**, който

е таен доносник на врага, предупреждава Неемия за предполагаем заговор срещу живота му и предлага на областния управител да го отведе **в храма**, за да бъде в безопасност. Неемия прозира уловката на пророка. Божието Слово забранява на всички освен на свещениците да влизат в храма. Неемия предпочита да изгуби живота си, но не и да наруши закона. Така и третият заговор на Санавалат се проваля, без да може да му навреди.

Ст. 9 и 14 са примери за „молитвострели“⁴, характерни за живота на Неемия (вж. също 2:4; 4:9; 5:19). В моменти на криза той винаги се обръща към Бога. Матю Хенри коментира:

Докато негодува срещу тяхната злонамереност в усилията им да го уплашат и така да отслабят ръцете му, той издига сърцето си към небесата в тази кратка молитва: *И сега, Боже, укрепи Ти ръцете ми!* Голяма подкрепа и утеха за добрите хора е фактът, че във всички свои нужди и трудности те имат един добър Бог, при когото да отидат, от когото чрез вяра и молитва да получат благодат, да утешат сърцата си и да *укрепят ръцете си*, когато всичките им врагове се мъчат да ги потопят в сълзи и да отслабят ръцете им. Когато в нашия християнски живот и воюване се сблъскаме с трудна задача или конфликт, това е една добра молитва, която да отправим: „Имам да изпълня такъв дълг или да превъзможна такова изкушение; *и сега, Боже, укрепи Ти ръцете ми!*“⁴⁵

6:15–19 Независимо от постоянната съпротива **стената** е **завършена за петдесет и два дни** – забележително постижение. Това доказателство за божествено благословение обезсърчава **враговете** на Юда. Друго изпитание, през което преминава Неемия, докато се изгражда стената, е описано в ст. 17–19. Мнозина от **благородните** в Ерусалим са в при-

ятелски отношения със злия **Товия**, защото са обвързани с него чрез бракове. (Товия е управител на амонците – 2:10.) Благородните от една страна **донасят думите** на Неемия на Товия, а от друга страна възхваляват Товия пред Неемия. В гл. 13 отново срещаме Товия.

Въпреки че завършването на стените отнема само **петдесет и два дни**, Неемия има още много други задължения, които трябва да изпълни през своите дванадесет или повече години като областен управител.

Г. Организация на охраната на Ерусалим (7:1–4)

7:1, 2 Веднага след като стените и портите са завършени и **вратарите, певците и левитите** са поставени на своите постове, Неемия **предава грижата** за града на **брат си Ананий и на Анания**. И двамата са благочестиви мъже, напълно подходящи за тази отговорност. Анания дълбоко благоговее пред **Бога**, което го прави сродна душа с Неемия.

7:3, 4 Неемия дава указания как да се осигури безопасността на Ерусалим. **Портите** трябва да се отварят само през светлата част на денонощието, навсякъде из града трябва да бъдат поставени **стражи**, като всеки човек стои на пост **срещу къщата** си. С вяра Неемия е построил стените на предишното им място, въпреки че оградената площ е твърде **голяма** за толкова **малобройно** население.

Д. Записване на населението на Ерусалим (7:5–73)

7:5, 6 Тъй като планира отново да насели града с онези, чието **родословие** доказва еврейския им произход, Неемия **намира книгата**, в която са записани онези, които са се **върнали в Ерусалим и в Юда** със Зоровавел.

7:7–65 Списъкът в ст. 7–65 е почти

идентичен с този от Ездра 2. Това повторение опровергава теорията, че Ездра и Неемия **първоначално** са били една книга, независимо от еврейската традиция в определен момент ги е поставяла заедно.

7:66–69 Тези стихове правят обобщение на броя на **цялото събрание, освен слугите, певците** и животните, използвани за транспорт.

7:70–72 Тук са посочени дарители и техният принос за делото. Ст. 70–72 значително се различават от Ездра 2:68, 69. Описанията може би се отнасят за две различни, но застъпващи се по време събирания на дарения. Планът на областния управител за Ерусалим не е напълно завършен до гл. 11.

7:73 Главата завършва мирно с информацията, че **градовете на израилевите синове** са заселени и сигурни.

Е. Възраждане на религията на Ерусалим (гл. 8–10)

8:1–8 Тази важна глава разказва за духовното съживление сред Божия народ, дължащо се на публичното четене на Писанията. Забележете, че сега Неемия се споменава в трето лице (до 12:31). В следващите няколко глави главното действащо лице е Ездра.

На първия ден от седмия месец народът се събира на свято събрание за Празника на тръбите (Лев. 23:24, 25), който символизира събирането на Израил отсрещ езическите нации. Застанал на специална **платформа** и обграден от тринадесет левити, **Ездра чете от закона на Мойсей** в продължение на няколко часа. **Народът** показва дълбоко уважение към Божието Слово, когато **левитите**, посочени в ст. 7, **обясняват прочетеното** (ст. 8). Тъй като след плена еврейският език е бил заместен от арамейския, е било необходимо много думи от еврейските Писания да бъдат обяснявани.⁶

Днес, много векове по-късно, в съвсем

различна културна и езикова среда, проповедниците на Библията и библейските учители трябва да обясняват несравнимо повече неща. Д-р Доналд Кемпбъл подчертава важноста на това служение:

Ездра и неговите помощници са първите в дългата поредица проповедници-тълкуватели, които обясняват Библията. Този метод на проповядване е бил благословен от Бога в продължение на много векове и продължава да бъде ефективен инструмент, с помощта на който християните да бъдат водени към духовна зрелост. Проповядването по тема или по текст често могат да бъдат вдъхновяващи и полезни, но духовните облаги от тях не могат да се сравнят с тези на проповедническо служение като това на Ездра. Благословени наистина са вярващите, имали привилегиата да слушат тълкувателно проповядване върху Писанията.⁷

8:9–12 Сълзите на народа показват, че посланието е прието сериозно (ст. 9). Хората постъпват правилно, като приемат Божието Слово сериозно, но не е необходимо да потъват в скръб. Празникът не е за плач, а за радост. Сред празниците на Израил има само един, който е свързан със скръб и постене, и това е Денят на умилостивението. Останалите празници трябва да се празнуват с радост и веселие. Плодът на Духа трябва да личи: любов – в споделяне на благата с по-бедните; радост – в ядене и пиене пред Господа; мир – в успокояването на страховете и утешаване на сърцата. Тъгата им се обръща в радост, а **радостта в ГОСПОДА** е тяхната сила.

8:13–15 На следващия ден е организирано специално изучаване на Библията за първенците, **взвучениците** и **левитите**. Така те откриват наредбите за Празника на колибите, който трябва да бъде отбелязан по-късно същия **месец**.

8:16–18 Този празник е предвестник на

времето, когато Израил ще живее безопасно в Обещаната земя. Народът бързо се подготвя за **празника**, който се празнува за първи път от цялото събрание **от времето на Исус, сина на Навий**. (Празнуван е частично от първите изгнаници, които се завръщат в Ерусалим заедно със Зоровавел – Ездра 3:4). По покривите, дворовете и улиците на Ерусалим са построени **колиби**. Радостта расте, когато ден след ден **Божие** Слово достига до гладните сърца. Празникът продължава от петнадесетия до двадесет и втория ден на месеца.

9:1–3 След празника всички от народа **се събира** за великия ден на национална изповед. Те **се отделят от чужденците** и се смиряват **пред ГОСПОДА**. **В пост** и жалеене **четат** от Писанията три часа. После още три часа **се изповядват и се кланят**. Изповедта е пътят към съживлението.

9:4–38 След това **левитите**, изброени в ст. 4 и 5, водят народа в голяма молитва на изповед (ст. 6–37) и посвещение (ст. 38). Някои смятат, че Ездра е водил молитвата, но името му не е изрично споменато. Това е една от най-дългите молитви в Библията и се позовава подробно на свещената история.

Първостепенната тема в молитва е Божията вярност въпреки непокорството на Израил. Молитвата може схематично да бъде описана по следния начин: Сътворението (ст. 6); призоваването на **Авраам** и заветът, който Бог **прави с него** (ст. 7, 8); извеждането от **Египет** (ст. 9–12); даването на закона на **планината Синай** (ст. 13, 14); свръхестественото задоволяване на нуждите по време на пътешествието из пустинята (ст. 15); честите бунтове на Израил в **пустинята**, контрастиращи с неизменната Божия доброта (ст. 16–21); завладяването на Ханаан (ст. 22–25); епохата на съдиите (ст. 26–28); пренебрегнатите предупреждения и в крайна сметка отвеждането в

плен (ст. 29–31); молба за прошка и освобождение от последиците от плена (ст. 32–37); желанието на народа да **направи завет** с Бога (ст. 38).

Друг начин да скицираме молитвата е да проследим развитието ѝ по реда на книгите в Библията: ст. 6–8: Битие; ст. 9–13: Изход; ст. 14: Левит; ст. 15–20: Числа (без ст. 18); ст. 21–23: Числа и Второзаконие; ст. 24, 25: Исус Навиев; ст. 26–29: Съдии; ст. 30–37: от 1 Царе до 2 Летописи. Това е библийска молитва! Събитията се разглеждат от Божията гледна точка. Навсякъде се признава Неговата вярност, а **милостта** и благодатта се приемат като единствената основа, на която народът може да се опре.

В много отношения последният стих (38) е най-значимата част от молитвата. Евреите осъзнават, че проблемът е в тях, а не в Господа, и решават да направят нещо, за да го решат (вж. в гл. 10 подробностите на **завета**). Молитвата и изповедта, колкото и да са важни сами по себе си, не могат да заместят покорството.

10:1–27 Тези стихове изброяват мъжете, които подписват завета от името на народа (9:38б). Името на Неемия оглавява списъка (ст. 1), следвано от имената на **свещениците** (ст. 2–8), **левитите** (ст. 9–13) и **главите на народа** (ст. 14–27).

10:28, 29 Тези два стиха представляват встъпление към завета, в което всички заявяват, че са съгласни да **спазват и да вършат всичките заповеди на ГОСПОДА**, техния **Господ**, **правилата Му и наредбите Му**.

10:30–38 По-конкретно евреите обещават да се въздържат от бракове с чужденци (ст. 30), да съблюдават **съботния ден** и съботната година (ст. 31), да дават годишен принос за службите в храма (ст. 32, 33), да осигуряват **дърва** за **олтара на ГОСПОДА** (ст. 34) и да донасят парите за откуп на своите **първородни** и **първите плодове** от реколтата си в хра-

ма за издръжката на **свещениците** и **левитите** – т. е. да възстановят **десятьците** (ст. 35–39).

В този завет централно място заема грижата за техния религиозен живот. С изключение на ст. 30 и 31 заветът е посветен изключително на поддръжката на храма и неговите служители.

10:39 Думите „**няма да оставим дома на нашия Бог**“ изразяват първостепенната грижа на евреите от периода след Вавилонския плен. От тази искрена грижа за външната страна на тяхната вяра впоследствие се развива покварената фарисейска система, която толкова ожесточено се противопоставя на Господ Исус, защото Той набляга на далеч по-важните изисквания на закона – покорството, милостта и др. Но в своята първоначална невинност такова посвещение със сигурност е било угодно на Йахве.

Ж. Заселване на кварталите на Ерусалим (гл. 11)

11:1, 2 Гл. 11 е тясно свързана с последния стих на гл. 7. Неемия е загрижен поради оскъдното население на **Ерусалим**; в града трябва да се засели да живее още **народ**, за да може да го защитава в случай на нападение. Но страхът задържа много от евреите в провинцията. В крайна сметка е **хвърлен жребий**, с който **един от всеки десет жители** на малките градове трябва да се засели в **Ерусалим**. Има и доброволци, които се присъединяват към тях и отиват да живеят в града.

11:3–36 Тук са изброени семействата, живеещи в Ерусалим (ст. 3–24), които веднъж вече са записани (гл. 7). Мъжете от **Юда** са **четирисотин шестдесет и осем** – всеки от тях е глава на домоначие (ст. 4–6). Вениаминците наброяват **деветстотин двадесет и осем** семейства (ст. 7, 8); **Йоил** и **Юда** са техни **надзиратели** (ст. 9). В ст. 10–14 са изброени три от отредите на **свещениците**; те-

хен първенец е **Завдиил**. Левитите в **светия град**⁸ наброяват четиристотин петдесет и шест, като **сто седемдесет и двама** от тях са вратари (ст. 15–19). Храмовите служители, ръководени от **Асиха и Гесва**, живеят в **Офил**, квартал на Ерусалим, разположен в близост до храма (ст. 21). **Озий** е наговорен с цялостната отговорност за **левитите**, а **Петая** е представител на **царя** в града, под ръководството на Неемия, разбира се (ст. 22–24). Останалите евреи живеят в съседните **села: Юда в селата**, изброени в ст. 25–30, а **Вениамин в селата**, изброени в ст. 31–35. Някои от **отредите на левитите**, които по-рано са живели в Юда, сега се преместват в пределите на **Вениамин** (ст. 36).

3. Изброяване на свещениците и левитите в Ерусалим (12:1–26)

Свещениците, които се завръщат със **Зоровавел**, са посочени в ст. 1–7. **Левитите**, които се завръщат, са изброени в стихове 8 и 9. Ст. 10 и 11 изброяват първосвещениците от **Иисус** (в дните на **Зоровавел**, ст. 1) до **Ядуа**. В ст. 12–21 са представени **свещениците**, които служат в дните на **Йоаким**, чийто син **Елиасив** е първосвещеник по времето на Неемия (3:1). По това време по-голямата част от тях вероятно все още са живи. Левитите са записани под съответния първосвещеник от Елиасив до Ядуа. Мъжете, посочени по име в ст. 24–26 са служили преди и по време на мандата на Неемия като областен управител.

И. Освещаване на стената на Ерусалим (12:27–47)

12:27–30 За **освещаването на стената левитите** (особено **певците**) от околните области са събрани в **Ерусалим**. **Свещениците и левитите** ритуално се **очистват** заедно с **народа**, **стената и портите**.

12:31–42 Тогава Неемия събира **юдо-**

вите началници на стената и ги разделя на **два големи хора певци**. Те тръгват в двете срещуположни посоки около стената, като певците вървят отпред, а народът следва началниците си, докато отново се срещат при храма.

12:43–46 Сред шумно ликуване се **принасят големи жертви**. В **същия ден** някои **мъже** са **определени** да надзират събирането на **приносите**, **първите плодове** и **десятьците** за издръжката на **свещениците и левитите**, както се изисква от **закона**. Хората радостно дават своя принос, защото са щастливи, че богослуженията са възобновени. **Свещениците и левитите** изпълняват своите задължения по поклонението и очистването. **Певците и вратарите** също изпълняват поставените им задачи, които, поне що се отнася до **певците**, датират още от времето на **Давид и Асаф**.

12:47 В дните на **Зоровавел** и на **Неемия** народът осигурява всичко необходимо за издръжката на **певците, вратарите, левитите** и **свещениците**.

II. Второто посещение на Неемия: реформиране на Ерусалим (гл. 13)

А. Изгонването на Товия от храма (13:1–9)

13:1–3 След дванадесетгодишна служба в Ерусалим, през 433 г. пр. Хр. Неемия се връща във Вавилон за неопределено време. След това той получава разрешение отново да отиде в Ерусалим – посещение, свързано с отстраняването на злоупотребите. Изразът „**в същия ден**“ (ст. 1) може да се отнася за предишната глава или за друг ден по време на отсъствието на Неемия (ст. 6). Във всеки случай се прочита Словото, в което се заповядва да не се допускат моавци и амонци в израилевото събрание. Тези народи не само са отказали хляб и вода на Божия народ, но и са наели Валаам да ги прокълне. Бог обаче

е обърнал проклятието в благословение. Какъв чудесен Бог е Той! Народът регаира, като отлъчва от Израил разноплеменното множество.

13:4, 5 Като изгонват чужденците, евреите завършват делото, което са започнали в 9:2. **Свещеникът Елиасив** е приготвил във вътрешния двор на Божия дом жилище за злия **Товия**, като е използвал складово помещение, което би трябвало да бъде пълно с **десятьците за левитите и свещениците**.

13:6–9 След завръщането си Неемия не се забавя да поправи това. По време на неговото отсъствие са възникнали и други проблеми и Неемия с възмущение се заема да сложи край на тези злини.

Б. Възстановяване на събирането на десятьци за левитите (13:10–14)

Неемия изобличава натоварените с тези дела официални служители за безотговорността, с която са пренебрегвали **левитите**. Левитите, които са били принудени да работят на нивите, за да се прехранват, са събрани отново и са **поставени верни мъже**, които да им **раздават** десятьците. Неемия моли своя **Бог** да го **помни** заради това добро дело (ст. 14).

В. Прекратяване на незаконните дейности в събота (13:15–22)

На Неемия му се налага да изобличи управниците, които позволяват на народа да работи **в събота**. Чужденците, които живеят сред евреите, се опитват да превърнат съботата в пазарен ден. Но съботата трябва да бъде пазена свята, дори ако е необходимо и със сила. Неемия изпраща хора, които да осигурят затварянето на **портите**, а алчните **търговци**, ношуващи извън града, са принудени да избягат под заплахата от използване на сила срещу тях. Забранената дейност се прекратява отведнъж. Неемия моли Бога да го помни и заради това (ст. 22).

Г. Разтрогване на смесените бракове (13:23–31)

Няколко години по-рано **жените чужденки** са били отпратени по заповед на Ездра (Ездра 10). Оттогава народът е встъпил в завет да се отдели от езичниците (гл. 10) и до известна степен е спазил това. Но след време практиката **юдеите** да се женят за **азотки, амонки и моавки** отново процъфтява, дори и сред свещениците. Някои от разрушителите са наказани физически, а други се отлъчени. Един от внуците на **първосвещеника** е изгонен.⁹ Езичниците са прогонени и Неемия призовава Господа да отсъди за онези, които са **осквернили** своите свети служби. Още веднъж той моли Господ да си спомни за него (ст. 31).

В църквата днес няма забрана за бракове между различни етнически групи, защото християнството е вяра, обхващаща всички народи и племена. Но дори и в старозаветните времена основната причина за забраната несъмнено са поварените, гъжливи религии на езическите народи.

Кемпбъл коментира онзи вид смесени бракове, които са разрушителни за християнството:

Новият Завет прибавя своето неизменно свидетелство срещу браковете между вярващи и невярващи. Павел наставлява вярващите да търсят брачен партньор „само в Господа“ (1 Кор. 7:39). Въпреки това и днес, както и в предишните векове, някои вярващи изказват благовидното извинение, че ще доведат спасения си другар до Господа – но нещата рядко се развиват така и по-често децата последват пътищата на неновородения родител.¹⁰

По време на цялото си управление Неемия се проявява като човек на действието. Никъде другаде не се вижда така

ясно като тук как ревността за Божието дело го изяжда (Пс. 69:9). Тъй като не се стреми да се харесва на хората, всички, които са престъпили закона на Господа, в еднаква степен изпитват гнева му. Той предупреждава, увещава, укорява, **кара се, бие, скубе** – въобще поставя неблагоприятните натясно! Той е храбрър мъж и упорит военачалник в челните редици на битката против злото. Неемия е неуморен работник и велик строител за Божието дело.

С тази глава *старозаветната история* приключва. Книгите след Неемия *хронологично* попадат *преди* неговото

време (с изключение на Малахия, която е от времето на Неемия).¹¹

Чарлз Суиндол завършва своя коментар на Неемия „Подай ми още една тухла“, с предизвикателство към всички ни:

Мисля, че е от голямо значение фактът, че финалната сцена в книгата на Неемия го изобразява на колене, молящ Бога за благодат. Той се е борил твърдо за правдата, но е опазил сърцето си меко пред Господа. Какъв велик модел на ръководство! Той е човек на честността, убеждението и посвещението.

Подай ми още една тухла!¹²

Крайни бележки

¹ (Въведение) John C. Whitcomb, „Nehemiah,“ *The Wycliffe Bible Commentary*, p. 435.

² (1:1-3) J. Alec Motyer, *Toward the Mark*, Vol. 6, No. 1, January-February 1977, p. 6.

³ (2:1-3) George Williams, *The Student's Commentary on the Holy Scriptures*, p. 264.

⁴ (6:10–14) Благочестиви хора са нарекли тези молитви „молитви-стрели“, защото се изстрелват много бързо към Божия престол.

⁵ (6:10-14) Matthew Henry „Nehemiah,“ in *Matthew Henry's Commentary on the Whole Bible*, II:1087.

⁶ (8:1–8) Еврейският и арамейският са тясно свързани семитски езици. Устните арамейски „перифрази“ на оригиналния еврейски текст по-късно са записани и наречени *Таргуми*.

⁷ (8:1-8) Donald Campbell, *Nehemiah: Man in Charge*, p. 75.

⁸ (11:3–36) Това е първият път, когато Ерусалим е наречен „светия град“.

⁹ (13:23–31) Йосиф Флавий казва, че бунтовникът-изгнаник отива в Самария, където Санавалат построява за него храм, който се превръща в убежище за отстъпилите юдеи.

¹⁰ (13:23-31) Campbell, *Nehemiah*, pp. 116,117.

¹¹ (13:23–31) Периодът след Неемия понякога е известен като „Четиристотинте години на мълчание“, въпреки че този термин не непременно е правилен. Даниил 11 например представя подробна история на гръцката епоха, която освен това е авансово написана история – т. е. пророчество. Всъщност тази част от пророчеството е толкова точна в подробностите (за онези, които познават историята на Птолемаидите и Селевкидите), че повечето либерални богослови и техните привърженици твърдят, че Даниил е писал впоследствие. Старозаветните апокрифи, макар и не боговдъхновени, съдържат ценна историческа информация за този период.

¹² (13:23-21) Charles R. Swindoll, *Hand Me Another Brick*, p. 205.

Библиография

Campbell, Donald K. *Nehemiah: Man in Charge*. Wheaton, IL: Victor Books, 1979.

Henry, Matthew. „Nehemiah.“ In *Matthew Henry's Commentary on the Whole Bible*. Vol. 2. Joshua to Esther. McLean, VA: MacDonald Publishing Company, n.d.

Ironside, H. A. *Notes on Ezra, Nehemiah, Esther*. Neptune, NJ: Loizeaux Brothers, 1972.

Jensen, Irving L. *Ezra/Nehemiah/Esther*. Chicago: Moody Press, 1970.

Keil, C. F. „Nehemiah.“ In *Biblical Commentary on the Old Testament*. Vol. 10. Grand Rapids: Wm. B. Eerdmans Publishing Company, 1971.

Swindoll, Charles R. *Hand Me Another Brick*. Nashville: Thomas Nelson Publishers, 1978.

ЕСТИР

„Книгата Естир ни предоставя откъс от историята на юдеите, който не се среща никъде другаде в Библията. Например точно оттук научаваме за произхода на празника Пурим, който, както всички знаем, се празнува от еврейския народ и до ден-днешен.“

Карл Армърдинг

Въведение

I. Уникално място в канона

Веднъж един западняк попитал един съветски евреин какъв би бил резултатът, ако Съветският съюз засили антисемитската си политика. „Ами, може би празник!“ Помолен за обяснение, евреинът казал: „Фараонът се опита да ликвидира евреите и резултатът беше Пасхата; Аман се опита да изтреби нашия народ и резултатът беше Пурим; Антиох Епифан се опита да ги унищожи и резултатът беше Ханука!“

Книгата Естир обяснява произхода на празника Пурим – колоритен еврейски празник, който днес се отличава с осиреквания, които се разнасят всеки път при споменаването на името на Аман в годишното публично прочитане на книгата.

Естир е уникална в много отношения. Тя разказва историята на неортодоксалните¹ юдеи, които предпочитат благоденствието в Персия² пред негодите, които понася малкият остатък, който се връща в Ерусалим под водачеството на Зороваел (Ездра 2). С изключение на поста в Естир не се споменава нищо за религията.

Друга забележителна черта на книгата, е че в нея не се среща името на Бога³ – факт, поради който някои са поставяли под въпрос правото ѝ на място в Писа-

нието. Но Дж. Сидлоу Бакстър посочва, че името *Йахве* е скрито на четири места под формата на акростих (1:20; 5:4; 5:13; 7:7), винаги в някой съществен момент от повестуването. Също и името *Елйех* (Аз Съм, който Съм) се появява веднъж под формата на акростих (7:5). „Това не може да е случайност“, пише Скроджи, „а колко е трудно да се конструират такива форми, е очевидно за всеки, който се опита да го направи.“⁴

Въпреки че Божието име не се споменава изрично, Неговото присъствие е ясно забележимо в цялата история от начина, по който Той осигурява спасение на Своя народ чрез поредица от добре планирани „съвпадения“. Независимо че името на Йахве не е изрично свързано с онези, които доброволно остават във Вавилон, вместо да се върнат в собствения си град и земя, Неговата грижа за тях не може да бъде поставена под въпрос. Те все още са Негов народ и Той ще ги опази от антисемитизма (вдъхновен от дявола), който се опитва да ги изтреби. Бог е Авторът на цялата история, независимо че не се подписва под всяка страница.

Стихотворението на Джеймс Ръсел Лауъл е подходящ коментар за книгата Естир:

Как горд изглежда злият отмъстител!
На страниците на историята
се нжат битки,

в мрак и с ярост светът воюва
срещу Твоят Слово.
На ешафода – истината,
злото – на престола.
Но бъдещето е на този ешафод.
Невидимо и неусетно, скрит във сянка,
събитията направлява Бог,
над Своите бди.

Книгата Естир не е цитирана в Новия Завет и до този момент в ръкописите от Мъртвото море не са открити фрагменти от нея. Поради тази и други причини някои (дори и някои евреи) поставят под въпрос каноничността на Естир. Книгата обаче съдържа прекрасни уроци за верността на Бога дори когато Неговият народ е непокорен.

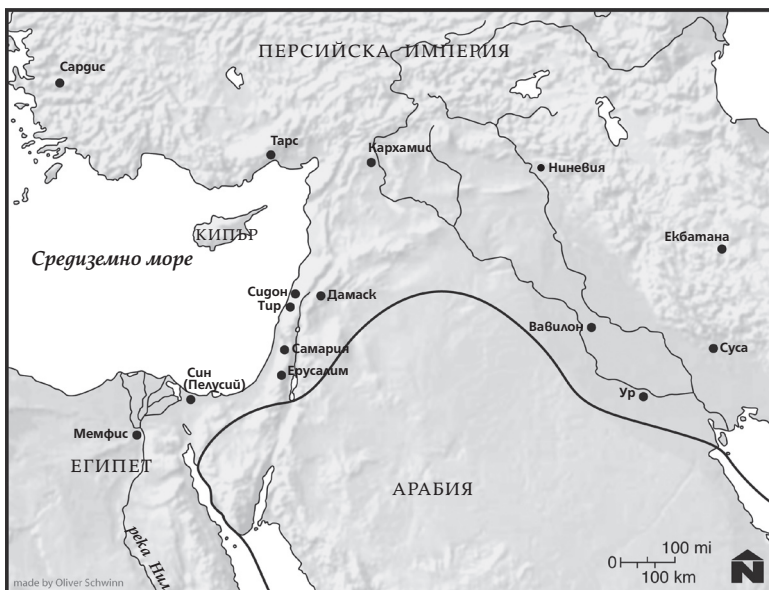
II. Авторство

Писателят на тази книга несъмнено е юдеин, който познава персийските обичаи и детайлите на двореца. (Археоло-

гията е потвърдила някои специфични детайли.) Той пише като очевидец и езикът му е типичен за епохата след плена. Някои предполагат, че авторът е Ездра или Неемия. Еврейската традиция посочва като автор Мардохей. В действителност ние нямаме представа кой е написал Естир; може би човешкият автор е бил незначителна историческа фигура. Който и да е бил той, както посочва „Коментар за амвона“, „не може да я е написал невярващ в Бога човек; и никой вярващ в Бога не може да я прочете, без вярата му да бъде укрепена“.

III. Датиране

Естир 10:2 подсказва, че цар Асуир (Ксеркс) вече е бил мъртъв. Тъй като той умира през 465 г. пр. Хр., това поставя написването на книгата след тази година. Подробностите от персийската култура, достъпът до дворцовите летописи и яркостта на описанието на оче-

Персийската империя, 500 г. пр. Хр.

видец подкрепят дата на написването не много след смъртта на Ксеркс, някъде по време на царуването на Артаксеркс I (464–424 г. пр. Хр.). Както обикновено, невярващите критики датират книгата много по-късно (III или II в. пр. Хр.).

IV. Исторически фон и теми

Събитията в тази книга се развиват между шеста и седма глава на Ездра, по време на царуването на персийския цар Асуир (Ксеркс). Книгата разказва за онези евреи, които решават да останат във Вавилон вместо да се върнат в Ерусалим заедно с малкия остатък, който се връща в светия град заедно със Зоровавел (Ездра 2). Тя носи името си от главна-

та героиня на разказа – Естир, сирачето, което става царица. Естир, нейното персийско име, означава „звезда“ и може би идва от името на богинята Иштар. Еврейското ѝ име, Адаса, означава „мирта“.

Дворът на Асуир се помещава в Суса, една от трите столици на Персия, като останалите са Ахмета (Екбатана, НАСПБ) и Вавилон. Суса (Шушан) е еврейското име и означава „крем“.⁵ Пророк Даниил прекарва известно време там (Дан. 8). Неемия служи там след времето на Естир (Неем. 1). Там се развива и тази история, която започва през 483 г. пр. Хр. (Ксеркс се възцарява през 586 г. пр. Хр.; първа глава започва с третата година на неговото царуване, ст. 3.)

Схема на изложението

- I. Заповедта за изгонването на Астин (гл. 1)
- II. Издигането на Естир като царица (гл. 2)
- III. Планът за унищожението на юдеите (гл. 3, 4)
 - A. Разговорът на Аман с царя (гл. 3)
 - B. Разговорът на Мардохей с царицата (гл. 4)
- IV. Осуетяването на унищожението на юдеите (гл. 5–9)

- A. Молбата на Естир и гневът на Аман (гл. 5)
- B. Унижението на Аман и награждаването на Мардохей (гл. 6)
- V. Обвинението на Естир и екзекуцията на Аман (гл. 7)
- G. Повишението на Мардохей и спасението на юдеите (гл. 8)
- D. Унищожаването на врага и поставянето на празника Пурим (гл. 9)
- V. Издигането на Мардохей (гл. 10)

Коментар

I. Заповедта за изгонването на Астин (гл. 1)

1:1–4 Въпреки че не всички изследователи са на едно мнение за личността на **Асуир**, повечето съвременни коментатори смятат, че това е Ксеркс, синът на Дарий Велики. Ксеркс царува от 486 до 465 г. пр. Хр.

Първото **угощение** не непременно е продължило **сто и осемдесет дни без прекъсване**. По-скоро това е било времето, необходимо да се покаже **славното богатство на царството** на Асуир. Вероятно различни благородници са идвали по различно време през този период, понеже империята е била твърде обширна.

1:5–8 Второто **угощение** продължава **седем дни** и е открито за **целия народ в Суса**. **Царското вино** се лее **безплатно**

от **златни чаши** в елегантно украсената дворцова градина (ст. 6 е може би най-пъстрият стих в Библията!). Гостите могат да пият колкото много или колкото малко желаят.

1:9–12 Опияненият Ксеркс заповядва на дворецвите си сановници да **доведат царица Астин**, която посреща **жените** на отделно пиршество. Той иска да **покаже красотата ѝ** на публичното угощение. Тъй като персийското благоприличие изисква жените на обществени места да бъдат забулени, излиза, че царят иска да я унижи, за да задоволи пиянската си прищявка. Тя отказва да бъде показана, като по този начин силно разгневява **царя**.

1:13–20 Когато **царят** се посъветва със своите **мъдреци**, те му казват, че **постъпката** на Астин ще стане лош пример за **жените** по цялото царство. Затова **Мемукан** предлага Астин да бъде детронирана с **царска заповед** и **заповедта** да бъде оповестена по всички краища на **царството**. Знаейки, че законът на мидяните и персите е неотменим, мъдреците може би са предожили такава драстична стъпка, за да бъдат сигурни, че Астин няма отново да се завърне на власт и да им отмъсти.

1:21, 22 **Царят** прибързано приема съвета им, подписва закон и заповядва той да бъде обнародван във всяка **област** на **езика на всеки народ**. В указа е включен и закон **всеки мъж да бъде господар в дома си** и там да се използва неговият **език**. Д-р Дж. Вернон МакГий предполага, че у *дома си* Мемукан е бил мъж под чехъл и с помощта на тази заповед е отмъщавал на жена си.⁶

II. Издигането на Естир като царица (гл. 2)

2:1–4 Когато изглежда, че царят размисля за онова, което е направил с **Астин**, неговите съветници му предлагат да се потърси сред **всички красиви млади**

девици девойка, която да стане **царица** на нейно място.

2:5–7 Когато потенциалните девойки са доведени в крепостта **Суса**, **Естир**, една от девиците от столицата, също е доведена заедно с тях. Тя е осиновена от братовчед си **Мардохей** след смъртта на родителите си. Мардохей е **вениаминец**, чийто прародител **Кис** е отведен в плен с **Йехония** (4 Царе 24:14–16).

2:8–11 **Игай**, пазачът на харема, показва особена благосклонност към **Естир**, като с готовност снабдява нея и прислужниците ѝ със **средствата ѝ за разкрасяване, както и дяловете ѝ**, а също и като ѝ осигурява **най-доброто помещение на женската къща**. Подчинявайки се на **Мардохей**, тя все още не разкрива своя етнически произход. Въпреки че Мардохей няма пряк достъп до нея, той има своите начини всеки ден да научава **какво става с нея**.

2:12–14 Курсът за подготовка на младите жени, за да бъдат заведени в спалнята на царя, продължава **дванадесет месеца**. Те преминават през програма за церемониално почистване с масла, благоухания и козметични средства. После, **когато дойде редът на всяка**, тя може да поиска всичко – облекло, украшения или парфюми. След това девойката прекарва една нощ с **царя** и никога **вече** не се връща при него освен ако той толкова я хареса, че да я **повика по име**.

За християните времето на живота е време на подготовка за царуване. Скоро Господ ще представи църквата пред Себе Си без петно или бръчка, или друго такова нещо (Еф. 5:27).

2:15–18 Вместо да иска някакви пищни украшения, **Естир** последва съвета на Игай. Може би той ѝ е предложил да заложи на естествената си хубост. Във всеки случай **царят обиква Естир повече от всички останали, избира я за своя царица и прави голямо угощение в нейна чест**. **Облекчението**, което царят

прави в областите, може да е включвало амнистия или опрощаване на данъци или може да е било просто празник. Освен това той **дава подаръци** според богатството си.

2:19–23 Проведено е и второ събиране на **девици**, вероятно за допълване на царския харем. **Естир** продължава да пази народността си в тайна, а **Мардохей** запазва стратегическото си положение в **царската порта**. По това време той подслушва един заговор за убийството на **цар Асуир**. Мардохей съобщава за това на **Естир**, която на свой ред уведомява **царя**. Убийците са арестувани, разпитани и **обесени**.

Инцидентът е записан рутинно в официалните летописи на царството. Мардохей не е възнаграден веднага. Той ще трябва да почака, но наградата няма да му се отнеме. Бог грижливо помни всичко. Древногръцкият историк Херодот казва, че обесването е било обичайното наказание за изменници и бунтовници в Персия по онова време.⁷

III. Планът за унищожението на юдеите (гл. 3, 4)

A. Разговорът на Аман с царя (гл. 3)

3:1 Думите „**след тези събития**“ обозначават промеждутък от пет години между гл. 2 и 3. Последната важна фигура в драмата на Естир се явява на сцената в ст. 1 – **Аман, синът на Амидата**. Не ни е казано защо той е бил **повишен**, но понататъшното развитие на събитията дава да се разбере, че ръката, която действа зад ръката на царя, е тази на Сатана. Аман е **агагец** – потомък на царете на амаличаните (Агаг е царска титла). Господ е обявил вечна война против Амалик (Изх. 17:8–16). Книгата Естир разказва за последната записана битка в тази война (вж. също 1 Царе 15:32; 30:1–10; 1 Лег. 4:43).

3:2–6 По официална заповед сега всички трябва да **коленичат** пред Аман като втори човек след царя. Но **Мардохей** отказва да се кланя на един, който е само човек, особено пък на амаличанин. Страхът от Бога превъзможва всеки страх от човека. Законът на Мойсей не забранява да се показва дължимото уважение към властимащите, но категорично забранява поклонението пред всичко друго освен пред Бога. Източните монаси често са изисквали такова поклонение. Колегите на Мардохей се опитват да придобият благоволенieto на Аман, като му посочват отказа на Мардохей да му се кланя. Аман е егоистичен човек и явно то незачитане от страна на Мардохей го разгневява далеч отвъд границите на разумното. Вместо да се разправи само с Мардохей, той задейства план да унищожи **всичките юдеи в царството!**

3:7–11 Първата стъпка на Аман е да хвърли жребий, с който да определи подходяща дата за масовата екзекуция. По привидна случайност посочената дата е след близо година. Както е казал някой, „дори суеверието е приковано към колелетата на божествената колесница“. Бог се намесва в плана на Аман, за да осигури достатъчно време, през което планът да бъде осуетен. „Жребиат се хвърля в скута, но всичко, което отсъди, е от ГОСПОДА“ (Пр. 16:33). След това **Аман** отива при царя с провокативна информация за **юдеите**, която ги представя като опасност за **царството**. Той настоява да бъде издадена **заповед** за изстреблението им. Според закона на мидяните и персите такава заповед, веднъж издадена, никога повече не може да бъде променена или отменена. Като допълнителен стимул Аман предлага да **внесе десет хиляди таланта сребро в царските съкровищници**, неприятно изпразнени от загубите на царя в Гърция. Асуир подпечатва смъртната присъда с **пръстена си**, като осъжда хиляди невинни мъже, жени и

деца да бъдат пожертвани на олтара на гордостта на Аман. Ст. 11 може да означава, че **среброто** взето от убийците, ще принадлежи на Аман.

3:12–15 С голямо старание са разнесени копия от заповедта за екзекуцията, която определя **тринадесетия ден от дванадесетия месец** за клането. В двореца Асуир и Аман самодоволно **сядат да пируват**, но в града настъпва голямо смущение. Ървинг Йенсен коментира:

Последната фраза на гл. 3 е много важна: „А градът Суса се смуги“. Не само юдеите, но и не-юдеите реагират на този възмутителен пример на жесток деспотизъм. Понякога масите грешат, но не винаги. Това е ситуация, в която царят и неговия главен министър са малцинство, което е в грешка, но разполага с огромна власт. Всички обаче – както нациите, така и отделните хора – трябва да се съобразяват с най-висшата власт – Бога. Заповедта на царя е издадена и разпратена, но Царят на царете ще има последната дума.⁸

Б. Разговорът на Мардохей с царицата (гл. 4)

4:1–3 Еврейското население е потресено, когато новината се разнася из земята. Където царува злото, винаги има скръб. **Мардохей** облича жалейно облекло, надига оплакване и върви из **града**, докато достига до **царската порта**, отвъд която не може да премине, защото носенето на **вретиче** не е позволено в присъствието на негово величество. Той знае, че е главният обект на омразата на Аман. Съдбата, очакваща неговия народ, е била несъзнателно предизвикана от него.

4:4–9 Тъй като порядките забраняват на **Естир** да напусне своя затвор в двореца, тя **изпраща** свой слуга да занесе **дрехи**, за да **облекат Мардохей**, да не би да бъде видян от царя във **вретиче** и да загуби живота си. Но Мардохей отказва

да прикрие своята мъка. Когато **Атах**, личният слуга на Естир, отива да разбере защо той продължава да скърби, Мардохей му разказва цялата история. Той изпраща на царицата **препис от писаната заповед** и от своя страна ѝ нарежда да използва положението си, за да се застъпи **за народа си**.

4:10–12 Естир отговаря на **Мардохей**, като му напомня, че всеки, **който влезе при царя, без да е поканен**, се наказва със смърт, освен ако той не помилва натрапника, като **простре към него златния скиптер**. Тя посочва и друго усложнение, което би направило такова действие двойно по-рисковано – тя **не е била викана от Асуир вече тридесет дни**, което може да означава, че по някакъв начин си е навлякла неговото недоволство.

4:13, 14 Отговорът на Мардохей на аргументите на Естир е съвсем по същество: тя няма да се **избави**, когато останалите **юдеи** бъдат избити, дори и да е царица. Ако сега откаже да действа, ще се издигне някой друг, който да избави Неговия народ, но тя ще бъде убита. А може би именно тази възможност да спаси своя народ е причината тя да се е издигнала до престола. Думите на ст. 14 трябва да бъдат предизвикателство всеки от нас: „**А кой знае дали ти не си се издигнала до царско достойнство за време като това?**“⁹ Макар че малцина от нас някога ще достигнат до положението на Естир, всеки вярващ има жизненоважна роля в действащия план на Бога.

4:15–17 След като взема своето решение, **Естир** нарежда **всички юдеи** да **постят** с нея **три дни**. **После** тя **ще влезе при царя**.

Матю Пул коментира известните георични думи на Естир „**ако загина, нека загина!**“:

Въпреки че опасността, на която се излагам, е голяма и очевидна, като се има

предвид яснотата на закона и непредсказуемостта на царя, както и строгостта, която показва към предшественичката ми Астин, все пак, за да не пренебрегна дълга си към Бога и Неговия народ, аз ще вляза при царя и радостно и решително ще разчитам на Божието providение за безопасност и успех.⁹

Нагласата на християнина в трудни обстоятелства и изпитания не бива да бъде фатализъм, а оптимизъм, особено когато трябва да пристъпим към небесния престол за благодат и помощ във време на нужда. Ние имаме дръзновението и сигурността на достъпа до Него – скипърът на Божията прошка е бил прострян към нас на Голгота. „Затова нека пристъпваме с дръзновение към престола на благодатта, за да получим милост и да намерим благодат, която да ни помага своевременно“ (Евр. 4:16).

IV. Осуетяването на унищожението на юдеите (гл. 5–9)

A. Молбата на Естир и гневът на Аман (гл. 5)

5:1–3 На третия ден, когато постът е свършил, **Естир се облича в царските си одежди**, събира смелостта си и се явява неканена пред Асуир. Давайки си сметка, че само нещо много важно би накарало неговата царица да рискува живота си, **царят простира към Естир златния скипър** и ѝ дарява живота. Освен това той обещава да изпълни **желанието ѝ, до половината от царството** му (образен израз, означаващ, че ще ѝ даде всичко, което би поискала, в границите на разумното). Христос простира Своя скипър на благодатта към всеки невярващ, който идва при Него с покаяние и вяра (вж. Йоан 6:37б). За вярващия златният скипър е винаги прострян (вж. Евр. 10:22).

5:4–8 В този момент **Естир** само кани **царя** и неговия любим министър **Аман на угощение** (четвъртото угощение в книгата). По време на вечерята царят отново се опитва да разбере какво иска царицата. Естир още веднъж отлага да му съобщи и моли Асуир и Аман да дойдат и на следващия ден за ново **угощение**. Тогава тя ще представи въпроса си. Има различни мнения защо Естир е планирала тези две отлагания, преди да отправи молбата си: (1) Искала е да си възвърне благоразположението на царя, което явно напоследък е била изгубила (вж. коментара към 4:10–12). (2) И двата пъти не ѝ е достигнала смелост. (3) Искала е да внесе елемент на напрежение и да внуши на царя, че въпросът ѝ е жизненоважен, а не просто прищявка. (4) Искала е да поласкае гордостта на Аман и да притъпи вниманието му, преди да го разобличи като зъл убиец. Може би стратегията ѝ е съдържала елементи от всички тези идеи.

5:9–14 Изпълнен с гордост, **Аман** си тръгва от угощението в приповдигнато настроение. Когато на излизане от двореца среща **Мардохей**, той **се изпъва с ярост**, но за момента **се въздържа** от насилие. Той събира **приятелите си и жена си Зереса** и им разказва всички благоприятни неща, които са му се случили. Единственият облак на хоризонта е този упорит **юдеин! Жена му** го съветва да направи **бесилка, висока около 23 м**, и да поиска от **царя** разрешение да **обеси Мардохей на нея**. Идеята се харесва на Аман и той **заповядва да се приготви бесилката**.

B. Унижението на Аман и награждането на Мардохей (гл. 6)

6:1, 3 Докато Аман спи, Бог държи Асуир буден, за да предотврати злия замисъл. В опит да използва по най-добрия начин безсънието си **царят заповядва**

да му прочетат летописите на неговото царуване. По божествено „съвпадение“ прочетеният пасаж разказва именно за опита за атентат срещу него, който е осуетен от **Мардохей**. След разследване се установява, че **не е направено нищо**, с което Мардохей да бъде награден за тази услуга.

Добре е да отбележим това, което Дж. Г. Белет нарича

... чудното преплитане на обстоятелствата, което виждаме в тази история. Тук има интрига и вторична интрига, „колела в колелата“, обстоятелства, зависещи от обстоятелствата, всички впрегнати заедно да изпълнят чудесния Божии план.¹⁰

Господ напълно владее положението.

6:4–11 Вероятно на сутринта **Аман** идва да каже на царя да се обеси **Мардохей**. Колкото и да е странно, точно по същото време царят е обзет от порив да възнагради човека, който го е спасил от атентаторите. Когато Аман влиза, Асуир му задава въпроса: „**Какво да се направи на човека, когото царят благоволява да почете?**“ Мислейки, че е дошъл *неговият* звезден миг, Аман предлага човекът да бъде **разведен** из града в разкошен парад и да му се отдадат почести, които отстъпват само на царската слава. Освен това той предлага, докато развеждат човека из града, за него да се прогласява публично: „**Така ще се направи на човека, когото царят благоволява да почете!**“ Тогава **царят** заповядва на **Аман** да побърза да отдаде всички тези почести не на себе си, а на **юеина Мардохей!** Аман излиза, за да прогласи своя най-голям враг за човека, когото царят благоволява да почете. Така гордостта предхожда гибелта и високомерният дух предхожда падането (Пр. 16:18).

В наши дни има един Човек, когото Царят благоволява да почете – Господ Иисус Христос. Бог е постановил всяко

коляно да се поклони пред Него и всеки език да изповяда, че Той е Господ за слава на Бог Отец (Фил. 2:10, 11).

6:12–14 Паднал духом, **Аман** се отегля у дома си и разказва за неочакваното развитие на нещата. **Жена му и съветниците му** виждат в събитията от деня поличба за победа на юеина и поражение на Аман. Но в този момент вече е дошло времето **Аман** да побърза за **угощението** на Естир.

В. Обвинението на Естир и екзекуцията на Аман (гл. 7)

7:1–4 Второто **угощение** на Естир се оказва с последици, които разтърсват цялото царство, започвайки от дома на Аман. След като царят я подканва, тя най-накрая отправя своята молба към него. Царицата моли за своя **живот** и за живота на своя **народ**. Ако те просто бяха **продадени като роби**, тя би замълчала, „защото притеснението не би било съизмеримо със затрудняването на царя“ (ст. 4 НАСПБ). Но тежестта на тяхното положение я е принудила да действат.

7:5–7а Царят възмутено пита **кой** е подбудил такъв отвратителен заговор срещу народа на Естир. Царицата мъдро е поканила Аман точно за този момент. Право в лицето му тя заявява: „**този зъл Аман!**“ Сега истинският характер на Аман е напълно разкрит. Асуир се втурва в **градината на двореца** като разярден тигър. Може би и съвестта му го е изобличила, когато си е спомнил за своето участие в одобрението на този ужасен план. Оказало се е, че ударът стига много по-близо до неговия собствен дом, отколкото той е очаквал.

7:7б–10 В смъртен страх Аман се хвърля пред **царица Естир**, за да **изпроси живота си**. Връщайки се в стаята, **царят** изтълкува това като опит да изнасили жена му. Присъдата на Аман вече е подпечатана. Без изрична дума от царя

слугите покриват лицето на Аман – приготвление за екзекуция. Един от тях казва на царя за бесилката, която Аман е приготвил, и Асуир заповяда злодеят да бъде обесен на нея. Така Аман заема мястото на Мардохей на бесилката. Той пожънва това, което е посял. Така яростта на царя утихва.

Г. Повишението на Мардохей и спасението на юдеите (гл. 8)

8:1, 2 Домът на Аман е даден на Естир, а постът му – на Мардохей.

8:3–8 Аман вече е отстранен, но неговият коварен заговор е все още в ход. Естир отново се явява пред царя неканена, без да я е грижа за собствения ѝ живот, и със сълзи го моли за народа си. Златният скипър на благодарта отново е прострян към нея. Ст. 3 предава същината на нейната молба, а ст. 5 и 6 излагат точните ѝ думи. Тя моли първата заповед да бъде отменена. Но според закона никой указ, подписан и подпечатан от персийски цар, не може да бъде отменен. След като напомним на Естир какво е направил вече за нея, царят позволява на нея и на Мардохей да напишат друга заповед, която да *противодейства* на първата.

8:9–14 Царските писари са повикани и Мардохей им диктува указ, който дава на юдеите правото да защитят живота си. С огромна скорост новият указ е отнесен до най-отдалечените части на царството от царските конници. А колко повече трябва вестта за изкуплението на човека от властта на злото да се разпространява с усърдие и готовност по царството на Сатана!

8:15–17 Свалил вретещето си, Мардохей напуска двореца в бляскаво облекло. Юдеите се изпълват с веселие, когато чуват за внезапния обрат на събитията, докато останалите народи се изпълват с боязън. Тъй като не желаят да бъдат причислени към техните врагове, по това

време мнозина от езичниците стават прозелити на юдейската вяра.

Д. Унищожаването на врага и постановяването на празника Пурим (гл. 9)

9:1–5 Когато настава съдбоносният ден, тринадесетият ден от дванадесетия месец, юдеите се събират в градовете си и избиват своите врагове. Дори първенците и началниците помагат на юдеите, защото се страхуват от Мардохей, който сега е вторият по власт човек в царството.

9:6–15 Само в столицата са убити петстотин мъже, сред които десетте сина на Аман. Когато докладват на царя за това, той предполага, че броят на убитите в останалата част от земята ще е много голям. Естир моли да бъде определен допълнителен ден, в който юдеите в крепостта Суца да ликвидират всички останали гнезда на антисемитизъм. В резултат на това са екзекутирани още триста мъже. Тя моли и телата на десетте сина на Аман да бъдат публично обесени.

9:16 Юдеите в царските области избиват седемдесет и пет хиляди души, но не вземат нищо от плячката от враговете си. Това ще покаже на всички, че юдеите искат само да запазят живота си, а не да трупат богатства.

9:17–28 Юдеите в областите устройват голям празник на четирнадесетия ден от месеца, докато тези в Суца празнуват на петнадесетия. Това е началото на празника Пурим. Името Пурим¹¹ идва от „пур“ – жребият, който е хвърлил Аман (3:7). По-късно Мардохей нарежда и четирнадесетият, и петнадесетият ден да бъдат пазени от целия юдейски народ. Също като древните празници, и той трябва да бъде празнуван всяка година, за да припомним на бъдещите поколения това чудотворно спасение.

9:29–32 Явно до всичките юдеи са

били изпратени две писма с изискване да пазят празника **Пурим** – първото в ст. 20, а второто в ст. 29–32. Споменатата в ст. 32 **книга** вероятно е летописът на царството (ср. 2:23; 6:1; 10:2).

V. Издигането на Мардохей (гл. 10)

10:1, 2 Книгата Естир завършва с издигането на **Мардохей**. Неговите успехи за записани наред с постиженията на **Асуир в Книгата на летописите на мидийските и персийските царе**. Карл Армърдинг завършва своята книга върху Естир с думите:

Забележително е, че не е записана неговата смърт, защото историята на повечето хора приключва с нещо като некролог. Но с Мардохей не е така. Така у нас остава впечатлението за един, който продължава да живее. „Който върши Божиата воля, пребъдва до века“ (1 Йоан 2:17).¹²

Крайни бележки

¹ (Въведение) Неортодоксален юдеин е такъв, който е част от юдейската етническа общност, но не практикува своята религия или не спазва Мойсеевия закон по отношение на правилата за хранене и традициите.

² (Въведение) Днес Персия се нарича Иран. Техният език, фарси (т. е. персийски) не е сроден с арабския, но използва модифицирана арабска писменост и много арабски думи от мюсюлманската религия и култура.

³ (Въведение) С идеята да „поправят“ това някои евреи са добавили много

10:3 **Мардохей търси доброто на народа си**. Спърджън вижда приложението на това служение за християните:

Мардохей е истински патриот и затова, когато бива издигнат до най-високият пост след Асуир, той използва високото си положение, за да съдейства за благополучието на Израил. В това той е символ на Исус, който от Своя славен престол търси не Своето Си, а използва властта Си за Своя народ. Би било прекрасно всеки християнин да бъде един Мардохей за църквата, борец се според способностите си за нейното благополучие. Някои са поставени в положение на охолство и влияние. Те нека прославят Своя Господ във високите места на земята и да свидетелстват за Исус на големците. Други притежават онова, което е далеч по-добро, а именно близка връзка с Царя на царете. Те нека всеки ден бъдат верни да се молят за слабите в Господния народ, за съмняващите се, изкушаваните, безутешните.¹³

пасажи (на гръцки) към каноничния текст на Естир. Те не си дават сметка, че така унищожават самото послание на тази книга – Бог, който действа в сянка за Своя народ, дори за онези, които избират да живеят далеч от Неговия храм в Ерусалим. Тези допълнения могат да се намерят в апокрифите, но имат доста различен характер от еврейския оригинал. Те добавят голяма доза религиозна дейност, както и някои елементи почти в стил „сапунена опера“. Евреите и протестантите съвсем основателно са отхвърлили тези апокрифи допълнения към Божието Слово.

- ⁴ (Въведение) W. Graham Scroggie, *Know Your Bible, Vol. I, The Old Testament*, p. 96.
- ⁵ (Въведение) Името Сузана идва от тази еврейска дума за крем или лилия.
- ⁶ (1:13:20) J. Vernon, McGee, *Ruth and Esther: Women of Faith*, pp. 232, 33.
- ⁷ (2:19-23) Cited by Carl Armerding, *Esther: For Such a Time as This*, p. 35.
- ⁸ (3:12-15) Irving L. Jensen, *Ezra/ Nehemiah/Esther*, p. 88.
- ⁹ (4:15-17) Matthew Poole, *Matthew Poole's Commentary on the Holy Bible*, p. 913.
- ¹⁰ (6:1-3) J. G. Bellett, *Witnesses for God in Dark and Evil Times: being Studies and Meditations on the Books of Ezra, Nehemiah, and Esther*, p. 70.
- ¹¹ (9:17-28) Пурим е в мн. ч. на еврейски и означава „жребий“.
- ¹² (10:1, 2) Armerding, *Esther*, p. 128.
- ¹³ (10:3) Charles Haddon Spurgeon, *Morning and Evening*, p. 667, reading for November 28, Evening.

Библиография

Armerding, Carl. *Esther: For Such a Time as This*. Chicago: Moody Press, 1955.

Baldwin, Joyce G. *Esther*. Tyndale Old Testament Commentaries. Downers Grove, IL: InterVarsity Press, 1984.

Bellett, J. G. *Witnesses for God in Dark and Evil Times: being Studies and Meditations on the Books of Ezra, Nehemiah, and Esther*. Kilmarnock, Scotland: John Ritchie, Publisher of Christian Literature, n.d.

Ironside, H. A. „Esther.“ In *Notes on Ezra, Nehemiah, and Esther*. Neptune, N.J.: Loizeaux Brothers, 1972.

Keil, C. F. „Esther.“ In *Commentary on the Old Testament in Ten Volumes*. Vol 10. Grand Rapids: Wm. B. Eerdmans Publishing Co., 1982.

McGee, J. Vernon *Ruth and Esther: Women of Faith*. Nashville: Thomas Nelson Publishers, 1988

ВЪВЕДЕНИЕ В ПОЕТИЧНИТЕ КНИГИ

„Поезията“, е казал някой, „е онова, което се губи при превода.“ За наше щастие това не е вярно или в най-лошия случай е голямо преувеличение по отношение на старозаветната еврейска поезия. От друга страна класическата английска или френска поезия, която по принцип е силно зависима от използването на рими, стриктно мерена реч и специална форма, е най-трудна за истински добър превод на други езици.

Еврейската поезия съдържа мерена реч само до известна степен и използва техниките на алитерация (стихове, състоящи се от думи, които започват с един и същ звук), както и други похвати, характерни и за нашата поезия.

Макар че голяма част от книгите на Пророците са написани в поетична форма, пет книги от Стария Завет са приети за поетични сами по себе си: Йов, Псалми, Притчи, Еклисиаст и Песен на песните.¹

I. Поетичните книги

A. Йов

Това може би е най-старата книга в Библията, тъй като при всички дискусии за правилното и погрешното никъде в нея не се споменава Законът. В драматични диалози тежко страдащият, но все пак праведен Йов спори със своите „приятели“ за причината за своето нещастие, само за да бъде научен накрая от Господа да приема Неговата суверенна воля за себе си. Това е литература на мъдростта от най-високо качество, признавана дори от невярващите за действително величава поезия.

B. Псалми

Книгата на Псалмите е най-популярната сред християните книга от Стария Завет. Често можем да я срещнем приложена за удобство в изданията на Новия Завет, за случаите, в които е неудобно да се носи цяла Библия. Мнозина от онези, които обичат Псалмите, дори и не подозират, че те са изцяло поезия.²

Псалми е книгата с духовни песни на древния Израил, представляваща сборник от пет книги, написани в продължение на около хиляда години, от ок. 1400 г. пр. Хр. (Мойсей) до ок. 400 г. пр. Хр. (Ездра).

B. Притчи

Втората най-редовно използвана от вярващите старозаветна книга е книгата Притчи. Тя е преизпълнена с мъдрости за това, как да живеем успешен живот от Божията гледна точка (която в крайна сметка е единствената, която има истинско значение). Това е прекрасен образец на литература на мъдростта.

Г. Еклисиаст

За повечето хора това е книгата, която най-трудно могат да вместят в рамките на библейското учение. Ключът към Еклисиаст е изразът „под слънцето“, тъй като „проповедникът“ разсъждава от гледната точка на човек, който не притежава Божието откровение. Това е още един пример за литература на мъдростта.

Д. Песен на песните

Всички, които обичат Библията, са еднородни, че това е една прекрасна поема за истинската и чистата любов, въпреки

че тълкуванията на повествуването са различни. Заглавието „Песен на песните“ е еврейски идиоматичен израз, който означава „най-прекрасната песен“. Соломон е написал 1,005 песни (3 Царе 4:32), но тази е най-хубавата.

II. Да се наслаждаваме на старозаветната поезия

За съжаление много хора са били отвлечени от поезията в училище – или защото насила са били принуждавани да учат наизуст стихотворения, които не харесват или не разбират, или защото учителите им са ги карали да анализират стихотворенията безкрайно, докато цялата им красота и свежест се изгуби. Наслаждаването на поезията донякъде прилича на отглеждането на рози – нещо, което всеки може да прави с относително малко познания, стига да има желанието да се наслаждава на красотата им. Един урок по биология, в който розата методично се разчленява на всичките си съставни части, несъмнено има образователна стойност, но едва ли е полезен от артистична или естетическа гледна точка.

Насладата от старозаветната поезия е нещо средно между радостта от розите без никакво познание за тях и методичното им научно изследване. Удоволствието, което могат да ти донесат розите, ще бъде по-голямо, ако знаеш каква е разликата между чаената роза и флорибундата, ако можеш да различиш червената от розовата, а розовата – от кораловата или червено-оранжевата.

По същия начин, ако можеш да забележиш формите и техниките, които внасят „цвят“ в поезията, както и похватите на псалмиста или друг библейски поет, ще получиш много по-голяма наслада от библейската поезия. Това е вярно не само за петте книги, приети за поетични, но и за останалата част от Стария Завет – да не говорим за Новия.

III. Паралелизъм

Най-характерната черта на библейската поезия е не *римуването на звуци*, както в по-голямата част от английската поезия, а в „римуването“ на *идеи* – т. е. поставянето на две или повече фрази една до друга, които по някакъв начин си съответстват. Ние трябва да бъдем благодар-

Историческо място на авторите на поетичните книги и книгите на мъдростта.

ни на Бога, че това е основният принцип на библейската поезия, защото благодарение на него тя може да се превежда добре на почти всички езици и сравнително малко от красотата ѝ се губи в процеса на превода. Сам нашият Господ често използва паралелизъм, когато говори. (Прочетете внимателно напр. Матей 5–7 и Йоан 13–17, след като прочетете следващите бележки.)

Бихме искали да представим някои примери за основните типове паралелизъм в еврейската литература, за да може читателят да търси подобни структури, и то не само докато изучава Стария Завет с помощта на настоящия коментар, но и при ежедневното четене на Библията и докато слуша проповеди.

1. Синонимен паралелизъм

Както подсказва и самото наименование, при този тип паралелизъм втората или паралелната фраза изразява почти същото като първата – с цел наблюдяване на идеята. Книгата Притчи особено много изобилства с примери за този тип паралелизъм:

В пътеката на правдата има живот
и в хода на пътя ѝ няма смърт.
(Пр. 12:28)

Аз съм саронският нарцис
и кремът на долините. (Пес. 2:1)

2. Противопоставящ паралелизъм

При този тип двете фрази са поставени една „срещу“ друга, така че да формират *контраст*:

Защото ГОСПОД познава пътя на праведните,
а пътят на безбожните ще ги отведе
към гибел. (Пс. 1:6)³

Омразата предизвиква раздори,
а любовта покрива всички провинения.
(Пр. 10:12)

3. Паралелизъм по форма

При този тип паралелизъм е единствено във *формата*; двете (или повече) фразинито си контрастират, нито се разширяват, нито се подсилват. Тук две поетични фрази просто са поставени заедно, за да изразят мисъл или тема:

А Аз помазах Своя Цар на Сион,
светия Си хълм. (Пс. 2:6)

4. Синтетичен паралелизъм

Втората поетична фраза доизгражда (*синтесис* е гръцката дума за „поставям заедно“) мисълта от първата фраза:

ГОСПОД е пастир мой,
няма да остана в лишение. (Пс. 23:1)

Повече от всичко, което пазиш, пази
сърцето си,
защото от него са изворите на живота.
(Пр. 4:23)

5. Емблематичен паралелизъм

Преносен израз в първата поетична фраза илюстрира съдържанието на втората:

Както еленът желае водните потоци,
така душата ми желае Теб, Боже!
(Пс. 42:1)

Както е златна халка на зурлата на свиня,
така е и красива жена без разум.
(Пр. 11:22)

IV. Литературни похвати

Ние ги използваме ежедневно, без да си даваме сметка. Изрази като „тя е истински ангел“ или „той яде като прасе“ са образни.

1. Сравнения

В Библията често се правят ярки сравнения между едно нещо и друго, особено в петте поетични книги.

а. Уподобяване

Когато сравнението използва думата *като* или *както*, то се нарича *уподобяване*:

Защото праведния ще благословиш
Ти, ГОСПОДИ,
ще го обградиш с благоволение **като**
със щит. (Пс. 5:12)

Като ябълково дърво сред горските
дървета,
така е любимият ми сред синовете.
(Пес. 2:3а)

б. Метафора

Когато сравнението е директно и едно нещо е наречено нещо друго, без да се използва *като* и *както*, това е *метафора*. Метафората е много популярен похват⁴:

Защото ГОСПОД Бог е слънце и щит,
ГОСПОД ще даде благодат и слава,
няма да лиши от никакво добро
онези, които ходят в чистота.
(Пс. 84:11)

Градина затворена е сестра ми, невяс-
тата,
извор затворен, източник запечатан.
(Пес. 4:12)

2. Алитерация

Няколко думи, разположени в близко съседство и започващи с една и съща буква, най-често съгласна, ни дават „подходящ пример за изкусно съставена алитерация“⁵. Например в началните стихове на Песен на Песните има много думи, започващи със звука „ш“ (еврейската буква *шин*), включително и загла-

вието на книгата и еврейската форма на името на Соломон.

Очевидно е, че при превода алитерацията не може да се предаде съответно или на същото място, както е в оригинала.⁶

3. Антропоморфизъм

Това означава „човешки форми“ и е похват, при който Бог, който е Дух, се описва, като че ли има човешки части:

ГОСПОД е в светия Си храм,
ГОСПОДНИЯТ престол е в небесата,
очите Му гледат,
утринните Му лъчи изпитват човешките синове. (Пс. 11:4)

4. Зооморфизъм

По подобен начин Божиите качества са сравнени и с *части на животни*:

С **перата** Си ще те покрива
и под **крилете** Му ще прибегнеш –
Неговата истина е щит и защита.
(Пс. 91:4)

5. Персонификация

Някакъв обект или абстрактно качество се разглеждат като личност:

Нека се веселят небесата и нека ликува земята,
нека бучи морето и всичко в него,
нека се весели полето и всичко по него.
Тогава ще ликуват всичките дървета на гората пред ГОСПОДА.
(Пс. 96:11, 12)

Аз, мъдростта, обитавам с благоразумието
и издирвам разсъдливо знание.
(Пр. 8:12)

6. Акростих

Това е похват, който е почти невъзможно да бъде преведен,⁷ защото се основава на еврейската азбука и стиховете са подредени по азбучен ред на първата им буква. Добре известни примери са Псалм 119 и четири от петте глави на Плача на Еремия. Книгата Притчи завършва със състояща се от 21 стиха възхвала на съвършената жена, подредена според буквите от еврейската азбука (Пр. 31:10–31). Съществуват и други литературни пох-

вати, някои от които частично се припокриват с представените дотук, но за повечето вярващи изброените са достатъчни.

Ако читателят внимателно следи за някои от тези поетични похвати, докато изучава тези пет книги (както и много от останалите книги на Библията), у него ще бъде възбуден свеж интерес и той в много по-голяма степен ще може да оцени истинската прелест на библейския текст (Вж. Екл. 3:11a).

Крайни бележки

- ¹ Три от тях, Йов, Притчи и Еклисиаст, са наречени още „литература на мъдростта“. Независимо че са поетични по своята форма, съдържанието им набляга на мъдростта или изкуството и уменията да се живее в страх от Бога.
- ² Това отчасти се дължи на факта, че в ПБКДж (както и в други издания на Библията) всички видове библейска литература – закони, история, поезия, послания – са оформени по един и същ начин. Повечето съвременни издания се стремят чрез самото оформление да подкажат от какъв тип е съчинението.
- ³ Целият Псалм 1 представлява противопоставящ паралелизъм между праведния и безбожния – стилът шедьовър, който в изкуството се нарича

„тъмнина срещу светлината и светлина срещу тъмнината“.

- ⁴ Нашият Господ използва метафори, когато нарича Себе Си „Вратата“, „Лозата“, „Хлябът на живота“, и „Добрят Пастир“.
- ⁵ Проповедниците особено много обичат този похват за лесно запомнящи се схеми на проповедите си. Когато той не е насилен, измислен или прекален, алитерацията действително може много да помогне на паметта.
- ⁶ В Новия Завет Посланието към Евреите в оригинал започва с група думи, започващи със звука „п“ (гръцко *πι*).
- ⁷ Преводът на Библията на Роналд Нокс прави впечатляващ опит да го стори, но по необходимост пропуска четири по-малко използвани букви от английската азбука, тъй като еврейската азбука има само двадесет и две букви.

КНИГАТА ЙОВ

„Това е първият и най-стар разказ за никога нестихващия проблем – човешката съдба и Божия път за него тук на земята ... Върховна скръб, върховно помирение; най-древният хорал, като че ли от сърцето на човечеството – така нежен и така велик; като лятна нощ, като света с неговите морета и звезди! Мисля, че няма написано нищо друго, в Библията или извън нея, с такава литературна стойност.“

Томас Карлайл

Въведение

I. Уникално място в канона

Йов е единствената по рода си книга в цялото Божие Слово – дълъг, драматичен диалог в поетична форма, поставен като голям, многостранно шлифован диамант, между исторически пролог и епilog в проза. Както е написана на еврейски, книгата е изцяло поезия с изключение на глави 1, 2, 32:1–6а и 42:7–17.

Самюъл Ридаут коментира мястото на книгата в Светото Писание:

От размера ѝ и от един бърз поглед към съдържанието ѝ бихме могли да преценим, че книгата Йов е много важна част от Божието слово. Но колко е пренебрегвана от повечето хора! Подробното познаване дори само на съдържанието ѝ е по-скоро изключение отколкото правило.¹

Великолепният език на тази книга е признат дори (а понякога особено) от невярващите. Разбира се рационалистите са винаги готови със своите теории за „източници“, „редакции“ и „интерполации“ – обикновено без подкрепата на никакви ръкописи, които да свидетелстват за техните деструктивни теории.

Великият реформатор Мартин Лутер, сам даровит писател и преводач, казва че Йов е „по-значима и величествена от всяка друга книга в Писанието“. Алфред лорд Тенисън, който като поет-лауреат на Англия би трябвало да може да разпознае велика поезия, нарича Йов „най-великата поема както в древната, така и в съвременната литература“.

В светлината на забележителното великолепие на книгата Йов и нейното прозрение за състоянието на човека не бива да ни учудва фактът, че нашата ежедневна реч е в голяма степен обогатена от тази книга. Следните изрази са съвсем явно заимствани от нея. Повечето от тях са директни цитати от книгата Йов и са се превърнали в част от ежедневната ни реч:

Гол излязох от утробата на майка си и гол ще се върна там (1:21).

Господ даде и Господ взе (1:21).

Космите на тялото ми се изправиха (4:15б). (Настръхна ми косата.)

Няма правосъдие (19:7).

Земята на живите (28:13б).

Плюят в лицето ми (30:10б).

Кая се в пръст и пепел (42:6б).

Изразът „Зная, че е жив Изкупителят ми ...“ (19:25) е добре известен отчасти заради прекрасната музикална интерпретация в Хенделовата оратория *Месия*.

(Повлияният от пуританите американски език съдържа далеч повече изрази, заимствани от книгата Йов – бел. прев.)

Макар изразът „търпението на Йов“ (Як. 5:11) да не се среща в книгата Йов, той е станал част от ежедневната реч.

По отношение на съдържанието на книгата трябва да посочим, че дълбоките въпроси, които Йов поставя за живота, смъртта, страданието и живота след смъртта, намират своя отговор в Посредника, за когото той копнее – Господ Исус Христос.

II. Авторство

Книгата Йов е анонимна, въпреки че еврейската традиция посочва като автор Мойсей. Други предположения са Елиу, Соломон, Езекия, Ездра, неизвестен юдеин, живял някъде между 500 г. и 200 г. пр. Хр., или самият Йов. Тъй като Йов е живял още 140 години след събитията, описани в книгата, и е бил очевидец на всички събития и речи, може би най-вероятният автор е той.

III. Датиране

Що се отнася до събитията в книгата, широко разпространено е схващането, че Йов е живял преди рождението на Авраам. Така събитията в книгата Йов попадат някъде в по-късната част на Битие 11 гл. Има няколко причини, поради които Йов се свързва с този период в историята. В книгата не се споменава нито за Изхода от Египет, нито за Закона на Мойсей. Съвсем ясно е, че Йов е бил свещеник в своето семейство (1:5), а този тип семейно свещенство се отнася към патриархалния период. Начинът на живот, при който богатството се определя от броя на добитъка и другите животни, също до голяма степен е характерен за патриархалната епоха. Йов е живял повече от двеста години, а такава продължителност на живота е типична за епохата непосредствено преди Авраам.

Изследователите отбелязват и музикалните инструменти (21:12) и вида на парите (42:11), споменати в книгата Йов, и ги причисляват към ранната част на Битие.²

Учени датират написването на книгата в един много обширен период – от патриархалната епоха (ок. 2100–1900 г. пр. Хр.) до втори век пр. Хр.! (Последното становище се подкрепя от крайни либерални учени и очевидно не може да се сгласува с фрагментите от книгата Йов в ръкописите от Мъртво море, идващи от същата епоха.)

Двете най-вероятни епохи за написването на книгата са патриархалната и Соломоновата. На съвременните западни хора би им се струвало, че такива дълги и сложни речи биха се съхранили най-добре, ако бъдат записани скоро след като са произнесени. Но източните и семитските устни предания са забележителни със своята точност.

Най-добрите аргументи за ерата на Соломон са съдържанието и стилът на книгата – това е литература на мъдростта, доста характерна за писанията на цар Соломон. Такива косервативни старозаветни учени като Франц Делищ и Мерил Ф. Ангър поддържат Соломоновата ера като време на написване на книгата, като очевидно предполагат продължително и прецизно устно предаване. Такъв литературен феномен лесно може да бъде разбран в източните общества, но е труден за възприемане от западните хора.

IV. Исторически фон и теми

Независимо че авторът на книгата Йов е неизвестен, нейното боговдъхновение и историческа точност са несъмнени. Апостол Павел цитира Йов 5:13 в 1 Кор. 3:19: „Улавя мъдрите в лукавството им.“ В Езек. 14:14 за Йов се говори като за историческа личност, а не за измислен герой. Той е споменат и в Яков 5:11:

„Чули сте за твърдостта на Йов и сте видели края от Господа – че Господ е много жалостив и милостив.“

Темата на книгата е загадката на човешкото страдание и проблемът за болката. Защо всички хора страдат и най-вече защо страдат праведните? В лицето на Йов виждаме човек, върху когото само за един ден се стоварват много повече катастрофи, отколкото може би върху който и да било друг човек, живял някога на земята, с изключение на Господ Исус. Господ допуска тези страдания да дойдат в живота на Йов, за да увеличи неговата способност да общува с Бога. Може би и Бог е възнамерявал с тази книга да загатне по един много специален начин за страданията на еврейския народ.

Щом евреите ще трябва да приемат един *страдац* Месия (като противоположност на героичния „Макавейски“ тип), е необходимо да им бъде показано, че страданието не е задължително резултат от лични грехове. Христос пострада за нас, праведният – за неправедните.

Няколко пасажа в тази книга могат да бъдат приложени към Господ Исус:

1. 9:33: „Няма посредник между нас, който да сложи ръката си върху двама ни.“ (Христос е Посредникът, който може да прехвърли мост над пропастта между Бога и човека.)
2. 16:8–19: Страданията на Йов. Много

от изразите в този пасаж са използвани в Псалмите за страданията на Месията.

3. 16:21: „... за да защити правото на човека пред Бога и на човешки син – пред ближния му“ (Господ Исус Христос е нашият Адвокат, който защитава нашето дело пред Отца.)
 4. 19:25, 26: „Защото зная, че е жив Изкупителят ми.“ (Ролите на Христос като Изкупител и идещ Цар са ясно описани.)
 5. 33:24: „Избави го, да не слезе в рова, намерих откуп.“ (Тук думата „откуп“ е същата като „умилостивение“. Чрез умилостивението, извършено от Христос, вярващите са спасени от „рова“ на пъкълта.)
- Няколко твърдения в книгата Йов често са посочвани като такива, които разкриват развито научно познание:
1. Цикълът на изпарение и кондензация (36:27, 28).
 2. Посоките на вятъра и метеорологичното време (37:9, 17).
 3. Съставът на човешкото тяло (33:6).
 4. Разположението на земята в космическото пространство (26:7).
 5. Феномени на океанското дъно (38:16).
 6. Връзката между облаците и светкавиците (37:11).
 7. Орбитите на небесните тела и тяхното влияние върху земята (38:32, 33).

Схема на изложението

- I. Пролог: изпитанието на Йов (гл. 1, 2)
 - A. Сцена I: Земята Уз (1:1–5)
 - B. Сцена II: Небето – Господното присъствие (1:6–12)
 - B. Сцена III: Земята Уз – бедствието за имота и потомството на Йов (1:13–22)
 - G. Сцена IV: Небето – отново Господното присъствие (2:1–6)

- D. Сцена V: Земята Уз – бедствието за личността на Йов (2:7–13)
- II. Дебатът между Йов и неговите приятели (гл. 3–31)
 - A. Първият цикъл речи (гл. 3–14)
 1. Първата жалба на Йов (гл. 3)
 2. Първата реч на Елифаз (гл. 4, 5)
 3. Отговорът на Йов (гл. 6, 7)
 4. Първата реч на Валдад (гл. 8)

5. Отговорът на Йов (гл. 9, 10)
6. Първата реч на Софар (гл. 11)
7. Отговорът на Йов (гл. 12–14)
- Б. Вторият цикъл речи (гл. 15–21)
 1. Втората реч на Елифаз (гл. 15)
 2. Отговорът на Йов (гл. 16, 17)
 3. Втората реч на Валдад (гл. 18)
 4. Отговорът на Йов (гл. 19)
 5. Втората реч на Софар (гл. 20)
 6. Отговорът на Йов (гл. 21)
- В. Третият цикъл речи (гл. 22–31)
 1. Третата реч на Елифаз (гл. 22)
 2. Отговорът на Йов (гл. 23, 24)
 3. Третата реч на Валдад (гл. 25)
 4. Отговорът на Йов (гл. 26)
 5. Заключителният монолог на Йов (гл. 27–31)
- III. Намесата на Елиу (гл. 32–37)
 - А. Речта на Елиу към тримата приятели на Йов (гл. 32)
 - Б. Речта на Елиу към Йов (гл. 33)
 - В. Втората реч на Елиу към тримата приятели на Йов (гл. 34)
 - Г. Втората реч на Елиу към Йов (гл. 35–37)
- IV. Господ се открива (38:1–42:6)
 - А. Първото предизвикателство на Господ към Йов (38:1–40:2)
 1. Въведение (38:1–3)
 2. Предизвикателството на чудесата на неживото творение (38:4–38)
 3. Предизвикателството на чудесата на живото творение (38:39–40:2)
 - Б. Отговорът на Йов (40:3–5)
 - В. Второто предизвикателство на Господ към Йов (40:6–41:34)
 1. Господ призовава Йов да отговаря като мъж (40:6–14)
 2. Господ призовава Йов да размисли за веерата (40:15–24)
 3. Господ призовава Йов да размисли за левиатана (гл. 41)
 - Г. Смиреният отговор на Йов (42:1–6)
- V. Епилог: триумфът на Йов (42:7–17)
 - А. Господ изобличава приятелите на Йов и ги възстановява (42:7–9)
 - Б. Господ възстановява благополучието на Йов (42:10–17)
- VI. Заключение: поуки от книгата Йов

Коментар

I. Пролог: изпитанието на Йов (гл. 1, 2)

А. Сцена I: Земята Уз (1:1–5)

1:1–3 Йов е заможен човек, който живее в земята Уз. Плачът на Еремия 4:21 подсказва, че Уз се намира в Едом, юго-източно от Палестина.³ **Правдивият** и богобоязлив Йов има **седем сина и три дъщери**. Стадата му от добитък са толкова огромни, че той е смятан за **най-големия** човек в **изтока**.

1:4, 5 Един от силните доводи за това, че събитията в Йов се развиват през па-

триархалната епоха, е фактът, че Йов като баща на семейството играе ролята на свещеник и принася **всеизгаряния** за синовете си. Винаги съществува опасността от лекомислени или дори светотатсвени приказки, когато иначе благочестиви хора пируват или се веселят. В своя вечерен размисъл за Рождество Ч. Х. Спърджън уместно прилага тези стихове за вярващите от християнската диспенсация:

Добре е вярващият още вечерта, преди да си легне, да прави онова, което патриархът е правел рано на сутринта след семейните празненства. Сред веселие-

то на семейното събиране е лесно да се подхлъзнем в греховно лекомислие и да забравим християнския си характер, с който сме известни. За жалост нашето празнуване нерядко от време на свята наслада се изражда в нечестива веселба ... Святата благодарност би трябвало да бъде за нас също така очистиращ елемент като скръбта. Уви за нашите бедни сърца, защото фактите говорят, че домът на жалеее е по-добър от дома на веселие. Спомни си, християнино, в какво си съгрешил днес! Впуснал ли си се и ти като другите в празни думи и разгулна реч? Признай греха си и прибегни към жертвата. Жертвата осветчава. Скъпоценната кръв на закланото Агне премахва вината и очистива нечистотата на нашите грехове на невежество и невнимание.⁴

Б. Сцена II: Небето – Господното присъствие (1:6–12)

Разказът започва със сцена в небесата, в която **Божиите синове**⁵ (ангелите) се явяват **пред ГОСПОДА. Сатана** (еврейската дума за „обвинител“) също присъства. Когато Бог посочва на Сатана правдивостта на Своя **слуга Йов**, Сатана изказва предположението, че единствената причина Йов да се бои от Бога е Неговата добрина към него. Според Сатана, ако Господ оттегли защитата Си от Йов, той ще прокълне Създателя си в лицето.

В. Сцена III: Земята Уз – бедствието за имота и потомството на Йов (1:13–22)

1:13–19 Тогава ГОСПОД дава на Сатана разрешение да изпита Йов, като ограби притежанията му. Дяволът обаче не получава позволение да се докосне до него.

Следва поредица от ужасни нещастия, които се случват много бързо едно след друго:

1. **Савците откриват петстотин чифта говеда и петстотин магарици, като избиват слугите, които отговарят за тях.**
2. **Мълния унищожава седем хиляди овце заедно със слугите, които ги пасат.**
3. **Халдейците откриват три хиляди камили и избиват слугите, които се грижат за тях.**
4. **Силен вятър предизвиква срутването на къщата, в която синовете и дъщерите на Йов ядат и пият вино, при което те всички загиват.**

1:20–22 Въпреки всички тези ужасни загуби **Йов** е способен да се поклони на Бога с думите: „**Гол излязох от утробата на майка си и гол ще се върна там. ГОСПОД даде и ГОСПОД взе; да бъде благословено ГОСПОДНОТО Име.**“

Г. Сцена IV: Небето – отново Господното присъствие (2:1–6)

Във втора глава отново виждаме **Сатана** да се явява **пред ГОСПОДА**. Този път **Сатана** внушава, че ако му бъде разрешено да се **докосне** до тялото на Йов, верността на Йов към Бога бързо ще изчезне. Той получава позволение за това.

Д. Сцена V: Земята Уз – бедствието за личността на Йов (2:7–13)

2:7–10 Тогава тялото на Йов се покрива с **лоши язви от стъпалото на крака му до темето му**. Нещастieto му е толкова голямо, че дори **жена му** го предизвиква: „**Похули Бога и умри!**“ Но Йов ѝ отговаря: „**Само доброто ли да приемаме от Бога, а злото да не приемаме?**“ По отношение на жената на Йов Харолд Ст. Джон цитира следния пасаж:

Мисля си за всички жестоки и едностранични забележки, които мъжете коментатори са написали за жената на Йов, и почти изпадам в отчаяние от своя пол; само жена може да разбере истински

една жена и за жена писателка е запазено правото (мисля, че името ѝ беше Луис Хатън) да отбележи, че докато е в състояние да сподели страданията на мъжа си, жената на Йов храбро понася бедите, но когато той изпада в състояние, което тя не може да сподели с него, и така я оставя навън, това вече я срива – защото за нея единствената нетърпима беда е онази, която ѝ е забранено да сподели с мъжа си.⁶

2:11–13 Не след дълго **трима** от **приятелите на Йов** чуват за неговото **нещастие** и решават да отидат при него, за да го утешат. Тези приятели са Елифаз, Валдад и Софар. Когато обаче виждат злочестината и окаяното му положение, те са така поразени, че не могат да му проговорят **седем дни и седем нощи!**

II. Дебатът между Йов и неговите приятели (гл. 3–31)

В трета глава започва поредица от беседи между Йов и приятелите му, която е най-дългата и най-заплетената част от книгата. Ридаут описва съдържанието ѝ по следния начин:

Тази част удачно е била наречена *Опмитането*, понеже представлява маса от спорове, изобличения, обвинения, подозрения, отчасти верни теории, съгласията от проблясъци на вяра и надежда – всичко, изразено на най-възвишен поетичен език, с великолепно изобилие на ориенталските метафори. За случайния читател може да изглежда, че няма развитие и споровете са доста неясни. Трябва да признаем, че Божият народ като цели е извлякъл твърде малко от тези глави, освен няколко добре познати, много красиви и често цитирани стихове.⁷

Тези разговори могат да се разделят на три серии: първо говори Йов, после един от неговите приятели му отговаря;

Йов от своя страна също му отговаря, на това му отвърща следващият приятел; после горкият Йов отново се опитва да се защити – само за да бъде упрекнат от третия приятел!

Трите серии разговори могат да се подредят по следния начин:

Първи цикъл:

Йов: гл. 3
Елифаз: гл. 4, 5
Йов: гл. 6, 7
Валдад: гл. 8
Йов: гл. 9, 10
Софар: гл. 11

Втори цикъл:

Йов: гл. 12–14
Елифаз: гл. 15
Йов: гл. 16, 17
Валдад: гл. 18
Йов: гл. 19
Софар: гл. 20

Трети цикъл:

Йов: гл. 21
Елифаз: гл. 22
Йов: гл. 23, 24
Валдад: гл. 25
Йов: гл. 26–31
(Софар не говори повече.)

Аргументите на тримата приятели могат да бъдат обобщени така:

Елифаз наблюдава на опита или всеобщото наблюдение: „Виждал съм ...“ (4:8, 15; 5:3; 15:7; 22:19).

Валдад е гласът на традицията и авторитета на древността (8:8). „Думите му изобилстват с притчи и набожни баналности, които, макар и верни, са известни на всички (9:1–3; 13:2).“⁸

Съветите на Софар се характеризират със законничество и религиозност (11:14, 15). „Той си мисли, че знае какво ще направи Бог във всяка ситуация, защо ще направи точно това, и какво точно мисли Той по въпроса.“⁹ Мислите му са само предположения, чист догматизъм.

Останалата част от книгата съдържа дългата реч на един млад мъж на име Елиу (гл. 32–37) и разговор между Бога и Йов (гл. 38–42). Тя завършва с епilog в проза, който съответства на пролога.

А. Първият цикъл речи (гл. 3–14)

1. Първата жалба на Йов (гл. 3)

3:1–9 Тази глава удачно е била наречена „нечестит рожден ден“, защото в нея Йов проклina **деня си**, възхвалява благословенията на смъртта и се оплаква, че не може да умре! Той пожелава пълен **мрак** на деня, в който е **заченато мъжкото** дете – той самият.

3:10–12 И макар да е бил заченат и роден, **защо** не е умрял веднага, след като е излязъл от **утробата?** (Струва си да отбележим, че дори в ужасната си горест и скръб Йов не предлага нито аборт, нито детеубийство – злини, които са били широко разпространени в древния свят, както са и сега в западното общество.)

3:13–19 Йов възхвалява смъртта като състояние, в което **уморените си почиват, там са малък и голям, и слугата е свободен от своя господар.**

3:20–26 След това той пита защо **светлината** на живота се дава на онези, които **страдат** (като него) и **копнеят за смъртта като за скрито имане.**

Ст. 25 е много известен:

Защото онова, от което се боях, ме връхлетя и онова, от което се ужасявах, ми се случи.

Може ли това да означава, че дори в дните на щастието и благоденствието си Йов е изпитвал страх да не изгуби онова, което притежава? Това е характерна черта на много богатите – краен страх да не изгубят богатството си и да са принудени да водят скромен живот. Богатствата не дават истинска сигурност – само *Бог* може да я даде.

2. Първата реч на Елифаз (гл. 4, 5)

Четвърта глава поставя началото на цикъла от речи на приятелите на Йов и неговите отговори. Ридаут обобщава същността на тяхното послание по следния начин:

В полемиката на тримата приятели наблюдаваме единство на мисълта, основано на един общ принцип. Този принцип е, че всяко страдание има *наказателно*, а не поучително естество; че то е основано на Божията справедливост, а не на Неговата любов – въпреки че те винаги са съчетани във всички Негови пътища. Такъв принцип никога не може да направи разлика между страданието на праведните и това на безбожните.¹⁰

В гл. 4 и 5 говори Елифаз. Елифаз (името му може да означава „Бог е сила“ или „Бог е скъпоценно злато“) е знатен и богобоязлив човек, правоверен в разбиранията си за Божието величие, но за съжаление страдащ от липса на състрадание. Той става все по-остър в хода на сериите от речи. Струва си да отбележим, че с развитието на книгата тримата приятели на Йов показват *все по-малко* разбиране (и в двата смисъла на думата), а Йов придобива *все по-голямо* разбиране за Божиите пътища, докато след речите на Елиу и прекия сблъсък с Йахве той приема Божията воля с истинско смирение.

4:1–11 По същество **Елифаз** казва: „Ти си помагал на други („Думите ти са задържали хората на краката им“ 4:4. Джеймс Мофат), а сега не можеш да помогнеш на себе си.“ (Тези думи напомнят на подигравките към Христос при разпятието: „Други е спасил, а Себе Си не може да спаси.“) Причината, която той вижда за това, е себеправедността на Йов. „Не е ли било благочестието ти твоята сигурност и съвършенството на

пътищата ти твоя надежда?“ (4:6, НПБ-ДжНД). Тъй като хората страдат заради покарвата си, Йов трябва по някакъв начин да е съгрешил (ст. 7–9).

4:12–21 После Елифаз разказва за видение, което е **достигнало скришно до него през нощта**. В това видение един дух задава въпроса: „**Може ли смъртен човек да е по-праведен от Бога? Може ли човек да е по-чист от Създателя си?**“ (ст. 17). Изглежда значението на това е, че човек няма право да отговаря срещу Бога. Ако човек страда, това е по негова вина, а не по Божия. Бог е толкова велик, че не може да се довери и на собствените **Си слуги**, а сравнени с Него дори **ангелите Му са виновни в заблуда**. Щом това е така, **колко по-ненадеждни и грешни са смъртните хора, които са преходни като молец!**

5:1–7 Елифаз предизвиква Йов да се обърне към хората или към ангелите (**светите**), за да опровергае тезата, че грехът е последван от наказание. Говорителят сам е забелязал неизменната връзка между злината и наказанието. Страданията никога не са безпричинни. **Човекът**, който се ражда грешен, е осъден на **печал** – така сигурно, **както искрите нагоре хвърчат**.

5:8–16 Това, което трябва да прави човек, е да **търси Бога** и да **възлага делото си на Него**, защото Той е всемъдър и все-силен. Това се вижда от начина, по който Той контролира природата, и от мъдрия Му промисъл за човечеството. Ст. 13 е цитиран от апостол Павел в 1 Кор. 3:19, където той разобличава фалшивата мъдрост на този свят.

5:17–27 Като се подчиняват на **наказанието от Всесилния**, казва Елифаз, хората получават божествено спасение от **глад, война, клевети, конфликти със съседите, опасности, суша, диви зверове** и щети по реколтата. Те се радват на домашен **мир**, сигурност, плодородие и дълголетие.

3. Отговорът на Йов (гл. 6, 7)

6:1–13 Йов признава, че **думите му са били необмислени**, но за това си **има причина! Печалта и злочестината му са по-тежки от пясъка на моретата**, а **духът му пие от отровата на стрелите на Всемогъщия**. Въпреки всички негативни и страшни неща, изразени в тази книга, особено от Йов, те са формулирани по такъв прекрасен начин, че чувствителният читател е поразен от тяхната сила. Йов възразява, че не може да тъжи така горчиво без причина, така както и животните не **реват**, без да има защо. Страданието и плачът са също така свързани, както **безвкусната храна и подправките**. Той си пожелава да умре, защото няма **сила** да издържи и няма надежда за бъдещето. **Да удължи живота си**, би било безполезно.

6:14–23 Приятелите на Йов (той ги нарича братя) са му изменили и са го разочаровали, когато той най-много се е нуждал от тях. Той ги сравнява с потоци или реки, които изчезват точно когато имаш нужда от тях. Макар че не е искал нищо от тях, те го критикуват неопределено, без да му казват в какво точно е съгрешил.

6:24–30 Йов отстоява чистотата си въпреки намечите в речта на Елифаз, че е таен грешник. Той иска да знае в какво точно се е заблудил, и изисква доказателство за неправдата на езика си. Ст. 27 е контраобвинение към приятелите му; може би приятелят, когото те предават, е самият Йов!

7:1–10 Сега Йов се обръща направо към Господа. За него е така естествено да желае смъртта, както за слугата – да копнее за почивка след тежкия труд през деня. В случая с Йов обаче нощните часове не носят облекчение на измъченото му тяло, понеже той се мята до зори. Като совалка на тъкач животът му бързо преминава без надежда, изчезвайки бързо от погледа като облак.

7:11–21 Той пита защо Господ обръща толкова голямо внимание на едно незначително човешко същество, като го обкръжава отвсякъде и го ужасява с кошмари, вместо по-добре да го удуши. Толкова ли е велик човек, че Бог да го кара да страда постоянно? Дори ако Йов е съгрешил, няма ли прошка, щом той така или иначе скоро ще умре?

4. Първата реч на Валдад (гл. 8)

Името Валдад може да означава „Син на препирня“, което би било много подходящо, тъй като този приятел на Йов явно обича споровете. Ридат сравнява стила и познанието на Валдад и Елифаз по следния начин:

Валдад проявява много по-малко от нежелливостта и достойнството, които характеризират речта на Елифаз, и думите му съдържат известна грубост към Йов, предизвикана очевидно от горчивите обвинения на последния срещу Бога. С цялото си невежество по отношение на божествените принципи, Валдад е ревностен за Божията чест и не може да позволи Той да бъде обвиняван. В това той несъмнено е прав, но не успява да убеди Йов заради основната грешка в мисленето и на двамата: Бог трябва да накаже греха, а Йов трябва да е грешник, щом понася наказание.¹¹

8:1–7 Като обвинява Йов в безотговорна и вятърничава реч, Валдад защитава справедливостта на Бога в това, че наказва безбожния и възнаграждава **праведния**. Валдад нелюбезно заявява, че **синовете** на Йов са били убити **заради престъплението им**. Нищо не подсказва това, но дори и да е било така, е твърде жестоко да се говори така на човек в толкова голяма скръб и страдание. Но ако Йов **усърдно** се обърне към **Бога**, казва Валдад, все още има надежда за божествено благоволение.

8:8–22 После Валдад се обръща към историята, за да докаже връзката между злото и възмездието. Както **тръстиката** изсъхва, когато няма **вода**, такава е и съдбата на безбожния и **лицемера**. (Ст. 16а може да е загатване за поглъщането на слънчевата светлина от хлорофила.) На Бога е угодно да отхвърля **безбожните** и да поставя на мястото им **непорочния**, когото после да благослава.

5. Отговорът на Йов (гл. 9, 10)

9:1–13 Когато Йов казва: „**Как може смъртен човек да се оправдае пред Бога?**“, той не пита за пътя на спасението, а изразява безнадеждността да се опитва да докаже своята невинност пред Онзи, който е толкова велик. Безумие е да се **спори** с Бога, защото човек не може да **Му отговори едно на хиляда**. Той е суверен, всемъдър и всесилен, както се вижда от контрола, който упражнява над **планините, земята, слънцето, звездите, морето и безбройни чудеса**.

9:14–31 Какъв шанс има Йов да се защити? Може ли да е сигурен, че Бог го слуша? Господ е безмилостен, своенволен и несправедлив, казва Йов, и затова няма шанс за справедлив процес. В своето отчаяние Йов обвинява Бога, че произволно унищожавя **непорочния, и безбожния, че се смее на изпитанието на невинните** и кара земните **съдии** да постъпват несправедно. Той казва: „Аз съм невинен, но това вече не ме интересува. Омръзна ми да живея. Нищо няма значение – невинни или виновни, Бог ще ни убие“ (ст. 21, 22 САП). Тъй като животът му отлита, той вече не вижда надежда в безгрижното себеотрицание или самоусъвършенстване.

9:32–35 Йов копнее за **посредник** между себе си и Бога, но не го намира. Ние знаем, че Посредникът, който може да задоволи неговата (и нашата) най-дълбока нужда, е Господ Иисус Христос (1 Тим 2:5). Матю Хенри коментира:

Йов с радост би отнесъл делото си за разглеждане, но няма създаване, което да е способно да бъде арбитър, и затова той трябва пак да го отнесе към Самия Бог и да приеме с примирение Неговата присъда. Нашият Господ Исус Христос е благословеният Човек, който е станал посредник между небесата и земята. Той е сложил ръката си върху двама ни. На Него Отец е предал целия съд – така трябва да сторим и ние. Но тогава това не е било така ясно видимо, както днес, в светлината на евангелието, което не поставя място за подобно оплакване.¹²

10:1–7 В раздразнението си Йов горчиво недоволства, като моли Бога да му обясни Своето непоследователно поведение към човека, когото Сам е създал. Като обикновен **човек** ли постъпва Той, като го съди така строго, макар да знае, че Йов **не е виновен?**

10:8–12 Харолд Сейнт Джон коментира този пасаж така:

Не бива да пропускаме този удивителен пасаж, в който глината възразява на Грънчаря и напомня на Бога, че създавайки човека, Той е поел отговорности, които не може да избегне, без да изгуби достойнството Си. 10:8: Ръцете Ти ме изработиха и ме оформиха. 10:10: Образването на физическия ембрион. 10:11: Растежът на кожата и плътта и развитието на костите, мускулите и сухожилията. 10:12: (а) Даряването на „душа“ с нейните многостранни прояви и (б) посещението от Бога, благодарение на което му бива дадена и съхранена най-висшата част на човека, „духа“.¹³

10:13–22 **Защо** Бог причинява такива жестоки беди на Йов? Явно няма значение дали той е **праведен** или **виновен**; животът му е изпълнен с божествения **гняв**. **Защо** Бог изобщо е допуснал той да се роди? А защо сега не го **остави**

малко да си отдъхне, преди да премине в забрава, **където** даже **светлината е като тъма?**

6. Първата реч на Софар (гл. 11)

11:1–12 **Нааматецът Софар** настоява, че такива празни, арогантни **думи** не бива да остават без отговор. Във връзка със значението на името на третия приятел на Йов Ридуат пише:

Софар, „врабче“, чийто корен е в глагола със значение „чуруликам, цвърча“, е мъжката форма на името Сепфора, жената на Мойсей, и също като нея той е неволен противник на Божиата присъда над плътта, въпреки че е твърде ревностен да осъди въображаемите дела на плътта у Йов. Неговите разпалени и крайно неуместни изобличения са така безобидни както „цвърченето“ на птичката, чието име той носи.¹⁴

Ако Йов можеше да види нещата така, както Бог ги вижда, твърди Софар, той щеше да осъзнае, че всъщност не страда толкова, колкото в действителност заслужава! Неговото невежество относно Божието величие го лишава от правото да поставя под въпрос Неговата справедливост. Ст. 12 е особена грубост, очевидно насочена към Йов: „**Може ли празноглав човек да стане мъдър и диво магаренце да се роди като човек?**“

11:13–20 Най-доброто, което Йов може да стори, е да **отдалечи** от себе си греховете си; **тогава** Бог ще му даде сигурност, мир и утеха. Но ако не го стори, няма да избегне гибелта.

7. Отговорът на Йов (гл. 12–14)

12:1–6 С язвителен (и днес прочут) сарказъм **Йов** обвинява своите приятели в интелектуална надутост:

Наистина, само вие сте хора и с вас ще умре мъдростта!

Всеки знае, че **Бог** е мъдър и силен, но

как ще обяснят те мъчителните страдания на един човек, който в миналото е получавал отговори на молитвите си, и обратно – благополучието на безбожния? „Вие нямате трудности и ми се присвивате; удряте човек, който е на път да падне“ (ст. 5 САП).

12:7–12 Дори светът на природата, животните, птиците, рибите, показва Божия произвол – Той унищожава едни и запазва други. Ако критиците на Йов изпитваха думите така внимателно, както вкусват храната си, те биха се съгласили с древните, които неизменно потвърждават онова, което казва Йов.

12:13–25 Тук Йов се впуска във величествено описание на Божията върховна власт, мъдрост и сила, и как те често водят до необясними и парадоксални резултати.

13:1–19 Йов смърря своите критици. Досега те не са казали нищо ново. Той иска да разисква своя случай с Бога, а не с тези съчинители на лъжи и безполезни лекари. Ако млъкнат, хората биха си помислили, че са мъдри. Тяхното обяснение на Божието действие не е вярно; те ще трябва да отговарят пред Бога за него. Доводите им са слаби и безполезни. Ако те просто замълчат, той ще изложи делото си пред Бога и ще повери живота си на Него. Йов е сигурен, че ще бъде оправдан, но дори Бог да го убие, той пак ще се надява на Него.

13:20–28 От 13:20 до 14:22 Йов се обръща пряко към Бога. Той проси облекчение от страданието си и иска обяснение защо Бог се отнася така жестоко с него. Той чезне като гнила вещ, дреха, изядена от молец, а едва ли заслужава такова внимание от Бога.

Френсис Андерсен оценява думите на Йов по следния начин:

Тук Йов се проявява като по-честен наблюдател и по-плодовит мислител от своите приятели. Човек се изумява пред

необятността на неговата представа за Бога. Лесно е да се повярва в дребното божество от теологията на Елифаз, Валдад и Софар. Но вярата като вярата на Йов подтиква човешкия дух към усилен труд.¹⁵

14:1–6 Йов продължава да пита защо Бог е така безпощаден към едно толкова краткотрайно, крехко и грешно същество. Ст. 1 много често се цитира, може би защото подхожда за много случаи:

Човекът, роден от жена, е краткотраен и пълен със смущение.

Защо не го остави поне в остатъка от краткия си живот да се наслади на малко мир?

14:7–12 Има повече надежда за дървото, което е било отсечено, отколкото за него. В човешката смърт има ужасна безвъзвратност; мъртвият човек е като пресъхнала река.

14:13–17 Йов би искал Бог да го скрие в Шеол (в гроба), докато гневът Му стихне. Тогава, ако Всемогъщият го призове, той ще се защити. Междувременно Бог внимателно следи всеки негов грях.

В настоящия пасаж Йов прави четири неща: (1) Той моли Бог да му открие какви са греховете му. (2) Описва преходността на човешкия живот. (3) Отчаян е от окончателността на смъртта (копнее за посредник и иска да сграбчи надеждата за отвъдния живот). (4) Оплаква се от бедствието, в което се намира.

Ст. 14а поставя един много важен въпрос: **Ако човек умре, ще оживее ли?** Нашият Господ отговаря на въпроса в Йоан 11:25, 26:

Аз съм възкресението и животът; който вярва в Мен, ако и да умре, ще живее; и никой, който е жив и вярва в Мен, няма да умре до века.

Х. С. Джон коментира ст. 14 и 15:

В 14:14, 15 над тихото море се зазорява, светлината нахлува, и в един почти не-

вероятно дързък пасаж Йов заявява, че човекът е повече от материя и въпреки че небесата ще преминат и ще повехнат, вечните хълмове ще се изронят, а той самият може да лежи в прегръдката на гроба цяло хилядолетие, пак ще дойде ден, когато Бог ще почувства в сърцето Си глад за Своя приятел и ще пожелае делото на ръцете Си.

Тогава от дълбините на подземното царство Йов ще отговори, и по-вечен от хълмовете, по-дълготраен от небесата, отново ще се събере с Бога, който е законпнял за Своя слуга.¹⁶

14:18–22 Повяхването на човека в резултат от бедствията е така неизбежно, както ерозията в природата. **Тялото му** се връща в праха и **душата му** отива в място на **скръб**.

Така завършва първият цикъл речи. Логиката на приятелите на Йов е била следната: Бог е праведен; Той наказва безбожните; щом Йов бива наказван, значи той е безбожен и порочен. А Йов неизменно е настоявал, че *не е* безбожен или неморален човек.

Б. Вторият цикъл речи (гл. 15–21)

Във втория цикъл речи „утешителите“ на Йов, вече без да го призовават към покаяние, стават още по-ожесточени и осъдителни. Йов, от своя страна, става още по-упорит.

1. Втората реч на Елифаз (гл. 15)

15:1–6 Сега е ред на **теманеца Елифаз** отново да обвини Йов за безумието му и за нечестивите му **приказки, които не помагат**. С градушка от въпроси **теманецът** осмива предполагаемото **знание** на Йов, като го нарича **вятърничаво**. Макар че дръзките думи на Йов, с които той предизвиква Бога, го излагат на обвинението, че „отхвърля **страха**“, не е справедливо той да бъде обвиняван, че

избира езика на коварните. Във всеки случай Йов е много открит и пряк. Той *не е* лицемер! Нито той, нито който и да било друг човек може да претендира за праведност.

15:7–13 След това Елифаз предизвиква онова, което смята за арогантност и прекалено самомнение у Йов: „**Или в себе си заключваш мъдростта?**“ Като нарича думите на тримата утешители „**Божии утешения**“ и „**меки**“, Елифаз показва, че е напълно лишен от сърце на истински съчувстващ съветник.

15:14–16 Елифаз повтаря размислите си от 4:17–19 за светостта на **Бога** и греховността на **човека**. Но в какво Йов е по-грешен от Елифаз? Ридуаут пита:

Защо да се прилага това към за Йов, като че ли *той* е най-големият грешник от всички? Определено това е по-коварен език от всички разпалени изказвания на Йов. Нека Елифаз да заеме своето място до Йов и да признае, че той също е „гнусен и непотребен“. На това горкият страдалец може би щеше да откликне.¹⁷

15:17–26 Като посочва древната **мъдрост от бащите**, Елифаз описва **мъката**, която **безбожният** изпитва в живота си.

15:27–35 Ужасен списък от беди застига **безбожния** и тези бедствия са пропорционални на вината му.

2. Отговорът на Йов (гл. 16, 17)

16:1–5 Йов отхвърля анализа на ситуацията, направен от Елифаз, и се защитава, като нарича критиците си „**окаяни утешители**“. Ако те бяха на негово **място**, той поне би се опитал да ги утеши!

16:6–14 Но сега Бог се е обърнал против него, като го предава на **безбожните** и го преследва пряко силите му, **със пролом върху пролом**. И всичко това въпреки факта, че не е виновен в неправда.

16:15–22 Фактът, че Йов е **ушил** (а не просто *облякъл*) **вретиче върху кожа-**

та си, показва, че той е в непрекъсната скръб. Без **приятели**, които да го утешат, или някой, който да защити делото му, той скоро ще поеме **път, от който няма да се върне**.

Част от изразите в ст. 9–19 се употребяват в Псалмите за Месията. Затова е оправдано да ги *прилагаме* към страданията на Христос, въпреки че това не е *първоначалното* им значение.

17:1–12 Докато Йов със **съкрушен дух** залита по ръба на **гроба** си, неговите приятели му се присмиват. Той иска единствено Бог да изпита неговото дело, защото критиците му са се оказали безполезни. Господ го е направил обект на презрение. **Правдивите**, които виждат неговото състояние, **ще се възмушават против** критиците му, докато той продължава да отстоява своята почтеност. Йов не може да намери един мъдър човек между тримата си опоненти.

17:13–16 За Йов не е останало нищо освен **гроба** с неговия **мрак, самота** и червеи.

3. Втората реч на Валдад (гл. 18)

18:1–4 Шуахецът Валдад обвинява Йов, че така презира мъдрите **думи**, изречени от него и приятелите му. Има и нещо добро, което може да се каже за Валдад: той е по-кратък в укорите си от своите съутешители. Може би съзнанието му, че краткостта е добродетел, му дава смелост да предложи на Йов да **свърши думите**.

18:5–21 Той повтаря добре познатия припев, че **безбожният** човек се хваща в **мрежата** на собствените си грехове. След това излага ужасяващ списък на бедствията, които сполетяват дома на грешника. Валдад е *прав*, когато казва, че хората страдат заради греховете си, но *грешни*, като предлага това като обяснение на страданията на *Йов*. Не всички страдания са пряк резултат от греха в живота на някой човек.

4. Отговорът на Йов (гл. 19)

19:1–22 Йов казва на приятелите си, че би трябвало да **се срамуват** от начина, по който го **обиждат**. Той е бил съкрушен от **Бога**, от **роднините** си, **близките** си и **слугите** си. Тялото му се разлага и едва **се е отървал** от смъртта. Освен всичко това и **приятелите** му заедно с **Бога** безжалостно го нападат.

19:23, 24 Той си пожелава неговите **думи** на защита да можеха да **се напишат в книга** и да се **издълбаят на скала навеки с железна писалка и олово**, за да може някога в бъдещето да намери справедливост.

19:25–27 В един от редките светли моменти Йов вярва, че има **Изкупител**, който един ден ще се застъпи за него и след това ще го възстанови, дори след смъртта и разлагането на плътта му.

Великият английски проповедник, чийто собствен стил не е много далечен на този на книгата Йов, вижда удивителното приложение на стих 25:

Същината на утехата на Йов се крие в тази малка дума „моят“ – „моят Изкупител“ – и във факта, че този Изкупител е жив. О, да придобием живия Христос! Ние трябва да придобием притежание в Него, преди да можем да Му се наслаждаваме ... Изкупител, който не изкупва *мен*, отмъстител, който не отплаща за *моята* кръв, какво ме ползва? Не се задоволявайте, докато не можете да кажете чрез вяра: „Да, оставям се на своя жив Господ; и Той е мой.“ Може би Го държите с немощна ръка и си мислите, че е по-скоро предположение да кажете: „Той е жив като *мой* Изкупител“. Но помнете, дори да имате вяра едва колкото синапено зърно, тази малка вяра *ви дава правото* да го кажете. Но тук има и още нещо, което изразява убедеността на Йов: „*Аз зная*“. Да кажеш: „Надявам се, смятам“, е утешително; и има хиляди в стадото на Иисус, които рядко стигат по-далеч. Но

за да достигнеш същината на утехата, *трябва* да кажеш: „Аз зная“.¹⁸

Фактът, че Йов има вярата, че **ще види Бога в плътта си, след като изтлее кожата** му, силно подсказва физическото възкресение – доктрина, която не е широко срещана в Стария Завет, но е общоприета сред старозаветните вярващи евреи по времето на нашия Господ.

Спърджън отново по прекрасен начин коментира ст. 26:

Забележете какъв е предметът на горещото очакване на Йов – „Ще видя Бога“. Той не казва: „Ще видя светиите“, макар че несъмнено това ще бъде неописуемо блаженство, а „Аз ще видя *Бога*.“ Думите му не са: „Ще видя бисерните порти, ще гледам стените от яспис, ще се визрам в короните от злато“, а „Ще видя Бога.“ Това е същността на небесата, това е радостната надежда на всички вярващи.¹⁹

19:28, 29 С оглед на това предстоящо оправдание приятелите му не бива да **го гонят**, защото ще бъдат наказани.

5. Втората реч на Софар (гл. 20)

20:1–19 Очевидно изповедта на вяра на Йов изобщо не е била чута. **Софар** не е слушал. Той казва, че човешката история демонстрира, че гордият **човек** ще бъде **изринат** от света **навеки**. **Децата му** ще просят от **бедните** и ще връщат онова, което той е взел несправедливо. Макар все още в **младежката си сила**, той ще бъде отсечен. Без значение колко разкошно е живял, той внезапно ще изгуби всичко, което е натрупал чрез угнетяване на **сиромасите**.

20:20–29 Почти всяко бедствие, което може да си представи човек, ще дойде върху него – глад, **беда**, страдание, въоръжени нападения, **огън** и загуба на мир и спокойствие. **Небесата и земята** ще се съюзят **против него** и имотът му

ще се стопи. Това е **отреденото от Бога наследство на безбожния**.

По повод на това Г. К. Морган казва:

В един наситен със страсти пасаж Софар описва несигурността на нечестните придобивки. Има триумф, но той е кратък. Има издигане, но то е последвано от бързо падение. Има младост, но тя завършва в праха. Има сладост, но тя се превръща в съжаление; поглъщане, което преминава в повръщане; вземане, което не носи радост. Окончателното възмездие на безбожния е, че Бог насочва лицето си против него и го преследва със средствата на осъждението. Мракът го обгръща. Грехът му се явява в светлината на небесата и земята се обръща против него. Нека размислим за историята на безбожието и ще видим колко явно е това.²⁰

6. Отговорът на Йов (гл. 21)

21:1–22 Сега **Йов** моли за особено внимание. **Оплакването** му не е насочено на първо място към **човек**, въпреки че неговото покъртително състояние би трябвало да предизвика човешкото съчувствие. Той отхвърля доводите на приятелите си с реалистичното наблюдение, че **безбожните** често благоденстват във всяка област от живота и умират, без да страдат, независимо че не са дали място на **Бога** в живота си. **Колко често**, пита той, безбожните жънат плодоте на греховете си още приживе? Колко често са отнасяни **като плява от вятъра**?

Вие твърдите, че Бог наказва детето за греховете на баща му. Не! Нека Бог накаже самите грешници; нека им покаже, че прави това заради греховете им. Нека грешниците сами понесат наказанието си; нека изпитат гнева на Всемогъщия Бог. Когато животът на човека приключи, интересува ли го всъщност дали децата му са щастливи? Може ли човек да научи Бога,

който съди дори високопоставените?
(ст. 19–22 САП).

21:23–34 Един човек умира в мир и в пълна сила, преуспял. Друг умира в горест и нищета. В смъртта всички са еднакви. Ако приятелите на Йов настояват, че безбожните винаги получават наказанието си в този живот, нека да се обърнат към **пътуващите** надалеч, за да им засвидетелстват и те, че макар и безбожният да получава наказанието си в отвъдния живот, той често живее твърде щастливо тук. Никой не го осъжда и никой не го наказва, и той умира като всички останали. Като последен изстрел Йов заявява: „А вие! Вие се опитвате да ме утешите с глупости. Всеки ваш отговор е лъжа!“ (ст. 34 САП).

С тези думи Йов слага край на втория цикъл беседи между него и приятелите му. Тези „утешители“ почти са достигнали края на опитите си да „убедят“ Йов, че е извършил грях. Ще опитат в още един цикъл – този път без Софар.

Проблемът, който поставя книгата Йов, все още не е разрешен. Защо страда праведният? Йов обаче е постигнал известен напредък и тънки лъчи светлина са започнали да проблясват през мрачната загадка на неговото страдание.

В. Третият цикъл речи (гл. 22–31)

1. Третата реч на Елифаз (гл. 22)

В третия цикъл Елифаз и Валдад завършват своята аргументация, като на доста места се повтарят. Йов им отговаря, като явно не се е повлиял от доводите им, понеже знае, че не е таен грешник, нито лицемер, а както разкрива първа глава – непорочен човек (но не и безгрешен или смирен). Последната реч на Елифаз е изгълнена с достойнство и литературна красота. Този път той е малко по-учтив към горкия страдалец, но все така несправедлив.

22:1–11 Въпросите на Елифаз имат

за цел да покажат, че **Бог** не се нуждае от Йов, както и от нищо, което той има или прави, включително и неговите **непорочни пътища**. После той се впуска в продължителна тирада, в която обвинява Йов в ужасни **беззакония** – че е вземал неоправдани **залози от бедните**, отказвал е **вода на жадния, хляб на гладния**, отнемал е **насила земя** и е потискал **вдовици** и сираци. Това, според Елифаз, е причината за сегашното положение на Йов. Фактите обаче са други. Йов е имал будно социално съзнание и е бил щедър в милосърдието си.

22:12–20 Йов не бива да си мисли, че **Бог в небесните висини** не вижда какво става тук. Ако упорства в греха, Йов ще сподели участта на хората от Ноевите дни, когато **основите** на земята са били **пометени от порой** – хора, които Бог преди това е благославял с **блага**. Праведните празнуват, когато безбожните получат наказанието си.

22:21–30 Някои от думите на Елифаз в този последен призив са действително прекрасни: „**Сега, сприятели се с Него, в мир бъди**“ (ст. 21а); „**Тогава Всеомогщият за теб ще бъде злато и изобилие сребро**“ (ст. 25); „**светлина ще сияе над пътищата ти**“ (ст. 28б). Тези думи са не само красиви, но и *верни* – за каещият се грешник, който „**се връща към Всесилния**“ и „**маха далеч от шатрата си беззаконието**“ (ст. 23)! Единственият проблем е в приложението – Йов не е живял в грях! Барнс обобщава финалното обръщение на Елифаз към Йов:

Всеомогщият ще бъде негова защита; той ще намери щастие в Бога; молитвата му ще бъде чува; светлина ще изгрее над пътищата му; и когато другите бъдат смирени, той ще бъде възвишен.²¹

2. Отговорът на Йов (гл. 23, 24)

Гл. 23 и 24 представляват една реч, разделена само за удобство от древните уче-

ни. Йов развива три главни теми в гл. 23: своя копнеж да представи делото си пред Божия престол (ст. 1–9), своята защита на праведния си начин на живот (ст. 10–12) и своя ужас от Бога, когото си представя като свой противник (ст. 13–17).

23:1–9 **Оплакването** на Йов е горчиво. Да можеше само да **иде** до Божия престол и да **Го намери!** Спърджън коментира:

Неговата молитва не е: „О, да можем да бъда изцелен от тази болест, от която сега гноясва цялото ми тяло!“; нито дори: „О, да можем да видя децата си освободени от ноктите на гроба и имота си спасен от ръката на грабителя!“ Но първият му и най-висш копнеж е: „О, да бих знаел къде да Го намеря! Да бих могъл да ида до престола Му!“ Божиите деца бягат вкъщи, когато ги връхлети бурята. Благодатната душа има този небесен инстинкт – да търси убежище от всички беди под крилето на Йахве.²²

Йов е убеден, че ако може да достигне до Господа, Той ще трябва да признае, че Йов е праведен и така той ще се **избави завинаги от Съдията си**.

23:10–12 Ст. 10 често се цитира като доказателство за осветяващия ефект на изпитанията, но в контекста той всъщност изразява убедеността на Йов, че ще получи оправдателна присъда от Бога. Бог обаче постъпва своеобразно и страшните Му присъди оставят Йов **ужасен**. Независимо от това Йов вярва, че ако неговото дело някога дойде на съд пред Божия престол, той ще бъде признат за чист **като злато** и за човек, който винаги е бил покорен на Божиите **слова**, които е **пазил повече от намерението си**. Струва си да научим наизуст за собствения си живот прекрасните думи на ст. 10:

Той обаче знае пътя ми; изпитал ме е, ще изляза като злато.

23:13–17 Междуременно единственият

и явно своеволен Бог **прави, каквото желае душата Му**, и Йов **се страхува от Него** и дори **се ужасява**, защото **Бог е отслабил сърцето му**.

24:1–12 Йов не може да разбере защо, след като нищо не е **скрито от Всеомогъщия**, Той не открива на **онези, които Го познават**, отговора на въпроса за благополучието на безбожните. Йов подробно изрежда ужасните несправедливости в света – престъпленията на потисниците и страданията на угнетените.

Ридаут коментира:

Това е една ужасна картина, но твърде добре позната, както на тях, така и на нас. Как ще съгласува Елифаз такива факти с теорията си, че злото винаги получава наказанието си в този живот? А как може *Бог* да си затваря очите пред тези неща и вместо злосторниците да измъчва бедните? Това е големият проблем на Йов, на който той не намира отговор.²³

Йов недоволства от явния провал на Божие управление в света (ст. 12):

Хора стенат из града и душите на ранените викат, но Бог не им счита безумие.

24:13–17 След това Йов описва бунтовния **убиец, прелюбодеец** и крадец. Те предпочитат **нощта** за своите деяния; **зората за всички тях е смъртна сянка**.

24:18–25 Въпреки факта, че тези безбожни грешници са **прокълнати на земята и няма вече да се помнят**, Бог очевидно **им дава безопасност**. Йов твърди, че безбожните не умират по-мъчително от всеки друг човек. Той предизвиква всички да опровергаят думите му.

Тъй като речта на Валдад е твърде кратка, Софар изобщо не говори, а отговорът на Йов е толкова дълъг, някои библейски изследователи предполагат, че ст. 18–25 всъщност въобще не са думи на Йов. Някои съвременни версии дори пренареждат текста тук (както и на дру-

ги места), но това се основава на твърде много недоказани предположения. Андерсен, който „не е убеден, че това не са думи на Йов“²⁴, описва какво правят с тях някои:

Не бива така прибързано да махаме тези думи от устата на Йов, само защото не ни звучат така, както си мислим, че би трябвало да говори той. Това се прави по три начина: премахват ги като религиозен коментар, който прави Йов да звучи по-правоверен, отколкото е в действителност; приписват ги на един от неговите приятели – или на Валдад (НАМБ), или на Софар (Поуп); приемат ги за думи на Йов, който цитира приятелите си (РИСПБ, която добавя думите *казвате вие* и определя ст. 21–24 като отговор на Йов; или Гордис, който приема всички стихове 18–24 за цитат.)²⁵

3. Третата реч на Валдад (гл. 25)

Последната от речите на утешителите на Йов е не на Софар, а на **шуахеца Валдад**. Софар явно е изчерпал своята риторика. Този път дори речта на Валдад е кратка – най-кратката в книгата Йов:

Съдейки по краткостта на обръщението на Валдад и факта, че на практика в него няма нищо ново, стигаме до извода, че приятелите на Йов са изчерпали всички доводи, които тяхната позиция им позволява да застъпят. А това означава много, защото те са хора, отличаващи се с трезва разсъдителност и почти ненадминати изразни способности. Езикът им е благороден и възвишен, метафорите им са с рядка красота и сила, но позицията и твърденията им са погрешни, тесногръди и несъстоятелни.²⁶

Тъй като Валдад явно е разбрал, че умножаването на думите е безполезно, той се опитва да предаде само две послания

– Божието величие (ст. 1–3) и нищожността на човека (ст. 4–6).

25:1–3 Бог притежава **власт**, всява **страх** и **войнствата Му** са без **брой**.

25:4–6 След като дори **луната и звездите не са чисти** в Божиите **очи**, каква надежда има за човека, който е просто **червей** и **червейче**? Думите на Валдад са верни и красиви, но са казани без любов и утеха и затова не помагат на Йов.

4. Отговорът на Йов (гл. 26)

26:1–4 Най-напред Йов контрира довода на Валдад. Дори да е вярно, че Йов е **слаб** и **безсилен** и не притежава **мъдрост**, как му е помогнал Валдад? Думите му са били безполезни, безчувствени и пълен провал като отговор на доводите на Йов.

26:5–13 Останалата част от главата представлява чудесно описание на Божията власт във вселената: цикъла на изпарение и кондензация; плътността на **облаците**; редуването на **светлината и мрака**; бурите в **морето**; звездите и съзвездията, които **заблестяват на небесата чрез дъха Му**.

Докато Валдад изтъква Божията слава в небесата, Йов се спира на силата Му в дълбините: **под водите**, **Шеол** и **Авадон** (гибелта).

Йов заявява – векове преди науката да го открие, – че Бог **окача земята на нищо** (това е поетично описание на положението и движението на земята в Слънчевата система).

Колко неизмеримо далеч над космогоните на езическите философи стоят тези няколко величествени думи! В тях има в зародиш откритията на един Нютон и един Кеплер. Голяма грешка е да мислим, че Писанието не съдържа научни истини. То разкрива цялата необходима истина – макар и не с научен език, но с научна точност.²⁷

26:14 Ако тези чудеса са **само кра-**

ищата на Неговите пътища и чуваме само слаб шепот от Него, пита Йов, кой може да разбере гърма на силата Му?

5. *Заключителният монолог на Йов (гл. 27–31)*

„Утешителите“ на Йов не са успели да защитят своята позиция – но и Йов не е успял да разреши проблема си! Той обаче е на прав път и изглежда расте във вяра.

В монолога на Йов присъстват три главни теми: Йов противопоставя своята непорочност на *дела на безбожния* (гл. 27), възхвалява *превъзходната ценност на мъдростта* (гл. 28) и накрая се спира на *себе си* (гл. 29–31).

27:1–5 Встъпителните думи на тази глава: „**Тогава Йов продължи беседата си и каза**“ предполагат съществуване прекъсване. Йов вече не просто *отговаря* на Валдад (26:1), той се обръща към всички и казва много неща, за да му „олекне“. **Йов** продължава да отстоява своята честност, **непорочност** и **правда**. Той отказва да признае, че критиците му биха могли да са прави в своето обвинение, че страданието му е резултат от таен грях.

27:6–23 Йов не защитава **безбожния, беззаконния** и **лицемера** – тяхното бедствие е заслужено. Той **ще настави** тримата си приятели за начина, по който Бог постъпва с несправедния – истини, които и те самите са забелязали. Често пъти (но не винаги) бедствията ще поразят семейството му, имота му, **къщата** му и него самия. Той ще погине, а добрите ще ликоват.

28:1–11 Тази красива глава е построена около въпроса, зададен в ст. 12 и 20:

Но мъдростта къде се добива? И къде е мястото на разума?

Човекът показва голямо умение и упоритост в копаенето за **скъпоценни** метали и диаманти. В първата част от главата виждаме, че човешката изобретателност (която се вижда в разработването на мини), се оказва неспособна да *добие*

мъдрост. В ст. 13–19 човешките богатства са неспособни да *купят мъдрост*, а в ст. 21–28 Бог е представен като единственият, който може да *даде мъдрост*.

Описанието на минното дело в древни времена е много впечатляващо, но съдържа някои трудности за преводачите. Особено труден е ст. 4 – почти всички английски преводи разбират този текст по различен начин. Андерсен коментира, че „е трудно да се повярва, че всички те са държали пред себе си един и същ еврейски текст“.²⁸

За разлика от Валдад, който нарича човека „червей“, Йов признава интелигентността на човека при разработването на мини:

Забележителният успех на човека като миньор показва колко умен и интелигентен е той; но пак се оказва напълно неспособен да добие мъдрост.²⁹

28:12–19 Пътят на **мъдростта** не се намира така лесно. Тя не може да се открие **в земята** или **в морето**, **за нея не може да се даде злато**, нито може да ѝ се определи достойна **цена**, защото нейната **стойност** е по-висока от тази на **скъпоценни камъни** и **топаз** и тя не може да се **оцени с чисто злато**.

28:20–28 **Мъдростта** и **разумът** са **скрити от очите на всички живи** създания. **Авадон** (гибелта) и **смъртта** само са **чували** за тях. Същият **Бог**, който е създал законите на природата, е изворът на мъдростта, защото **Той я е обявил и установил**. **Страхът от Него е мъдрост** и **отдалечаването от зло е разум**.

Тази глава като че ли внушава, че трябва да се покоряваме на присъдите на Божия промисъл дори и ако не винаги ги разбираме.

29:1–17 Сега **Йов** майсторски и носталгично описва дорбото старо време на своето благоденствие и жадува то да се върне. Той се е радвал на Божието бла-

говоление и водителство. **Момчетата** му са били с него. Живеел е в разкош и е бил уважаван от **младежи и старци в града**, от **първенците и благородните** заради своите дела на милосърдие, **правда и правосъдие**.

29:18–25 Той е очаквал дълъг живот и мирна смърт „в гнездото си“, докато се е радвал на благополучие, жизненост и сила, изобразени от **росата**, която **нощуваше** в неговия **клон**, **славата** му, която **се подновява** в него, и **лъка**, който **се укрепва в ръката** му. Другите са **чакали** съвета му, както земеделец чака **пролетния дъжд**. **Усмихнатото** му лице им е вдъхвало увереност. Водачеството му го е издигало като **глава**, **цар сред войската**, като **такъв, който утешава жалеещи**. Трудно е да разберем защо Бог би наказал такъв човек!

30:1–8 Сега, за съжаление, на Йов му се присмиват **по-младите**, **чиито бащи** са утайката на обществото, неспособни дори да помагат на **кучетата** на Йов да пазят овцете му; изтощени, слаби и бедни; толкова гладни, че се хранят с пустинните храсти; **изгонени от обществото**, бездомни номади; **изгонени от земята**.

30:9–15 Тази измет на човечеството сега се отнася към Йов с крайно презрение. Обърнете внимание на изразите, описващи подигравките им: „**подигравателна песен**“, „**станах им за приказка**“, „**те се отвращават от мен**“, „**плюят на лицето ми**“, „**краката ми изблъскват**“ (може би спъват), „**разбиват** (или препречват) **пътя ми**“ и т. н. **Достойнството и благополучието** на Йов са напълно изгубени.

30:16–23 Той е изтормозен от **болки**, обезобразен от агония, захвърлен в **прах и пепел** и готов да умре. Бог няма да **отговори** на молитвите му, жестоко му се противопоставя, отхвърля го и възнамерява да го убие.

30:24–31 Йов е оказал милост на дру-

гите, но на самия него не е била оказана милост. Крайното му страдание е съчетано със самота и отхвърляне. Физическото и душевното му състояние е ужасяващо. Защо трябва праведен човек като Йов да **стане брат на чакалите и на камилоптиците другар?**

31:1–12 Йов твърди, че не е **гледал** с похотливо око **на девица**. Той знае, че Бог вижда и наказва този грях. Не си е служил с лъжа – една **справедлива** проверка би убедила **Бога** в това. Не се е **отклонявал от пътя** на правдата, иначе би заслужавал да изгуби жетвата си. Не е пожелал жената **на съседа си** – ако това е ставало, нека друг мъже вземе неговата жена, а имотът и животът му да бъдат унищожени.

31:13–37 Йов е бил милостив към слугите си, благ към **бедните**, **вдовицата** и **сирака**. Не е бил в плен на жаждата за **злато**, не се е увлякъл **тайно** от идолопоклонство (като **целува ръката си към слънцето или луната**), не е таил злоба към враговете си, бил е гостоприемен към всички, не е практикувал таен грях, бил е честен в сделките си с недвижимо имущество. Ако имаше някакви обвинения срещу него, написани на книга, той би се гордял да **я носи на рамото си** и на главата си като корона!

31:38–40 В края на гл. 31 **думите на Йов се свършват**. Самуъл Ридуот обаче не е доволен от края на беседата на Йов:

Думите на Йов ще получат своя достоен завършек, когато той е готов да отдаде слава на Единствения, който я заслужава. Радваме се, че думите на Йов, изговорени дотук, свършват.³⁰

III. Намесата на Елиу (гл. 32–37)

A. Речта на Елиу към тримата приятели на Йов (гл. 32)

32:1–6 Тук разговорът между **Йов** и

тримата му приятели приключва. Както отбелязахме по-горе, сега би било ред на Софар да говори, но по някаква причина той се отказва от това.

Един млад мъж, **вузецът Елиу, син на Варахиил**, внимателно е слушал разгледания спор между **Йов и тримата му критици**. Много библейски учени го възприемат като символ на Христос, нашия Посредник. Той изглежда като съвършения мост между оценката на ситуацията на приятелите на Йов и отговора на Йахве. Накратко, той е посредник между хората и Бога, дошъл да подготви сцената за появата на Господа.

Други коментатори имат далеч не толкова благосклонно мнение за него и го смятат за млад самонадеян парвеню!

Така или иначе Елиу (името му означава „Моят Бог е Той“) се разгневява на **Йов** заради това, че **оправдава себе си повече от Бога**. **Гневът му** се надига и срещу **тримата приятели** на Йов заради това, че не успяват да **отговорят** на Йов адекватно. В следващите стихове той обобщава двадесет и деветте глави спорове.

32:7–22 От уважение към многото им дни досега той е мълчал и е **слушал внимателно думите** им, но сега не може повече да се въздържа.

Елиу казва, че **големите** (или хората на много години, НИПБКДж, бел.) **не винаги са мъдри** и Бог може да даде проникновение и на млади мъже като него. Той укорява критиците на Йов, че не са изтъкнали убедителни доводи. Заради неуспеха им той е подбуден **отвътре** да **говори** и ще го стори без **пристрастие** или ласкателство.

Б. Речта на Елиу към Йов (гл. 33)

33:1–7 Като използва думата „**чуй**“, Елиу призовава Йов да внимава, защото ще говори **думи** на искреност и истина. Йов е пожелал да има възможност да се оправдае пред Бога. Сега Елиу, макар

и **също смъртен и откъснат от калта**, ще служи като **говорител** на Йов **пред Бога** и Йов може да представи защитата си, без да се **ужасява** от заплахата на божественния гняв.

33:8–18 Елиу изобличава Йов за претенциите му, че е абсолютно невинен, и за това, че обвинява Бога в несправедливо отношение. **Бог е по-възвишен от човека** и **не дава отчет за делата Си** на човека. Той обаче **говори** на хората чрез сънища и нощни видения, за да ги предупреди против злото и **гордостта** и така да ги спаси от жестока смърт.

33:19–30 Господ говори и чрез **болки** и сериозни болести, когато даже **вкусното ястие** изглежда противно. **Ако пратеник** или **посредник** му разясни Божия път на **правда** (и страдащият отговори с вяра), **Бог** го спасява **да не слезе в рова** на основата на приемлив **откуп**. Елиу не обяснява какъв „**откуп**“ има предвид, но имаме пълно основание да го свържем с Онзи, който „даде Себе Си в откуп за всички“ (1 Тим. 2:6). Когато човек отговори на Господния глас, казва Елиу, тогава Той ще възстанови физическото му здраве и духовното му благосъстояние. Онзи, който изповяда своя грях, ще бъде изкупен от духовна или физическа смърт, или и от двете.

33:31–33 Ако **Йов** иска да **говори**, нека да го стори. **Но ако не, то** нека да продължи внимателно да **слуша** и да **мълчи**, докато Елиу го наставлява в **мъдрост**.

В. Втората реч на Елиу към тримата приятели на Йов (гл. 34)

34:1–15 След това Елиу приканва тримата приятели да изпитат неговите **думи**, както вкусват **храна**. Той цитира оплакването на Йов, че Бог е несправедлив, като кара **праведен** човек като него да страда, и че няма никаква полза човек да бъде благочестив, за да угоди на Бога. Елиу твърди, че **Бог** никога не е виновен

и несправедлив. Ако Той се отдръпне, всичките Му създания ще издъхнат.

34:16–30 Ако е неуместно да се каже на цар или благородник, че е **негоден** или **беззаконник** (ст. 18 в НИПБКДж гласи: Можеш ли да кажеш на цар: „Негодник си“ или на благородници: „Безбожни сте“? – бел. прев.), колко по-немислимо е да се обвинява Господарят на вселената, който е напълно безпристрастен! Никакво беззаконие не може да се укрие от Бога; Той **поразява** злите и спасява угнетените.

34:31–37 Явно обръщайки се към Йов, Елиу го съветва да изповяда и изостави своя грях, като спре да иска от Бога да направи онова, което иска той. Йов е говорил в невежество, изричал е зло, изригвал е бунт, **грях** и множество **думи против Бога**.

Г. Втората реч на Елиу към Йов (гл. 35–37)

35:1–8 След това Елиу упреква Йов за твърденията му, че е бил по-праведен от Бога, и че **правдата** е безполезна. Нито човешкият **грях** може да оцети суверения Бог, нито човешката правда може да Го облагодетелства.

35:9–16 Горделивите потисници **викат** в трудност, но те не признават **Бога**, който им е дал мъдрост, по-голяма от тази на животните и **птиците**; затова Бог **не отговаря** на молитвите им. Дори ние да **не Го виждаме**, Бог вижда *нас*, и затова трябва да Му вярваме и да не бъдем арогантни.

36:1–12 В четвъртата си реч Елиу твърди, че изрича дълбоки истини, за да защити Божията **правда** и да обясни страданието. Господ е неизменно справедлив в присъдите Си спрямо безбожните и угнетените, както и спрямо **праведните** (ст. 7–9), без значение дали те са **царе на престола**, или затворници във **вериги**. Ако **праведните са се възгордели**, Той се стреми да ги доведе до пока-

яние, като им изявява **престъпленията им**. Ако те **послушат** и **Му служат**, Той ги **благославя**. **Но ако не послушат, ще загинат от меч и без знание за Бога**.

36:13–21 Ако Йов беше послушен и разкаян, Господ би го избавил от **притеснението** му, но заради крайно упоритата му себеправедност, той понася същия **съд** като **лицемерните**. Елиу го предупреждава, че ако продължава така, ще понесе участ, от която голям откуп няма да го избави. (Ст. 18 в НИПБКДж гласи: Понеже има гняв, внимавай да не те отнесе с един удар, защото и голям откуп няма да ти помогне да го избегнеш. – бел. прев.) Ст. 18 е важно предупреждение за грешниците от всички времена.

36:22–33 Понеже **Бог** е всемъдър, Йов трябва да Го **възвеличава**. Величието Му се вижда в Неговото управление на **дъжда**, **гръмежите** и **светкавицата**. Ние не можем да разберем напълно величината на Неговия промисъл, но знаем, че той предвещава **благодат** за Неговия народ. Много отдавна Андреа е писал:

Същата буря, която от една страна е изпратена върху земята за наказание и опустошение, от друга страна е предвидена да я благослови изобилно и да я направи плодосна. Затова и най-суровите Божии присъди винаги трябва да се приемат и като извор, от който капе Божията **благодат**.³¹

37:1–13 Елиу продължава с примери от природата, за да покаже мъдростта, силата, грандиозното величие и **златното сияние на Бога**. Неговите описания на гръмотевичната буря с нейните **дъждовни порои**, на **вихрушката**, **снега**, **проливния дъжд**, **студа**, **северните ветрове**, **натезалите от влага облаци**, **светлите облаци** и блясъка на светлината, са класика в литературата.

37:14–23 Елиу завършва с директен призив: „**Слушай това, Йове, застави**

и размисли за Божиите чудеса.“ Той продължава да предизвиква познанията на Йов за природата, като пита за **равновесието на облаците** и защо му става **топло, когато Бог успокоява земята от юг**. Тези въпроси водят до сходните, но дори още по-предизвикателни въпроси за природата, които Самият Създател ще зададе на Йов в следващия главен раздел на книгата. Такава **превъзходна сила** надхвърля оскъдните ни познания. Затова е най-добре да се **боим** от Господа и да се покоряваме на Неговите наказания, а не да Го критикуваме, че е несправедлив, както прави Йов.

37:24 Последният стих на Елиу е изводът за Йов, кратко заключение на целия проблем. Първият ред на ст. 24 се разбира лесно; вторият представлява трудност в много преводи. Френсис Андерсен превежда втория ред по различен начин, като променя еврейската отрицателна частица в тази конструкция в утвърдителна:

Затова хората Му се боят; Да!

Всички мъдри по сърце Му се боят!³²

IV. Господ се открива (38:1–42:6)

A. Първото предизвикателство на Господ към Йов (38:1–40:2)

1. Въведение (38:1–3)

Сега вече Самият **ГОСПОД отговаря на Йов от бурята**. В Стария Завет Бог често се явява по този начин. Думите Му са дългоочакваното облекчение след разгорещената словесна битка в предходните глави. Йов **помрачава Божия съвет с думи без знание** – той глупаво е поставял под въпрос справедливостта на Божиите присъди. Сега Господ ще задава въпросите, а Йов трябва да се подготви да **отговаря!**

Във въпросите, които следват, Бог не дава подробно обяснение на загадката на страданието. Вместо това Той представя

вселената, която свидетелства за Неговото величие, слава, мъдрост и сила. По същество Той казва: „Преди да решиш да критикуваш Моите пътища, трябва да се запиташ дали можеш да управляваш творението така добре като Мен.“ Това, разбира се, само може да покаже на Йов колко безсилен, невеж, незначителен, недостатъчен, некомпетентен и ограничен е той.

Тук чуваме, както посочва Ридаут, Божия глас:

Тук вече не слушаме лутанията на земния ум, както в беседите на приятелите; нито дивите писъци на наранената вяра, както в думите на Йов; нито даже ясният, трезв език на Елиу – ние сме в присъствието на Самия Йахве, който ни говори.³³

Когато слушаме въпросите на Господ, ние постоянно подозираме, че те може би са *алегорични* – т. е. че имат по-дълбок духовен смисъл, и че дори редът на въпросите може би е от значение. Всъщност ние виждаме нещата неясно, като през тъмно стъкло.

Някои гордо биха казали, че благодарение на модерната наука ние вече знаем отговорите на много от въпросите, които Бог задава. В отговор на това барон Александър Хумболт признава, че

... на онова, на което Йов не успява да намери отговор, и учените все още не могат да отговорят. То е непреодолимо за тях, защото, въпреки че са много находчиви по отношение на вторичните причини, те винаги се спират пред първичните. Те никога не стигат до голямата причина и не желаят да я търсят.³⁴

2. Предизвикателството на чуждата неживотна творение (38:4–38)

38:4–7 С поетични думи с ненадмината

красота Господ описва сътворението на света, когато е **полагал основите на земята, мерките ѝ, размерите ѝ, закрепването ѝ (окачането ѝ в Космоса), и тържеството на ангелите.** Той пита Йов: „**Къде беше ти, когато ставаше всичко това?**“

38:8–11 Тук Той преминава от космологията към географията и океанографията и описва как е ограничил **морето** в определените му брегове, забранил е понатъшното му настъпление и е повил като бебе водите **с облак и с мъгла.**

38:12–18 После Господ ярко обрисова Своята власт над **утрото** – светлината на **зората**, която се втурва през небесата, озарявайки всичко по пътя си; тя открива **безбожните**, които безчинстват в мрака, като че ли ги отърсва от земята; осветява релефа на земната повърхност, който е оформен **като глина под печат**; разкрива цветовете на пейзажа като шарките на великолепна дреха. Мракът, който е предпочитаната от безбожните „**светлина**“, **се отнема от тях** и злите им кроежи се осустват. Той предизвиква Йов да каже какво знае за дълбочините на океана, царството на **смъртта** и **широчината на земята.**

38:19–24 Бог подлага Йов на кръстосан разпит за произхода и природата на **светлината.** Слънцето не е задоволителен отговор, защото е имало светлина (Бит. 1:3) още преди слънцето да е било създадено (Бит. 1:16). Колко стар е Йов, за да знае отговора? И какво знае той за **снега** и **градушката**, които Бог понякога използва във време на беди и **война**? Как **светлината** и **източният вятър**, които изглежда, че идват от едно място, **се разпръсват по повърхността на земята?**

38:25–30 После, в час по метеорология, Бог изпитва Йов за валежите и гръмотевиците и как водата пада върху пустинята, карайки я да произведе буен растеж, за изворите на **дъжда, росата, леда** и **сланата.** Как водата **замръзва,**

става **твърда като камък** и **втвърдява повърхността на бездната?**

38:31–33 Никоя наука не е така подходяща да покаже на човека неговата незначителност както астрономията. Затова Бог пита Йов за способностите му да управлява звездите и съзвездията или да ги държи в орбитите им, или пък да определя влиянието **им над земята.**

В светлината на въображаемия контрол на съвременния човек над природата благодарение на науката, думите на Спърджън, основани на текста на ст. 31 в ПБКДж дават здравословен баланс:

„Можеш ли да вържеш сладкото влияние на Плеядите или да развържеш въжетата на Орион?“ – Йов, 38:31.

Ако сме склонни да се превъзнасяме заради нашите способности, величието на природата може бързо да ни покаже колко жалки сме всъщност. Ние не можем да създадем и една от блестящите звезди или да угасим и един от лъчите на утрото. Говорим за сила, но небесата ни се присмиват. Когато през пролетта Плеядите заблестят със свежа радост, ние не можем да спрем тяхното влияние, а когато горе властва Орион и годината е вързана в оковите на зимата, ние не можем да разкъсаме ледените връзки. Сезоните се редуват според божествения ред и целият човешки род не може да повлияе дори на един от тях. Господи, какво е човек?²³⁵

38:34–38 Очевидно всеки, който може да постави под въпрос мъдростта и силата на Бога, трябва да може и да предизвика дъжд, като извика на **облаците**, и да заповяда на светкавицата така, че тя незабавно да се подчини! Може ли Йов да каже на Бога как действа умът, как човек получава **мъдрост** и **разум** за всички тези неща?²³⁶ Никой човек няма **мъдрост** да **преброи облаците** или да каже нещо за частиците влага, от които те се обра-

зуват. И никой не може да определи времето, когато дъждът ще падне над сухата земя, чиято пръст е **втвърдена на буци**.

3. Предизвикателството на чудесата на живота творение (38:39–40:2)

38:39–41 Сега Бог преминава от *нежното творение към живота*. В поредица въпроси Той напомня на Йов за Своя промисъл – как отваря ръквата Си и задоволява **гледа** на всяко живо същество, от царствените лъвове в **бърлогите** и **леговищата** им до непривлекателната **врана** и **малките й**.

39:1–8 Бог напомня на Йов, че никой друг освен Него не познава напълно времето на бременността, начина на раждане и инстинктите на **дивите кози** и **кошутите**. **Дивото магаре се присмива** на опитите да бъде обуздано, **на градския живот** и на **оглавника**, и се скита на воля из пустинята и **планините**, търсейки **всякаква зеленина**.

39:9–18 **Дивото говедо** също не може да бъде **впрегнато** да оре или да тегли кола. А какво ще каже за **камилоптицата** с нейните необикновени **крила**? В някои отношения тя постъпва глупаво, като оставя **яйцата си** на места, където са уязвими, и **с малките си се държи жестоко**. Тя обаче лесно може да надбяга състезателен **кон** с **ездача му!**

39:19–25 После Бог пита Йов дали той е дал **сила** на бойния **кон** или е **облякъл шията му с грива**. Величествено и безстрашно, **препускащо с буйство и ярост по земята**, това гордо животно **излиза в боя** с пълно пренебрежение към **вика** и **тръбата, острието на копието** и **ятагана**.

39:26–30 Йов ли е дал **разум** на **ястреба** да отлети **на юг**? Той ли е научил **орела** да лети, да гнезди по високите **скалисти зъбери**, да вижда мършата от огромно разстояние и да учи **малките си** да намират храната си?

40:1, 2 ГОСПОД отново упреква Йов за неговото нахалство да обвинява **Всемогщия**. Ако е толкова мъдър и силен, несъмнено ще може да отговори на списъка от въпроси, който току-що е чул!

Б. Отговорът на Йов (40:3–5)

ГОСПОД пита **Йов** дали има някакво право да **спори** с Него и да Го **укорява** за провидението Му, след като знае толкова малко за творението и природата. Тогава **Йов** най-накрая заема правилното си място, като заявява: „**Ето, нищожен съм – що мога да Ти отговоря? Слагам ръка на устата си.**“ Поразен от всеобхватното знание на Господа, той решава да не говори повече.

В. Второто предизвикателство на Господ към Йов (40:6–41:34)

1. Господ призовава Йов да отговоря като мъж (40:6–14)

Но отговорът на Йов все още не е показание, затова **ГОСПОД** продължава да го увещава **от бурята**. Той предизвиква Йов да говори **като мъж**. Все пак Йов е обвинил Бога в несправедливост и Го е осъдил, за да оправдае себе си. Тогава нека сега да изиграе ролята на божество, като демонстрира всемогъщество и **гърми с глас като** Бога. Нека да седне на престола и да се облече с **превъзходство, величие, чест и достойнство**. Нека да излезе **гнева си** над виновните и да смири **горделивите**. Ако може да направи тези неща, тогава Господ ще признае неговата сила да бъде спасител сам на себе си.

2. Господ призовава Йов да размисли за вемота (40:15–24)

После Господ предизвиква Йов да размисли за **вемота, който** Той е **направил заедно с него**. Това изключва мнението на някои коментатори, че вемотът и левиатанът са *митологични* същества, широко известни в древни времена. Какво

предизвикателство би било едно измислено същество за едно действително създадено творение като човека?

Думата *веемот* е просто множествено число на обикновената еврейска дума за добитък (*веема*). Мередит Клайн обяснява:

Името *веемот*, разглеждано като подсилващо множествено число, ще означава „звяр във висша степен“, също както епитетът „първият плод на Божиите пътища“ (ст. 19а). Обърнете внимание на сходните превъзходни твърдения за левиатана (41:33, 34).³⁷

Бог представя *веемота* като първия от Неговите пътища – Експонат № 1 в животинското царство. Въпреки че не можем да определим със сигурност какво е това животно, ние знаем, че то е тревопасно, земноводно и необичайно силно. То обитава сенчести, блатисти райони и трудно може да бъде уплашено. Урокът е, че след като Йов не може да управлява дори това животно, как би могъл да управлява света?

Някои смятат *веемота* за хипопотам,³⁸ а някои преводи, като превода на Луи Сегон на френски, директно го превеждат по този начин. Но и с върховни усилия на въображението хипопотамът не може да бъде наречен „първият плод на Божиите пътища“ – слонът или мамутът може би биха били по-достойни за такъв епитет, но хипопотамът едва ли! Децата в зоопарка се смеят радостно на сладката, къса и дебела опашка на хипопотама – тя трудно може да се нарече **опашка като кедър!**

Някои християнски учени днес са убедени, че *веемотът* е животно, което понастоящем е изчезнало или може би живее в отдалечени части на африканската джунгла. Всъщност влечуго от типа на динозаврите доста добре съответства на описанието.³⁹

3. Господ призовава Йов да размисли за левиатана (гл. 41)

Бог не е отговорил пряко на оплакването на Йов. Той по-скоро му казва: „Трябва да се довериш на мъдростта, любовта и силата на Онзи, който е толкова велик, царствен и славен.“

41:1–9 Друго грандиозно земноводно създание е **левиатанът**, единствен по рода си в Божието творение. Може ли Йов да го впрегне? Бог иска отговор. „Пипни го веднъж и никога няма да посмееш да повториш; никога няма да забравиш боя“ (ст. 8 САП). Думата **левиатан** се използва в древната ханаанска литература за „седемглав морски дракон“, но както посочва Андерсен, това „не доказва, че левиатанът е митично чудовище и в тази поема.“⁴⁰

И днес ние използваме думи като *юли*, *август* и *ад*, без да вярваме в оригиналните буквални езически значения на самите думи. Употребата трябва да определя значението и тук Бог ясно призовава Йов да размисли за едно реално създание, въпреки че днес не можем да кажем със сигурност какво е то. Една популярна представа го приема за нилски крокодил и някои части от описанието добре подхождат на това влечуго.

Докато *веемотът* е предимно *сухоземно* животно, левиатанът е по-скоро *водно* създание. Човек не може да го хване с **кука** и **вдица**. Нито пък да го опитими или да го направи домашен любимец. То не става за деликатес за гошавка. Подобната му на броня външност издържа на **стрели** и **копия**, а **видът му** разколебава човека да си играе с него.

41:10, 11 Бог прекъсва описанието, за да зададе един много уместен въпрос: Ако хората изпитват такова страхопочитание към едно същество, което е просто творение, колко повече би трябвало да се страхуват от Него – Бога, който е създал творението, който е вечен, който не е за-

дължен на никого, който е Собственик и Създател на всичко? Клайн коментира:

Именно тук е основната идея на пасажа – от своята неспособност да подчини дори едно създание като него Йов трябва да разбере безумието на това, да се стреми към престола на Създателя.⁴¹

41:12–34 Бог продължава с описанието на левиатана. Телосложението му е масивно и **могъщата му сила** е огромна. Кожата му е твърдо защитно покритие. Той не може да бъде обуздан. **Устата** и **зъбите му** са като менгеме. Кожата и люспите му приличат на броня от застъпващи се плочки. С поетични средства Господ описва **кихането, очите, устата и ноздрите** му, които вдъхват ужас, когато животното бъде предизвикано. Силата на левиатана е огромна и плътта му е като желязо. От нищо не го е страх. Когато се раздвижи, той изпълва и най-храбрите сърца с ужас, а обикновените оръжия отскачат при удар в кожата му. Когато пълзи през тинята, оставя диря, сякаш коремът му е от натрошено стъкло. Той превръща водата във врящ **котел**, като оставя в нея бяла светеца **диря**. Дори да отчетем възможността за ориенталската употреба на голямо поетично преувеличение (хипербола), пак е трудно да приемем, че и най-големият крокодил може да бъде наречен „**цар над всички синове на гордостта**“.⁴²

Описанията на диви животни и може би динозаври в тези глави *отразяват* славата, силата и величието на Самия Бог. Те са Негово творение и Той целенасочено ги използва, за да илюстрира Своя собствен блясък и сила. Ето защо не е изненадващо, че Той започва с безобидни създания като кошутите и враните и постепенно увеличава размерите до най-големите от всички създания – *вештата* на сушата и *левиатана* в морето.

Г. Смиреният отговор на Йов (42:1–6)

Йов е поразен. Вече му е достатъчно! Той признава върховната власт на Бога. Признава, че е говорил безразсъдно с устата си. Сега, когато не само е **слушал за Господа**, но и **окоето му Го вижда**, той се отвърщава **от себе си и се кае в пръст и пепел**. Той, разбира се, не е видял Бога буквално,⁴³ но е получил такова ярко откровение на Неговата мъдрост, сила, промисъл и върховна власт, че то е равносилно на това, да види с очите си великия Бог.

В Йов 1:1 Йов е наречен „непорочен“. Тук, в края на книгата, той се гнуси от себе си. Най-отбраните Божии светии през вековете са преживявали същото.⁴⁴ Колкото повече човек расте в благодатта, пише Д. Л. Муди, „толкова по-долен става в собствените си очи“.⁴⁴⁵

V. Епилог: триумфът на Йов (42:7–17)

A. Господ избличава приятелите на Йов и ги възстановява (42:7–9)

Тогава ГОСПОД укорява Елифаз и двамата му **приятели**⁴⁶ за това, че са Го представили в погрешна светлина. Те са настоявали, че всяко страдание е наказание за грях. Но в случая на Йов това не е вярно. След това по заповед от Бога те принасят голямо **всезгаряне (седем бика и седем овена)**. Йов изпълнява ролята на посредник, като се моли за приятелите си, и в резултат на това присъдата им е отменена и Йов е приет от Бога.

B. Господ възстановява благополучието на Йов (42:10–17)

42:10–12 Веднага щом Йов се помолва за тях, Господ възстановява в обратен ред **двойното на това, което Йов е имал**

преди: два пъти повече овце, **камили, волове и магарици.**

42:13–17 Раждат му се **и седем сина и три дъщери**, с което семейството му се удвоява, тъй като вероятно той е продължавал да има първите си деца в рая. **Йов живее още сто и четиридесет години. ГОСПОД благославя последните дни на Йов повече от първите му дни. Така Йов умира стар и сит на дни.** При всичко това Йов не е похулил Бога, както е предричал Сатана.

Прекрасна проява на Божията благодат е, че Йов, който е бил така отвратително обезобразен от своята болест, след оздравяването си има изключително красиви **дъщери** (бащите обичат да се хвалят с хубавите си дъщери!). Значенията на техните имена са поучителни⁴⁷: **Еми-ма** („гълъб“), **Касия** („канела“, ароматна „канелена кора“) и **Керен-Апух** („рог за очен грим“⁴⁸). Йов **им дава и наследство** с *братята* им, което вероятно не е била типичната практика в патриархалната епоха.

VI. Заключение: поуки от книгата Йов

Всъщност загадката на човешкото страдание не е напълно обяснена. Както казва Уесли Бейкър:

Стигайки до края на книгата Йов, ние не виждаме ясно формулиран отговор. Тук няма нищо, което би задоволило логичната мисъл!⁴⁹

Можем обаче да бъдем сигурни в следните два факта:

На първо място страданието на Йов не е пряк резултат от негов личен грях. Бог свидетелства, че той е непорочен и праведен човек (1:8). Освен това Бог казва, че изводът на тримата приятели на Йов, че Бог го наказва за греховете му, не е правилен (42:8).

Второ, въпреки че Йов страда не защото е съгрешил, неговите изпитания *разкриват* гордост, самооправдаване и враждебност в сърцето му. Бог не го спасява, докато той не осъзнава собствената си нищожност и Божието величие (42:1–6), и докато не се помолва за своите приятели (42:10).

Ето някои от уроците, които можем да научим за страданието от книгата Йов:

1. Праведните не са застраховани от страданието.
2. Страданието не непременно е резултат от грях.
3. Бог е оградил праведните със защитна стена.
4. Бог не изпраща болести или страдания. Те идват от Сатана (Лука 13:16; 2 Кор. 12:7).
5. Сатана има известна власт над безбожните хора (савците и халдейците), свръхестествените бедствия (огън от небето), времето (силен вятър), болестите (язвите на Йов) и смъртта.
6. Сатана може да поразява човек с такива неща *само с Божие-то позволение*.
7. Често се казва, че Бог *прави* нещо, което Той *допуска* да стане. „Само доброто ли да приемаме от Бога, а злото да не приемаме?“
8. Ние трябва да *гледаме* на нещата като идващи от Бога, с Неговото позволение, а не от Сатана. „Господ даде и Господ взе.“
9. Бог не винаги обяснява причината за нашето страдание.
10. Страданието укрепва твърдостта.
11. Когато посещаваме страдащи светии, не бива да бъдем осъдителни.
12. Посещението ни трябва да бъдат кратки.
13. Човешките разсъждения са безполезни. Само Бог може да утешава съвършено.

14. В края на книгата Йов виждаме, че „Господ е много жалостив и милостив“ (Як. 5:11). Научаваме също, че поне *понякога* злото се обръща в добро още в този живот.
15. Търпението на Йов в страданията доказва Божията истинност.
16. Търпението на Йов доказва, че Сатана е клеветник и лъжец.
17. „Човекът е повече от нещата, които го заобикалят, и каквото и да сполети имота или семейството му, той трябва все така вярно да прославя Бога и да се уповава на Него, както преди.“
18. Трябва да бъдем внимателни, когато правим обобщаващи твърдения, не допускащи изключения.
19. Сатана не е нито всеприсъстващ, нито всемогъщ, нито всезнаещ.
20. Независимо че Бог допуска незаслужени страдания, Той продължава да бъде справедлив и добър.

От други части на Библията получавате допълнителна светлина за някои от причините, поради които Бог допуска Неговите светии да страдат:

1. Понякога това е резултат от неосъден грях в живота (1 Кор. 11:32).
2. Страданието е средство, чрез което Бог усъвършенства духовните плодове като търпение, твърдост, смирение (Римл. 5:3; Йоан 15:2).
3. То прочиства остатъка от нечистота в живота на вярващия, за да може Господ по-ясно да вижда Своето отражение в него (Ис. 1:25)
4. То прави Божието дете способно да утешава другите със същото утешение, с което то е утешавано от Бога (2 Кор. 1:4).
5. То дава възможност на светията да участва в неизкупителните страдания на Спасителя и така да Му бъде по-благодарен (Фил 3:10).
6. То е нагледен урок за създанията в небесата и на земята (2 Сол. 1:4–6), защото показва, че Бог може да бъде *обичан заради Самия Него*, а не само заради добрините, които дава.
7. То е уверение за синовна връзка, защото Бог наказва онези, които обича (Евр. 12:7–11).
8. То кара светиите да се уповават само на Бога, а не на своите собствени сили (2 Кор. 1:9).
9. То държи Божия народ близо до Бога (Пс. 119:67).
10. То е залог за бъдещата слава (Римл. 8:17, 18).
11. Бог никога не допуска да бъдем изкушени повече, отколкото сме способни да понесем (1 Кор. 10:13).

„Чули сте за твърдостта на Йов и сте видели края от Господа – че Господ е много жалостив и милостив“ (Як. 5:11б).

Крайни бележки

- ¹ (Въведение) Samuel Ridout, *Job: An Exposition*, p. 5.
- ² (Въведение) Събитията в Битие 1–11 се датират на около 2000 г. пр. Хр. и още по-рано, което се вижда от проследяването на родословията.
- ³ (1:1–3) „Други смятат, че това е областта източно от Едом в северна Арабия“ (*Библейски речник на Ревъл*, редактиран от Лорънс О. Ричардс, стр. 1138)
- ⁴ (1:4, 5) Charles Haddon Spurgeon, *Morning and Evening*, p. 721.
- ⁵ (1:6–12) В семитските езици „Божите синове“ е обичайно название на ангелите.
- ⁶ (2:1–10) Harold St. John, *Job, The Lights and Shadows of Eternity*, p. 9.
- ⁷ (гл. 3–31:Въведение) Ridout, *Job*, p. 33.
- ⁸ (гл. 3–31:Въведение) *The New Scofield Study Bible, New King James Version*, p. 595.
- ⁹ (гл. 3–31:Въведение) *Ibid.*, p. 598.
- ¹⁰ (гл. 4,5:Въведение) Ridout, *Job*, pp. 43, 44.
- ¹¹ (гл. 8:Въведение) *Ibid.*, p. 64.
- ¹² (9:32-35) Matthew Henry, „Job,“ in *Matthew Henry's Commentary on the Whole Bible*, III:59.
- ¹³ (10:8-12) St. John, *Job*, p. 17.
- ¹⁴ (11:1-12) Ridout, *Job*, p.31.
- ¹⁵ (13:20-28) Francis I. Andersen, *Job: An Introduction and Commentary*, p. 163.
- ¹⁶ (14:13-17) St. John, *Job*, pp. 17, 18.
- ¹⁷ (15:14-16) Ridout, *Job*, p. 84.
- ¹⁸ (19:25-27) Spurgeon, *Morning and Evening*, Devotion for April 21, Morning.
- ¹⁹ (19:25-27) *Ibid.*, p. 21.
- ²⁰ (20:20-29) G. Campbell Morgan, *Searchlights from the Word*, p. 145.
- ²¹ (22:21-30) Albert Barnes, „Job,“ in *Notes on the Old Testament*, II:3.
- ²² (23:1-9) Spurgeon, *Morning and Evening*, Devotion for November 19, Evening.
- ²³ (24:1-12) Ridout, *Job*, p. 124.
- ²⁴ (24:18-25) Andersen, *Job*, p. 213.
- ²⁵ (24:18-25) *Ibid.*
- ²⁶ (гл. 25:Въведение) Ridout, *Job*, p. 127.
- ²⁷ (26:5-13) *Ibid.*, pp. 133, 134.
- ²⁸ (28:1-11) Andersen, *Job*, p. 225.
- ²⁹ (28:1-11) *Ibid.*
- ³⁰ (31:38-40) Ridout, *Job*, p. 169.
- ³¹ (36:22-33) Цитирано в Otto Zöckler, „The Book of Job,“ in *Lange's Commentary on the Holy Scriptures*, IV:596.
- ³² (37:24) Andersen, *Job*, p. 268.
- ³³ (38:1-3) Ridout, *Job*, pp. 210, 211.
- ³⁴ (38:1-3) Цитирано от William Kelly in *Eleven Lectures on the Book of Job*, p. 278.
- ³⁵ (38:31-33) Spurgeon, *Morning and Evening*, Devotion for March 21, Evening.
- ³⁶ (38:34–38) Тъй като ст. 36 като че ли прекъсва обсъждането на метеорологичните явления в ст. 34–38, са били предлагани много други преводи. Еврейският оригинал действително е трудно разбираем.
- ³⁷ (40:15-24) Meredith G. Kline, „Job,“ in *Wycliffe Bible Commentary*, p. 488.
- ³⁸ (40:15–24) Барнс например използва следното описание, за да пригоди текста към хипопотам: „Огромната глава на животното с изпъкналостта на очите му, голямата ширина на муцуната му и чудатият начин, по който челюстта му е свързана с главата, е почти гротескна в своята грозота. Когато отвори челюстите си, огромната му уста с възрзов и месец език, въоръжена със страховити бивни, е особено поразителна“ („Йов“, II:247, 248). Проблемът в това описание на Барнс е, че макар да е много добро за *хипопотам*, бивните, месецата розова уста и т. н. не се срещат в *Йов!* Също така в Писанието не са описани

нито челюстта, нито главата или мучуната на всемота (гл. 40).

³⁹ (40:15-24) Вж. Ken Ham, „What Happened to the Dinosaurs?“ *ANSWERS to Some of the Most Asked Questions on Creation/Evolution* (Sunnybank, Australia: Creation Science Foundation Ltd., 1986). Вж. също Henry Morris, *The Remarkable Record of Job* (Grand Rapids: Baker Book House, 1990).

⁴⁰ (41:1-9) Andersen, *Job*, p. 289.

⁴¹ (41:10, 11) Kline, „Job,“ p. 488.

⁴² (41:12–34) Описанието на *левиатана* в Йов 41 напомня на плезиозавър – огромно морско влечуго от епохата на динозаврите, което днес общо взето се приема за изчезнало. Това описание наподобява и мистериозните създания, за които се твърди, че са забелязвани в езерото Лох Нес, Шотландия.

⁴³ (42:1–6) Възможно е Бог да се е явил на Йов в *теофания* – видима манифестация на Божията слава.

⁴⁴ (42:1–6) Някои други библейски личности, които са усещали своята собствена окаяна греховност в Божието присъствие, са Мойсей (Изх. 3:6), Исаия (Ис. 6:5), Петър (Лука 5:8), Павел (Деян. 9:4) и Йоан (Откр. 1:17).

⁴⁵ (42:1-6) Moody, *Notes from My Bible*, p. 62.

⁴⁶ (42:7–9) Интересно е да отбележим, че Елиу, четвъртият човек, който говори на Йов, не бива изобличен. Освен това той не се споменава повече в книгата. Неговият съвет явно е бил правилен и може би е използван като „преход“ между лошите съвети на приятелите на Йов и величествения отговор на Бога. Това се съгласува и с гореспоменатата теория, че Елиу е символ на Христос.

⁴⁷ (42:13–17) Ридаут вярва, че имената имат „божествена значимост ... Това са плодовете от изпитанията на Йов. Гълъбът символизира нежността и любовта на тъжната птица. Канелата говори за благоуханието, идващо от нараняването; а козметичният рог говори за „красотата вместо пепел“, която той е придобил. Любов, благоухание, красота – това ражда нашата скръб. Наистина няма по-красиви дъщери от тези.“ (*Йов*, стр. 263, 264)

⁴⁸ (42:13–17) Древните жени са подчертавали очите си с грим повече отколкото устните си. Всичко това илюстрира думите на Соломон, че „няма нищо ново под слънцето“!

⁴⁹ (Заключение) Wesley C. Baker, *More Than a Man Can Take: A Study of Job*, p. 128.

Библиография

- Andersen, Francis I. *Job: An Introduction and Commentary*. London: InterVarsity Press, 1976.
- Baker, Wesley C. *More Than a Man Can Take: A Study of Job*. Philadelphia: The Westminster Press, 1966.
- Delitzsch, F. „The Book of Job“ In *Biblical Commentary on the Old Testament*. Vol. 9, 10. Reprint. Grand Rapids: Eerdmans Publishing Co., 1971.
- Green, William Henry. *The Argument of the Book of Job*. Reprint. Minneapolis, MN: James & Klock Christian Publishers, 1977.
- Ham, Ken. „What Happened to the Dinosaurs?“ *Answers to Some of the Most Asked Questions on Creation/Evolution*. Sunnybank, Australia: Creation Science Foundation Ltd., 1986.
- Kelly, William. *Eleven Lectures on the Book of Job*. Reprint. Denver: Wilson Foundation, n.d.
- Kline, Meredith G. „Job.“ In *Wycliffe Bible Commentary*. Chicago: Moody Press, 1962.
- Minn, H.R. *The Burden of this Unintelligible World or The Mystery of Suffering*. Auckland, New Zealand: Whitcombe & Tombs Limited, 1942.
- Morris, Henry. *The Remarkable Record of Job*. Grand Rapids: Baker Book House, 1990.
- Ridout, Samuel. *The Book of Job: An Exposition*. Seventh Printing. Neptune, NJ: Loizeaux Brothers, 1976.
- St. John, Harold. *Job, The Lights and Shadows of Eternity* (pamphlet). New York: Bible Scholar, n.d.
- Zöckler, Otto. „The Book of Job.“ In *Lange's Commentary on the Holy Scriptures*. Vol. 4. Grand Rapids: Zondervan Publishing House, Reprint, 1960.

КНИГАТА НА ПСАЛМИТЕ

„Наистина мога да нарека тази книга анатомия на всяка част на душата, защото никой не може да изпита порив на духа, който да не е отразен в това огледало.

Всички сътрби, беда, страховете, съмнения, надежди, болки, дилеми и бури, които вълнуват човешките сърца, тук са изобразени като в истинския живот.“

Жан Калвин

Въведение

I. Уникално място в канона

Ако ви предстои да бъдете изоставени на необитаем остров със само една книга от Библията, коя бихте избрали?

Честно казано, надявам се никога да ми се налага да правя този избор, но ако това стане, мисля че ще избира Псалмите! Темите в тях са толкова всеобхватни, житейските преживявания в тях са така разнообразни и възхвалата им е така възвишена, че те биха ми осигурили богата духовна храна и мощно гориво за хваление и молитва за много дълго време.

Встъпителният цитат показва, че може би и Калвин би направил същия избор.

Греъм Скроджи вероятно също би дал своя глас за Псалмите. Ето какво казва той:

Колко пълни с прослава на Бога са тези Псалми! Възторжената душа нежно докосва клавишите на Сътворението, Провидението и Изкуплението и призовава небесата и земята, морето и небето, живите и неживите неща да хвалят Господа.¹

Често пъти, когато първоначално започваме да изучаваме Псалмите, ние се разочароваме от своята неспособност да видим последователен ход на мисли в някои псалми. Логичната последова-

телност понякога изглежда неправилна, понякога е скрита, а понякога като че ли напълно липсва. От помощ могат да ни бъдат две наблюдения на Алберт Барнс и К. С. Луис. Барнс казва:

Псалмите са предимно песни, т. е. поезия, пригодена за съпровод на арфа или лира, за съчетаване с инструментална музика. Това е поезия, писана, за да се *пее*, а не да се *чете*.²

По подобен начин и Луис обяснява:

Най-категорично Псалмите трябва да се четат като стихотворения; като лирика, с всичките ѝ свободи и формалности, с хиперболите ѝ, с по-скоро емоционалните, а не толкова логически връзки, които са характерни за лиричната поезия.³

Тези истини могат да ни помогнат да разбиеме псалмите по нов начин.

II. Авторство

Псалмите често са наричани „Псалмите на Давид“, но само около половината от тях (73) са пряко приписани на „сладкия псалмист на Израил“. Дванадесет се приписват на Асаф, десет – на синовете на Корей, два – на Соломон, и по един – на Мойсей, Етан, Еман и Езра. Четиридесет и девет, или почти една трета от Псалмите, са анонимни.

Мислейки за Псалмите обаче ние обикновено ги свързваме с живота на Давид. Един неизвестен автор красиво изразява това:

Арфата на Давид продължава да звучи в ушите ни, а Светият Дух е кристализирал за нас молитвите и хваленията на Есеевия син. Някой е казал, че архитектурата е замръзнала музика. Псалмите са музика на сърцето – понякога жални и тъжни, друг път радостни и ликуващи, или изпълнени с мрак и мъка, а понякога спокойни и блажени – музиката на душата на Давид, запазена от Духа, за да можем, като я чуем, да бъдем насърчени да се приближим към Бога.

III. Датиране

Псалмите са писани в продължение на период от около 1000 години – от Мойсей до Ездра (около 1400–400 г. пр. Хр.). По-голямата част от тях обаче са написани през 300-годишния период от Давид до Езекия (около 1000–700 г. пр. Хр.). По този начин се оказва, че Псалтирът е написан през същия период като целия Стар Завет (въпреки че Йов може би предхожда Мойсей).

IV. Исторически фон и теми

Псалмите са разделени на пет книги, всяка от които завършва със славословие. Славословието на Пета книга е целият 150-ти псалм.

Ф. У. Грант предполага, че Псалмите са подредени според темите, които разглеждат.⁴ Той обобщава всяка от петте книги на Псалмите, които присъстват в еврейската Библия, по следния начин:

1. Христос в Божия замисъл, източникът на всички благословения за Неговия народ Израил (Пс. 1–41).
2. Провалът, но и изкуплението на Израил в последните дни (Пс. 42–72).

3. Светостта на Бога в отношенията Му с Израил (Пс. 73–89).

4. Заместването на падналия първи човек от Втория и утвърждаването на света под Неговата ръка (Пс. 90–106).

5. Моралният завършек на божествените пътища, в който Бог и човекът най-накрая са заедно (Пс. 107–150).

Възможно е да съществува и паралел между тези пет книги и книгите на Пето-книжието. Вторият раздел на Псалмите например съответства на изкуплението от Египет; третият прилича на Левит по наблягането на светостта.

Самите Псалми могат да бъдат разделени на различни видове, макар че някои от тях могат да бъдат причислени към повече от един вид:

1. Исторически – свързани с някое определено събитие или събития в историята на Израил или в живота на псалмиста.
2. Месиански – разказващи за страданията на Христос и последващите ги слави.
3. Пророчески или милениални – разкриващи бъдещата скръб на Израил и следващата я епоха на мир и благоденствие.
4. Псалми на покаяние – разкриващи дълбоката изповед на греховете на псалмиста и молбата за прошка на разбитото му сърце.

5. Проклинащи – в тях псалмистът моли Бога да отмъсти на враговете на Своя народ.

Много други псалми са израз на лична или обща възхвала и поклонение на Бога, а други преразказват отношенията на Господа с Неговия народ.

Тълкуване на Псалмите

В настоящия коментар последователно се прави разлика между Израил и църквата. Много от псалмите, особено онези, които призовават за проклятие над безбожните, са били напълно уместни за

Псалм	Месия изобразен като	Изпълнение
2:7	Божия Син	Матей 3:17
8:2	Прославен от децата	Матей 21:15, 16
8:6	Владетел над всичко	Евреи 2:8
16:10	Възкръсва от смъртта	Матей 28:7
22:1	Изоставен от Бога	Матей 27:46
22:7, 8	Подиграван от враговете си	Лука 23:35
22:16	С прободени ръце и крака	Йоан 20:27
22:18	Хвърлен жребий за дрехите Му	Матей 27:35, 36
34:20	Костите Му няма да се строят	Йоан 19:32, 33, 36
35:11	Обвинен от лъжесвидетели	Марк 14:57
35:19	Мразен без причина	Йоан 15:25
40:7, 8	Наслаждава се в Божията воля	Евреи 10:7
41:9	Предаден от приятел	Лука 22:47
45:6	Вечният цар	Евреи 1:8
68:18	Възнесен в небесата	Деяния 1:9–11
69:9	Ревностен за Божия дом	Йоан 2:17
69:21	Дават Му оцет и жлъчка	Матей 27:34
109:4	Моли се за враговете Си	Лука 23:34
109:8	Мястото на предателя Му се дава на друг	Деяния 1:20
110:1	Владее над враговете Си	Матей 22:44
110:4	Завинаги свещеник	Евреи 5:6
118:22	Основният камък на Божия строеж	Матей 21:42
118:26	Идецията в Господното Име	Матей 21:9

Месианските псалми

юдеите, живеещи под закона, но не са подходящи изразни средства за вярващите от епохата на църквата. В настоящата епоха ние сме призвани да *обичаме* враговете си и да *правим добро* на онези, които ни използват злонамерено. Ако не отчетем тази важна диспенсиционна разлика, ще се сблъскаме със сериозни проблеми при тълкуването на Псалмите.

Всеки внимателен читател бързо ще забележи, че съществува тесен паралел между преживяванията на псалмиста, народа на Израил и Господ Иисус Христос. Те понасят преследвания, страдания, скръб, омраза и отхвърляне – както и възвишаване, слава и триумф. В настоящия коментар често посочваме тези сходства.

Приложение на псалмите

Макар не цялата Библия да е *адресирана* пряко към църквата, цялото Писание е *полезно* за нея. Ние можем да намерим утеха, поука, изобличение и съвети в псалмите, когато виждаме своите собствени опитности, отразени в тези на псалмиста.

И днес в църквата можем да извлечем важни поуки от учения, които са предимно еврейски. Еврейският храм може да бъде приет като преобраз на тялото на Христос, изградено от всички вярващи и обитавано от Светия Дух. Войните в псалмите ни говорят за нашата собствена духовна война срещу началствата и властите, срещу силите на мрака в

небесните места. Материалните благословения на Израил на земята сочат към нашите благословения в небесни места в Христос – и т. н.

Когато използваме тези ключове за разбирането на псалмите, те лесно придобиват богато значение за нас и много от проблемите в тълкуването им се разрешават.

Схема на изложението

I. Книга 1 (Псалми 1–41)

II. Книга 2 (Псалми 42–72)

III. Книга 3 (Псалми 73–89)

IV. Книга 4 (Псалми 90–106)

V. Книга 5 (Псалми 107–150)

Коментар

I. Книга 1 (псалми 1–41)

Псалм 1: Добрият живот

Книгата на Псалмите започва с разсейване на всеобщата илюзия, че истински добрият живот е греховният. Ежедневно целият свят е подложен на промиване на мозъка, като му се внушава, че истинското и трайно удовлетворение може да се намери само в задоволяването на желанията на плътта. Телевизията, радиото, киното и пресата единодушно тръбят, че свободата да правиш, каквото си искаш, е пътят към щастието. Животът в чистота се отхвърля като „пуритански“. Но псалмистът поставя нещата на правилните им места.

1:1 Истински **блаженият човек** е онзи, който пази пътя си чист от начина на живот **на безбожните**. В своите кон-

Заглавия на Псалмите

Заглавията на псалмите са много древни и вероятно част от свещения текст. Значението и целта на много от тях обаче са доста неясни и затова не сме коментирали повечето от тях. Не би имало особена полза всеки път просто да повтаряме: „Не знаем какво означава това!“

такти с тях той избягва съучастие в делата им и дори мълчаливото одобрение на техните грехове и подигравки. Това не означава, че блаженият човек се изолира напълно от безбожните. Напротив, той им свидетелства за „грях, правда и съд“, като се стреми да ги доведе при Христос – единствения извор на трайна наслада. Блаженият човек е истински приятел на безбожните, но не е техен партньор.

1:2 Не можем да си представим блажен човек, който да не е и човек на Божията книга. Той е ненаситен за **Словото на ГОСПОДА**. Обича Библията и **размишлява върху нея ден и нощ**. Така неговият собствен живот се обогатява и той се превръща в канал за благословение и на другите.

1:3 Човекът, отделен от греха и посветен на Писанията, има всички качества на едно силно, здраво и плодно дърво:

1. Посадено⁵ при водни потоци – той

има непресъхващ източник на храна и освежаване.

2. **Дава плода си на времето си** – такъв човек проявява плодовете на Духа и действията му са винаги навременни и уместни.

3. Неговият **лист не повяхва** – духовният му живот не е подвластен циклични промени, а се характеризира с постоянно вътрешно обновление. Както казва Д. Л. Муди, „всички Господни дървета са вечнозелени.“⁶

Такъв човек **ще преуспява** във **всичко**, което предприема. Разбира се, причината за това е, че той живее в близко общение с Господа и следователно цялата му дейност е ръководена от Светия Дух. Единственият начин да бъдеш ефективен и успешен в християнския живот, е да си воден от Божия Дух. Самоволните действия са огромна загуба на време, пари и усилия!

1:4 С безбожните не е така; те нито са здраво вкоренени, нито са плодоносни, трайни и благословени. Също **като плявата** те са лишени от съдържание и стабилност. Когато връхледят житейските бури, те се оказват нетрайни. Един силен **вятър ги отвява**.

1:5 Безбожните няма да устоят в съда. Те, разбира се, ще застанат пред Бога на Съда пред Големия бял престол. Но мисълта е, че там те няма да имат истинска защита. Образно казано, те няма да имат на какво да стоят! При това няма да получат място **в събранието на праведните**; завинаги ще бъдат изключени от общността на онези, които са спасени по благодат чрез вяра в Господ Иисус Христос.

1:6 Каква е причината за всичко това? **ГОСПОД познава пътя на праведните.** Той не само *знае* какъв е техният живот, но също така и го *одобрява*. Какъв контраст с края на греховния живот – вечната смърт!

Но нека отново подчертаем, че веч-

ната участ на човека *не* се определя от начина, по който той живее. Определящият фактор е дали той някога е бил новороден чрез вяра в Иисус Христос. Праведният човек е онзи, който е изповядал своя грях и е приел Господ Иисус Христос за свой личен Спасител. Неговият праведен живот е резултат от новия му живот в Христос. **Безбожен** човек е онзи, който отказва да признае своята нужда и да преклони коляното си пред Господ Иисус. Той предпочита да запази греха си, вместо да приеме Спасителя, и така подпечатва своята участ.

Псалм 2: Неизменната наредба

За да поставим този псалм в правилния му контекст, трябва да отправим погледа си напред към края на Голямата скръб, непосредствено преди славното завръщане и началото на царуването на Господ Иисус Христос. Тогава широка федерация от владетели и нации ще се обедини в страстна решимост да попречи на Христос да поеме властта над световното царство.⁷

2:1–3 Но такава обединение ще се окаже безполезно упражнение. „**Защо**“, пита псалмистът, „**езичниците** и юдейският **народ** влизат в такъв безнадежден заговор? Как езическите **царе** и юдейските владетели могат изобщо да си помислят, че някога ще успеят в бунта си **против** властта на **ГОСПОДА** и **Неговия Помазаник**?“

2:4–6 Бог **в небесата** ще се смее на тяхната глупава наглост. Той ще се присмива на стиснатите им юмруци и разпалените им лозунги. Техните самохвалства и заплахи са като цвърченето на мишка пред лъв!

Накрая Бог ще излезе от Своето млчание. Когато проговори, това ще стане с такъв **гняв** и с такава **ярост**, че враговете му ще бъдат ужасени. Те ще чуят Неговото неотменимо решение: „**Аз** поставих **Своя Цар на Сион, светия Си хълм!**“

След като Бог веднъж е прогласил това решение, изгълнението му е така сигурно, като че ли вече е станало.

2:7 Тогава и Самият Христос ще прибави Своето свидетелство. Той ще разкрие, че първо в личен разговор Отец Му е казал: „**Ти си Мой Син, Аз днес Те родих.**“ Тази **наредба** може да бъде разбрана най-малко по четири начина. На първо място, в истински смисъл Христос е Син на Бога *от вечността*. В Деяния 13:33 обаче този стих е цитиран във връзка с *въплъщението* на Христос. В трети смисъл Христос е роден във *възкресението* – „първородният от мъртвите“ (Кол. 1:18). И последно, някои предполагат, че „днес“ се отнася за *бъдещия ден*, в който Христос ще бъде коронясан за Цар.

2:8 Но Отец добавя: „**Поискай от Мен и Аз ще ти дам за наследство народите, и за притежание – земните краища.**“ С други думи, Бог Отец е обещал всемирно владичество на Своя Син. Цялата земя ще се покори под Неговата власт и управлението Му ще се простира от край до край.

2:9 И последно, Бог е дал на Христос властта да се разправя с всяко непокорство и бунт. Той **ще строши с желязна тояга** онези, които се надигат против Него, както се раздробява **грънчарски съд**. От други Писания научаваме, че Христос ще упражнява тази власт, когато се завърне на земята и по време на Своето хилядолетно царуване. Преди да се възцари, Той ще унищожи онези, които не познават Бога и не се покоряват на евангелието. След това, по време на Хилядолетното царство, Христос ще управлява с желязна тояга, като наказва всеки бунт веднага щом той надигне грозната си глава.

2:10, 11 След това чуваме гласа на Светия Дух. Във вълнуващ еангелизационен призив Той увещава **царете** и владетелите да обичат **ГОСПОДА** и да

Му **служуват**. Отхвърлянето на Неговия призив означава гибел, а ако Му се доверят, това ще им донесе сигурност и истинско блаженство.

2:12 Да се довери на своя Създател, е най-смисленото, логично и разумно нещо, което човек може да направи. От друга страна, най-неразумното нещо, което човекът може да стори, е да не вярва и да не се покорява на Всемогъщия.

Псалми 3: Урок по настроения

Ако сме подвластни на бързо променящи се настроения, можем да се насърчим от факта, че Давид също е бил такъв човек! В този псалм той преминава от мрачно отчаяние до спокойна увереност.

3:1, 2 В началото Давид е ужасен от враговете си. Превъзхождащият им брой всъя страх в сърцето му. Какво е един срещу толкова много? Освен това той се измъчва от презрителните им подигравки. Те подмятат, че неговият грях е отсякъл всяка надежда за божествено **спасение** за него.

Ст. 2 завършва с мистериозната дума **Села**. Тъй като това е първият от общо 71 случая, в които тя се появява в Псалмите, ще се спрем тук, за да я коментираме накратко. За съжаление нашите бележки ще бъдат по-скоро признание за невежество, отколкото обяснение! Простият факт е, че *ние не знаем* какво означава тази дума. Всичко, което можем да сторим, е да изброим някои от предлаганите възможности и да оставим на читателя сам да реши кое изглежда най-подходящо.

1. *Села* може да означава усилване на гласовете на певците или инструменталния съпровод – т. е. да се пее или свири по-силно. Кресчендо!
2. Може да означава пауза или почивка, все едно се казва: „Спри и помисли за това.“
3. „В Септуагинтата тази дума е преведена като *диапсалмос*, което озна-

чава или по-силно свирене, *форте*, или по-вероятно инструментална интермедия.“⁸

4. Някои смятат, че тя означава повторение, като *да капо*.
5. Може да означава край на куплет (музикална част).
6. Може да означава дори поклон в израз на почит и уважение.

3:3 В ст. 3 настроението в псалма се променя. Давид повдига очите си от враговете си към **ГОСПОДА**. Това изцяло променя перспективата му. Той незабавно осъзнава, че в лицето на Йахве има своя **щит**, източник на **слава**, и Онзи, който **възвисява главата** му. Като негов **щит** Господ му осигурява свършена защита от нападенията на враговете му. Като негова слава Господ го удостоява с почит, достойнство и защита вместо срама, укорите и клеветите, трупани върху него. Като такъв, който възвисява главата му, Господ го насърчава и го издига.

3:4 Вдъхновен от тези велики и истинни мисли за Бога, Давид прибягва към **ГОСПОДА** в молитва и получава незабавно уверение, че молбата му е чута и е получила своя отговор. Бог отговаря **от светия Си хълм** – това е мястото на храма в Ерусалим, където Бог обитава сред Своя народ.

3:5, 6 Уверен в закрилата на Йахве, псалмистът ляга и заспива. Това е най-сладкият сън, дар от Бога за онези, които се уповават на Него и в най-тежките обстоятелства.

След спокойна нощ Давид се събужда със съзнанието, че Господ е успокоил нервите му, изопнати от страх и мрачни предчувствия. Сега той има куража да застане без страх срещу враговете си, дори да го заобиколи **многохиляден народ!**

3:7 Но това не означава, че молитвата вече не е необходима. Благодатта, която ни е укрепила снощи, няма да стигне и за днес. Ние имаме нужда от нова Божия благодат всеки ден. Затова Давид отно-

во се обръща към Господа за спасение, с вярата, че Бог ще **порази в челюстта всичките му врагове** и ще **строши зъбите** им.

3:8 За Давид Йахве е единственият, който може да спаси някого; **спасението** е само от **ГОСПОДА**. Затова Давид Го моли да благослови Своя **народ**, като продължи да му показва Своего чудно спасение.

Главоломните емоции на този Божи човек може би ще бъдат по-разбираеми, ако погледнем отново към заглавието на този псалм:

„Псалм на Давид, когато бягаше от сина си Авесалом.“

Предводителят на враговете на Давид е *неговият собствен син!* Би било достатъчно тежко, ако противниците му бяха чужди нашественици, но фактът, че те са предвождани от бунтовния син на Давид, прави скръбта и горчивината му далеч по-тежки.

Псалм 4: Тайното успокоително на Бога

4:1 Когато Давид влиза в Господното присъствие, той се обръща към Него с думите **„Боже на правдата ми“**. Това изразява мисълта, че на Бога на правдата може се да разчита да съди Давид справедливо. Хората могат да го хулят и отхвърлят, но Бог знае каква е истината и ще направи така, че справедливостта да възтържествува!

После Давид добавя: **„В притеснение Ти ми даде простор.“** В Новия превод на Дарби това е предадено така: „В утеснение Ти си ме разширил.“ Обикновено ние приемаме утеснението като нещо, което свива обхвата и размера на своя обект, но Бог използва притеснението, за да произведе духовно разрастване! Благополучието допринася малко за нас, но трудностите произвеждат растеж и зрялост. Спърджън е казал:

Страх ме е, че цялата благодат, която съм извлякъл от своите спокойни и лесни дни и щастливи часове може да не струва повече от един грош. Но добрините, които съм получил от своите нещастия, болки и скърби, са направо несметни. Колко много дължа на чука и наковалнята, на огъня и пилата! Страданието е най-добрата част от обзавеждането в моя дом.⁹

Като си спомня как Бог е отговарял на молитвите му в миналото, когато е бил в притеснение, Давид се чувства свободен да моли Бога да го **чуе** отново.

4:2, 3 Непосредственият повод за молбата на Давид може да се открие в ст. 2–5. Той е злепоставян и клеветен от безпринципни хора. Тези злостни критици калят името му, очернят характера му и петнят репутацията му с неоснователни обвинения и явна **лъжа**.

Давид ги пита **докога** ще продължава безумната им ярост против него и им напомня, че усилията им да го съборят, са безплодни, защото Самият Бог е на неговата страна: „**ГОСПОД си е отделил предпочобния Си!**“ Онези, които се упоават на Господа, са като „зеницата на окоето Му“ (Зах. 2:8). Техните имена са връзани на дланите на ръцете Му (Ис. 49:16). Той ги чува, когато Го призовават, и бърза да им помогне. Така Давид предугажда аргумента на Павел в Римл. 8:31: Ако Бог е на наша страна, кой може успешно да застане против нас?

4:4 Враговете на Давид ще постъпят добре, ако охладят страстите си. Ако **треперят** от гняв, за това трябва да има справедлива причина. Изразът „**треперете и не съгрешавайте**“ е цитиран в Ефесяни 4:26 (като „гневете се, но не съгрешавайте“ – бел. прев.), но там той е отправен към вярващите, за да им напомни, че е правилно да се гневят *заради Бога*, но никога заради себе си. Разбира се тук, в Псалм 4, думите са отправени към безбожните, за да ги предупредят за

опасността гневът им да прерастне в насилие. Докато лежат будни в тишината на нощните часове, те трябва да изследват сърцата си и да признаят глупостта на това, да се борят срещу Бога. Такива трезви размисления ще потопят в мълчание клеветите им и ще осуетят злите им кроежи.

4:5 В смел благовестителски порив Давид съветва безбожните да съчетаят житейската **правда** с вяра в **ГОСПОДА**. „Направете правдата своя жертва“ (Желино). Но това могат да сторят само онези, които **се упоават на ГОСПОДА**.

4:6 Мнозина искат благополучие и щастие. Те постоянно копнеят да видят някакво **добро**. Но проблемът е, че искат благословение без Благославящия и добро без Благодетеля. Те искат всички добрини на живота с Христос, но не искат Него.

В контраст с тях Давид се обръща пряко към Първоизточника на всяко добро с думите: „**Издигни над нас светлината на лицето Си, ГОСПОДИ!**“

4:7 Неговата **радост** в Господа далеч надхвърля радостта на безбожните, когато хамбарите им са претъпкани със зърно и бъчвите им преливат от вино. „Никога богатите реколти на жито и вино не са ми носили радост като радостта, която Ти влагаш в сърцето ми“ (Нокс).

4:8 Увереността в Господната вседостатъчност успокоява душевното въълнение на псалмиста. Сега той може да **легне в мир** и да **спи**, като знае, че **ГОСПОД** го **прави да живее в безопасност**. Каква промяна е предизвикала молитвата само за осем кратки стиха!

Псалм 5: Сутрешна молитва

Заглавието на Псалм 5 е:

За първия певец. На флейти. Псалм на Давид.

Тъй като много от псалмите имат подобни на това заглавия, нека повторим, че много изследователи приемат тези за-

главия за част от боговдъхновения текст. В някои библейски преводи заглавията са включени в текста като първи стих (съгласно оригиналната еврейска Библия). Някои учени смятат, че всъщност заглавията принадлежат към края на съответния предходен псалм, но доказателствата за това са неубедителни. Големият проблем с тези заглавия е, че значенията им често са неясни. В Псалм 5 то означава музикален съпровод, но в други случаи може да се указва мелодията на друга песен, по която може да се пее съответният псалм. Заглавието на Псалм 57 например гласи: „По музиката на *Не унищожавай*.“ Това може да е било името на добре известна по онова време песен. Понякога значението е толкова съмнително, че преводачите на НПБКДж предпочитат да транслитерират направо еврейските думи. Псалм 16 например е наречен „*Миктам*“¹⁰ на Давид“. За наше щастие насладата ни от Псалмите не зависи от това, дали напълно разбираме заглавията им.

Псалм 5 е сутрешна молитва, в която Давид размишлява за контрастното отношение на Бога към праведните и безбожните.

5:1, 2 Отначало той моли Бога да чуе не само думите му, но и да **обърне внимание** на размишленията му. Това е разумна молба. Светият Дух може да разбира и размишленията ни също така лесно, както и думите, които изговаряме.

Псалмистът моли Бога да чуе освен размишленията му и звука на неговото **викане**. Това може да означава нещо повече от просто думи; то предполага самата интонация и най-дълбоките и искрени нотки на гласа.

Като се обръща към Господа с думите „**Царю мой и Боже мой**“, Давид разкрива топлото, лично, интимно отношение с Господа, на което се радва. С думите „**защото на Теб се моля**“ той показва, че истинният Бог е Единственият, на

когото той се моли – „на Теб и само на Теб“. Взаимоотношението му с Бога е изключително.

5:3 Молитвите на Давид на се случайни, а редовни. Всяка сутрин Господ чува неговия глас. Всяка сутрин Божият човек приготвя жертва на хваление и молба и очаква Господ да му се открие през деня. Твърде често ние не бдим за Божия отговор. „Ние пропускаме много от отговорите“, казва Ф. Б. Мейър, „защото се изморяваме да чакаме на пристанищата завръщащите се кораби.“

5:4–6 При постоянно съзнание за присъствието на враговете си, Давид укрепва увереността в молитвата си с разбирането за Божията святост и правда. Вярващите имат вътрешен достъп до престола на благодатта. Но с безбожните не е така. **Бог** не може да бъде толерантен към каквато и да е форма на **безбожието**. **Злият** не може да пренощува при Него. **Горделивите** не могат да бъдат удостоени с аудиенция при този Цар. Той мрази всички злодеи – истина, която опровергава разпространения мит, че Бог е само любов и е неспособен да мрази! Божията святост изисква Той да накаже всички лъжци и да мрази всички убийци и измамници.

5:7 За разлика от злите си врагове Давид има незабавен достъп до Господното присъствие благодарение на **изобилната** и неизменна Божия **милост** и благодат. В дух на дълбоко благоговение Давид, както всички благочестиви юдеи, се покланя към Неговия **Свят храм**. Тъй като храмът е построен едва след смъртта на Давид, гук думата най-вероятно се отнася за скинията, също както в 1 Царе 1:9; 3:3 и 2 Царе 22:7.

5:8 Измъчен от **враговете** си, Давид моли Господ да покаже Своята правда, като го води безопасно сред обкръжаващите го опасности и като направи пътя му кристално ясен.

5:9 След това псалмистът предста-

вя сериозни причини, поради която Бог трябва да защити Своя праведен слуга и да накаже безбожните врагове. На думите им не може да се вярва. Техните **сърца**, техните мисли и мотиви са изцяло покварени и предадени на **лукавство**. **Гърлото им** е като **отворен гроб**, смърдящ на гнилоч и готов да погълне своите жертви. Те са закоравели и лицемерни ласкатели.

5:10 Тяхната гибел е справедлива. Те трябва да понесат вината си. Злите им кроежи трябва да се върнат като бумеранг върху тях самите. **Неизброимите им престъпления** изискват те да бъдат прогонени. Най-големият им грях е, че **са се разбунтували против** Господа Бога.

5:11, 12 Но докато Бог осъжда враговете Си, нека Неговите приятели винаги да имат повод да **се радват** и да **ликуват**, защото Той е тяхното прибежище – силно и сигурно. Нека всички, които обичат Йахве, да Го величаят като свой неизменен Закрилник! Без съмнение Бог покровителства праведния; **Той ще го обгради с благодат като със щит**.

Псалм 6: Двойна беда

Достатъчно лошо е да страдаш от тежка болест, но скръбта на Давид е допълнително утежнена от мъчителния натиск на противниците му. Те вероятно злорадстват от мисълта, че състоянието му е безнадеждно.

6:1 Давид тълкува своята болест като удар от Бога, предизвикан от някакъв грях. И ние самите често правим това; често пъти това е първата мисъл, която минава през ума ни. И понякога тази диагноза е правилна – някои болести действително са причинени от неизповядан грях в живота на явяващия (1 Кор. 11:30). Но това в никакъв случай не е винаги така. Бог често допуска болестта като трамплин, чрез който да изяви Своята сила и слава (Йоан 9:3; 11:4), като средство за принасяне на духовни пло-

дове (Римл. 5:3), за да предотврати грях (2 Кор. 12:7), като естествен резултат от прекомерна работа (Фил. 2:30) или напреднала възраст (Екл. 12:3–6).

Винаги, когато ни поразил болест, първото нещо, което трябва да направим, е да се уверим, че в живота ни няма неизповядан грях. После трябва да помолим Господа да постигне Своите цели чрез болестта и да ни изцели. След това е правилно да потърсим помощта на лекари и лекарства, но трябва да внимаваме нашето упование да бъде в Господа, а не в средствата, които Той използва (2 Лет. 16:12). Всяко изцеление е от Бога, било то свръхестествено, или обикновено. Ако в някой особен случай Господ реши да не ни изцели, тогава Той ще ни даде благодат да страдаме или да умрем. Обикновено не ни се дава благодат за умирање, докато не се нуждаем от нея.

6:2, 3 Молбата на псалмиста за изцеление е ярка и изразителна. Той линее. **Костите** му постоянно го болят. Дори и целият му вътрешен живот – чувствата, интелектът и волята му – са засегнати. Но **ГОСПОД** като че ли се бави с отговора. **Докога** ще се бави милостивото изцеление на страдалеца?

6:4 Давид моли **Господа** да прекрати това, което изглежда като безразличие, и да **спаси** живота му от болест и смърт. Единствената му надежда за спасение от страданието е неизменната **милост** на Йахве.

6:5 После следва един необикновен аргумент за изцелението, а именно, че ако Давид умре, това няма да бъде от полза за Бога. Докато е жив, той може да си спомня за Господа и да Го слави. Но ако умре, Бог ще бъде забравен. Тялото без духа няма да може да **Го слави**.

Този аргумент е в известна степен основателен, що се отнася до тялото, защото трупът е лишен от памет и от силата да хвали Бога. Но що се отнася до духа и душата, размислите на Давид отразяват

ограниченото познание, което старозаветните светии са имали за живота отвъд смъртта. Благодарение на по-цялостното откриване, което Христос донася, сега ние знаем, че когато един вярващ умре, той напуска своето земно тяло и отива да бъде с Христос, което е много по-добре (Фил 1:23). Той е далеч от тялото и е у дома при Господа (2 Кор. 5:8). Така че вярващият не е в забравата на някакъв сън на душата, а е в съзнателно състояние в присъствието на Господа, където Го хвали и Му се покланя.

В полза на Давид трябва да кажем, че той използва по един чудесен начин светлината, която има, като я влита в своите молитви. Ако и ние така използвахме в молитвите си превъзходната светлина, която имаме, какъв ли образец на молба и възхваля биха били те!

6:6, 7 Можем да добием известна представа колко дълбоко е нещастieto на псалмиста от неговото описание на положението му. Той е напълно изтощен от охкане и стенание. **Всяка нощ** облива възгласниците си с плача си и **измокря леглото си със сълзите си**. Очите му са хлътнали от дълбоката му **скръб** и зрението му се губи **заради** потисничеството на **всичките му врагове**. Изглежда, че животът му е докрай изгълнен със страдание и той повече не може да издържи.

6:8–10 Но молитвата променя нещата. Чрез тайната, загадъчна комуникация на Светия Дух той получава уверението, че **ГОСПОД** е чул гласа на **плача** му и **молитвата** му е получила отговор. Укрепен от тази увереност, той заповядва на **враговете** си да се разпръснат. Заплахите им вече не го плашат, защото разбира, че те **внезапно** ще стигнат до позорно поражение, когато Господ се надигне, за да ги накаже.

Каква промяна, Господи, извършва с нас, един къс час, прекаран с Тебе!

Какви дълбоки рани заздравяват,
пустини пак с роса се напояват.
Ний падаме на колене
във страх и грижи,
но ставаме и вече слънце е огряло.
Привеждаме се слаби и унили,
надигаме се в смелост, с нови сили.
Защо тогава вършим таз неправда
към себе си и другите –
като не ходим в сила,
а често сме отчаяни, угрижени,
страхливи!

А Ти си обещал спасение, кураж
и радост,
в молитва щом извикаме към Тебе!

по Ричард Шевеникс Тренч

Псалм 7: Викът на угнетения

Еврейското заглавие определя този псалм като *Шигаюн* на Давид, който той изпя на **ГОСПОДА** поради думите на **вениаминеца Хус**. Ф. У. Грант пише, че думата *шигаюн* означава песен на пътешественика или звучен, ентузиазизиран химн, в който писателят е завладян от своето въодушевление. Хус, субектът на тази ода, е от същото племе като Саул и вероятно е бил един от неговите помощници. Във всеки случай той е бил злостен враг на Давид. НПБКДж превежда *шигаюн* като „размисление“, други версии го превеждат като „оплакване“.

7:1, 2 В страстна молба Давид се моли за спасение от своите преследвачи. В противен случай той ще бъде като безпомощно агне, нападнато и отвлечено от **лъв**, отпуснато и безжизнено.

7:3–5 Хус явно е обвинявал Давид в дълъг списък от престъпления, които вероятно са включвали опити за покушение над живота на Саул и набези над продоволствените бази на царя. Но Давид отстоява своята невинност. Той не е вършил тези неща. **Ръцете** му не са **ограбвали**. Той не си е отмъстил на царя дори когато е имал възможността да го стори.

Ако наистина е извършил тези неща, тогава е готов да понесе последствията – да бъде преследван, заловен, смазан и убит.

7:6–8 Но понеже това не е така, Давид смело призовава **ГОСПОДА** да **стане в гнева Си**, да накаже **враговете** му и да защити невинния. Той обрисова картина, в която Бог устройва огромен съдебен процес. В съдебната зала се събира голямо множество. Йахве сядат на съдийския престол да **съди народите**. Всичко, което Давид иска, е да бъде съден **според своята правда и чистота**. Това може да звучи като върховна самонадеяност, но трябва да помним, че Давид не претендира за абсолютна праведност във всяка област от живота си, а само по отношение на тези отправени към него обвинения.

7:9–11 Ст. 9 изразява вековния копнеж на потиснатия Божи народ. Всяко благочестиво сърце жадува за деня, когато царството на злото ще достигне своя край и **праведните** ще наследят земята. Този ден ще дойде, когато Христос се завърне да установи Своето царство. Дотогава праведният **Бог**, който познава мислите и мотивите на всеки човек, е **щит** и защитник на **правите по сърце** и **праведен съдия, който се гневи всеки ден на безбожния**.

7:12, 13 Бог разполага с добре поддържано въоръжение. Ако безбожният не се покае, **Той ще наостри меча Си** и ще опъне **лъка Си**, за да изстреля **стрели с огнени остриета**. Всички оръжия на Бога са смъртоносни!

7:14–16 В края Давид е убеден, че неговият враг ще пожъне онова, което е посял. Неговият грях ще се развие по известния път на зачеване, бременност, раждане и смърт. Отначало врагът **зачева** заговор да убие псалмиста. Скоро след той прелива от зли замисли. Така се ражда неговият коварен план. Но той се обръща против него. Той пада в своя собствен капан и цялото **зло и насилие**, които е подготвял за псалмиста, се сто-

варват на собствената **му глава** по необяснима ирония на обстоятелствата.

7:17 Тази безпристрастна справедливост подтикна Давид да издигне сърцето си към **ГОСПОДА** в благодарност и да **възпява Името на ГОСПОДА, Всевишния**.

Псалм 8: Какво е човек?

Бог е неопикуемо велик. За разлика от него човекът е трогателно мъничък. Независимо от това Бог е удостоил човека с огромна слава и почит. Чудото на този факт спира дъха на Давид.

8:1 Величието на **БОГА** е очевидно в цялото Му творение, стига само човек да има очи да го види. Всяка област от естествените науки изобилства с доказателства за мъдростта и силата на Твореца. Божията **слава** надвишава **небесата**. Планетите, звездите, безкрайната вселена, дават само частична представа за това, колко велик е всъщност Бог. При все това мъдрите хора на този свят продължават да пренебрегват доказателствата, все едно че не съществуват.

8:2 Но **кърмачетата** в своята невинна вяра възпяват Божието величие със своите простички химни. Точно както казва Христос, Бог е скрил тези неща от мъдрите и разумните, а ги е открил на нервръстните (Мат. 11:25).

Независимо дали мислим за **децата** в буквалния смисъл на думата, или за онези ученици на Господа, които имат детска вяра в Него, те всички в един съвсем реален смисъл образуват защитна стена за Господа **заради противниците** Му. Те често могат да смълчат някой враждебно настроен към Бога човек с един невинен въпрос или наивна забележка. Също както е достатъчна съвсем малка игличка, за да се спуска голям балон, така и тези простички последователи на Агнето често сричат големите претенции на онези, които отричат Божията ръка в творението и Неговия промисъл!

8:3 Някоя наука не изразява Божието величие и човешката нищожност по-красноречиво от астрономията. Простият факт, че разстоянията трябва да се измерват в светлинни години (разстоянието, което светлината изминава за една година), илюстрира същността на нещата. Светлината изминава около 300,000 км за секунда, а една година се състои от 31.5 милиона секунди. Това означава, че грубо пресметнато светлината изминава около 9.5 трилиона километра само за една година! А някои звезди са отдалечени на милиарди светлинни години от земята. Не е чудно, че наричаме такива изчисления астрономически.

Един поглед към нощните **небеса** ще породи у нас велики размисли за Бога. **Луната и звездите са дело на Неговите пръсти!** Когато си мислим за неизброимите множества звезди, за огромните разстояния във вселената и за силата, която държи планетите в орбитите им с математическа прецизност, ние можем само да се удивляваме.

8:4 Погледнато относително, планетата земя е една прашинка във вселената. Ако това е така, какво е един **човек**, кацнал на тази планета? Въпреки това Бог се интересува от всеки отделен човек! Той има лично, близко отношение с всяко човешко същество.

8:5 Бог е **направил** човека по Своя собствен образ и по Свое собствено подобие. Макар и **по-долен** от Бога,¹¹ човекът е получил от Него някои способности, каквито няма никое друго създание на земята. Всичко, направено от Бога, е наречено добро, но оценката за създаването на човека е „*твърде добро*“.

8:6-8 Като Негов представител на земята Бог е **направил** човека **владелец над всички видове животни, птици, риби** и влечуги. Не е останало нищо неподчинено на него.

Но писателят на Евреи ни напомня, че в настоящото време не виждаме човека

да се радва на такава неоспорима власт (Евр. 2:5-9). Кучетата го лаят, змиите го хаят, птиците и рибите бягат от него. Обяснението е, че когато грехът е влязъл в света чрез Адам, човекът е изгубил своята безусловна власт над по-низшето творение.

Божията цел обаче стои. Той е становил, че човекът действително ще има тази власт, а нищо не може да попречи на постигането на Божиите цели. Затова, макар точно сега да не виждаме всички неща подчинени на човека, ние виждаме Исус – Онзи Човек, чрез когото човешката власт в крайна сметка ще бъде възстановена. Когато Христос е дошъл на земята, Той е станал временно по-долен от ангелите, за да може като Човек да умре за човечеството. Сега Той е увенчан със слава и чест и седи до Божията десница. Един ден Човешкият Син Христос ще се завърне да царува на земята като Цар на царете и Господ на господарите. По време на Хилядолетното царство властта, която е била отнета от първия Адам, ще бъде предадена на Последния Адам.

8:9 Тогава изкупеният народ на Бога ще запее с ново разбиране: „**Господи, БОЖЕ наш, колко е величествено Името Ти по цялата земя!**“

Псалм 9: Денят на възмездието

Ако надписът на този псалм в халдейската версия е верен, в него **Давид** празнува своята победа над Голиат. Но той очевидно гледа отвъд този триумф към окончателната победа на Бога над Неговите врагове. Този псалм представлява акростих, подреден според първата половина от еврейската азбука.¹²

9:1, 2 Сладкият певец на Израил е въздушевен от **всичките чудни дела** на Бога. Тук той не мисли толкова за делата Му при сътворението или изкуплението, а по-скоро за Неговите грандиозни под-

визи, с които поразява враговете на народа. Давид отдава цялата слава на Бога – не на себе си или на човешките оръжия и умения. С всяка частица от същевременно си той почита и възвеличава **Името на Всевишния**. Примерът на неговата любов и посвещение на Господа ни кара да си дадем сметка колко често ние самите сме студени и неотзивчиви.

9:3, 4 После той си спомня за епичната Божия битка, макар че окончателното изпълнение на думите му няма да настъпи преди Второто пришествие на нашия Господ Исус Христос. Един поглед към Него ще накара **враговете да се върнат назад** и да побягнат. Те ще **паднат** в панически хаос и ще **погинат**, преди да успеят да избягат. В този ден праведните ще бъдат оправдани от Царя на Неговия славен **престол**. Най-накрая земята ще вкуси истинското правосъдие.

9:5, 6 Езическите потисници ще бъдат остро **порицани** и всички врагове на Израил ще потънат във вечно забвение. Те ще бъдат погребани в развалините на своите превъзрасяни цивилизации. Градове, които сега изглеждат вечни, ще бъдат напълно заличени от лицето на земята. Имена като Вашингтон, Москва или Отава ще бъдат забравени завинаги.

9:7, 8 Всички врагове ще изчезнат, но **ГОСПОД** ще **седи на Своя трон до века**, все така праведен и достоен за доверие, какъвто винаги е бил. Блестящ от слава на Своя **престол**, Той ще управлява **света** с абсолютна **справедливост** и към всекиго ще постъпи съвсем честно. Павел използва първата част на ст. 8 в своето послание в Атина, като обяснява, че активното действащо лице в този бъдещ съд ще бъде възкресеният Господ Исус Христос:

Бог, без да държи сметка за времената на невежеството, сега заповядва на всички хора навсякъде да се покаят, защото е назначил ден, когато ще съди света справедливо чрез Човека, когото

е определил; за което е дал уверение на всички, като Го е възкресил от мъртвите (Деяния 17:30, 31).

9:9, 10 За **угнетените** множества на земята Бог ще бъде висока кула и сигурно **прибежище**. Всички, които Го **познават, ще се упоават на Него** със съзнанието, че Той никога не е разочаровал доверието на Своя народ.

9:11, 12 Израил не само ще **пее псалми на ГОСПОДА**, но и ще играе мисонерска роля сред езическите **народи**, като разказва за чудното спасение на Господа и напомня, че Онзи, който **търси сметка за кръвта** на Своите, все пак не е бил безразличен към техните страдания – молитвите им не са останали без отговор.

9:13, 14 Но времето на Хилядолетното царство още не е дошло. Ст. 13 и 14 разстърсващо ни връщат към тъжното настояще! Давид все още се нуждае от Божията **милост**, която да го защити от врага, за да бъдат **поргите на Сион** отново огласени от ехото на щастливите му хвалебни песни.

9:15 После той отново се пренася напред във времето, когато антисемитските **народи** ще паднат **в ямата, която** са изкопали за юдеите, и ще се оплетат **в мрежата**, която са простряли за древния Божи народ. Историята се повтаря – един друг Аман ще бъде обесен на бесилката, която самият той е приготвил за Мардохей.

9:16 **ГОСПОД** отново ще въздаде правосъдие, като накара безбожните да жънат онова, което са посели. Бог не е за подиграване. Значението на „Села“ не е ясно. Възможно е да означава усилване (вж. коментара към Псалм 3).

9:17 Когато Давид казва, че **безбожните ще се обърнат към Шеол**, той не ограничава значението на думата само до безтелесното състояние или гроба. Тук контекстът подсказва, че става въпрос за пъкълa и вечната смърт. Това е съд-

бата на всички народи, които забравят Бога.

9:18 Също така сигурно е, че **сиромашът няма да бъде вечно забравен**. Нокс превежда стиха така: „Гърпението на измъчените няма да бъде напразно.“ Всичко, на което те се надяват, ще се изпълни във времето на Хилядолетното царство.

9:19, 20 Мислите на Давид за идещото царство на правда пораждат у него копнеже то да настъпи по-скоро. Той се моли **ГОСПОД да стане**, за да осуети човешките кроежи и да **съди народите**. Когато застанат в присъствието на Всесилния Съдия, те с ужас ще осъзнаят какви жалки, смъртни **хора** са всъщност.

Псалм 10: Обществен враг номер едно

Тук псалмистът използва акростих, базиран на втората половина от еврейската азбука¹³, за да опише върховния злодей. Понеже този „Обществен враг номер едно“ прилича на самото въплъщение на греха, ние естествено го свързваме с „Човека на греха“, който ще се издигне в началото на седемгодишния период на Скръбта. Този „Син на погибелта“ ще се противи и ще се превъздига над всеки така наречен бог или обект на поклонение. Като седне в Божия храм в Ерусалим, той ще обяви себе си за Бог (2 Сол. 2:3, 4). Онези, които откажат да му се поклонят, ще бъдат изложени на икономически санкции, преследване и дори смърт.

Божие мълчание (10:1)

В началото на псалма се сблъскваме с въпроса, който рано или късно всички си задаваме: „**Защо ГОСПОД мълчи**, когато праведният страда, а безбожният царува необезпокояван?“ Именно такива загадки включват в действие вярата ни, като ни насърчават да се доверяваме, когато не разбираме, и ни призовават да издържим докрай.

Молитвата на угнетения (10:2)

С нетърпима арогантност **безбожните** безмилостно преследват безпомощните светии. Какво би могло да бъде по-подходящо за тях от това, да понесат същата участ, която **те са измислили** за праведните?

Характерът на врага (10:3–11)

10:3, 4 За безбожния е характерно да **се хвали** с нещата, които възнамерява да направи. В своята необузdana мания за забогатяване той богохулства и **презира ГОСПОДА**, защото боготворенето на златото е отхвърляне на Бога. Той се смята за самодостатъчен. Не изпитва нужда от Бога и живее, като че ли Той никога не е съществувал.

10:5, 6 Всичко сякаш става така, както **безбожният** иска. По някакъв начин той успява да избегне проблемите, които измъчват другите хора. Ръководните принципи, които Бог е постановил за Своя народ, са **много далеч** от безбожния човек – той не може да проумее духовните истини и божествените принципи. Присмива се **на всичките си врагове** с крайно **презрение**. Мисли си, че никога нищо няма да наруши сигурността му и докато е жив, ще се наслаждава на безгрижно съществуване.

10:7, 8 Когато той е наоколо, можете да чуете ужасни ругатни. Ако в момента не мами някого, вероятно тормози някой друг! Той никога не говори за нещо гравивно, устата му е пълна само с престъпление и опустошение. Като всички други бандити, той причаква в ненаблюдавани, **тайни места**, за да нападне от **засада невинните** – когато минават покрай него, той ги застрелва. Постоянно дебне нищо неподозиращия и **сиромаха**.

10:9–11 **Като лъв в ловещето си** той лежи в готовност да се хвърли неочаквано върху плячката си. Като ловец хваща своите жертви **в мрежата си** – било чрез изнудване, грабителство, под-

купи, заплахи, робство или смърт. Нещастната жертва е съкрушена, повалена от огромната сила на злодея. В отчаянието на страдалеца му се струва, че **Бог** го е **забравил**, че гледа в друга посока и **никога няма да види** затруднението на Своето дете.

Викът на праведните (10:12–18)

10:12, 13 Но идва времето **ГОСПОД** да се намеси, като **издигне ръката Си** за да осъди потисника и да окаже милост на угнетения. Защо да позволява на силите на злото да упорстват в своето коварство и безбожие? Защо да мислят, че Бог **никога няма да изследва** техните престъпления?

10:14, 15 Бог *наистина* вижда. Той внимателно отчита всеки акт на несправедливост и злина, **за да отплати** заслужено в един бъдещ ден. Ето защо **сиромашът** **ненапрасно се предава** на Бога. Не се ли е доказал Бог като приятел на сирачето? Господ ще чуе вика на праведните и ще **строши ръката на безбожния**, като извади наяве **безбожието му**, докато го накаже докрай.

10:16 Този ден на възмездие ще настъпи, когато световните царства станат царство на нашия ГОСПОД и на Неговия Христос. Тогава безбожните и враждебни **езициници** ще **погинат**, както е предсказано от пророк Исаия:

Ето, ще се посрамят и опозорят всички, които ти се гневят, противниците ти ще станат като нищо и ще погинат. Ще ги потърсиш и няма да ги намериш – онези, които се карат с теб. Като нищо, като че ги няма, ще станат онези, които воюват против теб. Защото Аз, ГОСПОД, съм твоят Бог, който подкрепям десницата ти и ти казвам: Не бой се, Аз ще ти помогна“ (Исаия 41:11–13).

10:17, 18 Можем да бъдем напълно уверени, че ГОСПОД ще **чуе** и ще отговори

на молитвите **на смирените**. Той ще им даде благодат за всяко изпитание и ще се приведе ниско, за да се убеди, че **правото** е жребият **на сирачето и угнетения**. Славете Бога, идва денят, когато **земен човек вече** няма да **потиска** бедните и беззащитните!

Псалм 11: Защо да бягам, когато мога да вярвам?

Псалм 11 е противоотрова за мрачни вести. Когато всички новини са лоши – войни, насилие, престъпления, корупция и политическа нестабилност – **Давид** ни напомня, че можем да се издигнем над обстоятелствата на живота, като насочим погледа си към Господа.

Изглежда, че когато Давид е отворил входната си врата, е нахлул обезумял от страх вестносец. Лицето му било бледо и изпито, очите му били изцъклени от възбуда, а устните му треперели. На пресекулки той разказал за надвиснала беда и посъветвал Давид да потегли към планините. Този псалм е отговорът на Давид на отчайващия и обезсърчителен съвет на песимистичния гостенин.

11:1–3 Отначало Давид посочва простото си упование в **ГОСПОДА** като свое убежище: „Защо да *бягам*, когато мога да *вярвам*?“ После той упреква мрачния вестносец за това, че е обезпокоил неговия мир. Обърнете внимание, че текстът от ст. 1б до 3 съдържа думите на носителя на злия слух. Той започва с **„Бягай като птица във вашите планини.“** Все едно е казал на Давид: „Ти си дребен и беззащитен като малка птичка. Сега е най-добре да бягаш. Престъпниците имат превъзходство, въоръжени са до зъби и са готови да убият порядъчните и почтени граждани. Законът и редът се изпариха и **основите** на обществото рухват. Каква надежда мислиш, че има за праведен човек като теб?“

11:4–6 Каква надежда? **ГОСПОД**,

разбира се! **ГОСПОД е в светия Си храм** и нищо не може да спре изпълнението на намеренията Му! Неговият **престол е в небесата**, стабилен и непоклатим, без значение дали на земята се издигат или падат царства. И въпреки че нищо не може да смути Божия мир и спокойствие, Той пак се интересува от делата на **човешките синове**. Той не просто наблюдава какво става по земята, но постоянно прави морална оценка на **праведния и безбожния**. Макар че Бог е безгранична любов, **душата Му мрази** хората, които вършат насилие. Той ще **навали** буря от осъждане върху тях; дъждът ще бъде **примки от огън и сяр**, а **вятърът** – изпепеляваща жег

11:7 Както мрази жестокия човек, така Бог обича праведния. Бог Самият е **праведен и Той обича праведни дела**. Окончателната награда на праведните ще бъде да стоят в Божието присъствие.

И така, ние не бива да се отчайваме от новините. Вълните на враждебните обстоятелства могат много да се надигат срещу нас в даден момент, но приливът на непреодолимите Божии цели със сигурност накрая ще ги победи.

Навред е Той
и всичко на мощта Му служи.
Делата Му са благослов,
пътеката Му – светлина.
Неведоми са пътищата Му
по цялата земя,
но знам, за всичко Той полага
съвършени грижи.

Псалм 12: Човешките думи и Божиите думи

12:1 Всеобщият упадък на верността сред хората, особено в тяхната реч, предизвиква молитвата в първи стих:

Спаси ме, Господи; благочестието е мъртво; в този паднал свят верните сърца са станали рядкост (Нокс).

12:2 После са отправени три конкретни обвинения срещу невярното поколение:

Лъжи: Те са виновни не само за явни измами, но и за „невинни“ лъжи, полуистини, преувеличения и неизпълнени обещания.

Ласкателство: Те засипват другите с неискрени комплименти. Похвалата не е ласкателство; тя се превръща в ласкателство, ако приписва на даден човек качества, които е явно, че той не притежава. Ласкателството обикновено има някакви зли или користни мотиви.

Двуличие: Те мислят едно, а казват нещо съвсем различно. Като Макиавели те практикуват лицемерие и кроят интриги.

12:3, 4 Вековният копнеж на верните Божии светии е Сам **ГОСПОД** да смълчи **ласкателните устни** на безбожните, Той да закове езиците на онези, които се хвалят, че техните принципи **ще надвият**, че имат пълна свобода да говорят каквото си искат, без да ги интересува какво мисли някой друг.

12:5, 6 В отговор на **стенанието на страдащите и сиромасите ГОСПОД** обещава да **стане** и да им „даде спасението, за което жадуват“ (Желино). А онова, което е обещал, Той със сигурност ще изпълни. Неговите обещания **са чисти като сребро, претопено в пещ от пръст, пречистено седем пъти** – с други думи, като най-чистото познато сребро. В Божиите думи няма измама, няма ласкателство, няма двусмислие, няма заблуда. На тях може напълно да се разчита.

12:7 Затова вярващият инстинктивно се обръща към **ГОСПОДА** за защита **от това поколение** – защита не само от неговите атаки, но и от всяка форма на компромис или съучастничество с него.

12:8 Последният стих е описание на „това поколение“ – **безбожното** поколение, което постоянно **обикаля** злонамерено **наоколо**, възвишава **подлостта** и се

присвива на добродетелите. Това е поколение, описано в Притчи 30:11–14:

Има поколение, което кълне баща си и не благославя майка си. Има поколение, което е чисто в очите си, но пак не е измито от нечистотата си. Има поколение – колко високомерни са очите му и клепачите му са надгигнати! Има поколение, чиито зъби са като мечове и челюстните му зъби – като ножове, за да пояжда сиромасите от земята и немотните отсрещ хората.

Псалм 13: Докога?

Четири пъти тази дума се отронва от устните на Давид: „Докога?“ Жестоко преследван от врага (може би Саул), Давид се чуди защо Божията колесница се бави. Никога ли няма да дойде помощ, която да го освободи от четирите бремена, които го смазват?

1. Струва му се, че Бог го е забравил.
2. Изглежда му, че Бог го е отсякъл от благостта Си.
3. Всеки ден душата му е тежко потисната.
4. Измъчва се от постоянното унижение да е на губещата страна.

13:1–4 Бог трябва да обърне внимание на тежкото положение на Давид и бързо да изпрати помощ, за да предотврати две нещастия. Първото би било смъртта на Давид, а второто – тържествувашката хвалба на неговия **враг**. Ако Господ не се намеси бързо да възстанови светлината в очите на Давид, те скоро ще се затворят завинаги в **смъртта**. Ако Йахве не промени хода на събитията, враговете скоро ще се хвалят, че са победили и Давид е напълно съсипан.

13:5, 6 Обаче няма съмнение какъв ще бъде изходът. Псалмистът вярва, че отговорът е вече на път. Уповавайки се на Господната **милост**, той знае, че ще продължи да живее, за да отпразнува своето спасение от противника си. Пред-

вкусвайки това **спасение**, той може да **пее** хваления на **ГОСПОДА** за Неговата безгранична грижа.

Този псалм е като много от нашите изпратени ни от Бога изпитания – те започват със стон, но завършват с песен!

Псалм 14: Веруюто на безумния

14:1 Веруюто на безумния е „**Няма Бог**“. Той не *иска* да има Бог и затова отрича Неговото съществуване. Това е ирационална позиция. На първо място то е претенция за всезнание, защото всъщност твърди: „Аз зная всичко. Не е възможно да съществува Бог отвъд границите на моето знание.“ На второ място такава нагласа претендира за всеприсъствие, нейната идея е: „Аз присъствам на всички места едновременно и не е възможно Бог да съществува някъде във вселената, без аз да зная за това.“ Освен това такава разбиране пренебрегва Божиите чудеса в творението – необятността на вселената, изумително прецизното движение на планетите, удивителната пригодност на земята да поддържа живота, сложното устройство на човешкото тяло, фантастичния строеж и действие на човешкия мозък и необикновените свойства на водата и почвата.

Вземете за пример пригодността на земята да поддържа живота. Хенри Бош посочва следните примери за грижливия и удивителен замисъл на Бога:

Земята се върти около оста си със скорост приблизително 1,600 км/ч. Ако скоростта ѝ беше 160 км/ч дните и нощите ни щяха да бъдат десет пъти по-продължителни и нашата планета щеше да изгаря през деня и да замръзва през нощта. При такива условия растителността не би могла да съществува!

Ако земята беше малка като Луната, гравитацията щеше да бъде твърде слаба, за да задържи достатъно атмосфера

за нуждите на човека; но ако беше голяма колкото Юпитер, Сатурн, или Уран, силната гравитация би направила движението на хората почти невъзможно. Ако бяхме близо до слънцето като Венера, жегата би била непоносима; ако бяхме отдалечени като Марс, всяка нощ щяхме да имаме сняг и лед, дори и в най-топлие региони. Ако океаните бяха наполовина на настоящите си размери, щяхме да получаваме само една четвърт от валежите, които падат сега. Ако бяха с една осма по-големи, годишните валежи биха се увеличили четирикратно и тази земя би се превърнала в обширно, непригодно за обитаване тресавище.

Водата замръзва при 0°C. Но ако океаните замръзваха при тази температура, това би било пагубно, защото тогава интензивността на топенето в полярните региони не би могла да компенсира замръзването и ледът би се натрупвал с течение на вековете! За да предотврати такава катастрофа, Господ е сложил сол в морето, за да промени точката му на замръзване.¹⁴

Вероятността всичко това да е станало случайно, е твърде малка, за да заслужава обмисляне. Ето защо Библията казва, че атеистите са безумни. Те са *морално* безумни. Това не е въпрос на коефициент на интелигентност, а на коефициент на нравственост.

Божията оценка за тези безумци е, че са **поқварени** и **вършат гнусни дела**. Има тясна връзка между убежденията на човека и неговото поведение. Колкото по-ниска е неговата представа за Бога, толкова по-нисък е и неговият морал. Или като причина, или като следствие, атеизмът и агностицизмът са свързани с поқварения живот. Барнс пише:

Вярата, че няма Бог, като цяло се корени в желанието на човека да води порочен живот или пък е нагласа, възприемана от

онези, които на практика живеят такъв живот, с желанието да продължат да постоянстват в поқварата си и да избегнат страха от бъдещо възмездие.¹⁵

14:2, 3 Когато ГОСПОД поглежда от небото, за да види дали някой от потомците на Адам постъпва разумно, като търси Бога, Неговите открития са тъжни. И по природа, и в практиката си човекът е грешник. Оставен сам на себе си, той никога няма да потърси Бога. Единствено чрез служението на Светия Дух хората могат да осъзнаят своята нужда от Бога и Неговото спасение.

Павел цитира от първите три стиха на този псалм в Римл. 3:10–12, за да покаже, че грехът е засегнал цялото човечество и цялото естество на всеки отделен човек. В самия псалм Давид не визира цялото човечество, макар че описанието му несъмнено е подходящо; той пише това за откритите богопротивници в контраст с праведните. Именно тези атеисти са отстъпили от истинския и живия Бог. Те са морално поқварени. От тях Бог не може да намери и един, който да върши добро, няма ни един.

14:4 Тяхното безумие се вижда от начина, по който се отнасят към Божия народ. Ако разбираха как Бог защитава бедните и наказва греха, те нямаше да поглъщат вярващите, като че ли това е нещо съвсем в реда на нещата, като да ядат хляб! Ако познаваха Божията добротата и строгост, нямаше да допуснат молитвата да отсъства от живота им.

14:5, 6 Когато Господ застане на страната на невинния, неправедните ще бъдат ужасени. Те винаги са се подигравали на бедния за неговата проста вяра, но сега ще видят, че онзи Бог, когото са отричали, е неговото прибежище.

14:7 Ще настане велик ден, когато Месията дойде от Сион, за да спаси Своя народ. За Израил ще настане безкрайна радост, когато еврейските светии на

Христос бъдат окончателно освободени от плен сред народите, отричащи единствения истински Бог.

Псалм 15: Човекът, когото Бог избира

15:1 Темата на Псалм 15 е човекът, когото Бог избира за Свой приятел. Макар това да не е казано в този псалм, основното изискване за това, човек да влезе в Божието царство, е да бъде новороден. Без да е новороден, никой не може да види или да влезе в царството. Човек може да преживее това раждане от горе по благодат, чрез вяра, и то по никакъв начин не е свързано с неговите достойнства и заслуги.

Взет сам за себе си, този псалм като че ли казва, че спасението по някакъв начин е свързано с праведния характер на човека или неговите добри дела. Но разгледан в светлината на цялото Писание, той само посочва, че спасителната вяра е онази вяра, която се изразява в живот на святост. Също като Яков в своето послание, Давид тук казва, че истинската вяра в Господа се изразява чрез добрите дела, описани в този псалм.

Между другото, псалмът не претендира да представя пълен списък с добродетелите на един гражданин на Сион. Този портрет е примерен, но със сигурност не е изчерпателен.

15:2 Преди всичко гражданинът на Сион **ходи непорочно**. Непорочният човек е човек със стабилен морал. Той не е едностранчив, а всестранно мислещ и уравновесен.

Второ, гражданинът на Сион върши онова, което е праведно. Той внимава съвестта му да бъде чиста от грехове. Би предпочел да отиде на небето с чиста съвест, отколкото да остане на земята с нечиста.

На такъв човек може да се разчита, че **говори истината от сърцето си**. Той по-

скоро би умрял, отколкото да излъже. Дадената му дума го обвързва. Неговото да означава да и неговото не – не.

15:3 ... с езика си не клевети. Няма да го чуете да клюкарства за другите. Злословието и клеветата са далеч от устните му. Той възпитава езика си да изгражда, а не да убива!

Той не **прави зло на приятеля си**. Цялото му желание е да помогне, да насърчи и да поучи. Когато чуе някоя пикантна клюка за **ближния си**, той я оставя да умре на място. Може да се разчита, че няма да я каже на никого.

15:4 За него границите на морала не са размити. Той прави разлика между греха и правдата, тъмнината и светлината, злото и доброто. Той презира **подлеца**, в смисъл, че открито свидетелства против неговото безбожие. От друга страна той явно одобрява всеки в семейството на вярата и застава на негова страна.

След като веднъж е дал обещание, го изпълнява, дори ако това означава финансова загуба. Един вярващ например може да се съгласи да продаде къщата си за 85,000 долара. Преди документите да са подписани, той разбира, че е могъл да я продаде 90,000 долара на голяма компания. Но вече е дал думата си на първия купувач и ще спази договора.

15:5 Божият приятел **не дава парите си с лихва**, т. е. на друг член на Божието семейство. Според Мойсеевия закон един израилтянин е можел да вземе пари с лихва на езичник (Втор. 23:19, 20), но му е било забранено да иска лихва от друг евреин (Изм. 22:25; Лев. 25:35–37).

Ако евреите под закона са били водени от този принцип, колко повече трябва да го наблюдават християните, живеещи под благодатта!

И накрая, праведният човек не **приема подкуп против невинния**. Той мрази изкривяването на правосъдието и опровергава старата поговорка, че „всеки си има цена“.

Това е образът на човека, който живее за Бога във времето и във вечността. А всъщност и никой друг не би могъл да се чувства добре в Божието присъствие!

Псалм 16: Христос възкръсна!

Ключът към разбирането на Псалм 16 се намира в Деяния 2:25–28, където Петър цитира ст. 8–11а като пророчество за възкресението на Христос. Нека тогава да сложим ключа в ключалката и да чуем как нашият чудесен Спасител се моли на Своя Отец непосредствено преди смъртта Си.

16:1, 2 Като съвършен човек, изцяло зависим от **Бога**, Христос проси защита от Онзи, който е Неговото единствено прибежище. По време на тридесетте Си години живот на земята Спасителят не само признава Бога за Свой Господар, но и с радост Го изповядва като изгарящата страст на Своя живот. Думите „**вн от Теб няма добро за Мен**“ не са отрицание на безгрешността на Спасителя, а просто вълнуващо свидетелство, че за Христос Бог е напълно достатъчен. Това свидетелство може да се сравни с Пс. 73:25: „Кого имам освен Теб на небето? И на земята не желая нищо друго освен Теб.“

16:3 Централното място на Бога в живота на Месията обаче не изключва дълбоко уважение към **светиите на земята**. Всъщност двете са неразделни – да обичаш Бога означава да обичаш Неговия народ (1 Йоан 5:1, 2). Господ Иисус счита Своите светии за благородните **на земята**, хората, в които е **цялото Му благоволение**. Ето едно подобно свидетелство и на един стар Божи светия:

От първия си ден до настоящия час ми е било оказвано най-голямото благоволение, на което може да се радва едно смъртно и грешно същество. Общението ми е било с превъзходните на земята и всеки от тях е полагал върховните въз-

можни усилия да ми окаже благост заради Господа.¹⁶

16:4 В ярък контраст с истинските поклонници на Бога са хората, които се покланят на **други богове**. Идолопоклонството неизбежно носи множество **скърби** в живота на онези, които го практикуват. Може би една от най-тежките присъди, които се стоварват върху идолопоклонниците, е, че те заприличват на нещата, които обожествяват. Светият Божи Син се гнуси от всеки контакт с **техните възлияния от кръв**. Той няма дори да спомене **имената им** по начин, който би предполагал толерантност към тях или езическите им ритуали.

16:5, 6 Що се отнася до Неговия личен живот, отбраният дял на Христос и Неговата **чаша** е **ГОСПОД**. Цялото Му богатство и наслада са в Бога. Господ пази границите на Неговото **наследство**. Мислейки за това, колко мъдро и чудесно Отец е планирал всеки детайл от Неговия живот, той го сравнява с **приятно** имение в разкошна местност, и с **наследство**, което се състои само от **прекрасни** неща. Ако ходим с Бога, ние също можем да Го славим за начина, по който е подредил нашия живот. Когато се оплакваме, показваме липса на доверие в Божията мъдрост, любов и сила.

16:7 Тук Христос слави **ГОСПОДА** за верността, с която Му е осигурявал водителство и **съвет** през целия Му живот. Дори в часовете на безсъние, докато се е молел и разсъждавал над Божието Слово, **сърцето** Му Го е наставлявало. Вместо да бъде пропиляно, това време е било осветено за Негова утеха и благословение. Колко често това преживяване на Христос се е повтаряло в живота на Божиите хора!

За не една прекрасна песен, лееща се в светлината,
ще кажат певците: „Научих я в мрака.“

И не един тържествен химн, що Бога слави,
се е родил от стонове в скръб и окови.

Неизвестен автор

Останалите стихове на Псалм 16 са цитирани от Петър в деня на Петдесетница като пророчество за възкресението на Христос:

Защото Давид казва за Него: „Винаги гледах Господа пред себе си; понеже Той е отдясно ми, за да не се поклатя. Затова се зарадва сърцето ми и развесели езикът ми, а още и плътта ми ще престоява в надежда; защото няма да оставиш душата ми в ада, нито ще допуснеш Твоя Светия да види изтление. Изявил си ми пътищата на живота; в присъствието Си ще ме изпълниш с радост.“

Братя, нека да ви кажа свободно за патриарха Давид, че умря, и беше погребан, и гробът му е при нас и до днес. И така, понеже беше пророк и знаеше, че Бог с клетва му беше обещал, че ще постави един от неговите потомци на престола му, той предвидя и каза за възкресението на Христос, че нито Той беше оставен в ада, нито плътта Му видя изтление. Този Исус Бог възкреси, на което ние всички сме свидетели. И така, като се възвиси до Божията десница и взе от Отца обещанието на Светия Дух, Той изля това, което вие сега виждате и чувате (Деяния 2:25–33).

Сега обърнете внимание на изводите, които прави Петър (повечето от които ние никога не бихме могли да извлечем от пасажа):

1. Давид е говорел за Христос (ст. 25). Не е възможно той да е говорел за себе си, защото неговото тяло все още е в гробница в Ерусалим.
2. Като пророк псалмистът е знаел, че Бог ще възкреси Христос, преди Той да се възцари на Своя престол.

3. Затова Давид предсказва, че Бог няма да позволи душата на Христос да остане в ада, нито ще допусне тялото Му да се разложи.

4. Бог действително е възкресил Христос и онова, което става в деня на Петдесетница, е резултат от Неговото прославяне до Божията десница.

Като имаме предвид това въведение, нека сега разгледаме заключителните стихове на този псалм.

16:8 Най-напред Месията недвусмислено заявява, че винаги е поставял **ГОСПОДА пред Себе Си**. Йахве е бил Онзи, за когото Той е живял. Той никога не е правил нищо своеволно; всичко е било извършено в покорство на волята на Неговия Отец.

Понеже е отдясно ми, няма да се поклатя. В Библията десницата говори за: сила (Пс. 89:13), безопасност (Пс. 20:6), почит (Пс. 45:9; 110:1), веселие (Пс. 16:11), благоволение (Пс. 80:17), подкрепа (Пс. 18:35).

В конкретния случай тя е свързана с безопасност и сигурност.

16:9, 10 Уверен в постоянната Божия грижа и закрила, Спасителят посреща бъдещето със спокойствие. **Сърцето Му се радва. Душата му ликува** и тялото Му е в безопасност. Той знае, че **Бог няма да остави душата Му в Шеол, нито ще допусне тялото Му да види изтление.** С други думи, Христос ще бъде възкресен от мъртвите.

Споменаването на **Шеол** изисква известно обяснение. Това е думата, използвана в Стария Завет за гроба, за „подземния свят“ и за безтелесното състояние. Тя е еквивалентна на новозаветната гръцка дума „Хадес“ („ад“). Шеол изразява не толкова географско местоположение, колкото *състоянието* на мъртвия – отделянето на личността от тялото. Тази дума се използва за описа-

ние на състоянието на всеки, който е умрял, без значение дали е вярващ, или невярващ. От друга страна новозаветният еквивалент, Хадес, се използва само за *невярващи*. Шеол е твърде неопределена, неясна дума. Тя не дава ясна картина на живота след смъртта. Всъщност тя е израз по-скоро на несигурност, отколкото на познание.

В Новия Завет всичко това се променя. Христос е извадил на светлина живота и нетлението чрез благовестието (2 Тим 1:10). Днес знаем, че когато един невярващ човек умре, неговите дух и душа преминават в състояние на страдание, наречено Хадес (или „ад“, Лука 16:23), докато тялото му отива в гроба. Духът и душата на вярващия отиват в небесата, за да бъдат с Христос (2 Кор. 5:8; Фил. 1:23), докато земното му тяло отива в гроба.

Когато Спасителят казва „... **няма да оставиш душата ми в Шеол**“, Той разкрива Своето предварително знание, че Бог няма да допусне Той да остане в безтелесното състояние. Макар да *влиза* в Шеол, Той не остава там.

Бог не допуска да се развие обичайния процес на разлагане. По чудотворен начин безжизненото тяло на Христос е запазено от **изтление** в продължение на три дни.

16:11 В последния стих нашият благословен Господ изразява пълната увереност, че **Бог ще Му изяви пътя на живота – пътя** от смъртта обратно към **живота**. А този **път** в крайна сметка ще го отведе обратно в небесата, в Божието **присъствие**, където Той ще се наслаждава на **пълнота от радости и веселия навеки**.

Псалм 17: Вечната загадка

Когато вършим зло и страдаме заради него, нашата съвест ни казва, че наказанието ни е справедливо. Но съвсем друго

е, когато нашето страдание не е свързано с никакво зло, което сме извършили! Този вид страдание, „страданието заради правдата“, както го нарича Петър, е вечна загадка за Божието дете.

Давид е понесъл голям дял от това страдание. Но освен това е знаел и какво да прави. Той поверява делото си на Праведния Съдия. При Него той е сигурен, че ще получи справедлив процес.

Понякога начинът, по който Давид се защитава, ни се струва крайно егоистичен. Той гръмко заявява своята правда, почтеност и послушание. Звучи така, като че ли е достигнал състоянието на безгрешно съвършенство. Но в действителност това изобщо не е така. Давид не твърди, че е невинен във *всички* сфери на своя живот, а само в *настоящите обстоятелства*. Той казва, че не е направил нищо, с което да провокира настоящата враждебност на своите врагове.

Можем да перифразираме делото на Давид по следния начин:

17:1, 2 ГОСПОДИ, моля те да **чуеш** моето **дело**, защото е **право**. Чуей ми внимателно какво казвам, защото съм преследван несправедливо. В своята молба за справедливост казвам нещата така, както са – без измама или изкривяване на истината. От Твоя съд търся оправдание. **Нека очите Ти** разгледат всеки аспект на делото и тогава отсъди в полза на правия.

17:3–5 Ако изпиташ **сърцето ми**, ако ме провериш на тъмно или светло – колкото и подробно да ме изследваш – ще видиш, че противникът няма основателна причина да ме измъчва така. Честно, говоря истината. А що се отнася до обичайната поквара на хората, успях да се опазя чист от насилие, като се придържах към Твоето **Слово**, Библията. Не разчитах на собствената си сила, а на Твоите заповеди и обещания, вървах в пътя на покорството спрямо Теб. **Стъпките ми не се подхлъзнаха**; не прибягнах към насилие

против враговете си, когато имах много възможности да го сторя.

17:6, 7 Сега поверявам делото си на Теб. Моля те за справедливост, като съм убеден, че **Ти ще ме послушаш** и ще ми отговориш. Ти си Спасителят на онези, които търсят убежище от враговете си при десницата Ти. Понеже сега бягам при Тебе, покажи ми по невероятен начин **чудните Си милости**.

17:8–12 **Пази ме като зеница на око** – мисля си за зеницата на окоето и за това как е „защитена от миглите, клепача, веждата, костната орбита и бързо вдигнатата ръка“ (Ф. Б. Майер). **Скрий ме** под сигурната и нежна **сянка на крилето Си**. Тогава ще бъда в безопасност **от безбожните, които** ми ограбват всичко и търсят да отнемат и живота ми. Както сам добре знаеш, тяхното **затлъстяло сърце** е безжалостно и **устата** им бълва най-заплашителни закани за това, какво ще ми сторят. Те тайно ме улавят. **Сега** са ме оградили. **Очите** им дебнат за финалния удар. Разярени **като лъв**, обзет от ненаситен глад и лукави **като лъвче, спотайващо се** в храстите, те са готови да ме **разкъсат** на парчета.

17:13, 14 **ГОСПОДИ**, Ти просто *трябва* да ме защитиш. Надигни се срещу тях и ги **повали**. Спаси ме **с меча Си** от ноктите на тези безбожни хора, които се вълнуват само от това, какво могат да вземат от **този живот**. Ти си им дал достатъчно материални неща. Дори **синовете им** имат излишък – достатъчен, за да **оставят и на децата си**.

17:15 Ако питаш мен, нека задържат всичко. Аз се вълнувам от духовните, а не от материалните съкровища. За мен е достатъчно да погледна **лицето Ти** като човек, който е обявен за праведен, а не като виновен грешник. **Ще се наситя от Твоя изглед, когато се събудя**.

Е. Бендор Самюъл посочва, че ст. 15 съдържа всички елементи, които съдържа и 1 Йоан. 3:2:

Върховно
удовлетворение: 1 Йн. – още не е станало явно ... но
Пс. – **ще се наситя...**

Велико
преобразяване 1 Йн. – ще бъдем като
Него
Пс. – ... **от Твоя изглед, когато се събудя**

Велика гледка 1 Йн. – ще Го видим
такъв, какъвто е
Пс. – **ще видя лицето Ти**.¹⁷

Вж. и 1 Кор. 15:51–55 и Откр. 22:4.

Псалм 18: Силата, която възкреси Христос от мъртвите

Фактът, че ст. 49 от този псалм е цитиран в Римл. 15:9, като е свързан с Господ Иисус Христос, ни подсказва, че той може би е написан за Него.

„Затова ще Те хваля между народите и за Името Ти ще пея.“

Ако изследваме по-задълбочено, ще открием, че сме прави. Наистина целият псалм е за Господ Иисус Христос. Той картинно описва Неговата смърт, възкресение, възнесение, второто Му идване и славното Му царство.

Никъде другаде в Библията не ни е дадено толкова ярко описание на страховитата битка, разиграла се в невидимия свят по време на възкресението на нашия Спасител. Но за това по-нататък.

18:1–3 Песента започва с прослава на Бога за това, че е чул и е отговорил на молитвите на Своя възлюбен Син. Обърнете внимание на езиковите похвати, използвани да опишат **силата**, безопасността, сигурността и **спасението**, които идват от **Бога: сила моя ... скала моя ... крепост моя ... избавител мой ... щит мой и рогът на спасението ми, висока моя кула**.

18:4–6 **Смъртта** бързо обгражда страдащия Спасител. В бързо сменящи се сцени Той описва как е вързан с въжета,

как постепенно Го заливат вълните на смъртта, как е оплетен от **връзките** ѝ и е омотан с множество **примки**, от които не може да се измъкне. В такава отчайваща ситуация има само една възможност – молитва **към Бога**. Христос не се моли да бъде пощаден от това, да умре; в края на краищата това е била Неговата цел при идването Му на света (Йоан 12:27). Онова, за което се моли, е да бъде спасен от смъртта. „Той в дните на плътта Си със силен вик и със сълзи принесе молитви и молби на Този, който можеше да Го избави от смърт ...“ (Евр. 5:7).

В крайното Си притеснение Христос има увереността, че молитвата Му е чула и е получила отговор. Останалата част от псалма разказва как жалните викове на Емануил от Гетсимания и Голгота мобилизират в Негова защита всички сили на Всемогъщия. „Гласът е слаб и самотен“, пише Ф. Б. Майер, „но отговорът разтърсва творението“.

18:7–15 Ст. 7–19 звучат, сякаш е избухнала война. И действително точно това се е случило при възкресението на Христос. Битката е била между Бога и силите на дявола. Сатана и всички негови демони разполагат стана си при гроба край Ерусалим, твърдо решени да не допуснат Христос да излезе никога вече оттам. Техният успех в разпъването на Божия Син ще се обезсмисли напълно, ако Той успее да възкръсне от мъртвите. Затова те се струпват край запечатания гроб на Спасителя.

Тогаваш Бог свежда небесата и слиза в най-великата демонстрация на сила, която светът някога е виждал. Апостол Павел по-късно говори за нея като „действието на мощта на Неговата сила, с която Той подеиства в Христос, когато Го възкреси от мъртвите“ (Еф. 1:19, 20). По-велика от мощта, сътворила вселената, по-велика от силата, извела Израил от Египет, Божията власт при възкресението отблъсква началствата, властите

и духовете на злото в това първо Великденско утро.

При приближаването на Бога **земята** се разтърсва. Яростният Му гняв е изобразен от **издигания се от ноздрите Му дим**, силният **огън**, лумтящ като порой **от устата Му**, и огромните **огнени въглини**, сипещи се върху враговете Му. Когато Той слиза, язещ на облак, подобен на **херувим**, светът е разтресен от свирепа буря от **мрак**, гръмотевици, **светкавици** и **град**, поразяващи врага в масирана бомбена атака. Също като при преминаването на Червено Море водите на реките и морето се отдръпват в ужас от колосалната демонстрация на гнева на Всемогъщия.

18:16–19 В ярки образи е представено как врагът е разбит, повален, смазан и осакатен, и накрая се оттегля в пълно поражение. Тогаваш Бог се протяга надолу и взема Христос от все още запечатания гроб. Алилуя! Христос възкръсна! Бог не само наистина Го възкръсва от мъртвите, но чрез победоносно възнесение от царството на врага Той Го прославя и издига до Своята десница. Както Павел казва, „като разоръжи началствата и властите, Той ги изложи открито на показ, тържествувайки над тях чрез него“ (Кол. 2:15).

18:20–30 Тук ни е разкрита логиката или загадката на Възкресението. Съществува и определена морална необходимост Бог да възкреси Господ Иисус. Тази необходимост възниква от безгрешния и неопетнен живот на Христос, от Неговата неизменна посветеност на волята на Неговия Отец и от съвършенството на Неговото дело на кръста на Голгота. Всички праведни качества на Бога изискват Той да изведе Спасителя от гроба в силата на един безкраен живот. Именно това се крие зад величествената фраза: „Христос беше възкресен от мъртвите чрез славата на Отца“ (Римл. 6:4). Славният характер на Бога прави

Възкресението морална необходимост – наградата за съвършената лична праведност на Христос.

Въпреки че ст. 20–30 са написани от Давид, те в действителност не важат изцяло за него. Но той говори пророчески чрез вдъхновението на Светия Дух за Онзи, който е едновременно негов Син и негов Господ (Мат. 22:41–46).

18:31–42 Тези стихове описват Второто пришествие на Христос. Той ще дойде от небесата „с ангелите на Своята мощ в пламтящ огън, за да даде възмездие на онези, които не познават Бога, и които не се покоряват на благовестието на нашия Господ Иисус“ (2 Сол. 1:7, 8). Той ще бъде „облечен в дреха, натопена в кръв ... от устата Му излиза остър меч, с който да поразя нациите ... ще стъпче лина на яростния гняв на Всеомогъщия Бог“ (Откр. 19:13, 15).

Тук Христос е представен главно като воин. Това съответства на другите Писания, които учат, че когато се върне отново на земята, Той ще дойде преди всичко, за „да извърши съд над всички и да обяви за виновни всички безбожници за всичките безбожни дела, които са извършили в безбожие, и за всичките жестоки думи, които безбожните грешници са говорили против Него“ (Юда 15).

След като е въоръжен за битка от **Бог Отец** (ст. 31–37), Христос преследва и напълно изтрива **враговете** Си (ст. 37–42).

18:43–45 Сразявайки враговете Си, Христос установява Своето царство на земята и царува като Цар на царете и Господ на господарите. Сега Той е **глава на всички народи** на земята. Изкупеният Израил и изкупените езичници доброволно се подчиняват и служат на праведното управление на прославения Христос. **Чужденците** се предават с **лицемерно** покорство.

18:46–50 Псалмът завършва така, както е започнал – с химн на прослава на

Бога за чудесната Му защита на Господ Иисус. Той е дал **велика победа на царя Си** и е **оказал милост на помазаника Си**, Своя Син.

Заради онова, което е сторил, ние също трябва да Го възхваляваме **сред народите** и да **възпяваме Името Му**.

Псалм 19: Двете Божии книги

19:1, 2 „Небесата разказват Божията слава и небесният свод възвестява делото на ръцете Му.“ А каква само история разказват те! Помислете преди всичко какво разкриват за необятността на вселената. Ако пътуваме със скоростта на светлината – 300.000 километра в секунда или грубо десет трилиона километра за една година – ще са ни нужни десет милиарда години, за да достигнем до най-отдалечената точка, която можем да видим с телескоп. Но това все още ще бъде твърде далеч от най-отдалечените краища на космоса. Сега астрономите смятат, че космосът може би изобщо няма граници! Нашата земя не е нищо друго освен едно малка пращинка в безкрайното пространство!

Помислете си и за броя на звездите и другите небесни тела. С невъоръжено око можем да видим около пет хиляди звезди. С малък телескоп можем да видим около два милиона. А с телескопа на Маунт Паломар можем да видим милиарди *галактики*, да не говорим за отделни звезди.

Нека помислим и за разстоянията между небесните тела и Земята и разстоянията между отделните небесни тела. Някой е илюстрирал разстоянията по следния начин: ако ни струва един цент да пропътуваме 1.000 километра, едно пътешествие до луната ще ни струва 2.38 долара, до слънцето – 930 долара, а до *най-близката* звезда цената на билета ще бъде 260 милиона долара.

Светлината от най-отдалечените звезди

ди, които могат да се видят с телескоп, пътува десет милиарда години, за да достигне до земята. Затова, когато сега погледнем към космоса, ние всъщност гледаме миналото. Например, не можем да видим галактиката Андромеда там, където се намира сега, а я виждаме където е била преди два милиона години!

Макар че небето изглежда осеяно със звезди, разстоянията между тях са толкова огромни, че те могат да се сравнят със самотни светлинни кораби, отдалечени на милиони километри, плуващи в едно празно море.

Ако творението е толкова велико, колко по-велик е Творецът! Ден и нощ небесата разказват за величието на Неговата сила и мъдрост. **Небесният свод** непрестанно прогласява чудесата на **делото на ръцете Му**. (Библейската употреба на думата „свод“ е свързана с небесното пространство.) Както пише Айзък Уотс: „На висок глас природата разнася по света славата на своя Създател.“

19:3, 4а Без говорене, без думи, без доловим глас, проповедта на звездите е излязла по цялата земя и вестта им — до краищата на вселената. Само като погледне към небето, човек може да знае, че има Бог, и да усети вечната Му сила (Римл. 1:20). Удивителните размери и сложност на вселената потвърждават думите на лорд Келвин, че „ако помислиш достатъчно сериозно, науката ще те принуди да вярваш в Бога.“ Кант пише:

Невъзможно е да размишляваш за устройството на света, без да признаеш възхитителния ред, в който е подредено всичко, и несъмнената проява на Божиата ръка в съвършенството на неговите взаимовръзки. След като веднъж здравият разум е размислил и се е преклонил пред тази удивителна красота и съвършенство, той изпитва справедливо възмущение от дръзкото безумие, което смее да припише всичко това на случай-

ността или щастливото съвпадение. Върховната мъдрост трябва да е измислила този план, а Безкрайната сила да го е привела в действие.¹⁸

19:4б–6 Псалмистът вижда небесния свод като огромна шатра, която Бог е приготвил **за слънцето**. Когато сутрин слънцето изгрява, **то като младоженец излиза от стаята си** и се движи през небесния свод **като силен мъж**, който с радост **тича във пътя**, като тръгва от източния край на небето и се спуска на запад. Ние, разбира се знаем, че слънцето всъщност не се движи по този начин, а земята се върти около него, като създава тази илюзия. Но в поетичните пасажи Библията често говори така, както нещата ни изглеждат на нас, хората, и както ние ги изразяваме в обичайната си реч.

Нищо не се укрива от топлината на слънцето. То достига навсякъде, прониква и в най-отдалечените краища и цепнатини на земята.

19:7–9 Но творението е само *първи* том от Божието себеразкриване. Ст. 7 ни представя втория том на Неговото откровение – „**Законът на ГОСПОДА**“. И двете книги прославят Бога и вдъхновяват преклонението на мислещите хора. Малцина от коментаторите на Псалмите могат да се въздържат да не цитират прочутата сентенция на Кант:

Две неща изпълват душата ми с непрестанно растящо възхищение и преклонение – звездното небе над мен и моралният закон в мен.¹⁹

Но между двете Божии книги съществува разлика. Творението разкрива Бога като Всемогъщ, Бог на силата. Неговото Слово обаче разкрива, че Той встъпва в завет със Своя народ. Божиите *творения* разкриват Неговото знание и сила, а *Словото* Му разкрива Неговата любов и благодат. Научната истина може да сти-

мулира нашия интелект, но духовната истина убеждава нашите сърца и съвест!

В своята прослава на Божието Слово Давид го описва не само като **закона на ГОСПОДА**, а и като **свидетелството на ГОСПОДА**, **наредбите на ГОСПОДА**, **заповедта на ГОСПОДА**, **страха от ГОСПОДА** и **присъдите на ГОСПОДА**. Псалмистът изрежда осем превъзходни качества на Божието Слово: то е **съвършено, вярно, право, светло, чисто, вечно, истинно и справедливо**. После изброява пет от неговите чудесни служения: то **освежава душата, прави невежия мъдър, весели сърцето, просветлява очите** и предупреждава Божия слуга.

19:10 Стойността на Словото не може да бъде пресметната в **злато**. Но по едно нещо то действително прилича на златото – човек трябва да копае за неговите съкровища. В страниците на Божията книга е скрито огромно богатство и ние имаме голяма полза да го търсим.

Слава на Бога е да облича нещо в тайна, а слава на царете е да издирват нещо (Пр. 25:2).

Мога искрено да кажа, че едва ли някога някой златотърсач, открил злато, е бил по-радостен от мен, когато откривам късовеете самородно злато на духовните съкровища в Библията! Колкото и много да обичам **меда**, неговият вкус никога не ми е бил по-сладък от вкуса на доброто Божие Слово! Думите не могат да опишат богатството и удовлетворението, които съм намерил в своята Библия.

Тази стара книга е моят водител, винаги до мен верен пазител. Осветлява пътя ми и го изравнява. И всяко обещание, което открива, радва душата ми и я утешава, щом всеки ден вслушвам се в нея.

Едмънд Пилифант

Между другото, изразът „**по-сладки**

от мед и от капките на медена пита“ съдържа много красива символика. Най-чистият мед е не онзи, който се изцежда, а този, който капе от питата.

19:11 Освен това **слугата Ти се предупреждава чрез тях**. Чрез Псанията вярващият се учи да се противопоставя на дявола, да бяга от изкушения, да мрази греха и да избягва самото присъствие на злото. Като се подчинява на наставленията на Словото, християнинът намира истинско удовлетворение в живота си. Той се наслаждава на добрия живот духовно, физически и умствено! И отгоре на всичко той трупя **награда**, която ще му бъде присъдена от Христовото съдилище. „Благочестието е полезно за всичко, тъй като има обещанието и за сегашния, и за бъдещия живот“ (1 Тим. 4:8).

19:12 Но когато се замислим за това, колко свят, справедлив и съвършен е Господният закон, ние осъзнаваме колко сме паднали, и възкликваме заедно с Давид: „**Кой осъзнава прегрешенията си?**“ Барнс пише:

При вида на този толкова чист, толкова свят, толкова строг и толкова обширен в своите изисквания закон – заявяващ власт над мислите, думите и над целия живот – кой може да изброи всеки отделен случай, в който се е отклонявал от такъв закон? Нещо подобно се казва и в Псалм 119:96: „На всяко съвършенство видях предел, а Твоята заповед достига много надалеч.“²⁰

Като ни разкриват пред самите нас и ни осъждат за грехове, чието присъствие в живота си не сме осъзнавали, Псанията ни подтикват да се молим за прошка за **тайните грехове** – грехове, скрити за нас самите и дори за околните, но не и за Бога. Грехът си остава грях, дори когато не знаем за него. Затова нашата изповед винаги трябва да включва и скритите ни грехове.

19:13 Но псалмът ни учи да се молим не само за очистване от неосъзнатите си грехове, но и за защита **от греховете на гордостта – греховете**, породени от надменност и самоувереност. Гордостта е първичният грях във вселената. Тя довежда Луцифер до първоначалния му бунт против Бога. Повече от всичко друго псалмистът се страхува от властта на такива грехове на гордостта в собствения си живот. Ако успее да избегне тяхното влияние, пише той, **ще бъде чист от голямо престъпление – особено от голямото престъпление** да се отдалечи от Бога и да се разбунтува срещу Него.

19:14 Славословието завършва. Давид е прославил книгата на творението и книгата на откровението. Сега той отправя заключителна молитва **думите и размишленията му да бъдат угодни пред ГОСПОДА**, негова **Канара** и негов **Изкупител**. Когато Бог е наречен **Канара**, този символ изразява сила, сигурност и спасение. Като наш **Изкупител** Бог в Христос е Онзи, който ни изкупва от греха, робството и срама.

Псалм 20: Името на Бога на Яков

Израил е на прага на война. Преди да поведе войските си в битка, цар Давид отива да принесе жертви. Множество негови верни поданици са се събрали да му пожелаят успех. В ст. 1–5 ги чуваме как се молят Господ да го запази и да му даде победа. Окуражен от молитвите на своя народ, царят изразява увереност, че Йахве ще се намеси в негова полза (ст. 6). Неговата сигурност се предава и на народа и молитвите му се смесват с увереност в идещата победа (ст. 7–9).

Молитвата на народа (20:1–5)

20:1 В навечерието на битката народът моли **ГОСПОД да послуша** царя в предстоящата война, като отблъсне врага и го

разгроми. Когато певците пеят: **„Името на Бога на Яков да те постави нависоко“**, те ни напомнят, че Името на Бога е нарицателно за Самата Му Личност. В този псалм три пъти е споменато това чудесно име:

Името на Бога на Яков да те постави нависоко (ст. 1).

В Името на своя Бог ще развеем знаме (ст. 5).

Ние ще споменем Името на ГОСПОДА, своя Бог (ст. 7).

Уилямс удачно предава по смисъл тези идеи като:

Закрилящото Име.

Разкриващото се Име.

Спасяващото Име.

20:2 Посочено е мястото, откъдето се очаква да дойде желаната **помощ. Светилицето в Сион** е мястото, където Бог обитава на земята, и затова е основателно народът да очаква **помощ от светилицето** и подкрепа **от Сион**.

20:3 Като специална причина Господ **да си спомни** за царя с благоволение е посочена послушната вяра, с която Давид е принасял **хлебни приноси и всеизгаряне**.

20:4, 5 Желанието на царя е Господ да увенчае неговите планове и **намерения** с успех. Тук неговите верни поданици се молят изходът от битката действително да бъде такъв. Те вече си представят голямо победно тържество, шумната радост и възлание при обявяването на новините за победата, плющенето на **знамената** на вятъра, издигнати в чест на **Името на техния Бог**.

Не е ясно дали думите **„ГОСПОД да изпълни всички твои молби“** са казани от народа, свещеника, или царя. Но във всеки случай това е добра молитва.

Отговорът на царя (20:6)

Насърчен от молитвите на своя народ, царят се радва в съзнанието, че **ГОСПОД**

наистина ще изпрати нужната помощ **от светите Си небеса** и ще се намеси с чудна демонстрация на Своята безгранична **сила**.

Увереността на народа (20:7–9)

20:7, 8 Такава вяра е заразна. Преданият народ, вдъхновен от увереността на своя водач, вече не се страхува от прехвалената военна мощ на врага. Нека те се хвалят с неуязвимите си **колесници** и изпитаните си бойни **коне**; Израил ще се похвали с **Името на ГОСПОДА!** По-добре да се упоават на Него, отколкото на препълнени оръжейници. Само от един поглед на Господа и най-могъщите армии ще рухнат на земята! Но онези, които са на страната на Бога, ще продължават да **стоят прави**, когато димът от битката се разсее.

20:9 С този мир в сърцето си народът още веднъж моли **ГОСПОД** да даде победа на **Царя**, и така да отговори на молитвите за спасение.

Приложение

Историческото приложение на псалма можем да открием в победата на Давид над амонците и арамейците (2 Царе 10:14–19).

Но псалмът може да бъде приложен и към Господ Исус като молитва за Неговото Възкресение. Неговият вярващ народ се моли Бог да изрази пълното Си удовлетворение от саможертвата на Христос на Голгота, като Го възкреси от мъртвите. Когато влиза в битка със Сатана и неговите войски, Месията е напълно убеден в окончателната развръзка. Псалм 20 предвкусва тържеството на тази първа Велюкденска сутрин.

Псалмът може да бъде приложен и за мисионери, които навлизат в територията на Сатана, както и за всеки християнин, който се бори да завладее нови земи за Господа.

Псалм 21: Благодарност за победата

Този псалм е тясно свързан с предходния. Там чухме как народът се моли за царя, когато той отива на война. Тук молитвата вече е получила своя отговор и народът разказва за победата, която Господ е дал. Най-напред се описва вълнуващият начин, по който Бог му е дал успех (ст. 1–7). След това се разказва за бъдещата окончателна победа на царя над всичките му врагове (ст. 8–12). Накрая се прославя силата и властта на Йахве (ст. 13).

Сладостта на победата (21:1–7)

21:1–4 Царят **ликува** заради начина, по който **ГОСПОД** е разкрил Своята **сила** като Бог на битките. Той прелива от възторг, като си спомня за навременната намеса на Йахве. Бог му е дал победата, за която е мечтал, успеха, за който се е молил. Йахве излиза да го **посрещне с благословения** на победа и благоденствие. Всевишният поставя **на главата му** нетленна **корона от чисто злато**. В отговор на молбата на царя за защита Бог му **дава живот** – да, **дългоденствие за вечни векове**. Последният израз, отнесен към Давид, може би означава дълъг живот, но в буквален смисъл е верен за безкрайния живот на възкресения Месия.

21:5–7 Този пасаж придобива допълнителна прелесть, когато го разглеждаме като описание на Господ Исус Христос. Спасителната помощ на Бога Му дава огромно **величие**. Като Го е възкресил от мъртвите и Го е сложил да седне до десницата Си, Бог Го е увенчал със слава и чест (Евр. 2:9). Да, Господ **го** е **поставил за благословения завинаги**, и то благословения за целия свят! Издигнат на най-високото място, Христос е изпълнен с радост в присъствието на Своя Отец. Именно неразделената Му вяра в **ГОСПОДА** Го е издигнала до това толкова славно място. И **милостта на Всевиш-**

ния ще направи така, че Той да остане там завинаги.

Съдбата на враговете на царя (21:8–12)

21:8–10 На това място народът се обръща пряко към царя. (В предходния пасаж се говори към Господа.) Ако отъждествим царя с Месията, пасажът описва съдбата на враговете на Христос при Неговото Второ пришествие. **Десницата** Му ще издери **всички** Негови **врагове**; никой от **онези, които Го мразят**, няма да избяга. Инструментът на тяхната гибел ще бъде огън, Той ще „се яви от небето ... в пламтящ огън, за да даде възмездие на онези, които не познават Бога, и които не се покоряват на благовестието на нашия Господ Иисус“ (2 Сол. 1:7, 8). Той ще изтреби и **плода им от лицето на земята и потомството им измежду човечеството**.

21:11, 12 **Заговорът** да се попречи на Христос да поеме управлението на всемирното царство (описан още и в Псалм 2:2, 3) ще се провали безвъзвратно. Бунтовниците ще побягнат в ужас, когато Бог насочи огъня Си право в целта!

Славете Господа (21:13)

В заключителния стих народът **възвизава ГОСПОДА** за начина, по който е разкрил **силата Си**. Песни на прослава възпяват Божията **мощ**, която е спасила Неговия Избраник и е сразила враговете Му. Това е песента на остатъка от Израил, който се моли за издигането на Месията и най-накрая Го признава за Господар над всичко.

Псалм 22: Христовите страдания и слава

Оставен! Бог по-скоро би оставил
Своята светлина,
но на Адам грехът разлъчи
Бащата от Сина.

Отчаян вик раздра Собствената Му
вселена –

Защо си Ме оставил, Боже! –
но отклик, ехо няма.

Във този паднал и греховен свят,
тоз вик изтръгна се от Неговите устни,
за да не трябва тези страшни думи
да изрека аз някога, напуснат.

Елизабет Барет Браунинг

22:1, 2 Подходите към този псалм с възможно най-голямата сериозност и благоговение, защото вероятно никога досега не сте стъпвали на по-святата земя. Дошли сте на Голгота, където Добрият Пастир дава Своя живот за овцете. В продължение на три часа земята е обвита от гъст мрак. „Отчаяният вик“ на Емануил раздира вселената: **„Боже мой, Боже мой, защо си ме оставил?“**

Зад мъчителния въпрос се крие една ужасяваща истина – страдащият Спасител действително е бил, буквално и напълно, **оставен от Бога**. Вечният Син, който винаги е бил върховната радост на Своя Отец, сега е изоставен. Съвършеният Човек, който неизменно е вършил Божията воля, понася ужасното мъчение да бъде отсечен от Бога.

Въпросът е защо. Защо е трябвало светият, безгрешен Божи Син да изстрада концентрирания ужас на пъкълта през онези така дълги три часа мрак? Писанието ни дава отговора. Първо, Бог е свят, праведен и справедлив, а това означава, че Той трябва да накаже греха, където и да го открие. За Бога е невъзможно да си затвори очите пред греха или да го извини. Това ни довежда до втората точка. Макар че Господ Иисус не е имал Свои собствени грехове, Той е поел нашите грехове върху Себе Си. Той доброволно е поел отговорността да понесе наказанието за всички наши беззакония. Нашият дълг е приписан на Неговата сметка и Той по Своя воля е станал залог за целия този дълг. Какво може да направи сега

Бог? Цялата Негова праведност изисква грехът да бъде наказан. Но поглеждайки надолу, Той вижда Своя единороден Син, станал изкупителна жертва за другите. Синът на Неговата любов се е наговарил с нашите грехове. Какво ще направи Бог, когато види нашите грехове, възложени върху Неговия възлюбен Син?

Никога не е имало никакво съмнение какво би направил Бог! Той съзнателно излива цялата ярост на Своя праведен гняв върху възлюбения Си Син. Пороят на божественото осъждане се устремява върху невинната Жертва. Христос е **оставен от Бога** заради нас, за да не бъдем ние *никога* оставени от Него.

Ето защо, когато четем за дълбокото страдание на Христос, трябва винаги да имаме ясно то съзнание, че Той е понесъл всичко това заради нас. Трябва да прибавяме към всяко изречение думите *заради мен*. Той е изоставен – *заради мен*. Когато Го чувам да вика: „Защо си толкова далеч от избавлението Ми, от думите на стона Ми?“, аз зная, че това е *заради мен*. И пак *заради мен* небесата остават глухи за Него и денем, и нощем.

22:3 В известен смисъл Спасителят обяснява факта, че е изоставен, с думите: „**Но Ти си свят, Ти, който обитаваш между хваленията на Израил!**“ Божията святост изисква заплатата за греха да бъде платена. Божията любов осигурява онова, което изисква Неговата святост. Той изпраща Своя Син да умре като заместителна жертва. Сега „строгата справедливост няма какво повече да получава и милостта може свободно да раздава“.

22:4, 5 Но чуйте пак! Спасителят продължава да говори на Своя Отец, като Му напомня, че патриарсите никога не са били оставени от Него. Техният вик за помощ, изречен с вяра, никога не е оставал без отговор. Нито веднъж не са били разочаровани, когато са **извикали** за спасение. Въпреки техния грях и своеволие никога не е имало случаи, в който

Бог да ги остави. Тази присъда е била запазена за безгрешното Божие Агне!

22:6, 7 Той не само е оставен от Бога, но е **презрян** и отхвърлен **от народа**. За съществува, създадени от Неговите ръце, Христос дори не е **човек, а червей**. Той познава мъката да бъде презрян и отхвърлен от народа, който е дошъл да спаси. Дори когато Христос виси на кръста, тълпата се подиграва на Онзи, който обича душите им с вечна любов! Колкото и невероятно да звучи, хората пет подигравателна песен, в която се присмиват на привидната Му безпомощност и привидната безполезност на Неговото упование в Бога.

22:8 „Упова се на ГОСПОДА – нека Го избави, нека Го освободи, понеже има благоволение в Него!“ Това са точните думи, които тълпата подигравателно крещи около кръста (Мат. 27:39, 43).

22:9–11 Но сега Човешкият Син отвърща погледа Си от хората и го насочва към Бога, като си спомня Витлеем. Бог е бил Онзи, който Го е извадил **от утробата** на девичата. Бог е бил Онзи, който Го е опазил в крехките дни на Неговото детство. Бог е бил Онзи, който го е подкрепял по време на юношеството Му и ранните години на зрелостта Му. Заради тези минали отношения на любов Христос сега моли Бога да дойде при Него в този час на скрушително изпитание, което Той понася съвсем сам.

22:12, 13 Много от хората сред изпълнената с омраза тълпа на Голгота са израилтяни. Христос ги оприличава на **силни васански бикове** и на **лъв, който разкъсва и реве**. Районът на **Васан**, разположен източно от Йордан, е бил прочут със своите тучни пасища и със своите силни, добре охранени животни. По-късно пророк Амос нарича обичащите разкоша израилтяни васански юнци (Амос 4:1). Когато Христос говори тук за **васански бикове**, Той има предвид Своите собствени сънародници, които в

този момент дебнат да се нахвърлят върху Него, за да Го убият. Те приличат не само на разярени **бикове**, но и на дебнещи и ревящи лъвове. Месията на Израил е дошъл, а те се нахвърлят върху Него като лъвове върху агне!

22:14, 15 Физическите страдания на Христос са неописуемо мъчителни. Виждаме изтощението Му – Той е **излян като вода**. Тялото Му агонизира от изкълчането на костите, предизвикано от увисването на кръста – **всичките Му кости са разглобени**. Вътрешните Му органи са тежко наранени, **сърцето** Му се е **разтопило като восък** в гърдите Му. Виждаме и непоносимата Му немощ – **силата** Му е **изсъхнала** като парче от счупен глинен съд. Измъчва Го непрестанна жажда – **езикът** Му **залепва за небцето** Му. Всичко това може да означава само, че Бог Го е **свел в праха на смъртта**.

22:16, 17 Също както по-рано оприличава Своите *еврейски* мъчители на *бикове* и *лъвове*, така сега Христос сравнява *езическите* Си палачи с **кучета**. Това е разпространено сред евреите нарицателно название за езичниците (Мат. 15:21–28). Тук то се отнася конкретно за римските войници, които са Го **наобиколили** като глутница зловни, ръмжащи псета. Именно тази банда злодеи **пробожда ръцете и краката** Му. Докато **се визират** в полуголото Му тяло, те могат да видят изпъкналите през съсухрената Му кожа **кости**. Това им е забавление и удоволствие.

22:18 Тогава, в едно от няколкото прекрасни пророчества в този псалм, Господ Иисус предвижда, че войниците ще **си разделят дрехите** Му **помежду си** и ще **хвърлят жребий за одеждата** Му. Ето как се е случило това стотици години по-късно:

А войниците, като разпънаха Иисус, взеха дрехите Му и ги разделиха на четири дяла – на всеки войник по един

дял; взеха и долната Му дреха. А дрехата не беше шита, а изтъкана цялата от горе. Затова те казаха помежду си: Да не я раздираме, а да хвърлим жребий за нея – чия да бъде (Йоан 19:23, 24).

22:19–21 За последен път в този псалм Спасителят умолява Бога за Неговото присъствие и подкрепа. Той моли да бъде **избавен от меча и от силата на кучето**. И двата израза се отнасят за езичниците. **Мечът** е символ на държавната власт (Римл. 13:4). Тук той е свързан с властта на Римската империя да налага смъртно наказание. **Кучето**, както обяснихме по-горе, се отнася за езическите войници. После, в ст. 21, Христос моли да бъде спасен **от устата на лъва и от рогата на дивите говеда**. Както видяхме в ст. 12 и 13, това се отнася за еврейския народ, който казва на Пилат: „Ние имаме закон и според нашия закон Той трябва да умре ...“ (Йоан 19:7).

Думите „**Ти Ме послуша**“ са ясен и тържествуващ преход между ст. 21 и 22. Това е връзката, която обединява двете части на този псалм. Тук поезията явно преминава от тъжно моление в ликуваща песен. Страданията на Господ Иисус сега са отминали завинаги. Неговото изкупително дело е извършено. Кръстът е заменен от короната!

Между тези два стиха псалмистът ни пренася само за един миг от първото идване на Христос към второто Му пришествие – от Голгота към Елеонския хълм! Макар че псалмът не го споменава, ние знаем, че периодът между тези две събития включва смъртта на Спасителя, Неговото погребение, Възкресение и Възнесение, както и цялата епоха на Църквата, в която живеем ние.

22:22 В този момент от псалма Христос вече се е завърнал на земята като Цар. Верният остатък от народа на Израил е влязъл в Неговото хилядолетно царство и цялата негова слава. Месията

на Израил е готов да свидетелства на Своите еврейски **братя** за верността, с която Бог е отговорил на молитвите Му от първата част на псалма. Сега Христос слави Бога **сред събранието**.

22:23, 24 Следващите два стиха представят същината на онова, което Христос ще каже на изкупения Израил в този бъдещ ден на Хилядолетното царство. В три величествени паралелизма Христос ги нарича „**вие, които се боите от ГОСПОДА**“, „**вие, потомци на Яков**“ и „**вие, потомци на Израил**“. После Той ги призовава да **хвалят** Господа, да **Го славят**, и да се **боят от Него**. Причината за тази благодарност е, че Бог е чул и е отговорил на мъчителните викове от мрачната Голгота. Бог не е презрял страданията, изтърпени от Неговия възлюбен Син, нито е скрил завинаги лицето Си от Него. Не, „Бог Го възвиси най-високо и Му даде Името, което е над всяко друго име; така че в Името на Исус да се поклони всяко коляно ... и всеки език да изповяда, че Исус Христос е Господ, за слава на Бог Отец“ (Фил. 2:9–11).

22:25 Бог е обектът на хвалението на Месията: „**От Теб е моето хваление в голямото събрание...**“ В Своето притеснение Христос тържествено е обещал да хвали Господа публично и сега **ще изпълни тези обещания пред онези, които Му се боят**.

22:26 В последните шест стиха на псалма говорителят се сменя. Сега говори Светият Дух, който описва съвършените условия, които ще настанат по времето на мира и благоденствието на Хилядолетното царство.

Бедността ще изчезне, **сиромасите ще ядат и ще се наситят**.

Земята ще се изпълни с хвала към Бога. **Ще хвалят ГОСПОДА онези, които Го търсят**. За всички тези поклонници Духът изрича благословието: „**Сърцето ви ще живее вечно!**“

22:27 Ще настане всемирно възраж-

дане. **Всичките земни краища ще си спомнят** какво е направил Христос на Голгота и **ще се обърнат към ГОСПОДА**. Всичките племена на народите ще се съединят във велик акт на почит и **поклонение**.

22:28, 29 Самият Господ ще упражнява световна власт. Правата над престола са Негови и **Той ще владее над народите**. Всички големци на земята ще се покорят на Неговото управление и всеки смъртен човек **ще се наведе пред Него – всички, които слизат в пръстта**, и които **не могат да опазят живота си**.

22:30, 31 Славата на Христос ще трае вечно. Едно поколение след друго **ще Му слугува** и ще прогласява Неговите превъзходства. От едно **поколение** на следващото ще се предава това специално послание – как Христос праведно е извършил великото дело на изкуплението. Пс. 22 започва с *четвъртото изречение* от кръста – **викът на изкуплението**. Той завършва с думите: „**Той извърши това**“, които имат съвсем същия смисъл като *седмото изречение* от кръста: „Свърши се!“ (Йоан 19:30). Оттогава нататък векове наред добрата вест ще се предава от едно поколение на друго с благодарността и възхищението, че Христос е **извършил** всичко това.

Псалм 23: Великият Пастир

Псалм 23 вероятно е най-обичаната поема в литературата изобщо. Независимо дали се пее в професионална обработка или се редитира в програмата на някое неделно училище, той притежава неувяхващ чар и безсмъртно послание. „Благословен е денят“, пише един богослов от миналото, „в който се е родил Псалм 23!“

Едва ли можем да добавим нещо към бележката на Дж. Р. Литълпрауд:

Тайната на щастливия живот – всяка нужда е осигурена.

ГОСПОД е пастир мой, няма да бъда в лишение.

Тайната на щастливата смърт – всеки страх е отстранен.

Дори да ходя през долината на смъртната сянка, няма да се уплаша от зло, защото Ти си с мен.

Тайната на щастливата вечност – всяко желание е осъществено.

Само благодост и милост ще ме следват през всичките дни на живота ми и аз ще живея завинаги в дома ГОСПОДЕН.²¹

23:1 Въпреки световната си популярност псалмът не е предназначен за всеки. Той може да бъде приложен само към онези, които могат да кажат: „**ГОСПОД е пастир мой**“. Вярно е, че Добрият Пастир е умрял за всички, но само онези, които действително Го приемат чрез съзнателен акт на вяра, са Негови овце. Неговото спасително дело е *достатъчно* за всички, но е *в сила* само за онези, които действително Му се доверят. Следователно всичко зависи от личното местоположение *мой*. Ако Той не е *мой* Пастир, тогава останалата част от псалма не се отнася за мен. От друга страна, ако Той наистина е мой и аз наистина съм Негов, тогава в Него имам всичко!

23:2 Няма да ми липсва храна за душата или тялото ми, защото **на зелени пасища ме разполага.**

Няма да ми липсва и освежаване, защото **при тихи води ме завежда.**

Няма да ми липсва жизненост, защото Той **освежава душата ми.**

Няма да ми липсва морално напътствие, защото Той **ме води в пътеки на правда заради Името Си.**

Ние се смеем на момченцето, което се стряска, докато рецитира този псалм, и излиза с непознатата досега версия: „Господ е мой Пастир, не бива да се тревожа.“ Но макар да е сбъркало, то по-скоро е право, отколкото грешно. То е забравило

точните думи, но е уловило точния смисъл. Ако Господ е наш Пастир, тогава няма за какво да се тревожим!

23:4 Няма защо да се страхуваме и от смъртта. Няма защо да се **плашим в долината на смъртната сянка**, защото Пастирът и там е с нас. Жилото на смъртта е грехът – неизповяданият и неопростен грях. Но за вярващия Христос е отнел жилото на смъртта. Той е отнел греховете ни веднъж завинаги. Сега *най-лошото* нещо, което смъртта може да ни причини, всъщност е *най-доброто*, което може да ни се случи! Затова можем да пеем:

О, смърт, о, гроб,
не се боя от вашта власт.

Дългът платен е.

Иисус, във този тъмен, страшен час
греха понесе.

Маргарет Л. Карсън

Вярно е, че християните могат да се страхуват от страданието, което толкова често придружава смъртта. Както е бил дочут да казва един светия от старите времена: „Нямам нищо против Господ да свие палатката ми, но се надявам да го направи нежно!“

Вярно е също така, че ние обикновено не получаваме благодат за умирање, преди да имаме нужда от нея. Но остава в сила фактът, че смъртта е изгубила своя ужас за нас, защото знаем, че смъртта ще ни отведе при Христос – а това е много по-добре. „Смъртта е придобивка.“

Жезълът и тоягата на Пастира са извор на **утеха**, защита и водителство. Когато е необходимо, Той може да използва тоягата Си за поправяне. Повечето овце от време на време се нуждаят от това служение.

23:5 Междувременно нашият Пастир **приготвя пред нас трапеза пред лицето на враговете ни. Трапезата** е отрупана с всички духовни благословения, които

Той е откупил за нас със Своята безценна кръв. Трапезата е символ на всичко, което имаме в Христос. Дори обкръжени от **враговете** си, ние се наслаждаваме на тези благословения в мир и сигурност.

Дж. Х. Джаулет пише:

Източното гостоприемство гарантира сигурността на госта. „Всички свещени закони на гостоприемството застават около него в негова защита. Стопанинът го прибира в шатрата, слага пред него храна, докато преследвачите, от които се е изплъзнал, стоят гневни пред вратата.“

Освен всичко Той помазва главите ни **с мир**. Овчарите помазват главите на овцете си, за да успокоят драскотините и раните. Помазването с мир на свещениците говори за осветяването им за тяхната служба. За царете помазването с масло е свързано с коронацията. Всеки вярващ бива помазан със Светия Дух в момента, в който приеме Спасителя. Това помазване му предоставя служението на поучение на Бог Свети Дух.

Когато се размислим за всички богатства на благодатта, която имаме в Христос Иисус, ние възкликваме с дълбока благодарност: „**Чашата ми прелива!**“

Любовта Му няма предел,
благодатта няма мяра,
властта Му няма граница,
известна на човек.
щом Той ме е повел –
през смъртната сянка дори,
чашата ми ще прелива,
ще прелива завинаги.

Ани Джонсън Флинт

23:6 И накрая виждаме тайната на щастливата вечност. Съпроводени **през всичките дни на живота** си от Божията **благодет и милост**, ние накрая достига-
ме до своето вечно жилище, до дома на

Отца. Като размислим за всичко това, не можем да не се съгласим с думите на Гай Кинг: „Какви щастливи просяци сме всички ние!“

Псалм 24: Кой е Царят на славата?

Пс. 24 описва едно славно бъдещо събитие, което ще се случи в края на Голямата скръб. Тътенът на Божиите присъди е заглъхнал, Господ Иисус се е завърнал на земята и е поразил враговете Си и сега Христос тържествено отива към Ерусалим, където ще царува като Цар на царете и Господ на господарите. Това е триумфално шествие, каквото светът никога не е виждал. Както някога зрителите са били смаяни от дълбочината на Христовите страдания, така сега са безмълвни пред величието на Неговата слава.

24:1, 2 Докато шествието приближава града, се провъзгласява, че **земята** и всичко в нея принадлежат на Бога. Това е изявление за божественото право на собственост на Христос, както и за пълното Му право да царува. Дадено е и основанието за това право. Христос е Онзи, който е направил **света**. Той е събрал **водите** на едно място, така че да се появи сушата. Той е създал реките, някои от тях на повърхността на земята, а други под нея. Сега Той идва да Си възвърне онова, което всъщност е Негово, но Му е било отказвано в продължение на векове.

24:3–6 Следващите четири стиха описват хората, които ще влязат в царството и ще се наслаждават на хилядолетното царуване в мир и благодетствие. Това са вярващият остатък от Израил и изкупените езичници, които ще се изкачват в храма в Ерусалим да се поклонят. Може да изглежда, че тези хора са били одобрени за царството заради добрия си характер, но всъщност това не е така. Техният характер е *резултат* от тяхно-

то новораждане отгоре, защото ако човек не се роди отново, той не може нито да види, нито да влезе в Божието царство (Йоан 3:3, 5). Това са благородните светии, които са дошли от голямата скръб и са избелили дрехите си в кръвта на Агнето.

Тук са подчертани четири качества на техния характер. Те имат **невинни ръце**, т. е. техните дела са праведни и безукорни. Те имат **чисто сърце**, т. е. техните мотиви са искрени и умовете им са непоковарени. Те не прибягват към лъжата под никаква форма. И последно, те не изкривяват правосъдието, като свидетелстват нещо, което не е вярно. И **ръцете**, и **сърцето**, и **душата**, и **устните** им са праведни.

Такива са хората, които ще бъдат подданица на Христос в Неговото Хилядолетно царство. Макар по-рано безбожните да са ги подигравали и презирали, сега те ще бъдат оправдани от Бога на своето спасение. Да, това са гражданите на Милениума – хората, които търсят Божието лице, хората, които са приели благодатта на Бога, който обича недостойните.

24:7, 8 Харесва ми да мисля, че шествието пее думите на ст. 1–6, докато пресича долината Кедрон. Но сега песента се прекъсва от ясният глас на глашатая начело на шествието. Той вика към стражите на ерусалимските порти: **„Издигнете главите си, вие, порти, и издигнете се вие, вечни врати, за да влезе Царят на славата.“** Един от часовите на градската стена отговаря силно и внушително: **„Кой е Този Цар на славата?“** Отговорът се връща с ясните, гръмки думи: **„ГОСПОД, силният и могъщият, ГОСПОД, могъщият в бой.“**

24:9, 10 Сега шествието вече е съвсем близо до града, а **портите** още се колебаят. Затова глашатаят отново заповядва да отворят вратите за **Царя на славата**.

Отново питат кой е Този Цар. Той отговаря: **„ГОСПОД на Войнствата – Той е Царят на славата.“**

Тогава Царят влиза в града заедно с верните Си подданица, за да поеме скиптъра на всемирната власт в Своята прободена от гвоздеите ръка.

Ф. Б. Майер казва:

В нас този псалм намира своето изпълнение, когато Исус влезе в сърцата ни, за да царува като наш Цар, а пълната си реализация той ще получи, когато земята и нейното население приветстват Христос с добре дошъл като техен Господ.²²

Псалм 25: Довереният съвет на Господа

Това е псалм, написан като акростих, въпреки че една от буквите на еврейската азбука е изпусната, а друга е използвана два пъти.²³ В него е трудно да се открие една определена тема; псалмът по-скоро прилича на сбирка от молитви и разсъждения, като единствената очевидна връзка между тях е азбучният ред.

25:1–3 На първо място Давид отправя молитва за закрила. Както изглежда, враговете му никога не са много далеч. Затова той се обръща към **ГОСПОДА** за помощ, като посочва, че Бог е единственият обект на неговото **упование**. Двойната молба на Давид е той никога да не се разочарова от това, че се е уповал на Йахве, и **враговете** му никога да нямам възможността да злорадстват, че Бог е изоставил Своето дете. Това е неговата молитва за *всички*, които разчитат на Господа. А на онези, които преднамерено **постъпват предателски**, Давид пожелава пълен позор.

25:4, 5 В следващия пасаж псалмистът описва един ученик, който търси напътствие. Той иска да научи **пътищата** на **ГОСПОДА**, да ходи в Неговите **пътеки**

и да расте в познанието на Неговата **истина**. Подбудата му е любовта към **Бога на спасението** му, Онзи, с когото са свързани всичките му надежди.

25:6, 7 После Давид застава пред Бога като грешник, молец за прошка. Той се позовава на вечните **милости и милосърдия** на Господа и Го моли да си спомни каква благодат е проявил към него в миналото – като че ли Бог може някога да забрави! Ако ни се струва, че такава молба издава непълно разбиране на Божията благодат от страна на Давид, трябва да си спомним, че той е живял във времето на сенките, докато ние се радваме на пълната светлина на епохата на евангелието ... **Греховете на младостта** на Давид го измъчват; те винаги намират начин да напомнят за себе си. Затова псалмистът накратко моли Господа да забрави тези грехове, но да го **помни според милостта Си и заради добрината Си**. Такава молитва е неустоима... Какво облекчение е да знаем, че нашите грехове са покрити от кръвта, отдалечени от нас колкото изтокът от запада, погребани в морето на Божията забрава, простени завинаги!

25:8, 10 Тук Давид преминава от молитва към размисъл. Той е завладян от възторг, когато мисли как Йахве наставлява онези, които Го търсят. Понеже **ГОСПОД** е винаги **добър и праведен, затова наставлява грешниците в пътя на истината, правдата и спасението**. Най-важното качество, което трябва да научим от Него, е смирението – трябва да бъдем достатъчно смирени да признаем своето невежество и нуждата си от още напътствие. Ако се учим в покорство, скоро разбираме кое е правилното – т. е. каква е волята на Бога. Онези, които се покоряват на Божието Слово, не само няма да трябва да понасят неприятен живот, но и ще открият, че животът им е изпълнен с белези на неизменната Божия любов и вяност.

25:11 Сега Давид отново отправя кратка молитва за прошка. Напълно убеден във величината на своята вина, той обосновава молбата си с думите: „**Заради Името Си, ГОСПОДИ**“. Тъй като с името на дадена личност често се има предвид самата личност, тук псалмистът основава молбата си върху Божия характер, и особено Неговата благодат и милост, като единственото основание за **прошка**. Няма нито дума за някаква собствена заслуга на Давид!

25:12, 13 Давид отново прекъсва молитвата си, за да се впусне в духовен монолог. Той знае, че **човекът, който се бои от ГОСПОДА**, се наслаждава на най-доброто от Него. Такъв човек ще се радва на:

1. Безпогрешно ръководство – Бог ще му показва пътя, по който да върви.
2. Лично благоденствие – той ще бъде изобилно благословен с всичко, от което се нуждае.
3. Семейна сигурност – децата му ще притежават земята.
4. Общуване с Бога – той ще бъде във вътрешния кръг на Божиите приятели, на които Господ се разкрива по много интимен начин.

25:14 Това несъмнено е златният стих на този псалм:

Довереният съвет на ГОСПОДА е за онези, които Му се боят, и заветът Му ще им се обяви.

Бог открива на Даниил, „възлюбения мъж“, удивителното видение как езическите царства биват изместени от окончателното царство на нашия Господ и Спасител Иисус Христос. А Йоан, ученикът, който се обляга на гърдите на Иисус, получава славното Откровение на остров Патмос.

25:15 Давид включва и себе си в числото на хората, които се боят от Бога. **Очите** му постоянно гледат към небесата с упование и надежда, и той е сигурен, че **ГОСПОД** ще го избави от **мрежата**

на скърбите и бедствията, в която е заплетен в настоящия момент.

25:16–21 Споменаването на мрежата кара Давид да прекъсне духовните си размисли и да отправи молитва за настоящото тежко положение, в което се намира. Той е **самотен и угнетен**. **Скърбите на сърцето** му натежават. Затова той умолява Бога да **погледне** към него с милост, да облекчи прекомерно изтомяването му сърце, да го **извади от притесненията** му, да обърне внимание на **угнетението** му и да **прости всичките** му **грехове**. Давид моли Господа да се застъпи за него, понеже той се е уповал на Йахве, и да го защити от **враговете** му и от тяхната свирепа **омраза**. Когато се моли с думите „**Непорочност и правота нека ме пазят**“, той не говори за своята собствена висока нравственост, а моли Бога да изяви Своята правда, като спаси онзи, който се уповава на Него.

25:22 В последния стих Давид се отъждествява с **Израил** и се моли за изкуплението на народа. Това навежда на мисълта, че псалми като този ще се превърнат в изразните средства на благочестивия еврейски остатък през предстоящите дни на Скърбта.

Псалм 26: Псалмът на отделянето

Когато първоначално прочетем Пс. 26, можем да заключим, че авторът му е ненадминат егоист. Едно по-трезво разглеждане обаче ще ни покаже, че това е просто обективното описание на един живот, който е бил отделен за Бога от света. Ако четем между редовете, ще открием, че Давид е обвиняван в поддържане на приятелски отношения с безбожници и следователно в невярност към Йахве. Тук Давид защитава своята невинност. Той никъде не претендира, че е безгрешен, но определено пледира, че е „невинен“ по конкретните обвинения, отправени срещу него.

26:1–3 Давид защитава делото си пред

ГОСПОДА, като Го моли за Неговото оправдание. Противно на твърденията на обвинителите му, поведението му действително се характеризира с морална **непорочност**. Той постоянно е живял с упование в Господа. Като използва за сравнение пречишването на металите, той предлага Бог да изпита неговата искреност и истинност и в топилната пещ да провери дали у него има шлака. Убеден е, че ще получи оправдателна присъда както по отношение на **сърцето** си (към какво е привързано), така и по отношение на **вътрешностите** си (мотивите си), защото винаги е държал Божията **милост** пред себе си и е ходил в пътеките на вярност към Божието Слово.

26:4, 5 Да **седи с лъжливи хора**, означава да има с тях отношения и да одобрява делата им. Давид не е правил това. Да **общува с лицемерите**, означава да е доброволен съучастник на измамници и самозванци. Той не е правил и това. Напротив, **мразил** е компанията на **злодеите** и е показал свята решимост да избягва връзки с **безбожниците**.

26:6–8 Но това отделяне не е само *от безбожните*; то е отделяне *за Бога*. Преди да се приближи към **олтара** на **ГОСПОДА**, Давид се е уверил, че **ръцете** му са чисти от грях и осквернение. Тогава с чисто сърце на истински поклонник той **издига** искрен **глас на благодарност** и **разказва за чудесата** на Йахве. За него поклонението не е отегчителен ритуал, който трябва стоически да изтърпи; той наистина обича **дома** на Господа, където **облакът на славата** символизира славното Присъствие на Самия Бог.

26:9–11 Понеже е отказал да се присъедини към нечестивите в този свят, Давид се моли да избегне тяхната участ и в бъдещия. В своя жиге той е избягвал делата на **грешниците**, убийците и подкупните хора; сега се моли да избегне тяхната компания и в смъртта. Тъй като е водил праведен живот, сега той се моли

да бъде спасен от съдбата на безбожните и да получи цялата Божия благодат.

26:12 Стъпил на равната земя на своя праведен живот, Давид се заклева да **прославя ГОСПОДА в събранията**.

Трябва да отбележим, че има един аспект на отделянето, който не е отразен в този псалм. Независимо че трябва да бъдем отделени от грешниците, като избягваме безмълвно съгласие или съучастие с техните грехове, ние не трябва да се изолираме от тях, когато става дума да им покажем тяхната нужда от Христос. Самият Господ Исус е бил приятел на грешниците. Той не само ги е приемал, но е ял и е пил с тях. Но Той никога не е правил компромиси със Своята вярност към Бога, нито е пропускал да им покаже техния грях и нуждата им от прошка. Когато отива в къщата на Симон, пише епископ Райл:

Той носи със Себе Си „делото на Своя Отец“ на масата на фарисея. Господ изобличава фарисея за неговия най-голям грях. Обяснява му същността на безвъзмездната прошка на греховете и тайната на истинската любов към Него. Заявява спасителната природа на вярата. Ако християните, които гледат благосклонно на близостта с непокаяните хора, посещават техните домове в духа на нашия Господ, и говорят и се държат като Него, нека тогава с всички сили да продължават тази практика. Но говорят ли те и държат ли се на масите на своите невярващи познати така, както Исус – на масата на Симон? Това е въпрос, на който е добре да си отговорят.²⁴

А и всички ние е добре да помислим над този въпрос.

Псалм 27: Арестът и процесът на Исус

Пс. 27 е прекрасен, както и да го разглеждаме, но придобива особена привлекателност, ако си го представим като израз на най-съкровените мисли на нашия Господ в онези съдбоносни часове непосредствено преди Голгота.

27:1 Когато например главните свещеници, началниците на храма и старейшините идват в Гетсиманската градина да заловят Христос, Той им казва: „Сега е вашият час и властта на тъмнината“ (Лука 22:53). Точно в този момент обаче Той може би се е утешавал с мисълта:

ГОСПОД е светлина моя и спасение мое – от кого ще се уплаша? ГОСПОД е крепост на живота ми – от кого ще се ужася?

Бог е Неговата **светлина**, когато се спуска мракът. Бог е Неговото **спасение** – Избавителят от земните Му врагове. Бог е крепостта на Неговия живот, прибяжище във време на буря. С такава защита Той няма защо да се **ужасява** от когото и да било!

27:2 Когато мъжете идват да арестуват Господ Исус, Той ги пита: „Кого търсите?“ Те Му отговарят, „Исус Назарянина.“ Когато Той им казва: „Аз съм“, те се отдръпват назад и падат на земята (Йоан 18:6). В този момент Христос може би е размислял над думите:

Когато злодеите се приближиха срещу мен, за да изядат плътта ми – противниците ми и враговете ми – те се спънаха и паднаха.

Те се нахвърлят върху Него като орли върху пълчка, но когато славата на Неговата божественост като великия АЗ СЪМ проблясва през облеклото на човешката Му природа, преследвачите Му падат на земята.

27:3 Йоан ни казва, че шайката, която идва да арестува Исус в градината, се е състояла от един военен отред, няколко служители от главните свещеници и мнозина фарисеи. Те идват с фенери, факли и оръжия (Йоан 18:3). Докато ги е гледал как се приближават, Господ е можел да Си каже със съвършено спокойствие:

Дори войска да се разположи на стан срещу мен, сърцето ми няма да се уплаши; дори и война да се надигне против мен, и при това ще имам увереност.

27:4 Горкият Петър се опитва да защити своя Учител, като отсича ухото на слугата на първосвещеника. Но Исус му казва: „Да не пия ли чашата, която Ми е дал Моят Отец?“ Неговото единствено желание е да живее с Бога и тъй като пътят към славата води най-напред към кръста, Той е готов да издържи страданията и срама. Неговите думи са:

Едно поисках от ГОСПОДА, това ще търся – да живее в дома на ГОСПОДА през всичките дни на живота си, за да съзерцавам прелестта на ГОСПОДА и да размишлявам в Неговия храм.

Хората, които искат „едно нещо“, са непоколебими. Те знаят точно какво искат и са решени да го постигнат. Нищо не може да застане на пътя им.

27:5 Накрая войници заедно с техния началник и юдейските служители хващат Исус и Го връзват (Йоан 18:12). На зрителите им е изглеждало, че каузата на Господ Исус е изгубена. Но точно в този момент Той може би си е казал:

Защото в злия ден Той ще ме скрие в скинията Си, ще ме прикрие в скривалището на шатъра Си, ще ме издигне на канара.

Сърцето Му се е уповавало на защитата, която Бог е обещал на всички онези, които Го любяат.

27:6 Войниците отвеждат Христос при първосвещеника Каяфа (Мат. 26:57). Именно той по-рано е дал съвета, че е целесъобразно един човек да умре за народа (Йоан 18:14). Въпреки че враговете на Христос планират да го издигнат на кръст между небето и земята, нашият Господ предусеща друг вид издигане:

И сега главата ми ще се издигне над враговете ми, които ме обкръжават.

И жертви на тържествуващ вик ще принесе в скинията Му; ще пея, ще пея псалми на ГОСПОДА!

Странен оптимизъм за човек, изправен на съд, който знае, че изходът от този процес ще бъде екзекуцията Му! Но дори и сега Той се наслаждава на предчувствието за слава. Не казва ли Той на Каяфа: „Отсега нататък ще видите Човешкия Син, седящ отдясно на силата и идещ на небесните облаци“ (Мат. 26:64)?

27:7, 8 При това първосвещеникът избухва в обвинения за богохулство. „Какво мислите?“, обръща се той към зрителите. „Заслужава смърт“ – е техният отговор. Тук мога да си представя как Спасителят тихо се моли:

Чуй, ГОСПОДИ, викам с гласа си! Смили се над мен и ме послушай! Сърцето Ми ти казва: Търсете лицето Ми! Лицето Ти ще търся, ГОСПОДИ.

27:9 Дотогава вече всички ученици са Го изоставили и са избягали (Мат. 26:56). Но Бог е бил Неговата помощ в миналото и сега Той Го моли да не Го изоставя и в този съдбоносен момент.

Не скривай от мен лицето Си, не отхвърляй в гняв слугата Си! Ти си ми бил помощта; не ме напускай и не ме изоставяй, Боже, Спасителю мой!

27:10 Доколкото ни е известно, родителите на Давид никога не са го изоставяли, нито пък родителите на нашия Господ са Го изоставили. Дж. Нелсън Дарби може би превежда стиха по-точно по следния начин:

И ако баща ми и майка ми ме оставят, ГОСПОД ще ме приеме.

27:11, 12 На религиозния процес на Христос главните свещеници и целият съвет щателно търсят лъжесвидетелство против Исус в решимостта си да Го умъртвят. Но както изглежда, не успяват да намерят нищо, докато не се явяват двама свидетели с обвинението: „Този каза: Мога да разруша Божия храм и за

три дни пак да го съградя“ (Мат. 26:59–61). Всъщност Исус е казал (за храма на Своято тяло): „Разрушете този храм и за три дни ще го издигна“ (Йоан 2:19, 21). Но тъй като така или иначе целият процес е симулация, свидетелството бива прието. Сега можем да чуем как Спасителят се моли:

Научи ме на пътя Си, ГОСПОДИ, и ме води по равна пътека заради враговете ми.

Не ме предавай на волята на притеснителите ми, защото лъжливи свидетели са се вдигнали против мен и този, който издиша насилие.

27:13 След това чуваме как обезумялата тълпа крещи пред съдебната зала на Пилат: „Разпъни Го!“ (Мат. 27:22, 23). Благословеният Господ Исус също чува виковете и знае какво означават те. Въпреки това в същия този момент Той е можел наистина да каже:

Ако не бях повярвал, че ще видя добротата на ГОСПОДА в земята на живите...!

27:14 Но какво да кажем за последния стих на този псалм? Как се вмести той в нашето тълкуване? Е, струва ми се, че този стих е Неговата прощална дума към всеки един от нас – малък личен съвет от небесата, основан на личния опит на Господа в упованието Му на Неговия Отец.

Чакай ГОСПОДА, бъди смел и нека се укрепи сърцето ти! Да! Чакай ГОСПОДА!

Псалм 28: Божието мълчание

28:1, 2 **Към Теб и само към Теб викам, ГОСПОДИ.** Ти си **моята канара** с всичко, което означава това име – сигурност, сила и стабилност. Умолявам Те да **не се отвърщаш от мен** – ако го сториш, това за мен ще бъде кето да се причисля към безбожните в смъртта им – ще бъде напълно отделен от Теб. **Послушай гласа на молбите ми**, когато търся помощ при

престола Ти – **когато вдигам ръцете си към Твоя свят девир**, вътрешното светилище, Пресвятоото място.

28:3 Никога, никога не ме предавай на участта на **безбожните**, които безжалоствено замислят **грях** против другите, **които говорят с ближните си** ласкателно и миролюбиво, докато обмислят как да ги измамят.

28:4 Господи, постъпи с тях **според** както са заслужили, вземи предвид **делото им** и ненадминатото **зло** на онова, което вършат. **Въздай им според делата на ръцете им** – точно онова, което заслужават.

28:5 И не само заради *техните* дела и заради делото на *техните* ръце, но и защото не оценяват *Твоите дела* и **делото на Твоите ръце**. Затова Ти ще ги сринеш като сграда, която не може никога да се възстанови.

28:6 Господи, докато се молах, Твоят Свят Дух ми даде тази прекрасна вътрешна увереност, че Ти си **чул гласа на молбите ми** и си ми отговорил. Затова Те благославям. Нека сега изпея една песен.

28:7, 8 Някой е съчинил красива стихотворна перифраза на тези стихове:

Господ е сила моя, Господ е мой щит.
На Него сърцето ми се уповава.
Той ми помогна и чу моя вик,
затова сърцето ми ликува!
Аз ще Го прославя с песен!
За Своите Господ е сила,
и Той е спасителна крепост
за Своя помазан Син.

28:9 Господи, понеже Ти обеща да ме избавиш, моля Те за още едно нещо. **Избави народа Си.** **Благослови Израил, наследството Си.** Ти си добър и нежен Пастир, затова ги храни изобилно и **ги носи на ръцете Си до века.**

Благодаря Ти, Господи!

Псалм 29: Гласът на Господа

29:1, 2 Оплаквате ли се понякога от времето? Докато наблюдава как една гръмотевична буря се спуска над Израил, Давид се вдъхновява да слави Бога, вместо да мърмори. Той всъщност призовава небесните множества да **се поклонят на ГОСПОДА** в пълно признание на Неговата **слава и сила**, разкрити в бурята.

Поклонете се на Господа в красотата на
святост,
паднете пред славата Му на колене.
Възвисете Името Му с покорството –
злато
и принесете Му тамян на смирение.

Дж. С. Б. Монсел

29:3, 4 Изразът „Гласът на ГОСПОДА“ е използван седем пъти. Изглежда той се отнася и за бурята като цяло, и за гръмотевиците в частност.

Първо бурята е **над водите** на Средиземно море и се движи към сушата в посока Ливан. Гърмовите отекват **над много води** като усилваща се канонада. Това е **величествен глас** на грандиозна сила.

29:5, 6 Сега на обстрел са подложени планините на **Ливан**. Високи **кедри** се трошат от мълниците. Когато вятърът преминава над горите във внезапен бурен порив, дърветата се извиват в ритмични вълни, като създават впечатлението, че Ливанската планинска верига подскача **като теле** и планината **Сирион** (Ермон) – **като младо диво говедо**.

29:7, 8 Светкавиците прорязват небето на юг. **Пустинята Кадис** е разтърсена от свирепата ярост на природата.

29:9 Гледайки как бурята затихва на юг, Давид обобщава своето възхищение в три наблюдения. Първо, той казва, че **гласът на ГОСПОДА прави да раждат кошутите**. Научен факт е, че смущенията във времето имат пряко въздействие

върху животните, на които им предстои да родят малките си.

Псалмистът вижда оголените от листата **дъбрави**. Дърветата стоят сухи и голи, лишени от шумата си за минути.

След това сладкият певец на Израил ни напомня, че в Божия **храм всеки вика „Слава!“** Тук изразът Божия **„храм“** съвсем ясно се отнася за природата и особено за областта, разтърсена от бурята. Стрелите на мълниците, трясъкът на гръмотевиците, свирепите ветрове, горите, пустинята – всички заедно разказват за мощта, **славата** и величието на Бога.

29:10, 11 Бурята е преминала. **ГОСПОД** остава. Престолът Му не е поклатен от земните катаклизми, дори от великия **Потоп**. Неговата върховна власт остава неповлияна от природните бедствия. Във всички бури на живота Той е способен да **дава сила и мир на народа Си**. Дано благоволи да го стори!

Някои библейски изследователи смятат, че този псалм представя едно предварително описание на буря от войни, която ще се изсипе върху народа на Израил от север по време на Голямата скръб (ст. 3–9). След това размирно време Господ Исус Христос ще владее като Цар над цялата земя и ще благослови Своя земен народ със сила и мир (ст. 10, 11). Тази идея заслужава сериозно разглеждане.

У. Е. Вайн разглежда псалма като образ на Второто пришествие на Христос. Първоначално Той се явява на Армагедон (Откр. 16:16), после се спуска към пустинята Кадис, чийто център е Восора (Ис. 63:1).²⁵ Така псалмът описва пълното поражение на народите, които по това време ще са нахлули в Израил.

Но освен това псалмът има и практическо приложение за днес, както и за всеки друг ден. Божият глас се чува и в бурите на живота, също както и в слънчевите дни. Той действа и постига Своите цели.

Нищо не е извън Неговия контрол. За онези, които Го познават и Го обичат, Той прави така, че всичко да съдейства за тяхно добро. Айрънсайд казва:

Това е една прекрасна картина на душата, която е преминала през своето обучение, през своя гнет, през своите проблеми, но е научила, че Бог е над всичко, че Той е силен да спасява. И така сърцето намира в Него почивка и мир.²⁶

Псалм 30: Песен за изцелението

Повечето от нас в един или друг момент от живота си са изпитали възхитителното облекчение да оздравеят от някаква сериозна болест. Казали сме сбогом на стерилния свят на хирургията, анестезията, интензивното лечение, венозното хранене, подкожните инжекции и безкрайната поредица от хапчета! Лесно е да си помислим, че сме оздравели „благодарение на модерната медицина!“ Забравяме да изпеем благодарствен псалм на Онзи, на когото в действителност дължим *всяко* наше изцеление.

Но Давид не е забравил. Той може би тъкмо е преминал през тежка болест, когато е дошло времето да бъде посветен неговият **дом**. Във всеки случай посвещението на дома е поводът да бъде изпят този химн в прослава на Йахве, неговия Изцелител.

30:1–4 Преди всичко псалмът ни призовава да **превъзнасяме ГОСПОДА** с неподправена благодарност за това, че ни е върнал доброто здраве. Давид е бил потънал много дълбоко. Признаците на живот са изчезвали. **Враговете** му вече са злорадствали заради предстоящата му смърт. Тогава в предсмъртните си часове той **вика към ГОСПОДА** и Той му отговаря, като го връща обратно от ръба на смъртта. Така Давид двам избягва от разложението на Шеол, отървава се на косям **да не слезе в гроба**.

Пс. 30 ни учи, че не само ние самите трябва да благодарим на Бога, но трябва и да споделяме своята радост, като каним **светиите** да се присъединят към нашата **възхвала**; нека солото се превърне в хор! Сладкият певец на Израил призовава всички Божии хора да **пеят псалми на ГОСПОДА** и да **възхваляват Неговата святост**.

30:5 После той разкрива причината за тази възхвала с помощта на два необикновено красиви контраста. Преводът на този стих от Нокс е безценен:

Само миг гневът Му трае,
любовта Му – цял живот.

Скръбта за таз нощ ни гостува.

На сутринта ще дойде радост.

Нека вмъкна тук една лична история. Имаше време, когато семейство Макдоналд беше потънало в дълбока скръб. Приятелите се тълпяха да изразяват съболезнования, но нищо не можеше да облекчи страданието. Техните думи бяха добронамерени, но неподходящи. Тогава д-р Х. А. Айрънсайд изпрати кратка бележка, в която цитираше Пс. 30:5:

Вечер пренощува плач, а сутринта е радост.

Това поддържа. Оковите на скръбта бяха разчупени!

Оттогава съм имал възможността да споделя този стих с много други вярващи, които преминават през мрачния тунел на скръбта, и този стих винаги е предизвиквал благодарност.

30:6, 7 Следващият урок в псалма е, че ние не трябва да се облягаме на материалното **благополучие**, а на Бога. Преди болестта си Давид е бил преуспял и самоуверен. Мислел си е, че е застрахован срещу изпитания и беда. Очевидно е смятал, че е непоклатим – като голяма **планина**. Бил се е обградил с всяка възможна форма на защита и сигурност. Струвало му се е, че няма от какво да се страхува.

Но после се случва нещо. Изведнъж

само за една нощ Господ като че ли скрива **лицето Си**; изглежда, че Се е разгневил и е оттеглил Своята благодат. Животът се превръща в кошмар.

30:8–10 Но този кошмар предизвиква внезапна промяна в молитвения живот на Давид. В благополучието му молитвите му са били еднообразни и вяли. Но сега в своята болест той се моли усърдно и искрено. Давид убеждава Бога, че ако умре, това няма да бъде от полза за Всемогщия. Безжизнените останки на псалмиста не могат да Го **славят**, нито неговият **прах** може да **възвестява** Божията вярност.

Каква полза от кръвта ми, ако спя за в рова? Прахът ще Те слави ли? Ще възвестява ли Твоята истина?

За нас такъв довод няма особена тежест. Той изглежда доктринално неправилен. Но ние трябва да внимаваме да не бъдем твърде строги към старозаветните светии. В много отношения те са виждали нещата като през тъмно стъкло. Точно в този псалм виждаме три илюстрации на този факт.

В ст. 5 Давид тълкува болестта си като знак за Божия гняв. Ние знаем, че Божието наказание е белег на Неговата любов, а не на гнева Му (Евр. 12:6). Но дори и ние често се поддаваме на погрешното мислене, че болестите и страданията са знаци за Неговото неодобрение.

След това в ст. 9 Давид описва смъртта като край на всяко хваление от страна на вярващия. По отношение на прославата и свидетелството на земята, това, разбира се, е вярно. Но от новозаветното учение знаем, че духът на вярващия в момента на неговата смърт отива при Христос, а тялото му – в гроба (2 Кор. 5:8; Фил. 1:23). Самият вярващ е в съзнателно състояние в присъствието на Господа, като Го прославя по начин, по който никога не би могъл да го стори на земята. Старозаветните светии не са могли да знаят това. Христос е Онзи, който извади на

светлина живота и нетлението чрез благовестието (2 Тим. 1:10).

Но забележителното е следното: при все своето ограничено знание в много области много от старозаветните светии като че ли ни превъзхождат във вяра, молитва, усърдие и посвещение!

30:11 Сега обратно към Давид. Ст. 9 и 10 ни представят неговата молитва, докато той агонизира в болестта си. После, между ст. 10 и 11, идва отговорът. Господ го изцелява. Последните два стиха прославят оздравяването. За Давид това е като разликата между **плача** на погребение и радостта на сватба. Или, ако сменим метафората, това е като смяна на дрехите. Бог е **съблякъл вретниците** му и го е облякъл в дрехи на **радост**.

30:12 Един от резултатите от изцелението на Давид е, че сега той може да **възпява** Господа, докато е жив, вместо да лежи безмълвен в гроба. И той възнамерява да направи именно това – **вечно** да **слави** Господа. Той всъщност казва: „Никога няма да забравя какво направи Господ за мен, и никога няма да престана да Го слава за това.“

Не зная как този псалм въздейства на вас, но у мен събужда срам. Мисля си за всички случаи, когато съм бил болен, за настоящите, отчаяни молитви, с които съм обсаждал небесните порти, и как Господ ми е отговарял с благодат. Но после съм забравял да отида при Него с благодарствена жертва на хвала. Прекалено често приемам изцелението като нещо, което ми се полага по право. Забравям да изразя своята благодарност.

Бог ни е дал Давид като пример, на който не само да се възхищаваме, но който и да следваме!

Псалм 31: В Твоята ръка

Ст. 5 на Псалм 31 ни навежда на мисълта, че псалмът има определена връзка със страдащото, умиращо Божие Агне,

защото именно тези думи са Неговият последен вик на кръста:

„Отче, в Твоите ръце предавам духа Си“ (Лука 23:46).

Разбира се, фактът, че един стих в даден псалм явно е свързан с Месията, не означава задължително, че и всички останали стихове също ще бъдат свързани с Него. Точно тук обаче изглежда, че всеки стих е поне малко свързан с Него.

Въпреки това анализирането на този псалм представлява проблем. Вместо да проследява в хронологичен ред страданията, смъртта, погребението и възкресението на Господ Исус Христос, той постоянно прескача между страданието и възкресението. Но ние трябва да помним, както посочва К. С. Луис, че „Псалмите са стихотворения, и то стихотворения, предназначени да се пеят, а не докторнални трактати, нито дори проповеди.“²⁷

Молитва за спасение (31:1–5а)

31:1 В началните стихове Господ Исус се моли на Своя Отец от кръста. Като свършен човек Той винаги е живял в пълна зависимост от Бога. Сега, в часа на най-ужасното Си страдание, Той потвърждава, че Неговото **упование** в **ГОСПОДА** е единственото Му и достатъчно убежище. Моли се никога да **не се посрами** за това, че е разчитал на Бог Отец. Това е много мощна молитва. Тя напомня на Бога, че честта на Неговото име е неразделно свързана с възкресението на Неговия Син. Бог Отец ще извърши дело на **правда**, ако възкреси Господ Исус от мъртвите. Ако не го стори, Спасителят ще стане жертва на неоправдано доверие и така ще бъде унижен.

31:2, 3 Използвайки великолепен антропоморфизъм, samotният страдалец моли Бога да приклони **ухото Си** към Голгота; после Го моли да чуе Неговата неотложна молба и **бързо** да Му се притече на помощ. По-нататък Той умолява Господ да **бъде** Негова **канара на при-**

бежище, твърда и непоклатима, здраво укрепление, в което може да се спаси от всякаква опасност.

Разбира се, Бог вече е Негова **канара** и **крепост**, Неговата единствена **защита** и сигурност.

Друго прибежище няма за мен,
душата ми плахо към Теб се стреми.
Недей ме оставя самотен, сломен,
ела, укрепи ме и пак утеши.

Чарлз Уесли

Христос отново основава молбата Си на факта, че Божията чест е заложена на карта. „**Заради Името Си води ме и ме направлявай.**“ Не е ли обещал Бог да спаси праведния? Да, обещал е! Сега Господ Исус Христос Го моли да прослави името Си, като от смъртта Го изведе във възкресение и слава.

31:4 Внимателно е била **поставена** смъртна **мрежа**, за да залови и задържи Спасителя. Тук Христос вика към Бога да Го **извади** от тази **мрежа**, да Го спаси от гроба, защото Йахве е Неговото прибежище – сигурно и силно.

31:5а Лука пише, че Исус е цитирал думите на ст. 5а *със силен глас*. Не човек е отнел живота на Христос – Той го е дал доброволно и в пълно владение на силите Си. Оттогава насам през много векове тези думи са били повтаряни от умиращи Божии светии – от мъже като Лутер, Нокс, Хус и много други.

Прослава за Възкресението (31:5б–8)

31:5б, 6 В средата на ст. 5 има ясен обрат, преход от смъртта към възкресението, от молитва към прослава. Верен на Своето Слово, Бог е **изкупил** Своя Светия от смъртта и гроба. Синът бива славно оправдан, защото **се** е **уповал** на живия **Бог**; онези, които се уповават на **суетните идоли**, не получават нищо друго освен презрението на Йахве!

31:7, 8 Сега към небесата се издига песен на прослава за неизменната любов, кръжала над Божия възлюблен Син в Неговото бедствие. Това е любов, която не е пренебрегнала нито едно от Неговите **притеснения**, която е отказала да Го изостави на силата на врага, която е извадила Спасителя от рова и е **поставила краката Му на широко място** – в „Землята на Възкресението“.

Дълбока беда (31:9–13)

31:9, 10 Тук обаче отново се връщаме към живота на нашия Господ преди осъждането и разпъването Му. Имаше възможността да чуем молитвите на Човека на скърби, докато Той понася върху Себе Си безмилостната омраза на грешниците. Презрян и отхвърлен от хората, в Своето мъчение Той се обръща към Йахве и Го моли да бъде милостив към Него. Очите Му са потънали от прекомерната Му скръб, а **душата и тялото Му чезнат** в плач. Той е изхабен **от скръб** и изтощен от **стенание**. Злочестината е изсмукала силата Му и даже **костите Му са трошливи**.

Единственият аспект, в който изразът „**Поради беззаконието ми отпадна силата ми**“ може да се отнася за безгрешния Спасител, е ако приемем, че става дума за **нашето беззаконие**, което Той поема върху Себе Си, като понася нашите грехове. Иначе този стих не може да се отнася за Месията.

31:11–13 Търпеливият страдалец описва Себе Си като обект на надменното презрение **на всичките Си притеснители** и като ужасяваща гледка за **ближните Си**. Те минават на другата страна на улицата, за да избегнат срещата с Него или търгват по друга пътека, когато Го видят да идва към тях. Той бързо е изчезнал от техните спомени, захвърлен **като счупен съд**. Чува как подготвят против Него клеветническа кампания. Ужасът

Го дебне ден и нощ, замислят се заговори да Го убият.

Тази картина на унижение и страдание е достатъчно тъжна, за когото и да се отнася. Но какво да кажем, когато разберем, че тук се говори за Създателя на вселената, Господаря на живота и славата!

Молитва за спасение (31:14–18)

31:14–17a Скръбта и стенанието дават път на молитвата с вяра. Онзи, когото хората отхвърлят, изповядва Йахве като Своя надежда и **Бог** на живота Си. Той открива неопишуема утеха във факта, че **времената Му са в ръката на Неговия Отец**. Тази утеха е била споделена от мнозина от вярващия Божии народ, които в радост или скръб са пели:

Времената ни са в Твоите ръце,
о, Татко, така и искаме да бъде!
Живота си, душата и сърце
напълно поверяваме на Тебе.

Уилям Ф. Лойд

След тази изповед на вяра и покорство Господ Иисус конкретно се моли Бог да Го **избави от** ноктите на враговете Му, които Го преследват. Той се моли Отец да погледне благосклонно към Него. Умолява Го да Го спаси от смъртта – молба, основана на неизменната любов на Господа. Господ Иисус отново се надява никога да не се посрами за това, че се е уповал на Йахве като на Свой единствен Избавител. Това, разбира се, е риторичен език, стил, който подчертава духовните истини за сметка на буквализма. Никога не е съществувала възможността Христос да се посрами за това, че се е уповал на Йахве. Той е знаел това, знаел го и ние. Но ще изгубим нещо много ценно, ако се държим за точния буквализъм, когато четем страстна молитва или лирична поезия.

31:17b, 18 За **безбожните Христос**

се моли *те* да бъдат онези, които ще се посрамят, които ще слязат безмълвни в Шеол. Той моли техните **лъжливи устни** да бъдат смълчани заради злословието им за Светия Божи Син. Някои искрени вярващи смятат, че тези думи звучат неподходящо за християни, но колкото повече размисляме за жестокостта на злодеите, подлостта на тяхното престъпление и невинността на Жертвата, толкова повече стигаме до извода, че изразите не са твърде силни!

Бог, Великото убежище (31:19, 20)

Псалмът отново преминава от страдание към възхищение, от молба към прослава. Господ Иисус възхвалява Своя Отец като несравнимото Убежище. Той описва Бога като ковчезник на неизчерпаема съкровищница от **добрина**, натрупана за Неговия вярващ народ. Той е готов изобилно да дари с тези съкровища онези, които търсят убежище при Него, в присъствието на човешките синове. Божието присъствие е място, където Неговите избрани светии могат да се скрият от злонамерените **човешки кроежи**. Той е сигурен подслон от „шумните свади на света“, както Нокс ги нарича.

Лична благодарност (31:21, 22)

Господ Иисус е преживял една прекрасна демонстрация на Божиата добрина, когато е бил обкръжен отвсякъде от врагове, като обсаден град. В Неговата тревога Му се е струвало, че Йахве напълно Го е изоставил. Но макар и действително да е бил изоставен през онези три ужасни часа на кръста, все пак Бог чува Неговия глас и Го възкресява от мъртвите.

Възлюбете Господа! (31:23, 24)

След като е вкусил любовта на Бога, Христос Му отвръща с любов и основателно счита, че и всеки друг би трябвало да прави същото. На Йахве може да се разчита да защити Своите вярващи и

справедливо да накаже наглите бунтовници!

Благодарение на това всеки вярващ, който е изправен пред привидно непреодолими изпитания, може да бъде силен и смел в своята увереност, че със сигурност не се е **надявал** напразно **на ГОСПОДА!**

Псалм 32: Простено!

Невероятно щастие е да ти бъде простено! Това е неописуемо чувство. Това е облекчението от гърба ти да бъде свалено огромно бреме, да ти бъде опростен огромен дълг. Това е мирът на успокоената съвест. Вината е простена, войната е приключила, дошла е радостта от мира. За Давид това е прошката на голямото му престъпление, покриването на неговия грях, невменяването на беззаконие и очистването на духа му от измама. За вярващия днес прошката означава нещо много повече от просто покриването на неговия грях – това е само старозаветната идея за изкуплението. В настоящата епоха вярващият знае, че греховете му са напълно отмахнати и погребани завинаги в морето на Божиата забравя.

32:1, 2 В Римл. 4:7, 8 апостол Павел цитира Псалм 32:1, 2, за да покаже, че дори и по времето на Стария завет оправданието е ставало чрез вяра независимо от делата. Но доказателството е не толкова в това, което Давид казва, колкото в онова, което не казва. Той не говори за праведен човек, който е изработил спасението си или го заслужава. Като описва блаженството на човека, чиито грехове са **простени**, той не споменава никакви дела или заслуги. От това апостол Павел чрез Светия Дух достига до извода, че Давид описва блаженството на човека, на когото Бог вмения правда съвсем независимо от делата (Римл. 4:6).

32:3, 4 После Давид попада в тъжно настроение. След като е извършил прелюбодейството с Витсавее и е уредил

смъртта на Урия, той упорито е отказвал да признае своя грях. Опитвал се е да го смете под килима. Може би е мислел, че „времето лекува всичко“. Но в упорития си отказ да се пречупи, той е воювал и против Бога, и против своя собствен интерес. Заради неспирното терзание на духа си се е превърнал във физическа развалина. Осъзнал е, че **ръката** на Бога **тежи върху** него, като го спира, пречи му, осуетява намеренията му на всяка крачка. Нищо вече не е както трябва. Колелата на живота вече не се въртят. Безгрижните дни са изчезнали и са се превърнали в съществуване, безутешно като суха пустиня.

32:5 След като е изминала цяла година, без Давид да се покае, той накрая достига до момента, в който е готов да изрече думата, която Бог очаква: „Съгреших.“ Тогава цялата срамна история излиза наяве като гной от абсцес. Вече няма опити за прикриване, за смекчаване на вината или извинение. Най-накрая Давид нарича греха с истинското му име: „**греха си ... вината си ... престъпленията си.**“ Веднага след изповедта си той получава незабавното уверение, че Господ е **прости**л **вината на греха** му.

32:6 Опитността от отговора на молитвата му го кара да се моли за това, целият Божи народ да познае Своя Господ по същия начин. Онези, които живеят в мир с Господа, ще бъдат избавени във време на бедствие. Пороите от **големи води** никога няма да ги залезат.

32:7 Онзи, който е бил така упорит и непокаян, сега е разкаян и съкрушен. Със сърдечна благодарност той нарича Бога свое **убежище**, своя защита от бедите и Онзи, който го **обкръжава с песни на спасение.**

32:8, 9 Под въпрос е дали ст. 8 и 9 са думи на Давид, или на Господа. Ако ги приемем за думи на Давид, тогава те ни напомнят, както казва Джей Адамс, че „естественият отклик на прошката е да

помагаме на другите, като споделяме с тях собствения си опит, по-конкретно като ги съветваме в техните трудности.“²⁸ Ако възприемем другото виждане, тогава тук Господ отговаря на поклонението на Давид с обещание за ръководство и поука за нуждата човек постоянно да се вслушва в Божието напътствие. Бащата приготвя трапезата за своя завърнал се „блуден син“. Той му предлага напътствия за предстоящия му път и личен съвет за всички решения в живота му. Но тук има и елемент на предупреждение. **Не бъдете като кон**, който неуморно се хвърля напред без команда, **или като муле**, което упорито отказва да тръгне в пътя, дори когато му заповядват. И двете животни имат нужда от **оглавник и юзда**, за да станат покорни и послушни. Вярващият трябва да бъде така чувствителен към Господното ръководство, че да няма нужда от по-тежки наказания, които да го връщат обратно в пътя на истината.

32:10, 11 Според Давид праведният човек има предимство пред безбожните във всяко отношение. Няма дори място за сравнение. **Много мъки са наследството на безбожния.** Но смиреният вярващ е **обкръжен от милостта** на Господа. Затова единственото уместно нещо за **праведния** е да се **радва в ГОСПОДА** и да **ликува.**

Псалм 33: Нова песен

Съществува несъмнена връзка между първия стих на този псалм и последния стих на предходния. И в двата авторът насърчава праведните да ликуват в Господа. Но този псалм доразвива темата, като разкрива защо е уместно праведните да Го прославят.

Трябва да отбележим, че тук не са споменати никакви активни врагове, преследвания или скърби. Това е по-скоро една мирна сцена, в която Израил живее в безопасност, а Господ е признат

за всемирнен Суверен. Това означава, че псалмът се отнася към началото на Христовото царство, когато езическата съпротива вече е смазана и времето на утеснението на Яков е отминало.

33:1, 2 Призивът за хваление най-напред е отправен към Израил в първите седем стиха, а след това и към езичниците в ст. 8. **Хвалението** е така **подобаващо на правите** и така завладяващо, че за него е необходим възможно най-сладкият и прекрасен музикален съпровод – звуците на **арфа** и **десетострунна лира**.

33:3 **Новата песен** е песента на изкуплението. Тя следва прощението на греховете (Пс. 32) и принадлежи на всички, които са били очистени чрез скъпоценната кръв на Христос. Но тази **песен** ще бъде изпята по един особено специален начин от изкупения Израил в началото на Хилядолетното царство (Откр. 14:3).

33:4 **Новата песен възхвалява словото на ГОСПОДА и цялото Му дело**. Неговото **слово** е абсолютно истинно и праведно, неизменно и достойно за доверие. **Цялото Му дело** е извършено с вяръност. Това се вижда в творението: „сеитба и жетва, студ и горещина, лято и зима, ден и нощ“ (Бит. 8:22). Вижда се и в Неговото провидение: „Всичко съдейства за добро на тези, които любят Бога, които са призвани според Неговото намерение“ (Римл. 8:28). Вижда се и в изкуплението: „Ако изповядваме греховете си, Той е верен и праведен да ни прости греховете и да ни очисти от всяка неправда“ (1 Йоан 1:9).

33:5 Бог е не само праведен и верен, Бог, който поддържа **правда и правосъдие**, но и доказателствата за **ГОСПОДНАТА милост** са навсякъде.

33:6, 7 Божието величие се вижда и от факта, че **небесата** и техните **звездни войнства** са създадени само със силата на Неговото слово. Също така лесно Той е ограничил и океаните в определените им граници. Някои приемат тези две

природни описания като скрит поетичен образ на Израил като небесните звезди (Бит. 15:5) и на езическите народи като разярените морета, които Господ Иисус накрая е укротил при Своето Второ пришествие.

33:8, 9 Във всеки случай Бог е толкова велик, че цялото човечество трябва да благоговее пред Него и да Му оказва най-дълбока почит. Неговото слово е чистата енергия, която се превръща в материя. По Неговата заповед цялото творение започва съществуването си.

33:10, 11 По време на цялата човешка история безбожните **народи** са се съюзявали, за да попречат на Бога и да унищожат Неговия народ. Но, както е казал Робърт Бърнс, „и най-хитрите планове на мишките и хората най-накрая се обръкват!“ В крайна сметка Бог осуетява и най-изтънчените кроежи, замисляни от Неговите противници. И нищо не може да възпрепятства осъществяването на Неговите цели. Той винаги ще има последната дума и каквито и да са плановете Му, те ще успеят.

33:12 И така, пътят към благословието е в сътрудничеството с Бога. **Блажена** е **нацията**, която признава Йахве за свой **Бог**. Това е **народът, който Той е избрал за Свое наследство**.

33:13–17 Като гледа **от небето, ГОСПОД** съвършено вижда цялото човечество. Нищо не може да убегне от погледа Му. Той вижда всичко, което хората правят, но, което е по-важно, вижда и мислите и намеренията на всяко сърце. Той вижда как някои се борят с плътски оръжия и се присмива на тяхното безумие. Те разчитат на **войска**, флот и военновъздушни сили, вместо да се уповават на живия Бог. Кога ще разберат, че и най-добрата конница не може да им донесе победа?

33:18, 19 Бог вижда и онези, които се уповават на Него за спасение и които разчитат на Неговата **милост** да снабди

нуждите им. Това са тези, в които Той благоволява. Той гледа на тях с най-голяма благосклонност.

33:20–22 Няма съмнение към коя категория принадлежат псалмистът и неговият народ. Те вярват, че Йахве е техният Помощник и Закрилник. Те са намерили истинско щастие, като са положили цялата си вяра в **Неговото свято Име**. Единственото, което искат, е да останат под лъчите на Неговата неизменна любов, като продължават да разчитат само на Него.

Псалм 34: Псалм за новото раждане

За историческите събития, довели до написването на този псалм, можем да прочетем в 1 Царе 21. В своето бягство от Саул Давид търси убежище при филистимския цар на Гет, чието име е Анхус, или според заглавието на псалма **Авимелех**. (**Авимелех** може да е по-скоро титла отколкото лично име.) От страх, че този вражески цар може да го убие, Давид се **престорва** на луд, като драска по вратите и оставя слюнката си да тече по брадата му. Номерът поддържа. Царят няма нужда от повече луди и отправя Давид, който избягва в пещерата Одолам. Това определено не е един от най-геричните или блестящи епизоди в пъстрата биография на псалмиста, но въпреки това той го разглежда като драматично иззвляване от Господа и написва този псалм, за да ознаменува това събитие.

Вярващите през вековете особено много са обичали този псалм, защото той много красноречиво описва тяхното собствено свидетелство за спасение по благодат чрез вяра в Господа. Нека да разгледаме псалма в тази светлина.

34:1 Спасението от греха е дар с такава огромна стойност, че то би трябвало да подбужда сърцата ни да принасят непрестанна благодарност на Онзи, който

го е дал. Ако можехме да **благославяме ГОСПОДА по всяко време**, това едва ли би било прекалено. Ако **прославата Му** беше **винаги** на устните ни, никога не бихме могли дори да започнем да изчерпваме темата. Никой човешки език никога няма да бъде способен да благодари задоволително на Бога дори и в продължение на цялата вечност.

34:2 Новороденият човек **се хвали в ГОСПОДА**, а не със своя собствен характер или постижения. Когато разберем евангелието на благодатта, ние осъзнаваме, че *ние* сме извършили всичките грехове, а *Христос* е изработил цялото спасение. Затова нашата **хвалба** трябва да бъде единствено с Него. Ако онези, които все още са в примката на греха, чуят и размислят над нашето свидетелство за пълно и безвъзмездно спасение, те също с радост ще се събудят и ще осъзнаят, че и за тях има надежда.

34:3 Истински спасената душа не се задоволява да се радва на своето изкупление в самота. Това е нещо толкова превъзходно, че човек вика всичките си братя да **величаят ГОСПОДА** с него и **заедно да възвишават Името Му**. Някои брачни двойки гравират това изречение на венчалните си халки.

34:4 Когато Светият Дух започне да действа в душата на грешника, Той влага в него божествен инстинкт да търси **ГОСПОДА**. Едва след това грешникът осъзнава, че всъщност *Господ* е Онзи, който първи е започнал да го търси! Или както се пее в песента:

Потърсих Господа, но после разбрах,
че Той ме е търсил и подтикнал
да търся.

И не аз намерих Спасителя верен,
а аз бях от Него намерен.

Неизвестен автор

Когато Го търсим, Той ни отговаря,
като ни освобождава **от всичките ни**

страхове – страха от неясното бъдеще, страха от смъртта с неизповядани и непростени грехове, страха да не се явим на съд пред Големия бял престол. Когато се доверяваме на Христос като на наш Господ и Спасител, ние чуваме Неговите думи на опрощение: „Прощават ти се греховете; иди си с мир!“

34:5 Но това спасение не е само за единици. То е достъпно за всички. Всички, които погледнат към Христос с вяра, ще **засияят**. Гримасите ще се сменят с радостни усмивки, а униинето и отчаянието ще отстъпят място на възхищение. Никой, който поверява живота си на Господа, никога няма да бъде разочарован. Той никога няма да подведе вярващото сърце.

34:6 Ние идваме при Него в своята бедност и в дрипите си, в своето унижение и безпомощност, и с радост признаваме пред Него неспособността си да осигурим своето спасение. Полагаме цялото си упование на Него. Думите ни са:

В ръката си пари не нося,
милост от кръста Ти прося.

ГОСПОД чува нашия вик. Нашата бедност проси от Неговите неизчерпаеми съкровища. Той се навежда и ни спасява **от всичките ни скърби** – от мрежата на греха, която ни е оплела, която сами сме изплели със собствените си ръце.

34:7 Вярващият получава не само спасение, но и закрила. **Ангелът ГОСПОДЕН**, Самият Господ Иисус Христос, **обгражда онези, които Му се боят**, като защитен гарнизон, и ги избавя от видими и невидими опасности. Нито една от Неговите овце няма да загине (Йоан 10:28).

34:8, 9 Онези, които познават Спасителя, копнеят да Го споделят с другите. Също като четиримата прокажени в Самария, те си казват: „Ние не правим добре. Това е ден на добри вести, а ние мъл-

чим и не говорим“ (4 Царе 7:9). Така и евангелието отеква: „**Вкусете и вижте, че ГОСПОД е благ; блажен човекът, който се уповава на Него!**“

Това е неподправената, спешна покана към непокаялите се. Ние можем да разсъждаваме, да спорим, да се позоваваме на логиката и да изтъкваме доказателства за християнството, но след като всичко е казано и сторено, човек трябва да вкуси и да види сам. Мърдок Кемпбъл пише:

Ние можем да спорим за Бога, за Неговото съществуване и за външните доказателства, които вселената и провидението ни дават. Но едва когато Неговата любов и присъствие докоснат сърцата ни, можем наистина да Го познаем в Неговата неизразима благодат.²⁹

След това идва поканата към новородените. Това е призивът към живота на вяра. **Светиите** са призовани да ходят с вяра, а не с виждане, и да изпитат изумителната, свръхестествена и изобилна Божия грижа, с която Той снабдява всички техни нужди. Това е посланието на Матей 6:33:

Но първо търсете Божието царство и Неговата правда; и всичко това ще ви се прибави.

34:10 Дори **лъвчетата**³⁰ понякога нямат храна и **търпят глад, но онези, които търсят ГОСПОДА, няма да бъдат лишени от никое добро**, защото Господ Иисус Христос е нашият велик и вседостатъчен Снабдител!

34:11 Божията благодат не само ни спасява, пази и снабдява нуждите ни, но също така и ни напътства.

Защото се яви Божията благодат, която носи спасение за всичките хора, като ни учи да се отречем от нечестията и светските страсти и да живеем разбрано, праведно и благочестиво в настоящия свят, като очакваме блаже-

ната надежда и явяването на славата на нашия велик Бог и Спасител Исус Христос, който даде Себе Си заради нас, за да ни изкупи от всяко беззаконие и да очисти за Себе Си народ за Свое притежание, ревностен за добри дела (Тит 2:11–14).

Затова псалмистът тук предлага на синовете си практическо напътствие какво представлява истинския **страх от ГОСПОДА**.

34:12–15:

1. **Обуздан език – чист от зло и лъжливо говорене.**
2. Чист път – отделен от злото и осветен за добри дела.
3. Мирен нрав – както казва Павел: „Ако е възможно, доколкото зависи от вас, живейте в мир с всичките хора“ (Римл. 12:18).

В 1 Петр. 3:9 апостол Петър заявява: „... благославяйте, като знаете, че за това бяхте призовани, за да наследите благословение.“ След това той цитира ст. 12–16а от този псалм, за да придаде допълнителна тежест на учението си, че ние не бива да връщаме зло за зло или хула за хула, а е по-добре да благославяме. Благославянето е угодно на Господа; Неговите **очи са върху праведните и ушите Му – към техния вик** (Пс. 34:15).

34:16 Като цитира ст. 16, апостол Петър се ограничава само до първата половина на стиха:

Лицето на ГОСПОДА е против онези, които вършат зло.

Той не цитира останалата част, която гласи: ... **за да отсече спомена им от земята.**

Първата част на стиха е валидна за всяка епоха. Втората половина ще се изпълни, когато Господ Исус Христос се завърне на земята като Цар на царете.

34:17 Праведните притежават неизразимата привилегия на незабавен достъп до ГОСПОДА. Той ги **чува** всеки път, когато викат, **и от всичките им беди ги**

избавя. Тук Барнс отбелязва: „Никой никога не е оценил напълно привилегията да му бъде позволено да се обърне към Бога, привилегията на молитвата.“

Преди да оставим ст. 17, трябва да отбележим, че Господ не ни **избавя** от това да *попаднем в беди*; Той ни спасява от това да *останем в тях*. Вярващите не са застраховани срещу трудности, но те имат Мощен Избавител! Това е решаващата разлика.

34:18 ГОСПОД **знае** как да се съпротиви на гордите, но Той не може да се съпротиви на **съкрушеното** и разкаяно **сърце**. Той е винаги достъпен за хората със съкрушено сърце и винаги е на разположение да **спасява сломените по дух**.

34:19 Както вече споменахме, праведните действително имат **много неволи**. Може би един ден ще разберем, че сме имали повече трудности от безбожните. Но поне всичките ни неприятности са ограничени до *този живот*. При това, ние не трябва да ги понасяме сами, защото нашият вечен Приятел е до нас. Ние имаме увереност в пълното и окончателно избавление от бедите във Възкресението на Господ Исус. Понеже Той е възкръснал от мъртвите, и ние един ден ще възкръснем, завинаги свободни от грях, болести, скръб, страдание и смърт!

34:20 Но дори и в смъртта Господ пази телата на Своите светии:

Той пази всичките му кости;

ниито една от тях няма да се строши.

Този стих буквално се изпълнява при смъртта на нашия Господ:

Но когато дойдоха при Исус и Го видяха вече умрял, не Му пречупиха краката. Защото това стана, за да се изпълни Писанието: „Кост Негова няма да се строши“ (Йоан 19:33, 36).

Разбира се, в това нашият Господ е съвършеният прототип на пасхалното агне, за което е писано:

... и кост от нея да не строшите (Изд. 12:46).

34:21, 22 Последните два стиха на псалма се въртят около думата „осъден“. Що се отнася до **безбожните**, бедствията ще ги сведат в смъртта и те ще бъдат **осъдени**. Но **слугите** на Йахве имат Изкупител за своите души и **никой от тях няма да бъде осъден**. Слава на Бога, няма никакво осъждане за онези, които са в Христос Исусе! (Вж. Римл. 8:1.)

Кой сега ще ни осъди?
След като Христос умря
и възкръсна, и е седнал
до десница на Отца?
Той е верен Ходатай.
Кой сега ще ни осъди?

Хораций Бонар

И така, вярващият е спасен, защитен и изобилно доволен за времето и за вечността. Прекрасно е да бъдеш новороден! Това е посланието на този псалм.

Псалм 35: Приятелите се превръщат в предатели

35:1–3 В игра на въображението Давид призовава Бога да се въоръжи до зъби и да се разправи с онези мними прители на псалмиста, които се оказват негови жестоки противници. Той иска да види как **ГОСПОД** **взема** Своите **щит и броня** и преминава към действие, като хвърля точно насоченото си **копие**, а после се обръща и му казва: „Аз ще се справя с тях и ще бъда твой Спасител.“

35:4–6 Би било израз на безпристрастна справедливост, ако тези бъдещи убийци бъдат посрамени и опозорени, а сатанинските им кроежи – спрени и осуетени. Ще бъде напълно справедливо, ако станат безпомощни и безтегловни **като плява пред вятъра, гонени** неумолимо от Ангела **ГОСПОДЕН** (един от образите, в които се явява Господ Исус Христос преди Своето възплъщение). Да, подходящата отплата за тях е **пътят**

им да бъде тъмен и хлъзгав като лед и **Ангелът ГОСПОДЕН** да ги **преследва** по петите.

35:7, 8 Те не са имали основателна причина да заговорничат против псалмиста и да се опитват да го заловят като диво животно. Затова нека Господ ги порази неочаквано, нека ги остави да се хванат в собствената си мрежа!

35:9, 10 Тогава Давид **ще ликува в ГОСПОДА**, празнувайки **спасението Му**. Цялото му същество ще хвали **ГОСПОДА**, защото Той е несравнимият Защитник, който спасява беззащитния от превъзхождащата сила на противника му и избавя безпомощния и бедния от грабителя.

35:10–14 За да разберем силното емоционално отношение на псалмиста, трябва да си дадем сметка, че тези хора, които сега свидетелстват срещу него, преди са му били приятели. Сега те го клеветят и го обвиняват в неща, за които той не знае нищо. За цялата добрина, която е показал към тях, те му заплащат с омраза. Не е изненадващо, че той скърби! **А когато** тези хора са **боледували**, нещата са били съвсем различни. Давид със съчувствие е тъжал за тях, дори не е можел да яде. С приведена от скръб глава той постоянно се е молел за тях – както би се молил за близък **приятел и брат**. Тъгата му е била дълбока **като** тъгата на **някой, който жале** за собствената **си майка**.

35:15, 16 Но когато Давид е постигнал от беда и **препъване**, те ликуват. Вкупом стават и го обвиняват. С мръсни улични думи те го позорят в безкрайни неприлични речи. Те нагло му се присмиват на висок глас и същевременно **скърцат със зъби** в израз на омраза. Преживяванията на псалмиста ни напомнят за Господ Исус пред Пилат Понтийски или пред Ирод; много от тези думи могат съвсем точно да се отнесат за онова, което е понесъл Той.

35:17, 18 Докога Господ ще гледа ця-

лата тази несправедливост, преди да се намеси? Дошло е време да **избави** Своето невинно дете от злината на враговете му и да спаси **едничката** му душа от тези човешки **лъвове**.

35:19–21 Каква пародия би било, ако онези, **които без причина са врагове** на Давид, получат възможността да злорадстват над поражението му и да намигат с очи в явна победа. Те не искат мир – всичко, което искат, е да скалтъпват лъжливи обвинения срещу почитените, мирни граждани. Когато забележат и най-малката грешка, те казват: „**Охо, охо!** Точно както казахме! Видяхме какво направи.“

35:22–25 Но **Ти също видя, ГОСПОДИ**. Ти видя цялата окаяна мръсотия. Не се оттегляй в мълчание. **Не** стой така **далеч от мен**. Време е да **се събудиш** и да вземеш решителни мерки, за да защитиш мен и моята правда. Жадувам да се застъпиш за мен – Ти винаги вършиш онова, което е праведно – и да осуетиш желанието им да празнуват моята гибел. Не ги оставяй да се радват, че желанията им са се изпълнили, че са успели да ме **погълнат**.

35:26 О, Господи, направи така, че **онези, които се радват** да гледат гибелта ми, да се опозорят напълно. Облечи ги с унижение и **позор** заради безочливия начин, по който постъпват с мен.

35:27, 28 Но **нека** онези, които се надяват в крайна сметка да бъдат оправдан, да имат повод да **ликуват и се радват**. Нека свидетелстват, че Ти наистина си велик Господ, който така искрено е загрижен за доброто на онези, които Му служат. А и моят **език** няма да мълчи, а постоянно ще разказва на другите за Твоята правда и за Твоята хвала!

Псалм 36: Голям грях, несравнимо по-велик Бог

36:1–4 В сърцето си Давид ясно вижда **беззаконието на безбожния**. Грешникът отхвърля всеки **страх от Бога**. Той

се ласкае, че престъпленията му не могат да бъдат доказани и наказани. Речта му е пропита с **грях и измама**. Той презира почитения, кротък живот. Когато трябва да спи, **замисля** нови злодеяния и преднамерено се впуска в пътя на злото, като с радост казва „да“ на греховните предложения.

36:5 В ярък контраст с покварата на такъв грешник са **ГОСПОДНИТЕ** свършенства. Неговата **милост** например се простира **до небесата**. Барнс пише:

Тя е невероятно извисена – до самите небеса, висока като най-високото нещо, което човек може да си представи. Идеята не е, че милостта на Бога се проявява в небесата, ... нито че води началото си от небесата (макар че и това е вярно), а че тя е с най-възвишена природа, по-висока от всичко, което човек може да си представи.³¹

Божията **вярност** достига **до облаци**, тя е безгранична в своето измерение. А. У. Пинк казва:

Какви думи! „Верността Ти е до облаци.“ Божията вярност е далеч над всяко ограничено разбиране. Всичко, свързано с Бога, е велико, необятно и несравнимо. Той никога не забравя, никога не се проваля, никога не се колебае, никога не се отмята от думата Си. Бог стриктно се придържа към всяко обявено пророчество или обещание, изпълнява всеки завет или заплаха, защото „Бог не е човек, че да лъже, нито човешки син, че да се разкае. Той каза и няма ли да извърши? Изговори и няма ли да го утвърди?“ (Чис. 23:19). Затова вярващият възкликва: „Милосърдната Му не свършват, те се подновяват всяка сутрин – голяма е Твоята вярност“ (Плач. 3:22, 23).³²

36:6 Божията **правда е като величествените планини**, които Той е направил

– стабилна, постоянна, непоклатима, на нея може изцяло да се разчита. От Бога може винаги да се очаква да върши правда. Това се е разкрило по съвършен начин на кръста. Божията правда изисква грехът да бъде наказан. Ако ние трябва да бъдем наказани за своите грехове, това означава да погинем завинаги. Ето защо благословеният Божи Син поема нашите грехове върху Себе Си. Божията правда е толкова непреклонна, че когато вижда нашите грехове, натоварени върху Своя безгрешен Син, Бог излива пороите на Своето осъждане върху Него. Сега Бог има правдиво основание, на което да спасява безбожните грешници – наказанието е платено от достоен Заместник.

За съвършената Божия правда
кръвта Христова е печат.

Във кръста на Спасителя се вижда
и правда, и чудесна благодат.

Алберт Мидлейн

Божииите присъди са като голяма бездна. Това означава, че Неговите постановления и решения, мисли и планове са удивително проникателни, комплексни и мъдри. Когато размишлява за това Божие съвършенство, апостол Павел възкликва: „О, колко дълбоко е богатството на мъдростта и познанието на Бога! Колко непостижими са Неговите съдби и неизследими пътищата Му!“ (Римл. 11:33).

„**На човек и животно помагаш Ти, ГОСПОДИ!**“ Тук става въпрос за Божия промисъл, който опазва Неговите творения във времето. Каква огромна милост е това. Помислете за всичко, свързано с грижата за толкова много човешки същества и толкова много животни, птици и риби. Що се отнася до човека, Бог е преброил всички косми на главата му. А дори и незначителните врабчета – нито едно от тях не пада на земята без знанието на небесния Отец!

36:7 Нищо в човешкия живот не е ценно от **милостта** на Бога. Тя е вечна, суверенна, безгранична, безпричинна и неизменна. И нищо никога не може да отдели едно Божие дете от нея. През 1743 г. Джон Брайн е написал:

Никой език не може напълно да изрази безкрайността на Божията любов, нито пък някой ум може да я схване – тя „превъзхожда всяко знание“ (Еф. 3:19). И най-обширните представи, които ограниченият разум може да си създаде за божествената любов, остават безкрайно далеч под нейната истинска природа. Небето не е толкова високо над земята, колкото Божията добрина е над най-възвишените понятия, които можем да си съставим за нея. Тя е океан, който приижда високо над планините на съпротивата, оказвана от онези, към които е насочена. Тя е извор, от който изтича цялото нужно добро за всички, които се интересуват от нея.³³

Ето защо **човешките синове** намират прибежище **под сянката на Неговите криле**. За съжаление не всички хора избират да се наслаждават на любящата Божия закрила. Но тази привилегия е достъпна за всички, и хора от всеки народ, класа и култура са намерили покой, ободряване и безопасност под тези превъзходни криле.

36:8 Там има не само закрила, но и изобилно задоволяване на нуждите. „**Ще се наситят от тлъстината на дома Ти, ще ги напоиш от реката на Своите сладости.**“ Коя храна може да е по-добра по количество и качество от храната в Господния дом? И кое удоволствие може да се сравни с неговите блага? Както казва Ф. Б. Майер, Бог дава скърбите с пълни чаши, а благата – с пълноводни реки!

36:9 В Христос е **изворът** или **източникът на живота**. „В Него беше живот и животът беше светлината на хората“

(Йоан 1:4). В тази светлина ние виждаме светлина. Също както естествената светлина показва нещата в истинския им вид, така и Божията светлина ни дава способност да виждаме нещата така, както Той ги вижда. Тя ни дава способност да си съставим правилна преценка за духовните реалности, за света, за другите хора и за себе си.

Корот, великият художник на пейзажи, веднъж казал: „Когато попадна в някое от прекрасните кътчета на природата, много се ядосвам на картините си.“ Доволен от картините си, докато ги гледал в ателието, художникът бивал смирен при гледката на славата на природата. Ако преценяваме себе си в светлината на света, лесно можем да си намерим основания за задоволство; но да преценяваме себе си в светлината на Господа, да се мерим според Божествения стандарт, това означава да заменим гордостта си със срам. (Избрано)

36:10, 11 След като е изкачил Хималайските върхове на Божиите съвършенства, сега Есеевият син се връща в долината на човешката нужда и се моли за трайна закрила от **безбожните**. Ст. 11 обяснява ст. 10. Давид иска Бог да разкрие **милостта Си** и спасението Си, като попречи на краката на надменните мъже да го стъпчат и на **ръката на безбожните** да го пропъди.

36:12 Бог отговаря на молитвата му. Вярата дава на псалмиста способността да види безбожните **паднали** и безсилни да станат отново.

Псалм 37: Истински мир

През своя живот Давид е пострадал много от ръцете на безбожни, безскрупулни хора. Сега, вече старец, той споделя някои съвети за това как да реагираме, когато станем жертва на безбожни кроежи и зли езици.

37:1, 2 Преди всичко, **не** бива да допускаме да се **раздразняваме заради злодеите**. Опасността е вечер да си легнем в леглото и да преповтаряме наум цялата скандална случка. Първо си мислим за онова, което са ни казали и направили, после – за това как сме им отговорили, а след това копнеем да бяхме намислили и някоя друга по-остра стрела, която да запратим по техни адрес! Скоро стомашните ни сокове се превръщат в сярна киселина, ние се мятаме и въртим в леглото си и се чудим кога най-сетне ще дойде сънят! Нашето раздразнение наранява само нас самите и не довежда до нищо добро. Не бива да правим така!

Каквото и да правим, **не** бива да **завиждаме** на несправедните! Тази земя е единственият рай, който те някога ще имат. Косата на възмездието **скоро** ще ги покоси и пищната им кариера ще заглъхне и **ще повехне**.

37:3 Това е негативната страна на картината – не се тревожи заради тях и не пожелавай да бъдеш като тях. А в позитивен смисъл първото нещо, което човек трябва да направи, е да се **уповава на ГОСПОДА** и да **върши добро**. Това упование не е необоснован, безгрижен оптимизъм, че накрая всичко ще се оправи. То е дълбоко и постоянно доверие в Бога, който е обещал да накаже безбожния и да възнагради праведния. Неговото Слово не може да се провали. Праведният наистина ще **населява земята** и ще се радва на сигурност. И при най-свирипите атаки на демони и хора нито една от Христовите овце няма да загине (Йоан 10:27–29). На всички, които вярват в Христос, е гарантирано жилище в дома на Отца (Йоан 14:1–6).

Веднъж Джон Уесли изпратил финансова помощ на един свой приятел проповедник на име Самюъл Бредбърн. Заедно с петте лири, той изпратил и бележка: „Скъпи, Сами, уповавай се на Господа и върши добро; така ще населяваш земята

и наистина ще бъдеш сит.“ Изразявайки благодарността си, Бредбърн казал: „Често съм бил поразен от красотата на този пасаж от Писанието, който цитираш в писмото си, но трябва да си призная, че досега не бях виждал толкова полезно тълкувание.“

37:4 Но представете си, че сте имали огромно желание да вършите някакво определено служение за Господа. Били сте убедени, че Той ви води, и единственото ви желание е било да Го прославите. Станало е обаче така, че някакъв силен противник ви се е противопоставил, пречил ви е, осуетявал е намеренията ви на всяка крачка. Какво ще направите в подобен случай? Отговорът е, че трябва да се **наслаждавате в ГОСПОДА**, като знаете, че на Своето Си време Той ще ви даде **желанията на сърцето** ви. Не е необходимо да се съпротивлявате. „Боят не е ваш, а Божи“ (2 Лет. 20:15). „Господ ще воюва за вас, а вие ще останете мирни“ (Изх. 14:14).

37:5, 6 Или може би са изопачили думите ви, обвинили са ви лъжливо или са ви оклеветили. Ако имаше поне капчица истина в тези обвинения, нямаше да ви бъде така трудно да ги понесете. Но те са абсолютно неверни и злонамерени. Какво да направите? **Предайте** целия случай на **ГОСПОДА**. Прехвърлете цялата му тежест върху Него. Нека Той да се застъпи за вас и вие ще бъдете напълно оправдан. За всички ще стане ясно, че всъщност сте бил невинен. Барнс казва:

Ако сте оклеветен, ако са очернили характера ви, ако изглежда, че над вас тегне мрачен облак, ако кроежите на безбожните хвърлят върху вас позор, който не можете да понесете – тогава, ако поверите случая на Бога, Той ще защити вашия характер, ще разпръсне облаци те и ще направи характера и мотивите за поведението ви ясни като слънцето в безоблачен ден.³⁴

37:7, 8 След като сте предали пътя си на Господа, следващата стъпка е да се **облегнете на Него**. След като Той носите вашето бреме, не е нужно да го носите и вие. Но твърде често ние правим точно това. Колебливо предаваме грижите си на Него, а после бързо си ги вземаме обратно.

Бог иска на Него да оставя всичките си грижи и тревоги, за себе си да мога да запазя доверието в Него да ме води. Но често аз съм толкоз глупав, че щом като беда ме свари, доверието си захвърлям, а с грижите си се товаря.

Т. Беурд

„И Го чакай.“ Обърнете внимание, как постоянно се повтаря, че помощта на вярващия е в Господа:

Уповавай се на **ГОСПОДА** (ст. 3).

Наслаждавай се в **ГОСПОДА** (ст. 4).

Предай на **ГОСПОДА** пътя си (ст. 5).

Облегни се на ГОСПОДА (ст. 7а).

И Го чакай (ст. 7б).

Понякога това е най-трудното нещо за нас. Чакането е това, което най-зле ни се удава! Но истинската вяра чака, убедена, че Бог е способен да извърши онова, което е обещал (Римл. 4:21).

За втори път Давид казва **„Не се раздразнявай...“** „Защо е това повторение? Разбира се, за необходимо подчертаване. Дори след като сме решили да не се разстройваме от начина, по който са постъпили с нас, ние често се обръщаме назад и отново раздигаме цялата мътилка в ума си. Но освен че е саморазрушително, това е и опасно. Дори злият да **преуспява в пътя си** – дори да успява да **осъществи злите си замисли** – христианинът не бива да се разстройва емоционално или да трупa гняв, яд, злоба и омраза. Ако си позволим да храним в себе си такива чувства, те в крайна сметка могат да доведат

до насилствени думи и действия. Тогава самите ние ставаме агресор.

37:9–11 Идва денят, когато всички неправди на земята ще бъдат изправени. Тогава злодеите ще бъдат отсечени, а вярващите светии ще притежават всички благословения, които Господ им е обещал. Няма да мине много време и **безбожните** ще изчезнат от сцената. Дори старателно да ги **търсите** в обичайните им свърталища, ще е напразно! В онзи ден **смирените ще наследят земята** и в пълнота ще се наслаждават на нейното невиджано благоденствие. Кога ще дойде този ден? За църквата той ще започне, когато Спасителят слезе в облаците да грабне Своя народ, който Го очаква, и да го отведе в небесния му дом. За вярващия остатък от Израил и за народите той ще започне, когато Господ Исус се завърне на земята да погуби враговете Си и да царува хиляда години в **мир**. В Проповедта на планината Исус предрича този славен ден с думите:

„Блажени кротките, защото те ще наследят земята“ (Мат. 5:5).

37:12, 13 Междувременно измамниците, грабителите и потисниците кроят своите планове против Божиите деца. Те проявяват най-ожесточена враждебност срещу онези, които обичат Господа. Но Йахве не е обезпокоен от звука на скърцащите им **зъби**. Той знае, че **денят** на разплатата не е далече. Прекрасно е, когато можем да погледнем на враговете си със същото спокойно равнодушие, когато можем, както е казал някой, да оставим зад гърба си света на дребните хора.

37:14, 15 Често изглежда, че е „на ешафода – истината, злото – на престола“, и то завинаги. **Безбожните** са винаги добре въоръжени и екипирани. Сравнени с тях, праведните изглеждат зле подготвени и винаги са надхитрени. Но в моралната област съществуват определени неизменни закони. Пътят на грешника накрая става тежък. Греховете със сигурност

някой ден се връщат. Хората не могат завинаги да стоят далеч от греховете си. Ефектът на бумеранга винаги настъпва: **Мечът им ще се забие в собственото им сърце**. Когато имат най-голяма нужда от тях, оръжията им ще ги предадат – **лъковете им ще се строят**.

37:16 Малкото притежания на праведния са по-добри от голямото изобилие на мнозина безбожни, понеже за разлика от грешниците, светииите имат Господ. Авторът на писмото към Евреите, след като е описал несравнимото богатство, на което вярващият се радва в Христос, добавя лаконично: „Задоволявайте се с това, което имате, защото Бог е казал: Никак няма да те оставя и никак няма да те напусна“ (Евр. 13:5).

37:17, 18 Ръцете на безбожните (т. е. силата им) **ще се строят**. Но с праведните не е така. Тях ги подкрепя ГОСПОД с безграничната Си власт. Той **знае** броя на дните на непорочните, всичко, което тези дни съдържат, и докде ще доведат накрая. Той знае, че **наследството** на праведните ще трае **вечно – наследство** нетленно и неопетнено, и което не повяхва, запазено на небесата за всички, които чрез Божията сила са пазени чрез вяра за спасение, готово да се открие в последното време (1 Петр. 1:4, 5).

37:19 Когато настанат тежки времена, светииите **няма да се посрамят** в своята вяра. Те разполагат със скрити духовни ресурси, с които да преминават през трудностите. **В дни** на оскъдност те се радват на особен вид изобилие. Първо, те са научили да живеят жертвоготовно, затова не се чувстват ограбени, когато брашното в делвата намалее. Но освен това те имат Господ, който може да приготви трапеза и в пустинята. Те имат привилегията да виждат как Бог се грижи за тях по свръхестествен начин и тази манна небесна има особен, таен, удивително сладък аромат.

37:20 А безбожните **ще се изтре-**

бят. Из целия псалм се чува звънът на погребалните камбани за **враговете на ГОСПОДА**. Те са наречени **безбожни**, злодеи, онези, които пресуспяват в пътя си, хора, които осъществяват зли замисли, врагове на Господа, проклетите от Господа, потомство на безбожните, отстъпниците от Бога. Думата „безбожен“ се среща тринадесет пъти в този псалм и е един от ключовете за тълкуването му.

Враговете на Господа са като „разкоша на пасищата“. Един ден изобилстват с диви цветя и зеленина; на следващия ден са окосени от косача или повяхват при смяната на сезоните. Безплътни като **дим**, те **ще изчезнат**.

37:21 Безбожникът взема назаем и не връща. Това означава, че той или *не желае* или *не може* да върне заема. Но при всичките пари, с които разполага, защо да **не може да връща?** Отговорът е, че той винаги се простира отвъд възможностите си. В алчността си за пари той спекулира. Когато загуби, взема назаем, за да покрие загубите си. Това е старата история, в която вземаме назаем от Петър, за да платим на Павел. Безбожникът гради империята си на кредит и когато дойдат несполуки, той отчаяно се мъчи да задържи на повърхността потъващото си богатство. Зад фасадата на благосъстояние се крие финансов хаос.

Макар много често да са далеч от охолството, **праведните** са невероятно щедри, като винаги считат, че даването е по-блажено от взимането. Те са доказали, че ако един вярващ наистина иска да дава, никога няма да му липсват средствата за това. Както ни учи апостол Павел:

А Бог е силен да преумножи върху вас всякаква благодат, така че, като имате винаги и във всичко достатъчно във всяко отношение, да изобилствате във всяко добро дело (2 Кор. 9:8).

37:22 Съдбата на праведните и безбожните зависи от техните взаимоотношения с Господа. Онези, които са били оправда-

ни чрез вяра, са **благословени от Него**; те ще притежават земята. Онези, които са отказали Божието предложение за спасение, са се поставили в незавидното положение да попаднат под Неговото проклятие; те ще бъдат **изтребени**.

37:23, 24 Стъпките на добрия човек се утвърждават от ГОСПОДА ... Въпреки че думата *добър* не присъства в оригиналния текст, идеята за нея със сигурност се среща в ст. 23 и 24. Бог планира и предопределя пътеките на човека, който живее в общение с Него. Той **подпира** онези, чиито пътища са Му угодни. Дори такъв човек да падне в изпитания и скърби, той никога няма да потъне в тях, защото Господ го държи сигурно в **ръката** Си. Вярно е също, че ако праведен човек падне в грях, той няма да бъде оставен от Бога, макар че в този стих не става дума за точно този вид падане.

37:25 През целия си живот – а той вече е бил **стар**, когато е писал това – Давид никога **не е видял праведния оставен или потомството му да проси хляб**. Ако някой възрази, че знае примери, в които такива неща действително са се случвали, трябва да отбележим две неща. Първо, Давид може да е имал предвид, че не знае някой праведен човек да е бил оставен **окончателно**. Или второ, той може би е заявил един общ принцип, без да изключва възможността за изолирани изключения. Писанието често прави това. То прави общи твърдения, които описват нормалното действие на духовните закони. Изключенията не опровергават общовалидните принципи.

37:26 Не само, че не му се налага да праща децата си да просят, но праведният човек е щедър благодетел и често **дава назаем**. Следвайки Божието Слово, той е трудолюбив и пестелив и не прахосва благата си. Той работи усилено, пазарува внимателно, избягва разхищението и всякаква екстравагантност. Така той успява да умножи средствата си и може да

помага на онези, които са в нужда. **Потомството му** се превръща в **благословение**, защото децата му са се научили на тези принципи у дома и ги прилагат и в собствения си живот.

37:27 Този стих е един от няколкото в Библията, които на пръв поглед учат, че спасението е чрез добри дела. От пасажки като Ефес. 2:8–10 и Тит 3:5 знаем, че това не е така. Трябва да заключим, че ако човек е спасен, той ще **върши добри дела**, и че такива верни светии са единствените, които ще устоят завинаги.

37:28 **ГОСПОД обича правда** и в израз на Своята правда Той дава вечна сигурност на **Своите светии**. Това не означава, че светиите заслужават вечен живот, а че Христос е умрял, за да откупи този живот за тях, и Бог трябва да зачете условията на този откуп.

Псалмистът обича да размишлява за сигурността на вярващия (вж. ст. 18, 24, 28 и 33). Всички, които са били родени отново чрез вяра в Господ Исус Христос, могат въз основа на авторитета на Божието Слово да имат сигурност, че са спасени завинаги. Ф. У. Диксън пише:

Ако ви липсва увереност, има само един начин да я получите или да си я възвърнете – вземете Божието Слово. Вземете го и му вярвайте. Бог казва, че си Негов, че си спасен и имаш абсолютна сигурност, че Той никога няма да те остави. Вземете голяма доза от това.³⁵

Но докато праведните **ще бъдат опазени до века**, децата на **безбожните ще се изтребят**. Мисълта за съдбата на неспасените е много потискаща. Какво ли означава да бъдеш отделен от Бога, от Христос и от всяка надежда за цялата вечност?

37:29 Най-съществената надежда на Израил е била да живее в **земята** под властта на Месията. Разбира се, посветените евреи са имали надежда и за небето

(Евр. 11:10), но акцентът в старозаветната епоха е върху материалните благословения в земята на Израил по време на златния век на мир и благоденствие. Когато четем, че праведните ще живеят на земята *вечно*, трябва да сме наясно, че земното царство на Христос ще продължи хиляда години, а после ще прерастне в Неговото вечно царство. Може би във вечното си състояние изкупеният Израил ще населява новата земя, спомената в Откр. 21:1, и в такъв случай обещанието за **вечно** притежание на земята може да се приеме буквално.

Контрастът между праведните и безбожните продължава.

37:30, 31 Речта на праведния е преизпълнена с **мъдрост**. Думите му са благо-разумни, библейски и обосновани. Той говори **правда**, а не нечестие или измама. Постоянно разсъждава върху Божието Слово и така пази **стъпките** си да **не се подхлъзват** в грях и срам. Както е казал Спърджън, той има:

... най-доброто нещо – закона на своя Бог,
на най-доброто място – в сърцето си,
което води до най-добрия резултат –
стъпките му не се подхлъзват.

37:32, 33 **Безбожният дебне** всяка възможност да се нахвърли върху невинния и да го **убие**. Но Йахве никога няма да го остави на силата на врага, нито ще допусне да бъде обявен за виновен, ако бъде повдигнато обвинение срещу него. Бог е Закрилникът и Адвокатът на целия Свой народ.

37:34 Ето защо най-доброто, което можем да направим, е да **вярваме (чакай ГОСПОДА)** и да се **покоряваме (пази Неговия път)**. Няма друг начин да бъдем щастливи в Иисус!

Но това не е всичко. За шести път псалмистът обещава, че всички, които правят това, ще **наследят земята**. После

добавя още едно уверение. **Когато се изтребват безбожните**, единствената роля на вярващите е да бъдат зрители. Те няма да се радват на това ужасно събитие, но самите те ще бъдат пощадени от всяка форма на осъждане.

37:35 Давид усърдно и внимателно е наблюдавал човешкия живот. Той е **виждал** как **безбожникът**, надменен човек **се разпростира като избуяло дърво** в пръстта **на мястото си**. Тук идеята явно е, че това дърво никога не е понасяло негодите, предизвикани от пресаждане. То все още е в пръстта **на мястото си** и затова е избуяло и голямо. Така и безбожникът човек е силен и благополучен.

37:36 Но следващият път, когато Давид е минал покрай това място, човека вече го е нямало. **Търсил го е**, но никъде не е могъл да го **намери**. Този човек е преуспявал съвсем за малко. Силата му е продължила за кратко, но после той самият е изчезнал, а заедно с него и благополучието, и силата му.

37:37, 38 Псалмистът ни съветва да обърнем внимание на контраста между **непорочния, праведен човек и отстъпниците от Бога. Човекът на мира ще има потомство, докато бъдещето на безбожните ще се отсече. Както праведните, така и неправедните имат дълги родословни линии от потомци.** Толак казва за **човека на мира**, че „на този човек в крайна сметка ще му бъде добре.“ Но безбожните нямат такова обещание за утрешния ден.

37:39, 40 Най-великото нещо, което **праведните** имат, е тяхната връзка с Бога. Той е техният Спасител и тяхната сила **във време на беда**. Не е чудно, че християните инстинктивно се обръщат към Него във време на нужда! Те разбират, че Той им помага, избавя ги и ги спасява, **понеже** разчитат изцяло **на Него**. В беда ли сте в момента? **Уповавайте се на Него**. Той ще ви избави!

Псалм 38: Скръб заради греха

Бихме могли да си помислим, че този псалм описва страданията на Спасителя, ако не бяха изразите „моя грях“ (ст. 3), „беззаконията ми“ (ст. 4), „безумието ми“ (ст. 5) и „раната ми“ (ст. 11). Може би било уместно да приложим голяма част от останалите думи за онова, което Господ Иисус е понесъл от ръката на Бога и хората, но основното тълкуване със сигурност се отнася за Давид в определен момент от неговия живот, в който тежките му физически и душевни страдания несъмнено са били свързани с някакъв грях, който е извършил.

38:1–4 В началото Давид описва своите страдания като **обвинение** на един разгневен Бог и наказание, произтекло от **негодуванието** Му. Той моли **ГОСПОД** да вдигне обсадата. **Стрелите** на Всемогъщия са се забили дълбоко в ума и тялото на псалмиста, а Божията **ръка** се е стоварила върху него в съкрушителен удар. В резултат от божествения гняв тялото му боледува. Болестта е проникнала чак до **костите** му – и всичко това заради **греха** му. Той не извинява **беззаконията** си – напълно е убеден в тях. Като огромни вълни те са се стоварили върху него. Като непоносима тежест, те са смазали силата му.

38:5–8 Смърдящи и гноясващи рани покриват тялото му и у него няма какво съмнение защо става всичко това. Той е превит на две от болка, изведен от слабост – живо възплъщение на скръбта. Плътта му е изтощена от силна треска и никоя част от физиката му не е пощадена. Вече няма сили да се бори. Напълно разбит, той не може да стори нищо друго освен да **реве** от страданието си.

38:9–11 Давид намира известна утеха в съзнанието, че **Господ** знае мъката на сърцето му и чувствата, които изпитва, но не може да изрази. Но **сърцето** му продължава диво да бие, **силата** му бър-

зо чезне и очите му губят блясъка си. **Любимите му и приятелите му** странят от него като от прокажен и даже роднините му не искат да го посетят.

38:12–14 А и хората, които искат да го убият, не са се отказали от своите заговори, заплахи и злодеяния. **Но** Давид е **глух** за всичките им заплахи и не отронва нито дума в защита, самооправдание или обвинение.

38:15–17 Но колкото и мрачно да е настоящото му положение, той не е останал без **надежда**. Все още е убеден, че **Бог ще му отговори**. Псалмистът се моли противниците му да нямат удоволствието да празнуват окончателната му гибел. Но сега болките постоянно го измъчват и той вече наблюдава предела на човешките възможности.

38:18 Със съвършена искреност, съкрушение и без да се опитва да прикрие **греха си**, Давид **признава** своето **беззаконие** и казва: „Съжалявам!“ На нито един човек, който искрено вземе това положение пред Бога, никога няма да бъде отказана прошка. Господ изрично е записал Своето обещание, че ще даде милост на всеки, който признае и изостави греха си (Пр. 28:13). Ако това не беше така, всички хора щяха да бъдат безнадеждно обречени.

38:19, 20 Мислите на Давид отново се връщат към **враговете му**. Той е слаб и болен, а те **са живи и многобройни**. Давид признава справедливостта на Божието наказание, но заявява, че противниците му нямат основателна причина за своята злонамереност. Той е бил добър с тях, но в замяна е получил само омраза. В дъното на тяхната враждебност стои фактът, че Давид е последовател на Бога и **доброто**.

38:21, 22 Затова той моли **Бога да не го оставя**, а да стои близо до него и да побърза да го спаси – наистина да бъде неговият Бог-Спасител!

Перифраза на Псалм 39: Вътрешен огън

39:1–3 „Бях твърдо решен да не негодувам и да не недоволствам срещу Господа въпреки крайно тежкото си положение. Заклех се да държа устата си затворена пред невярващите; не исках да им давам повод да поставят под съмнение Божия промисъл. Затова стоях ням и безмълвен, без да давам никакъв израз на потиснатите си чувства. Но всичко беше безполезно. **Сърцето ми се разпали** от негодувание и недоумение. Не можех да разбера защо Господ допуска да понасям такава съкрушителна скръб. Колкото повече потисках мъката на душата си, толкова по-ожесточена ставаше борбата вътре в мен. Накрая потисканите ми чувства изригнаха в молитва от въпроси.“

39:4–6 „**ГОСПОДИ**, докога ще продължи този кошмар? Каж ми колко време ми остава и кога ще изтече то. В най-добрия случай продължителността на живота ми е колкото **педята ми**; сравнен с Твоята вечност, животът ми не си струва даже да се споменава. Всички ние, хората, сме незначителни като **лѣх**. Преминаваме през живота като сенки. Суетим се в трескави дейности – но до какво води това? Цял живот икономисваме и пестим, и оставяме събраното на неблагоприятници, глупци или непознати!“

39:7, 8 „Каква надежда имам, **Господи**? Единствената ми **надежда е във Теб**. Извън Тебе нямам нищо. **Избави ме от всичките ми престъпления** – особено от греховете, които може би са докарали тази ужасна беда в живота ми. Не мога да понеса мисълта **безумните** да злорадстват над моята гибел.“

39:9, 10 „Знаеш как мълчах, откакто тази беда ме сполетя, защото знаех, че Ти си я допуснал. Но сега Те моля да **отдалечиш от мен ръката** на наказанието Си; изтощен съм от стрелите Ти.“

39:11 „Господи, когато наказваш **човека** за греховете му с различни наказания, той се разлага като красива дреха, проядена от молци. Ясно е, че всички сме мимолетни като **лъх!**“

39:12, 13 „Затова идвам при Тебе, **ГОСПОДИ**, и Те моля да **чуеш молитвата ми**. Чуи ме и отговори на спешната ми молба. Не бъди равнодушен към сълзите ми. Така или иначе аз съм като среднощен гост в Твоя свят, номад като предците си. Всичко, за което Те моля, е да прекратиш осъдителното Си неговудание срещу мен и да ми позволиш за кратко да се радвам на здраве и щастие, **преди да** напусна сцената на живота и никога вече да не стъпя на земята.“

Псалм 40: Спасен!

Добре познатите думи „Жертва и принос Ти не Си пожелал“ (ст. 6–8) определят този псалм като един от месианските псалми; тези думи са приписани на Господ Исус в Евреи 10:5. Псалмът обаче представлява трудност, тъй като първата му част разглежда възкресението на Месията, докато последната част като че ли се връща назад към Неговата агония на кръста. Не е лесно да се обясни този обрат. Някои предполагат, че в първите стихове Спасителят предвкуса Своето Възкресение и говори за него, като че ли то вече е станало. Други разглеждат агонизиращата молитва в края на псалма като молба на еврейския остатък по времето на Голямата скръб. В нашето изследване ние ще приложим целия псалм към Господ Исус – най-напред към Неговото възкресение, а след това към страданията Му на кръста. Ако това нарушение на хронологичния ред смущава нашите западни умове, можем да намерим известно успокоение във факта, че хората от Изтока не винаги отдават първостепенно значение на времевата последователност.

40:1 Говорителят е Месията Исус. Той **търпеливо** е **чакал ГОСПОД** да чуе Неговата молитва и да Го избави от смърт. Дори нашият благословен Господ не винаги е получавал незабавно отговори на молитвите Си. Но Той е знаел, че *закъсненията* не непременно са *откази*. Бог отговаря на молитвата, когато това е най-подходящо за изпълнението на Неговите цели в нашия живот.

Божията помощ идва, но не твърде скоро,
да не би да не познаем блаженството да
Му се доверяваме във мрака,
но не и прекалено късно,
да не би да познаем мъката да вярваме
напрасно.

40:2 Спасителят оприличава Своето славно избавление от смъртта на спасение **от рова на погibelта** и **от тинята** на тресавище. Кой може да си представи какво означава за Начинателя на живота да излезе от гроба като Победител над греха, Сатана, смъртта и гроба – жив завинаги!

Макар че избавлението на Христос е уникално, в един по-второстепенен смисъл всички ние можем да изпитаме силата на Бога, който ни спасява от рововете и тресавищата на живота. Както всички знаем, животът е пълен с такива дълбоки ями. Непокаяният се човек, изобличен за греховете си от Светия Дух, се намира в особено опасен **ров на погibelта**. Отстъпилият вярващ също се оказва затънал в коварно тресавище. Многобройни са блатата на болестите, страданията и скръбта. Често, когато търсим водителство, ни се струва, че се намираме в мрачен затвор. И разбира се, понякога затъваме в благо на скръбта от загуба на близък човек, самота или обезсърчение. Това са незабравими преживявания, моменти, в които се молим, плачем и стенем, но като че ли нищо не се случва.

Имаме нужда да се научим от примера на нашия Спасител да чакаме търпеливо ГОСПОДА. На Своето време и по Своя начин Бог ще се намеси за наше добро, като ни извади **от рова, постави краката ни на скала** и направи **стъпките** ни сигурни.

40:3 Забележете, че Бог е едновременно и *источникът* на нашата **възхвала**, и нейният *обект*. Той **слага нова песен в устата** ни – и това е песента за **възхвала на нашия Бог**.

Нашето избавление води не само до прослава на Бога, но и до свидетелство за другите: „**Мнозина ще видят и ще се убоят, и ще се уповават на ГОСПОДА.**“ Това, разбира се, е най-вярно за възкресението на Господ Исус. Помислете за неизброимото множество вярващи поклонници, които са били спечелени за живия Бог чрез чудото на празния гроб!

40:4 Като си мисли за онези, които са вкусили и са видели, че Господ е благ, възкресеният Изкупител изрича една от най-великите, най-основни истини в духовния живот изобщо: „**Блажен онзи човек, който е направил ГОСПОДА своя надежда...**“ Истинското щастие и удовлетворение идват само чрез вяра в Бога. Не би и могло да бъде другояче. Ние сме създадени по такъв начин, че можем да осъзнаем своето предназначение само когато признаем Бога за свой Господ и Притежател. Паскал е казал много точно: „В човешкото сърце има вакуум с формата на Бога!“ А Августин отбелязва следното: „Ти си ни направил, о, Господи, за Себе Си, и сърцето ни няма да намери мир, докато не почива в Теб!“

Блаженият човек, освен че се е обърнал към Бога, е *обърнал гръб* на **горделивите хора** и последователите на лъжливи богове. Той е избегнал примката на две от най-големите заблуди на живота – представата, че почитта на горделивите е важна, и идеята, че фалшивите богове на

материализма, удоволствията и сексуалното задоволяване, могат да удовлетворят човешкото сърце. Блаженият човек е далеч по-загрижен за Божието одобрение отколкото за човешкото, понеже осъзнава, че пълнотата от радост може да се намери само в Божието присъствие, а не в компанията на онези, които се кланят в идолските капища.

40:5 Това кара Месията да се замисли колко безбройни са Божиите милости. Неговите **чудеса** и Неговите благодатни **мисли за** Неговия народ са неизброими. Кой може напълно да опише безкрайните детайли на Неговото природно творение? Кой може да изброи удивителните намеци на Неговия промисъл? Кой може да схване величината на Неговите духовни благословения – избирането, предопределението, оправданието, изкуплението, умиловението, бащинската прошка, прощението на греховете, спасението, новото раждане, заселването на Светия Дух във вярващия, печатът на Духа, залогът на Духа, помазването, освещението, осиновението, наследството, прославянето – „**Ако бих поискал да ги разкажа и за тях да говоря – те са твърде много, за да бъдат изброени.**“

Когато Твоите милости, Боже,
съзира моята дребна душа,
с възторг и любов тя единствено може
на Теб да въздава хвала.

Джоузеф Адисън

40:6 Както вече споменахме, ст. 6–8 определят този псалм като явно месиански. От Евреи 10:5–9 научаваме, че това са били думите на Божия Син, когато е дошъл в света. С други думи, Той казва, че независимо от факта, че Бог е поставил **жертвата и приноса** за народа на Израил, те никога не се били Неговото окончателно намерение. Те са били предвидени като образи и сенки на нещо по-добро, което предстои. Имали са своето

място като временни заместители. Но в действителност Бог никога не е бил удовлетворен с тях; те са били несвършени, защото не са могли да осигурят окончателно разрешение на проблема с греха. Знаейки присъщата на жертвите и приносите слабост, вместо тях Бог **отваря ушите** на Своя Възлюбен Син. Това означава просто, че ушите на Спасителя са били отворени да слуша и да изгълнява волята на Своя Отец. Именно с тази нагласа на готовност за доброволно покорство Христос идва в света.

Някои разбират израза „**отворил си уши в мен**“ като „Изровил (или продупчил) си ушите ми.“ Някои тълкуватели смятат, че това има връзка с роба евреин от Изход 21:5, 6. Ако някой роб не желае да бъде освободен на седмата година, господарят му трябва да промуши ухото му с шило на стълба на вратата на дома си. Така робът му става подчинен завинаги. Прототипът, Христос, става доброволен роб в Своето възплъщение (Фил. 2:7) и ще продължи да служи на Своя народ, когато се завърне (Лука 12:37).

В Евреи 10:5 изречението „**отворил си уши в мен**“ е променено на „приготвил си Ми тяло“. Що се отнася до правото да се правят такива промени, същият Свети Дух, който първоначално е вдъхновил думите в Псалм 40, има правото и да ги поясни, когато ги цитира в Новия Завет. Буквалният превод на еврейския израз „изравям ухо“ вероятно е езиков похват, в който една част (в случая ухото) се използва за цялото (в случая тялото). (Този стилистичен похват се нарича синекдоха.) Новият Завет разширява и обяснява значението на този израз, като го отнася към Възплъщението.

40:7, 8 Когато Христос става човек, Той го прави не просто с кротко примирение, а с желание и от все сърце. В този момент Той казва: „**Ето, идвам; в свитъка на книгата е писано за мен. Радвам се да върша волята Ти, Боже мой,**

и Твоят закон е вътре във вътрешностите ми.“ От началото до края си Стариият Завет предсказва, че Христос не само ще дойде на света, но че Той ще дойде с готовност и с ревностен дух да върши Божията воля. **Волята** на Бога е не само в ума Му, тя е издълбана върху Неговите **вътрешности**.

40:9, 10 Тези стихове описват Неговото земно служение. Той е **проповядвал правдата** на спасението в **голямо събрание** – на Израилевия дом. Не е задържал нищо от онова, което Бог Му е дал да изяви. Не е скрил великите истини за Божията спасителна помощ, безкрайната Му вярност и неизменната Му любов.

40:11 Останалите стихове на псалма (11–17) като че ли ни отвеждат обратно към кръста. Чуваме как Спасителят изрича неустоим и трогателен зов за помощ. Думите Му са тясно свързани с онова, което току-що е казал в ст. 10. Връзката е следната: „Изяхих на народа Твоето спасение, Твоята вярност и Твоята неизменна любов. Не обезсилвай сега свидетелството ми, като **задържаш** **благите Си милости** от мен. **Нека те ме пазят винаги!**“

40:12 Непосредствената причина за Неговата отчаяна молба са гибелните мъки, които се стоварват върху Него на Голгота. Тези **безброй злини** са свързани с безброй грехове, както следствието е свързано с причината. Но когато Той използва израза „**беззаконията ми**“, трябва ясно да помним, че това всъщност са *нашите* беззакония – онези грехове, за които Той се е наел да плати ужасната цена. Страданията Му се толкова тежки, че **сърцето** Му не издържа. Кой от нас може някога да си представи ужасната агония, която Той е трябвало да понесе, за да можем ние да получим прошка и оправдание!

40:13 В крайното Си притеснение Христос шурмува небесните порти с молба за помощ – за незабавна помощ.

Той все едно казва: „Моля Те, **избави ме**, и то *веднага!*“ Този вид молитва получава отговор. Тя задейства Божието Всемогъщество.

40:14, 15 По отношение на враговете Си Той се моли тяхното наказание да бъде съответно на престъпленията им. За опитите им да отнемат **живота** Му Той им пожелава позор и **унижение**. За това, че Му желаят злото, Той се надява те да бъдат отхвърлени и посрамени. За злорадството им над Неговото нещастие, Той желяе да ги види ужасени от дълбочината на собственото им унижение. Ако някой възрази, че такова отношение не подхожда на един Бог на любовта, можем само да му напомним, че като отхвърля любовта, човек сам съзнателно избира наказанието си.

40:16 За Божиите приятели Христос се моли винаги да могат да намират своята радост в Господа. Той се надява, че **всички, които търсят Бога**, ще се **радват и веселят в Него**, и онези, **които обичат Неговото спасение**, **винаги ще казват: „Да се величае ГОСПОД!“**

40:17 Колкото за Него, силата Му е малка и нуждата Му е отчаяна. Но Той намира утешение във факта, че Господ мисли за Него. Както е казал някой, „Бедността и нуждата не са бариера за Божиите мисли.“

Бог е **помощта и спасителят** на Своя възлюбен Син. И така с последните Си думи Господ Иисус се моли: „**Боже мой, не се бави.**“ Отговорът не закъснява. На третия ден Отец простира ръка и освобождава своя Син от рова на погибелта, както вече видяхме в първата част на псалма.

И така, видяхме, че в първата част на този псалм се намира *отговорът* на молитвата, а след това е *самата молитва*. Това е ярка илюстрация на обещанието: „И преди още да извикат, Аз ще отговарям; докато още говорят, Аз ще чувам“ (Ис. 65:24).

Псалм 41: Молитва от болничната стая

Давид е болен и враговете му се надяват, че болестта му не е просто обикновено неразположение. Те вече се радват, че тя несъмнено ще доведе до неговата смърт. Допълнителна скръб на Давид носи и фактът, че един от предателите по-рано е бил негов близък приятел.

41:1–3 Но на пациента не му липсва утеха. Отначало той си припомня, че Господ благославя човека, **който обръща внимание на сиромаха**. Тук думата „**сиромаш**“ вероятно означава не толкова беден финансово човек, колкото човек, лишен от здраве, отслабнал заради болест. Давид се утешава с мисълта, че е правил именно онова, което Господ прави за хората в беда – подкрепял, утешавал, насърчавал е всички, сполетени от болест. Сега той се позовава на обещанието, че **ГОСПОД** също **ще го избави в зъл ден**. Да, Господ ще бди над него и ще запази живота му. Тъй като си е спечелил добро име заради своята грижа за болните и страдащите, Давид е уверен, че Бог няма да го изостави на злата воля на враговете му. Вместо това Той ще даде на Давид цялата благодат, от която се нуждае за болестта си, а после отново ще му възвърне здравето и силата. Господ е представен като болногледач, който така обръща леглото на пациента, че да му е добре.

41:4 Псалмистът обаче не разчита единствено на своята грижа за болните и безпомощните в миналото. Той мъдро отнася своята болест към Господа в молитва, като признава своя грях и се моли за изцелението като за нещо, което не заслужава. Не всяка болест е пряк резултат от някакъв грях в живота на вярващия. Много заболявания, особено при по-старите хора, са част от естествения процес на влошаване на здравето, дължащ се на възрастта. Понякога обаче

съществува пряка връзка между греха и болестта, и там, където съществува и най-малката вероятност за това, вярващият трябва да се втурне в Божието присъствие с искрена изповед. Във всички такива случаи прошката на Великия Лекар трябва да предхожда лечението на местния доктор.

41:5 Междувременно **враговете** на псалмиста с надежда очакват от болницата новината, че Давид е умрял. „**Кога той ще умре?**“, питат се те един друг, „и кога ще чуем за края му?“

41:6 Понякога някой от тези зложелатели се явява при Давид на свиждане, но не му предлага никаква утеха, никакви думи на надежда или насърчение. Всъщност изглежда, че той само търси някаква информация, която да използва против него. След като излезе, той разпространява всякакви лоши вести, които може да измисли.

41:7, 8 По адрес на болния се развихря клюкарска кампания и лошите пророци се надпреварват да измислят бедствия за Давид. Те разпространяват слух, че е сполетян от фатална болест и следващата му спирка ще бъде моргата.

41:9 Може би „най-коварният удар“ е предателството на онзи, който е бил негов **близък приятел**. От всички скърби на живота това определено е една от най-жестоките – да бъдеш предаден от онзи, с когото си имал близки връзки. Тази тъга е изпитал и Спасителят, когато е бил предаден от Юда. А и за онези, които следват този Водач, това преживяване не е необичайно.

Господ цитира ст. 9 във връзка с Юда. Важно е да отбележим обаче, че Той пропуска думите „**близкият ми приятел, на когото имах доверие**“. Тъй като е знаел, че Юда ще Го предаде, Той никога не му е имал доверие, затова казва само: „Който ядеше хляба Ми, вдигна своята пета против Мен“ (Йоан 13:18).

41:10 Давид се отвръща от онзи, който

както че ли е забил нож в гръба му, и търси милост от **ГОСПОДА**. Когато другите го изоставят, той разчита, че Господ ще остане верен. След това отправя една молба, която може да ни изглежда странна: „**и ме изправи, за да им отплатя.**“ Ако на пръв поглед това ни изглежда недостойно за човек от величината на Давид, трябва да си спомним, че той е помазаният от Господа владетел на Израил и негово задължение като цар е да наказва бунт и измена. Макар че той лично би могъл да предпочете да толерира подлостта и предателството спрямо себе си, като цар той е длъжен да осуети всички опити за сваляне на управлението.

41:11, 12 В провала на заговорите на своите врагове Давид вижда белег за Господното благоволение към него. Такава той казва:

А мен ти поддържах в непорочността ми и си ме утвърдил пред Своето лице до века.

Ако предпочетем този превод, може би ще ни се стори, че Давид се хвали незаслужено. Но Той действително *е бил непорочен* човек въпреки своите грехове и провали. В сравнение с враговете си Давид е образец за добродетелен човек. Напълно е възможно Господ да го поддържа, защото е виждал искреността и правдата в неговия живот.

Преводът на този стих на Желино ни създава по-малко трудности:

Ако ме поддържах, ще бъда невредим и утвърден в присъствието Ти до века. В този вариант всичко зависи от Господ, а не от непорочността на Давид. Неизменната Божия благодат гарантира сигурност в този живот и вечно място в присъствието на небесния Цар.

41:13 Уверен и спокоен, псалмистът издига гласа си в прошален изблик на възхвала. Йахве, **Богът** на завета на **Израил**, заслужава да бъде хвален **до века**. Давид може да добави двойно **амин** на тази възхвала, също както и ние!

II. Книга 2 (Псалми 42–72)

Псалм 42: Жажда за Бога

В този псалм някои хора чуват гласа на Давид, докато се скита в изгнание по време на бунта на собствения си син Авесалом.

Други разпознават в него гласа на Месията във времето на Неговото отхвърляне и страдание.

Трети пък го тълкуват като жалния плач на еврейския остатък по време на бъдещия период на Скръбта.

Има и други, които предпочитат да прилагат думите на този псалм към вярващия, който гледа назад към времето на своята първа любов и копнее за такова духовно съживление в общуването си с Господа.

За щастие не е необходимо да изолираме само едно от тези мнения, тъй като всички те са валидни приложения. Това е типично за многостранността на Псалмите.

42:1 Нашият вътрешен копнеж за общуване с **Бога** може да се сравни със страстната жажда на **елена**, който скита из суха местност, а гърдите му треперят и дъхът му е ускорен в копнежа му по **водните потоци**. Гамалиел Бредфорд пренася образа към себе си, като казва:

Единствената моя неизменена амбиция,
където е стъпил кракът ми,
е страстната, огромна и натрапчива,
с нищо неутолима жажда за Бога.

42:2 Нашата жажда е само за **Бога**; никой друг не може да Го замести. Тя е за **живия Бог** – не за мъртъв идол. Това желание може да бъде напълно удовлетворено само когато лично се явим пред Господа и имаме привилегията да гледаме лицето Му.

Покажи ми Лицето Си,
за миг само да зърна

Твоята прелест божествена.

И от друга любов поглед аз
ще отвърна –

тя ще бъде от Тебе заместена.

Всяка светлина пред Теб избледнява,
всяка слава пред Теб потъмнява.

И всяка земна красота
изглежда вече грозота.

Неизвестен автор

42:3 Кой може да опише мъката на отделияето от Бога? Тя е като постоянен плач, живот на необлекчено страдание. И като че ли това не стига, идва и допълнителното мъчение от нападите на враговете: „**Къде е твоят Бог?**“ Това има предвид Семей, когато казва на Давид: „И ето, сега си уловен в собственото си зло, защото си кръвник!“ (2 Царе 16:8). Това имат предвид и главните свещеници, когато казват на разпънатия Месия: „Упова се на Бога; нека Го избави сега, ако Му е угоден ...“ (Мат. 27:43).

42:4 Тогава, разбира се, идва споменът за по-добрите дни. Мисълта колко прекрасно е да живееш в ненарушено общуване с **Бога** прави отсъствието на това общуване още по-непоносимо. Нокс чудесно улавя настроението в своя превод на ст. 4:

Заливат ме спомени, които стапят
сърцето ми; как някога отивах заедно
с множеството, насочило стъпките си
към Божия дом, сред виковете на ве-
селие и благодарност и цялото ожив-
ление на празника.

42:5 Мисълта за щастливото минало води до духовно униение и до резки сменни между песимизма и вярата. **Душата** е унила и **отпаднала**, но вярата отправя предизвикателство към това напрегнато, потиснато състояние на духа.

**Надявай се на Бога, защото аз още
ще Го хваля за спасението от лицето
Му.**

Ако това беше просто един набожен оптимизъм, че „накрая всичко ще се опра-

ви“, то щеше да си остане едно напълно безполезно чувство. Онова, което прави тази надежда 100% сигурна, е Божието обещание в Неговото Слово, че Неговият народ ще види лицето Му (Пс. 17:15; Откр. 22:4).

42:6 Унинието периодично се връща. Но вярата му дава отпор с уверено то заявление, че **си спомня за Бога от йорданската земя, от ермонските височини и от планината Мисар**. Може би тези три места символизират три духовни преживявания – не знаем това. Онова, което изглежда ясно, е, че те представляват земята на изгнанието, отдалечена на голямо разстояние от Божия дом в Ерусалим. И както изглежда, мисълта е, че дори да не можем да посетим дома на Бога, пак можем да си спомняме за Бога на дома!

42:7 Когато четем ст. 7, духовният инстинкт ни подсказва, че по много особен начин сме стигнали до Голгота. Там чуваме виковите на Господ Исус, когато **вълните и развълнуваните води** на Божието осъждение Го заливат. Водопадите на божествения гняв Го връхлитат с оглушителен грохот, докато Той понася нашите грехове в тялото Си на кръста.

Виж последната сцена на ужас и мъка:
Увиснал на кръста Той чезне, загива,
а мътни порои и страшни вълни
връх Него се спускат и Го заливат.
Каква велика любов! За да бъде спасен,
Исус изстрада всичко за мен!

Дж. Дж. Хокинс

42:8 Но, както е казал Георг Мюлер, „Изпитанията са храната, с която вярата се храни.“ И така, чуваме как вярващият уверено заявява:

ГОСПОД ще заповяда милостта Си през деня и песента Му ще бъде с мен през нощта – молитва към Бога на моя живот.

Това е отговорът на смяната на ден и нощ в ст. 3. Там псалмистът казва: „Мойте съзли ми станаха храна ден и нощ, Но сега денят е изпълнен с неизменната Божия любов, а нощта изобилства с песен и молитва. Така Божията доброта се извява ден и нощ.

42:9, 10 Обезсърчението отново се връща, този път заради безмилостното притеснение от врага. Изглежда, като че ли Бог е **забривил** Своето дете. Окаяният вярващ ходи опечален като на погребение. Той казва: „С викове, пронизващи сърцето ми, ме ругаят враговете ми“ (Желино). По всичко изглежда, че Бог е изоставил Своето дете. Затова **враговете** му постоянно му се **подиграват** с въпроса: „**Къде е твоят Бог?**“

42:11 Но вярата винаги има последната дума. Не се обезсърчавай, не се безпокой, **надявай се на Бога**. Няма съмнение, че ще бъдеш избавен от враговете си, както и от своето униение. И отново **ще Го хвалиш** като свой Спасител и Бог. Както е казал някой:

Лекарството е това: противи се на униението, вдигни очи и се надявай. Християнският живот е будност, стремеж нагоре, активност, бягане на състезание. Той никога не е отпадналост, свиване на ръце и приемане на поражението.

Псалм 43: Изпрати светлината Си и истината Си

Този псалм е близък на предходния. Връзката между тях е толкова тясна, че НАБ ги свързва заедно, като че ли са една творба.

43:1, 2 Тук чуваме продължението на молитвата на един изгнаник, който иска да се поклони на Бога в Сион, но е възпрепятстван от един отстъпил **народ и от човека на беззаконието**. Това може би е образ на угнетението на благочестивия

еврейски остатък по времето на Скръбта от страна на невярващия израилев народ и Антихриста.

На първо място виждаме молбата за оправдание и помощ. Псалмистът моли Бога да защити **делото** на Своите срещу техните невярващи братя и човека на греха. Една от големите мъки, които човекът на вярата преживява, е да прибягва при Бога, но въпреки това да се чувства **отхвърлен** от Него. Една от големите загадки, с които човекът на вярата се сблъсква, е да бъде на страната на Победителя и въпреки това да страда от ръката на **врага**.

43:3 Следва една насърчителна и конкретна молитва за завръщането в Сион. Красотата на думите е несравнима:

Изпрати светлината Си и истината Си – нека те ме водят, нека те ме заведат на святата Ти планина и в Твоите обиталища.

Псалмистът иска да бъде придружен от ескорт, състоящ се от **светлината** на Божието присъствие и **истината** на Божието обещание. С такива водачи и с благостта и милостта, които го следват (Пс. 23:6), той е уверен в щастливото си завръщане на Божиата **святая планина**.

43:4 Обърнете внимание на развитието в ст. 3 – 4:

- на святата Ти планина;
- в Твоите обиталища;
- **при Божия олтар;**
- **при Бога на веселието и радостта ми.**

Истинският поклонник не седоволява нито с географско местоположение, нито със сграда или олтар. Той трябва да стигне до **Самия Бог!**

43:5 Обнадежен от перспективата да застане пред Бога, писателят отново увещава сам себе си да не се обезсърчава и безпокои. Имай вяра в **Бога**, подканва се той, и Той със сигурност ще те доведе до желания от тебе край.

Душо моя, успокой се,
Приятелят верен, небесен
през пътя стръмен и трънлив,
те води пак към край щастлив.

Катарина фон Шлегел

Псалм 44: Овце за клане

Болката от поражението става още по-тежка при спомена за предишните победи, а ние никога не ценим своята връзка с Бога така високо, както в моментите, в които Неговото лице изглежда скрито от нас.

44:1–3 Историята на Израил е изпълнена с поразителни случаи на Божията намеса в негова полза. Той е изгонил езичниците от ханаанската земя и я е дал на Своя народ. Подчинил е ханаанците и е направил Израил свободен народ със собствена страна. Фактът, че евреите спечелват притежанието на тази прекрасна земя, положително не се дължи на тяхното военно превъзходство, нито пък победата им – на тяхната сила. Всички това става чрез силната **десница** на Бога, чрез Неговата всемогъща **ръка**, чрез любящата Му добронамереност, с която Той ги обсипва.

44:4–8 Споменът за онова, което Господ е направил, вдъхновява и нашите сърца да Го славим. Той е великият **Цар** и могъщият **Бог**, който дава **спасение** на недостойните синове на недостойния **Яков**. Именно чрез Него Израил е успял да си проправи път през редиците на **враговете** си и да стъпче нападателите си. Израилтяните са научили, че не бива да се уповават на бойния **лък** и че **мечът** не е надежден спасител. *Бог* е Онзи, който е избавил Своя народ и е объркал и смутил враговете му! Не е чудно, че народът продължава да се хвали с връзката си с Него и да твърди, че никога няма да спре да Му благодари!

44:9–12 Но междувременно се случва

нещо, което превръща песента им в оплакване. Изглежда, като че ли Бог е изоставил Своя народ и го е оставил да понася позор. **Войските** излизат без Божието присъствие и помощ и скоро отстъпват панически, а врагът разграбва цялото богатство на Израил. Господ е изоставил Своите **овце** на касапите и е разпръснал оцелелите от тях сред езическите народи. Това прилича на сделка, в която Бог е **продал Своя народ за нищо**. А врагът очевидно се е отървал без никакви последиствия.

44:13–16 Бедният Израил става за **посмещище** за другите **народи**, обект на подигравка и **присмех**. Традиционните поговорки и обидни епитети стават обичаен позор за тези евреи. Древният Божи народ става прицел на груби шеги **между народите**. Те вече не могат да избягат от своя срам. Лицата им постоянно почервяват от укорите и **подигравките** на враговете им, от самия вид на отмъстителния противник.

44:17 Най-объркващото в случая е, че цялото това поражение и целият този срам не са предизвикани от някакво съзнателно отстъпление от страна на Израил. В други исторически моменти е имало ясна връзка между страданието и греха. Но в този конкретен случай не е така. По-скоро изглежда, че тежкото положение на народа се дължи на факта, че той е избран от Бога народ. Това е случай на страдание заради Бога и Неговия **завет**.

44:18, 19 Бедствията са сполетели народ, който не е обърнал гръб на Бога и не е нарушил Неговия завет. Евреите не са изоставили своята любов към Него и не са отстъпили от пътя, който Той е определил за тях. Въпреки това Господ ги е съсипал в изоставената земя **на чакали** и ги е **покрил със смъртна сянка**.

44:20–22 Ако бяха **забравили Името на своя Бог** или бяха служили на идоли, Бог нямаше ли да знае? Той познава най-

дълбоките мисли и мотиви. Но не, случаят не е такъв. Евреите страдат заради своята връзка с Йахве. **Заради Него** те са убивани и измъчвани като животни, предназначени за кланицата.

Векове по-късно апостол Павел се оказва в същата ситуация и цитира Пс. 44:22, за да опише страданията на Божия народ във всички епохи (Римл. 8:36).

44:23–26 В ст. 23 псалмът достига връх на дръзка настойчивост, когато народът призовава **Господ да се събуди** от привидния Си сън и Го моли да се застъпи за него. За псалмиста е твърде трудно да си отговори на въпроса как Бог може да **крие лицето Си** в пренебрежение и безразличие, докато Неговият народ лежи повален в **пръстта**. И той отново затръбвява зова за помощ:

Стани да ни помогнеш и ни избави заради милостта Си!

Псалм 45: Царят на царете

45:1 За псалмиста не е било трудно да напише този псалм. **Сърцето** му прелива от желание да запише поемата, която е съчинил за **Царя**. Думите се леят леко под **перото** му, струва му се, че направо лети. **Езикът** му е като **перо на бързописец** и няма да прекалим, ако кажем, че този бързописец е Самият Свети Дух.

45:2 Най-напред ни е представен самият Цар. Неговата красота е ненадмината. Той личи сред десет хиляди, несъмнено най-преlestният. **На устните Му е изляна благодат**, речта Му е най-сладката. Заради личното Му съвършенство **Бог Го е благословил до века**.

Съвършен и най-прекрасен,
от всички хора най-приятен.
От устните Ти капе благодат,
с любов и милост си богат.
Божията пълнота в Теб обитава,
за Теб е нашата прослава!

Неизвестен автор

45:3–5 После почти незабавно се пре-насяме напред към времето на Второто пришествие на Христос, когато Той се завръща на земята със сила и голяма слава. Този път Той идва като страховит завоевател, а не като кроткия дърводелец от Назарет. С **препасан на бедрото Си меч Силният** слиза в слава и величие. С ослепителен блясък Той язди победоносно в защита на **истината, кротостта и правдата**. Белязаната Му от гвоздея **десница** умело владее меча със страховита мощ против враговете Му. **Стрелите** Му се забиват право **в сърцето на враговете на Царя; народите падат на вълни** пред Него.

45:6, 7a Сега димът от боя вече се е разсеял и Царят е седнал на **престола** на Своята слава в Ерусалим. От небесата се чува Божият глас, който Го нарича **Бог** и обявява, че царуването Му ще бъде вечно. Ние знаем, че това е Божият глас, защото така ни казва Евр. 1:8, 9:

А за Сина казва: „Твоят престол,

Боже, е до вечни векове и скиптърът на Твоето царство е скиптър на правота. Възлюбил си правда и си намразил беззаконие; затова, Боже, Твоят Бог Те е помазал с миро на радост повече от Твоите събрата.“

Забележете, че Бог нарича Своя Син **Бог** – едно от най-ясните доказателства за божествеността на Христос в цялата Библия. Вярно е, че някои преводачи на Пс. 45:6 предават фразата като: „Твоят божествен престол е до вечни векове“, а не: „Престолът Ти, Боже, е до вечни векове.“ Но когато цитират този стих в пасажа в Евреи, той става: „Твоят престол, Боже, е до вечни векове.“ Затова е вярно не само, че престолът на Христос е божествен, но и че и Той Самият е Бог.

Царството на Христос ще продължи **до вечни векове**. Неговото хилядолетно царуване на земята ще прерастне във „вечното царство на нашия Господ и Спасител Иисус Христос“ (2 Петр. 1:11).

Царският **скиптър** на Христос е скиптър на справедливост. Скиптърът символизира царската власт. Тук смисълът е, че Месията ще управлява с абсолютна справедливост. А царството Му ще бъде съвършено свято, защото Царят обича **правда** и мрази **беззаконие**.

45:7b, 8 Заради правдата и непорочността Му Бог е **помазал** Господ Иисус с **масло на радост повече** от всички други владетели. **Маслото на радост** е святото масло за помазване, с което свещениците са били посвещавани в тяхната служба (Изд. 30:22–25). Тъй като нашият Господ е Свещеникът-Цар, именно това е маслото, което ще бъде използвано. **Смирната** и **касията** са двете най-важни съставки на това масло, а **алоето** е един от „превъзходните аромати“, споменати в Песен на песните 4:14. Всичко това говори за превъзходното благоухание на Личността и делото на нашия Господ. **Смирната** и **алоето** може би имат специална връзка с Неговите страдания и смърт, тъй като те са използвани при подготовката на Неговото тяло за погребение (Йоан 19:39).

От дворци от слонова кост го **радват струнни инструменти**. Това е царската симфония, която звучи сред ликуването на света, че времето на плача и стенанията на хората най-после е отминало е настъпил златният век!

45:9 Царят не е сам в деня на Своята сила. **Дъщерите** на земните монарси са сред Неговите царски гости. **От дясната** Му страна **стои царицата**, украсена с **офирско злато**. А коя е царицата? Тук трябва да устоим на изкушението да я идентифицираме с църквата, тъй като църквата не е предмет на старозаветното откровение (Еф. 3:5–9; Кол. 1:26). Ние вярваме, че царицата е изкупеният остатък от народа на Израил (Езек. 16:10–14), а гостите може би изобразяват езическите народи, спечелени за Христос чрез свидетелството на Израил.

45:10, 11 Неизвестен глас, може би

гласът на Светия Дух, съветва царицата да **забрави и народа си и бащиния си дом**. Значението, разбира се, е че тя трябва да скъса всички връзки, които я свързват с живота преди обръщението ѝ, и да се посвети изцяло на Царя като на свой **Господар**. Този съвет съдържа в себе си идеята на думите на нашия Спасител в Лука 14:26:

Ако дойде някой при Мен и не намрази баща си и майка си, жена си и децата си, братята си и сестрите си, а още и собствения си живот, не може да бъде Мой ученик.

Нашата любов към Христос трябва да бъде толкова голяма, че всяка друга любов *в сравнение с нея* да изглежда като омраза. Красотата на безрезервната любов от все сърце Го радва. Понеже е Господ, Той заслужава всичко, което сме, и което имаме.

45:12 Богатата **тирска дъщеря** ще дойде при царицата **с подарък**. Да, най-богатите хора на света ще пътуват до Ерусалим с най-отбрани подаръци.

45:13 След това виждаме във вътрешността на **двореца царската дъщеря**, облечена във величествен блясък, преди да я представят пред Царя. Онази, която някога е била измъчена робиня на греха, сега стои в залата, облечена в **златотъкани** одежди.

45:14, 15 После я **водят при Царя**, празнично украсена с многоцветни **дрехи**, придружена от свита от **девици**. Докато вървят, отвсякъде долитат звуци на ликуване. Накрая шествието влиза в **двореца** на Самия Цар.

Кой може да изкаже тази радост, радостта на Отца, на Сина и на Светия Дух, радостта на светите ангели, а и собствената им радост, когато влизат в радостта на своя Господ! Красиви в цялата красота, прелестни в цялата прелест, благодатни в цялата благодат, очарователни във всеки чар, привлекателни във всяка привлека-

телност, съобразни с образа на Божия Син. (Неизвестен източник)

45:16, 17 В последните два стиха Бог Отец говори на Царя Христос. Той Му обещава **синове**, които ще бъдат достойни наследници на патриарсите, които „ще разделят помежду си света за свое владение“ (Нокс).

Колкото до Самия Цар, **името** Му ще бъде славено **във всички поколения**. Никога няма да настъпи време, когато **народите** ще спрат да благоговейт пред Него.

Псалм 46: Бог е с нас

По време на Първата световна война в една островна общност в планинската част на Шотландия все повече млади мъже били мобилизирани за военна служба. Всеки път, когато части от тях се събирали на пристана, за да отплават към материка, техните роднини и приятели идвали на кея и пеели песента от шотландския сборник с християнски песни, написана по Псалм 46. Тук цитираме друга такава песен:

Бог е нам прибежище, крепост и сила,
винаги изпитана защита във беда.
Даже и земята ако се разклати,
пак не ще се плашим, скрити в Господа.

Ако бурите бушуват в океана,
ако сред народите кипи война,
ако царства и системи се провалят,
пак не ще се плашим, скрити в Господа.

Бог е нам прибежище, крепост и сила,
Той ще заповяда мир за цялата земя.
Бомби и ракети ще изчезнат,
ще престанат викове, стенания и скръб.

О, земя, млъкни във страх и трепет,
Божият ден на прага ти стои.
Неговият глас земята разтопява,
правда, мир със мощ ще възцари.

Бог е нам прибежище, крепост и сила,
винаги изпитана защита във беда.

Даже планините да се преместят,
пак не ще се плашим,

скрити в Господа.

Красимира Ненова

Тази сцена е една от хилядите, в които Божиите светии са били утешавани от този псалм във времена на тежки кризи. Никой не знае колко сърца са били извисени, когато тези великолепни редове са били четени в болничната стая, в дома на жалееене, в тъмницата на гонението и в утеснението на страданието и трагедията. Именно този псалм подтиква изтерзания и преследван бивш августински монах на име Мартин Лутер да напише своя прочут химн на Реформацията „Нашият Бог е силна крепост“. Неговото послание е за всички времена и насърчението му – все така силно.

Този псалм се състои от три обособени части, които Г. Кемпбъл Морган е озаглавил по следния начин:

1–3: Няма от какво да се боим. Бог е с нас. – *Предизвикателството на увереността.*

4–7: Господ царува в Ерусалим. – *Тайната на увереността.*

8–11: Мир на земята и световно господство – *Победата на увереността.*

Широко разпространена е представата, че историческият фон на този псалм е чудодейното спасение на Ерусалим, когато е бил обсаден от „Асирийския вълк“, Сенахирим (4 Царе 18:13–19:35; Ис. 36:1–37:36). В този момент народът на Юда извънредно ясно усеща подкрепата, която Бог му оказва по един уникален начин. И така псалмът празнува възхвалата на Онзи, който се е изявил като Емануил – Бог е с нас.

46:1–3 Бог ни е убежище, винаги готова помощ във беди. Той е „изобилно готова помощ в утеснения“ (НАСПБ, бел.). Блажени сме, ако осъзнаем, че си-

гурността и защитата ни не е в богатства или войска, а само в Йахве!

Представете си най-лошото, което може да се случи! Представете си, че самата земя се топи като залята от лавата на огормен вулкан. Представете си, че нечувано земетресение захвърли планините, така че да паднат в морето. Представете си, че воден потоп бучи и се пени над земята, или че планините се люлеят от бесен земен трясък.

Или си представете планините като символи на империи или градове, а водите – като народи. Самите основи на обществото се рушат, държави рухват и се разпадат. Народите на света са обзети от политически, икономически и социален хаос, а светът е обхванат от бедствия с небивала сила.

Но Бог...! Дори най-лошото, което може да се случи, не е причина за страх. Самият Бог продължава да бъде с нас!

46:4 Той Самият е реката, чиито потоци ще веселят Божия град. Градът Ерусалим всъщност няма река. За Своето обиталище Бог е всичко, което е една река за един обикновен град, но и много повече – защото Той е изворът на живота и радостта, реката на милостта и добрината!

А там могъщият, ГОСПОД, ще ни бъде място на реки, на широки потоци. Там няма да върви кораб с гребла и няма да премине великолепен кораб (Ис. 33:21).

46:5 Бог царува в Ерусалим, затова той никога няма да се поклати. Бог ще му помогне на зазоряване. Нощта е била дълга и тъмна за Божия народ, утрото скоро ще се зазори и Христос ще заеме Своето законно място и ще изяви силата Си в защита на Своите Си.

46:6 Народите на земята могат да вилнеят в ярост, царствата могат да се клатят, но когато Бог заговори в Своя гняв, земята ще се разтопи в раболепие пред Него.

46:7 По много особен начин тези думи разказват за Голямата скръб, когато земята ще бъде опустошена от жестоки природни аномалии, политически катаклизми, войни, епидемии и невъобрази-ма нищета. Тогава Господ ще слезе от небето, за да накаже всяко неподчинение и бунт и да царува в правда и мир. В това време вярващият остатък от народа на Израил ще каже: „**ГОСПОД на войнствата е с нас, Богът на Яков е нашата висока кула.**“

Обещанието на този стих е неизразимо сладко. **ГОСПОД на войнствата е с нас** – това е **ГОСПОД** на ангелските войски в небесата. Но Той е също така и **Богът на Яков**. Името Яков означава „измамник“ или „мошеник“. Въпреки това обаче Бог нарича Себе Си **Бога на Яков**. Когато съпоставим двете мисли, виждаме, че **Богът на ангелските войнства** е също и **Бог на недостойния грешник**. Онзи, който е безкрайно високо, е също така и безкрайно близко. Той е с нас на всяка крачка от нашия път, нашата сигурна **кула** сред всички бури на живота.

46:8 В ст. 8 безредиците и катаклизмите вече са приключили. Времето на човека е отминало. Сега Царят вече е седнал на Своя престол. Поканени сме да излезем и да разгледаме бойното поле след Неговата победа. Накъдето и да погледнем, виждаме останките от Неговите победени врагове. Навсякъде се виждат безезите на ужасните присъди, постигнали света по време на Скръбта и Неговото славно завръщане.

46:9 Но сега Князът на Мира седи на престола и по целия свят **войните** са престанали. Онова, което съветите, съюзите и конгресите са били безсилни да постигнат, Господ Исус постига със Своята желязна тояга. Разоръжаването се е превърнало от предмет на дискусии в реалност. Оръжията са бракувани, а капиталите, използвани по-рано за въ-

ражаване, сега са пренасочени за развитието на земеделието и други продуктивни отрасли.

46:10 Божият глас отеква към всички жители на земята в уверение и превъзходство: „**Млъкнете и разберете, че аз съм Бог – ще се възвиша между народите, ще се възвиша на земята.**“ Всеки страх е утихнал, всяко безпокойство е успокоено. Неговият народ може да се отпусне. Той е Бог. Той е победител. Той е най-върховният **между народите**, най-върховният над цялата **земя**.

Авторката на песента „Притихни, душо моя“ Катарина фон Шлегел е почерпила вдъхновение, за да напише своята прекрасна поема, от десети стих на този псалм.

Притихни, душо моя,
твоят Бог е обещал
да води бъдещето,
тъй, както миналото водил е.
Надеждата и упованието ти
да не отпадат,
каквото не разбираш ти,
накрая ще се изясни.

Бъди спокойна, душо моя,
че страшни ветрове, вълни
все още разпознават гласа на Онзи,
нявга заповядал:
„Мълчи и утихни!“ –

Катарина фон Шлегел

46:11 Без значение какво може да се случи, и колко мрачен може да бъде моментът, вярващият пак може да каже с увереност и смелост: „**ГОСПОД на Войнствата е с нас; Богът на Яков е нашата висока кула.**“ Ако Онзи, който командва небесните войски, е на наша страна, кой може успешно да застане против нас? **Богът на недостойния червей Яков е кула**, в която всички ние можем да намерим убежище от бурите на този несигурен живот!

Притихни, утрото иде,
ще свърши черната нощ.
Довери се на своя Спасител,
Той има божествена мощ.
Той е твой винаги верен приятел
и всичко нарежда за твоё добро.
Не бой се – към Него погледни –
довери се, притихни.

Флорънс Уилс

Псалм 47: Честита Нова Година!

Ерусалим: Първата Нова Година от Златния век на Месията бе отпразнувана по залез слънце със свещен концерт в Националната концертна зала. Централното място в програмата заемаха тържествените строфи на Псалм 47, който придоби ново значение в светлината на последното развитие на международното положение.

47:1–4 Когато псалмът започна, публиката разбра, че езическите народи, оцелели в наскоро приключилата глобална Скръб, са призвани да **ръкопляска**т и да **викат към Бога** със силни и радостни песни. В безпрецедено вълнение самият хор започна да ръкопляска в такт, сякаш да води публиката. Когато певците стигнаха до думите: „**Защото ГОСПОД, Всевишният, е страшен**“, хората спонтанно станаха на крака. Всички си спомниха за наскоро състоялата се коронация на Господ Иисус Христос, когато Той беше публично и възторжено оповестен като „**велик Цар над цялата земя**“. От сърцата бликаше благодарност, когато си спомнях как Той покори „народите-кози“ **под краката ни**, онези народи, които бяха неумолимо враждебни към Израил във времето на нашето утеснение. Вълни от аплодисменти преминаваха през публиката, когато хорът запя:

Избра за нас наследството ни, слава-та на Яков, когото възлюби. (Села.)

47:5 Месията, който слезе на земята да покори противниците Си като непобедим

воин, беше приветстван за **въздигането** Си на Своя престол в Ерусалим сред възторжените викове на Своя народ и звуците на тръбите, прогласяващи Неговата съкрушителна победа.

47:6, 7 Особено вълнуващ беше моментът, в който хорът призова Израил да **пее на Бога псалми**, да **пее псалми на нашия Цар**. Никой вече не се колебаеше да признае, че цар Иисус е Бог, че прободените на Голгота ръце сега държат юздите на вселенското управление! Всички съзнаваха колко уместно и подходящо е да се пеят в Негова чест изкусни псалми – **маски** с **разбиране** и размисъл.

47:8 Хорът постоянно подчертаваше божествеността на Месията-Цар. Той е Онзи, който сега **царува над народите** и чийто престол е основан на святост.

47:9 Вероятно някои от присъстващите усетиха бодване в сърцата си, когато бяха изпети думите:

Благородните на народите се събраха ...

Толкова често в миналото благородните са се събирали, за са изтласкат Израил в морето. Но от следващите думи на песента за всички стана ясно, че сега те се събират заедно **с народа на Бога на Авраам**. Заедно с израилтяните те искат да поднесат почитанията си на Царя на царете и Господа на господарите.

Може би не всички разбраха, че **земните щитове** са владетелите, определени за защитници на народа. Сега те всички **принадлежат на Бога; Той е превъзвишен**, издигнат високо над всички земни властелини.

В края на концерта критиците бяха единомислени, че никога по-рано не е имало по-съдържателен Рош Ашана в цялата история на нацията!

Псалм 48: Какво видяха те?

Чуждестранен нашественик е достигнал до самите порти на Ерусалим. Вътре народът очаква агонията на дълга обсада.

Погледнато по човешки, положението е безнадеждно. Тогава Господ извършва чудо. Врагът вижда нещо, което го хвърля в пълна паника. Войските се оттеглят в ужас. Ерусалим е запазен от унищожение и към Бога се издига огромна вълна от възхвала. Псалм 48 улавя частица от възторга на този момент.

48:1, 2 ГОСПОД е неизразимо **велик**. Той е велик в сила, в знание, в слава, в благодат. Любовта Му е огромна, както и милостта и състраданието Му. Той е велик в мъдрост и знание. Присъдите му са неизследими и пътищата Му – неведоми.

Щом Бог е толкова **велик**, Той трябва да бъде и славно възхваляван. Той заслужава да бъде прославян като великия Създател, великия Крепител, великия Пророк, великия Първосвещеник, Царя на всички царе, великия Изкупител и великия Избавител на Своя народ. В Псалм 48 Той е прославен специално като Спасител и Защитник на Своя град и Своя народ.

Народът говори за Бога и за **града на Бога** на един дъх. Израилтяните свързват града с Бога, който обитава там във вътрешното светилище на храма. За тях Ерусалим е най-**красивият** град на света, разположен на върха на **светия Му хълм**. Като бисер във великолепна корона, той **красиво се издига** – перлата на цялата земя.

Наричан понякога **хълма Сион** (по името на едно от възвишенията в града) Ерусалим е описан като намиращ се в „далечния север“ или „на северните страни“. И Нокс, и Желино превеждат тази фраза като „истинския полюс на земята“. Ерусалим действително е това в очите на древния Божи народ – той е център на магнетично привличане, мястото, към което те гравитират като религиозна, политическа и културна столица на света. А той е и **градът на великия Цар**, бъдещата столица на Господ Исус

Христос, когато Той се завърне на земята да царува като Цар на царете.

48:3 Между стените му **Бог** се е доказал като достоен за доверие Защитник. Всички знаят как Той е спасил града по свръхестествен начин, когато разрушението му е щяло да настъпи всеки миг. Ето какво се е случило:

48:4 Вражеските сили са струпали войските си около града. Техните неизброими орди заемат позиция за атака. Във военно отношение градът има много малка надежда да устои на такава концентрация на въоръжена сила.

48:5 Тогава нападателите **виждат** нещо, от което смелостта им се изпарява. Какво е то?

Дали виждат града Ерусалим, както изглежда, че твърди текстът? Твърде малко вероятно е само видът на такъв малък град да хвърли една професионална армия в паника.

Може би завесата между тях и невидимия свят се е повдигнала и те са видели армия от ангели, готови да бранят града. Или пък хълмът е бил изпълнен с огнени коне и колесници (вж. 4 Царе 6:17)? Или може би са видели Ангела Господен – Господ Исус Христос в един от Своите образи преди възплъщението Си? (Вж. Ис. 37:36.)

48:6, 7 Честно казано, ние не знаем. Но каквото и да е било видението, то е било толкова ужасяващо, че храбрите бойци на мига изгубват всякакъв кураж. Гледката ги хвърля в паника. В лагера избухва безредие. Набързо обявяват отстъпление и всички хукват да бягат разтреперени. Мъките им могат да се сравнят с **болки на родилка**. Хаосът и безредието сред враговете нашественици прилича на разпръсването на океанска флотилия, поразена от ураган.

48:8 Хората вътре в града не са на себе си от радост. Онова, което им е изглеждало като неминуема гибел, се е превърнало в чудодейна победа. В мина-

лото винаги са **чували**, че Бог е Основателят и Защитникът на Ерусалим; сега са **видели** това със собствените си очи. „Убедихме се в онова, което дълго ни е било казвано – че Бог крепи града до века“ (Нокс).

48:9–11 И така, те издигат сърцата си във възхвала към **Бога**. Имат изобилни причини да разсъждават за **милостта** на Господа, когато влизат в **храма** със своите благодарствени приноси. Те разбират, че навсякъде, където е познато Божието **Име на земята**, Бог ще бъде славен като Онзи, чиято **десница** е пълна с праведна победа. Ерусалим е призван да празнува, а по-малките градове **на Юда** – да се **радват**.

48:12–14 Сега те обикалят града в нещо като победно шествие. Взаимно се подканят да преброят **кулите** му (всяка от тях си е на мястото), да разгледат **укрепленията** му (те всички са непокътнати) и да минат през доскоро безлюдните **дворци** (също така недокоснати, както са били, преди да дойде врагът). Този прекрасен разказ трябва да се споделя с децата и внуците – как по свръхестествен начин Бог е запазил Ерусалим и от най-малката повреда! Те ще учат новото **поколение**, че **Богът**, който е извършил това, е „**нашият Бог за вечни векове; Той ще ни ръководи дори до смърт.**“

Някой е предложил ст. 14 да бъде перифразиран по следния красив начин:

Този Бог е нашият Бог

от вечността до вечността.

Той ще ни води до смъртта,

във смъртта и отвъд смъртта.

Псалм 49: Безбожните и тяхното богатство

Една от големите загадки на живота е как така безбожните толкова често се радват на материално благополучие, докато вярващите често са бедни и лишени от имот. Но това не е всичко. Богатство-

то, на което безбожните се уповават така безрезервно, ще им измени във време на най-голямата им нужда. То не може да ги спаси от смъртта. Те не могат да му се радват вечно, нито пък то може да ги спаси от тлението на гроба. Не могат нито да го вземат със себе си, нито да се върнат, за да му се наслаждават. В дългосрочен план е глупаво да се уповаваш на парите, а не на Господа! Това е лйт-мотивът на Пс. 49.

49:1–4 Посланието е отправено към **всички народи** и отделни хора, към малките и големите, към **бедните** и към **богатите**. Това е послание на пречистена мъдрост, идваща от сърце, изгълнено с разбиране. Кореевите синове насочват вниманието си да изследват това характерно за живота неравенство; когато достигат до отговора, те го извяват в песен под съпровод на **арфа**.

49:5–9 В действителност Божиите хора няма за какво да се безпокоят в тези мрачни **дни**, когато потисниците им ги преследват по петите и ги притесняват с безбожните си заговори. Техните врагове се уповават на своето злато и на властта, която то им дава; те се хвалят колко охолно живеят. Но – и това е едно много голямо **НО** – всичките им пари не могат да спасят и един от техните братя от смърт, нито пък тях самите. **Изкупването** на човешкия живот е извънредно **скъпо**; опитите да се отложат денят на смъртта чрез финансови договори трябва да бъдат изоставени **завинаги**. Никой няма средствата да си купи безкраен живот на земята или да избегне гроба.

Както показват тиретата преди и след ст. 8, той е вмъкната фраза. Когато съберем ст. 7 и 9 заедно, те гласят:

Никой не може по никакъв начин да изкупи брат си, нито да даде на Бога откуп за него, ... за да живее вечно и да не види изтление.

49:10 Рано или късно дори **мъдрите умират**. Така и **безумният** богаташ и без-

разсъдният човек на охолството умират и **оставят имота си на други**. Забележете, че не се казва, че *мъдрият* оставя богатството си на други. По-вероятно е последната му воля и завещанието му да гласят: „В пълно владение на разума си аз вложих парите си в Господното дело, докато бях още жив.“

49:11, 12 Интересен житейски факт е, че хора, които са достатъчно интелигентни да натрупат състояние в този свят, изглежда не осъзнават, че са смъртни. Съкровеният им мисли им казват, че **домовете им ще стоят вечно**, че те ще живеят тук безкрайно. Наричат именията си, улиците си, градовете си, на себе си. Но неизбежната истина е, че **човекът с цялата си почит ще се изтреби**. В това отношение **той е като животните**. В други отношения, разбира се, човекът е много по-различен от животните. Макар че тялото на човека отива в гроба, духът и душата му не загиват. А тялото му ще бъде възкресено от гроба – или за вечно осъждане, или за вечно блаженство. Човекът има безкрайно съществуване, докато животните нямат.

49:13, 14 Това е съдбата на онези, които неразумно се упоават на богатството си, а не на Бога – те безразсъдно живеят така, като че ли никога няма да умрат. Но със сигурност умират и когато това стане, техните роднини и приятели си спомнят за дълбоката им мъдрост. Неизбежно осъдени да изгубят телата си, те са **като овце**, безмилостно водени от смъртта към Шеол. „**Праведните ще владеят над тях на сутринта**.“ Това означава, че нещата ще се обърнат, както се случва с богаташа и Лазар. Спомнете си, че Авраам казва на богатия:

Синко, спомни си, че ти си получил своите блага приживе, така както Лазар – злините; а сега той се утешава, а ти се мъчиш (Лука 16:25).

Целият разкош и **сила** на богатия по-

вахват и той няма друг дом освен Шеол – поразителен контраст с жилището, на което се е радвал на земята!

49:15 Тук виждаме един от малкото проблясъци на светлина относно възкресението, които се срещат в Стария Завет. Общо взето старозаветните автори разкриват много неопределени представи за смъртта и какво става след нея. Но тук псалмистът изразява убедеността, че **Бог ще изкупи душата му от силата на Шеол**, т. е. Бог ще избави душата му от безплътното състояние и отново ще я съедини с възкресеното му тяло. Когато казва „**защото ще ме приеме**“, той използва същата дума, която е използвана за това как Бог взема Енох и Илия.

49:16–19 Затова вярващият наистина няма защо да се измъчва, когато безбожният **човек забогатява и домът му става все по-натруфен и пищен**. Тази земя е единственият рай, на който той някога ще се радва! **Когато умре, няма да вземе със себе си нищо** от богатството си. В гроба ще **слезе** с празни ръце, без искрица от стария си блясък. **Докато живее**, той си мисли, че никога няма да изгуби щастие то си, и хората го възхваляват, че се грижи за себе си. Но рано или късно той ще умре като предците си и ще сподели с тях дългата им мрачна нощ.

49:20 Човек просто не може да се опре на земното богатство и **почит**. За него смъртта е неизбежна както за **животните, които се изтребват**.

Разбира се, някой може да възрази, че и праведните умират като безбожните. Това е вярно. Всички ние ще умрем, ако междуременно не дойде Господ. Но основната идея в този псалм е, че безбожните оставят цялото си богатство, докато праведните отиват в своята вечна награда, съдържаща безкрайни богатства.

Едно последно наблюдение. Много често в Писанието богатият човек е синоним на безбожен човек. Това трябва

да ни отрезвява. Библията не казва, че е грях човек да бъде богат, но осъжда упованието на богатствата вместо на живия Бог (а е трудно да имаш богатства и да не разчиташ на тях!). Библията осъжда любовта към парите. Тя осъжда събирането на богатство чрез потисничество и непочтеност. И тя остро отхвърля трупането на имот при грубо незачитане на нуждите на изгубения и страдащ свят.

Псалм 50: Постоянният Божи съд

Сцената на този псалм е една съдебна зала, в която Самият Бог е Съдията, Израил е ответникът, а небесата и земята са свидетелите.

Не бива да мислим, че тази съдебна сцена е някакъв незнаен процес, състоял се много отдавна в историята на Израил; той е по-скоро постоянно течаща преценка, която Бог прави за Своите светии по целия свят.

Съдът заседава (50:1–6)

50:1 Най-напред *чуваме* как Съдията призовава целия народ в цялата земя³⁶ на Израил, от изток до запад, да се яви пред Неговия съд. Авторитетът на гласа на Съдията се дължи на факта, че Той е **ГОСПОД Бог Всемогщият**.

50:2, 3 После *виждаме* как Съдията напуска Своето обиталище в храма на хълма Сион във вид на ослепителен и блестящ облак на славата – Шекина. Той вече **няма да мълчи** за греха на народа Си. Той слиза, както е слязъл на синайската планина – със силен **огън, пояждащ пред Него**, и свирепа **буря** от гръм и мълнии **около Него**. Но този път Той идва не за да *даде* закона, а за да *разтълкува* неговото вътрешно, духовно значение.

50:4, 5 След като е заел мястото Си на съдийския престол, Той призовава **небесата и земята** да застанат на свиде-

телската скамейка. Тогава заповядва на служителите Си да въведат обвиняемите. Най-напред Той ще разгледа делото на **светиите** от народа на Израил, които нарича „**светиите Ми, които направиха с Мен завет чрез жертва**“ (Тук става дума за завета на закона, направен на планината Хорив и утвърден с кръвта на жертвите, Изх. 24:3–8.) Процесът на тези верни Негови служители е описан в ст. 7–15. По-късно Той разглежда отделно делото на безбожните (ст. 16–19).

50:6 **Небесата** са призвани да свидетелстват за **правдата** на Божиите присъди. Фактът, че **съдията е Самият Бог**, означава, че Той свършено познава всички факти, че е абсолютно безпристрастен, и че всички Негови решения са мъдри и справедливи.

Грехът на ритуализма (50:7–15)

50:7 Сега Бог поема ролята на прокурор, който свидетелства против Своя **народ Израил**. В човешките съдилища би било немислимо съдията да изпълнява и ролята на прокурор, но в този случай това е напълно редно, тъй като Съдията е не някой друг, а Самият **Бог**, Всевишният.

50:8 От самото начало Бог дава да се разбере, че Израил не е бил небрежен в принасянето на **жертви**. Те вярно са Му принасяли своите **всеизгаряния**. Проблемът е в това, че са смятали, че тези ритуали напълно изчерпват задължението им към Йахве. Те са като момичета, които цяла година се държат безразлично към майка си, а на рождения ѝ ден я обсипват с бонбони! Или като синове, които никога не благодарят на баща си за онова, което прави за тях, но на рождения му ден му подаряват вратовръзка!

Затова Йахве ги обвинява, че макар да са затрупвали Неговия олтар с жертвени животни, те са се отнасяли със студено пренебрежение лично към Него. По отношение на техническите подробности

на приносите Неговият народ е бил педантичен до крайност. Но му липсват лични и топли взаимоотношения със Самия Господ. Ф. Б. Майер пише:

Този псалм е сурово изобличение за лицемера, който показва само външно покорство към ритуалите на Божия дом, но отказва да отдаде любовта и почитта на сърцето си.³⁷

50:9 Ето защо Бог казва, че **няма да вземе юнец от дома им, нито козли от стадата им**. Той не е ритуалист, който се задоволява с религиозни обреди. Когато е постановил системата на жертвоприношенията, Бог никога не е възнамерявал правилните външни действия да служат за прикритие на погрешната вътрешна нагласа.

50:10–13 Ако само за миг се замислят, Божиите хора ще си дадат сметка, че Бог така или иначе притежава всички създания на света – **всички горски животни ... добитъка по хиляди хълмове ... птиците във въздуха и всичко, което се движи в полето**. Те бързо ще осъзнаят, че Бог няма нужда от нищо, което хората биха могли да му дадат. Той не страда от глад, а дори и да би огладнял, не би поискал нищо от тях, защото има добре зареден килер! Той въобще няма нужда или желание да **яде месо на бикове** или да **пие кръв от козли**. В този смисъл Бог е напълно самодостатъчен.

50:14, 15 Какво *всъщност* иска **Бог** от Своя народ? Три неща:

Благодарност. Никой дар никога не може да замести простата благодарност. Твърде често ние сме като семейството, което приемало своята прекрасна майка за някаква даденост, а след смъртта ѝ се опитало да изкупи своята неблагодарност, обличайки тялото ѝ в оригинална рокля на Диор за 2,000 долара!

Изпълнени обещания. „Изпълни обе-

щанията си пред Всевишния“ – обещания за любов, поклонение, служение и посвещение.

Общуване в молитва. „**И призови Ме в ден на скръб, Аз ще те избявам, и ти ще Ме прославиш.**“ Тук имаме едно прекрасно прозрение за Божието сърце. Той обича да чува как Неговият народ Му се моли и обича да отговаря на тези молитви. Той цени особено високо интимните, нежни взаимоотношения между Себе Си и Своя народ.

А на безбожния ... (50:16–21)

50:16, 17 Изглежда явно, че тук съдията се обръща към друга група от народа – онези, които твърдят, че са религиозни, но чийто живот открито противоречи на истината. Той заявява, че те нямат никакво право лицемерно да цитират Писанията или да претендират за благословенията на Завета. След това отправя към тях серия от обвинения.

Те мразят напътствие. Явно се смятат за хора, които нямат нужда от поправка. Вместо да приветстват или поне да проявят търпимост към гравивната критика, тези лицемери яростно я отхвърлят и нападат всеки, който би им я отправил – дори и ако това е Господ.

Отнасят се презрително към Божието Слово. Вместо да проявяват дълбоко уважение към Писанията, те **хвърлят** Божиите думи **зад себе си** като нещо безполезно.

50:18 *Отказват да вървят в пътя на светостта.* Като се свързват с крадци и **прелюбодейци**, те не се покоряват на Господа и позорят Името Му.

50:19, 20 *Речта им е покварена.* Устните им невъздържано изригват **зло**. Те са станали специалисти в измамата и **коварството**. Дори и най-близките им роднини не са застраховани от гнусните им клевети.

50:21 Понеже Бог не ги е наказал незабавно, те са си **помислили**, че Той е

нехаен също като тях. Не осъзнават, че Неговото търпение е имало за цел да им даде време да се покаят. Но сега Господ нарушава мълчанието Си и им отправя изброените по-горе обвинения.

Предупреждение и обещание (50:22, 23)

Псалмът завършва с едно предупреждение и едно обещание. Предупреждението е отправено към онези, които забравят Бога, които живеят така, сякаш Той е без значение. Ако не се покаят, Бог ще ги нападне неочаквано като лъв и напълно ще ги изтреби. Но онези, които идват при Него с жертви на благодарност, Го прославят; всички, които ходят в пътя на покорството, ще изпитат чудотворното Божие избавление във време на опасност.

Псалм 51: Сладкият аромат на покаянието

Веднъж Александър Макларън казал: „Алхимията на божествената любов може да извлече сладък аромат от покаянието и прослава от нечистотата на греха.“ В Псалм 51 имаме илюстрация на това. Както обяснява заглавието, той е написан от Давид, след като пророк Натан смело го е изобличил за прелюбодейството, което е извършил с Витсавее, и за убийството на Урия. Напълно осъзнал греха си, Давид излива покаянието на своето съкрушено и разкаяно сърце.

Можем да перифразираме неговата изповед по следния начин:

51:1 Смили се над мен, Боже! Моля Те за Твоята милост! Аз заслужавам да бъда наказан. Но Ти си Бог на милосърдието и заради това Те моля да не постъпваш с мен така, както заслужавам. Твоите милости са преизобилни и заради тях се осмелявам да Те моля да изличиш ужасните нарушения на Твоя свят закон, които извърших.

51:2 Измий ме напълно от всички неща, в които съм се отклонявал от Твоя праведен път, и **очисти ме** от страшните начини, по които съм пропуснал целта.

51:3 О, Боже мой, аз публично признавам, че наруших Твоя закон. Грехът ми беше публичен и покаянието ми също е публично. Вината за греха ми ме преследва денонощно и аз повече не мога да я търпя.

51:4 Сега виждам ясно, че **на Теб, само на Теб съгреших**. Да, разбирам, че съгреших и против Витсавее, и против нейния верен съпруг, Урия – Боже, прости ми за предателството спрямо този доблестен воин. Но аз осъзнавам, че всеки грях е на първо място и най-вече против Теб. Наруших Твоя закон. Пренебрегнах Твоята воля. Опозорих Твоето име. Затова заставам на Твоя страна срещу самия себе си. Ти си напълно оправдан във всяка присъда, която произнасяш, никой не може да отправи никаква забележка към решенията Ти.

51:5 Аз не съм добър, Господи. **Родих се в нечестие**, и ако погледна още по-назад, бях **заченат в грях**. Като казвам това, не искам да хвърлям срам върху майка си, а още по-малко – да омаловажавам вината си. Имам предвид, че не само върша грехове, но и че съм грешен в самата си същност.

51:6 Но Ти мразиш греха и обичаш верността **вътре в човека**, затова сега идвам при Теб и Те моля да ме **научиш на мъдрост дълбоко в сърцето ми**.

51:7 Ти си заповядал в ритуала за очистването на прокажен да се използват течаща вода и **исоп** (Лев. 14:1–8). Ето, Господи, аз заемам мястото на морален прокажен. **Очисти ме с исоп, и ще бъда чист; измий ме, и ще бъда по-бял от сняг!**

51:8 Когато съгреших, изгубих песента си. Измина толкова време, че забравих какво са истинската **радост и веселие**. Нека отново да чуя радостната музика.

В състоянието на отстъплението ми Ти сякаш си ме осакатил, като **си строшил костите** ми. Не мога вече да танцувам на светите Ти празници. Изцели сега тези счупени кости, за да мога да хваля името Ти с танц заедно с Твоя народ.

51:9 О, мой Боже, моля те да отклониш **лицето Си** и да не гледаш на **греховете ми** с присъда и наказание. **Изличи** и последните следи на огромните **ми беззакония**. Как ме пробуждат всеки път, когато си спомня за тях!

51:10 Като погледна назад, си давам сметка, че бедите ми започнаха в ума ми. Мисловният ми живот беше омърсен. Подхранвах зли мисли, докато накрая извърших самите грехове. Затова сега Те моля, Боже, да **сътвориш в мен чист ум**. Зная, че когато изворът е чист, и потокът, който блика от него, също ще бъде чист. Да, Господи, **обнови** цялата ми вътрешна същност за да бъде **непоклатима**, когато отблъсква бъдещите атаки на греха.

51:11 Не се отказвай от мен, Господи, и не ме изгонвай от присъствието Си. Не мога да понеса мисълта да бъда далеч от Теб или да отнемеш **от мен Светия Си Дух**. В епохата, в която живея, Ти отнемаш Светия Си Дух от хората, които са Ти непокорни. Ти го направи със Саул (1 Царе 16:14) – изтръпвам, когато си спомня за последствията от това. Моля Те, Господи, пощади ме от тази участ.

51:12 Както казах преди, изгубих песента си. Душата си не, но песента си изгубих. Не спасението, но **радостта** от Твоето **спасение**. Сега, когато идвам при Теб с покаяние и изповед, и след като изоставих греха си, се моля „скъсаните струни отново да зазвънят“. Моля Те не само да ми върнеш **радостта на спасението Си**, но и да ме **поддържаш** със **свободен дух**. С други думи, искам да бъда готов да Ти се покорявам и да Ти бъда угоден във всичко. Така ще бъда винаги в пътеките на правдата.

51:13 Един от резултатите на прошката ще бъде, че настойчиво ще свидетелствам на другите **отстъпници** и ще им разкривам **Твоите пътища** на опрощение и мир. Когато чуят за това, което си сторил за мен, те също ще искат да се върнат при Теб.

51:14 А ако ме **избавиш от вината за кръвта, о, Боже**, целият свят ще чуе свидетелството ми за Твоето избавление. Вината за кръвта на Урия много ми тежи, **о, Боже на спасението ми**. Отвори нова страница в живота ми и ще Те хваля завинаги.

51:15 **Устните ми** бяха запечатани от греха ми. **Отвори ги и устата ми** ще бъде посветена да изговаря и да пее **Твоята възхвала**.

51:16, 17 Господи, не разчитам на ритуали или обреди за опрощение. Зная, че Ти не си ритуалист. Ако мислех, че исках **жертва**, щях да Ти я **принеса**. Но **всеизгарянето не е угодно** на сърцето Ти. Вярно е, че Ти си постановил жертвите и приносите, но те никога не са били крайната Ти цел. Затова идвам при Теб със **съкрушено сърце** – това е жертвата, която исках Ти. **Ти няма да презреш** това разбито и **разкайно сърце**, което Ти принасям.

51:18 И сега, Господи, искам да Те помоля освен за себе си и за Твоя скъп народ. Бъди благосклонен и го обсипи с добрини. Съгради отново **стените на Ерусалим**. Греховете ми несъмнено са попречили на Твоето дело. Аз докарах позор върху Твоето име. Продължи сега делото Си безпрепятствено.

51:19 Когато всички ходим в близко общуване с Тебе, като признаваме и изоставяме греховете си, тогава **ще се наслаждаваш** в нашите **жертви на правда**. **Приноси** на пълно посвещение към Тебе ще радват сърцето Ти. **Ще принесем юнци на олтара Ти** – възхвала на Бога, който прощава греховете и не държи сметка за беззаконията.

Псалм 52: Разобличение на предателя

Историческият фон на този псалм можем да открием в 1 Царе 21, 22. **Едомецът Доик** е главният овчар на цар Саул. Той присъства, когато беглецът Давид получава храна и меч на Голиат от свещеника **Ахимелех**. Скоро след това Доик отива и съобщава всичко на **Саул**, който като награда го упълномощава да убие Ахимелех и още осемдесет и четири Господни свещеници. После той избива и жените и децата в Ноб и унищожава селото и дори животните.

Характерът на Доик е описан в ст. 1–4, а участта му – в ст. 5–7. Контрастиращият характер на псалмиста се вижда в ст. 8 и 9.

52:1–4 Въпросът, с който Давид започва, атакува предателя за неговата безпределна **злоба** и затова, че „цял ден скалтъпва безогледни лъжи против верния Божи слуга“ (НАБ). Този коварен прототип на Антихриста притежава остър като бръснач **език**, който разсича хората със своите клевети. Той има силно влечение към **злото** вместо към **доброто** и предпочита да лъже вместо да казва истината. Самото въплъщение на лъжата, той се отдава на говорене, което опустошава живота на другите хора.

52:5 Божествената и човешката справедливост единодушно се съгласяват за участта, която псалмистът предрича за Доик и за всички, които постъпват като него. Бог ще го срине на земята като сграда, превърната в отломки. Всевишният **ще го изтръгне от шатрата** му и напълно **ще го изкорени от света на живите**.

52:6, 7 Богобоязливите ще доживеят да **видят** този ден, ще бъдат изумени от страшната присъда на Бога и ще се надсмаят над техния край, казвайки:

Ето човека, който не направи Бога свое прибежище, а се уповаваше на

многого си богатства и се утвърждаваше в лукавството си.

52:8, 9 Характерът на псалмиста е в ярък контраст с предателя. Той сравнява себе си със **зелена маслина в Божия дом** – образ на благоденствие и плодовитост. Маслината, според Ф. У. Грант, е

... дървото, в което се съдържа онова (масло), което символизира Божия Дух, зелено в своята свежест на вечен живот. То се намира в Божия дом, а не в „шатрата“, от която е изтръгнат безбожният.³⁸

За разлика от Доик, който не е направил Бога свое прибежище, Давид е решен да **се уповава на Божията милост за вечни векове**.

Той също така вечно ще благодари на Господа за онова, което е направил – а именно, че е наказал безбожния и е оправдал праведния.

И накрая, той ще величае **Името** на Господа **пред** Неговите верни **светии**, **защото Името Му е добро** и всичко, което е Той, е свършено добро.

Псалм 53: Безумието на атеизма

Главната разлика между Псалм 14 и този е, че името на Бога е променено – тук то не е Йахве, а Елохим.³⁹ В Псалм 14 безумецът отрича съществуването на Бога, който пази Своя завет (Йахве, ГОСПОД), и който е дълбоко заинтересуван и загрижен за доброто на Своя народ. Тук безумецът отрича съществуването на Всемогъщия, суверен Бог (Елохим), който крепи и управлява вселената.

Бог може да бъде отречен в два смисла: някои отричат, че Създателят има някакъв специален интерес към някой конкретен народ или група от хора; други отказват да признаят възможността Бог изобщо да съществува. (*Ежедневни бележки на Скрипчър Юниън*)

53:1 Безумният не непременно е малоумен или глупав. Той може да има блестящ интелект, що се отнася до модерното образование, но не иска да приеме доказателствата за личността, силата и промисъла на Бога. Той целенасочено ги пренебрегва. „Еврейската дума съдържа в себе си идеята за злонамерен отказ да се признае истината.“

Атеизмът е свързан с поквара и падение, в някои случаи като причина, в други – като следствие. Поради това не е изненадващо, че онези, които казват: „**Няма Елохим**“, са **покварени и вършат отвратително беззаконие. Няма никой** от тях, **който да върши добро.**

53:2 Сега темата изглежда се прехвърля от атеистите в частност към човечеството като цяло. Павел цитира откъси от тези стихове, за да докаже всеобщата поквара на цялото човечество. Отправеното обвинение, разбира се, е вярно. Когато **Бог погледне от небето над човешкия** род, Той не може да намери никой, който, оставен сам на себе си, да има мъдростта да се бои от Бога. Без първо Светият Дух да подежда в човека, никой не може да **търси Бога.**

53:3 Те **всички** са се отклонили от живия Бог. Всички са **покварени. Никой** не **върши добро** в смисъл на някаква заслуга или нещо, което може да му спечели благоразположението на Господа.

53:4, 5 Тук като че ли отново се преминава към конкретен вид грешници – отстъпниците, които преследват **Божия народ.** Как могат да бъдат толкова късогледни? Те са жестоки и неумолими. За тях да унищожават верния остатък не е нещо повече от това, да **ядат хляб.** И никога не изпитват нуждата да говорят на **Бога** в молитва. Изглеждат напълно незаинтересовани от факта, че един ден ще бъдат погълнати от невъобразим **ужас.** **Бог** ще **разпръсне костите** на онези, които водят война против Неговите верни последователи.

53:6 В последния стих Давид се моли за идването на Месията. Той е Избавителят, който ще **дойде от Сион** (Римл. 11:26) и ще спаси целия вярващ Израил. В онзи ден Израил ще бъде възстановен, **ще ликува Яков** и **ще се развесели Израил.**

Псалм 54: Бог е мой помощник

Когато Давид бяга от Саул, **зифците** два пъти издават местонахождението му на царя (1 Царе 23:19; 26:1). Тези предаательства пораждаат думите на този псалм, който се е превърнал в подходяща молитва за Божиите хора, пострадали от човешки ръце през всички епохи.

54:1 Вик за помощ призовава за спасение **чрез Божието Име** и защита **чрез Неговата сила.** Неговото **Име** е израз на Неговата същност или характер, а **силата** Му – на Неговото всемогъщество. Тук спасение означава временно избавление от враговете.

54:2, 3 Отчаяната настойчивост на псалмиста се изразява в упоритата му молба **Бог** да **чуе**, да послуша пламенните **думи на устата** му.

Тези **чужденци** са били двулични спрямо Давид; кръвожадни мъже са се втурнали да го хванат – отстъпници, които не се интересуват от **Бога.**

54:4, 5 **Бог** е отговорът. **Господ** е **с онези, които подкрепят душата** на вярващия. Един ден **Той ще обърне злото върху враговете** на Своя народ и ще ги доведе до бедствие и разруха.

Знанието за онова, което Бог ще стори, бързо се превръща в молитва: „Направи го, Господи. Докажи верността Си и сложи край на делата на безбожните.“

54:6 Спасителното Име от ст. 1 се превръща в прослаveno Име. Давид **доброволно** ще **принесе жертва** на Господа и благодарност на **Името на ГОСПОДА** – най-ценното име, което съдържа в Себе Си всяко **благ.**

54:7 В последния стих Давид говори

така, като че ли **всяка** негова **беда** вече е отминала и той вече е станал свидетел на гибелта на **враговете** си. „Макар и все още в опасност“, пише Морган, „той пее песента на избавлението, сякаш то вече е станало реалност.“⁴⁰ Така вярата „дава съдържание на нашите надежди, и ни дава сигурност за реалности, които не виждаме“ (Евр. 11:1, НАБ).

Псалм 55: Хвърли товара си

Ахитофел е един от най-доверените съветници на Давид, който по-късно повежда бунта на узурпатора Авесалом. В този псалм можем да доловим горчивата мъка в сърцето на Давид, причинена от този болезнен удар. Можем да открием и нещо от вълните от чувства, залели душата на Месията, когато е бил предаден от Юда. Псалмът е и предобраз на молитвата на израилевия остатък, който страда от преследването на идващия Антихрист.

55:1, 2a В тежка беда на душата не ѝ липсва разнообразие и оригиналност, когато иска да привлече вниманието на Бога. Позитивното искане е Бог да **даде ухо**, а негативно изразената молба Го призовава: „**не се крий**“. След това идва ред на молитвата за отговор: „**отговори ми**“ и за действие: „**чуй ме**“.

55:2b–5 След тях следва сърцераздирателен списък на скърбите и мъките на псалмиста.

1. **Лута се** в тъга и стенание.
2. Смутен до полуца от виковете **на врага**.
3. Угнетен от **безбожния**.
4. Погребан под **грях**.
5. Изложен на внезапни нападения.
6. Съкрушен от мъка.
7. Ужасен от надвисналата гибел.
8. Измъчен от неконтролируем **трепет**.
9. **Покрит** от ужас.

55:6–8 Първата му мисъл е да **отлети** далеч от всичките си беди. Ако **имаше крила**, щеше да отлети към някое спо-

койно място **в пустинята**. Без да губи и един мил, веднага би избягал **от бурята**, която вилнее около него.

55:9a Но сега мъката му отстъпва място на пламтящо негодувание. Той е толкова отвратен от предателството на заговорниците, че призовава Господ да **унищожи** – без да уточнява дали да **унищожи** хората, или техните намерения. Давид моли Бога да **раздели езика им** – което може би е алюзия за молитвата на Давид Господ да осуети съвета на Ахитофел (2 Царе15:31).

55:9b–11 Когато Есеевият син поглежда **град** Ерусалим, който някога е превзел и избрал за своя столица, той го вижда пълен с **насилие и свада**; **ден и нощ** тези злини вилнеят между **стените му**. Градът на мир сега е град на злини и беди. Разрухата се шири. **Гнет и измама не се отдалечават от улиците му**, където трябва да царуват справедливост и безпристрастие.

55:12–15 Мъката на Давид, разбира се, се корени в жестокото предателство, което го е сполетяло. Болката би била по-поносима, ако виновникът беше открит **враг**. Ако подигравките и обидите идваха от истински противник, тогава псалмистът би се отдръпнал от пътя му. Но това е един от неговите **другари**, възлюбен и доверен **приятел**, който е забил нож в гърба му. Това е човек, с когото псалмистът **сладко** е **разговарял**, когато са отивали заедно в дворовете на скинията. Коварството на този човек и сподвижниците му заслужава внезапна смърт, бързо спускане в Шеол, „защото безбожието обитава в домовете им и дълбоко в сърцата им“ (Желино).

55:16–21 При цялото си емоционално напрежение Давид е убеден, че ще получи помощ в отговор на молитвата си. Становете и плачът, който **вечер и сутрин, и по обед** се издигат към Бога, ще достигнат до ухото на Спасителя. Въпреки численото превъзходство на онези,

който тръгват на бой против него, Давид ще излезе от **боя с мир**. Да, **Бог ще чуе и ще ги покори** – Онзи, който вечно седи на светия Си престол. Това е присъдата над онези, в които **няма промяна**, т. е. покаяние, и които **не се боят от Бога**. Това е присъдата над предателя – близкия другар, който простира ръката си да навреди на приятелите си и нарушава завета на дружба и вяност. **Думите му звучат по-гладки от масло, ... но са голи мечове.**

55:22 Върхът на Псалм 55 е ст. 22:

Възложи товара си на ГОСПОДА и Той ще те подпре; не ще допусне до века да се поклати праведният.

Псалмистът си дава сметка, че най-доброто поведение във време на беда е не да бяга от тях, а да **възложи товара си на ГОСПОДА**. Нека научим прекрасния урок, за който говори епископ Хорн: „Онзи, който някога понесе товара на нашите грехове и скърби, иска сега и завинаги да Му позволим да носи и товара на нашите грижи.“

55:23 Убийците и предателите ще загинат насилствено и преждевременно. Това се е случило и с Ахитофел (2 Царе 17:14, 23), и с Юда (Мат. 27:5). Но Божиите хора могат да разчитат на Господа за спасение.

Псалм 56: Бог е откъм мен!

За Давид е било особено тежко да преглътне горчивия хап да търси убежище от собствените си сънародници сред **филистимците в Гет** (1 Царе 21:10–15; 27:4; 29:2–11), но свирепата омраза на Саул го е принудила да го направи – или поне той така е смятал. Псалм 56 описва редуващите се вълни на страх и вяра, които го заливат в този период от неговия живот.

56:1, 2 Той започва с молитва, в която моли Бога милостиво да му помогне да се избави от непрестанната тревога, която му причиняват неговите преследвачи.

Обърнете внимание на трите вида ужас, които той преживява **цял ден** от враждебните хора:

... притеснява ме (ст. 1)

Враговете ми... ме преследват (ст. 2)

... изкривяват думите ми (ст. 5)

Враговете му надменно го атакуват, постоянно замислят зло **против** него, съюзават се против него, за да имат по-голяма сила, тайно се готвят да се нахвърлят върху него, постоянно го шпионират (ст. 2, 5, 6). Изглежда, че силата им значително го превъзхожда.

56:3 Но вярата пронизва мрака, като уверено заявява: „**Когато съм в страх, на Теб ще се уповавам.**“ Този „ободрителен кураж на беглеца“, както го нарича Делищ, е основан на Божия характер и на верността на Неговите обещания. Той е по-силен от всички наши врагове взети заедно и е обещал да ни запази невредими. Нищо не може да пробие защитната стена, която Той е издигнал около нас, освен със съзнателното разрешение на Неговата воля. Ето защо можем без страх да се уповаваме на Бога.

56:4–6 На дръзкото предизвикателство: „**Какво ще ми стори някой, който е просто човек?**“ разумът може да отговори: „Много неща. Човекът може да преследва, да ранява, да осакатява, да стреля, да убива.“ Но факт е, че Божието дете е безсмъртно, докато делото му не е завършено. Ние трябва да разбираме безстрашието на Давид и в светлината на думите на нашия Спасител:

Не се бойте от онези, които убиват тялото, а душата не могат да убият; а по-скоро се бойте от Онзи, който може и душа, и тяло да погуби в пъкъл (Мат. 10:28)

56:7 След като си припомня добре обмислените опити на враговете му да го погубят, Давид призовава **Бога** да им отплати за предателството им, като ги **повали в Своя гняв**.

56:8 Тук виждаме едно прелестно опи-

сание на нежната и лична грижа на нашия Господ. Той помни нашите **скитания** и неспокойното ни бдене през нощта, когато като в треска се въртим от една страна на друга. Той е толкова загрижен за нашата скръб, че можем да Го помолим да запази **сълзите** ни в **меха Си**. Това може би е алузия за древния обичай опечалените да събират пролетите си сълзи в малко шишенце и да го оставят в гроба на починалите си приятели като спомен за любовта на живите. Във всеки случай Бог действително записва нашите **сълзи** в Своята **книга**, точно както по-късно Иисус ни учи, че всеки един от космите на главата ни е преброен.

56:9 Като Давид и ние можем да бъдем сигурни, че Бог ще обърне назад **враговете** ни в отговор на нашите молитви. Ние знаем това, защото Бог е откъм нас. Ако Бог е откъм нас, кой може успешно да бъде против нас (Римл. 8:31)?

В крайна сметка има само един въпрос, който има значение в този живот; всичко останало е второстепенно: „Бог откъм нас ли е?“ Давид *най-сетне* е сигурен в Бога; а човекът, който е сигурен в Бога, се е издигнал над страха (11). (*Ежедневни бележки на Скрипчър Юниън*)

56:10, 11 Припевът от ст. 4 се повтаря и в ст. 10 и 11, но този път в него са използвани две различни имена на Бога:

В Бога [Елохим] – ще хваля словото Му – в ГОСПОДА [ЙХВХ, Йахве] – ще хваля словото Му – в Бога [Елохим] съм положил упованието си. Няма да се уплаша, какво ще ми стори човек?

Псалмистът възхвалява обещанието на Всеомогъщия и на Бога, който пази Своя завет, с пълна увереност в Неговата закрила и грижа и с хладно презрение към способностите на крехкото човешко същество да му навреди.

56:12, 13 Настоящата увереност в бъ-

дещото избавление подтиква Давид да изгълни **обещанията** си към Господа и да изплати дълга си от благодарност към Него. Макар все още да е на вражеска територия, той се наслаждава на блаженствата на пълното спасение. Животът му е спасен, **краката** му са опазени от препъване, за да може да продължи да **ходи** в присъствието на **Бога в светлината** на живота.

Псалм 57: Под сянката на Неговите крила

Когато пише този псалм, Давид се крие **от Саул** в някаква **пещера** – или пещерата Одолам, или тази при Енгади. Пред него има две постоянно присъстващи реалности – милостивият Бог и страшният враг. Псалмът се люшка между двете, но вярата в първата реалност е по-голяма от страха от втората и наклонява везните в тази посока.

Постоянно присъстващият Бог (57:1–3)

Псалмистът не изисква да бъде избавен, като че ли има право на това. Той се моли за това като за милост от **Бога**, незаслужено благословение, произтичащо от Неговата доброта. Забравил за усойното, мрачно място, в което се намира, той е обзет от усещането, че е скрит **в сянката на Божиите криле** като пиленце, сгушено под крилето на квачката. И той ще остане там, **докато преминат** бурите на живота. От това привилигеровано място на осъзната близост той **вика към Всевишния Бог** с вярата, че никой и нищо не могат да попречат на Бога да постигне Своите цели в живота на Своите деца. Когато **от небето** дойде отговорът, той ще означава избавление за вярващото сърце и позор за онези, които го угнетяват. Това ще бъде една незабравима демонстрация на Божията любов и надеждност.

Постоянно присъстващият враг (57:4)

Враговете са страшни – като свирепи, разярани **лъвове**, които разкъсват и поглъщат; тези **огнедишащи хора** имат **зъби** като **копия** и **стрели** и езици като **остри мечове**. Въпреки това Давид ляга да почива сред такава опасност – наистина зебележителна проява на вяра.

Постоянно присъстващият Бог (57:5)

В един рефрен, който се повтаря и в ст. 11, Давид копнее да види как Божията **слава** се проявява, когато Бог поразява враговете Си и защитава Своето дело. Единствената достойна проява на Неговата **слава** е тя да бъде в космически, глобални измерения.

Постоянно присъстващият враг (57:6)

Противниците са намислили хитър капан за Есеевия син: **душата** му е превита от тежест. Да, те са **изкопали яма**, в която да го хванат, **но** самите **те падат в нея**.

Постоянно присъстващият Бог (57:7–11)

Не е изненадващо, че **сърцето** на псалмиста е **непоколебимо** решено да пее на **Господа**. Не е изненадващо, че той извишава душата си и изтърсва праха от **лирата** и **арфата** си. Не е чудно, че е решен да посрещне зората с песни на възхвала.

И това няма да бъде някакъв частен провинциален концерт. Той ще благодари на Бога **между народите** и ще пее псалми **между племената**, защото Божията **милост** е безкрайна като **небесата**, а верността Му – безгранична като **облаците**.

Ф. Б. Майер отбелязва, че както Давид „се издига над личната си скръб в желанието си за Божията слава“, така и ние трябва да подчиним собствените си

дрбни скърби на голямата страст да Го **възвеличим**.

Псалм 58: Осъдените съдии

58:1, 2 От самото си начало този псалм е ярко обвинение против несправедните съдии и владетели. Могъщите господари на земята са подведени под отговорност. Били ли са справедливи в своите решения? Отдавали ли са справедливост на обикновените хора? Очевидният отговор е „не“. В сърцата си те замислят всякакви нечестия. После **ръцете** им изпълняват **насилието**, родено в сърцата им. Земята е пълна с извращения на правдата.

58:3 Описанието се разширява от несправедните съдии към по-широкия клас на **безбожните** хора, към които те принадлежат. Тяхната поквара не се е развила в края на живота им, тя води началото си от самото им раждане. Тяхното беззаконие и бунт са вродени. Още щом започнат да говорят, те започват и да лъжат.

58:4, 5 Думите им са клеветнически и зловредни като смъртносната **змийска отрова**. Ушите им са глухи за Божия глас **като глухата кобра**, която не слуша укротителя, **колкото и изкусно да я омайва**.

58:6, 7 Както е използвал природни сравнения, за да опише безбожието им, така Давид си служи с примери от природата и за да намери подходящи метафори, с които да опише присъдата над тези безбожници. Нека **зъбите** на тези свирепи лъвове да бъдат **строшени** и изтръгнати. Нека се изгубят внезапно **като води**, които бързо **изтичат**, или като поток, който загадъчно се скрива под земята.

Значението на ст. 7б е несигурно. Той може да означава: „Нека **стрелите** им бъдат като с пречупени върхове – тъпи и безвредни.“

58:8 Тук навлизаме в света на охлюви-те и плужещите. Също както **охлювът**, „се

разтапя⁴⁴ в дия от слуз, така нека и тези престъпници да изчезнат от жилищата на хората. Дали охловите действително се разтапят в следа от слуз, е маловажна подробност. Никой не възразява, когато кажем, че една горяща къща „се издига в пламъци“. Защо тогава се задълбаваме в един образен израз от Библията?

Следващото проклятие е тези злодеи да умрат преждевременно, **като недоносче**, което никога не вижда **слънцето**. „Очите на безбожните никога не са се отваряли“, казва Скроджи, „и техните възможности никога не са се развивали; грешникът е като аборт – едно неизпълнено обещание.“⁴¹

58:9 Накрая псалмистът моли Бога да ги **помете** внезапно, както **вихрушката** издухва горящите **тръни**, преди котелът над тях да е усетил топлината им. Макларън казва:

Картината, която псалмистът има пред очите си, може би е следната: група пътници приготвят вечерята си в своя лагер. Те трупат храсталаци под котела, като се надяват да успеят да засият глада си. Но преди котелът да се затопли, да не говорим водата да заври и месото да се сvari, излиза вихрушка, която отнася и огъня, и котела, и всичко.⁴²

58:10 В еврейския оригинал на този стих няма нищо неясно. Той недвусмислено твърди, че Божият народ ще се зарадва, когато **безбожните** получат наказанието си, и че **ще измие краката си в кръвта на безбожния**. Ако това звучи отмъстително и нелюбящо за нашите християнски уши, можем да го оправдаем с думите на Дж. Г. Белет, който казва, че макар християните да не могат да се радват на осъждението в настоящата епоха на благодатта, вярващите ще го направят, когато Господ изяви Своята божествена слава чрез **възмездие**. Можем да размислим и над думите на Морган, че

„е проява на нездрава сантименталност и безбожна слабост да съчувстваме повече на злите потисници отколкото на Божия гняв.“⁴³

58:11 Когато присъдата над безбожните се изпълнява, хората осъзнават, че **праведните** получават **награда**, и че **Бог** действително **съди** хората още тук, **на земята**.

Псалм 59: Бог на милостта, който ще ни посрещне

Тук Давид шурмува Божия престол стремглаво и почти останал без дъх, понеже Саул е **изпратил мъже**, които да обградят **къщата** му и да затегнат примката около него.

59:1–4 Думите бликат от устата му като горещ извор: „**Избави ме ... защити ме ... спаси ме.**“ Изразите са ярки, резки, настойчиви. Тези безбожни мъже жадуват за кръвта му. Те безмилостно дебнат удобна възможност да го убият; съюзават се в опит да го ликвидират. И всичко това е безпричинно. Давид не ги е провокирал по никакъв начин. Псалмистът е невинен за измяната и предателството, в което го обвиняват. Трескавата им подготовка да го елиминират не е предизвикана от негова **вина**. Да можеше Бог да се събуди и да се притече на помощ на Давид!

59:5 За момент Есеевият син като че ли отмества погледа си от непосредствените си врагове и го насочва към всички останали врагове на **Израил**, като призовава Бога да ги накаже всички. Той се обръща към Бога с имената *Йахве, Елохим Саваот, Елое Израил* – изреждане на Неговите имена, което има за цел да изрази всичко, което Той представлява в Своята същност, и всичко, което е свързано с Неговите специални отношения с **Израил**.

59:6, 7 Като глутница побеснели улични кучета те се връщат и обграждат псалмиста, като вият и го дебнат.

Непрестанният им лай и ръмженето им изпълват въздуха. Най-нагло смятат, че никой не може да ги чуе и да види какво се опитват да сторят.

59:8, 9 Но **ГОСПОД** ги вижда и се смее на безразсъдната им глупост – същият Бог, който **се подиграва** на горделивите **народи**. Великият **Бог** е **силата** на Давид, Онзи, когото той очаква, и неговата сигурна **кула**.

59:10 Някой е предложил тази небравима перифраза на стих 10а: „**Моят Бог**, със Своята милост, ще ме посрещат на всеки ъгъл.“ Каква утеха за измъчените от трудности и несгоди души от всички времена! С това уверение е свързано и знанието, че **Бог** ще ни запази, за да **видим** поражението на своите **врагове**.

59:11–13 Молитвата в ст. 11 е необикновена. Давид моли Господ да **не убива** внезапно врага, да **не би народът** на Израил да прояви лекомислие относно сериозността на греха. Ако наказанието е постепенно, Божията строгост ще остави у тях много по-неизличим спомен. Но от онова, което следва, е ясно, че окончателното унищожение е включено в списъка на страшни присъди, който псалмистът изготвя за своите преследвачи. Той се моли те да бъдат разпръснати с Божията **сила** и **повалени** от Господа, който пази Израил, да бъдат уловени, докато изявяват ненадмината си **гордост**, и да им бъде поискана сметка за всичките им грешни, безбожни думи. И накрая Давид моли Бога да ги изтреби напълно **заради клетвата и лъжата, която говорят**. Тогава вече целият свят, от изток до запад, ще **познае**, че **Бог** наистина се грижи за потомците на **Яков**.

59:14, 15 Междуременно тези псета-хора **се връщат в града** да търсят псалмиста, като ръмжат, вият, дебнат за живота му и се разяряват, като не могат да го отнемат.

59:16, 17 Вечер кучетата ръмжат, но **на ранина** Есеевият син пее. Той вели-

чае **силата и милостта** на Господа, понеже Той е **висока кула и убежище в деня на най-дълбока нужда**. За всички Божии деца идва утрото, когато враговете им вече няма да ги има и когато силата и любовта на Спасителя ще бъдат тема на безкрайна песен.

Псалм 60: Нашата надежда е в Господа

Според заглавието, историческата основа на този псалм е случаят, **когато Давид воюва против арамейците от Месопотамия и арамейците от Сова и Йоав се връща и убива дванадесет хиляди едомци в Солната долина**. Изглежда, че по време на тази война с Арам и Едом (2 Царе 8:3–14) Израил е претърпял временно поражение, което е принудило Давид да атакува небесните порти с тази настойчива молба за помощ.

Ето съдържанието на псалма:

1. Поражението на Израил е от Господа, ст. 1–4.
2. Надеждата на Израил е в Господа, ст. 5.
3. Победата е обещана на Израил от Господа, ст. 6–8.
4. Нуждата на Израил е от Господа, ст. 9–11.
5. Увереността на Израил е в Господа, ст. 12.

Поражението на Израил е от Господа (60:1–4)

60:1–3 Като научава новините за жертвите, дадени във войната с едомско-арамейската коалиция, Давид тълкува бедствието като белег за това, че Господ е изоставил Своя народ. Това може да означава единствено, че **Бог** е **отхвърлил** Израил. В Своя гняв Бог е разбил отбраната на народа, като го е оставил безпомощно изложен на вражеските атаки. Не е ли време Господ да погледне с милост към народа Си и да възстанови Своите съсипани войски?

Всичко това прилича на последиците от колосално земетресение, разтресло страната. Икономическите, политическите и социалните основи на нацията са **разцепени**. Основите на обществото, отслабнали заради от ями, се клатят. Дано Господ поправи **проломите** и върне народа Си поне до известна степен към нормален живот!

Населението е преминало през огнено изпитание. От **виното** на страданиято и разгрома хората залитат като пияни.

60:4 В оригиналния текст значението на този стих не е много ясно. Той може да означава, както е предаден в НИПБ-КДж, че Господ развява **знаме** за **онези, които Му се боят** – да се издига заради истината. Други преводи дават точно обратното значение:

Дал си знаме на онези, които Ти се боят, за да побягнат от лъка.

Това би означавало, че Давид недоволства с неприкрит сарказъм, че знамето, което Бог е издигнал за Израил, е не **знаме** на победа, а на поражение, флаг, който сигнализира отстъплението пред силите на врага.

Надеждата на Израил е в Господа (60:5)

От пепелта на поражението се ражда молитва. Като нарича себе си и народа си „**Твоите възлюбени**“, псалмистът умолява Господа за избавление, победа и възстановяване на общението. „О, ела и избави приятелите Си, помогни с десницата Си и ни отговори“ (Желино).

Победата е обещана на Израил от Господа (60:6–8)

60:6, 7 В ст. 6–8 се чува гласът на самия **Бог**, който **говори в светилището Си** и изразява Своята решимост отново да вземе цялата израилева земя и да срази Своите езически врагове.

Сихем, Сокхот, Галаад, Манасия, Ефрем и Юда са всички еврейска тери-

тория. Бог заявява, че те Му принадлежат. Той ще **раздели Сихем**, разположен на западния бряг на Йордан, и **долината Сокхот** на източния. Ще притежава разположената от източната страна на Йордан област **Галаад**, както и двете територии на **Манасия** – от двете страни на Йордан.

Ефрем, който е разположен в централната част на Израил, е Неговият **шлем** – племето, което ще предвожда националната отбрана. А **Юда** е Неговият **скипър** – според предсмъртното пророчество на Яков (Бит. 49:10) в него ще бъде престолът на управлението.

60:8 Обръщайки се към трите съседни народа, Господ заявява Своята суверенна власт и над тях. **Моав**, разположен на югоизточния бряг на Мъртво море, ще бъде Неговият **умивалник**. Той ще **хвърли сандала Си** върху **Едом** – образен израз, който означава насилствено завладяване и робство, а може би и презрение. **Филистимската земя** ще **приветства** Бога с радост заради Неговите присъди.

Нуждата на Израил е от Господа (60:9–11)

60:9 Ясно се вижда, че тук говорителят се сменя.⁴⁴ Това едва ли е гласът на Господа, защото Той няма нужда някой да Го **въведе в укрепления град**. Затова ние разбираме тези думи като думи на Давид, който копнее за деня, в който столицата на Едом (наричана Восора, Села и Петра) ще падне в ръцете на израилтяните. Тук, разбира се, градът е нарицателно за цялата страна **Едом**. Давид желае да бъде инструментът, който Бог ще използва, за да изпълни намерението Си да хвърли сандала си върху Едом.

60:10 Но за момента това е напразна надежда, защото **Бог** е скрил Своето лице от народа Си. Той го е **отхвърлил** и вече не придружава израилевите **войски** като гарант за победа.

60:11 Затова Давид се моли Бог отново да воюва за Своя измъчен народ. Божествената помощ е крайно необходимост; **човешката помощ** е безполезна.

Увереността на Израил е в Господа (60:12)

Псалмът завършва с нотка на увереност. С Божията подкрепа израилевите войски са уверени, че ще извоюват знаменита победа. **Притеснителите** им ще бъдат смазани под Неговата пета.

Приложение

Враговете на вярващия са светът, плътта и дяволът. Оставен сам на себе си, той е безсилен да се бие с тях. А помощта на други хора е недостатъчна, независимо колко добронамерени са те. Но чрез Господ Иисус Христос има победа. Онези, които се уповават на Него за избавление, няма да бъдат разочаровани.

Псалм 60 ще получи окончателното си изпълнение в последните дни, когато измъченият и обезсърчен еврейски остатък се обърне към Месията за спасение и победа. Тогава земята на Израил ще бъде разпределена между племената, а враговете на нацията ще бъдат поставени в безизходица.

Псалм 61: Канарата, която е твърде висока за мен

Давид е имал забележителни взаимоотношения с Господа. За него Бог е:

... ярка и жива Реалност,
за вярата по-истинска от всичко земно,
по-скъпа, по-ценна, по-близка,
от всякаква човешка връзка.

неизвестен автор

Особено в моменти на опасност, когато положението изглежда крайно безнадеждно, той се е научил да възлага товара си на Господа и да го оставя на Него.

Тук той се намира в поредното си за-

труднение, когато сякаш е на ръба на скала над огромна пропаст. Натискът на обстоятелствата изтръгва от сърцето му тази молитва, която рядко е била надминавана по своята настойчива сила и яснота. През вековете тя е била използвана от хиляди Божии деца, преминаващи през гонения, сърдечни скърби и страдания, защото майсторски казва онова, което те чувстват, но не биха могли да изразят така добре.

61:1 В тронната зала на вселената се чува познатият глас на Давид:

Чуй вика ми, Боже, обърни внимание на молитвата ми!

Божие сърце е възхитено. Детската вяра на Неговия слуга му осигурява незабавен прием при Владетеля.

61:2 **Края на земята ще викам към Теб, когато примира сърцето ми.**

Псалмистът не се намира буквално на **края на земята**, но се намира в състояние на смъртна опасност, в което перспективата за безопасност и избавление изглежда твърде неясна – място, където животът свършва и започва смъртта. Физически и емоционално той е изтощен, но знае, че престолът на благодатта е само на един дъх разстояние, затова отива при него, за да получи благодат, която да му помогне във времето на нуждата му. „Разстоянието“, е казал някой, „е без значение и никаква ужасна ситуация в живота не може да попречи на молитвата.“

Заведи ме на канарата, която е твърде висока за мен.

Верният духовен инстинкт подсказва на Давид, че има нужда от **канара** за защита, и че **канарата** трябва да бъде **твърде висока** за него, така че той се нуждае от божествено водителство, за да я достигне. Канарата, разбира се, е Господ (2 Царе 22:32); никъде в Библията тази метафора не се използва за обикновен човек.⁴⁵ **Канарата** трябва да бъде някой

по-велик от обикновен човек – иначе човек никога не би могъл да намери убежище в нея. Това говори за божествеността на Христос. (Впоследствие канарата трябва да бъде разцепена, за да осигури скривалище от врага.) Накрая Давид признава, че той няма мъдростта и силата сам да насочва стъпките си, затова моли Господ да го води към Себе Си – вековната Канара.

61:3 Защото Ти ми стана прибежище, здрава кула пред врага.

Тези думи потвърждават, че канарата е Бог. Давид знае от опит, че Той е негово сигурно **прибежище** и **силна кула**, в която праведните могат да намерят безопасност (Пр. 18:10). Той пак ще бъде онова, което е бил преди.

61:4 Ще живея в Твоя шатър вечно, ще прибягна под защитата на Твоите криле. Села.

Молитви като тази не могат да не докоснат Божия престол! Такава нежна обич и проста вяра не могат да получат отказ. Не е чудно, че Бог нарича Давид човек по сърцето Му (1 Царе 13:14). Изразът „защитата на Твоите криле“ може би е алюзия за крилете на херувима, прострени над поръсеното с кръв умилостивилище.

61:5 Защото Ти, Боже, си чул обещанията ми, дал си ми наследството на онези, които се боят от Името Ти.

В Стария Завет думата **наследство** се използва за ханаанската земя (Изх. 6:8), народа на Израил (Пс. 94:5), Божието Слово (Пс. 119:111), децата в семейството (Пс. 127:3), защитата от увреждане (Ис. 54:17) и накрая за скинията или храма (Ер. 12:7). Последното значение вероятно е използвано в този стих, тъй като предходните стихове споменават Божия шатър и загатват за херувима. Днес ние бихме свързали **наследството на онези, които се боят от Божието Име**, с вечния живот (Кол 1:12).

61:6, 7 Ще прибавиш дни към дни-

те на царя, годините му нека бъдат като много поколения.

Нека седи на престола до века пред Божието лице; заповядай милосърдие и истина, за да го запазят.

Интересно е, че в тези два стиха Давид преминава от първо лице в трето. Това е интересно, защото, макар несъмнено да продължава да говори за себе си и за завета, който Бог е направил с него (2 Царе 7), тези негови думи са по-подходящи за един друг Цар. Ако ги отнесем към Давид, те могат да означават само молба за дълъг живот за него самия и за увековечаване на царството му. Но когато се приложат за Господ Исус, те намират своето буквално изпълнение:

1. Животът Му е продължен вечно въпреки преследванията, на които е бил подложен (Евр. 7:16).
2. Годините Му ще продължат във всички поколения (Евр. 1:12).
3. Той завинаги ще седи на престола пред Бога (Евр. 1:8).
4. Непоклатима любов и милост завинаги ще бъдат над Него като телохранители (Пс. 91:1–16).

Дори древноеврейският коментар в Таргума казва, че тук се говори за Царя Месия.

61:8 Така ще пея псалми на Твоето Име навеки, като изпълнявам обещанията си ден след ден.

И така псалмът, който започва в смъртна опасност, завършва в спокойствие. Давид е достигнал до канарата, която е твърде висока за него, и е така благодарен, че решава постоянно да пее възхвала на Господа, **като изпълнява обещанията си** за поклонение, любов и служба. Той не е като онези, които правят гръмки обещания, когато са притиснати, а после бързо забравят за тях, когато кризата отмине. Не е като онези, които „скачат в молитвата, но куцат в прославата“.

Псалм 61 е вдъхновил тази прекрасна песен:

Понякога дълбоки сенки закриват пътя
към целта.

И скърби, трудности и болки заливат
моята душа.

Припев:

Тогаз ще прибягна да бъда спасен
на Канарата, твърде висока за мен.

Понякога денят е дълъг и пътят –
прахоляк и зной,
но в Твоята благословена сянка
ний пак намираме покой.

О, нека близо до Скалата да бъда
и в радост, и в беда,
и да изкачвам планината,
и да съм в мрачна долина.

Ерастъс Джонсън

Псалм 62: Само Бог!

Посланието на Псалм 62 е, че Бог е единственото истинско прибежище. Повторението на думата **само** подчертава Неговото изключително право над нашето пълно и неразделено доверие.

Няколко от прекрасни начини, по които Той е представен в този псалм, са:

1. изворът на нашето **спасение** (ст. 1б, 2а, 6а, 7а);
2. нашата **канара** (ст. 2а, 6а, 7б);
3. нашата **крепост** (ст. 2в, 6в);
4. основата на нашето **очакване** (ст. 5б);
5. нашата **слава** (ст. 7а);
6. нашето **убежище** (ст. 7б, 8б);
7. изворът на **сила** (ст. 11б);
8. изворът на **милост** (ст. 12а).

Всеки, който направи Бога основа на своята надежда и сила, получава следните уверения:

1. той **няма много да се поклати** (ст. 2б);
2. има дързост да изобличи враговете си (ст. 3);
3. може да прозре плановите и стратегията им (ст. 4);

4. той **няма да се поклати** (ст. 6б);

5. ще иска и другите да познаят радостта на упованието в **Бога** (ст. 8).

Има пет други неща, на които хората често се уповават, но това упование със сигурност ще бъде излъгано.

1. **Синовете на хора**, т. е. обикновените хора, са преходни, те са трайни като **лъх**.

2. **Синовете на мъже**, били те владетели или заможни хора, създават илюзията, че могат да предложат помощ и сигурност, но в действителност и на тях не може да се разчита. Поставени на възните, и простолодието, и елитът нямат никаква тежест, ако става дума да се разчита на тях.

3. **Насилието** е метод, на който е глупаво да се разчита; „то е пропито от Божие проклятие“.

4. **Грабителството** може да изглежда пряк път към силата и богатството, но нечестната печалба ще предизвика Божията присъда.

5. **Дори богатството**, придобито чрез честен труд, никога не бива да заема мястото на Господа в нашата обич и служение. Ф. Б. Майер пише: „Колко често сме търсили напразно помощ от хора и от пари – но Бог никога не ни е подвеждал.“

Изглежда вероятно този псалм да е бил вдъхновен от бунта на Авесалом. Бунтовниците искат да съборят Давид **като наклонена стена и разклатена ограда**. Целта им е **да го съборят от висотата му**, т. е. от престола му. Докато се преструват на лоялни, те подготвят предателство. Царят бежанец насърчава верните си поданици да запазят непоколебимата си вяра в Господа. Враговете му разчитат на хора и пари, но в никое от тези неща няма спасение. Неговото упование е в Господа. Господ постоянно му е показвал, че Той е първоизточникът на силата и любовта, че Неговата сила избавя верните и наказва враговете, че Неговата

любов утешава и благославя Неговия народ. Давид ще види как Бог въздава справедливост на всички, които отхвърлят Неговата благодат.

Коментарът на Джон Дон към този псалм е незабравим:

Той е моята канара и моето спасение,
моята крепост, моето прибежище
и моята слава.

Щом Той е моето прибежище, кой враг
ще ме преследва?

Щом Той е моя крепост, какво изкуше-
ние ще ме рани?

Щом Той е моята канара, коя буря ще
ме поклати?

Щом Той е моето спасение, коя тъга ще
ме обезсърчи?

Щом Той е моята слава, кое злословие
ще ме опозори?

Псалм 63: По-добро от живота

Временно свален от власт, Давид пътува през **юдейската пустиня** към своето принудително изгнание на изток от Йордан (2 Царе 15:23–28; 16:2; 17:16). Маркар политическите дела на царя да са в тежко положение, той притежава завидна духовна жизненост.

63:1 Великолепно е да чуем как Давид нарича Господа свой собствен Бог: „**Боже, Ти си мой Бог.**“ Самите думи са прости и детски, но съдържат огромно значение. **Мой Бог** – лична, интимна връзка. **Мой Бог** – трайно съкровище, когато всичко друго е загубено. **Мой Бог** – достатъчна опора във всяка криза.

Смиряващо е за нас да видим страстта, с която псалмистът търси Бога, особено когато си дадем сметка колко често сме хладни и неуверени към Него. Той търси Господа **в ранно утро** – в **ранното утро** на живота си и **в ранното утро** на всеки ден. И Го търси със забележително усърдие. **Душата му жадува за Бога, плътта му прималва за Него** – цялото

му същество копнее за общуване с Вечния. Неговият копнеж е така силен, както жаждата на пътник в **суха**, изтощена, **безводна земя**. Между другото, това е едно не лошо описание на света – суха пустош.

63:2 В спомените си псалмистът се връща назад към времето, когато се е поклонял на Бога **в светилището** в Ерусалим, към онези неизразими мигове, когато в екстаза на свято съзерцание той Го е виждал в цялата Му **моц и слава**. Сега душата му не може да се задоволи с нищо по-малко от ново разкриване на Господа в Неговата моц и блясък. Някои наричат това „видение на блаженството“ – виждането на Бога в цялата Му божествена слава. Както и да го наречем, това е преживяване, което прави всяка друга слава да изглежда бледа и незначителна.

Дай да Те видя! От Теб озарен,
Господи, всичко бледнее за мен.
Ти си моята мисъл нощя и деня.
Наяве, насън си ми Ти светлина.

по ирландски химни от VIII в.

63:3, 4 Тогава от неприятната юдейска пустиня се издига един от великите и възторжени хвалебни химни.

Понеже Твоето милосърдие е по-добро от живота, устните ми ще Те хвалят.

Така ще Те благославям, докато съм жив, в Твоето Име ще издигам ръцете си.

Милосърдието на Господа е по-добро от всичко, което може да ни поднесе животът. Най-добрата употреба на човешките **устни** е да Го славят. **Ръцете** ни тръпнат от удовлетворение, когато се издигат към Него в хвала и молитва.

63:5–8 Никое угощение не може да се сравни с това свято общуване. Душите ни се хранят с най-отбраните наслади, а **радостните ни устни** отговарят с преливаща благодарност, докато изпълваме

безсънните часове на **нощта** с размисли за нашия славен Господ. Той винаги ни е бил помощ – кой може да изброи всичко, което Той е сторил за нас? Скрити в **сянката на Неговите криле**, ние издигаме глас в радостна песен. Понеже сме се прилепили към Него в любяща зависимост и осъзната нужда, Той ни пази от видими и невидими опасности и ни дава сили да бързаме напред към целта за наградата.

63:9, 10 „Врагове“ ли казахте? „О, да, имам врагове, които са решени да ме унищожат. Но те са осъдени на изстребление. Ще умрат от насилствена смърт и ще понесат позора да бъдат лишени от нормално погребение.“

63:11 „Но аз ще продължа да се радвам в **Бога**. Всъщност **всеки, който се къдне** във вярност към **Него**, ще участва в тази радост, а онези, които обичат да лъжат, ще бъдат смълчани.“

Псалм 64: Лъкове и стрели

В Псалм 64 са описани две битки с лъкове и стрели. Предварителното събитие е битката между безбожните и праведния (ст. 1–6). Главната битка е между Бога и безбожните (ст. 7–10).

64:1–6 Първата битка изглежда съвсем неравна. Срещу праведния **Давид** се изправят множество злодеи. Той няма стрели, а техните колчани са пълни. Но той притежава тайното оръжие на молитвата и го използва, за да си осигури подкрепата на своя невидим Партньор. Като издига **гласа** си в молитва, псалмистът най-напред призовава Бога да го запази **от ужаса** и **от тайния съвет на злодеите**. После Му предоставя разузнавателен доклад за **врага**. Техните езици са прецизно наточени, остри **като меч**. **Прицелват** обвинителните си **стрели – горчиви думи** на упрек. Нападат неочаквано от **тайни** скривалища, без да ги е страх от ответен удар. Те са неумолими в решимостта си да изстребят невинните. В

плановете си тайно да уловят псалмиста в капан те си мислят, че никой не може да ги види и да разбере намеренията им. „Хитро замислиха плана си, всеки в коварното си сърце, всеки в дълбокото си лукавство“ (ст. 6, Мофат).

64:7 До този момент като че ли всичко е в полза на злодеите. Но праведният е прегърнал обещанието: „**ГОСПОД** ще воюва за вас, а вие ще останете мирни“ (Изд. 14:14). „Защото боят не е ваш, а Божии“ (2 Лет. 20:15).

64:8 И така, във второто сражение виждаме как **Бог изстрелва по тях стрела** (единствено число). Тя попада право в целта. Те **падат ранени** на земята. Бог изпраща злите им думи обратно върху тях, а **всеички, които ги гледат**, са **потресени** от ужас.

64:9, 10 В резултат на това народът е обзет от страхопочитание. Вестите бързо се разпространяват и хората осъзнават, че правдата е възтържествувала. Това, разбира се, кара **праведните да се радват** и да **се упоават на Йахве**. Всички, които обичат истината, ще празнуват.

Псалм 65: Песен за жетвата на Хилядолетното царство

Независимо че Псалм 65 е широко използван като класическа песен за отпразнуване на жетва, няма никакво съмнение, че неговото основно тълкуване е свързано с условията след Второто пришествие на Господа.

65:1 През дългите векове на отчуждението на Израил от Бога **Сион** е бил неплоден, що се отнася до **възхвалата на Бога**. Но когато древният Божии народ се върне при Него, Бог ще бъде посрещнат с **възхвала** сред тишина на страхопочитание и благоговение. **Обещаното** накрая ще Му бъде **отдадено**. Това може да означава Неговото собствено обещание, че всяко коляно ще се преклони пред Него (Ис. 45:23). Може да бъде и

обещанието на Месията от Псалм 22:22: „Сред събранието ще Те хваля.“ А може да става дума и за обещанието за любов, преклонение и служение, което угнетеният остатък ще даде на Господа по време на ужасните страдания на Скръбта.

65:2 Докато в ст. 1 става дума най-вече за Израил, тук обхващат се разширява до цялото човечество. Бог е известен с величественото и благородно име: „**Ти, който чуваш молитва.**“ Покаялите се народи ще се облегнат на Него с **молитва** на вяра.

65:3 Важно е да забележим смяната на говорителите в този стих. В първото изречение на стиха Месията си припомня понесеното вместо нас наказание на Голгота, когато е бил смазан под ужасния товар на греха. Но еврейският остатък бързо признава, че това не са били Неговите грехове, а „**престъпленията ни**“. Те казват: „Но Той беше прободен заради нашите престъпления, беше съсипан заради нашите беззакония; върху Него дойде наказанието, докарващо нашия мир, и с Неговите рани ние бяхме изцелени“ (Ис. 53:5). Веднага щом израилтяните изповядат тази вина, те ще получат уверението, че престъпленията им са простени.

65:4 Отново трябва да си дадем сметка, че първата част на стиха говори за Месията Исус, докато втората предава думите на изкупения Израил. Благословеният Божий Син е Онзи, когото Бог е избрал, както четем в Исая 42:1: „Моят избранник, в когото е благоволение на душата Ми.“ Той е и Онзи, на когото Бог позволява да се **приблужи** до Него – свещеник завинаги според чина на Мелхиседек. Той ще **живее** в Господните дворове, в мястото на особена близост до Него.

После еврейският остатък изразява своята надежда за пълно удовлетворение от **благостта** на Божия дом, на **светия Му храм**. Това споменаване на **храма**

кара някои да поставят под въпрос авторството на Давид, тъй като храмът е построен едва след смъртта на Давид. Тази трудност обаче изчезва, когато си дадем сметка, че думата *храм* понякога се използва и за скинията преди построяването на Соломоновия храм (1 Царе. 1:9; 3:3; 2 Царе 22:7).

65:5–7 Изкупените евреи продължават да говорят. В отговор на молитвите им Господ праведно наказва техните врагове с **разтърсващи** присъди. Така Той се изявява като **Бог** на тяхното **спасение** и **упование** на хората по **всички земни краища** и на онези, които се намират в **най-далечните морета**. Колко велик Бог е Той! Опасан с всемогъщество, Той здраво **утвърждава планините** на местата им с действително на Своята свръхсила. За Него е нищо да укроти яростта на **моретата** и гнева на **вълните им** (на Галилейското езеро например) или пък да потисне яростта на **народите**.

65:8 Не е изненадващо, че невярващите от **краищата на земята се боят от знаменията** и чудесата, които Бог изпраща върху тях, нито че вярващите в земите на изгрева и залеза **ликуват**.

65:9 Независимо че ст. 9–13 описват земеделската година от сеитбата до жетвата, те се отнасят главно за условията на Хилядолетното царство, когато проклятието ще бъде отмахнато и изобилните реколти ще са нормални.

Пролетта е като посещение от Бога. Той изпраща потоците на Своята небесна река – облаците, които се носят по небето. После, след като земята е подготвена, Той дава семето, което ще се засе.

65:10 В сезона на растежа разораните **бразди се напояват**, дъждът стапя **буците** и **размеква** земята. Скоро посевите силно избухват.

65:11–13 Бог **уенчава** цикъла на растежа с **благостта Си**. Където е стъпил кракът Му, потичат потоците на изобилието. **Пасбищата** раждат големи коли-

чества фураж. **Хълмовете** са застлани с тучна растителност, все едно че ликуват от радост. **Ливадите** са като **облечени** с овчи кожих от безбройните стада. Узрялото **жито** се люлее в ритмични вълни по повърхността на **долините**. Цялата природа сякаш празнува настъпването на епохата на Месията.

Псалм 66: Елате, вижте и чуйте!

66:1–4 В първите четири стиха псалмистът призовава **цялата земя** да запее в прослава на **Бога**. Тази радостна песен трябва да **възпява** превъзходствата на **Името Му**. **Възхвалата** трябва да бъде **славна**, защото нейният Обект е славен. Дадени са и самите думи на тази песен на преслава от цялата вселена. Можем да ги перефразираме така:

Господи, Твоите дела са страшни. Силата ти е така опустошителна, че враговете Ти се свиват от страх пред Теб.

Най-накрая цялата земя се навежда пред Теб в преклонение. Навсякъде хората славят Твоето Име в песен.

Тази песен несъмнено ще бъде любима, когато настъпи епохата на царството.

66:5–7 Повторението на местоименията *наш* и *ни* в ст. 5–12 ни кара да мислим, че той описва чувствата на изкупения еврейски остатък, който благовества на народите, като ги кани да размислят за поразителните неща, които **Бог** е извършил за Израил. В ума им изплуват две удивителни прояви на Неговата мощ. Той прави път от **суша** през Червено **море**. А когато четиридесет години по-късно израилтяните стигат до **река Йордан**, те преминават през нея пеша. Каква радост избухва в Израил тогава! Народът ликува в Своя Бог, чиято могъща власт няма край и чито **очи** отблизо **наблюдават народите**. Всеки, който би се разбунтувал срещу такъв Бог, е безумец!

66:8–12 Езичниците също са призвани да **благославят Бога** за чудотворния начин, по който Той е опазил народа на

Израил. В поредица от бързо сменящи се образи Израил е представен като:

1. **пречиства** като **сребро**, което се подлага на висока температура в топилна пещ (ст. 10);
2. лишен от свобода като оплетен в **мрежа** (ст. 11а);
3. насилствено принуден да работи **робски труд** (ст. 11б);
4. унижаван и потъпкван от злодеи (ст. 12а);
5. изложен на ужасяващи опасности, сякаш **преминава през огън и вода** (ст. 12б).

Въпреки всичко обаче Бог не е позволил евреите да бъдат напълно унищожени. Точно обратното – Той ги е **извел в изобилие** – описание на свръхизобилното благоденствие на Израил по времето на Хилядолетното царство. Както казва Уилямс:

Въпреки нескончаемите опити на Сатана и хората да унищожат Израил напълно, неговите дванадесет племена ще се явят на хълма Сион в утрото на Хилядолетното царство и така ще демонстрират истината на девети стих. Те ще свидетелстват, че справедливо наложените им наказания (ст. 10 –12) са били замислени в любов и изпълнени в мъдрост.⁴⁶

66:13–15 Местоименията **аз** и **ми** в ст. 13–20 показват, че хорът е заменен от соло. Редица сериозни коментатори смятат, че говорителят е Господ Исус, Израилевият Цар и великият Първосвещеник. Той идва при Бога с **всеизгаряния** на един живот, напълно посветен на волята на Неговия Отец. Той **изпълнява обещанията** за възхвала, които е дал, когато е бил в беда. Това може да се отнася за Неговите собствени страдания на кръста или за страданията, които е изпитал в страданията на Своя народ, защото „във всичките им скърби Той скърбеше“ (Ис. 63:9).

Когато четем тук за **всезгарания**, жертви на **овни**, приноси от **говеда** и **козли**, не е задължително да ги приемаме точно буквално, освен ако псалмистът не говори за собствените си преживявания. Месията използва тези образи във връзка със Своя народ и те изобразяват духовното поклонение, което Той и изкупеният остатък ще принесат на Бога. Разбира се, това не отрича факта, че в Царството отново ще бъде въведена някаква модифицирана система на жертвоприношения.

66:16–19 В ст. 5 поканата беше „Елате и вижте“. Тук, в ст. 16, тя е „**Елате и слушайте**“. Делата на **Бога** в историята могат да бъдат видени, но за действието Му в човешката душа можем само да слушаме. Месията кани всички, които имат страх от Бога, да чуят Неговото свидетелство за молитвата, на която е получил отговор. Той е **извикал към Него** с молба и възхвала. Тук става дума за времето, когато Той „със силен плач и със сълзи принесе смирени молитви и настойчиви молби на Този, който можеше да Го избави от смърт“ (Евр. 5:7, НПБДжНД). **Ако в сърцето Си** Той беше **зачитал нечестиято, Господ не би Го послушал**. Но Той е бил без грях и затова е бил чул „заради благочестието Си“ (Евр. 5:7, НПБДжНД).

66:20 И това вдъхновява финалния възглас на прослава:

Благословен да е Бог, който не отхвърли молитвата ми и не оттегли от мен милостта Си!

Псалм 67: Мисионерското поръчение на Израил

Когато Бог е призовал народа на Израил, Неговото намерение е било тази нация да има мисионерски характер. Тя е трябвало да бъде свидетел и самата тя да е свидетелство пред околните народи за две основни истини.

1. Истината на монотеизма – че съществува само един Бог (Изх. 20:2, 3; Втор. 6:4; Ис. 43:10–12).

2. Истината, че народът, който живее в покорство на управлението на Йахве, ще бъде щастлив и ще благоденства (Лев. 26:3–12; Втор. 33:26–29; 1 Лет. 17:20; Ер. 33:9).

Божията воля е била Израил да бъде не *окончателният обект* на Неговото благословение, а негов *проводник*. В Стария Завет има многобройни свидетелства, че Божието спасение е предназначено и за езичниците също както и за евреите, и че Израил като царство от свещеници е трябвало служи като посредник между Бога и народите.

За съжаление Израил се проваля в този аспект от своята мисия. Като изпада в идолопоклонство, той отрича тъкмо онези истини, които е призван да прогласява.

Но Божиите цели и намерения не се провалят така лесно. По време на Голямата скръб един остатък от вярващи евреи ще носи благовестието на царството на света (Мат. 24:14). А в идещото царство Израил ще бъде проводникът за благословение на народите (Ис. 61:6; Зах. 8:23).

67:1, 2 Този псалм е пророчество за това време. В него чуваме как вярващите евреи се молят **Бог да ги благослови** така, че да могат да бъдат средството за евангелизиране на езичниците. Когато четем думите: „**за да се познае на земята Твоят път**“, трябва да си спомняме, че този път е Христос (Йоан 14:6). Само чрез Него **народите** или отделните хора могат да познаят Божията сила за спасение.

67:3, 4 В забележителен изблик на мисионерски ентузиазъм Израил се моли от езичниците да се издигнат огромни вълни на възхвала към Бога, **народите да ликоват** в празничното време на тържество, като се наслаждават на благот-

ворното и справедливо управление на Христос и на Неговата нежна пастирска грижа.

67:5 Както Израил копнее да чуе как **всички народи** на света **възпяват Бога**, така и ние, както ни напомня Ф. Б. Майер, трябва да „копнеем да видим много корони на главата на Христос.“

67:6, 7 Последните два стиха изобразяват Милениума сякаш вече е настъпил. Нивите са ожънати и хамбарите и силозите са препълнени. Това доказателство за Божието благословение на Израил ще бъде мощно свидетелство за народите. Специалистът по еврейски Франц Делиш обобщава: „Защото Божията воля е цялото добро, което Той показва към Израил, да бъде за благословение на цялото човечество.“⁴⁷

Псалм 68: Нашият Бог крачи пред нас!

Това е националният шествен химн на Израил, в който пътуването на ковчегата на завета от синайската планина към хълма Сион е прието за символ на Божия поход към Неговата окончателна победа. За еврейската представа ковчегът съвсем основателно представя Божието присъствие; когато ковчегът тръгва, тръгва и Бог.

Според всеобщото мнение тази песен е била написана, за да отпразнува едно конкретно събитие в историята на ковчегата – завръщането му на хълма Сион след безславното му пленяване от филистимците и след престоя му в дома на Овид-Едом (2 Царе 6:2–18).

За да навлезем по-добре в духа на този марш, трябва да знаем, че той е разделен на следните седем части:

1. Въстъпителен химн за прослава на Бога (ст. 1–6).
2. Пътят на ковчегата от синайската планина през пустинята (ст. 7, 8).
3. Влизането в ханаанската земя и завладяването ѝ (ст. 9–14).

4. Превземането на Ерусалим от Давид (ст. 15–18).

5. Песен за прослава на Бога за победата над евусейците (ст. 19–23).

6. Шествието за пренасяне на ковчегата в светилището в Ерусалим (ст. 24–27).

7. Тържествуващото множество предвкушава окончателната победа на Бога (ст. 28–35).

Ако този псалм се разгледа във връзка с Месията, той изобразява възплъщението на Христос, Неговата победа на Голгота, Неговото възнесение и Второто Му пришествие.

Встъпителен химн (68:1–6)

68:1–3 Първият стих ни подсказва, че основното тук е движението на ковчегата; това са почти същите думи, които използва и Мойсей, когато ковчегът за първи път тръгва от синайската планина (Чис. 10:35). Видят на пътуващия свещен кивот напомня времето, когато **Бог** става и преминава към действие. За **враговете Му** това означава гибел и разпръскване, а за праведните – дълбока сърдечна радост. Враговете Му се разпиляват във всички посоки. Те **бягат** в пълен хаос. Безсъдържателни като **дим**, неустойчиви като топящ се **восък**, те залитат в своята гибел. Но за праведните това е време на оправдание и награда, на радост и тържество.

68:4–6 Това е време да **пеят** възхвала на Бога и да се **направи път** за Господа през **пустините** (ср. Ис. 40:3; 62:10). **Името Му е ГОСПОД**, Йахве, който пази Своя завет; Той заслужава вечна слава. Макар че е безкрайно извисен, Той е интимно близък на лишените от приятели и безимотните. Като **Бог** на всяка благодат, Той е **отец на сираците** и **съдия на вдовиците**. На **самотните** Той дава топлотата и общуването на щастливия дом, а несправедливо **затворените извежда в изобилие** с радостни викове.

За **бунтовниците** нещата са други – за тях е отредена сухата пустиня.

Тези въстпителни стихове изразяват това, което се казва и в известния марш, „Нашият Бог крачи пред нас“, и разкриват контрастиращите ефекти от Неговия поход върху праведните и върху бунтовниците.

Макар че това не личи в българските преводи, в този псалм са втъкани седем от имената на Бога: *Елохим* (ст. 1), *Йах* (ст. 4), *Йахве* (ст. 10), *Ел Шадаи* (ст. 14), *ЙахЕлохим* (ст. 18), *Адонай* (ст. 19), и *Йахве Адонай* (ст. 20).

Ковчегът тръгва от Синай през пустинята (68:7, 8)

Моментът, в който израилтяните вдигат стана си от подножието на Синайската планина и поемат по пътя към Обещаната земя, предвождани от ковчега, е бил много емоционален. Сякаш дори природата участва във величието на това събитие. **Земята** се тресе, **небесата** изливат дъжда си, а самата **планина Синай** се разтриса при тази гледка.

Влизането в ханаанската земя и завладяването ѝ (68:9–14)

68:9, 10 В ст. 9 Израил вече е в Ханаан, а **Бог** е предизвикал промяна във времето, така че земята е изобилно напоена с **дъжд** – чудесна промяна, добре дошла след напоителните системи на Египет и сушата на пустинята. Земята се съживява, когато повяхналата растителност се връща към живот и разцъфтява. Народът е у дома си, богато снабден с блага от Господа.

68:11–13 Разказът бързо преминава към завладяването на земята. **Господ казва слово**, т. е. дава заповед за настъпление срещу врага. От словото Му се подразбира и уверението за победа. Следващото, което виждаме, е как множество жени⁴⁸ разнасят вестите из домовете си: „**Царе на войски бягат ли,**

бягат!“ Думите силно напомнят песента на Девора (Съд, 5) – виждаме как жените **делят плячка** от битката, въпреки че те самите не са напусkali **кошарите**. Като обличат красивите дрехи и се кичат с украшения, те приличат на **крилата на гълъбица, покрити със сребро**, или, ако светлината падне от друг ъгъл, блестят като **пера от жълто злато**.

68:14 За врага това е катастрофално поражение. **Бог разпръсва царете** като **сняг на Салмон**.

Превземането на Ерусалим от Давид (68:15–18)

68:15, 16 Ерусалим все още е здраво в ръцете на езичниците евусейци. Първото нещо, което Давид прави, след като е помазан за цар над целия Израил, е да нападне града. Защитниците му самодоволно си мислят, че той е така непревземаем, че може да бъде защитен даже от слепите и сакатите. Но Давид и неговите мъже превземат крепостта и я наричат Давидовия град (2 Царе 5:1–9).

За това говори тук псалмистът. Когато превземането на цитаделата разкрива Ерусалим като избрания от Бога град, високият заснежен връх Ермон, разположен северно от **Васан**, поглежда със завист хълма Сион. Ермон е величествена планинска верига с **много** великолепни **върхове**, но въпреки това **Бог** я подминава и избира Сион за Свое постоянно жилище. Ето защо Ермон завижда на Сион.

68:17 Давид си припомня превземането на Ерусалим и победата над евусейците. Но той не храни никакви илюзии за това, коя е истинската причина за победата. Тя не е нито хитро замислената му стратегия, нито храбростта на неговите мъже, а **безбройните Божии колесници**, които нападат града. Божият победен поход, започнал от **Синай**, сега достига своя славен завършек на Сион.

68:18 Като си спомня как воините му са атакували възвишенията на Ерусалим,

Давид насочва поглед отвъд земното и вижда как Бог се изкачва **нависоко, пленява пленници** в Своята свита и печели победна плячка, за да може да **обитава** като Господ и Спасител между онези, които преди това са били **непокорни**.

Павел свързва ст. 18 с възнесението на Христос (Еф. 4:8–10). Когато Христос се възнеса от земята на небето, Той **пленява плен** – т. е. Той славно побеждава враговете Си и дава дарове на хората. Той **приема** като **дарове** за завършеното Си дело на кръста хора (Пс. 68:18), след което дава същите тези дарове обратно на хората за утвърждаването и разпространението на Своята църква (Еф. 4:8).

Песен за прослава на Бога за победата над евусейците (68:19–23)

68:19, 20 Спомените за превземането на Сион неизбежно предизвикват възхвала на Бога. Песента Го разкрива едновременно като Избавител и Изтребител. Като наш Избавител Той „носи товари ни и извоюва победата ни“ (Нокс). Той е **Бог на нашето спасение** и има силата да ни избави от **смъртта**.

68:21–23 Като Изтребител Той ще смаже враговете Си, онези бунтовници, чиито дълги коси символизируют техния беззаконен и безбожен живот. Той е обещал да ги издири в пустоща на **Васан** и по бреговете на моретата, за да може Израил да измие краката **си в кръвта им** и **кучетата** на Израил да се нахранят с трупите им.

Ст. 22 не се отнася за събирането на Израил, а за преследването на неговите врагове.

Шествието за пренасяне на ковчег в светилището в Ерусалим (68:24–27)

Малко след като превзема Ерусалим, Давид организира пренасянето на ковчег в шатра, издигната, да го подслони (2 Царе 6:12–19). Тук е описано **шествието**. До-

като ковчегът се движи към **светилището**, псалмистът си казва: „Вижте, Господ Иде!“⁴⁹ Най-отпред върви хорът, оркестърът е на опашката, а между тях вървят девойки, **биещи тимпанчета**. Да чуем думите на песента:

Благославяйте Бога, Господа в събранията; вие, които сте от извора на Израил.

Представени са всички племена, от онези, които живеят на юг – **Вениамин, най-малкият**, и **Юда** – до обитаващите северните земи – **Завулон** и **Нефталим**.

Тържествуващото множество предвкуша окончателната победа на Бога (68:28–35)

Щом ковчегът изчезва в шатъра, народът отвън се събира за финална молитва (ст. 28–31) и за песен, призоваваща цялата земя да хвали Господа (ст. 32–35).

68:28, 29 На първо място молитвата призовава **Бога** да изяви мощта Си, отново да покаже **силата** Си, като воюва за Своя народ и като завърши онова, което е започнал за него. Тази молитва ще получи своя окончателен отговор в Шелениума, когато **храмът** ще бъде славата на **Ерусалим**, и когато **царе ще донесат дарове** от злато и тамян (Ис. 60:6) на Великия Цар.

68:30 Значението на еврейския текст на ст. 30 е неясно, но като цяло смисълът вероятно е следният: народът призовава Бога да **смърти звереве** и **стадата от бикове**. **Звереве**, които живеят сред **тръстиката**, вероятно крокодили и хипопотами, изобразяват първенците на Египет. **Биковете** изобразяват другите владетели, които „се разпореждат с мирните стада на народите“ (Нокс).

Фразата, преведена „с **покорност да принесат сребърни плочи**“, може да означава „докато тези народи се наведат пред Тебе и Ти принесат в данък **сребро**“ или „да победиш онези народи, които са забогатели от **сребърния** данък“. И в два-

та случая смисълът е уместен. В същия дух се издига и молитвата: „**Разпръсни народите, които се радват на войната**“. Тези молби ще получат окончателния си отговор при Второто пришествие на Христос, когато агресорите и подстрекателите на войни ще бъдат унищожени.

68:31 В този ден **големци от Египет** ще поднасят почитанията си, а **Етиопия** умолително **ще протегне ръцете си** с благоговение **към Царя на цялата земя**.

68:32–35 Финалните стихове призовават **земните царства** да прогласят, че **Богът** на Израил е достоен за почит и възхвала. Думите предават забележително усещане за възвишеността и величието на Бога. Той е трансцендентният Бог, **който се носи по древните небеса**. Той е Богът на откровението, който говори с **мощен глас**. Той е всевидният, силен в помощ на Израил, но и всемогъщ над **облаците**.

Страшен е Той в **светилищата Си**, но въпреки това се навежда, за да даде **сила и мощ на народа Си**.

Остава да се каже само едно: **Благословен да е Бог!**

Псалм 69: Спаси ме, Боже!

Страданията и смъртта на нашия благословен Изкупител са били за Него потапяне в океана на Божия гняв. Той Самият описва предстоящите Си мъки като кръщение:

Но имам кръщение, с което трябва да се кръстя, и колко се измъчвам, докато то се извърши! (Лука 12:50).

А в Псалм 47:2 Го чуваме да вика:

Бездна огласява бездна при шума на Твоите водопади. Всичките Твои вълни и Твои води преминаха над мен.

В Своята смърт Той потъва в най-горчивата скръб – в дълбините на Божията присъда над нашия грях.

69:1–3 Тук, в Пс. 69, имаме привилегията да чуем най-съкровеният преживява-

ния на Неговата свята душа, докато Той потъва в смъртта. **Водите са стигнали до душата** Му и скоро ще Го погълнат изцяло. Няма нищо, на което да се опре – нищо освен **дълбока тиня** под краката Му. Приливът се издига над главата Му. **Водите** са изключително **дълбоки** – много по-дълбоки отколкото който и да е от изкушените някога ще разбере. В един съвсем реален смисъл Бог е събрал всички **води** на едно място, на Голгота, и Синът на Неговата любов понаса върху Себе Си този могъщ океан от осъждение, за да заплати цената на наказанието за нашите грехове.

Над необятния воден простор отеква Неговата неспирна настойчива молба: „**Спаси ме, Боже!**“ Сякаш се е молил цяла вечност. **Гърлото Му е пресипнало и пресъхнало, изтощено от викането** Му. Очите Му са подути, вече не виждат от непрестанно виране към хоризонта за някакъв признак на помощ от **Бога**. Но помощ не идва.

69:4 Разярената тълпа обикаля около кръста – кипящ котел от злоба, омраза, язвителност и жестокост. Каква сцена! Създателят и Крепителят на вселената виси на престъпен кръст. Виновните за убийството Му са събрани пред Него. Кой са те? Това са мъже и жени, които дължат на Него дори дъха си, но въпреки това Го **мразят без причина**. Те са решени да Го **погубят**; нападат Го с лъжи.

Защо? Какво им стори моят Господ?

Защо беснеят и Го мразят?

Той правеше слепи да виждат сакатите – да ходят.

О, сладки обиди!

Но всичко това,

накара света да го възневиди,

и срещу Него да вдигне ръка.

Самуел Кросман

Тогава от устните на Спасителя се отронват горчивите думи: „**Трябва да**

върна това, което не съм откраднал.“ Благодарение на човешкия грях Бог е бил ограбен от полагащите Му се служение, поклонение, покорство и слава, а самият човек – от живот, мир, радост и общуване с Бога. В съвсем реален смисъл Христос идва да **върне** онова, което не е откраднал.

Божествена одежда Той отхвърли,
Божеството Си във пръстен съд забули.
И с тази чудна любов преизпълнен,
туй, що не бе ограбил, върна.

неизвестен автор

В това отношение Той ни напомня за жертвата за вина (Лев. 5). Отличителната черта на този принос е, че нейният приносител трябва да даде обезщетение за всяка загуба, която е причинил, като освен това прибави една пета част от нея. Като наша жертва за вина Господ Иисус не само връща откраднатото чрез човешкия грях, но прибавя към него и още. Бог получава повече слава от завършеното дело на Христос на кръста, отколкото ако грехът никога не беше влизал в света. Чрез греха Той *губи творения*, а чрез благодатта *придобива синове*. И сега ние сме несравнимо по-добре в Христос, отколкото бихме били в Адам, ако той никога не беше паднал.

69:5 Трябва да разбираме, че ст. 5 се отнася за *нашите прегрешения*, които Иисус доброволно поема върху Себе Си. Той не е имал в Себе Си **безумие** или беззакония, а „пое греховете и скърбите ни и ги направи Свои собствени“. Изумителна благодат е, че Той така тясно се отъждествява с нас, че да може да нарече нашите грехове Свои грехове.

69:6 После през Неговата свята душа преминава сянка на страх. Той се опасява да не би някои искрени вярващи да се препънат от факта, че Неговите молитви към Бога остават без отговор. Той се моли това никога да не се случи – никой,

който вярва в **Бога**, да **не се посрами заради** онова, което се случва с Него, и никой, който **търси Израилевия Бог**, да не бъде **опозорен** заради Неговото унижение и изоставяне.

69:7, 8 Причината Той да **понася присмех**, всъщност е Неговото покорство към волята на Неговия Отец. Именно копнежът Му да бъде угоден на Бога е онова, което **покрива лицето** Му с неизразим **срам** и предизвиква зловни нападки. Част от цената на покорството е отчуждението от синовете на собствената Му майка – дори Неговите полубратя смятат, че Той не е на Себе Си.

69:9 Господ Иисус е изгарян от **ревност за дома** на Своя Отец. Когато чуе хората да говорят оскърбително за Бога, Той приема това като лична обида. В онзи ден в Ерусалим, когато Той изгонва среброменителите от дворовете на храма, учениците Му си спомнят, че тук, в Псалм 69, е писано за Него: „**Ревността за Твоя дом ме изяде**“ (Йоан 2:17).

69:10–12 Нищо от онова, което Той върши като съвършен човек, не се харесва на критиците Му. Ако смирява **душата** Си с **пост**, те Го укоряват за това, като може би предполагат, че само си придава вид на благочестие. Когато потъва в най-дълбока скръб, **им става за поговорка**, вместо да Му съчувстват. Във всички слоеве на обществото говорят против Него – от управниците, които седят **в портата**, до пианиците в местните кръчми, които реват своите цинични подигравателни песни. Това наистина е странно – Господарят на живота и славата е дошъл в света и е влязъл **в песните на пианиците!**

69:13–18 И така Той отново търси убежище в **Бога**, Неговата единствена помощ. С каква страст, с каква настойчивост е изпълнена **молитвата** Му! Той шурмува небесните крепости с последователни молби за помощ. Но дори и сега Той уважава правото на Бога да

Му отговори в **благоприятното** за Него време. Докато потъва в **тинята**, Месията умолява Бога да Го спаси със Своята върна помощ, да Го **избави** от враговете Му и да Го спаси **от дълбините на водите, водния поток и бездната**. В своето крайно притеснение Той основава молбите си на Божията **милост** и изобилните Му **благости**. Молбите Му са кратки и конкретни. **Чуй ме, ... обърни се към мен, ... не скривай лицето Си от мен, ... приближи се към мен, изкупи ме, избави ме.** „**Изкупи ме поради враговете ми**“ несъмнено значи: „за да не злорадстват над необлекченото Ми мъчение.“

69:19, 20 Това споменаване на Неговите врагове отново Му припомня всичко, което е изстрадал от ръцете на хората. Неговият жизнен път е осеян с **укор, срам и позор**. Още от детството Си Той е преследван от **противници** – Бог знае колко многобройни са те. **Сърцето** Му е **съкрушено** от оскърбления – **сърцето**, което желае само добро за човешките синове. Скръбта и **страданието** от всичко това Го тласкат към отчаяние. Няма **никой**, който да Го **пожали** в скръбта и страданието Му. Напразно **чака утешители**. Дори учениците Му са Го оставили и са се разбягали. Той е *съвсем сам*.

69:21 И отново, в едно от тези изумителни пророчества, изречени от Давид, но които се изпълняват само в Исус, четем:

Дадоха ми жлъчка за храна и в жаждата ми с оцет ме напоиха.

Изпълнението на пророчеството откриваме в Матей 27:34, 48:

Дадоха Му да пие оцет, примесен с жлъчка; но Той, като вкуси, не прие да пие ... И веднага един от тях се затича, взе гъба, натопи я в оцет и като я наядна на тръстика, Му даде да пие.

Жлъчката е горчиво и вероятно отровно вещество, което в малки количества би могло да действа упойващо. Господ от-

казва да я приеме, защото като наш Заместник трябва да страда в пълно съзнание. **Оцетът** е вкиснато вино, което по-скоро би изострило жаждата Му, вместо да я облекчи.

69:22 В ст. 22 тонът на псалма рязко се променя и в следващите седем стиха чуваме как умиращият Спасител призовава Бога да накаже народа, който Го е осъдил да умре. В първия момент това изглежда изненадващо, особено като си спомним как Господ Исус се моли: „Отче, прости им, защото не знаят какво правят“ (Лука 23:34). Но между двете молитви всъщност няма противоречие. Прощката е достъпна за тях, ако се покаят. Но при липса на каквато и да е промяна на сърцето не остава нищо друго освен описаната тук присъда.

Важно е да видим, че тези стихове се отнасят конкретно към народа на Израил. Павел прилага ст. 22 и 23 за Израил в Римл. 11:9, 10. Освен това споменаването на „шатрите им“, което е свързано с лагеруване (ст. 25), е ясна алюзия за евреите.

Стиховете предсказват присъдите, които ще сполетят народа, отхвърлил Своя Месия и предизвикал Неговата екзекуция.

Трапезата им ще стане примка. Трапезата изобразява общия сбор на всички привилегии, с които Израил е удостоен като избран от Бога земен народ. Вместо да бъдат благословение, тези привилегии ще определят размера на неговото осъждане.

Благоденствието (*мир*, евр. *шалом*), на което се наслаждават, ще стане **клопка** за тях. Точно когато си мислят, че всичко е наред, ще избухне неочаквана скръб.

69:23 **Очите им ще се помрачат, за да не могат да виждат**. Тук става дума за слепотата, вече сполетяла израилтяните като присъда (2 Кор. 3:14). Понеже са отхвърлили Светлината, Светлината им

е отнета. **Хълбоците им постоянно ще треперят.** Разпръснати сред народите, те няма да намерят почивка за стъпалото на крака си, а Господ ще им даде „треперещо сърце, помрачени очи и отчаяние на душата“ (Втор. 28:65).

69:24 Божията **ярост** ще се **излее върху тях** и **пламъкът на Неговия гняв** ще ги погълне. С много дълбока мъка можем да си спомним как това се изпълнява в ужасните антисемитски погроми, концентрационните лагери, газовите камери и пещите. Макар че тези зверства са извършени от безбожни хора, няма място за съмнение, че Бог *не е предотвратил* те да сполетят потомците на народа, който е казал: „Кръвта Му да бъде на нас и на децата ни“ (Мат. 27:25).

69:25 **Жилището им ще запустее** и никой няма да **живее в шатрите им.** Тук ни се напомнят думите на Месията в Матей 23:38: „Ето, вашият дом ви се оставя пуст.“ Тези думи се сбъдват напълно през 70 г. сл. Хр., когато римската армия, предвождана от Тит, разграбва Йерусалим и разрушава храма.

69:26 Ако наказанието ви изглежда сурово, размислете за престъплението, което го провокира.

Защо те преследват онзи, когото Ти си поразил, и разказват за болката на Твоите ранени.

В притчата за лозето са цитирани думите на наемателите, казани по адрес на сина на собственика: „Този е наследникът; елате да го убием и да присвоим наследството му!“ (Мат. 21:38). Те *знаят*, че Той е Синът, и въпреки това Го убиват. Втората част на ст. 26 описва онези последователи на Месията, които ще бъдат убити мъченически.

69:27, 28 С оглед на това няма защо да търсим извинение за тежките думи на Спасителя:

Прибави вина върху вината им и нека не влязат в Твоята правда!

Нека се заличат от книгата на жи-

вота и нека не се запишат с праведните!

При това не бива да забравяме, че дори след разгъването на Божия Син Светият Дух продължава да умолява народа на Израел да се покае и да се обърне към Исус като към Своя Месия. През целия период на Деянията на апостолите чуваме как Божието сърце бие в копнеж по народа, който обича, и нежно го кани да приеме Неговата милост и благодат. Дори и днес евангелието достига до еврейския народ също както и до езичниците. И единствените, които ще трябва да понесат присъдите, описани в ст. 22–28, са онези, които преднамерено избират тази съдба, като отхвърлят Божия Христос.

69:29 Това са последните думи на умирания Приятел на грешниците. Измъчен и в неописумени болки Той се моли **спасението на Бога** да го **възвиши** в безопасност.

И точно това се случва. На третия ден Бог Го възкресява от мъртвите и Го поставя до десницата Си – Княз и Спасител. Страданията Му за греха завинаги са приключили. И ние ликуваме!

Никога повече Бог Отец няма да поразии Пастира на стадото.
И никога грешна, жестока ръка,
не ще докосне Господа на славата.

Робърт К. Чапман

А сега пеем:

Ураганът, превил Твоята ранена глава,
сега е утихнал навеки.
Мир божествен над нас разпростира
крила,
Ти царуваш във слава в небето.

Х. Росиер

69:30–33 Говорителят в последните седем стиха е възкресеният Изкупител. Най-напред Той се обрича да величае Бога за това, че Го е избавил от смъртта

и гроба. Той ще хвали **Името на Бога с песен и ще Го възвеличава с благодарение**. За **ГОСПОДА** това ще означава много повече и от най-скъпите жертви. А угнетените хора навсякъде ще се насърчат, когато осъзнаят, че както е чул молитвите на Спасителя и Го е избавил, така **ГОСПОД** ще чуе и нуждаещите се и ще освободи **затворниците**, които Го призовават.

69:34–46 А какво ще стане с народа на Израил? Последните три стиха му предричат светло бъдеще. Макар и временно оставен настрана, Израил отново ще получи мястото на благословение. Когато евреите погледнат на Него, когато прободоха, и когато заплачат за Него, както плаче някой за единствения си син, когато кажат: „Благословен, който иде в Господното име“, **Бог ще спаси Сион** и отново ще съгради **градовете на Юда**. Събрани отсред народите, **слугите Му ще живеят** в земята и техните деца ще я **притежават**. Тук, разбира се, става дума за Хилядолетното царство, когато Господ Иисус ще царува като Месията-Цар, а Израил **ще живее** в безопасност в земята.

Псалм 70: Побързай ми на помощ!

В по-голямата си част Псалм 70 е повторение на Псалм 40:13–17. Заглавието посочва, че това е **Псалм на Давид, за възпоменание**. В него могат да бъдат различени четири части.

Побързай да ми помогнеш! (70:1)

Морган нарича този стих „припрян стон на болезнена самота“. Това определено е впечатлението, което създава Давид, като настойчиво увещава Господ да **побърза да го избави**.

Накажи ги докрай (70:2, 3)

От първостепенно значение в момента са разгромът и пълното поражение на вра-

говете му. Той ги обвинява, че се опитват да го убият, наслаждават се да му причиняват зло, подиграват се на нещастията му. На свой ред Давид се моли те да бъдат напълно объркани, **да се обърнат назад и да се опозорят**, да бъдат поразени и ужасени от дълбочината на **срам си**.

Винаги да се величае Името Ти (70:4)

Ходът на мисли тук е, че ако Бог се притече на помощ на псалмиста, това ще предизвика огромна вълна на възхвала към Него. **Всички, които търсят Господа**, ще имат случай да тържествуват чрез Неговата помощ и да се поклонят на великия **Бог на спасението**.

Побързай да ми помогнеш! (70:5)

Тук отново се разнася зовът за бързо спасение на изпадналия в беда. Макар че не може да се каже, че Давид прелива от увереност, пак вярата му е в **ГОСПОДА** като негова **помощ** и негов **спасител**, а такава вяра никога няма да остане невъзпадна.

Псалм 71: Старост

Както често пъти се случва в Псалмите, и тук можем да открием близък паралел между преживяванията на псалмиста и тези на израилевия народ. Затова, както Белет предполага, псалмът може да бъде разглеждан като молитва на измъчения израилев остатък във времето на старостта на Израил.⁵⁰

71:1–3 Първите три стиха са подобни на Пс. 31:1–3. Псалмистът прославя **ГОСПОДА**, защото Той е неговата **канара за жилище, скала и крепост**, и Го умолява да оправдае неговото упование, моли Го за избавление, освобождение, **спасение** и за Неговата спасителна помощ като скала на прибежище и **крепост**.

71:4 По-нататък в молитвата виждаме,

че тя е пропита от силно чувство на благодарност за Божията помощ в миналото и с надежда, че Неговите милости ще продължат и в старостта.

Ако приложим псалма към Израил, **безбожният** и **неправеден** насилник от ст. 4 е Антихристът. Неговата жестока диктатура ще подложи на тежко изпитание издръжливостта на светиите и ще изтръгне от тях най-настойчиви молитви.

71:5, 6 Щастлив е човекът, който може да каже, че **Бог** е бил негова **надежда** и **упование** от детството му. Ако се е осланял на Йахве **от раждането си**, няма да му липсва Неговата подкрепа и в годините на залеза на живота му. Щом може да проследи изумителната Божия благодат назад до момента на своето **раждане**, няма да му липсва материал за **възхвала** и в по-късните години.

71:7, 8 Псалмистът е станал **чудо** (вж. бел. РИВ – бел. прев.) за **мнозина** заради тежестта на своето отхвърляне и страдание, а може би и заради чудните начини, по които е бил избавян. Но във всички променливи обстоятелства на живота Бог е бил неговото **здрово убежище**. Затова той иска да изпълни всеки свой ден със **слава** за Него.

71:9 **Не ме отхвърляй във времето на старостта, не ме оставяй, когато силата ми чезне.**

За да остарееш благодатно, е необходима повече благодат, отколкото природата може да даде. Старостта е нов свят на странни конфликти и тайни страхове; страхът да не бъдеш оставен сам, страхът да не бъдеш в тежест на близките си, страхът да не се превърнеш в безпомощен инвалид, страхът да не изгубиш влиянието си, страхът да не се натрапваш. Тези страхове не са нещо ново. Тук псалмистът мисли на глас за насърчение на всички, които са навлезли в есента на своя живот. (*Ежедневни бележки на Скрипчър Юниън*)

71:10, 11 Освен това псалмистът е обременен от допълнителния страх от **врагове**, които го клеветят и се наговарят да го убият. Те погрешно си мислят, че **Бог го е оставил**, и подготвят последното покушение срещу него без страх, че някой може да им попречи.

71:12, 13 Тази криза го кара да призове **Бог** да се намеси на неговата страна и да му се притече на помощ. Без никакво затруднение Бог може да потопи враговете в срам и разорение, **укор** и **позор**.

71:14–16 Но надеждата бързо се издига над страха и в мощно кресчендо запява хвала на Бога. Строфите разказват за праведните дела на Бога и за многобройните случаи, когато Той е спасявал Своето попаднало под обсада дете. В свята решимост псалмистът казва: „Ще дойда с безкраен разказ за могъщите дела на Йахве Елохим.“⁵¹

71:17, 18 И тук отново, както в ст. 5–11, той си припомня своя живот от младостта до старостта си (ст. 17–21) и не вижда нищо друго освен Божията вярност. **Бог** го е **учил** от дните на **младостта** му и, както Нокс продължава думите му, „аз все още продължавам да разказвам великия разказ за Твоите чудеса.“ Сега вече псалмистът е стар и с **бели коси**, но не смята, че работата му е свършена. Той се моли Бог да му даде време да разкаже на новото **поколение** и на идещите на света за могъщите чудеса на Господа. Тази молитва, разбира се, получава своя отговор и в това, че този псалм е запазен в Светото Писание.

71:19–21 Бог е наистина възхитителен! Неговата сила и Неговата **правда** са по-високи от небесата. Никой не може да се сравнява с Него, особено като размислим за **великите дела**, които е **извършил**.

Понякога се казва, че Бог прави онова, което Той допуска да се случи. Така и тук Той е направил така, че псалмистът (и целият Израил) да понесат много

горчиви беди. По отношение на Израил това вероятно е свързано с периода на Скърбта. Но Бог е Бог на изцелението и Той ще възкреси Своя народ и ще го изтръгне от ноктите на гроба. Но това не е всичко! Той ще го облече с почит вместо укора, който е понесъл, и ще го обгради с утеха.

71:22 Арфата ще пее за Божията **вярност** и ще величае **Светия Израилев**. Това име на Бога – **Светият Израилев** – е използвано още два пъти в Псалмите – в 78:41 и 89:18.

71:23, 24 Но арфата ще се включи в хора на **устните, душата и езика** на псалмиста. **Устните му ще ликуват** в радостна песен. **Душата му, изкупена** от кръвта на Агнето, също **ще ликува** в песен. **И езикът му** неуморно ще разказва за сигурността на упованието в Бога, защото всичките му врагове ще бъдат напълно **унижени**.

Псалм 72: Славното царуване на Месията

Псалмът започва като молитва за някой земен монарх, вероятно **Соломон**, но скоро ни става ясно, че авторът гледа отвъд Соломон към славата на царството на Господ Исус Христос. Това ще бъде прекрасно време за този изтощен, воюващ свят. Тогава ще настъпи златната ера, за която чвочеството толкова много копнее. Стенанието на творението ще замлъкне и мирът и благоденствието ще процъфтяват.

72:1 В ст. 1 чуваме молитвата на святото събрание по време на коронацията на царя. Нокс я превежда така: „Дай на царя да съди с Твоята мъдрост; нека наследникът на престола да бъде справедлив, както Ти си справедлив.“

Описанието на царуването на Царя в останалата част на Пс. 72 ще стане факт, когато Изкупителят установи Своето блестящо царство.

72:2 За да съди народа с правда и **страдащите – с правосъдие**. Коруptionята, подкупничеството и потисничеството ще бъдат прекратени. Съдебните процеси ще се провеждат със строга безпристрастност и бедните няма вече да бъдат ощетявани.

72:3 Планините ще дадат жетва от **мир** и благоденствие за **народа**, а **хълмовете** ще се покрийт със справедливост. В Писанието **планините** често се използват като символ на държавните власти. Затова може би тук мисълта е, че поданиците на Христовото царство ще могат да очакват безпристрастие и справедливост от всеки съд в страната – от върховния съд до местните магистрати.

72:4 През всички векове бедните и нуждаещите се са били угнетявани, ощетявани, преследвани и дори убивани. По време на Хилядолетното царство техен Адвокат ще бъде Самият Цар. Той ще ги освободи веднъж завинаги и ще накаже онези, които са ги използвали.

72:5, 6 Поданиците Му ще Го уважават и **ще се боят** от Него, **докато грее слънцето и докато свети луната, през всички поколения**. Присъствието Му ще бъде благотворно и освежително **като дъжд върху ливада и дъждове върху изсъхнала земя**.

72:7 Той ще бъде истинският Мелхиседек – Цар на правда и Цар на **мир**. По време на царуването Му справедливостта **ще процъфтява и мирът** ще изобилства, **докато луната престане да съществува**. Забележете, че правдата предшества мира. „И делото на правдата ще бъде мир и действието на правдата ще бъде покой и сигурност до века“ (Ис. 32:17). Чрез Своето праведно дело на кръста Той ни е завещал мир. И чрез Своето праведно владичество един ден Той ще донесе мир на измъчения от войни свят.

72:8 В миналото гордостта на Обединеното Кралство се изразявала с думите: „Над Британската империя слънцето ни-

кога не залазва.“ Британските колонии били разпръснати сред всички народи по целия свят. Но Христовото царство ще обхваща целия свят. То няма да се състои от пръснати колонии. В него ще бъдат включени *всички* народи. Неговото **владичество** ще се простира от едно море до друго и от реката Ефрат до краищата на земята.

72:9 Непокорните номади на пустинята накрая ще се поклонят пред Него и враговете Му ще бъдат разгромени. Да **ляжат пръстта** означава позорно и срамно подчинение.

72:10, 11 Езическите **царе** ще идват в Ерусалим със своя дан и с **подаръци** за Царя на царете. Тук виждаме владетеля на Испания, държавните глави на различни островни държави, а ето ги и шейховете на емирствата от Южна Арабия. Летището е препълнено с пристигащи на посещение сановници, защото всички признават Неговото господство и **всички народи** без изключение **Му служат**.

„Царете на богатствата, на мисълта, на музиката и изкуството вече са Го признали и ще продължат да Го признават“, казва Майер.

72:12–14 Тук виждаме огромното състрадание на Царя към **сиромаха**. **Бедните**, отхвърлените и потисканите ще намерят в Негово лице могъщ Избавител. Бедността ще изчезне и социалната несправедливост ще остане в миналото. **Слабите** и **сиромасите** ще имат незабавен достъп до Него и ще бъдат сигурни, че ще срещнат отзивчивост и внимание и ще последва незабавно действие в тяхна защита. Той ще ги спаси от несправедливо и жестоко отношение и ще покаже на света колко **скъпоценен** е животът им за Него.

72:15 Неговите верни поданици ще викат: „Да **живее** Царят!“ В своята благодарност те ще Му носят **злато** от **савските** съкровища. От целия свят **за Него**

ще се издига неспирна **молитва** и хората ще Го благославят от изгрев до здрач.

72:16 Плодородието на земята ще бъде неопикуемо. Хамбарите и силозите ще бъдат препълнени с **жито**. Дори на места, които никога преди това не са били обработвани, като **върховете на планините**, ще се **люлеят** ниви от узряло **жито**, поклащайки се на вятъра като горите на **Ливан**.

Градовете ще бъдат богато населени с хора, както ливадите са покрити с **трева**. Ще има невиджан демографски взрив, но въпреки това няма да има никакъв недостиг на храна.

72:17 **Името Му** ще **пребъдва**, **вечно** обичано и тачено. **Славата Му** ще **пребъдва**, **докато** съществува **слънцето**. Според обещанието, дадено от Бога на Авраам, всички хора **ще се благославят в Него** и **блажен** ще Го **наричат всички народи**.

72:18, 19 Псалмът завършва със славословие. Славното царуване на Господ Исус е Божия заслуга. Той е Онзи, който осигурява тези прекрасни условия, както никой друг не би могъл. Затова е уместно **Неговото славно Име** да бъде хвалено вечно и **цялата земя** да бъде **изпълнена с Неговата слава**.

72:20 **Свършиха се молитвите на Давид, сина на Есей**. Това не може да означава, че са свършили молитвите на Давид в книгата на Псалмите, тъй като татък следват още много. Би могло да означава, че са **свършили молитвите** му във Втората книга на Псалмите, тъй като Псалм 72 е последният в нея. Но едно по-приемливо обяснение е, че предреченото царство на Господ Исус Христос представлява окончателното изпълнение на неговите **молитви**. Той говори за описаното в предходните стихове царство в последните си думи (2 Царе 23:1–4) и всъщност то е събитието, към което *са насочени* неговите **молитви**. Когато Ме-

сията заеме Своето място на престола и поеме властта, желанията на Давид ще бъдат напълно удовлетворени.

III. Книга 3 (Псалми 73–89)

Псалм 73: Дилемата на вярата

73:1 Внимание, говори **Асаф**. Нека ясно заявя от самото начало – зная със сигурност, че **Бог е благ към Израил, към чистите по сърце**. Тази истина е толкова очевидна, че едва ли бихте помислили, че някой може да се усъмни в нея.

73:2, 3 Но имаше време, когато наистина започнах да недоумявам. Позицията ми стана много колеблива и вярата ми почти щеше да рухне. Нали разбирате, започнах да си мисля колко по-добре са **безбожните** – много пари, изобилие от удоволствия, никакви проблеми – и скоро си пожелах да бъда като тях.

73:4–9 Сякаш всичко става както те искат. Те не понасят такива физически страдания като вярващите. Телата им са здрави и добре охранени (естествено – те могат да си позволят най-доброто от всичко). Избягват много от трудностите и трагедиите на порядъчните хора като нас. И даже да ги постигне някаква неприятност, те са надеждно застраховани срещу всякакви възможни щети. Не е изненадващо, че са толкова самоуверени. Горделиви са като пуяк и безмилостни като тигър. Също както телата им преливат от **тлъстина**, така и умовете им преизобилстват от нечисти планове. И винаги са толкова нагли! Подиграват и ругаят подчинените си, отнасят се с тях като с боклук и постоянно ги заплашват. Дори самият Бог е обект на тяхната злост. Речта им е осеяна с пошлости и богохулства. **Езикът им** самоуверено и нагло обикаля **земята**, сякаш казва: „Аз идвам – махнете се от пътя ми.“

73:10–12 Повечето обикновени хора ги смятат за велики. Раболепно се

преклонят пред тях. Каквото и да правят безбожните, хората никога не ги упрекуват, а това само затвърждава наглостта им. Те си въобразяват, че дори и да има Бог, Той със сигурност не **знае** какво става. Затова спокойно градят своята нечестива кариера. И ето ги – потънали в разкош, непрекъснато забогатяват.

73:13, 14 И така, започнах да си мисля: „Какво добро виждам от това, че вода скромен, почтен, порядъчен живот?“ Часовете, които прекарвам в молитва. Времето, което отделям за Словото. Парите, които отделям за Божието дело. Активното свидетелство за Господа – и обществено, и лично. Всичко, което получавам в замяна, са тези ежедневни страдания и наказания. Започнах да се чудя дали животът с вяра наистина си струва.

73:15 Разбира се, никога не съм споделял съмненията и опасенията си с други вярващи. Съвсем наясно бях, че не бива да го правя. Често си спомням за човека, който казал: „Разкажи ми за увереността си, съмнения си имам достатъчно.“ Затова пазех всичките си съмнения за себе си, за да не подведа и да не препъна някоя чиста вярваща душа.

73:16 Но цялата тази работа продължи да бъде загадка за мен – безбожните благоденстват, докато праведните страдат. Струваше ми се толкова трудно за разбиране. Опитите ми да разбера този проблем направо ме съсипеаха.

73:17 Тогава се случи нещо чудно. Един ден **влязох в Божието светилище** – не в земния храм в Ерусалим, а в **небесното светилище**. Влязох там чрез вяра. Докато се оплаквах на Господа от благополучието на безбожните в този живот, през ума ми внезапно проблесна въпросът: „Да, добре, а бъдещият живот?“ Колкото повече размислях за тяхната вечна съдба, толкова повече всичко си идваше на мястото.

73:18–20 Затова казах на Господа приблизително следното: „Господи, сега разбирам, че въпреки целия си външен блясък животът на безбожните е едно рисковано съществуване. Те вървят по хлъзгавия ръб на бездънна пропаст. Рано или късно ще се сринат в **развалини**. **Изведнъж** ще бъдат отсечени – пометени от неочакван смразяващ **ужас**. За мен те са **както сън, след като човек се събуди** сутрин – нещата, които са го измъгвали през нощта, се оказват само въображение.

73:21, 22 Сега виждам, че причините, поради които съм им завиждал, са били просто сенки. Беше глупаво от моя страна да се огорчавам и да се безпокоя заради привидното благополучие на безбожните. Като се усъмних в Твоята справедливост, бях повече **като животно**, отколкото като човек. (Прости ми, че се държах така.)

73:23, 24 Но въпреки невежеството ми Ти не си ме оставил. **Аз съм постоянно с Теб и Ти си ме хванал**, както баща държи детето си за десницата. През целия ми живот **ме водиш със съвета Си** и накрая **ще ме приемеш в слава**.

73:25, 26 Достатъчно ми е, че **имам Теб на небето**; това ме прави баснословно богат. И сега нямам желание за нищо друго **на земята** извън Теб. Нека безбожните си имат техните богатства. Аз съм напълно доволен в **Теб** и в **Теб** имам всичко предостатъчно. Тялото ми може да линее и **сърцето ми да отпада**, но **Бог е канарата на живота ми** и всичко, от което ще имам нужда през цялата вечност.

73:27, 28 **Тези, които се държат** колкото е възможно по-далеч от **Теб, ще погинат** без Теб. И **всички, които Те оставят** заради лъжливи богове, ще бъдат изтребени. Колкото до мен, аз искам **да се приближа до Теб**, колкото може повече. Ти си ме поставил под закрилата

Си и аз ще **възгласявам всичките Твои дела** на всеки, който ме слуша.

Псалм 74: Спомни си!

Тази прочувствена елегия припомня разрушаването на храма от вавилонците, предвождани от Навуходоносор. Но тя отправя и поглед напред към три други подобни трагедии в Израил:

1. Оскверняването на светилището от Антиох Епифан, 170–168 г. пр. Хр.
2. Сравняването на храма със земята, извършено от Тит и неговите римски легиони, 70 г. сл. Хр.
3. Все още предстоящото запустение на храма, пророкувано в Матей 24:15.

Когато вавилонските опустошители си тръгват, изглежда, че Бог е изоставил Своя народ завинаги. Докато гледат издигация се от развалините дим, израилтяните съвсем правилно тълкуват тази катастрофа като дима на Божия гняв. Но дори и тогава с изразителен патос те напомнят на Господа, че все още са:

Овцете на Неговото пасбище (ст. 1).

Неговото събрание (ст. 2).

Племето на Неговото наследство (ст. 2).

Неговата бедна гургулица (ст. 19).

Потиснатият (ст. 21).

Сиромашът и бедният (ст. 21).

За редица неща те повтарят и изрза „Спомни си“:

Спомни си събранието Си (ст. 2).

Спомни си хълма Сион (ст. 2).

Спомни си хулите на врага (ст. 18).

Спомни си как нечестивият се подиграва и хули Божието име (ст. 22).

74:1–4 Те призовават **Бога**, смякаш Той не знае какво се е случило, да дойде и да види как халдейските войници са сринали до основи свещената сграда. После като очевидно описват как е станало това. Чуждоземните нашественици се втурват право към центъра на светилището. Те **поставят знаците си за знаци на по-**

беда, което означава, че внасят своите езически ритуали и идолопоклоннически символи в мястото за библейското поклонение на Йахве.

74:5–8 Също както дърветата на **гъста гора** падат бързо едно след друго под сръчните удари на дърварите, така и скъпоценните **изваяни произведения** и дървената ламперия се раздробяват на парчета от **брадвите** и бойните **чукове** на езическите бойци. След като превръщат мястото в развалини, те **запалват** руините и така напълно оскверняват Божието светилище. С намерението да унищожат напълно Израил и неговото поклонение, те **изгарят всичките места на Божии събрания в земята**.

74:9 Крайно тежкото състояние на народа е обобщено в три липсващи неща и в четири въпроса. Нещата, които липсват, са следните:

1. Няма **знамения**. Свръхестествените намеси на Бога, които Израил е преживял в миналото, явно отсъстват.
2. Няма **пророк**. По това време гласът на пророците е замлъкнал (Езек. 3:26).
3. Няма надежда за почивка. Няма никой, който да **знае докога ще** продължи нещастieto.

74:10, 11 Четирите въпроса са:

1. **Докога Бог** ще позволява на **противника** да се присмива?
2. Безкрайно ли ще позволява Бог да хулят **Името Му**?
3. **Защо ръката** Му не спира опустошението?
4. Защо Той крие **десницата Си** в полите на дрехите Си?

74:12–17 Но псалмистът намира надежда и утеха, като си спомня за могъщите Божии дела, които **Бог е извършил** за Своя народ. Като **Цар** на Израил **от древността**, Той е прочут с удивителните избавления, които е давал на различни места. Например Той е **разделил** Червеното

море със силата Си, за да отвори път за бягащите от Египет евреи. Когато след това египетските **морски чудовища** – войниците на фараона – са се опитали да ги последват, Той е върнал водите обратно и е издалвил войските на врага. Бог е **смазал главата на левиатана**, чудовищния крокодил, който символизира египетската мощ, а телата на войниците, изхвърлени от вълните по бреговете на морето, са станали храна на лешоядите и зверовете от пустинята. Той е **разпукнал извори и потоци** в пустинята и е **пресушил Йордан**, за да може народът да влезе в Обещаната земя. **Денят** и **нощта** са под Неговия контрол, а **слънцето**, луната и звездите служат по Неговата заповед. Той е Онзи, който е оформил географията и топографията **на земята** и който управлява сезоните.

74:18–21 Псалмистът напомня на Бога, че Той също е засегнат от бедствието. **Врагът е похулил Неговото Име**. Да, зъл, **безумен народ** обсипва **Името Му** с презрение.

Но състоянието на Неговия народ е отчайващо. Израил умолява Господа да не го изоставя – Неговата **гургулица** – **на дивия вавилонски звяр**, и да **не забравя навеки Своите страдащи**. Те просят от Него да **погледне на завета**, който е направил с Авраам сега, когато **мрачните места** на израилевата земя са изпълнени с жестокост и **насилие**. Молят Му се да върне обратно Своя **потиснат народ** в слава, а не в срам, и така да даде изобилен повод на Своите отново да **хвалят Неговото Име** за това, че е отговорил на молитвата им.

74:22, 23 В края на краищата на карта е заложено **Божието дело**. Бог трябва да **защити** честта на Своето Име, защото нечестивите Го подиграват **всеки ден**. Той **не бива да забравя** надменния присмех на **враговете Си**, които **постоянно** отпират предизвикателства към Него.

Псалм 75: Източникът на извисяването

Молитвата от Псалм 74 получава своя отговор в Псалм 75. Господ със сигурност ще стане, за да защити делото Си (Пс. 74:22) и да потуши всяка съпротива. В своя най-дълбок смисъл псалмът предвижда онзи исторически момент, когато Господ Исус ще се завърне на земята да царува в правда.

75:1 В очакване на това събитие Спасителят призовава Своя народ да **славослови Бога**. Всички **чудни** Божии дела **проповядват**, че Той е **близо** да избавя избраните Си и да наказва враговете Си. Всички Негови могъщи чудеса са доказателство, че Той наистина се намесва (ЖБ).

75:2 Същият Говорител казва: „**Когато достигна определеното време, Аз ще съдя с правота.**“ Времето е определено от Бог Отец (Марк 13:32). Когато то настане, Той ще дойде и ще изпълни пророчеството на Исая: „Ето, един цар ще царува с правда“ (32:1).

75:3 В това съдбоносно време, когато устоите на човешкото управление се разпаднат, той ще **утвърди** едно непоклатимо царство. Колкото и покварено да става човешкото общество в духовно, политическо и морално отношение, **стълбовете** на Неговото управление са стабилни и сигурни.

75:4, 5 Той казва на **гордите**: „Оставете високомерието си“, **и на безбожните**: „Кои си мислите, че сте? Не бъдете така горделиви, самоуверени и твърдоглави. Не се надигайте самонадеяно.“

75:6, 7 „Истинското **извисяване** не става по този начин. То не **идва нито от изток, нито от запад, нито от пустинята на юг** ...“ Фактът, че северът не е споменат, може би се дължи на това, че обикновено от север идват нашествениците и това по-скоро би означавало робство

отколкото извисяване. А може и причината да е, че северът понякога се свързва с Божието обиталище (Ис. 14:13; Пс. 48:2). Но и в двата случая е ясна идеята, че „издигането“ не идва от никой човешки или земен източник, а само от Господа. Той е върховният владетел, който унижава един, а въздига друг.

75:8 В ръката Си Той държи **чаша**, с която ще унижи безбожните. Чашата е пълна с **вино**та на осъждението. То е пенливо, червено и **подправено** – неукротимо и много силно. Когато **налее** от него, **безбожните** земни жители ще бъдат принудени да **изпият** всичко – да **изсърбат и дрождите му**.

75:9, 10 И в последните два стиха Говорителят продължава да е Господ Исус. Той вечно **ще пее псалми на Бога на Яков**, Богът, който е въздигнал Своя недостоеен народ. **Роговете на безбожните** – тяхната сила и слава – Той **ще отсече**, но изобилно ще благослови със слава и мощ **праведните**.

Псалм 76: Човешката ярост хвали Бога

През 701 г. пр. Хр. асирийската армия, предвождана от Сенахирим, заплашва да унищожи Ерусалим. Но преди да успее даже да се приближи до града, Ангелът Господен минава през стана и избива 185,000 войници.

Поражението на асирийците е увековечено в епичната поема на Байрон „Гибелта на Сенахирим“, която сме цитирали изцяло в коментара към Исая 37:36. Ако разгледаме Псалм 76 в този исторически контекст, той ще оживее за нас по един нов и удивителен начин. Струва си да опитаме.

76:1 Бог е прочут в **Юда** заради Своята велика победа над армията, която застрашава града и светилището. **Името Му** е знаменито в **Израил** поради тази незабравима глава в историята на народа.

76:2–4 Той е определил Ерусалим, града на мир, за Своя столица, хълма **Сион** – за Свое **обиталище**. И именно тук Той разбива въоръжението на врага – искрящите **стрели, щита и меча на битката**, както и всички останали оръжия.

Градът, поставен на хълм, е царствен и величествен **повече от планините с плячка**, което означава по-великолепен от езическите царства, заграбили плячката. А като метонимия това означава, че Богът на Ерусалим е по-славен от всяка сила, която би могла да посегне на Юда.

76:5, 6 Това се вижда в случилото се с асирийската армия. **Храбрите** войни изведнъж изпускат оръжията си. Само за миг стават безсилни. Само една дума на **Бога на Яков**, и ездачи и коне **потъват в дълбокия сън** на смъртта.

76:7–9 Какъв Бог е Той! Колко е **страшен!** Всяка съпротива е безполезна, след като веднъж е пламнал Неговият гняв. Когато заповядва **съдът** да слезе **от небето, земята се разтреперва и притихва** – като затишие пред буря. Тогава Бог пристъпва, за да поправи злините на земята и да **спаси** Своя **смирен** народ.

76:10 Той има чуден начин да накара **човешката ярост** да Го **хвали**. А с онава, което не иска да Го хвали, Той ще се препаше като с меча на победен генерал.

Човешкият гняв ще Те възхвали,
остатъка Ти ще възпреш,
и дори от бедствията по земята
вечна печалба ще донесеш.
Целта на злото сърце човешко
пак постига Твоята всемогъща воля.
Нашият Бог е все още на трона,
затуи повярвайте, млъкнете!

„Млъкнете и познайте, че съм Бог!“ –
това прогонва страховете ни,
докато минаваме през тази сцена
на борби, на скръб и на сълзи.
Бог заповядва на небесните войски
и всичко в Своята ръка държи.

Кой ще Му рече: „Що правиш Ти?“
Кой на мощта Му ще противостои?

неизвестен автор

76:11a Пред неизразимото величие и славата на Бога, народът на Юда е призован да **се обрича на ГОСПОДА**, своя **Бог**, и да **изгълнява обещанията си**.

76:11b, 12 После езическите народи, живеещи около Израил, получават съвета да **принасят дарове** като дан на Върховния Владетел – Могъщият, който може да събори земните **князе** и да стори **страшни** неща и на най-могъщите владетели.

Псалм 77: Лекарството срещу вторачване в себе си

В първите десет стиха Асаф е изпаднал в тежко вторачване в себе си. Личните местоимения *аз, ми, мой* и глаголите в първо лице ед. ч., се срещат *над двадесет* пъти, докато имената на Бога се срещат само *седем* пъти, а местоименията за Бога – *шест* пъти. Но от ст. 10 нататък настъпва забележима промяна. В следващите десет стиха *аз, ми, мой* не се срещат *нищо веднъж*, докато съществителните и местоименията, отнасящи се за Божеството, са използвани *повече от двадесет* пъти. „Служението на Христос чрез силата на Светия Дух премахва думите *аз, мен и мой*.“

Някой е описал хода на мисълта в този псалм със следните четири думи:

1. Въздихане (ст. 1–6);
2. Потъване (ст. 7–10).
3. Пеене (ст. 11–15).
4. Извисяване (ст. 16–20).

77:1–3 Отначало Асаф излива неволите си пред **Бога**. Някаква неназована беда е прекрачила прага на живота му. В своето нещастие той не може да мисли за никого и за нищо друго освен за себе си. Въпреки непрестанната молитва той се оплаква, че утехата му убягва. Оказва се

в ненормалната ситуация, в която мислите **за Бога** го карат да въздиша, вместо да ликува. Колкото повече размишлява, толкова по-мрачен става.

77:4–6 За своето тежко безсъние той обвинява единствено Бога. Думите са неспособни да изразят страданието на духа му. Опитва се да намери утеха като си спомня за добрите стари **дни**, когато всичко е вървяло гладко. Но колкото повече се занимава със себе си и търси победата в себе си, толкова повече започва да се съмнява в добрината на Господа. Той е обзет от съмнения, които намират израз *в пет въпроса на неверие*.

77:7–10 *Първият* изказва ужасяващото предположение, че **Господ** може би вече е **престанал** окончателно да му показва добро. *Вторият* е дали Господ е престанал да обича. *Следващият* е дали Господ не е изоставил обещанията Си. *После* през ума му минава неуместната мисъл, че **Бог** е **забравил да бъде милостив**. И *последно*, псалмистът се чуди дали Божият **гняв** не е пресушил потока на Неговото състрадание. И той си отговаря, че е станало точно така. **Десницата на Всевишния се е изменила**. Цялата скръб на псалмиста се дължи на промяната на отношението на Бога към него.

77:11–13 Но в ст. 11 наблюдаваме духовна повратна точка, която може да се сравнява с прехода от Римляни 7 гл. към 8 гл. След като самовглъбяването го е потопило в дълбините на отчаянието, Асаф насочва погледа си към небето и решава да размишлява за помощта, която Бог в миналото винаги е оказвал на Своя народ, когато той се е намирал в затруднение. Това веднага го кара да признае, че Бог е свят, че всичко, което върши е съвършено, праведно и добро. Той не допуска грешки.

77:14, 15 Псалмистът мисли конкретно за изумителната и свръхестествена демонстрация на Божията **сила**, която освобождава народа на Израил от еги-

петското робство. В този момент вече душата му е извисена. Местоименията *аз, ми, мой* напълно са изчезнали от речника му. Себецентричността е отстъпила място на Богоцентричността.

77:16–18 С превъзходно литературно умение той описва картина, в която **водите** на Червено море поглеждат нагоре и виждат своя Създател, което ги кара да побягнат в ужас. Цялата природа се тресе от жестока буря. Потичат пороци от дъжд. Оглушителен **гръм** се разнася отгоре. Светкавиците разсичат небето и сякаш запалват пейзажа. Яростна вихрушка помита земята и тя се тресе под свирепия шурм.

77:19, 20 Самият Бог прави **път** през **морето**. Той е Онзи, който отваря **пътеки**, за да може народът Му да премине по сухо. При все това никой не вижда отпечатъците от стъпките Му. Както много често става, има изобилни доказателства за Неговото присъствие и сила, макар Той Самият да е скрит в сенките.

Псалмът завършва с мирна картина – Богът-Пастир, който води Израил през пустинята към Ханаан под гризата на **Мойсей и Аарон**. В началото Асаф прилича на кандидат за психиатрична клиника. В края е спокоен и уверен. Този псалм е една добра илюстрация на добре известната маскима:

Заниманието със себе си носи страдание – заниманието с другите носи обезсърчение – заниманието с Христос носи наслада.

Псалм 78: Една притча от историята

„Благодатта на Бога и извратените пътища на Израил“ – така Белет обобщава посланието на този псалм. Това е една от великите песни на историята на Израил. Нейната цел е да ни научи да се учим от миналото, за да не бъдем обречени да го преживеем отново.

Призивът на псалмиста за поука от историята (78:1–4)

Псалмистът призовава своя народ да внимава (както и всички нас), защото ще говори в притча, т. е. под повърхността на онова, което ще говори, има скрито по-дълбоко значение. Докато преразказва различни глави от историята на народа, в тях ще има скрити уроци, които той нарича „гатанки от древността“. Както нашите родители са ни предали разкази за миналото, така и ние сме длъжни да предадем на следващото поколение разказа как Господ е управлявал Своя народ и го е водил с благодат.

Благодатното намерение на Бога при даването на закона (78:5–8)

Асаф започва своето иносказателно обучение с даването на закона. Бог го дава на Израил със заръката върно да го предават на следващите поколения. Във всичко това Бог има четири желания:

1. Неговият народ да **положи упование-то си в Него**.
2. Израилтяните никога да **не забравят Неговите славни дела**.
3. Да бъдат покорни.
4. Да се поучат от миналото и да не повтарят бунта на своите прадеди.

Непокорството, бунтовничеството и неблагодарността на народа (78:9–11)

Но какво се е случило? Под водачеството на племето на **Ефрем** израилтяните са изневерили на Господа. **Въоръжени с лъкове**, те са **се обърнали назад в деня на битката**. Тук може би става дума за тяхното страховливо малодушие при Кадис-Варни, когато повярват на песимистичния доклад на разузнавачите. Или може би се намеква за техния неуспех да изгонят напълно ханаанците от земята. По-вероятно е това да е общо описание

на тяхното типично поведение. Те постоянно и умишлено нарушават **закона на Бога**. Постоянно **забравят** всички могъщи **чудеса**, които е извършил за тях.

Народът забравя своето освобождение от Египет (78:12–14)

Те забравят **Египет** и чудото на своето освобождение от принудителния робски труд в **полетата на Цоан** (Танис). Как са могли да забравят преминаването през **Червено море** – когато водите са застанали мирно от двете им страни, така че да преминат по сухото му дъно? Чудото на **облака** на славата ги е водило **през деня**, а **пламтящата светлина** е вървяла пред тях **през нощта**.

Народът забравя как по чудодеен начин Бог му е осигурил вода в пустинята (78:15, 16)

Израилтяните бързо забравят и как Бог **изобилно** ги е снабдил с вода, като е **разцепил канарите в пустинята**, така че водата е бликнала като огромен фонтан. **Води като реки** в пустинята – но спомените им бързо изчезват.

Нахалното искане на народа за хляб и месо (78:17–22)

После започват да предизвикват Бога заради менюто си. Те са недоволни и мърморят, като отправят нови искания към **Всевишния**. Намекват, че Бог ги е довел **в пустинята**, за да умрат от глад. Поставят под съмнение Неговата способност да ги нахрани. Неохотно признават, че им е осигурил **вода**, но поставят под въпрос способността и готовността Му да им даде **хляб и месо**.

ГОСПОД силно се разгневява от това, че Неговият народ Му няма доверие. Съвсем разбираемо Той **се разгневява**, че те **не се доверяват** на Неговата спасителна сила. Той изпраща **против Израил огъня** на Своя гняв.

Бог милостиво осигурява на народа манна (78:23–25)

Те искат хляб. Но в пустинята няма магазини. Липсват и продуктите, от които да се направи хляб. Затова Бог **отваря вратите** на Своята небесна житница и **навалява върху тях** неизчерпаеми количества **манна**. Народът празнува с нещо, далеч по-добро от хляб – това е **хлябът на силните** (в НИПБКДж „ангелите“ – бел. прев.), небесно жито.

Бог милостиво изпраща на народа пъдпъдъци (78:26–31)

Освен това те искат и **месо**. Но откъде може да се намери месо, за да се нахрани такова огромно множество в пустинята? Бог решава проблема, като нарежда на **източния вятър** да докара ята от пъдпъдъци право в **стана** на израилтяните. Тези птици със сигурност не живеят в пустинята, трябвало е да бъдат докарани от сериозно разстояние. Но те са в изобилие и всеки може да получи, колкото иска.

Но докато хората все още поглъщат месото, **Божият гняв** пламва **против тях**. Той изпраща язва, която изтребва най-отбраните от израилевите мъже.

Постоянният грях на народа и непрестанната милост на Бога (78:32–39)

Въпреки всички доказателства за Неговата любов сърцата им **още** са неверни. Те не са доволни от нищо, което прави Бог. При всичките Негови чудеса те продължават неудържимо да роптаят. Затова периодично Господ поразява народа със смърт и опустошение. Това като че ли кара оцелелите за известно време да се замислят; те се обръщат към Господа, покаяват се за порочността си и започват да Го търсят с усърдно сърце. Дават си сметка колко пъти Той е бил тяхно прибежище и как ги е избавил от ужасите

на Египет. Но скоро започват отново да живеят в постоянна лъжа, да говорят лицемерно и да постъпват своенравно. Те са непостоянни и непокорни.

Господ проявява огромно търпение. Заради Своята преизобилна **милост** Той **прощава** хроничното им отстъпничество и въздържа бедствията, които заслужават. Той **си спомня**, че те са само хора, които днес са тук, а утре ги няма.

Бунтовете, провокациите и неблагодарността на народа (78:40, 41)

Псалмистът отново ще премине през цялата история (ст. 40–58). Ако *ние*, като читатели, се изтощаваме от това повтoreние, помислете си колко дразнещо е то за *Господа!*

Техните постоянни бунтове в **пустинята Го наскърбяват** в сърцето Му. Отново и отново те Го изпитват и оскърбяват **Светия Израилев**, като не Му се доверяват.

Народът забравя своето освобождение от Египет (78:42–53)

78:42 Те не си спомнят как Бог ги е спасил със силата Си, как ги е избавил от противника. Тяхното освобождение от Египет е най-голямата демонстрация на божествената сила в човешката история до този момент. Но те я приемат като даденост, като нещо, което им се полага по право.

78:43 В ст. 43–53 в центъра на ретроспекцията отново е **Египет**, като този път са подчертани шест от сполетелите го язви в следния ред:

1. Първа язва – *реките се превръщат в кръв* (ст. 44).
2. Четвърта язва – *мухи* (ст. 45а).
3. Втора язва – *жаби* (ст. 45б).
4. Осма язва – *скакалци* (ст. 46).
5. Седма язва – *град* (ст. 47, 48).
6. Десета язва – *смъртта на първородните* (ст. 49–51).

78:44 Бог превръща реките им в кръв,

така че египтяните **не могат да пият** от тях. Река Нил, която те смятат за свещена, изведнъж се оказва замърсена. Но водоизточниците на израилтяните остават незасегнати.

78:45 Той **изпраща рояци мухи** във всичките къщи на египтяните. Те се покланят на Веелзевул, „господаря на мухите“, а сега този бог се обръща срещу тях, за да ги погълне. Твърде интересно, мухите не нападат гесенската земя, където живеят израилтяните.

Бог изпраща и язва от **жаби** в Египет. Почитани като символ на плодородието, жабите **съсипват** народа в смисъл, че спират нормалния живот. Но язвата засяга само египтяните; евреите са защитени от Божията ръка.

78:46 Бог изпраща скакалци, които покриват египетската земя. Египтяните се надяват на бога Серапис да защити народа им от тези опустошителни насекоми. Но Серапис е безсилен. **Реколтата** им е унищожена; жетвата се отменя. И при всичко това израилтяните не виждат нито **гъсеница**, нито **скакалец**.

78:47, 48 Седмата язва включва **град, слана и мълнии**. Тя нанася огромно опустошение на хора, **добитък, стада, лозя и черници**. Но тази присъда е само за египтяните. „В гесенската земя, където бяха израилевите синове, не удари град“ (Изх. 9:26).

78:49 Тогава идва най-страшният удар от Бога – смъртта на **първородните**. Псалмистът го описва като изливане на страшната Божия **яроост, негодувание и беда**, дело на множество **ангели на злото**. На други места в Писанието се казва, че Сам Господ преминава през египетската земя, за да погуби първородните (Изх. 11:4; 12:12, 23, 29), но в Изход 12:23 се говори за погубител, който Той е използвал като Свой служител, за да осъществи погублението. Тук псалмистът предполага, че това са били множество ангели-унищожители.

78:50–53 Бог **изравнява път за гнева Си**, за да може той да изгаря безпрепятствено. Във всеки египетски дом първородният син бива поразен от неназована язва или **мор**. Цветът на египетската мъжественост загива в тази нощ. Но домовете на израилтяните са защитени от кръвта на пасхалното агне и нито един от синовете на евреите не загива.

Всички тези язви са толкова ясно насочени само срещу египтяните, а израилтяните са пощадени, че не биха могли по никакъв начин да бъдат обяснени с естествени явления. Как изобщо евреите биха могли да престанат да благодарят на Бога за удивителния начин, по който Той е действал за тях?

Той ги извежда от Египет **като стадо овце и ги води** през неизбродимата **пустиня**. „Води ги в безопасност и нямаше от какво да се страхуват, докато морето поглъщаше враговете им“ (Желино). Всичко това е забележителна проява на Неговата любов и сила!

Народът забравя добрината на Бога, с която Той ги завежда в Обещаната земя (78:54, 55)

Той ги довежда до **границата на свята-та Си земя**, до планината, която **десницата Му е придобила** за тях. Разбира се, по това време тя се обитава от езичници идолопоклонници, затова **Той изгонва и езичниците и разделя** земята им между **племената на Израил**. Никой овчар никога не се е грижил така нежно за своите овце, както Йахве – за Израил!

Измяната и идолопоклонството на народа в земята (78:56–58)

Но благодарен ли Му е народът за това? Не! Във времето на съдиите израилтяните Го **изпитват** до краен предел, бунтуват се против Него, пренебрегват заповедите Му. Също като **бащите** си и те се показват крайно неверни и недостойни за доверие, **като крив лък**, на който стреле-

цът не може да разчита. **Предизвикват** Господа със своите капища на идоли по върховете на хълмовете и **Го подбуждат към върховна ревност с изваяните си идоли.**

Божият гняв и Неговото отхвърляне на Израил (78:59–67)

78:59, 60 С поетичен език псалмистът описва как **Бог** чува за черната неблагоприятност на израилтяните и избухва в буря от гняв. Всъщност това не е изненада за Йахве; това е само последната капка от дълга поредица бунтове. Но този път Той се отвръща от Израил – по-точно от северните племена, които са били подстрекатели на провокациите и бунтовете. Той изоставя **Сило** като място на **скинията** – мястото на земята, което преди това е изbral, за да обитава там сред Своя народ.

78:61–64 По това време Бог допуска **силата** Му – т. е. ковчегът на завета – да бъде откаран **в плен** от филистимците. Обкованият със злато символ на Неговата слава преминава във вражески ръце (1 Царе 4:11а). Израил понася много тежко поражение – в битката падат 30,000 пешаци (1 Царе 4:10). След като толкова много **младежи** са загинали във войната, няма да има и **сватбени песни** и сватбени камбани за **девойките** им. **Свещениците**, които **падат от меч**, са Офний и Финеес – покварените синове на Илий (1 Царе 4:11б). **Вдовиците** им не жалейат за тяхната смърт, вероятно заради далеч по-голямата скръб от факта, че ковчегът е бил пленен от филистимците. Те си дават сметка, че славата се е оттеглила от Израил (1 Царе 4:19–22).

78:65, 66 За известно време изглежда, сякаш Йахве е безразличен към тежкото положение на Своя народ. Но в един миг Той **се събужда** от Своето огнено негодувание и извиква **като мъж**, който е **изтрезнял от вино**. И какъв разгром понасят филистимците! **Той ги поразява**

изотзад, когато хукват да бягат. Така те понасят твърде срамно поражение (1 Царе 7:10, 11; 13:3, 4; 14:23).

78:67 Въпреки това Бог остава твърд в Своето решение да **отхвърли шатрата на Йосиф**; Той няма да **избере ефремовото племе**. Тук **Йосиф** и **Ефрем** обозначават десетте северни племена. След като Рувим бива лишен от първородството, Йосиф наследява двоен дял от земята чрез двамата си синове – Ефрем и Манасия.

Бог избира Юда, хълма Сион и Давид (78:68–72)

78:68, 69 Ефрем обаче е начело в бунтовете и затова Бог отнема от него властта над народа и предоставя тази чест на **Юда**. Имен на земята на Юда Той **избира хълма Сион** за място, където да **построи светилището Си** – извисяващо се като небесата и непоклатимо **като земята**.

78:70, 71 Отново от Юда Той **избира и слугата Си Давид**. Този пастир-цар е получил своето обучение сред **кошарите**, където се е грижил за **дойните овце** и е учил духовни истини от света на природата. После Йахве го **довежда да пасе народа Му Яков и наследството Му Израил**. И Давид го прави.

78:72 **И той ги пасеше според чистотата на сърцето си и ги водеше според уменията на ръцете си**.

И така, псалмът завършва в този мирен пасторален тон. Но преди да го оставим, трябва да си припомним, че историята на Израил е само огледало на нашата собствена история. При това ние имаме още по-голяма вина от тях, защото нашите привилегии са несравнимо по-големи. Щом живеем в пълната светлина на любовта на Голгота, защо изобщо допускаме да недоволстваме, да се бунтуваме, да не се доверяваме на Господа или да бъдем неблагодарни? Заслужаваме да бъдем осъдени. Предизвиквали сме Светия

Израилев безрбой пъти. Наскърбвявали сме Го със своите провали. Мърморили сме и сме роптали въпреки неизброимите благословения.

Божие то търпение не е неизчерпаемо. Идва момент, когато Той ни оставя да вкусим горчивината на своето отстъпление. Ако презрем благодатта Му, ще изпитаме властта Му. Ако откажем да Му служим вярно и лоялно, Той ще си намери други, които да го сторят. А ние ще пропуснем благословието и няма да намерим по-добър господар, на когото да служим.

Псалм 79: Стенанието на затворника

Псалм 79 напомня Псалм 74, който се занимава предимно с унищожението на недвижимия имот на Бога – храма. Макар че и Псалм 79 накратко споменава за разрушаването на храма, той се занимава най-вече с бедствието, сполетяло Божия народ – израилтяните. Псалмистът защитава делото на евреите с рядко срещано красноречие, като се моли за отдиш и възвръждане.

79:1 Езическите агресори са нахлули в израилевата земя и подобно на бронетанкова бригада са помели столицата. Светилището е осквернено от нечистите им крака и възлюбеният град е превърнат в купчища развалини.

79:2–4 Касапницата е ужасяваща. Въздухът е натежал от миризмата на разлагаща се плът. **Труповете** на евреите лежат навсякъде, понасящи последното си унижение – да останат непогребани. Лешоядите се спускат отгоре им, а хищните **зверове** разкъсват плячката си. **Кръвта** е потекла като вода около Ерусалим, а нашествениците не ги е грижа да погребат телата на убитите. Езическите **съседи** на Израил злорадстват за гибелта на народа.

79:5–7 Явно е, че всичко това е знак за страшния гняв на Господа и за Неговата

ревнива ярост, но докога **ревността** Му **ще гори като огън** против Израил? Не е ли време да настъпи промяна и Той да се обърне против езическите народи? Преди всичко тези **езичници** не *искат* да **познават** Йахве, те умишлено отказват да **призовават Името** Му. А сега допълват греховете си с избиването на Божия народ и опустошаването на земята му.

79:8–10 Всичко досега е било само въведение. Тук псалмистът стига до същината на въпроса, като признава, че причината за бедствието се корени в греха на народа. „**Не си спомняй против нас беззаконията на предците ни!**“ След като веднъж е направил изповедта, той поднася неустойими доводи, с които да подбуди Всемогъщия към милост. Най-напред той призовава Бога към състрадание; народът никога не се е нуждаел повече от това състрадание отколкото сега. После псалмистът основава молбата си на **славата на Неговото Име**. Господ е обещал прошка и избавление на съкрушените и разкаяните; сега на карта е заложена честта на Името Му. И накрая, важно е подигравките на враговете да бъдат смълчани. Те говорят, че **Богът** на Израил не съществува. Това е Неговата прекрасна възможност да докаже съществуването Си, като излее върху тях възмездието, с което да отплати **за пролятата кръв** на Своите верни слуги.

79:11, 12 След това псалмистът призовава Бога да чуе скръбното **стенание на затворника** и да спаси **обречените на смърт** по начин, достоен за великата Му **сила**. Моли Го враговете **седмкратно** да пожънат отплатата за всички светотатствени нападки, които са отправили към Господа.

79:13 Всичко това ще означава мир за Израил и прослава за Бога. Неговото любящо стадо никога няма да престане да Му благодари. Поколение след поколение ще се издигат, за да пеят Неговата **хвала**.

Псалм 80: Мъжът на Божията десница

Тъгата и въздишките, с които са наситени толкова много псалми, продължават и тук. Изобразен най-напред като стадо, а после като лоза, Израил се моли за прошка и възраждане.

80:8–3 Призивът е отправен към **Пастира на Израил**, името на Бога, което се среща в благословието на Яков над **Йосиф** – „Пастирът, Израилевият камък“ (Бит. 49:24). Той е Онзи, **който води Йосиф като стадо** от Египет към Ханаан. Той е Онзи, който в облака на славата **седи на престол над херувимите**, които покриват умилоствилището в Пресвято място. Но сега изглежда, че Той е изоставил Израил и светилището е разрушено, заради което е отправена и молитвата да **възсия** в милост и благо-разположение към **Ефрем и Вениамин, и Манасия**. Това са трите племена, които вървят в челния авангард на процесията, когато каатците носят ковчега. Тук те представят целия Израил. Те отчаяно копнеят Бог да **издигне силата Си** (ние може би бихме казали „да запретне ръкави“) и да ги спаси. Призовават Го да ги **възвърне** от плен. Ако само **възсия** с **лицето Си** в състрадание към тях, извадението им ще бъде сигурно.

80:4–7 Между Израил и **ГОСПОД Бог на Войнствата** (*Йахве Елохим Саваот*) се е отворила ужасна пропаст. Той **се гневи** не само на греховете им, но дори и на молитвите им. Дал им е плач за храна и ги напоява с потоци от **сълзи**. **Направил** ги е **причина за вражда** и раздор за езическите им **съседи** и те са станали мишена за жестоки подигравки сред **враговете** си. Има само едно решение – **Бог на Войнствата** (*Елохим Саваот*) да се приведе към тях с благодат и спасение.

80:8–11 Бог е **извадил** Израил от Египет като нежна лоза. **Изгонил** е ханаанците, за да може да я насади в Обе-

щаната земя. Както стопанинът на лозе почиства земята и я обработва, така и Господ е положил големи усилия за Своя народ. Пресаждането е успешно. Лозата се е **вкоренила** дълбоко – населението се е умножило и е **изпълнило земята**. Тя е избуяла, по-висока от **планините** в славата си и по-силна от **Божии** **кедри**. Ластарите ѝ са достигнали до **Средиземно море** в едната посока и до **река Ефрат** в другата. По време на царуването на Соломон Израил заема цялата земя на изток до Ефрат (3 Царе 4:21, 24), но това трае много кратко.

80:12, 13 Изведнъж обаче Господ оттегля ръката Си и позволява на народиграбителите да оберат лозата. **Глиганът** и другите **полски** животни идват и я опустошават – най-напред Египет, Асирия и Вавилон, а в по-късните години Персия, Гърция и Рим. Като използва образа на **глигана**, псалмистът пише отвъд своето знание, тъй като векове по-късно Израил е опустошен от Римската армия, която гордо носи **глиган** като свой военен символ.

80:14, 15 Евреите отново умоляват **Бога на войнствата** да **се върне** при тях и да ги благослови. Те искат Той да **погледне** от Своята крепост в **небето** и да съжали **тази лоза**, която те описват като „**това, което е насадила десницата Ти, и сина, който си направил силен за Себе Си!**“ Твърде интересно, в Таргум този израз е предаден като „и Царя-Месия, който си поставил за Себе Си“. В ст. 15 изглежда по-логично лозата и **синът** да се приемат като символи на Израил. Два стиха по-надолу вече несъмнено се говори за Месията.

80:16 Лозата е **отсечена** и **изгорена** от нашественическите войски. Те заслужават да **погинат** от осъдителния поглед на Господа.

80:17, 18 „**Нека** ръката **Ти** бъде върху мъжа на десницата **Ти**, върху **човешкия син**, **когого** си направил силен

за Себе Си.“ Мъжът на Божията десница е Господ Иисус Христос (Пс. 110:1; Евр. 1:3; 8:1; 10:12). **Човешкият Син** е името, което Той най-често използва за Себе Си в Евангелията. Пълното и цялостно благословение ще дойде върху Израил, когато Иисус получи полагащото Му се място. Тогава Израил никога повече няма да изпадне в отстъпление. **Съживени** от Господа, израилтяните ще **призовават Името Му**.

80:19 Псалмът завършва с познатия рефрен. Пастирът е призван да **възвърне** блуждаещите Си овце. Една усмивка от **ГОСПОД Бог на Войнствата**, и Израил ще бъде спасен.

Псалм 81: Празникът на тръбите

Ангър описва този еврейски празник по следния начин:

[Празникът на тръбите] бил отбелязван като празничен ден в строгия смисъл на думата с въздържане от всякаква работа, с възпоменателно свирене с рогове, със свято събрание. В по-късни времена, докато се изливяло възлиянието, свещениците и левитите пеели Псалм 81, а по време на вечерната жертва – Псалм 29. През целия ден, от сутринта до вечерта, в Ерусалим надували тръбите. ... Равините вярвали, че в този ден Бог съди всички хора и те преминават пред Него като стадо овце пред овчаря си.⁵²

Празникът на тръбите е предобраз на събирането на Израил в родната му земя след грабването на Църквата.

81:1–5а Във встъпителните стихове народът на Израил е призван да се включи към хваленията за **Бога**, който е изворът на тяхната **сила**, и да **извика радостно към Бога на Яков**, Бога на всяка благодат. Левитите са поканени да се включат в щастливия хор със своите музикални инструменти, а свещениците – да отбележат настъпването на седмото

новолюбие като **затръбят с тръба**. Този **празник** е постановен от Бога за народа на Израил (Лев. 23:23–25; Чис. 29:1). **Той го е постановил в Йосиф** (тук **Йосиф** е символ на целия Израил), **когато е излязъл против египетската земя**. Тук значението вероятно е, че Бог е заповядал този празник, след като е поразил **Египет** и след като Неговият народ е излязъл от тази земя.

81:5б В края на ст. 5 четем: „**Чух език, който не познавах**“ и трябва да преценим дали говорителят тук е псалмистът, Израил или Бог.

Ако тук говори псалмистът или Израил, този език може би е:

1. Чуждият **език** на египтяните (Пс. 114:1).
2. Бог, който говори на израилтяните в изкуплението им от Египет, ново откровение на Бога към техните души.
3. Пророчеството на Бога, което четем в следващите стихове на псалма.

Ако Говорителят е Бог, тогава мисълта може би е:

Чух език (езика на египтяните), **който не познавах** (в смисъл на „не признавах“). Както казва Уилямс, „Той не признава египтяните за Свои овце.“ В полза на последното мнение е фактът, че първото лице в останалата част от псалма се отнася само за Бога.

81:6, 7 Бог е **облекчил раменете** на народа от **товара** на робския труд в Египет. **Ръцете** им са **освободени** от задължението да носят **кошове** с кал и тухли. Бог ги е **избавил** от всичките им беди, когато са **извикали** към Него. **Отговорил** им е с **тайнствения глас на гърма** – тук може би става дума за облака, който ги води и закриля, или пък за даването на закона на синайската планина. **Изпитал** ги е **при водите на Мерива**, където Мойсей удря скалата и си навлича Божието негодувание.

81:8–10 Той ги е предупредил, че пътят към благословието минава през

верността към Него като единствения истински Бог. Забраната за идолопоклонството е очевидна. След като им напомня как ги е **извел от египетската земя**, Той им дава чудното обещание, че ако **отворят широко устата си, Той ще я напълни**. Това обещание понякога погрешно се използва от мързеливи проповедници, за да оправдаят липсата на подготовка – всичко, което трябвало да направят, е да отворят устата си, и Бог щял да им даде послание. Но смисълът тук изобщо не е този! Мисълта е, че ако те дойдат при Бога с големи молби, Той ще ги изпълни. Няма никакво добро, което Той няма да стори за един послушен народ. Гебелайн изразява тази идея по прекрасен начин:

Кой може да проумее пълния смисъл на това изречение! Той е всемогъщият Господ, няма нищо твърде трудно за Бога. Отвори устата си колкото можеш по-широко, казва Той, и аз ще я напълня. Поискай нещо в Моето Име, казва Той в Новия Завет, и аз ще го направя. Единственото, което Той иска, е покорство към Него, предаването на сърцето и волята.⁵³

81:11–16 Но Божият народ не обръща внимание на Неговия глас и **Израил не Го послушва**. Затова Той ги оставя на собствения им път и ги **предава** на нещастieto да следват своя си съвет. Но това отхвърляне наранява Божието сърце. Той скърби за тяхното упорито безумие и твърдоглавие. Само ако бяха Го **послушали**, Той **скоро би покорил враговете им**. **Противниците им** щяха да раболепничат в страх от Него, а благодарствието на Израил не би имало край. Бог **би хранил** своя народ с **най-тлъстата пшеница** – това е най-добрата духовна и физическа храна – и с вкусния **мед**, взет от кошерите в **скалите** на Палестина.

Псалм 82: Земните владетели, изправени на съд

82:1 Съдът заседава. Съдията е заел мястото Си на скамейката. Това е **Самият Бог**. Той е свикал специално заседание на божествения съвет, за да съди земните **владетели** и съдии. Те са наречени **богове** (бел. под линия РИВ), защото са представители на Бога, определени от Него за Негови служители, които да управляват и да поддържат реда в обществото. Разбира се, те са обикновени хора като нас. Но заради своето положение са помазани от Господа. Дори да не познават Бога лично, те пак официално са Негови представители и в този смисъл са наречени **богове**. Основното значение на думата е *могъщите*.

82:2 Най-напред Бог ги изобличава за злоупотреба със служебното им положение. Те са виновни в корупция и изкривяване на правосъдието. При тяхното управление богатите са били облагодетелствани, а бедните – угнетявани. Престъпниците са се отървали безнаказано, а невинните са понасяли загуби без обезщетение. Везните на правосъдието са се превърнали във везни на потисничеството.

82:3, 4 След това Съдията на цялата земя отново им напомня за техните отговорности в сферата на обществената справедливост. Те трябва да защитават правата на **сиромаха и сирачето, ... наскърбения и бедния**. Би трябвало да бъдат помощници на всички безимотни и потиснати.

82:5 Но въпреки всички предупреждения на Господа изглежда няма надежда за подобрение. Като че ли говори на Себе Си, Той въздиша, че те не могат да постъпват със знание и разбиране. Тъй като самите те **се лутат в тъмнина**, едва ли има надежда да помогнат на някого, който има нужда от напътствие. В резултат от неспособността им да по-

стъпват мъдро и праведно, **основите** на обществото **се клатят**. Законът и редът са почти изчезнали.

82:6, 7 Макар и издигнати до небесата в привилегированото си положение, те ще бъдат отхвърлени за наказание. Фактът, че Бог ги нарича **богове** и **синове на Всевишния**, не им гарантира имунитет. Те ще имат същата участ като другите хора и **ще паднат като един от князете**. Всъщност *степента* на тяхното наказание ще бъде дори по-тежка заради по-големите им привилегии.

Нашият Господ цитира ст. 6 при един от сблъсъците Си със Своите противници (Йоан 10:32–36). Те току-що са Го обвинили, че богохулства, защото твърди, че е равен на Бога.

Иисус им отговори: Не е ли писано във вашия закон: „Аз казах: богове сте вие“? Ако Той нарече „богове“ онези, към които дойде Божието слово – а Писанието не може да се отмени – то на Този ли, когото Бог освети и прати на света, вие казвате: Богохулстваш; защото казах: Аз съм Божи Син?

За западното мислене този довод може би не изглежда много ясен и убедителен, но той явно е имал неустоима сила за онези, които са го чули. Те разбират, че Иисус се аргументира от по-малкото към по-голямото. Идеята е следната:

В Пс. 82 Бог се обръща към владетелите и съдиите с обръщението богове. Те всъщност нямат божествено естество, но заради своето положение на Божии служители са удостоени с названието богове. Най-важната им особеност е, че Божието слово е дошло към тях, т. е. официално са били издигнати като високоставени власти, отговорни за управлението и вдвояването на справедливост (Римл. 13:1).

Щом по този начин думата *богове* може в широк смисъл да бъде използвана за хора като тях, колко по-пълно и

точно думата Бог може да се използва за Господ Иисус. Той е бил осветен и изпратен на света от Бог Отец. Това означава, че Той е живял с Бог Отец в небесата от цялата вечност. В един момент Отец Го е определил за мисия на земята и Го е изпратил да се роди във Витлеем.

Юдеите отлично разбират, че Той претендира за равенство с Бога и се опитват да Го хванат, но Той успява да избяга от тях (Йоан 10:39).

82:8 А сега да се върнем обратно към последния стих на псалма:

Стани, Боже, съди земята, защото Ти ще наследиш всички народи!

Асаф призовава Господа да се намеси в човешките дела, като донесе правда и справедливост на мястото на корупцията и несправедливостта. Тази молитва ще получи своя отговор, когато Господ Иисус се завърне да царува над земята. Тогава, както предричат пророците, „правосъдие ще се засели в пустинята и правда ще обитава в плодородното поле“ (Ис. 32:16). Земята ще се радва на социална справедливост и свобода от корупция и измама.

Псалм 83: Псалмът на Шестдневната война

На 28 май 1967 г., Гамал Абдел Насър, президент на Обединената Арабска Република, заявява: „Планираме генерално нападение над Израел. Това ще бъде тотална война. Основната ни цел е унищожението на Израел.“ Когато на 5 юни войната избухва, към Обединената Арабска Република се присъединяват Йордан, Сирия, Ирак, Алжир, Судан, Кувейт, Саудитска Арабия и Мароко. Опитът на тази конфедерация да изтласка Израел в морето се оказва неуспешен. След шест дни войната приключва. Израел е неоспоримият победител.

За много любители на Библията Пс. 83 придобива ново значение след Шестдневната война. А може би той ще има

и по-нататъшни изпълнения, преди претенцията на Израил към земята да бъде окончателно потвърдена, когато Господ Иисус дойде да владее като Цар.

83:1–5 Тук очевидно говори обсаденият Израил, който призовава **Бога** да наруши мълчанието Си и да действа решително. Макар че народът се моли за своята собствена сигурност и защита, той представя делото си така, сякаш то е Божия кауза, а не само негова: **„враговете Ти ... онези, които Те мразят ... Твоя народ ... скритите в Теб ... направиха съюз против Теб“**. Израил няма да остави Бога да забрави, че неговите врагове са и Божии врагове.

Подробностите са съвсем реалистични. Враговете **вълнеят** – живо описание на свирепите заплахи на противниците. Те замислят коварни планове – подкрепяни зад кулисите от съветници от Съветска Русия. Те се съветват – в това, което днес наричаме арабски среци на върха. Заплашват да изтребят окончателно Израил, както свидетелства горният цитат. Създават огромна федерация от народи – главно такива, които са близки роднини на израилтяните.

83:6–8 Когато се опитаме да открием съвременни съответствия на тези народи, изпадаме в затруднение. Със сигурност знаем, че **Асирия** е днешен Ирак, и че **исмаиляните**, които са потомци на Авраам и Агар, са родоначалници на арабите. Знаем, че едомците и амаличаните са потомци на Исав, а моавците и амонците – на **Лот**, но да проследим родословието им до днес е почти невъзможно. Филлистимците са населявали територията, известна днес като ивицата Газа. Град **Тир** се е намирал там, където сега е Ливан. **Гевал** е древният Губла или Библос, разположен във Финикия. Някои източници посочват **агаряните** като потомци на Агар и следователно клон на исмаиляните, но това определяне не е сигурно.

Тъй като тези имена са обвити в толкова голяма неяснота, най-добре е да не се опитваме да ги свързваме със съвременни техни съответствия в Близкия изток, а просто да приемем, че те изобразяват езическите врагове на Израил.

Как може малкият Израил да застане срещу такъв непреодолим съюз? Част от отговора се крие във факта, че Божият народ са „скритите в Него“ (ст. 3), „скъпоценните Му“ (ЖБ) или „възлюбените Му“ (Желино). В момент на опасност Той по чудодееен начин ги закриля, като прави силата Си свършена в тяхната слабост. Когато шансовете им са нулеви, Той им изпраща победа, която не се подава на никакви човешки обяснения.

83:9, 10 Сега обсаденият народ призовава **Йахве** да **постъпи** с настоящата заплаха така, както е постъпвал с враговете Си при три различни случая в миналото.

Явин, цар на Ханаан, и **Сисара**, неговият главен военачалник, са убити безславно при **Ендор** след поразителен разгром при **потока Кисон** (Съд. 4). Техните разлагащи се трупове се превръщат в тор за почвата на Израил.

83:11, 12 **Орив** и **Зив**, двамата мадиамски князе, са убити и обезглавени (Съд. 7:23–25). Според Исая (10:26) това е била епична битка.

Двамата мадиамски царе, **Зевей** и **Салмана**, са заплашили да превземат **„Божите жилища“**. Те успяват да избягат от израилтяните, когато биват убити Орив и Зив, но впоследствие са заловени и екзекутирани от Гедеон (Съд. 8).

83:13–18 В своята дръзка молба за Божията присъда над враговете Израил не оставя нищо на божественото въображение. Уточнени са всички подробности от наказанието. Нека бъдат **като праха във вихрушката** или, както превеждат някои, като изтръгнат бурен. Нека бъдат **като плява**, отнесена от **вятъра**.

Нека бъдат преследвани като от **огън**, поглъщащ **дърветата**, и изгорени като от яростен пожар. Нека бъдат ужасени от Господната **буря**. Нека напълно да **се посрамят**, за да започнат хората да **гърсят ГОСПОДА**. Нека **погинат в срам**, за да могат хората да се научат, че **единствен** Йахве е Суверен Владетел **над цялата земя**.

Силни думи? Да, силни, но не и неоправдани. Когато на карта е заложена Божията чест, любовта трябва да бъде твърда. Морган обяснява:

Всички тези певци на древния народ са върховно и страстно вдъхновени от Божията чест. За тях, както и за пророците, себичните подбуди са нещо непознато. Егоизмът не пее песни и не вижда видения. От друга страна, страстта за Божията слава е способна на огромна твърдост, също както и на безкрайна нежност.⁵⁴

Псалм 84: Носталгия по небето!

Няма никакви дискусии относно първичното *тълкуване* на Псалм 84. Той описва дълбокия копнеж на евреите изгнаници отново да се завърнат в храма в Ерусалим.

Освен това в днешно време той може да бъде *приложен* за християнин, който по някаква причина е възпрепятстван да посещава събранията на местната църква. Той се терзае от силното желание отново да бъде с Божия народ, когато той се събира да се поклони заедно на Господа.

Но приложението, което аз най-много обичам, е копнежът на един благочестив странник, който искрено се измъчва от носталгия по небето. Нека да разгледаме псалм от тази гледна точка.

84:1, 2 Кое място би могло да се сравни по прелест с Божието жилище? То е място на несравнима красота, уникален

блясък и неизразима слава. Но нека изясним нещо – описанието на *мястото* като изразен похват (метонимия) обозначава *Личността*, която живее там. И затова, когато псалмистът казва: „**Душата ми копнее, дори примира за ГОСПОДНИТЕ дворове**“, той всъщност жадува да бъде със Самия Господ. Той казва същото и в следващото изречение: „... **сърцето ми и плътта ми радостно викат към живия Бог**.“

84:3 Странникът сравнява себе си с **врабче** и с **лястовица**. В един друг псалм врабчето е използвано като символ на крайна самота: „... самотно врабче на покрива“ (102:7). А всеки, който е виждал **лястовица**, знае какво неспокойно създание е тя, как никога не се свърта на едно място, а постоянно се стрелка и издига с въздушните течения. И двете са много уместни сравнения за Божия народ, който пребивава временно в тази пустиня – той е самотен и неспокоен. Единственото място, където Божиите хора могат да намерят почивка и сигурност за себе си и за семействата си, е при **олтарите** на **ГОСПОДА**.

В скинията и храма има два **олтара**. Единият е бронзовият олтар, а другият е златният олтар. Първият символизира смъртта на Христос, а вторият – Неговото възкресение. Разгледани заедно, те изобразяват завършеното дело на нашия Спасител. Тук е мястото, където нашите души, като лястовицата, могат да намерят покой, и тук можем да доведем и децата си, за да намерят покой. „Повярвай в Господ Исус Христос и ще се спасиш – *ти и домът ти*“ (Деяния 16:31).

84:4 После в изблик на нещо, което бихме могли да наречем свята завист, изгнаникът възкликва: „**Блажени онези, които живеят в Твоя дом, те винаги ще Те хвалят**.“ Когато мислим по този начин за щастието на онези, които обичаме, и които вече са се прибрали при Господа,

ние не можем да скърбим за тях. За нас това е загуба, но за тях е вечна придобивка. Те са далеч по-добре от нас.

84:5 В ст. 5–7 отново се връщаме от благословието на онези, които са в небесата, към по-малкото благословение на онези, които са все още на път. За тях се споменават няколко неща. Преди всичко, тяхната **сила е в Господа**, а не в тях самите. Те са силни „в Господа и в силата на Неговото могъщество“ (Еф. 6:10). На второ място, в сърцата им са пътищата към Сион. Светът не е техен дом. Макар да са в него, те не са *от* него. **В сърцето им са Божиите пътища.**

84:6, 7 Трето, **минавайки през долината на плача, те я превръщат в място на извори.** Тези несломими души могат да пеят сред скърбите и да съзират дъгата в своите сълзи. Те превръщат трагедиите в победа и използват бедите като стъпало към по-големи неща. Тайната на тяхната победа над обстоятелствата се крие в твърдението: „**и ранният дъжд я покрива с благословения**“. Дъждът е широко приет символ на Светия Дух и тук Той е представен в Неговото служение на ободрение и освежаване, в което Той дава **благословения** от извори на студена, чиста вода за изморените пътници през пустинята. Ние приемаме водата като образ на Божието Слово (както в Еф. 5:26). Това е обяснението как **те отиват от сила в сила.** Вместо да отслабват в хода на пътуването, през цялото време те стават все по-силни и по-силни. Дори външното им естество да чезне, вътрешното всеки ден се обновява (2 Кор. 4:16). И тук е мястото на едно прекрасно уверение: **Всеки от тях се явява пред Бога в Сион.** Без съмнение изтощителното пътуване през пустинята в крайна сметка ще бъде увенчано с радостта от срещата с Царя в Неговата прелест.

84:8 Тук псалмистът излива сърцето

си в пламенна молитва. На първо място тя е адресирана към **ГОСПОД Бог на Войнствата**, а след това и към **Бога на Яков.** Като **ГОСПОД Бог на войнствата** Той е върховен владетел над огромното множество от ангелски същества. А като **Бог на Яков** Той е Бог на недостойния човек, Бог на един измамник. Помислете само! Богът на неизброимите ангели в празничното събрание е Бог и на червез Яков. Онзи, който е безкрайно възвишен, е също така и съкровено близо. И това е единствената причина, поради която вие и аз изобщо можем да влезем в Неговото присъствие.

84:9 И какво е правото ни да бъдем там? **Виж, Боже, щите наш, и погледни на лицето на Своя помазаник!** Единствената възможност ние да бъдем приети, е чрез Личността и делото на Господ Исус.

Бог вижда моя Спасител,
а после вижда и мен
във Възлюбения –
приет и свободен.

84:10 А какво ли е да бъдеш в небето? Е, можем да знаем, че **един ден в Неговите дворове е по-добър от хиляди дни,** прекарани на друго място. Това е просто начин да се каже, че въобще няма място за сравнение. Ние просто не можем да си представим славата, радостта, прелестта, свободата да бъдем там, където е Исус. И е добре, че не можем. Иначе вероятно щяхме да бъдем много нещастни, че трябва още да стоим тук и да си вършим работата.

По-добре е да **стоиш на прага на дома на своя Бог, отколкото да живееш в шатрите на безбожието.** Както е казал Спърджън, „най-лошото на Бога е по-добро и от най-доброто на дявола.“ И не само по-добро, но и несравнимо по-трайно. Забележете контраста между

дома на нашия Бог и шатрите на безбожието. Първото е постоянно жилище, а другото е сравнително краткотраен подслон.

84:11 ГОСПОД Бог е слънце, което дава светлина в мрака, **и щит** за закрила от знойната жега по пътя. **ГОСПОД ще даде благодат** по пътя за всяко време на нужда, а после ще даде и **слава** в края на пътешествието, като приветства Своите изкупени деца във вечния Си дом. Пътникът получава уверението, че наистина няма да му липсва нищо по пътя отгук до небето, защото **ГОСПОД няма да лиши от никакво добро онези, които ходят в чистота.** Ако нещо е добро за нас, Той няма да ни лиши от него; ако ни лиши, значи не е добро. „Той, който не пощади Своя Собствен Син, а Го даде заради всички нас, как няма да ни подари заедно с Него и всичко?“ (Римл. 8:32).

84:12 Не е чудно, че псалмистът завършва с прочувственото възклицание: **„ГОСПОДИ на Войнствата, блажен човекът, който се уповава на Теб!“** На това сърцето ми отвърща: „Да, Господи, завинаги съм Ти благодарен, че съм християнин.“

Псалм 85: Възвърни ни!

Тази молитва за възраждане е разделена на четири лесно различими части:

1. Пример за съживление на Израил от миналото (ст. 1–3)
2. Молба към Бога да го стори отново (ст. 4–7)
3. Пауза, за да се чуе как ще отговори Господ (ст. 8, 9)
4. Обещание за бъдещо възстановяване (ст. 10–13)

Не е възможно да се определи с точност кое точно възстановяване на Израил е описано тук. Не би могло да е възстановяването след Вавилонския плен, тъй като това е **псалм на Кореевите синове,** а те са живели много преди това време.

Но точното установяване на събитието не е толкова важно. Онова, което действително има значение, е че Бог го е извършил. А Той със сигурност може да стори отново онова, което вече веднъж е направил.

85:1–3 Съживлението е представено като време, в което **ГОСПОД е показал благоволение към земята** и е възвърнал владенията на **Яков.** Три действия са довели до това. Първото е признаването на греха. Макар това да не е казано изрично, признанието или изповедта е неизменната морална необходимост, преди да дойде ред на следващите стъпки. Второто е прощката на **беззаконието на народа Му,** а третото е отвърщането на **Божия гняв.**

85:4 Миналите демонстрации на Божията милост и прошка са основанието на молбата Той отново да прости на народа Си. Вярата не се задоволява само с история; тя иска да види Бога в настоящите събития. Макар псалмистът да не разкрива изповедта, тя се подразбира от молитвата: **„Възвърни ни...“** Когато **Бог възражда** Своя народ, Той най-напред го води към покаяние, после прощава греховете му, и след това прекратява наказанието, предизвикано от Неговото негодувание.

85:5 Всяко време, прекарано далеч от Господа, е като цяла вечност страдание. Но трогателната молба в ст. 5 придобива особено значение в устните на нацията Израил с неговото вековно преследване и разпръскване: **„До века ли ще се гневеш против нас? Ще продължиш ли гнева Си за всички поколения?“**

85:6 Духовният упадък неизбежно води до загуба на радостта. Нарушеното общуване означава, че песента на вярващия е изгубена. Ликуването не може да съжителства с непризнат грях. Затова тук към небето се отправя следната молитва: **„Няма ли да ни съживиш**

отново, за да се радва в Теб Твоят народ?“ От обновлението на Духа отново завънвяват камбаните на радостта. Всяко голямо съживление е било съпроводено с песен.

85:7 Когато Бог възстановява Своя народ, това е благодатна проява на **милост** – както и всяко друго Негово действие спрямо нас. Именно Неговата любов ни наказва, възпитава ни, поправя ни и крайна сметка ни води обратно при Него. И колко трайна е тази любов, която остава до нас във всички наши лутания, отстъпления, и в нашето непокорство. Няма друга любов като любовта на Господа.

Възраждането е получаване на **спасение** от Господа – в случая това е не спасението на душата, а избавлението от всички последици на неверността – разпръсването, пленничеството, скръбта, безсилието и нещастieto.

85:8, 9 След като е отправил своята молба към престола на благодатта, псалмистът чака отговора, уверен, че това ще бъде отговор за **мир**, и че той ще дойде бързо. Неговата увереност се крие във факта, че Бог, който пази Своя завет, винаги **говори мир** на онези, които се обръщат към Него в сърцата си, и избавя онези, които се боят от Него и **не се връщат обратно към безумие**. И неизбежният резултат е, че **в земята ще обитава слава**. Тук **славата** обозначава *Бога* на **славата** и мисълта е, че Неговите хора могат да разчитат на Него да **обитава** сред тях, когато те постоянстват в общуването с Него.

85:10 Отговорът на молитвата за възстановяване е разкрит във финалните стихове. Те описват идилличните условия, които ще настъпят, когато Господ Исус ще царува над възстановения Израил в идещата епоха на славата. Но в един по-широк поетичен смисъл тези стихове ни разкриват какво се случва винаги, когато грят огньовете на съживлението.

Милост и истина се срещнаха. В човешките дела строгото придържане към изискванията на **истината** обикновено не допуска проявата на любов и милост. Но Бог може да излее Своята неизменна любов върху Своя народ, защото всички изисквания на **истината** са били напълно удовлетворени от Господ Исус на кръста. В същия смисъл **правда и мир се целунаха**. Вярващите се радват на мир с Бога, защото всички изисквания на божествената справедливост са задоволени от заместителното дело на Спасителя.

Грехът ни бе положен

върху главата на Исус.

С кръвта Му нашата вина платена бе.

И най-строг съд не може

да изисква повече.

Сега благодатта изсипва богати плодове.

Албърт Мидлейн

85:11–13 **Истина, или вяръност, ще поникне от земята и правда ще надникне от небето**. Когато вярващият е верен на Онзи, който го обича с вечна любов, небесата отговарят в правда с многобройни благословения. **ГОСПОД**, който е винаги верен на Своето Слово, **дава доброто**. Той не лишава от никакво добро онези, които ходят в чистота (Пс. 84:11). Сушата и гладът приключват и **земята** произвежда необичайно изобилна реколта. Когато Господ идва в земята Си, пътят Му го отвежда сред народ, чийто праведен живот е морално подготвен за Неговото присъствие.

Псалм 86: Молитва и причините за нея

Едно от забележителните неща в този псалм е, че Давид посочва причината за почти всичко, което казва, било то молба или преклонение. Можем да илюстрираме този факт като използваме следната таблица:

МОЛБА

86:1 За среща с ГОСПОДА.

86:2a За закрила (забележете повторението на „слуга“ в ст. 4 и 16).

86:2б За моментно спасение.

86:3 За милостиво отношение.

86:4 За веселие и радост.

86:5

86:6 За среща с Господа.

86:7 За помощ в деня на скръбта му.

В следващите стихове псалмистът преминава към възхвала.

ВЪЗХВАЛА

86:8 За несравнимата Личност и дела на Господа.

86:9 За заслугите Му **всички народи** да Му се поклонят. (Това ще се сбъдне по време на Хилядолетното царство.)

86:10

МОЛБА

86:11 За напътствие в пътя на ГОСПОДА.

ВЪЗХВАЛА

86:12, 13 Тук Давид просто изразява своята решимост да **възхвалява** Господа с цялото си същество и да **прославя Името Му до века**.

ПРИЧИНА

Псалмистът е безпомощен и в нужда.

Неговото положение на **богобоязлив** човек.

Не е посочена изрична причина, но тя може да бъде открита във фразата „**Ти, Боже мой.**“

Постоянството му в молитва **цял ден**.

Надеждата му е единствено в **Господа**.

Този стих може би посочва допълнителни причини за молбите дотук. Или може би е свързан с молитвата в ст. 6.

Добрината, готовността да **прощават** и милостта на Господа се изливат върху **всички, които Го призовават**.

Фактът, че Бог наистина чува и ще послуша молитвата му.

ПРИЧИНА

Бог е **велик**. Той **върши чудеса**. Няма друг **Бог**.

ПРИЧИНА

За да може псалмистът да **ходи в покорство** на Божията **истина**.

За **сърце**, което е изцяло посветено да почита и да се покорява на Господа.

ПРИЧИНА

За **голямата** Божията милост, която го е избавила **от дълбините на Шеол**. Ако приложим този псалм към Месията, тогава тук става дума за Неговото възкресение.

86:14–16 Останалите стихове описват надвисналата над псалмиста опасност. **Тълпа** от арогантни **мъже, насилници**, са се наговорили да отнемат **душата** му. Те нямат време за Бога. **Но** Давид познава **Господа** и в този съдбоносен момент той се утешава със знанието, че **Бог** е **състрадателен и милостив, дълготърпелив, многомилостив и верен**. Ето защо той с увереност може да моли от Господа да **се обърне** към него с милост, да го укрепи и да го **спаси** – **сина** на Божията **слугиня**. Някои разбират израза „**сина на слугинята Си**“ като изразно средство, което означава „Твоето притежание“, каквото е синът на една робиня. Онези, които възприемат този псалм като Месиански, виждат в този израз възможна препратка към Дева Мария.

86:17 Накрая псалмистът се моли Господ да му даде някакво ясно **знамение** за Своето благоволение. Когато враговете му видят как Бог е **помогнал** на Давид и как го е **утешил**, те ще осъзнаят, че са били на погрешната страна.

В началото споменахме, че този псалм е забележителен с това, че посочва причини за повечето от молитвите и възхвалите. Той има и още две уникални характерни черти, които трябва да бъдат споменати. Първата е, че Давид изобилно цитира стихове от други Писания; той всъщност се моли и възхвалява Бога с комбинация от цитати. Втората е, че божественото име „Адонай“ е използвано седем пъти (то е преведено „Господ“ в ст. 3, 4, 5, 8, 9, 12 и 15). Богобоязливите евреи често използвали това обръщение вместо името Йахве. Когато соферимите или древните пазители на Свещения текст четели на глас, те заменяли името Йахве с Адонай 134 пъти, понеже се отнасяли с дълбоко благоговение към Името „Йахве“, което не бивало да бъде произнасяно.⁵⁵

По отношение на *неразделеното сър-*

це, с което трябва да се боим от Божието Име (ст. 11б), Ф. У. Грант пише:

Това действително е най-голямата оскъдица сред Божия народ навсякъде. Каква голяма част от нашия живот преминава не във вършене на явно зло, но в прахосване и губене в безбройни незначителни отклонения, които много ефективно компрометират реалността на нашето свидетелство за Бога! Колко малко от нас могат да кажат като апостола: „*Но едно* правя!“ Ние вървим по пътя, ... но често спираме да гоним пеперуди сред цветята и така не напредваме особено. Колко ли се чуди Сатана, като ни гледа как изоставяме „всичките царства на света и тяхната слава“, ... а същевременно лекомислено се отдаваме на безкрайни незначителни неща, далеч по-леки от пухчето на магарешки бодил, за което малкото дете напруга всичките си сили да го гони, а ние му се смеем. Ако внимателно изпитаме живота си, ... как бихме осъзнали ненужните грижи, задълженията, които сами сме си измислили, развлеченията, които сме си позволявали, „невинните“ дреболии, които непрестанно ни отклоняват от единственото нещо, от което има полза! Може би малцина от нас биха се решили да подложат на такава проверка неписаната история на своя живот!⁵⁶

Псалм 87: Псалмът на царското преброяване

Кметът на Ерусалим, Теди Колек, и неговият съавтор изразяват своето естествено учудване от удивителното величие на своя четирихилядгодишен град:

Археолозите и историците дълго са се чудили защо Ерусалим е основан на това място и как е станал толкова велик. Той не се радва на никоя от физикогеограф-

ските дадености, които благоприятстват развитието и благополучието на други важни градове в света. Той не е на брега на голяма река. Не се издига над голямо пристанище. Не е разположен на важни търговски пътища и кръстопътища. Не е близо до изобилни водоизточници, които често са главната причина за основаването на селище, макар да има един естествен извор, който предлага скромни запаси от вода за града. Градът не разполага с минерални богатства. Намира се встрани от главните търговски маршрути. Не представява стратегически ключ за завладяването на обширни територии, който би бил високо ценен от древните воюващи империи. Той наистина не е благословен с никакви особени икономически или топографски достойнства, които биха могли да обяснят защо е станал нещо повече от малко анонимно планинско село със съдба, различна от тази на много селища, основани по същото време, които много отдавна вече са изчезнали.⁵⁷

87:1–3 Причината за неговото величие, разбира се, е че той е избран от Бога. Той го е основал в **светите планини и обича портите** му повече от всички други градове и градчета в земята на Израил. А най-голямата му слава е все още в бъдещето – тогава той ще стане столицата на Месианското царство, царският град на дългоочаквания Цар. Псалмът гледа напред във времето към деня, когато за **Божия град ще се говорят славни неща**.

В известен смисъл той ще бъде духовното родно място на много народи:

В последните дни хълмът на дома ГОСПОДЕН ще се утвърди на върха на планините и ще се възвиси над хълмовете, и всичките народи ще се стичат на него. И много народи ще отидат и ще кажат: Елате, да се изкачим на хълма ГОСПОДЕН, в дома на Якововия Бог! Той ще ни научи на

пътищата Си и ще ходим в пътеките Му. (Ис. 2:2, 3)

87:4 Като че ли именно това се има предвид и в ст. 4. Хълмът Сион е изобразен като майка, която казва, че сред народите, които може да нарече свои деца, са **Рахав** (т. е. Египет) на юг и **Вавилон** на север. И за **Филистия, Тир** и **Етиопия** ще се говори, че са **родени** в Ерусалим. Те ще бъдат сред народите, които ще признаят Сион за духовна, политическа и икономическа столица на света и ще се изкачват там да се покланят и да принасят даровете си на Великия Цар (Ис. 60:5–7). Народите, които откажат да се изкачат за Празника на колибите, ще страдат от суша и язви (Зах. 14:16–19).

87:5 Така Сион ще бъде считан за място, където народите преживяват духовно новородение, защото **сам Всевишният ще го утвърди** като място на върховната власт.

87:6 И когато ГОСПОД преброява **народите**, Той внимателно ще си отбележи, че определени народи са осъзнали своето истинско призвание да станат граждани на Сион. Те посещават столицата

не за да се възхищават на архитектурата ѝ, нито да разглеждат укрепленията ѝ, нито пък да завиждат на племената, събрали се на поклонение, а за да се възползват от привилегиите на нейното жителство, да се радват на нейната защита, да се подчиняват на законите ѝ, да живеят и обичат в нейното щастливо общество и да общуват с нейния славен Основател и Закрилник.⁵⁸

Гебелайн пише:

Йахве записва как народите един след друг влизат в Царството чрез извисеността и благословието на Сион. Така Сион става славният метрополис на целия свят.⁵⁹

87:7 Тогава ще настане време на празници и веселие. **Певци и музиканти** ще се включват в хора и ще запят: „**Всичките ми извори са в теб!**“ Доскоро място на сълзи и страдания, Ерусалим ще бъде извор на благословения, от него ще блика бодрост и той ще стане духовен дом на народите по цялата земя.

Но преди да оставим псалма, можем да открием в него едно лично духовно приложение. То е следното. Ще дойде времето, когато Господ ще преброява хората – преброяването на небесните жители. Големият и единствен фактор за пригодност ще бъде новото раждане. Само онези, които са били новородени, ще видят Божието царство и ще влязат в него (Йоан 3:3–5). И така, когато Господ записва хората, Той ще каже: „Този човек е новороден еди-къде си.“

Ще може ли Той да каже това и за теб? Има начин да отговориш на изискванията за небесното гражданство. Този начин е посочен в Йоан 1:12:

А на онези, които Го приеха, даде право да станат Божии деца – на тези, които вярват в Неговото Име.

Псалм 88: Най-тъжният псалм

Когато стигнем до Псалм 88, ние достигаем до дъното на човешката мъка и страдание. Сякаш псалмистът тук е изредил всички изрази на мрак и горчивина, за да опише своето безнадеждно състояние. Той определено е в последния стадий – като записан във фаталния списък на изолационното отделение в болница за нелечимо болни. Единственото, което предстои, е моргата, и е само въпрос на време кога лицето му ще бъде покрито с чаршафа и тялото му – извозено.

88:1, 2 Единственият светъл момент в този псалм е Името на **Бога**, с което той започва: „**ГОСПОДИ, Боже на спасението ми.**“ Гебелайн го нарича единственият слънчев лъч, който се бори да

си проправи път през мрака, звездата, която произва гъстата среднощна тъма.

Но авторът незабавно се впуска в скръбно описание на своето отчаяно положение. **Ден и нощ вика** към Господа, но облекчение не идва. Кога Бог ще го изведе от задънената улица, като чуе молитвата му и направи нещо?

88:3–7 Животът му е кипяща маса от **бедствия** и той непреодолимо се движи към смъртта и **Шеол**. Вече го смятат за мъртъв – **считат** го за паднала в боя жертва. Цялата му сила го е оставила. Сега той е **паднал между мъртвите**, като изпаднал в безсъзнание войник сред осяаното с трупове бойно поле или като загинал в бой, погребан с другите в общ **гроб**. Струва му се, че е забравен от Бога и следователно **отсечен** от всяка надежда за божествена помощ. Както пленник, хвърлен в затвора, така Бог го е изоставил в **най-дълбокия ров**, в стаята на ужасите, **тъмна** и зловеща. Може да има само едно обяснение, мисли си той: Бог му е разгневен и той потъва в огромните вълни на божественото осъждение.

88:8, 9 **Познатите** му са се отдръпнали от него, сякаш е прокажен. Държат се с него като с грозно привидение, като с „нещо прокълнато“ (Нокс). **Затворен** е в клетка, от която няма излизане. Очите му, някога блестящи и изразителни, сега са изгубили целия си блясък. И молитвата сякаш е напразна. **Всеки ден** той вика към **ГОСПОДА** с издигнати в настояща молба **ръце**, но нищо не се случва.

88:10 След това със серия въпроси псалмистът предизвиква Бога да му каже какво добро би могло да произтече за Него от смъртта му. Тези въпроси разкриват несъвършеното знание, което старозаветните светии са имали по отношение на смъртта и отвъдното, и ни изпълват с безкрайна благодарност за уверението, че да умрем означава да бъдем с Христос, което е много по-добре (Фил. 1:23). Ето ги и въпросите:

Върши ли Бог чудеса за онези, които са умрели? Отговорът, който се подразбира, е „Не“. За еврейна, живеещ под закона, смъртта е смущаваща област на забрава, където никога не може да се случи нищо градивно.

Стават ли „сенките“ да Го хвалят? Преминалите в отвъдното се считат за призрочни сенки, които няма как да хвалят Господа.

88:11, 12 В гроба ли ще се прогласява неизменната Божия любов, или **верността Му** – в **Авадон**, мястото на гибелта?

Тъй като се е смятало, че в сивите, мрачни, прашни подземия на Шеол не са възможни никакви действия или реч, със сигурност от най-голям собствен интерес за Бога е било да запази живи колкото е възможно по-дълго онези, чиито искрени възхвали винаги са Го радвали.⁶⁰

88:13–18 Сякаш с подновена сила псалмистът отново се моли на **ГОСПОДА**. Всяка **сутрин**, докато той е жив, се чува неговата страстна **молитва**. Той изразява крайно объркване от това, че Бог напълно го е изоставил и въздържа всеки поглед на жалост или благоклонност към него. **От младостта** Му животът му е непрекъсната история на страдание и смърт. Сега, във водовъртежа на божествените **ужаси**, той е **смутен** и безпомощен. **Пламтящият гняв** на Бога го е залил като огромна океанска вълна и ужасите Му са го оставили безмълвен. Яростният потоп неумолимо го обгражда; вълните се затварят около него в обща атака. Бог сякаш е накарал **приятел и другар** да го оставят. Единственият му другар е **мракът**.

Така завършва най-тъжният псалм. Ако се питаме защо той е в Библията, бихме могли да чуем свидетелството на Джон Нелсън Дарби. Той казва, че в един момент това е било единственото Писание, което е можело да му бъде от

помощ, защото е видял, че и някой друг преди него е бил потънал така дълбоко. Кларк цитира мисълта на един неизвестен автор:

„В Библията има само един такъв псалм, за да се разбере колко рядко е такова преживяване, но него го има, за да даде увереност и на най-отчаяния и угнетения, че Бог няма да го остави.“⁶¹

Псалм 89: Божият завет с Давид

89:1, 2 В началото **Етан** изразява своето лично възхищение от неизменната любов и **вярност** на Йахве, изразена в Неговия завет с Давид. Той е решен да **възпява милостите на ГОСПОДА до века**, защото те траят **до века**.

89:3, 4 Вратата почитателно напомня на Бога за **завета**, който е направил с **Давид**. Понеже Давид е Неговият избран **слуга**, Бог се е **заклел**, че на **престола** му никога няма да липсват негови потомци, и че царството му ще продължи във **всички поколения**. Това е изумително – непрекъсната династия, и то на вечен **престол!**

89:5 После вярата припомня за **чудесата** на **ГОСПОДА**, който е направил този завет. Етан сякаш напомня на Бога, че на карта е заложена честта на Неговото **Име**.

89:6–8 Той е по-велик от всички ангелски множества в **небето**. Неизброимите небесни същества са призовани да славят **чудесата** Му и **истината** Му. Никой ангел не **може да се сравни с Него**; Той е извисен далеч над всички небесни същества. Най-великите от тях са в почитателно благоговение пред Него; те признават, че Той е по-велик във всяко отношение. Никой не е така могъщ като **ГОСПОД Бог на Войнствата**, блестящ в одеждите на **истината**.

89:9, 10 Но това не е всичко. Божието величие е несравнимо в творението,

в Неговия промисъл, в моралните му съвършенства (ст. 9–15). Един от драматичните примери за Неговото величие в творението е начинът, по който Той **владее гордостта на морето** и кара **вълните му** да престанат. Той е сторил това в Галилейското езеро преди много години и продължава постоянно да го прави в разтърсвания от бури живот на Своя народ. А какъв по-добър пример за Неговия велик промисъл би могъл да се даде от победата над Египет (**Рахав**) във времето на Изхода? Той поразява този горд народ, както лъв разкъсва своята жертва. Той **разпръсва враговете Си** както вятър – сухи листа.

89:11, 13 **Небесата и земята** са Негови, тъй като Той ги е направил; **светът и всичко** в него Му принадлежат, защото Той ги е **основал**. **Северът и югът** дължат произхода си на Него. Планината **Тавор** и планината **Ермон** издигат главите си, сякаш радостно Го приветстват като свой Създател. **Ръката Му** е невероятно **мощна** и неизразимо **силна**. **Десницата Му** е **възвисена** над всичко, върховна в силата си.

89:14 Неговите морални съвършенства се изразяват в това, че **престолът Му** е основан на принципите на **правдата и съда**. **Милост и истина** се възцаряват навсякъде, където стъпва Той.

89:15–18 След като е разказал за величието на Бога, който пази Своя завет, Етан описва блаженството на Неговия народ: „**Блажен народът, който познава радостното възклицание!**“ За благочестивия евреин **радостното възклицание** са празничните викове на народа, който се изкачва към Ерусалим за светите празници от религиозния календар. За нас това винаги ще бъде **радостното възклицание** на евангелието. За тези щастливи хора са изтъкнати няколко неща. **Те ходят в светлината** на Неговото лице; т. е. **те ходят в Неговото благоволение** и са ръководени от Неговото

присъствие. В Него намират извора на цялата си радост и не спират да ликуват в Неговата **правда**. Не се хвалят със своята сила, а само с Неговата. Само благодарение на Неговото **благоволение** техният **рог се възвишава**, или с други думи, стават силни. **Понеже на ГОСПОДА е нашият щит и на Светият Израилев – нашият цар.**

89:19 С това Етан стига до завета, който Йахве е направил с **Давид** (ст. 19–37). Много години преди това Бог е **говорил на светиите Си във видение**. **Светиите** може би са Самуил (1 Царе 16:1–12), Натан (2 Царе 7:1–17) или може би Слугата на Йахве, Господ Исус Христос. Той е направил безусловен завет на благодат, като е положил корона върху главата на **един силен** и е издигнал **един избран между народа**. В много от тези описания на Давид ние почти инстинктивно усещаме, че гледаме отвъд Давид към идеция Месия-Цар.

89:20–24 Йахве е избрал **Давид** от сред братята му и чрез Самуил **го** е **помазал със свящото масло**, запазено за помазване на царе. Заветът гарантира, че **Божията ръка** винаги ще бъде над Давид и над наследниците на неговия престол, за да ги опазва и закриля, и **мишцата Му** ще им осигурява цялата сила, която им е нужна. **Враговете на царя** няма да могат да го надхитрят, нито пък безбожните **ще** могат да **го потискат**. Господ се зарича да **смаже противниците му** и да **поразии онези, които го мразят**. **Верността и милостта** на Господа никога няма да го оставят и домът на Давид ще черпи сила от Него.

89:25 Според обещанието, дадено на Аврам (Бит. 15:18), впоследствие границите на царството ще се простират от Средиземно море до река Ефрат. В Битие 15 се казва от Египетската река до река Ефрат, но тъй като Египетската река се влива в Средиземно море, става дума за същите граници.

89:26, 27 Давид ще признае Йахве за свой **Отец**, свой **Бог** и своя **канара** на прибежище. Бог на Свой ред ще го направи Свой **първороден, най-горен от земните царе**. Изразът „първороден“ понякога означава първи по време, както когато Мария ражда своя първороден Син (Лука 2:7). Но в случая на Давид не би могъл да означава това, защото той е *последният* син на Есей. Тук той означава първи по ранг или почит, както е обяснено в останалата част на стиха: „най-горен от земните царе“. Именно това има предвид и Павел, когато нарича Господ Исус „Първородният на цялото творение“ (Кол. 1:15). Това не означава, че Исус е първото сътворено същество, както учат някои култове, а че Той има *превъзходство* над цялото творение.

89:28, 29 Нищо никога няма да промени Божията любов към Давид и нищо няма да разруши **завета**, който Той е направил. **Престолът** на Давид ще се издига вечно и царският род ще продължи **навек**.

89:30–32 Заветът няма да освободи **синовете** на Давид от наказание, когато съгрешат. Всяко нарушение на **закона** ще бъде справедливо наказано. В историята се е случило точно това. Наследниците на Давид са били неверни към Йахве и Той ги е наказал с **тоягата** и бича на Вавилонския плен.

89:33 Но заветът стои и до днес и маркар за известно време царството да е в упадък и да няма цар, който да царува в Ерусалим, пак Господ по свръхестествен начин запазва царското семе и наново ще установи царството на Своего Си време.

89:34–37 С възможно най-силни изрази Бог повтаря ненарушимостта на **завета** и Своята решимост да спази обещанието Си към **Давид**. Родът на Давид **ще пребъде вечно и престолът му – като слънцето и луната ... в небето**.

89:38, 39 Тогава обаче е изглеждало, че Бог е забравил завета с Давид. Юда

е нападнат от вавилонците и отведен в плен. Оттогава никой повече не е седял на престола на Давид. Но Бог не е забравил. Преди близо две хиляди години в царския град на Давид се ражда Господ Исус. Той е осиновен син на Йосиф, а тъй като Йосиф е пряк наследник на царете на Юда, Исус наследява *законното право* върху престола на Давид чрез него (Мат. 1). Исус е *истински син* на Мария, а тъй като Мария е потомка на Давид чрез Натан, нашият Господ е от семето на Давид (Лука 3:23–38). Така заветът се изпълнява в Господ Исус Христос. Чрез Него престолът на Давид е увековечен и тъй като Той живее вечно по силата на един неунищожим живот, на този престол винаги ще седи Потомък на Давид. Някой ден, може би много скоро, Той ще се завърне на земята, за да заеме законното Си място на престола на Давид и да царува като най-великия Давидов Син.

Етан, разбира се, не би могъл да знае това. На него му е изглеждало, че заветът е изоставен. Чуйте го как скърби, че Бог е отсякъл и отхвърлил царския род, че **се е разгневил** срещу царя, когото е **помазал**. За Етан не би могло да има друго обяснение освен че Бог е отстъпил от обещанието Си към Давид и е захвърлил **короната** му в пръстта. Дълбоко в сърцето си Етан знае, че Бог не би могъл да не удържи на обещанието Си, но от това, което се вижда, излиза, че се е случило именно това.

89:40–45 В стените на Ерусалим зят дупки и **крепостите му** са сринати. Минаващите покрай града пътници грабят каквото си поискат от неохраняваните къщи, а враждебните езически **съседи** на Юда се присмиват на положението му. **Враговете** на Израил издигат **десницата** си и злорадстват за победата си. Оръжията на Божия народ са се оказали безполезни **в битката**; воините не са могли да устоят срещу врага. Царят е детронирани,

а престолът му – осквернен. Унижен и **покрит със срам**, той се е състарил преждевременно.

89:46–48 ГОСПОД, който е направил завета, сякаш се крие от Своя народ. **Яростта** Му против него **гори като огън**. Жалното „**Докога?**“ полита към небето. Етан моли Бога да си спомни **колко кратък** е направил така или иначе човешкия живот, колко крехък е човекът и колко незначителен. В живота си **човек** може да бъде напълно сигурен само за едно нещо, и то е смъртта; **властта на Шеол** в крайна сметка ще го съкруши. Ние имаме по-добра надежда от Етан – знаем, че не всички ще умрем, но че всички ще се изменим, когато Господ Исус се завърне, за да отведе Своята църква у дома на небето (1 Кор. 15:51; 1 Сол. 4:13–18). Но всичко това е било тайна за старозаветните светии.

89:49–51 Молбата на Етан е много дръзка и настойчива. Той пита какво се е случило с **милостта**, която Бог е обещал на **Давид** с най-сериозни обещания. Той е крайно чувствителен към подигравките и присмеха на враговете на Израил, към обидите, които те нанасят на самия Етан, и към начина, по който унижават царя-изгнаник.

89:52 Но в заключителния стих вярата триумфира. Макар да не може да види отговора на своята дилема, авторът все още може да благославя Йахве. Той сякаш казва: „Господи, не мога да разбера, но все още мога да вярвам.“ Затова той завършва молитвата си с възторжените думи: „**Благословен да е ГОСПОД до века! Амин и амин!**“

IV. Книга 4 (Псалми 90–106)

Псалм 90: Звънът на погребалните камбани

Позволете ми да използвам малко благочестиво въображение, докато обяснявам този псалм. Действието се развива в Си-

найската пустиня. Изминали са години, откакто разузнавачите са се върнали със своите пагубни новини за ханаанската земя. Сега народът продължава да обикаля из пустинята, без да напредва. Това е едно безсмислено упражнение.

Всяка сутрин при Мойсей идва вестоносец с последните новини за дадените жертви. Мъртъвци, мъртъвци, мъртъвци и пак мъртъвци. Некролозите са най-честите новини, а пустинята все повече заприличва на растящо гробище. Всеки път, когато народът вдигне стана си, след него остава още едно поле с гробове.

Този ден на **Божия човек Мойсей** вече му идва твърде много. Съкрушен от неспирния звън на погребалните камбани, той се оттегля в шатрата си, хвърля се на земята и излива молитвата си пред Бога.

90:1, 2 Обграден от такава мимолетност и тление той намира утеха във вечното съществуване на **Господа**. Докато всичко друго избледнява и преминава, Бог е неизменен, дом и убежище за Своя народ. От вечността и за вечността Той е **Бог**, „безкраен, вечен и неизменен в Своято съществуване, мъдрост, сила, святост, справедливост, доброта и истина“.

90:3, 4 Краткотрайността на човешкия живот е в ярък контраст с Божията вечност и неизменност. Сякаш Бог постоянно произнася заповедта: „**Върнете се в праха!**“, и безкрайна върволица от хора неотстъпно върви към гроба. За Онзи, който е вечен, първоначалната продължителност на живота на падналия човек от **хиляда години** не е нищо повече от отминал спомен или час от **нощта**.

90:5, 6 Дори на Мойсей човешкият живот му изглежда мимолетен **като сън**. Заспиваш, сънуваш, събуждаш се и вече не си даваш сметка как е минало времето. Или ако използваме друго сравнение, животът е **като трева** – свежа и зелена на **сутринта** и повяхнала и изсъхнала **вечерта**. Както е казал Спърджън, тя е

„засята, пораснала, изсъхнала, окосена, изчезнала“.

90:7–10 Смъртта е всеобщ резултат от влизането на греха в света, но Мойсей си дава сметка, че онова, което се случва в пустинята, е специално Божие наказание. Всички мъже, които са били на възраст двадесет и повече години, когато са напуснали Египет, ще умрат, преди да стигнат Ханаан. Звънът на погребалната камбана е знак, че Бог е разгневен на Своите хора, защото те са застанали на страната на невярващите разузнавачи, вместо да завладеят Ханаан, както са ги насърчавали Иисус и Халев. **Безчестията** и **тайните** им **грехове** са постоянно **пред** Него, като постоянно Го дразнят и мъчат. Заради това израилтяните живеят под мрачния облак на Неговия гняв и са заливани от кипящите вълни на **яростта** Му. Наистина някои изживяват определените си **седемдесет години**, а някои живеят дори до **осемдесет**. Но дори и тогава животът им е едно огромно изтощение. Една болка е следвана от друга. И най-малките задачи се превръщат в тежко усилие. Скоро сърцето спира да бие и още един човек вече го няма.

90:11, 12 Божият човек благоговее пред **силата** на разгневения Бог. Кой, пита се той, може да Го почита по достоен начин, когато си даде сметка за огромната Му **ярост**? Едно обаче е сигурно – тя трябва да ни подтикне да ценим всеки един ден от живота си и да го прекарваме в послушание към Него по начин, който ще има стойност за вечността.

90:13, 14 Мойсей се моли **ГОСПОД** да **се върне** при Своите хора с милост. Завинаги ли ще гори гневът Му? Няма ли да **се смили** над тях и да ги **насити рано с милостта Си**, за да могат да изживяват останалите си **дни** в известно спокойствие и щастие?

90:15, 16 Сега Мойсей се моли Господ да даде на израилтяните толкова години на радост, колкото са били годините на

утеснението и скърбите, които са **видели**. Те вече са видели Неговата сила, изразена в присъдите Му; сега той се моли Господ да покаже и другата страна на лицето Си – делата на благодат.

90:17 Накрая застъпникът моли Господа да погледне благосклонно към Своя избран земен народ и да увенчае с плод всички негови усилия: **„Да, утвърждавай делото на нашите ръце!“**

Традиционно Псалм 90 е любимо четиво при християнските погребения. И не без основание, тъй като той ни напомня за краткотрайността на живота и за необходимостта да изкупваме времето и да използваме възможностите. Но от този псалм не лъхат утехата и насърчението на новозаветната епоха. Христос е „извадил на светлина живота и нетленното чрез благовестието“. Ние знаем, че да умрем е придобивка; това означава да напуснем тялото и да бъдем у дома с Господа. Затова мрачното настоение на този псалм трябва да бъде заместено от радостта и победата на надеждата на вярващия в Христос, защото сега смъртта е изгубила жилото си и победата на гроба е била отнета. Вярващият може да пее:

Смъртта е победена!

Извикайте от радост, вие, верни!

Къде е твоята победа,

о, гробе самохвални?

Иисус е жив! И няма вече портите ти
един ден от живота си и да го прекарваме

Иисус е жив! Той има власт и сила
всеки да спаси.

Фани Кросби

Псалм 91: Моят псалм

През 1922 г. в Западните Хебриди едно петгодишно момче умираше от дифтерит. По гърлото му се беше образувала слизеста мембрана и дишането му ставаше неимоверно трудно. Майка му, която беше християнка, се обърна с гръб, за

да не гледа как детето ѝ издъхва. В този момент на вратата се почука. Беше нейният девер от съседното село. Той ѝ каза: „Идвам да ти кажа, че не бива да се тревожиш за детето. То ще се справи и един ден Бог ще спаси и душата му.“ Объркана и скептична, тя го попита: „Защо казваш това?“ Тогава той ѝ обясни, че докато си седял край огъня и четял Псалм 91 Господ ясно му проговорил с последните три стиха:

Понеже той положи в Мен любовта си,
затуй ще го избавя и освободя.

Ще го вдигна и поставя нависоко,
защото Името Ми той позна.

Той ще Ме призове и Аз ще отговоря;
ще бъда с него навсега –

в беда да го избавя и прославя,
с дълги дни да го благословя.

И ще му дам с очите си да види
спасението Ми във небеса.

из Шотландския псалтир в стихове

Това момче бях аз. Тази нощ Бог ме спаси от смъртта; тринадесет години по-късно Той спаси душата ми. Той ме насили и с дълъг живот. Затова аз наричам Псалм 91 *моя Псалм*. Обикновено с лека ирония добавям, че съм готов все пак да го споделя благородно и с други, но това определено е *моят* Псалм!

Повечето богослови изобщо не са съгласни с мен. Те казват, че това е Месиански псалм. И разбира се, са прави. Неговото първично *тълкуване* се отнася за нашия чудесен Господ Иисус Христос. И ние ще го разгледаме от тази гледна точка, но през цялото време ще си спомняме, че освен това можем да *приемем* неговите безценни обещания и за себе си:

Приемам всичките реки
на Твоето благодеяние.

Ти мойто име напиши
над всяко обещание.

91:1, 2 Иисус е Онзи, който по превъзходен начин **обитава под закрилата на Всевишния** и пребивава под **сянката на Всемогъщия**. Никога не е имало друг живот като Неговия. Той е живял в абсолютното, ненарушено общуване с Бога, Своя Отец. Никога не е постъпвал своеволно, а е вършил само нещата, които Отец е заповядал. Освен съвършен Бог, Той е и съвършен Човек, който е живял Своя живот на земята в абсолютно пълна зависимост от Бога. Той без колебание може да издигне очи и да каже: „**Ти си моето прибежище и моята крепост, моят Бог, на когото се уповавам!**“

91:3 В ст. 3–13 сякаш чуваме гласа на Светия Дух, който уверява Господ Иисус в огромната сигурност, която притежава заради Своето съвършено упование в Бога. Какви са гаранциите на тази сигурност? Те са девет:

Избавление от скрити опасности.

Примката на ловеца говори за коварен заговор на врага да хване в капан доверчивия.

Имунитет към смъртоносни болести. Що се отнася до нашия Господ, няма причина да вярваме, че Той изобщо някога е боледувал от нещо.

91:4 *Покрив и прибежище* във Всемогъщия. Божията нежна, лична грижа е оприличена на отношението на птица към нейните пиленца.

Защита в Божията вярност. Неговите обещания са сигурни. Той ще извърши онова, което е казал. Това са **щитът** и **защитата** на вярващите.

91:5 *Свобода от страх.* Описани са четири вида опасности, които предизвикват страхове:

Вражеските нападения, извършени под прикритието на **нощта**, са особено ужасяващи, понеже е трудно да се определи откъде идва опасността.

Стрелата, която лети денем, може да се разбира като истинско оръжие или

като символ на „злите заговори и клеветите на безбожните“.

91:6 Изразът „мор, който ходи в тъмнина“, също може да се разглежда и буквално, и образно. Физическите болести обикновено виреят, скрити от слънчевите лъчи, както и моралното зло вирее в мрака.

Заразата, която опустошава по пладне, не е уточнена и може би е по-добре да я оставим така, за да може обещанието да има по-широко приложение.

91:7, 8 *Безопасност дори и сред кръвопролитие*. Дори сред поголовно клане Възлюбеният на Господа е в пълна безопасност. Той ще гледа наказанието на безбожните само като зрител, предпазен от всяка опасност да пострада.

91:9, 10 *Застраховка срещу бедствия*. **Понеже** Спасителят е **направил Всевишния Свое прибежище и Свое жилище**, няма да Го сполети никаква катастрофа и никакво бедствие няма да се приближи до Него.

91:11, 12 *Пазен от ангелска свита*. Това е пасаждът, който Сатана цитира на Господ Иисус, когато Го изкушава да се хвърли от покрива на храма (Лука 4:10, 11). Иисус не отрича, че стиховете се отнасят за Него, но отхвърля възможността те да се използват като претекст за изпитване на Бога. Бог не Му е казал да скача от храма. Ако Спасителят беше скочил, Той щеше да действа извън божествената воля и тогава обещанието за защита не би било валидно.

91:13 *Победа над лъва и кобрата*. Интересно е, че Сатана спира да цитира, преди да стигне до този стих. Ако го беше цитирал, щеше да опише *собствената си гибел!* В Писанието дяволът е представен като ревящ лъв (1 Петр. 5:8) и като древната змия (Откр. 12:9). В ролята си на лъв той е шумният, ужасяващ преследвач, който използва физическо насилие. В ролята си на змия той си слу-

жи с лукави тактически хитрости, за да маме и убива.

И така, Светият Дух дава девет гаранции за охраната на Човешкия Син по време на Неговия живот на свършено упование и послушание на земята. Тук Бог Отец потвърждава тези гаранции като шест пъти внушително заявява: „Аз ще...“ Тук може би става дума за целия земен живот на Човека Христос Иисус:

91:14 *Неговият безупречен живот на земята*. „**Понеже той положи в Мен любовта си, затова ще го избавя. Ще го поставя нависоко, защото позна Името Ми.**“

91:15 *Неговото страдание за греховете*. „**Той ще Ме призове и Аз ще му отговоря. Ще бъда с него, когато е в бедствие.**“

Неговото възкресение и прославяне. „**Ще го избавя и ще го прославя.**“

91:16 *Неговото настоящо положение на извисеност до Божията десница и идещото Му царство*. „**Ще го наситя с дългоденствие и ще му покажа Моето спасение.**“

Толкува по въпроса за онова, което псалмът казва. Но почакайте! Може би си мислите за онова, което той не казва, или за важните въпроси, на които не отговаря. Как например можем да съгласуваме всички тези обещания за закрила на Месията с факта, че в крайна сметка хората са успели да Го убият? А ако приложим псалма към вярващите днес, как да обясним факта, че някои от тях умират от болести, падат в боеве или загиват в самолетни катастрофи?

Поне част от отговора се крие в следното: Онзи, който се уповава на Йахве, е безсмъртен, докато не завърши делото си. Иисус казва точно това на Своите ученици. Когато Той предлага да се върнат в Юдея, учениците казват:

„Равви, сега юдеите искаха да Те убият с камъни, и пак ли там отиваш?“

Иисус им отговори: „Нали денят има дванадесет часа? Ако ходи някой денем, не се препъва, защото вижда светлината на този свят. Но ако някой ходи нощем, се препъва, защото светлината не е в него.“ (Йоан 11:7–10)

Господ е знаел, че юдеите няма да Го докоснат, преди да извърши делото Си. И това важи и за всеки вярващ; той е пазен чрез Божията сила чрез вяра.

Освен това Господ може да говори на вярващия по специален, личен начин чрез някой от стиховете на този Псалм – тогава човек може да приеме обещанието и да разчита на него. Моят личен опит, описан в началото, илюстрира това.

И последно, вярно е, че в един общ смисъл онези, които се уповават на Господа, получават уверение за Неговата защита. Понякога сме склонни да преувеличаваме изключенията. Общото правило продължава да бъде в сила – в Господа имаме безопасност.

Псалм 92: Урок по духовна ботаника

92:1–5 Никой не може да отрече факта, че е много **добре да възхваляваме ГОСПОДА**. **Добре е**, тъй като Господ заслужава огромна благодарност, но също е **добре** и за онези, който Го прославя, както и за онези, които слушат хвалението. **Да възпява Името на Всевишния**, е най-уместната дейност, с която човек може да се занимава. А никога не липсва повод за такава прослава. Неговата **милост** е безкрайна тема за **сутринта**, а **верността** Му е достатъчна да заеме всичките ни нощни часове. Красотата на тази песен се подчертава от музиката на **десетострунен инструмент и арфа**, от **звучната мелодия на лира**. И най-прекрасната музика не е достатъчна, за да прослави Господа за Неговите чудесни **дела** при сътворението, за Неговия **промисъл** и Неговото изкупление. Само мисълта за всичко, което е извършил, кара

сърцето да запее от радост. Изумителните, проникновени Божии промисли, Неговите **дълбоки** намерения и мъдри **планове** наливат масло в пламъка на възхвалата.

92:6–9 Но не очаквайте естественият **човек** да **разбере** дълбоките Божии неща. Той не може да разбере нищо подобно, „понеже то се преценява духовно“ (1 Кор. 2:14). По отношение на божествените реалности той е прост и глупав, дори да е интелектуален гигант според критериите на света. Той не може да си даде сметка за факта, че установените морални закони на вселената постановяват унищожение за **безбожните**. Дори за известно време да изглежда, че те процъфтяват, успехът им е кратковременен **като трева**. Колкото е сигурно, че **ГОСПОД** царува **във вечността**, толкова е сигурно и че **враговете** Му **ще се пръснат и ще погинат**.

92:10, 11 Обратната страна на медала е, че Бог възвишава **рога** на праведния **като на дивото говедео** – Той дава сила и слава на Своя народ. Помазва онези, които са Му верни, с **прясно масло**, което символизира благодатното служение на Светия Дух. Когато настъпи развръзката на историята, Божии светии ще станат свидетели на смъртта на **враговете** си и ще чуят дългите им отчаяни вопли, с които те оплакват вечната си участ.

92:12–15 Благоденствието на **праведния** може да се сравни с **палма** и с **кедър в Ливан**. **Палмата** символизира красотата и плодородието, докато **кедърът** е образ на силата и дълготрайността. Причината за изобилния растеж на вярващите се крие във факта, че те са **насадени в дома на ГОСПОДА** и **цъфтят в дворовете на нашия Бог**. С други думи, те живеят в ежедневно общуване с Господа, като черпят своята сила и храна от Него. Възрастта не намалява тяхната плодовитост. В тях продължава да пулсира изобилен духовен живот (те продължават да

бъдат сочни) и свидетелството им остава вечно зелено. Техният цъфтеж е доказателство, че **ГОСПОД е праведен** в изпълнението на Своите обещания. Той е сигурната **канара** и в **Него няма** нищо, поради което някой би могъл да се съмнява във верността Му.

Безбожните са оприличени на трева (ст. 7), а праведните – на вечнозелени дървета (ст. 14). Безбожните повяхват и изсъхват, а праведните преминават от сила в сила. Такъв е редът в духовната ботаника.

Псалм 93: Вечният Цар и вечният Му престол

93:1, 2 Всички песни, които ще се пеят, когато Исус бъде коронясан като **ГОСПОД**, са вече написани – и тази е една от тях. Тя предвкусва деня, в който Месията на Израил ще Се провъзгласи за Цар. Той ще бъде **облечен с величие**, в контраст със скромната благодат, която Го е характеризирала при първото Му идване. Той открито ще се облече **със силата**, необходима да царува над **света**. И тогава условията в света ще бъдат основани на твърда, стабилна основа и вече няма да бъдат подвластни на разни морални и политически сътресения.

Разбира се, **престолът** на Йахве винаги е съществувал, но не е бил така ясно изявен, както ще бъде в зората на Хилядолетното царство. Самият Цар също е вечен и тъй като властта Му няма начало, няма да има и край.

93:3, 4 Когато псалмистът говори за **реки** и **мощни вълни**, изглежда ясно, че той мисли за езическите народи, които са угнетявали Божия народ през вековете, и които отново ще се съюзят против Бога, когато Той дойде да царува. Но усилията им ще бъдат краткотрайни и безплодни. Въпреки че ще **издигнат гласа си** в ужасяващи заплахи и грандиозно самохвалство, те ще трябва да научат, че Йахве е **по-силен** от всички техни федерации, от

цялата въоръжена мощ, която биха могли да съберат.

93:5 И така всички ще видят, че Божието Слово е наистина вярно и че всички Негови обещания за поражението на враговете Му и за праведното Му царуване ще се изпълнят. Храмът в Ерусалим ще бъде очистен от всяко зло – чистотата, подобаваща на **дома на ГОСПОДА**.

Всичко ще бъде свято, когато Той царува; светостта ще характеризира всичко, както е предсказано в Исая 23:18; Захария 14:20, 21; Откровение 4:8.⁶²

Псалм 94: Бог на отмъщението

В своя прекрасен труд за *Божията честота*, А. У. Пинк пише:

Тъжно е да установим, че мнозина от изповядващите християнството приемат Божия гняв като нещо, за което трябва да търсят извинение или най-малкото биха желали да го нямаше изобщо. ... Други хранят заблудата, че Божият гняв е несъвместим с Неговата доброта и се опитват да го изключат от мислите си. ... Но Бог не се срамува да обяви, че отмъщението и яростта Му принадлежат. ... Гневът на Бога е също такова Божествено съвършенство, каквото са и Неговата вярност, силата или милостта Му. ... Самата същност на Бога прави пъкълта толкова реална необходимост, колкото и рая.⁶³

94:1–3 В Псалм 94 чуваме верния отзвук на Израил да моли **Бога на отмъщението** да разкрие Себе Си в Своята омраза към злото. Дошло е времето праведният **Съдия на цялата земя** да отмъсти за престъпленията на злите владетели против Неговия възлюбен народ. Скоро викът „**Докога?**“ ще стихне и злорадството на **безбожните** ще замлъкне.

94:4–7 Обвиненията срещу надменните гонители са изброени едно по едно. „Чуйте наглостта им! Вижте безочие то

им! Как се превъзнасят тези хора на зло-то!“ (ЖБ). Те тъпчат **народа** на Йахве под краката си; неуморни са в усърдието си да измъчват Неговото предадо **наследство**. Тормозят беззащитната **вдовица**, нищо неподозиращите чужденци, безпомощните **сираци**. И си мислят, че **Богът на Яков не забелязва** или не се интересува от това, което става.

94:8–11 Колко **глупави** са онези, които си мислят, че Бог не е наясно! Ако Той е могъл да постави **ухото** в човешкото тяло, **няма ли** да има и силата да **чуе** какво казват безбожните? Може ли самият Създател на **окото** да бъде сляп за онова, което става? След като Той има силата да наказва **народите**, както се вижда от историята, няма ли да може да накаже и мафията, която угнетява Неговите възлюбени? Как би могъл Той да има по-малко **знание** от онова, което е дал на човека? Истината е, че **ГОСПОД познава** всичко, Той знае какво мислят тези извратени хора, и вижда, че мислите им са едва доловим лъх.

94:12–15 Вярата дава на измъчения псалмист способността да види трудностите си като част от Божието възпитание. Прекрасно е да бъдеш обучаван от **ГОСПОДА** по този начин и наставляван в Неговия **закон**. Бог му дава **почивка от дните на злощастieto**, **докато се изкопае ров за безбожния**. Праведният може да бъде убеден, че Йахве никога няма да изостави **народа Си** или да забрави **наследството Си**, което толкова много обича. Справедливостта неизбежно ще заеме полагащото ѝ се място и честните хора ще я отдават и получават в замяна.

94:16–19 Имало е мигове, в които псалмистът се е чудел **кой** ще го защити от съкрушителната сила на **злодеите**. Но той никога не е бил оставен сам. **ГОСПОД** винаги му е **помагал**; иначе той скоро би се преселил в **мълчанието** на

гробницето. Винаги, когато му се е струвало, че ще падне под яростните атаки на хората, **милостта на ГОСПОДА** го е подкрепяла по удивителен начин. Винаги, когато в ума му са се надигали **грижи** и съмнения, Господ е успокоявал и приласкавал душата му с всякакви утешения.

94:20–23 Може ли да има някакво разбирателство между Йахве и тези безбожни владетели? Може ли да има съучастие между Христос и Антихрист? Може ли Господ да одобри хората, които създават закони, за да узаконят греха? Задаването на въпроса вече включва и отговора му. Опиянените от властта владетели убиват **праведния и осъждат невинния**. Но **ГОСПОД** е крепост за Своите Си и **канара**, където могат да се скрият. Той ще отплати на несправедните с пълна мярка. Той ще ги изтреби заради цялото им **беззаконие**. О, да, ще ги изличи от земята.

Sic semper tyrannis!

(Така нека бъде с тираните винаги!)

Псалм 95: Поклонение и предупреждение

Псалмът започва с темпераментен призив за поклонение и е много трудно да го прочетем, без да бъдем увлечени от ентузиазма на автора. (В Евр. 4:7 този Псалм сякаш е написан на Давид, но изразът „в Давид“ (НПБДЖНД) може просто да означава в книгата на Псалмите, тъй като много от псалмите са написани от него.)

95:1, 2 Без съмнение в тези стихове чуваме гласа на Светия Дух, който призовава Израил отново да се поклони на Йахве в края на мрачните дни на периода на Скръбта. Но и ние не бива да пропускаме Неговия призив да изоставим „всеки идол, който ни държи“.

Интересно е да разгледаме изразите, използвани, за да опишат истинското по-

клонение. Истинските поклонници пеят на **ГОСПОДА**. Те **радостно възкликват към Канарата на нашето спасение** – към разломената Вековна Канара, в която намираме своето вечно прибежище. Те идват **пред Него**, за да Му благодарят за всичко, което е направил за нас. Те пеят **псалми** за Него, така че всичко около тях затрептява от благодарност.

95:3–5 Колкото разнообразни са начините, по които можем да възхваляваме Бога, толкова безбройни са и причините за това. **ГОСПОД** трябва да бъде прославян, защото Той е **великият Бог** (евр. *Ел*, т. е. Всемогъщият). Той е **Цар велик над всички идоли и богове** на езичниците. **Дълбините на земята са в ръката Му**, в смисъл, че Той ги притежава. **Планинските върхове** са Негови, защото Той ги е създал. Той е направил могъщите океани и Неговите ръце са изваяли континентите и островите.

95:6, 7a Но ето че отеква нов призив за поклонение, който става дори още по-личен и интимен. Нека **да се поклоним и да коленичим пред ГОСПОДА, нашия Създател, защото Той е нашият Бог**. Той е нашият Бог, защото ни е създал, а след това и изкупил. Той е Добрият Пас-тир, който е дал живота Си за нас. **Сега ние сме народът на пасбището Му и овцете**, които Той води, направлява и закриля със Своята прободена от гвоздеите ръка.

95:7b–9 В средата на ст. 7 виждаме рязка смяна от поклонение към предупреждение. Това е изпълненият с копнеж изразителен стон на Светия Дух:

Днес, ако чуете гласа Му . . .

В останалите стихове чуваме гласа на Самия Йахве, който предупреждава Своя народ за опасността от зло сърце на неверие. Край Мерива, близо до Рафидим, израилтяните предизвикват Бога със своето недоволство заради липсата на вода. (Маса от Изх. 17:7 е същото мяс-

то.) На едно друго място, също носещо името Мерива, но близо до Кадис, Мойсей оскърбява Бога, като удря скалата, вместо да ѝ говори (Чис. 20:10–12). Тези две събития, едното в началото на пътуването през пустинята, а другото в края му, представляват важни моменти, които с имената си (**Мерива** – бунт, **Маса** – изпитване) изразяват неверността на народа през това време. Дори след като са видели изумителното Божие дело на тяхното освобождение от Египет, израилтяните Го **изпитват** и Го **опитват**.

95:10, 11 Това предизвикателно поведение продължава **четиридесет години**. Накрая вече Бог си казва: „Достатъчно. **Сърцата** на тези отвратителни хора са твърдо решени да се отклоняват. Те съзнателно отхвърлят пътя, който съм начертал за тях. Затова тържествено се заклевам, че **те няма да влязат в почивката**, която бях приготвил за тях в Ха-наан.“

Този горчив апел, отправен някога към Израил, е цитиран в Евр. 3:7–11 и е отправен към всеки, който би се изкушил да остави Христос, за да се върне отново към закона. В последните дни той ще бъде и предупреждение към Израил, че неверието ще му попречи да влезе в хилядолетната Божия почивка.

Неверието изключва хората от Божията почивка във всяка диспансация.

Псалм 96: Царят идва

В Псалм 96 се срещат най-малко седемнадесет различни призива за възхвала на Господа, дадени под формата на ясни заповеди. Забележете повторението на „пейте“ (ст. 1, 2), „отдайте“ (ст. 7, 8) и „нека“ (ст. 11, 12).

96:1, 2 **Новата песен** е химнът, който ще звучи, когато Господ Исус се завърне на земята, за да започне Своего славно царуване. Това ще бъде не само *нова песен*, но и *всеобща песен*; народите от

цялата земя ще слоят гласовете си в нея. Хората ще **благославят Името** на Господа и постоянно ще разгласяват свидетелствата за Неговата спасителна сила. „Всеки ден (ще) разказват на някого, че Той спасява“ (ЖБ).

96:3–6 Сега ние трябва да правим онова, което те ще правят в бъдещето, а именно да **прогласяваме Неговата слава между езичниците, между всичките народи – чудните Му дела. ГОСПОД е велик, безкрайно превъзвишен над всички богове. Фалшивите богове, направени от дърво или камък, са безсилни; истинският Бог е Йахве, който е направил небесата.** Неговите съвършенства са като неразделни Негови спътници, които Го придружават навсякъде. **Блясък и величие** вървят **пред Него, а сила и красота** Го чакат **на светилището Му**. „Чест и красота са в свитата Му, възхвала и великолепие – спътниците в светилището Му“ (Нокс).

96:7–9 Ако наистина оценяваме величието и добротата **на ГОСПОДА**, ще искаме и другите да величат Ймето Му. Ето защо псалмистът призовава **племената на народите** да славят **ГОСПОДА**, като Му казват колко величествен, достоен и могъщ е Той. Те трябва да **отдадат славата**, която се дължи **на Ймето Му**. Трябва да **донесат принос** в краката Му, да Му се **поклонят в свято великолепие** или в свети одежди (НАСПБ). Целият свят трябва да Му отдаде почит.

Споменаването на светите одежди ни напомня, че дори дрехите, които носим, когато се покланяме на Господа, трябва да бъдат подходящи за случая. Макар поклонението да е свързано предимно със сърцето, също така е вярно, че можем да изразим своята почит и чрез облеклото си. Небрежното облекло по време на поклоненията на събранието например издава неуважение, което рядко бихме срещнали при сватба или погребение.

96:10 Този стих посочва, че събитието, което тази нова песен възпява, е коронясването на Месията-Цар. **ГОСПОД** е започнал Своето царуване! Световната система е поставена на стабилна основа, така че да не може **да се поклати** от войни, икономически депресии, бедност, несправедливост, катастрофи или други кризи. Изразът **„няма да се поклати“** трябва да се разбира в смисъл, че няма да се поклати по време на Хилядолетното царство на Христос. Ние знаем, че в края на тази епоха земята и небесата ще бъдат унищожени чрез огън (2 Петр. 3:7–12). Същественото тук е, че Господ ще владее над **народите с правота** и ще ги закриля от дестабилизиращи влияния.

96:11–13 Цялото творение е призвано да се включи в празничната радост от идването на **ГОСПОДА** (Йахве⁶⁴) да владее над света. **Небесата ще ликуват. Земята ще се весели**. „Морето и всичко в него ще гърми от възхвала“ (Желино). Полетата няма да мълчат и „всяко дърво в гората с веселие ще поздравя своя Господ за идването Му“ (Нокс). **Защо Той идва да владее над света.** Той ще управлява със съвършена **правда** и в абсолютна честност.

„И сега, защо не говорите да върнем царя?“ (2 Царе 19:10)

Псалм 97: Светлина се сее за праведния!

97:1 В началото на този Псалм виждаме **ГОСПОД** Исус Христос да седи на Своя престол. Денят на възцаряването Му вече е дошъл. Целият свят ликува. Далечните **острови** и крайбрежните земи никога не са виждали такава радост.

97:2 Идването на Царя е описано със символи, които предизвикват най-дълбоко благоговение. Бог е обвит в **облаци и мрак** – това ни напомня, че нашият Господ често е тайнствено скрит от очите на

хората, а пътищата Му са загадъчни и величествени. Колко малко знаем за Него! Но **правдата и правосъдието са основата на престола Му**. Негова е свършената власт – благотворна монархия, където няма изкривяване на справедливостта или изопачаване на истината.

97:3–5 Изпепеляващ **огън** се стели **пред Него** и изгаря онези, които не познават Бога и не се покоряват на благоветието на нашия Господ Иисус (2 Сол. 1:8). **Светкавиците** на Неговите присъди озаряват света. Хората наблюдават с ужас. Това е времето, когато „всяка планина и хълм ще се сниши“ (Ис. 40:4), или с други думи, всичко, което се издига против познанието на Бога ще бъде смилено.

97:6а **Небесата провъзгласяват правдата Му**. Когато Той идва с небесните облаци (Откр. 1:7) заедно с изкупените с кръвта Му светии (1 Сол. 3:13), светът вижда Неговата правда във факта, че е възстановил Израил точно както е обещал. Също така, както обяснява Гебелайн:

Многото синове, които Той довежда зедно със Себе Си до слава, провъзгласяват високо правдата Му – великото праведно дело на Голготския кръст, чрез което те са били изкупени и спасени, и сега са прославени.⁶⁵

97:6б **И всичките племена виждат славата Му**.

Там Царят в Своята красота без покривало веч се вижда. Макар през сянка на смъртта, тоз дълъг път не бе напрасен. Стои на хълма, светлия Сион, Агнецът със Своята войска. И слава, слава обитава там – на Емануил във славната земя.

Ан Рос Кузен

97:7 Какво ще си помислят тогава идолопоклонниците? Те ще бъдат съвършено смаяни, когато осъзнаят, че са се поклавяли на празно нищо.

„**Паднете пред Него, всички богове**“ в Септуагинта е предадено като „да Му се поклонят всички Божии ангели“ и по този начин е цитирано и в Евреи 1:6. Еврейската дума, използвана тук (*елохим*), обикновено означава Бог, но често се използва и за ангели, съдии, владетели и дори за езическите богове или божества.

97:8, 9 Градът на Сион **чува** вестите за победите на Царя над бунтовниците и идолопоклонниците и **се развеселява**. Селцата на Юда се включват в ликуването. „Радостни новини за Сион, ликуване за градовете на Юда, когато стават известни Твоите присъди, Господи“ (Нокс). Най-накрая виждаме **ГОСПОД** такъв, какъвто винаги е бил – **Всевишният над цялата земя и превъзвишен над всички владетели** – истински или измислени.

97:10 **Мразете злото, вие, които любите ГОСПОДА!** Двете неща са морално свързани – *любовта* към Йахве и *омразата* към всичко, което е противно на Него. Онези, които издържат тази проверка, са специални обекти на Неговата грижа и закрила.

97:11 **Светлината се сее** като семе за **праведния** – идването на Христос означава изобилие от **светлина** за човека, който върши правда, и неизразима радост за всички, чиито сърца са честни и искрени.

97:12 И така целият праведен Божи народ чува щастливите призиви да се присъедини към веселието и да **възхвалява паметта на Неговата святост**. Това е малко изненадващ завършек на този Псалм. Бихме очаквали да прочетем: „Възхвалявайте паметта на Неговата любов или милост, или благодат, или слава.“ Но не, говори се за **Неговата**

святост. Някога **Неговата святост** ни е изключила от присъствието Му. Но сега, чрез изкуплението, извършено от Господ Иисус, Неговата святост вече не е против нас; тя е на наша страна и ние можем да ликуваме, когато си спомняме за нея.

Псалм 98: Новата симфония на творението

98:1, 2 Второто пришествие на Христос означава окончателно освобождение на Израил от потисничеството на езическите народи. Това славно избавление събужда **нова песен**, прославяща победата на Месията над враговете Му. „**Чудно**“ е определението за всичко, което Господ е **извършил** със Своята мощна **десница** и **святата Си мишца**.

Псалмът описва Царството, като че ли вече е дошло. Победата на Христос е добре известна. **Народите** са видели вярното изпълнение на Неговия завет с Израил.

Когато Иисус идва за първи път, Мария пее: „Помогна на слугата Си Израил, за да напомним за Своята милост, както бе говорил на бащите ни...“ (Лука 1:54, 55). А Захария пророкува, че Той ще „покаже милост към бащите ни и ... *ще* си спомни Своя свят завет“ (Лука 1:72).

98:3 Когато Той дойде за втори път, Израил ще пее:

Спомни Си милостта Си и верността Си към израилевия дом. Всичките земни краища видяха спасението на нашия Бог.

Милостта на Господа Го е подбудила да даде тези обещания на Израил, а сега **верността** Му Го е подтикнала да ги изпълни.

98:4–6 На пръв поглед изглежда, че в ст. 4–6 целият езически свят е призван да ликува заедно с Израил. Но „**земята**“ в ст. 4 вероятно означава земята на Израил, както е в превода на Ф. У. Грант.⁶⁶ Спасените израилтяни са призвани да ликуват с възторжена песен. Левитите

трябва да се включат със съпровод на **арфа**. А в ст. 6 свещениците допълват хармонията със своите **тръби** и **с глас на рог**.

98:7, 9 Природата и народите са призвани да се присъединят към симфонията. **Морето** и безбройните му обитатели са образно представени, че **бучат** от възторг. **Светът** и неговите жители са въвн от себе си от радост. **Реките ръкопляска**т, докато се спускат върху скалите. **Планините** издигат главите си сякаш в песен на екстаз. Цялото творение откликва с непринуден възторг, когато Царят идва да управлява (**да съди**) **земята** – да осигури на този беден, болен, ридещ свят правда и справедливост. Кой не би се радвал на това?

Псалм 99: Свят, свят, свят

99:1 *Светостта* на Царя е тройната нишка, която преминава през този Псалм (ст. 3, 5, 9). Псалмистът описва Месията, който вече е установил Своео царство на земята. **Той седи на престол „над херувимите“**, което вероятно означава, че престолът Му е поставен върху изваяни херувими. Херувимите са ангелски същества с човешко тяло и с крила. Те са определени да бранят Божията святост от човешкия грях. Видът на възцарения Монарх е толкова внушителен, че народите треперят пред него и земята се тресе от ужас.

99:2, 3 **ГОСПОД** е велик в Своята власт и величие, с които владее от престола Си в **Сион**. Той е **извисен** Владетел **над всичките народи** на земята. Те трябва да почитат **великото** Му и **страшно Име**, като провъзгласяват факта, че **Той** е **безупречно свят**.

99:4, 5 **Царят на силата обича правда** – рядко срещана комбинация сред земните владетели и първенци. „Мощта и правдата накрая встъпиха в брачен съюз“ (Ф. У. Грант). В Неговото царство корупцията е непозната. **Правдата ...**

правотата и правосъдието са правило, а не изключение. Как трябва да Го величае народът Му, да се покланя в **подножието на краката Му!** В други Писания подножието на краката на Бога обозначава ковчега на завета (1 Лет. 28:2), светилището (Пс. 132:7), Сион (Плач. 2:1), земята (Ис. 66:1) или дори Божиите врагове (Пс. 110:11). Тук може би става дума за светилището в Сион.

99:6, 7 Това е същият Цар, който вярно е водил Своя народ в миналото. **Мойсей и Аарон** са били **между свещениците Му и Самуил** е бил един от Неговите велики застъпници. (Строго погледнато нито Мойсей, нито Самуил са били свещеници, но те са изпълнявали свещенически функции с божествено позволение.) Важното е, че когато те са викали към Господа, **Той им е отговарял. Той** е разговарял с **Мойсей и Аарон в облачния стълб** и им е дал закона на планината Синай. Те са се покорявали на гласа Му, макар и несвършено, и са **пазили** закона, макар и частично.

99:8 Но тогава **Бог е отговарял** на молитвите им и авторът внушава увереността, че Той ще продължи да го прави и сега. Той е бил **Бог, който прощава**, макар че не си е затварял очите за техните зли **деяния**. Въпреки че Той е опростил наказанието им, последиците в настоящия им живот са останали. Божията благодат например е простила на Мойсей за неговия грях при водите на Мерива, но Божието управление му е забранило да влезе в Обещаната земя.

Много вероятно е тези трима герои да изобразяват вярващите от народа на Израил. В този смисъл онова, което важи за тях, е в сила и за целия верен Божи заветен народ. Те са призовавали Господното Име и са били спасявани. Така и всеки, който Го призове сега, също ще бъде спасен.

99:9 Трикратното споменаване на светостта на **Бога** ни напомня за Исая 6:3

и Откр. 4:8. То извиква в ума ни и величествените стихове на Хъбър:

Свят, свят, свят е Господ,
 Бог наш Всемогъщ!
 В ранно утро пеем Ти хвала!
 Свят, свят, свят, си Боже,
 милостив и мощен!
 Бог в три лица, Пресвята Троица!
Реджиналд Хъбър

Псалм 100: Добрият стар стотен псалм

Известен като любимия „Стар стотен псалм“ от песента, написана по него в „Женевския Псалтир“ (1551 г.), този Псалм е призив към цялата земя да се поклони на Йахве. Неговото послание излиза отвъд тесните граници на Израил към **цялата земя** на езичниците. Барнс пише:

Идеята е, че правото и задължението за възхвала на Бога не принадлежат само на една нация; те са уместни не само за един народ; не бива да бъдат ограничавани само до еврейския народ, защото всички имат равно основание да хвалят Бога, всички народи от всички езици и култури могат да се обединят в прослава. И това основание е фактът, че всички те имат един и същ Творец (ст. 3).⁶⁷

От тези пет кратки стиха научаваме, че поклонението е нещо просто. Езикът не е нито сложен, нито особено цветист и образен. Научаваме също, че и простото повторение на фактите за Бога е поклонение. Самите думи носят чудесата в себе си. Ясните факти са по-чудни от измислиците.

Псалмът има ясна структура, която се състои в следното:

1. Призив към поклонение (ст. 1, 2)
 Защо трябва да се покланяме на Бога (ст. 3).

2. Призив към поклонение (ст. 4).

Защо трябва да се покланяме на
Бога (ст. 5).

Предложени са седем елемента на поклонението:

1. **Възкликнете** радостно (ст. 1).

2. **Служете на ГОСПОДА с радост** (ст. 2а).

3. **Елате пред Него с ликуване** (ст. 2б).

4. **Влезте в портите Му с благодарност** (ст. 4а).

5. **Влезте в дворовете Му с хваление** (ст. 4б).

6. **Благодарете Му** (ст. 4в).

7. **Благославяйте Името Му** (ст. 4г).

Ние трябва да Го славим, заради онова, което Той е. Той е наш:

ГОСПОД (ст. 1)

Бог (ст. 3а)

Създател (ст. 3б)

Собственик (ст. 3в)

Овчар (ст. 3г)

Ние трябва да Го славим заради Неговите качества:

Той е **благ** (ст. 5).

Милостта Му е вечна (ст. 5).

Верността Му е към всички поколения (ст. 5).

В първите три стиха Бог получава прослава като Творец. А в последните два стиха не е трудно да разпознаем Голгота, тъй като никъде другаде не се виждат така ясно добротата, милостта и верността Му.

Световите прогласяват

Неговата славна мощ
и делата Му възпяват
мъдростта Му ден и нощ.

Но кой може да изкаже
необятната любов,
със която ни възлюби
нашият Иисус Христос?

Самуел Медли

В ст. 3 има забележителна връзка, която не бива да изпускате. Тук научава-

ме, че **ГОСПОД е Бог** – това означава, че Той е недостижимо високо. Но също така четем и че **ние сме Негови** – а това ни казва, че Той е в интимна близост с нас. Именно защото Той е толкова близък, от този Псалм лъхат веселие и пепен, а не страх и ужас.

Псалмът е радостна песен за блажения Бог и неговото послание е съхранено сред нашите духовни песни в добре известната перифраза:

Всички народи по тази земя,
запейте на Господа с глас на веселие!
Служете Му с радост и пейте хвала!
Елате пред Него с ликуване!

Познайте, че Господ е наистина Бог –
че Той ни направи, а не сами ние.
Негово стадо сме – Той ни пасе,
и Той ни избра за Свои овце.

Влезте във портите Му с благодарност
и в дворовете Му – с хваление, с радост.
Славете, благославяйте светото Му име,
това подобава на всички светии.

Добър е Господ, нашият Бог
и милостта Му векови ще трае.
Верността Му към нас, неизменна,
пребъдва през вси поколения.

Шотландски псалтир

Псалм 101: Решенията на царя

Стремежите на Давид за неговия личен и обществен живот надхвърлят постиженията му. Но целите, които той си е поставил за своя дом и за своето царство, ще бъдат напълно осъществени от Господ Иисус, когато Той дойде, за да седне на Давидовия престол. Този Псалм е манифестът на Давид, когато започва своето царуване; в него той си поставя високи и благородни цели.

101:1 Той започва с прослава на **милостта и правосъдието**. Понеже и двете

са характерни за Господа, Давид би желал те да се умножават и у него самия. Той може би мисли предимно за *Божие*-то отношение – за Божията *милост* към Израил и справедливите Му присъди над враговете Му, тъй като бързо добавя: „**На Теб, ГОСПОДИ, ще пея псалми!**“

101:2 После той посочва някои от качествата, които желае за своя личен живот. Той е твърдо решен да ходи в безукорен път, т. е. да се придържа толкова близо към Господните принципи, че да няма справедливи основания да бъде укоряван. Желанията му са толкова страстни и искрени, че той въздъхва с дълбок копнеж: „**Кога ще дойдеш при мен?**“ Тези думи могат да се разбират по различен начин:

1. Той копнее Бог да дойде и да го намери в този правдив път.
2. Жадува за изпълнението на завета, който Бог е сключил с него (2 Царе 7), за окончателното установяване на Божието царство на земята.
3. Той „усеща, че за да може да изпълни решенията, които е взел, му е необходимо присъствието на Самия Бог.“⁶⁸

Давид е решен да живее **в дома си** с непорочно **сърце**. В домашния си живот той ще постъпва праведно и искрено. Измамните и двуличието нямат място в живота му!

101:3, 4 Когато казва, че **няма да постави пред очите си нищо лошо**, той има предвид, че не одобрява нито нечестив човек, нито зло намерение или дело.

Що се отнася до **престъпването на закона**, Давид **мрази** всяко такова действие и е решен да се пази от опасността да бъде заразен от нещо подобно. Той няма да има никаква връзка с хора, които не зачитат истината и правдата.

Друго качество на характера, което Давид възнамерява да държи далеч от себе си, е **лъжливото сърце** – сърцето, което е склонно към измамност и поквара. Той няма да допусне това зло в себе

си и няма да приеме такъв човек сред доверените си съветници. Достойното решение „**няма да познавам зло**“ също може да се отнася както към неговия личен живот, така и към придворните му. Ето защо ПБКДж превежда тези думи като: „Няма да познавам зъл човек.“ Тук „познавам“ означава приемам с благосклонност или насърчавам.

101:5 Всеки, **който клевети съседа си**, ще бъде отсечен. Това едва ли означава, че ще бъде убит, както това е предадено в РИСПБ, а по-скоро, че ще му бъде отнето мястото в администрацията на царя или че ще бъде накаран да замълчи.

Същото се отнася и за **горделивия, надменен** човек. Той няма да получи пост в царския дворец.

101:6 Главното изискване за служба в царството ще бъде морална и духовна чистота. Помощници на царя ще бъдат **верните на земята** и негови слуги ще бъдат онези, които водят чист живот.

101:7, 8 Нечестивите, измамниците и лъжците няма да бъдат сред доверените на царя. Той няма да има нищо общо с шарлатани и мошеници.

И последно, царят е решен бързо и твърдо да премахне всички форми на нечестие. Отново думата „**погубвам**“ тук може би обозначава наказанието или изгонването им от Ерусалим, **града на ГОСПОДА**. „Всяко нечестие трябва да бъде изкоренено от земята и всички лъжци – отсечени от града на Йахве.“⁶⁹

Псалм 102: Троицата на Голгота

Ключът за разбирането на този псалм се крие в това, да се забележи смяната на говорителите в него.

1. Господ Исус, който виси на кръста, говори на Бога. (ст. 1–11).
2. Отец отговаря на Своя възлюбен Син; разбираме това, като сравним ст. 12 с Евреи 1:8. (ст. 12–15).
3. Говорителят не е посочен, но няма да

сме далеч от истината, ако предположим, че това е Светият Дух, който описва бъдещото възстановяване на Израил под управлението на Месията. (ст. 16–21).

4. Отново чуваме Спасителя, който понася наказанието за нашите грехове от Божиите ръце. (ст. 23, 24а).

5. Отново, сравнявайки този пасаж с Евреи 1:10–12, разбираме, че Отец говори на Своя Син. (ст. 24б–28)

Тук, както никъде другаде в Библията, можем да чуем един разговор, който трите Лица на Троицата са провели помежду Си, докато Господ Иисус е извършвал на Голгота изкуплението за греховете на света.

102:1, 2 Когато четем **молитвата на скърбяция** в ст. 1 и 2, никога не бива да губим чувството на удивление от това, как Вечният Божи Син е могъл да се смири толкова ниско, че да стане покорен до смърт, даже смърт на кръст.

Иисус – Помощникът, Целителят,
Приятелят.

Защо, кажете ми, защо е там?

Чуваме Го как умолява **ГОСПОД** да **послуша молитвата** Му, да бъде близо до Него в бедствието Му, да Му **отговори бързо**.

102:3–7 После Той описва някои от страданията, които е трябвало да понесе като Човека на скърби. Той е наясно, че животът Му гасне. **Дните** Му чезнат **като дим**. Тялото Му гори от треска. Вътрешните Му органи сякаш са изцедени и **изсъхнали** до такава степен, че не може да се храни. Мъката Му е продължила толкова дълго, че от Него са останали само **кожа и кости**. Той е като птица **в пустинята** или **като бухал** в изоставени **развалини** – жива илюстрация на самота и меланхолия. Сънят естествено е невъзможен. Изоставен от Бога и хората, Той е **самотен** като **врабче на покрив**.

102:8–11 **Враговете** Му са неуморни в обидите си. Те използват Името Му за проклятие. (Дори днес еврейското име на Иисус, *Йешуа*, е съкратено от враговете Му на *Йешу*, проклятие, което означава „да се изличи името Му от земята“.) **Пепелта** от тъга е Неговият **хляб**, а **питието** Му е **разредено със сълзи** на скръб.

Във всичко това Той осъзнава, че страда поради Божия **гняв** и **негодувание**. Бог не се гневи лично на Него, а на нашите грехове, които Божието Агне носи в Своето тяло на дървото. Понеже е оставен от Бога, на Него Му се струва, че е **бил вдигнат** и **захвърлен долу**. **Дните** Му **зализват** като вечерните сенки и животът Му **повяхва като трева**.

102:12–15 Сега Бог отговаря на Господ Иисус с успокоение и насърчение. Като нарича Своя Син **ГОСПОД**, Бог Му напомня, че Той **остава вечно и споменът** Му ще продължава **във всички поколения**. Въпреки че действително ще умре, Той отново **ще стане** и ще се възнесе на небето. После ще се върне на земята като Лъвът от Юда и **ще се смили над Сион**. Това ще бъде **времето**, в което народът, който сега е оставен настрана, отново ще получи **милост**. Докато чака времето на възстановяването, народът на Израил **милее за камъните** на Сион и **жалее за развалините му**. Това например се вижда в дълбоката почит на израилтяните към Западната стена на храма, по-рано наричана „Стената на плача“, и огромната им сантиментална привързаност към стария град Ерусалим. Когато Сион приветства завръщането на Своя Цар, езическите **народи ще се боят от Името на ГОСПОДА** и **всичките земни царе** ще Му отдават почит.

102:16–22 В ст. 16–22 липсват лични местоимения в първо и второ лице; използвани са само такива в трето лице. И както вече предположихме, това може би е гласът на Светия Дух, който описва бъдещото възраждане на Израил по

време на царуването на Христос. Месията **ще се завърне** в сила и голяма **слава** и отново **ще съгради Сион**. В този ден молитвите на Неговия разпръснат народ ще получат отговор. Тогава ще стане ясно, че молбите им не са били напразни. Бъдещите поколения ще могат да четат прекрасната сага за това, как **ГОСПОД** е **погледнал от небето към земята**, как е чул виковете на Своя преследван, разпръснат народ, и как го е събрал обратно в Израилевата земя. Когато народите се съберат **в Ерусалим** да се поклонят на **ГОСПОДА**, те ще разказват как Той е освободил **затворника** и осъдените, и ще хвалят Господа за благодатта Му към Израил.

102:23–28 Тук Псалмът отново се връща към Господ Иисус, който издъхва на кръста. По това време Той е млад мъж – в началото на тридесетте. Но **силата** Му вече е съкрушена в разцвета на живота Му. Животът Му е на път да свърши преждевременно. Затова Той се моли: **„Боже мой, не ме вземай в половината на дните ми!“**

Отговорът от Бога идва незабавно (ст. 24б): „Господи, Ти живееш вечно“ (САП). Ние знаем, че тук говори Бог, защото думите, които следват, са приписани на Бог Отец в Евреи 1:10–12. Забележете какво свидетелства Бог за Своя Син:

1. Той е играл активната роля при сътворението. Той е **основал земята и небесата са дело на Неговите ръце**.
2. Творението **ще погине, но Той пребъдва**. Творението ще се износи и **като облекло ще бъде сменено** с нещо по-добро, но Христос е неизменен и вечен.
3. Но вечната сигурност е не само за Него, но и за Неговия народ и потомството Му. **Синовете на слугите** Му ще живеят в безопасност и **потомството им** ще живее под Неговата закрила.

Псалм 103: Призив към благодарност

103:1 Една от причините, поради които толкова много обичаме псалмите, е, че те прекрасно изразяват с думи онова, което ние често чувстваме, но не намираме думи, с които да го изразим. Никъде другаде този факт не е по-ясно изразен отколкото в Псалм 103. В неговите величествени благодарствени акорди ние четем думите, които изразяват нашите собствени най-дълбоки чувства на благодарност. Тук нашата **душа** е призвана да **благославя ГОСПОДА** – а под **душа** разбираме не само нематериалната част на нашата природа, а цялата си личност. Дух, душа и тяло заедно благославят **святото Име** на Йахве.

103:2 Призивът за преклонение отеква втори път, с важното напомняне, че не бива да **забравяме всичките Му благодеяния**. Това напомняне е необходимо, защото ние действително твърде често забравяме. Забравяме да Му благодарим за физическото и умственото си здраве, за зрението, слуха, речта, апетита и множествева други милости. Твърде лесно приемаме тези неща за даденост, за нещо, което ни се полага.

103:3 Но над всичко останало ние трябва да Му бъдем благодарни за това, че Бог е **простил всичките ни беззакония**. Неизразимо е чудото на божествената благодат, която може да направи пурпурните ни грехове по-бели от сняг. Мога да разбера човека, който избрал само една дума за своята надгробна плоча: ПРОСТЕН. Да знаем, че всички наши грехове са били завинаги заличени чрез скъпоценната кръв на Христос – това е нещо твърде голямо, за да можем да го проумеем. Второто благодеяние, което трябва да помним, е че Той **изцелява всичките ни болести**. Преди да навлезем в проблемите, които това поставя, нека отбележим, че изцелението идва след

прошката. Физическото е тясно свързано с духовното. Въпреки че не *всички* болести са пряк резултат от грях, трябва да имаме пред вид, че *някои* болести действително се дължат на грях, който сме извършили. Когато тази връзка съществува, прошката трябва да предхожда изцелението.

Но очевидният проблем остава. Стихът казва: „... който **изцелява всичките ти болести**“. Но от практическия си опит знаем, че не всички болести завършват с изцеление, и че рано или късно ще умрем, ако Господ не дойде междуременно. И така, какво има пред вид стихът? Търсейки отговора ще направим следните наблюдения.

Първо, всяко истинско изцеление е от Бога. Ако сте били болни и след това сте оздравели, можете да благодарите на Бога, защото Той е източникът на всяко изцеление. Едно от имената на Бога в Стария Завет е *Йахве Рофу* – Господ, който те изцелява. Всяко истинско изцеление идва от Него.

Второ, Господ може да изцели *всички видове болести*. За Него не съществува такова нещо като неизлечима болест.

Трето, Господ може да изцелява, като използва естествени средства за някакъв период от време, а може и да изцелява свръхестествено и незабавно. Силата Му да изцелява не е подвластна на никакви ограничения.

Четвърто, когато е бил на земята, Господ Исус действително е изцелил всички болни, които са идвали или са били доведени при Него (Мат. 8:16).

Пето, по време на Хилядолетното царство Той наистина ще изцели всички болести (Ис. 33:24; Ер. 30:17) с изключение на болестите на онези, които се бунтуват против Него (Ис. 65:20б).

Но каквото и да означава този стих, той не казва, че вярващият може да претендира за изцеление на всяка болест, тъй като в други стихове на същия псалм

ни се напомня колко кратък е животът и колко е сигурен неговият край (вж. ст. 15, 16). Според мен този стих казва, че винаги, когато някой вярващ бъде изцелен, това е милост от Бога и ние трябва да Му бъдем признателни и да Му благодарим за това, че Той ни изцелява.

103:4 Той не само изцелява болестите ни, но и **изкупва живота ни от рова** – спасява ни от унищожение. Това, разбира се, би могло да означава, че Той ни е спасил от опасността да отидем в ада. Но аз мисля, че смисълът тук е по-скоро, че Той постоянно ни избавя от опасности, катастрофи, трагедии и така ни спасява от гроба. Едва когато отидем на небето, ще разберем колко пъти сме били запазвани от преждевременна смърт чрез личната намеса на нашия Бог.

Четвъртото благодеяние е, че Той ни **увенчава с милост и милосърдие**. Това е прекрасен венец за онези, които някога са били лишени от любов и виновни. Бог ни обича с вечна любов и ден след ден излива върху нас Своята милост.

103:5 Той ни **насища с блага** в течение на целия ни живот. Значението на еврейските думи тук е малко несигурно. Буквалният превод е Той „насища с блага украсата ти“. Това е било превеждано като „началото ти“, „годините ти“, „докато си жив“ или „живота ти“. Но дори да сме на различни мнения за точните думи, ясно се вижда истината, че Господ **насища** гладните сърца и не задържа никое добро от онези, които ходят в правда.

Резултатът от тези пет благодеяния – прошка, изцеление, защита, увечаване с милост, насищане с блага – е че **младостта ни се подновява като на орел**. Болестите и насилието могат да засегнат тялото, но те не могат да докоснат духа. „Но дори и да тлее нашият външен човек, пак вътрешният всеки ден се подновява“ (2 Кор. 4:16). На земята няма извор на вечна младост за тялото, но духът може да преминава от сила в сила.

Но онези, които чакат ГОСПОДА, ще подновяват силата си, ще се издигат като орли. Ще тичат и няма да отслабнат, ще ходят и няма да се уморят (Исаия 40:31).

Орелът е известен с дълъг живот и превъзходна сила. В действителност той не притежава постоянна жизненост и подновяваща се младост – той също остарява и умира. Но псалмистът казва, че човекът, който живее в Бога, се радва на постоянно съживление и преминава от сила в сила като орела, който се издига от висина към висина.

103:6 Милостта и благодтта на ГОСПОДА се проявяват в Неговите дела спрямо еврейския народ, и особено в чудното му освобождение от Египет. Това е типично за начина, по който Той въздава **правда и правосъдие за всички угнетявани**.

103:7, 8 В дългото пътуване от Египет към Обещаната земя Бог е изявил на **Мойсей пътищата Си и на израилевия народ – делата Си**. Той е запознал **Мойсей** със съкровенията Си намерения и е споделил с него плановете и целите Си. Народът на Израил е видял практическото изпълнение на тези планове. Разликата между **пътищата и делата** Му е, че човек може да познае **пътищата** Му чрез откровение, докато **делата** Му са предмет на наблюдение.

Във всички си действия към Своя народ ГОСПОД е показал, че е **състрадателен и милостив**. Той води, закриля и осигурява необходимото за всяка стъпка от пътя. Народът Му е бил своенравен, недоволен, бунтовен и непокорен, но въпреки това Той дълго сдържа гнева Си. Милостта Му е неизменна въпреки неблагодарността, която среща.

Колко крайно недостоен съм,
Господи Боже, за Теб!

Но пак Ти винаги изливаш
Своята чудна любов върху мен.

Макар че често бягам
от Твоя свят път настрани,
пак Твоята любов милостиво
готова е да ме удържи.

неизвестен автор

103:9, 10 Идват и моменти, когато Господ трябва да накаже Своите деца, но дори и тогава наказанието Му не продължава безкрайно. Съдът е нещо непривично за Него. Неговата милост тържествува над съда. Ако бяхме получили онова, което заслужаваме, щяхме да бъдем завинаги в ада. Но Божията милост се проявява в това, че Той не ни дава онова, което заслужаваме. Наказанието за **греховете ни** е платено от друг на Голгота. Когато се доверим на Спасителя, Бог може напълно справедливо да ни прости. Не може да има двойно наказание – Христос е платил дълга веднъж завинаги, затова той няма повече да се изисква от нас.

103:11, 12 Божията любов, която е направила възможен този удивителен спасителен план, е неизмерима. Тя надхвърля човешкото въображение. Ако можехме да измерим разстоянието между **небесата и земята**, щяхме да придобием бледа представа за измерението на любовта Му. Но не можем. Ние не можем да определим размера дори на вселената, в която живеем. И като говорим за безкрайни разстояния, трябва да отбележим, че тъкмо **толкова** далеко Той е **отдалечил от нас престъпленията ни**. Точно както изтокът и западът никъде не се срещат, така и вярващият и греховете му никога няма да се срещнат. Тези грехове са били поставени завинаги далеч от Божия поглед чрез чудото на любовта.

103:13, 14 Някой е казал, че „човешката слабост предизвиква Божието състрадание“. Също **както** човешкият **баща** наблюдава с любящо разбиране как малкото му детенце се бори с някакъв непосилен за него товар, **така и ГОСПОД** ни

жали в нашата слабост. Той знае какво представляваме – че сме направени от пръст, че сме крехки и безпомощни. Твърде често самите ние забравяме онова, което Бог помни – че сме пръст. Това води до гордост, самоувереност, независимост и провали.

103:15, 16 Човекът не само е пръст, но и скоро се връща в пръстта. Древната заповед „Ти си пръст и в пръстта ще се върнеш“ намира своето безмилостно изпълнение. Човек се ражда за един кратък ден, а после преминава **като полско цвете** и старото му **място** никога повече не го вижда.

103:17, 18 Но Божията **милост** е съвсем различна. Тя трае **от века до века** за **онези, които Му се боят**. Както по продължителност, така и по величина тя е безкрайна. А **правдата Му** се простира **върху синовете на синовете**. В това има огромна утеха. Вярващите родители често са загрижени за децата и внуците си, които израстват в свят на растяща поквара. Но ние спокойно можем да поверим децата си на Онзи, чиято любов е безгранична, и чиято правда е достатъчна не само за нас, но и за следващите поколения. Тези обещания, разбира се, по необходимост са обвързани с условие. Те важат за онези, **които пазят завета Му и помнят заповедите Му, за да ги изпълняват**. Това е съвсем основателно.

103:19–22 **ГОСПОД** е Цар. **Престолът Му** е **в небесата**, властта Му се простира над всичко. Заради това трябва да Го славят всички и всичко. И така Давид се качва на подиума на вселената и повежда целия хор на творението в мощна симфония на възхвала. Първо той дава знак на могъщите и послушни **ангели** да започнат тържествения химн. После призовава всички сътворени същества, които служат на Господа, да пристъпят със своите хвалебни песни. След това помахва на всички Божии дела да се присъединят към славното кресчендо. И

докато великото Алелуя на този огромен хор кънти над Божиите владения, сам диригентът на хора **благославя ГОСПОДА** с гласа си. Някой си е представил как на това място Давид казва:

„Сред хвалата на творението, нека моят глас възпее Неговата хвала.“

Псалм 104: Създател и Крепител

Замисляли ли сте се какво означава да се управляват градове като Ню Йорк, Лондон или Токио с техните милиони жители? Сложни организации поддържат водоснабдяването, жилищното настаняване, снабдяването с хранителни продукти и всички други жизненонеобходими услуги.

А сега се замислете колко несравнимо по-сложна е задачата на Бога да управлява света, в който живеем. Пред Него стои проблемът да осигури вода за всички Свои създания. Гигантска логистична задача е да се снабдяват с храна хора, животни, птици и риби. За всички тях трябва да се осигури подслон. Мисълта за всичко това може само ни покаже величието на Бога, да ни подтикне да размислим, че Той е Създателят и Крепителят на огромния свят на живата природа.

104:1–3 След като е призовал всяка част от съществото си да величае **ГОСПОДА**, неназованият псалмист дава едно от онези велики описания на Бога, които вероятно са вдъхновили Микеланджело. То трябва да се възприема като образно описание, защото по какъв друг начин бихме могли да опишем невидимия Бог или да уловим безграничното Му величие с ограничени думи?

Докато съзерцава и се възхищава, псалмистът възкликва: „**ГОСПОДИ, Боже мой, Ти си много велик!**“ След това започва да обрисова детайлите на тази теофания (Богоявление). Бог е **облечен** в одежди с неизразим **блясък и величие**. Той се е **покрил със светлината като с наметало**, символ на Неговата аб-

солотна чистота и правда. Той **простира** звездните и атмосферните **небеса като завеса** над земята – дело, което смайва ума със своята необятност. Водната обилна обвивка около земята е основата, на която са стъпили небесните стълбове. **Облаците** в небето са **колесницата** на Йахве, **носена** по въздуха **на крилете на вятъра**.

104:4 Той прави ангелите си ветрове и служителите Си – пламтящ огън. Тъй като на еврейски език думата, която означава *вятър* и *дух*, е една и съща, а друга дума означава едновременно *ангел* и *пратеник*, това би могло и да се преведе: „Който прави ветровете Свои пратеници, огнен пламък – служителите Си.“ Това отлично съответства на природния контекст, но цитатът на този стих в контекста на Евр. 1:7 изисква традиционния превод. (Гръцките думи също имат тези двойни значения, затова този превод е приложим и в Стария, и в Новия Завет.)

104:5–9 В хода на псалма става ясно, че отново преживяваме дните на сътворението от Битие 1 гл., въпреки че някои от дните не са така ясно споменати както други. Псалмистът се удивлява как Бог е предвидил всичко необходимо за Своите създания и особено за човека.

Най-напред той си припомня как Бог е образувал **земята** на невидими **основи**, така че да представлява стабилна, непоклатима повърхност за живеене. В началото цялата земя е била покрита с толкова дълбоки **води**, че дори **планините** са били потопени. На третия ден Бог казва: „Да се съберат на едно място водите, които са под небето, и да се яви сушата“ (Бит. 1:9). И **водите** незабавно се оттеглят. **Планините** и **долините** се появяват на **местата**, които Бог предварително им е **определил**. Моретата и океаните са създадени с ясни граници, за да не могат да превземат сушата.

104:10–13 Тогава започва да действа изумителната водоснабдителна система

на Бога. **Изворите** започват да изпомпват вода в изобилие. Потоците си проправят път надолу по **планините** и хълмовете към **долините** и низините, и накрая към моретата. Оттогава **дивите животни утоляват жаждата си** от тези потоци, реки и езера. А **птиците** си намират места за гнезда по дърветата, растящи край тези води. Друг елемент във водоснабдителната система е дъждът. Както посочва Елиу, Бог „привлича водните капки, които ваят като дъжд от мъглата Му, които облаците изпускат и изливат върху многото хора“ (Йов 36:27, 28). И докато тази гигантска система напоява планините, **земята се насища с** резултатите от Божията напоителна програма.

104:14, 15 Идва ред на продоволствения отдел. Господ дарява изобилна и разнообразна **полска трева за добитъка**, а на **човека** дава зърнени култури, които да култивира за себе си и за фураж за домашните животни. Като бавно, тихо чудо **от земята** излиза **храна**. Сокът на гроздето се превръща във вино чрез удивителни химични процеси и човекът се развеселява, като го пие. Маслината произвежда златното си **масло**, вкусно и здравословно, което се използва за най-различни цели. А от зърнените култури се прави **хляб**, основата на живота, който дава сила на човека за неговия труд.

104:16–18 Големите горски **дървета** изсмукват тонове вода от земята. **Ливанските кедр**и растат естествено, без човек да ги е насадил. Те на свой ред осигуряват жилища за **птиците**. **Щъркелът** например гнезди в **елхите** (думата може да означава смрика или кипарис). **Високите планини** осигуряват идеално **убежище за дивите кози**, а скалите – дом за **скокливите мишки**.

104:19–23 Тъй като животът тече циклично, трябва да има някакъв начин за измерване на времето. Затова Бог е поставил **луната за определяне на месеците**, а **слънцето**, сякаш е разумно, **знае**

кога да залезе и да отбележи края на още един ден. Редовната смяна на ден с нощ е добре дошла за животните и хората. Под прикритието на **тъмнината горските зверове** дебнат за храната си. Когато настъпи утрото, те се промъкват обратно към сигурните си **бърлоги**. А **човекът излиза на работата си** и използва дневната светлина за ползотворен **труд**.

104:24–26 Разнообразието на Божиите дела е зашеметяващо. „Каква е мъдростта, измислила всичко това“ (Нокс). **Земята е пълна с Неговите творения** и Той се грижи за всяко едно от тях с изумително внимание за всяка подробност. **Морето гъмжи от живи същества, малки и големи** – от микроскопичния планктон до китовете.

Споменаването на **корабите** в ст. 26 е като че ли не на място в едно описание на живите творения. Някои приемат, че тази дума означава морски чудовища (Бит. 1:21), но правилното значение е **кораби**. **Левиатанът** (в същия стих) може би се отнася за китовете или делфините, които намират в морето идеалното игрище за своите спортни лудории. (Вж. обаче и коментарите и крайните бележки към Йов 41.)

104:27–30 Дори да не го съзнават, всички живи организми зависят от Бога за **храната си**. Когато им я даде, те я **събират**. Той **отваря ръката Си и те се насищат** изобилно. В ст. 13 земята се насища с изпратения от Бога дъжд. В ст. 16 дърветата са изпълнени със сок. Всички създания са наситени.

Неизбежен факт в Божието стопанство е, че смъртта покосява едно поколение и идва друго, което заема неговото място. Когато животните умират, от насилствена смърт или от напреднала възраст, това е сякаш Бог **скрива лицето Си**. Но веднага след като едните паднат и се върнат в пръстта си, Бог **изпраща Духа Си** и отново населва **земята** като че ли с ново творение. От една страна

има постоянно изхажбяване, но от друга страна Бог постоянно **подновява лицето на земята**.

104:31, 32 Псалмът започна с първоначалното творение, а сега завършва със страстна молитва за златния век, когато опустошителното действие на греха ще бъде потиснато и **ГОСПОД** ще получи полагащата Му се почит и слава за Своята благодат и величие:

Той (псалмистът) копнее да види всичко отново възстановено, да види себе си и всички Божии творения като част от могощата хармония, за да изрее ново съботно утро, Божия почивка, в която Бог ще се радва в делата Си и те в Него, а вселената ще се превърне в храм, изпълнен с химн на възхвала.⁷⁰

Псалмистът се моли **славата на ГОСПОДА да бъде вечна, да се радва Той в делата Си** – този велик Бог, чийто поглед предизвиква земетресение, чието докосване кара вулканите да изригват.

104:33–35 Що се отнася до него самия, свещеният писател е решен да **пее** за превъзходствата на своя Бог, **докато** е жив. Той се моли **размишлението му да бъде угодно на Йахве**, в когото намира своята истинска наслада.

По отношение на **грешните**, които разрушават Божието творение, псалмистът смята, че е морално редно те да бъдат отсечени от **земята**. Бог вече е заявил, че това ще стане, затова неговата молитва е в съзвучие с божествената воля.

Колкото за нас, ние определено бихме могли да се включим в неговото заключително славословие:

Благославяй ГОСПОДА, душо моя! Алилуя!

Псалм 105: Заветът с Авраам

В Своя завет с Авраам Бог обещава на потомците му земята от Египетската река до река Ефрат (Бит. 15:18–21; Изх.

23:31; Втор. 1:7, 8; Ис. Нав. 1:4). Това е едно безусловно обещание, завет на чиста благодат. Всичко зависи от Бога и нищо от човека.

Този псалм преразказва с огромно вдъхновение всичко, което Бог е извършил от даването на този завет до времето, когато е завел израилевите синове в Обещаната земя. Акцентът тук е изцяло върху онова, което Бог е извършил. За разлика от повечето исторически псалми тук не се казва нищо за греховете и отстъпленията на Израил.

Всъщност Израил все още никога не е заемал цялата територия, която му е била обещана. Най-близо до това народът е бил по времето на Соломон. Но въпреки че Соломон владее над всички царства от Ефрат до египетската граница, Юда и Израил населяват земята от Дан до Вирсавее (3 Царе 4:21–25). Но когато техният Месия се завърне в сила и слава, границите на Израил ще се простират над цялата земя, която Бог е обещал на Авраам. Когато този ден настъпи, вярващият Израил ще пее тази песен с нов дух и разбиране.

Отдайте слава и благодарност (105:1–6)

Много от псалмите започват по-тихо и постепенно се издигат в кресчендо на възхвала. Но този псалм започва с истинска експлозия на прослава, която увлича читателя в своя изразителен апел. Забележете разнообразието на глаголи в заповедна форма, използвани да насърчат преклонението:

*Славете ГОСПОДА,
призовавайте Името Му,
известявайте сред народите
делата Му!*

*Хвалете се с Неговото свято Име,
нека се весели сърцето на онези,
които търсят ГОСПОДА!*

*Стрежете се към ГОСПОДА и
Неговата сила,*

*търсете лицето Му винаги!
Помнете чудните Му дела, които е
извършил, знаменията Му и присъд-
дите на устата Му,
Ти, потомство на слугата Му Авра-
ам, вие, синове на Яков, Негови из-
брани!*

Божият завет с Авраам (105:7–11)

105:7, 8 Непосредствената причина за радостта на псалмиста е **заветът** с Авраам (Бит. 12:7; 13:14–17; 15:7, 18–21; 17:8; 22:17, 18; Изх. 32:13). Това обещание е дадено от **ГОСПОДА, нашия Бог**, чиито праведни дела се виждат **по цялата земя**. Той никога няма да забрави Своето обещание, дори изпълнението му да се отлага **за хиляда поколения**. Онова, което Той е обещал, е толкова сигурно, сякаш вече е станало.

105:9–11 Заветът първоначално е **сключен с Авраам** (Бит. 12:1–20), покъсно потвърден на **Исаак** (Бит. 26:3, 4), и след това отново потвърден и на **Яков** (Бит. 28:13–15). Това е думата на Бога, който не може да лъже. Той обещава **ханаанската земя за наследство** на Своя земен народ.

В по-нататъшната история на Израил виждаме как Бог отстранява пречките от пътя и побеждава врагове, за да доведе словото Си до изпълнение.

Ранното детство на нацията (105:12–15)

Когато за първи път идват в Ханаан от Месопотамия, те са шепа беззащитни имигранти. Тези ранни дни са наситени с постоянно местене – както в земята, така и в други страни (Бит. 12:1–13; 20:1–18; 28:1–29:35). Но Бог ги защитава от опасности и потисничество и **съди** владетели като фараона (Бит. 12:17–20) и Авимелех (Бит. 20:1–18; 26:6–11), като по същество им заявява: „**Не** смейте да **докосвате** Моите избрани, нито да **стоите** нещо **лошо** на **Моите пророци** –

патриарсите, на които Аз съм дали преки откровения.“

Издигането на Йосиф на власт в Египет (105:16–22)

С времето в ханаанската земя настъпва жесток глад. Хлябът изчезва; главната опора на живота пропада. Бог е Онзи, който предизвиква глада и **строшава всяка подпорка на хляба**, но само в смисъл, че Той допуска тези неща да станат. Бог никога не инициира злото, но понякога наистина го допуска и го преобръща за Своя слава и за доброто на Своя народ. Божият човек, определен за тази криза, е **Йосиф**. Мразен от братята си, той е **продаден** в Египет за **роб**. Там е лъжливо обвинен от една прелюбодейка и е хвърлен в затвора (Бит. 39:20). В ст. 18 намираме подробности за неговото затворничество, които не са записани другаде: „**Стиснаха краката му в окови, душата му – в желязо**.“ През тези две години в затвора **словото на ГОСПОДА** изпитва уменията му да тълкува сънища и да предсказва бъдещето. Накрая неговата способност стига до вниманието на фараона и той не само го **освобожава**, но и го издига до второто място в царството. Той има власт да **вързва** египетските **князе**, ако е нужно, и **мъдростта** да наставлява мъже, които са много по-възрастни от самия него.

Преселването на Яков и семейството му (105:23–25)

Накрая семейството на Йосиф се преселва в Египет и след години евреите се умножават, процъфтяват и стават сериозна военна сила. Но с позволението на Божия промисъл египтяните стават яростни антисемити и започват да ги угнетяват и да постъпват несправедливо с тях.

Мойсей и язвите в Египет (105:26–36)

105:26, 27 Този път Бог издига **Мойсей**

и неговия помощник **Аарон** да застанат пред фараона и да поискат освобождението на Неговия поробен народ. Техните искания са подкрепени от поредица от язви, предназначени да сломят съпротивата на монарха.

Тук язвите са изброени, но не в хронологичен ред, а две от тях – петата и шестата – не са споменати.

105:28 Бог **изпраща тъмнина** над земята (деветата язва). Псалмистът добавя озадачаващия коментар: „**и те не упорстваха против думите Му**“. Заради очевидната трудност преводачите на РИСПБ променят това на „те упорстваха против думите Му“, без обаче да имат ръкописи, които да подкрепят такава промяна. Барнс дава обяснението, че Мойсей и Аарон не са **упорствали против думите** на Господа, а са сторили, каквото им е заповядал. Възможно е и смисълът да е, че тъмнината е била така потискаща, че египтяните са били безсилни да устоят пред нея.

105:29–31 Бог **превърща водите им в кръв** и унищожава запасите им от **риби** (първата язва). Това е най-зловредно замърсяване.

Следващата цитирана язва са **жабите** (втората язва). Навсякъде се напълва с **жаби – жаби** в пещите, **жаби** в леглата. Дори царският дом не е защитен от тези скачащи, крякащи, лигави създания!

Само с една дума от Господа земята е опустошена от **рояци мухи** (четвъртата язва) и от облаци отвратителни мушици или **въшки** (третата язва).

105:32–36 Вместо **дъжд** Той изпраща опустошителен **град** и **мълнии** (седмата язва). Огромни огнени кълба се търкалят и унищожават **лозията, смокините** и другите **дървета**. Тази язва предизвиква рани и смърт и сред хората (Иzx. 9:25).

После идват **скакалците** като завоевателна армия и в настъплението си изяждат **всичките посеви**, като оставят след себе си само пустош (осмата язва).

След като нито една от тези язви не успява да убеди фараона да пусне израилтяните, Бог **поразва всички първородни** на египтяните, както на хората, така и на животните (десетата язва). Това е нощ, която няма да се забрави – нощта, в която загива гордостта на всеки египетски дом.

Изходът (105:37, 38)

Евреите напускат Египет с повече **сребро и злато**, отколкото са имали, когато са дошли; египтяните **се радват** да им дадат всичко, каквото искат, само да се отърват от тях (Изх. 12:33–36). И въпреки опустошенията, които язвите нанасят на Египет, израилтяните остават недокоснати от тях. Те всички са в добро състояние за път. Никой от тях не залита и не пада.

За египтяните е облекчение, че евреите **излизат** – те вече имат ужас от тях.

Пътуването през пустинята (105:39–42)

Божият промисъл за Неговия народ в пустинята е изумителен. **Облакът** не само им показва пътя (Изх. 13:21), но освен това служи като един вид димна завеса, която ги скрива от врага (Изх. 14:19, 20). **През нощта** облакът се превръща в стълб от **огън**, който им осигурява светлина за пътуването. Когато искат храна, Той им дава най-доброто – **пъдпъдъци** в огромно изобилие и манна, чуден **небесен хляб**. Те се нуждаят от **вода**, затова Той разцепва канарата и от нея **бликва вода**. След като са употребили цялото количество, което им е трябвало, все още има достатъчно вода за да стане **река** в пустинята. Защо е тази старателна грижа от страна на Йахве? Защото Той не може да забрави **святото Си слово**, което е дал на слугата **Си Авраам**.

Най-сетне в земята (105:43–45)

Това велико избавление е съпроводено

с неопикуема **радост** и песни. Йахве завежда евреите в ханаанската земя и прогонва **езичниците**, които живеят в нея. Всичко стои готово за евреите; **те жънат труда на народите**.

А божествената цел, разбира се, е те да Му се покоряват **и да съблюдают Неговите закони**. Всъщност тяхното притежание на земята зависи от покорството им (Лев. 26:27–33; Втор. 28:63–68; 30:19, 20).

Последният стих на този псалм представлява очакваната кульминация. Именно за това е действал Бог през цялото време.

А това важи и за нас. Бог ни е направил Своя народ, за да можем да живеем именно в този последен стих:

За да пазят Неговите наредби и да съблюдают Неговите закони.
Алилуя!

Псалм 106: Уроци от историята

Веднъж Кромюел попитал: „Какво е историята, ако не Бог, който разкрива Себе Си?“ Псалмистът с готовност би се съгласил, защото в историята на своя народ той вижда Йахве, който се разкрива като Бог на добротата, търпението и неизменната любов.

Макар че не можем да посочим името на псалмиста, знаем, че той е благочестив юдеин, който е писал по времето, когато народът му е бил в плен (ст. 47). Този псалм е предимно изповед на националния грях (ст. 6–46), но съдържа и елементи на възхвала (ст. 1–3, 48) и молба (ст. 4, 5, 47).

Прослава (106:1–3)

106:1 Пристъпвайки към Бога, псалмистът започва с поклонение; той влиза в божествените порти с благодарност, в свещените дворове – с хваление. „Алилуя“, което в превод от еврейски означава „Славете ГОСПОДА“, е акордът, с който песента започва и завършва.

Ние непрестанно трябва да отправяме благодарност към ГОСПОДА, защото Той винаги е бил изключително **благ** към всеки от нас. **Неговата милост е вечна** – фактът, че досега сме живи, е доказателство за това. Ако бяхме получили онова, което заслужаваме, бихме били завинаги изгубени.

106:2, 3 Никой човешки език никога няма да бъде способен да разкаже за всички свръхестествени наместа на Бога в полза на Неговия народ. Дори самата вечност няма да бъде достатъчна, за да прославим Бога достойно за онова, което Той е, и за всичко, което е извършил.

Помни ме, Господи! (106:4, 5)

Възхвалата е последвана от лична молба. В очакване на възстановяването на Израил и славното царуване на Месията-Цар, авторът се моли да може да участва в блаженството на времето, когато Бог ще изяви благоволението Си в Своите изкупени светии. Той жадува да види как Израил се наслаждава на ненарушимо благоденствие след своята дълга скръбна нощ. Иска да сподели славата на древния земен народ на Бога. Молитвата му много прилича на тази на умиращия разбойник: „Господи, спомни си за мен, когато дойдеш в царството Си“ (Лука 23:42).

Бунтът при Червено море (106:6–12)

Тук псалмът преминава към изповед или признание на греховете, като до голяма степен следва реда на Господната молитва. И двете започват с поклонение, преминават към молба („Дай ни днес всекидневния хляб“), а след това молят за прошка („Прости ни дълговете...“).

Белег за истинска духовна зрелост е, когато човек изповядва не само собствените си грехове, но и тези на своя народ. Колко трудно е да кажеш от сърце:

Съгрешихме, ние и бащите ни, из-

вършихме беззаконие, постъпихме безчестно.

Когато разглеждаме греховете на израилтяните, не бива да гледаме на тях отвисоко с теологична надменност. Ако въобще ще се сравняваме, ние сме по-лоши и от тях! Нека техните отстъпления ни напомнят за нашите собствени и ни накарат да коленичим за покаяние.

1. *Тяхната неблагодарност* – те не оценяват по достойнство **чудесата**, които Бог извършва в Египет, за да откупи свободата им.

2. *Късата им памет* – споменът за неизброимите Божии **милости** бързо избледнява в умовете им.

3. *Бунтът им* – когато стигат до **Червено море**, те роптаят, че Бог ги е извел, за да измрат в пустинята, и дори казват, че е било по-добре да си останат в Египет (Изх. 14:11, 12).

Но техният грях не угася Господната любов. Дори и в техния бунт Той намира възможност да разкрие Себе Си като техен Служител и Спасител. Верен на Името Си, Той ги избавя – и то с каква изумителна демонстрация на **могъщество!** При думата на Неговото смърмяне водите на **Червено море** се разделят и оставят помежду си суха пътека, по която евреите да минат. Когато вече са в безопасност на източния бряг, свободни от преследвачите си, **водите** се връщат на мястото си и удавят египетските войски. След като виждат това чудодейно стечение на събитията, как могат евреите да не Му повярват и да не **възпеят хвалата Му?**

Недоволство в пустинята (106:13–15)

Не след дълго обаче започва нов цикъл от грехове.

1. *Късата им памет* – те **скоро забравят** чудесата **Му**, които е извършил за тях.

2. *Своеволието им* – не чакат ръководството **Му**.

3. *Лакомията им* – оставят всякакъв самоконтрол в ламтежа си за храна (Чис. 11:1–35).

4. *Провокацията им* – **изпитват Бога**.

Е, този път Бог им **дава това, което искат, но изпраща** върху тях отвратителна болест (Чис. 11:20). Тяхната история ни учи винаги да се молим според Божията воля, защото, както казва Матю Хенри, „когато се молим за нещо със страст, често го получаваме с гняв.“

Датан и Авирон – бунтовниците (106:16–18)

Те отхвърлят Божието ръководство. Датан и Авирон заедно с Корей и Он повеждат бунт против **Мойсей и Аарон** (Чис. 16:1–30). Те **завиждат** на тези двама Божии мъже и освен това искат да узурпират свещеническата служба. Като **встават** против Божиите светии – против хората, които Бог е определил за Свои представители – те се бунтуват против Божието управление. В резултат на това **земята се отваря и поглъща** водачите на бунта и техните семейства. **Избухва и огън**, който поглъща другите двеста и петдесет мъже, които кадят таман на Господа (Чис. 16:31–35).

Златното теле (106:19–23)

Идолопоклонството им. Преди Мойсей да е слязъл от синайската планина с Божия закон, израилтяните си правят **златно теле** и му се **покланят** (Изх. 32:4). Те разменят Божията **слава** за подобие на **говедо, което яде трева**. Вместо да признаят **Бога за своя Спасител** от Египет, те отдават цялата почит на едно безжизнено теле. Бог би ги **изтребил** на мига, ако не е застъпничеството на Мойсей. Като войник, който закрива с тялото си пролома в барикадата, **Мойсей застава**

пред Него в пролома, за да отвърне Божията ярост.

Лошият слух на разузнавачите (106:24–27)

Неверие то им при Кадис-Варни (Чис. 14:2, 27, 28). Бог им е обещал **приятна земя**, идеална по своето местоположение, климат и ресурси. Обещанието съдържа всичко, което е необходимо, за да влязат и да заемат земята. Но те не повярват на обещанието **Му и презират земята**. Вместо да тръгнат напред с вяра, те **недоволстват в шатрите си**. **Затова Бог вдига ръката Си** в клетва да **изтреби това поколение в пустинята и да разпръсне потомството им между народите на света**.

Грехът с народа на Моав (106:28–31)

Греховното им поклонение пред Ваал-Фегор. Израилевите мъже не само блудстват с моавските дъщери, но и участват в принасянето на **жертви на мъртвите**, както и в други езически ритуали, свързани с поклонението на **Ваал-Фегор** (Чис. 25:3–8).

Бог е толкова разярен, че изпраща **язва**, която да избие хиляди от народа. Когато **Финеес** вижда как един израилтянин отвежда в шатрата си една езичничка, той пронизва и двамата с копие си. Това спира **язвата**, но едва след като вече са загинали 24,000 души. Това действие е ясно доказателство за неговата **правда** и е възнаградено със завет на мир. Господ казва:

Ето, аз му давам Моя завет на мир: ще бъде на него и на потомството му след него завет на вечно свещенство, защото беше ревностен за своя Бог и направи умилоствие за израилевите синове (Чис. 25:12, 13).

Бедата при Мерива (106:32, 33)

Грехът на Мойсей (Чис. 20:2–13). **При водите на Мерива** („карицица“) евреите проявяват безсрамно неверие. Те обвиняват **Мойсей**, че ги е довел в пустинята, за да умрат от жажда. Вместо да говори на скалата, както му е казал Бог, Мойсей я удря два пъти с жезъла си. Освен това **той говори необмислено** против народа заради неговия бунт. В резултат на тази случка Бог заявява, че той ще бъде лишен от привилегията да въведе Израил в земята на обещанието.

В Ханаан – отново същата история (106:34–39)

Новата обстановка в Ханаан не променя природата на израилтяните, което се вижда от:

106:34 *Неуспеха им да изтребят езическите жители.* Извратените ханаанци са като разложен от гангрена крайник на човешката раса. След като ги е търпял стотици години, Бог решава, че единственото лекарство е ампутацията, и поверява на Израил отговорността да извърши операцията. Но те не Му се покоряват (Съд. 1:27–36).

106:35 *Смесването им с езичниците.* Като се побратимява и сключва бракове с езичниците, Израил покварява и собствената си религия и морал.

106:36 *Идолопоклонството им.* Скоро евреите започват да се покланят **на идоли** вместо на истинския и жив Бог.

106:37–39 *Те принасят човешки жертви.* Особено отвратителна на Господа е жертвата на техните **синове и дъщери** за умилостивение **на демоните** (3 Царе 3:27; 21:6; Езек. 16:20, 21). Синовете и дъщерите на избрания Божи народ се принасят в жертва на гнусните ханаански идоли **и земята се осквернява** от убийства.

Времената на съдиите (106:40–46)

„Дълбоко обиден на своя народ“, пише

Барнс, „Господ се отнася към тях, сякаш те са мерзост за Него.“ **Той ги оставя на езичниците** – месопотамци, мадиамци, филистимци, моавци и др. Тези безбожни народи владеят над евреите, като ги угнетяват и преследват. Въпреки това народът упорства в греха си и в своя бунт против Йахве. Но винаги, когато се обръщат към Него в покаяние, Той им отваря с милост. Понеже не е забравил **Своя завет**, Бог задържа присъдите Си и проявява Своята неизменна любов. Дори в най-мрачните часове на тяхното пленничество Господ прави така, че **да намерят милосърдие** пред поробителите си – вълнуващ пример за милостта, която тържествува над съда.

Спаси ни и ни събери отново (106:47)

Псалмистът се моли за събирането на своя народ, разпръснат сред народите по света. Това ще предизвика огромна прослава на Божието **свято Име**. Неговият народ ще счита за своя слава да Го възхвалява. Тази молитва е пророчество за молбите на израилевия остатък в бъдещото време на Скръбта, което ще предшества тържественото установяване на славното царство на Христос.

Славословие (106:48)

С този възторжен призив стигаме не само до края на този псалм, но и до края на четвъртата книга на Псалмите. Но достигайки до края на псалма, ние не бива да се поддаваме на изкушението да го затворим в диспенсационното чекмедже и да ограничим посланието му само до покварения народ на Израил, без да успеем да видим в него отражението на собствената си история. В 1 Кор. 10:11 ясно четем:

А всичко това им се случи за пример и беше записано за поука на нас, върху които са дошли последните времена.

Псалмът ни предупреждава против *благодарността*. Ако Израил е трябвало да бъде благодарен за своето мощно изкупление от Египет, колко по-благодарни трябва да бъдем ние за нашето изкупление чрез кръвта на Христос от греха и от Сатана!

Той ни предупреждава и против *късата памет*. Колко лесно забравяме страданията и смъртта на Господ Исус. Колко подвластни сме на „проклятието на равнодушното християнство“.

Предупреждава ни против *недоволството*. Навикът да се оплакваме лесно се превръща в начин на живот – оплакваме се от времето, от условията си на живот, от дребните неудобства, дори от бучките брашно в соса.

Предупреждава ни против *своеволието*, против поставянето на нашата собствена воля над Божията воля. „Той им даде това, което искаха, но изпрати мършавост на душите им“ (ст. 15).

Предупреждава ни против *критикуването* на Божието ръководство – независимо дали то се проявява чрез държавните власти, старейшините в събранието или родителите у дома.

Предупреждава ни против *идолопоклонството* – поклонението пред пари, къщи, коли, образование, удоволствия или светски успех.

Предупреждава ни против *неверието* в Божиите обещания. Този грях е причина Израил да скита из пустинята в продължение на 38 години и лишава виновните от привилегията да влязат в обещаната земя.

Предупреждава ни против *неморалността*. Поклонението на Ваал-Фегор е свързано с отвратителен сексуален грях. Божието отношение към него се вижда в гибелта, с която Той поразява виновниците.

Предупреждава ни против онова, което може да изглежда „дребно“ *непокорство*. Мойсей удря скалата, вместо да

й говори. Това може би не ни изглежда особено сериозно, но непокорството никога не е тривиално.

Предупреждава ни против *браковете с невярващи*. Бог е Бог на отделянето. Той мрази да вижда как покварата завладява Неговия народ в резултат от впрягането в неравен ярем.

И последно, псалмът ни предупреждава против *жертването на нашите деца*. Много рядко християнските родители показват на децата си Божието дело като желан път, на който те да посветят живота си. Твърде често отглеждаме децата си с амбицията те да израснат в бизнеса или професията. Отглеждаме ги за света – и съответно за ада.

V. Книга 5 (Псалми 107–150)

Псалм 107: Нека казват така изкупените

В живота на Божия народ наблюдаваме един характерен модел на поведение, който може да бъде обобщен в две групи от понятия:

Грях	или:	Бунт
Робство		Наказание
Молитва		Покаяние
Спасение		Възстановяване

Отначало народът се отдалечава от Господа, като живее в неподчинение на Неговото Слово. После страда от горчивите последици на своето отстъпление. Когато израилтяните дойдат на себе си, те извикват към Господа, като изповядват греха си. Тогава Той прощава греха им и те отново стават обект на благословението Му. Това е старата история за блудния син и със сигурност няма друг разказ, който да е по-познат, по-уместен и по-реалистичен.

Размисълът за този постоянно повтарящ се цикъл разкрива два основни факта. Единият е постоянната склонност на човешкото сърце да се отдалечава от

живия Бог. Другият е привидно неизчерпаемата милост на Господа, с която Той възстановява Своя народ, когато той се върне при Него с покаяние.

Тук, в Псалм 107, милостивото извавление от Господа е представено в четири различни образа:

1. Спасение за изгубените в пустинята (ст. 4–9).
2. Спасение за затворниците (ст. 10–16).
3. Изцеление за сериозно болните (ст. 17–22).
4. Спасение за моряците в ужасна буря (ст. 23–32).

Въведение (107:1–3)

Псалмът започва с въведение, което развива темата. То е призив да **славим ГОСПОДА**. Посочени са две причини за това – Господ е **благ** и **Неговата милост е вечна**. Всяка от двете причини е повече от достатъчна, за да породи непрестанна благодарност.

Тук като по-специални получатели на Неговата благодат и любов са описани една особена група хора, а именно онези, **които Той е изкупил** от преследване, робство, угнетяване и беда, и ги е довел обратно в тяхната земя, след като са били разпръснати по целия свят. Въпреки че е ясно, че псалмистът има предвид Израил, ние няма да ограничим тези стихове само до този народ, защото ние също сме били откупени от пазара на греха и също сме сред **изкупените на ГОСПОДА**. Затова и ние също искаме да се включим в този благодарствен химн.

Спасение за изгубените в пустинята (107:4–9)

Тази първа картина ясно загатва за четиридесетгодишното лутане на Израил в огромната ненаселена **пустиня**. Народът се е изгубил. Хората са **гладни** и **жадни**. Те са обезсърчени и обезкуражени. **Тогава извикват към ГОСПОДА**. Изведнъж лутането им приключва. Господ **ги**

повежда по прекия път към равнините на Моав. Там те се оказват в изходната позиция за навлизането в Ханаан, където намират **град**, в който най-сетне могат да се чувстват у дома си. Как трябва те (както и всички ние) постоянно да **прославят ГОСПОДА за Неговата** неуувяваща любов и за **чудната** грижа, с която Той дарява Своя народ! В Обещаната земя Той **насища жадния** и осигурява най-отбраната храна за **гладния**.

Освобождение за затворниците (107:10–16)

107:10–12 Втората сцена от историята на Израил описва Вавилонския плен. Псалмистът оприличава тези 70 години на затваряне в затвор. Вавилон е като мрачен, тъмен зандан. Израилтяните са като оковани затворници, осъдени на каторжен труд (въпреки че условията във Вавилон не са били така жестоки както в Египет). Заради техния бунт **срещу Божиите слова** и заради презрителното им отхвърляне на Неговото Слово те са били отведени в плен. Смазани и изтощени от тежкия **труд, те се спъват**, без да има кой да им помогне.

107:13–16 Но когато извикват **към ГОСПОДА**, Той ги спасява от земята на мрака и **разкъсва оковите** на плена **им**. Сега единственото уместно нещо за тях е да **прославят ГОСПОДА за Неговата** неизменна любов и за всички **чудни дела**, които е извършил за тях.

Защо разби бронзовите порти и строши железните резета!

Именно този стих ни кара да мислим, че в този пасаж псалмистът говори за Вавилонския плен. Връзката можем да открием в Исая 45:2, където Господ използва почти същите думи, за да опише начина, по който ще сложи край на плена. Като говори на Кир, Той казва:

Аз ще ходя пред теб и ще изправа неравните места, ще разбия бронзо-

вите врати и ще строша железните лостове.

Контекстът дава да се разбере, че Господ работи за края на Вавилонския плен.

Изцеление за сериозно болните (107:17–22)

107:17–20 Третата част може би се отнася за народа на Израил по времето на първото идване на Христос. По това време нацията е болна. Тя тъкмо е преминала през мъчителните дни на Макавеите. Някои от народа са **безумни** и изтърпяват Божията присъда **поради беззаконията си**. Те са изгубили апетит за **всякакво ястие** и бързо се приближават към **портите на смъртта**. Един благочестив остатък от Израил се моли и очаква надеждата на Израил. Бог **изпраща словото Си и ги изцелява**. Тук Неговото Слово може би е Господ Исус Христос, Логосът, който идва в израилевия дом с изцелително служение. Колко пъти в евангелията четем: „и Той ги изцели всички“. Матей ни обръща внимание, че като изцелява болните, Спасителят изпълнява изреченото от пророк Исаия: „Той взе на Себе Си нашите немощи и болестите ни понесе“ (Мат. 8:17). Ако някой възрази, че не всички израилтяни са били изцелени, трябва да си припомним, че и не всички са влезли в Обещаната земя, нито пък всички са се завърнали от Вавилонския плен.

107:21, 22 Псалмистът отново призовава хората да славят Господа **за Неговата милост и за чудните Му дела**. Дарът на Неговия Син е специална причина за жертви на благодарност и за разгласяване на делата Му в радостни песни.

Спасение за моряците в ужасна буря (107:23–32)

107:23–27 Последното описание е най-картинно. То описва моряците, които работят на презокеански **кораби**. Винаги, когато попаднат в морска буря, те науча-

ват нещо за силата на **ГОСПОДА**. Първо вятърът се усилва застрашително. После **вълните** образуват огромни планини от водна маса. Корабът се издига по вълните, а дъските му скърцат. На гребена на вълната моряците треперят, а после коработ им пропада в браздата между вълните. И най-здравият кораб е като кибритена кутийка в кипящ разпенен казан. В такава буря и най-коравите моряци губят самообладание. Всичко, което могат да сторят, е да се **люлеят** и да се **клатушкат като пияни** насам-натам из кораба, опитвайки се да изпълняват задълженията си. Те изпитват ужасното чувство за собствената си незначителност и **цялата им мъдрост им изневерява**.

107:28–30 Не е изненадващо, че дори вулгарните, безбожни моряци се молят в подобни моменти. А Господ е достатъчно милостив да чуе тези отчаяни молитви. Той **обръща бурята в тишина и вълните утихват**. Какво облекчение! Мъжете отново могат да управляват кораба си и скоро влизат в пристанището, към което са плавали.

107:31, 32 Спасените моряци не бива да забравят да благодарят на **ГОСПОДА за Неговата неизменна милост и за чудните Му** отговори на техните молитви. Те трябва да изпълнят клетвите си, като Го възвеличават заедно с Неговия верен народ, като Го прославят **в заседанието на старейшините**.

Ще преувеличим ли, ако кажем, че това описание може би е символ на последната буря на Израил и последващото му влизане в царството на мира? Бурята изобразява Голямата скръб. Морето символизира кипящите, размирни езически народи. Моряците са Израил, подмятан от другите народи във времето на утеснението на Яков. Един вярващ остатък от народа призовава Господа. Тогава Той се намесва лично, като се връща на земята, за да установи Своето царство на мир и благоденствие.

Властта и благодатта на Бога (107:33–43)

107:33, 34 Останалите стихове от псалма обясняват как реагира Бог, когато Неговият народ Му е непокорен, а след това – когато Му е послушен. С всемогъщата Си власт Той кара **реките** да пресъхнат и превръща бликащите извори в сухи пътеки. За Него е нищо да превърне **плодородна земя в солена пустош**, когато народът Му обръща гръб.

107:35–38 Но Той също така може и да обърне процеса в обратната посока. Именно това ще се случи, когато Князът на мира се завърне на земята, за да царува хиляда години. Негов ще бъде осяян с **водни езера**. Сахара и Мохаве ще бъдат добре напоявани градини. На места, които са били необитаеми в продължение на векове, ще се появят селища. Пейзажът ще бъде осяян с модерни градове. Пустинята внезапно ще се превърне в обработваема земя. Зърнените култури, зеленчуците и плодовете ще растат буйно. Неговото благословение ще донесе изобилна реколта навсякъде и **добитъкът** няма да бъде податлив на болести.

107:39–43 Обратната страна на картината виждаме в начина, по който Бог постъпва с безбожните владетели.

Тираните губят силата си и се унижават в хватката на мъката и скръбта;

Той затваря князете в презрение и ги оставя да се лутат в безпътна пустиня (ст. 39, 40, НАБ).

Това е била участта на фараона, Ирод и Хитлер, такъв ще бъде краят и на злия триумвират по времето на Скръбта.

Но Бог избавя **бедните** от бедите им и ги благославя с големи семейства. Когато добрите хора **виждат това**, те дълбоко се **радват**. А когато безбожните го видят, те просто не могат да кажат и дума (което е крайно нетипично за тях).

Който е мъдър, вижда Божията ръка

зад промяната на съдбите на хората и народите и може да научи ценни уроци от историята и настоящите събития. Особено много храна за размисъл дават **ГОСПОДНИТЕ милости** в отношението Му към онези, които са покорни на Неговото Слово.

Псалм 108: Помощ! Бързо!

Не е изненадващо, ако този псалм ни звучи познато. Първите пет стиха са почти същите като Псалм 57:7–11, а последните осем почти повтарят Псалм 60:5–12. Псалмът последователно преминава през възхвала, молитва, обещание, проблем, отново молитва и накрая завършва с радостна перспектива.

Възхвала (108:1–5)

108:1, 2 Псалмистът е **непоколебим** в решимостта си да слави Господа за Неговата непрестанна любов и вяност. С готовност и нетърпение той иска да **пее** и да свири за Всевишния. Докато още е тъмно, той призовава душата си да се събуди и пробужда **лирата** и **арфата** си от покоя им, за да посрещнат зората с благодарствени песни. Каква чудесна идея – да започнем деня с възхвала!

108:3 Той няма да ограничи песента си до своя дом или своя квартал. Където и да отиде, **народите** ще го слушат как величае **ГОСПОДА, племената** ще пригласят на неговата песен на прослава. И ние трябва да имаме същата решимост.

108:4, 5 Защо Давид е така въодушевен за Господа? **Защото милостта** Му се извисява **над небесата** и **верността** Му ги надхвърля. Прославата трябва да съответства на величието Му. Затова нека Бог да бъде **възвисен над небесата** и **славата** Му да бъде **над цялата земя**.

Докато слушаме възторжените хвалебни песни на Давид, можем по-добре да разберем защо някой е казал:

Възхвалата е по-божествена от молитвата. Молитвата сочи блажения път към небесата. Възхвалата вече е там.

Молитва (108:6)

Сега Давид преминава към молитва. Страната е нападната от врагове; перспективата е зловеща. Свръхестествените успехи, които Израил толкова често е преживявал в миналото, загадъчно липсват. Затова той умолява Господа **да избави** Своите **възлюбени**, като изпрати помощ и отблъсне нашествениците.

Обещание (108:7–9)

108:7, 8 Невъзмутим и величествен в светилището Си, Бог предявява суверенните си права над Израил, както и над езическите народи. Той обяснява, че върховното господство на Месията ще включва и района на **Сихем**, където е разположен кладенецът на Яков, долината Сокхот, където Яков е построил кошари за добитъка си (Бит. 33:17), високото плато на **Галаад**, прочуто със своите пасища и лечебни балсами, и **Манасия**, чиито територии са от двете страни на Йордан. **Ефрем** ще бъде Неговият **шлем**, който ще води племената в отбраната на страната. **Юда** ще бъде Неговият **скиптър**, престолът на властта, точно както е обещано в Битие 49:10.

108:9 Споменати са три езически народа – **Моав**, **Едом** и **Филистия** – като представители на чуждите територии, които също ще бъдат включени в царството. **Моав** ще бъде Неговият **умивалник** – израз, подсказващ презрение и контрол. Той **ще хвърли сандала Си върху Едом** – това говори за собственост, робство и презрение. Докато **Моав** и **Едом** ще бъдат подчинени васали, **Филистия** ще бъде смазана. „**Над Филистия ще тържествувам.**“

Проблем (108:10, 11)

Обещанието за победа над Едом прави Давид нетърпелив да види изпълнението му. Столицата Села (известна още като Петра) е била прочута като недостъпна и непревземаема. Той копнее някой да го заведе в победен триумф **до Едом**. Но има проблем – **Бог** е скрил лицето Си от Израил. Помощта Му липсва, а резултатите от тази липса са катастрофални. Израилевите **войски** се отправят към боя – и към разгрома си, защото Господ не е с тях.

Молитва (108:12)

Без Господа ситуацията е безнадеждна, никой друг не може да помогне. Давид е живял достатъчно дълго, за да знае, че **човешката помощ** е безполезна. Той се моли Могъщият Бог да защити делото на Израил, като му помогне на бойното поле.

Перспективата (108:13)

Веднага щом завършва молитвата, псалмистът запява с победен тон. **Чрез Бога ще извършим велики дела и Той, Той ще смаже съпротивата** и ще даде победа на възлюбените Си. Това е сигурността, родена от вярата, която Паул Герхард така красноречиво изразява:

Щом Бог е с мен, не се боя,
дори и всичко да е против мене.
Когато викна към Спасителя,
духът на злото чезне.

Приятелят ми, Господ Всемогъщи,
е този, който ме обича – Бог.
Кои врагове ще ме погубят,
дори да идват кат потоп?

И ако този свят премине и изчезне,
Ти, Боже, си неизменен.
Омразата на сили поднебесни
от любовта Ти няма да ме отдели.

Ни глад, ни жажда, нито бедност,
ни грижа, ни човешка злост
ще могат да достигнат моята крепост,
която е Спасителят Христос.

Сърцето ми от радост заиграва.
скръб няма в него да се застои.
То пее извисено в слава,
обляно в слънчеви лъчи.
А слънцето, което ме огрява,
е сам Исус със любовта Си.
И горе там, високо в небесата,
е изворът на песента ми.

Псалм 109: Съдбата на Божиите врагове

От всички псалми на проклятие, този държи неоспоримото първо място. Никой друг не призовава Божията присъда с такава наситена острота и с такива изчерпателни детайли. Читателят не може да не бъде заинтригуван от невероятната изобретателност, която псалмистът проявява в разнообразието от наказания, които иска за своите врагове!

109:1–3 Псалмът започва с обезоръжаваща мекота. Давид моли за помощ **Бога на своето хваление**, т. е. Бога, чиято той хвали. Враговете на Давид провеждат против него злостна атака, като по всякакъв начин хвърлят върху него **лъжливи** обвинения. От всички посоки те го обсипват с **думи на омраза**. Онова, което прави тези атаки особено трудни за приемане, е фактът, че те са напълно неоправдани.

109:4, 5 Давид се е отнасял с **любов** и благост към нападателите си, а какво получава в замяна? Масирана атака от **лъжливи** обвинения. И всичко това, докато той се моли за тях. За всяка добрина те му отвърщат с обида, а за **любовта** го възнаграждават с **омраза**.

109:6, 7 Отгук нататък авторът сякаш потапя перото си в киселина. От този момент жарки и смъртоносни проклетия бликат от наранената му душа. От мно-

зината врагове в ст. 1–5 сега той се концентрира върху един точно определен.

В края на краищата този човек ще бъде заловен и изправен пред съд. Когато това стане, нека Господ да подреди обстоятелствата така, че неговият **противник**, обвинителят му, да бъде **безбожник**, сатанински служител. И нека в края на процеса присъдата да бъде **„Виновен!“** А ако обжалва присъдата, нека молбата му да се счете за неуважение към съда и наказанието му да бъде увеличено.

109:8–10 Животът му нека бъде кратък и **нека** някой **друг** да **вземе чина му**. Това проклятие е цитирано по отношение на Юда и неговата длъжност като ковчезник на групата на учениците в Деяния 1:20:

Защото е писано в книгата на Псалмите: „Жилището му да запустее и да няма кой да живее в него“, и: „Друг нека вземе чина му.“

Ще ни бъде по-лесно да разберем тежестта на този Псалм, ако помним, че той се отнася не само за Давид и неговия враг, а също така и за Месията и Неговия предател, а може би също и за Израил и за Антихриста в едно все още предстоящо време.

Що се отнася до семейството на врага, **нека синовете му да останат сираци и жена му да бъде вдовица. Нека синовете му всякога се скитат и просят**, изгонени от руините, които са били техен дом.

109:11–13 Пожеланията за имуществото му са **заемодателят** да дойде и да впримчи целия му имот, а той да остави всичко, което е спечелил, на **чужденци**.

Тъй като той самият не е показвал никаква милост, **нека и към него** никой да не прояви **милост, нито жалост към сирачетата му**. Нека **името** на рода му да потъгне в забрава, преди да дойде **следващото поколение**. (За източното мислене това е едно от най-позорните наказания.)

109:14, 15 Дори предшествениците му не са невинни. **Нека ГОСПОД помни беззаконието на бащите му и нека не се изличи грехът на майка му.** Не е посочено в какво точно се състоят техните престъпления, но вината им явно е била тежка, тъй като псалмистът продължава да се моли греховете им никога да не бъдат забравени от Господа и **Той да отсече спомена им от земята.**

109:16–20 В ст. 16 четем тежките обвинения против безбожника. Да не показва милост е било негов начин на живот. Напротив, той активно и агресивно е **преследвал бедния и сиромаха** и е убивал **съкрушените по сърце.** Не е трудно в този стих да разпознаем Юда, който безмислено е изпратил безгрешния Спасител на кръста.

Но в моралната сфера има един непрклонен закон на възмездие. Каквото посее човек, това и ще пожъне. Жетвата е неизбежна. Не можеш да избягаш от греха си. Тук псалмистът умолява Бога законът за причината и следствието да се изяви в пълната си сила. Този човек **обича** да проклина другите; нека сега проклятията му се стоварят като бумеранг върху него самия. Той никога не е искал другите да се радват на благословения; **нека сега благословенията се отдалечат от него.** Той се е **обличал с проклятието** като с наметало; нека сега тези проклятия проникнат дълбоко в живота му, както гъба се просмуква с **вода**; нека попият във всяка част от тялото му, даже в мозъка на **костите му.** Нека проклятията го покриват като дрехите, които носи, „да залепнат към него като пояс, който не може да развърже“ (Нокс).

Това е пожеланието на Давид за неговите **противници** и клеветници. Той едва ли е пропуснал и най-малката подробност от каталога за присъди. Както е казал някой, „Той пожелава на безбожния всичко, което човек би могъл да си пожелае да се случи на враговете му.“

109:21–25 Псалмистът завършва с две молитви и изблик на прослава. Първо той се моли Бог да го избави от бедите му. Той иска **Господ** да застане на неговата страна заради **Името Си** – за да се прослави като Бог на силата и справедливостта. Като се погрижи за Давид, Господ още веднъж ще демонстрира, че **Неговата милост е блага.**

Състоянието на псалмиста е тежко. Той е **сиромас** и **окаян**, а и **сърцето му е ранено вътре в него.** Животът му чезне **като удължаваща се сянка.** Той е **отгърсен** от живота, както човек отгърсва скакалец от ръката си. **От** продължителното **постене коленете** му се огъват, а от тялото му са останали само кожа и кости. Враговете му се присмиват на окаяното му състояние, подигравателно **клатят глава** по негов адрес.

109:26–29 Във втората си молитва той моли Господ да го защити пред враговете му. Когато Йахве му се притече на помощ и го спаси, враговете му ще **познаят, че това** е дело на божествена намеса – **ръката на Господа.** С какво ще му навредят те, като го **кълнат**, ако Господ го **благославя!** Враговете ще се **посрамят**, а псалмистът **ще се зарадва.** **Нека се облекат със срам** и смут, обгърнати с **безчестие като с дреха.**

109:30, 31 Накрая чуваме как Давид планира възхвалата, с която **ще слави ГОСПОДА,** когато Той отговори на молитвите му. Това няма да е обикновена прослава, а огромна благодарност. Няма да бъде в тайно, а **сред** голямо **множество.** И посланието ще бъде, че Йахве **стои отдясно на сиромаха** и го **избавя от онези, които** искат да отнемат живота му. То е преизпълнено с увереността, че Господ е най-сигурният закрилник на всеки, който Го търси. Както казва Ф. Б. Майер:

Колко смел е обвиняемият, когато влиза в съда, облягайки се на ръката на най-

благородния на земята! Колко безплодни са обвиненията към него, когато Съдията на всички е застанал до него, за да го оправдае!⁷¹

ПСАЛМИТЕ НА ПРОКЛЯТИЕ

Толкова по въпроса за онова, което казва Псалм 109. Но не би било интелектуално честно, ако го подминем, без да разгледаме проблема, който поставят псалмите на проклятие. Проблемът, разбира се, е как да съгласуваме отмъстителния, осъдителен дух на тези псалми с духа на простителност и любов, към който е призван Божият народ навсякъде другаде. Тъй като Псалм 109 е най-яркият от псалмите на проклятие, изглежда това е най-подходящото място да се спрем на проблема.

На първо място ще изброя някои от предлаганите обяснения, които обаче не ми се струват твърде убедителни. След това ще представя обяснението, което аз смятам за основателно, макар и то също да не е лишено от трудности.

Смята се, че тези проклятия са не толкова призиви за отмъщение или наказание на безбожните, колкото предсказания за онова, което ще се случи с враговете на Бога. В този смисъл Ангър казва:

Проклятията, произнесени от светии против определени хора, не са израз на отмъщение, страст или нетърпение; те са предсказания и следователно не са нещо, което Бог осъжда.⁷²

Много от тези пасажи биха могли да бъдат коректно преведени и в бъдеще време, а не в заповедна форма.

Друго обяснение е, че Давид говори като Божии помазаник. Заради това свое положение той е бил Божии представител и затова е имал позволенията да произна-

ся тези тежки присъди. (Тук обаче трябва да се отбележи, че не всички псалми на проклятие са написани от Давид.)

Трети разглеждат тези пасажи като просто историческо описание на онова, което са изпитвали тези хора, без одобрение на остротата им. По отношение на това мнение Барнс пише:

Тези изрази са просто разказ за онова, което в действителност е ставало в ума на псалмиста, и са запазени за нас като илюстрация на частично осветената човешка природа. Според това виждане Духът на вдъхновението вече не е отговорен за тези чувства от страна на псалмиста, както не е отговорен и за делата на Давид, Авраам, Яков или Петър. ... Правилният възглед за вдъхновението не изисква да смятаме, че хората, които са били вдъхновени, са абсолютно безгрешни. ... Според това схващане изразите, използвани в този текст, не са написани, за да им подражаваме.⁷³

Съществуват и други обяснения. Според някои от тях псалмите на проклятие имат своето място, тъй като Израил е избраният Божи народ и поради това враговете на Израил са врагове и на Бога. Според други във всеки от нас има нещо, което праведно одобрява справедливото наказание за престъпленията. Друго схващане е, че псалмистът описва онова, което грешниците заслужават, без да изразява някакво лично желание за отмъщение.

Както казах и преди, аз не намирам никое от тези обяснения за напълно задоволително. Обяснението, което ми се струва най-основателно, е, че псалмите на проклятие изразяват дух, който е *уместен за един евреин, живеещ под закона, но не е правилен за християнина, живеещ под благодатта*. Причината, поради която тези псалми ни изглеждат

жестоки, е, че ние ги разглеждаме в светлината на новозаветното откровение. Давид и другите псалмисти не са имали Новия Завет. Както посочва Скорджи:

... би било добре веднъж завинаги да признаем факта, че предишната диспенсация е в подчинено положение спрямо настоящата; че макар Законът да не е противен на Евангелието, той не е и еднакъв с него; че макар Христос да е дошъл да изпълни Закона, Той е дошъл и да направи нещо, което го превъзхожда. Ние трябва да внимаваме да не преценяваме изразите в Псалтира, които имат аромат на отмъстителност и възмездие, според стандартите на посланията на Павел.⁷⁴

Колкото и крайно да ни изглежда включването на семейството на един човек в неговата присъда, за псалмиста то е оправдано от факта, че Бог е заплашил да въздаде беззаконието на бащите върху децата до третото и четвъртото поколение (Изм. 20:5; 34:7; Чис. 14:18; Втор. 5:9). Независимо дали ни харесва, или не, в духовната сфера действат закони, според които греховете по някакъв начин се проявяват и в семейството на даден човек. Никой човек не е изолиран; последствията от делата му обхващат и другите също както и самия него.

Днес ние живеем в благоприятната Господна година. Когато тази епоха отmine и започне денят на възмездието на нашия Бог, езикът, който срещаме в псалмите на проклятие, отново ще заеме мястото си на устните на Божия народ. Мъчениците от Голямата скръб например ще казват: „Докога, Владетелю свети и истинни, няма да съдиш и отмъстиш за нашата кръв на земните жители?“

Една последна мисъл! Жестокостта на проклятията в Псалмите подготвят, макар и твърде слабо, сърцата ни да оценят Онзи, който понесе всяко проклятие в

тялото Си на кръста, за да можем ние да бъдем завинаги свободни от проклятие и осъждане. Дори всички наказания, описани в Псалмите, взети заедно, не могат да дадат и бледа представа за лавината от осъждение, която Той е понесъл като наш Заместник.

Псалм 110: Син и Господ на Давид

Този Псалм на Давид се отличава с особеността, че е най-често цитираният в Новия Завет от всички старозаветни пасажи. Той съвсем недвусмислено е псалм на Месията – тук най-напред Го виждаме прославен и издигнат до Божията десница, след това – като Царя на славата, който се завръща на земята, за да поеме скиптъра на всемирната власт, а също така и като вечния Свещеник според Мелхиседековия чин.

110:1 Отначало Давид цитира ГОСПОД, който казва на неговия Господ: „Седи от дясната Ми страна, докато направя враговете Ти подножие под краката Ти.“

Ключът за разбирането на този стих е в това, да се забележи разликата между двете отделни личности, наречени „Господ“. Първото използване на думата несъмнено сочи Йахве.⁷⁵ Другата дума „Господ“ е еврейската *адон* и означава „господар“ или „владетел“. Тя понякога се използва като име на Бога, а понякога се използва и за човек, който е господар. Макар че самата дума не винаги означава личност с божествено естество, думите, които следват, показват, че Давидовият Господ (*Адон*) всъщност е Бог.

Един ден, когато Иисус говори с фарисеите в Ерусалим, Той ги пита какво мислят за личността на Месията. На кого е потомък Обещанията? Те правилно отговарят, че Той ще бъде син на Давид. Но Иисус им показва, че според Псалм

110 (който те признават за месиански псалм), Месията ще бъде също и Господ на Давид. Как може Той едновременно да бъде и син, и Господ на Давид? И как може Давид, царят, да има Свой Господ на земята?

Отговорът, разбира се, е че Месията ще бъде едновременно и Бог, и човек. *Като Бог*, Той ще бъде *Господ на Давид*. *Като човек*, Той ще бъде *син на Давид*. А Самият Иисус, който съчетава в Своята Личност едновременно божественост и човешка същност, е Господар и син на Давид.

Това е часът на истината за фарисеите. Но въпреки доказателствата те не желаят да признаят Иисус за дългоочаквания Месия. Затова четем:

И никой не можеше да Му отговори нито дума; нито дръзна някой вече от този ден да Му задава въпроси (Мат. 22:41–46; ср. Марк 12:35–37; Лука 20:41–44).

Новозаветните автори не оставят място за съмнение, че Онзи, който **седи от дясната страна** на Бога, е не някой друг, а Иисус от Назарет (Мат. 26:64; Марк 14:62; 16:19; Лука 22:69; Деян. 2:34, 35; 5:31; 7:55, 56; Римл. 8:34; 1 Кор. 15:24 и сл.; Еф. 1:20; Кол. 3:1; Евр. 1:3, 13; 8:1; 10:12, 13; 12:2; 1 Петр. 3:22; Откр 3:21). Следователно ст. 1 разкрива какво **казва Йахве на Господ** Иисус във все още предстоящия момент на Неговото прославяне, когато Той ще седне **от дясната страна** на Бога. Но Той ще остане там само **докато враговете** Му станат **подножие под краката** Му.

110:2 Между ст. 1 и 2 виждаме онова, което Х. А. Айрънсайд нарича „великата интермедия“⁷⁶ – епохата на Църквата, която продължава от възцаряването на Христос до Неговото второ идване. В ст. 2 виждаме как Йахве изпраща **от Сион** царския **скиптър** на Месията; с други думи, Господ поставя Христос за Цар,

както прави Ерусалим столица на царството Му. Този скиптър е символът на царската власт. Христос получава власт да царува над цялата земя сред враговете Си. **„Владей сред враговете Си.“** Преди това Господ вече ще е унищожил всички Своя врагове, които не са Му се покорили. Тук не става въпрос за унищожението на Неговите врагове, а за това, че Той ще владее над онези врагове, които са станали Негови приятели и с радост приемат Неговата власт.

110:3 Ст. 3 потвърждава това. Неговият **народ** с желание се предоставя на Негово разположение **в деня**, в който Той ще поведе войската Си по святата планина. Както казва НИПБКДж:

Народът ти ще бъде Твои доброволци в деня на силата Ти, в свято великолепие ...

Тук народът с готовност посреща Царя в свята премяна. „В своя живот и поведение“, пише Барнс, „те ще разкриват цялата прелест и привлекателност на светия и чист характер.“

Последната част на ст. 3 е страшилището на преводачи и комментатори. Скроджи я перифразира по следния начин: „... както росата се ражда от своята майка, зората, така и Твоята войска ще дойде при Теб неизброима, бодра, искряща и силна.“⁷⁷

110:4 Една от забележителните особености на Царството ще бъде, че Господ Иисус ще съчетава в Своята личност двойната длъжност на цар и **свещеник**. Такава комбинация е особено опасна, когато владетелите са просто хора; силният и настойчив призив за отделяне на църквата от държавата не е лишен от основание. Но това е едно прекрасно съчетание, когато Владетелят е Иисус. Неподкупната царска власт и духовното свещенство ще дадат на света такова управление, за каквото той винаги е мечтал, но никога не е познавал.

В ст. 4 начуваме четири неща за свещенството на Месията:

1. Той е станал **свещеник** чрез клетвата на Йахве.
2. Тази длъжност е неотменима.
3. Неговото свещенство е вечно.
4. То е **според Мелхиседековия чин**.

Изразът „според Мелхиседековия чин“ е разтълкуван за нас в Евреи 5–7. Там свещенството на Мелхиседек е сравнено и съпоставено с Аароновото или Левиевото свещенство.

Под закона Бог назначава за свещеници мъже от левиевото племе и от семейството на Аарон. Тяхното свещенство се получава по наследство и приключва със смъртта им.

Свещенството на тази загадъчна личност Мелхиседек е получено по суверенно назначение от Бога. То не е по наследство от родителите („без баща, без майка, без родословие“, Евр. 7:3а), нито пък се споменава това свещенство да е имало начало или край („нямаш нито начало на дни, нито край на живот“, 7:3б). По тези и други особености свещенството на Мелхиседек превъзхожда това на Леви. Неговото свещенство е основано от суверенната и вечна Божия наредба и тъй като Той живее по силата на един безкраен живот, Неговото свещенство никога няма да приключи.

Друго отношение, в което **Мелхиседек** наподобява Месията, е, че той е едновременно и цар, и свещеник. Името и титлата му означават, че той е цар на правда и цар на мир (Евр. 7:2). Освен това той също така е и свещеник на Всевишния Бог (Бит. 14:18).

110:5 Последните три стиха на псалма изобразяват Господ Иисус като могъщ завоевател, който потушава всяко беззаконие и бунт, преди да установи царството Си. Проблемът с определянето на личностите в тези стихове до голяма степен се решава, ако приемем, че те са

отправени към Йахве и се отнасят за Месията-Цар. Така ст. 5 ще гласи:

Господ (Адонай – тук Господ Иисус) **е от дясната Ти** (на Йахве) **страна, Той** (Месията) **ще съкруши царе в деня на яростта Си**.

110:6 Господ настъпва срещу езическите народи, както е предсказано в Йоил 3:9–17, Зах. 14:3 и Откр. 19:11–21. Той извършва съд **между народите**, като осейва **земята** с телата им. Твърдението „**Ще разбие главата на владещия над много земи**“ може би се отнася за съдбата на Човека на греха, „когото Господ Иисус ще премахне с дъха на устата Си и ще унищожи с явлението на пришествието Си“ (2 Сол. 2:8).

110:7 Докато се справя с враговете Си, Царят **ще пие от потока на пътя**. Тъй като водата често е символ на Светия Дух (Йоан. 7:38, 39), това предполага, че служението на Духа освежава и дава нови сили на Господа. Това обяснява защо след това Той вдига **главата Си** в победа.

Псалм 111: Чудните дела на Господа

Псалм 111 е изтъкан от три нишки:

1. делата на Йахве (ст. 2–4, 6–7);
2. думите на Йахве, посочени със синонимите завет (ст. 5, 9) и заповеди (ст. 7);
3. вечният характер на всичко, което Той е, и което върши (ст. 3, 5, 8–10).

На еврейски този псалм представлява акростих. Всеки от първите осем стиха има по два реда. Последните два стиха имат по три реда. Всеки от двадесет и двата реда започва с поредна буква от еврейската азбука.

Темата на този псалм са съвършенствата на възцарения Христос. Израил пее хваления на Онзи, който го е призвал от тъмнината на Египет и Вавилонската плен в Своята чудна светлина.

111:1 Песента започва с призив към верните да **славят ГОСПОДА** (евр.: „Алилуя“) и с личната решимост на псалмиста да **слави ГОСПОДА** целенасочено и без да се бави. Той ще прави това както в малки групи от вярващи, така и сред големи събрания, или, както бихме казали ние, и често, и публично.

111:2, 3 Четирите описания на **делата на ГОСПОДА**, дадени тук, са верни за всичко, което Той прави, но „върхът“ на всички Божии дела за старозаветните евреи е освобождението от Египет. **Велики са делата на ГОСПОДА**; размишлението върху тях носи безценни плодове за **всички, които се наслаждават в тях**. Те са поразителни демонстрации на Неговата слава, величие и **правдата Му**, която **трае вечно**.

111:4, 5 Той постановява Пасхата като вечен спомен за спасението на Израил чрез кръвта на агнето – незабравим свидетел на Неговата благодат и милост. В Господната вечеря Той оставя възпоманание за нашето спасение чрез кръвта на съвършеното Агне, незабравимо напомняне, че Бог е **милостив и състрадателен**. Може би в ст. 5 става дума преди всичко за чудотворния начин, по който Бог снабдява с **храна** (букв. „плячка“) израилтяните по време на тяхното пътуване през пустинята. Той никога не забравя, че те са народът на Неговия завет. И **винаги** е верен на обещанията, които е дал.

111:6 Той е показал на народа Си и друга демонстрация на могъщите Си дела, като е изгонил ханаанските народи и в безопасност го е завел в Обещаната земя, която псалмистът тук нарича „**наследството на народите**“.

111:7-9 Всички Божии дела доказват, че Той е винаги верен и справедлив. **Всичките Му заповеди** са абсолютно надеждни. Той винаги пази обещанията Си и ги изпълнява вярно и честно. **Израца изкупление на народа Си** във

времето на Изхода, както и по-късно, когато го връща обратно от Вавилонския плен. Той отново ще стори това, когато върне дванадесетте племена обратно в земята на Израил, преди да установи славното Си царство. Всичко това е част от Неговия **завет** и не може да се провали. **Свято и страшно е Неговото** достопочтено **Име**, а каквото е Името Му, **такъв е и Той!**

111:10 Само човекът, който благоговее пред Бога, е тръгнал по пътя на **мъдростта**. Колкото повече Му се покоряваме, толкова повече светлина ни дава Той. „Покорството е органът на духовното познание.“

Той заслужава да бъде хвален **вечно!**

Псалм 112: Благословенията на праведния

112:1 Съществува тясна връзка между този псалм и предходния – както в тяхната форма на акростих, така и в духовното им послание. Псалм 112 започва там, където завършва Псалм 111 – с **човека, който се бои от ГОСПОДА**, и който постоянства в мъдрост. Няколко от нещата, казани за Господа в първия псалм, са приложени и за благочестивия човек във втория. В Пс. 111 виждаме как Слънцето на Правдата блести в Своята слава; тук виждаме вярващия, който като луната отразява тази слава. Като гледа красотата на Господа, вярващият бива преобразяван в същата прелест от Светия Дух (2 Кор. 3:18).

„Славете ГОСПОДА!“ („Алилуя!“) Тези думи често изразяват чувствата на псалмиста – добър пример и за нас.

Кой човек е щастлив? Това е онзи, който почита и се покорява на **ГОСПОДА, който много се наслаждава на Неговите заповеди** и доказва това, като им се подчинява. Той жъне благословенията, които произтичат от живота на практическо благочестие, като например:

112:2 *Знатно потомство.* **Потомците му** ще се радват на положение на власт и престиж. Те ще бъдат почитани заради благочестивото си потекло. (Когато прилагаме тези благословения към епохата на Църквата, трябва да ги разглеждаме не в тяхното земно, материално значение, а в духовното им съответствие.)

112:3 *Благодеяние.* В най-общ смисъл е вярно, че покорството на Божието слово спасява човека от пропиляване на имота и бедност. Резултатът от неговата правда, честност, трудолюбие и пестеливост се простира за много поколения след него.

112:4 *Обещание за светлина.* Няма гаранция, че никога няма да има мрак, но има обещание, че **в тъмнината ще изгрее светлина.** Във всички мрачни моменти на живота Господ ни показва, че е **милостив и състрадателен.**

112:5, 6 *Щедрост.* Животът на човека, който е щедър и не отказва да дава назад на онези, които са в истинска нужда, е благословен. Този човек управлява делата си благоразумно и праведно. Животът му е поставен на стабилна основа и за него ще си спомнят дълго, след като си е отишъл.

112:7 *Свобода от страх.* На такъв човек не му се налага да живее в постоянен страх от лоши новини, от неуспехи в работата, от природни бедствия. Той се уповава на ГОСПОДА и знае, че не може да му се случи нищо без Божията воля.

112:8 *Сигурност дори когато го нападат.* Дори **притеснителите** му не могат да смутят неговия мир и спокойствие. Той има сигурността, че дори и за момента да изглежда, че те имат надмощие, пак поражението им е сигурно и той е на страната на победителя.

112:9 *Трайно благополучие и почит.* Резултатите от неговата милост и щедрост към **сиромасите** никога няма да се забравят. Няма да му се наложи да окачи **рога си** (символ на силата) в срам. На-

против, той ще **се издигне** и главата му ще бъде увенчана с похвала. Павел цитира този стих във 2 Кор. 9:9, за да покаже вечните резултати от щедростта.

112:10 *Завистта на безбожните.* Когато **безбожните видят** наградата и неизменната почит, които благочестивият получава, те ще завидват и ще се дразнят. **Ще скърцат със зъби** от яд, а след това дори ще изгубят ума си и **завинаги ще изчезнат.** Всичко, за което са живели, **ще погине** заедно с тях. Барнс отбелязва:

Това е в ярък контраст с онова, което псалмът казва, че ще се случи на праведните. Те ще процъфтяват и ще бъдат щастливи; ще могат да постигат целите си; ще ги уважават, докато са живи, и ще ги помнят, когато умрат; Бог ще се застъпва за тях в най-мрачните моменти; ще бъдат непоколебими и спокойни в моментите на опасности и беди; ще се уповават на Господа и ще им върви. Определено има огромна печалба ... в това, да бъдеш приятел на Бога.⁷⁸

Псалм 113: Така велик, но и така милостив

113:1–6 Първите пет стиха описват Бога като е *неизмеримо велик*, а последните четири – като *интимно близък*.

Нашият Бог е неизмеримо велик. Затова той заслужава да бъде хвален.

От кого? От всички Негови **слуги**. (ст. 1)

Как? Като благославяме **Името Му**, което означава да Му благодарим за всичко, което Той е. (ст. 2а)

Колко често? Постоянно – сега и до века. (ст. 2б)

Къде? Навсякъде – от земите на изгрева до земите на залеза. (ст. 3а)

За какво?

За Неговото величие. Той е високо над всички народи, Неговата слава е над небесата (ст. 4).

За Неговата несравнимост. Никой не може да се сравни с Онзи, който седи на Своя престол **на високо** (ст. 5).

За Неговото безгранично проникновение. Няма нищо в небесата или на земята, което Той да не вижда (ст. 6). Текстът подсказва, че Той трябва да се приведе, за да види дори нещата в небето!

Но, хвала на Името му, Онзи, който е неизмеримо велик, е безкрайно близък.

113:7–9 Бедните могат да знаят това! Той ги **издига от пръста**.

Сиромасите могат да знаят това! Той ги **издига** от ниското им положение и ги слага да **седят с първенци**, с превъзходните на земята.

Бездетната може да знае това! Той я **настанява в дом** и я прави като **весела майка на синове**. Безплодието е било ужасяващ позор за еврейските жени. Според *Коментар на книгата на молитвите* избавлението от това проклятие е повод за неизразима радост.

Приложение

Аз бях *беден*, но чрез вярата в Христос станах невъобразимо богат с духовни богатства.

Бях *сиромах*, но Господ Исус взе този просяк от бунището и му даде прекрасни братя и сестри християни – другарство, което превъзхожда всичко, което светът би могъл да предложи.

Бях *безплоден*, животът ми беше лишен от плодове за Бога. Той ме избави от празното безполезно съществуване и ми подари смислен и ползотворен живот.

Ето защо не е изненадващо, че и аз пъя заедно с псалмиста: **Алилуя!**

Той седи във небеса на трона.
Без недостатък носи царската корона.
Към Него е любовта на Отца,
за Него – на изкупените песента.

Макар и толкоз извисен, приема
от Своите Си жертвата хвалебна.
И викът им, изплакан плахо нощем,
ще стигне до Спасителя им мощен.

Томас Кели

Псалм 114: Могъщото присъствие на Господа

114:1 Сагата за изкуплението на Израил **от Египет**, преживяванията му в пустинята и пристигането му в земята на обещанието са отначало докрай удивителна демонстрация на Божията сила. В мисълта на евреите това всъщност е най-великата демонстрация на божествената сила, която изобщо някога светът е виждал.

Колко забележително е времето, **когато Израил излиза от Египет**, когато дългите години на робство и гнет приключват! Кой може да измери възторга на израилтяните, най-послед спасени от египтяните? Те няма повече да се превиват под заплахите и проклятията, с които ги обсипват на чужд език!

114:2 По това време територията, определена за племето на **Юда, става Божие светилище**. Там храмът е издигнат в Ерусалим. А цялата земя на **Израил става Неговото владение** – областта, която Той обгръща с неуморна грижа. Онова, което в географски смисъл е било в сила за Израил и Юда тогава, е в сила и за църквата днес.

114:3 Когато израилтяните достигат Червено море, водите ги виждат и се отдръпват в ужас. Но бъдете сигурни, че не видят на тълпата бежанци е предизвикал този ужас. **Морето** поглежда нагоре, **вижда** своя Създател и тогава бързо **побягва назад**, за да може Израил

да мине през него, без дори да намокри краката си.

Същото се случва и 40 години по-късно, когато влизат в Обещаната земя. Река **Йордан** задържа водите си при град Адам и последната бариера пред влизането в земята се превръща в път към нея.

Преминването през Червено море и през Йордан са съответно изходната и крайната точка на тази епична глава от историята на нацията. Преминването през Червено море символизира нашето изкупление от света чрез Божията сила посредством отъждествяването с Христос в смъртта, погребението и възкресението Му. Преминването през Йордан говори за избавлението от лутането из пустинята и влизането в нашето духовно наследство, отново чрез смъртта, погребението и възкресението на Христос.

114:4 В интервала между тези две събития има и други удивителни примери за Божието могъщество. Един от най-зрелищните е даването на закона на планината Синай. Природата така се разтриса, че **планините заподскачват като овни и хълмовете – като агнета**. Изглежда, че Божията слава е била така съкрушителна, че цялата околност е била като разтърсена от катаклизъм. Гледката е толкова ужасяваща, че Мойсей, Божият човек, казва: „Много съм уплашен и разтреперен“ (Евр. 12:21). Авторът на Писмото към евреите ни напомня, че ние не сме пристъпили към тази ужасяваща планина на закона, а към престола на благодатта.

Гневът и на закона, и на Бога
не може вече нищо да ми стори.
Че послушанието на Спасителя,
кръвта Му,
покри напълно вината на греха ми.

Огъстѣс М. Топлейди

114:5, 6 Псалмистът е толкова възхитен от тези прояви на Божието могъще-

ство, че закачливо пита **морето, Йордан, планините и хълмовете** защо са постъпили така. От въпроса лъха весел присмех към някои от най-великите символи на могъщество и непоклатимост в природата за това, че са се ужасили от погледа на Господа.

114:7, 8 Следва разсъздението, че цялата земя трябва да изпитва най-дълбоко благоговение и уважение към такъв Бог. Той е великият АЗ СЪМ и едновременно с това Той е **Богът на Яков**, Богът на недостойния човек. Той **превръща канарата във водно езеро, кремъка – във воден извор**. Това става два пъти (Изх. 17:6; Чис. 20:11). Народът е бил напълно обезсърчен от жажда. Израилтяните са роптаели горчиво и дори са пожелали да се върнат в Египет. По свръхестествен начин Бог им дава **водно езеро** от една скала, първият път при Хорив, а после при Мерива. Павел ни казва, че *канарата* е символ на *Христос*, който е бил ударен за нас на Голгота и дава животворна вода на всички, които идват при Него с вяра (1 Кор. 10:4).

Псалм 115: Израил отхвърля идолите

Юдеите са се завърнали от своето изгнание във Вавилон. Отново са в своята земя. Но самите те нямат никакъв принос за това. Възстановяването им е дело единствено на Йавхе. Той прави това заради неизменната Си любов към Своя народ и заради верността Си към Своето обещание.

115:1, 2 Твърде дълго езичниците са се присмивали на евреите. „**Къде е сега вашият Бог?** Едва ли много Го е грижа за вас, щом ви е оставил да гниете в плен седемдесет години!“ Но сега те вече не могат да кажат това. Присмехът и подигравките им са заглъхнали. Бог е защитил Името Си.

115:3 Сега вече за целия свят трябва да бъде очевидно, че истинският Бог е

трансцендентен – „**Нашият Бог е в небесата**“, и че е суверен – „**върши всичко, което Му е угодно**“. Трансцендентността на Бога означава, че Той е извисен над вселената и съществува отделно от нея. Божието всевластие, или суверенитет, означава, че Той е свободен да **върши всичко, което Му е угодно**, а онова, което Му е угодно, е винаги добро, справедливо и мъдро.

115:4–7 Бог допуска юдеите да бъдат отведени в плен от вавилонците заради идолопоклонството им. Но след като вече са разбрали безсилието и безполезността на идолите, те се смеят на езичниците за техните изваяни изображения.

Идолите са изработени от сребро и злато и следователно тяхната стойност се определя от пазарните условия. Те са направени от хора и затова са понижши от онези, които ги боготворят. Те **имат уста, но не могат да поучават** или да предсказват бъдещето. **Очи имат, но не виждат** трудностите на своя народ. **Уши имат, но нямат силата да чуват** молитви. Те **имат носове, но не могат да помиришат** благоуханието, което им се принася. **Ръце имат, но нямат способността да усещат с тях**. **Крака имат, но не могат да се помръднат** от поставката си. Те дори **не издават звук от гърлото си**.

115:8 Онези, които ги правят, **ще станат като тях**. В духовната сфера действия принципът, че хората приличват на обекта на своето поклонение. Моралните им стандарти се формират от техния бог. **Всеки, който се уповава на образи, става покварен, слаб, глупав и неразумен**.

115:9 Само Йахве е достоен за доверие. Затова сега един солист пристъпва напред и призовава **Израил към живот на неизменно упование в ГОСПОДА**. Хорът отговаря с признание – **Той им е помощ и щит**.

115:10, 11 После солистът призовава свещениците от **Аароновия дом** безре-

зервно да положат вярата си в **ГОСПОДА**; хорът отново отговаря с признанието, че **Той е** тяхната изпитана и доказана **помощ** и Защитник. Третият път солистът разширява призива си, като включва в него и всички онези, **които се боят от ГОСПОДА**, като вероятно има предвид и езичниците, които са се обърнали към Него. Те също знаят, че **Той е** тяхната истинска **помощ и щит**.

115:12–15 След това сякаш свещениците подемат песента и уверяват народа, че същият **ГОСПОД**, който **си е спомнил** за тях, като ги е върнал в притежанието им, **ще ги благослови** – народа, свещениците, прозелитите от всяка възраст, положение, обществена прослойка и култура. Те се молят Бог да **благослови** Своя народ и потомците му и да ги **умножи**, като вероятно имат предвид численото нарастване на народа им, който е намалял. Но тази молитва може би включва и духовно и материално благополучие. Освен всичко това те се молят за цялостното благословение на **ГОСПОДА, който е направил небето и земята**.

115:16 Бог е направил **небесата** за Свое собствено жилище, но **земята** Той е определил за място, където да живеят хората. И на това място човекът може да Му се покланя и да Му служи.

115:17, 18 Ст. 17 отразява традиционното виждане на старозаветните светии, че смъртта слага край на способността на хората да **хвалят ГОСПОДА**. Доколкото им е известно, **мъртвите** са в състояние на пълно мълчание. Сега вече ние знаем, че онези, които умират във вяра, незабавно преминават в Господното присъствие. Макар телата им да лежат в гроба в мълчание, духовете им са свободни да славят и да се покланят на Господа. Но основната идея на техния довод важи и за нас – ние трябва да славим Господа, докато сме живи. И това е обречът, с който завършва този псалм:

**Ние ще благославяме ГОСПОДА
отсега и довека. Алилуя!**

Псалм 116: Любя Господа!

От целия псалм бликат радостта и веселието на първото Великденско утро. Гробът в градината е празен. Христос е възкресен от мъртвите чрез славата на Своя Отец. И сега възторжено запява благодарност към Бога за това, че е чул молитвите Му и Го е възкресил.

116:1–4 Забележете как започва Той: „**Любя ГОСПОДА.**“ Само две думи, но те са най-чисто поклонение. За плахите души, които погрешно смятат, че човек може да пристъпва към Бога само с грандиозен език, е голямо насърчение да знаят, че и най-простото заявяване на любовта към Господа е истинско поклонение.

Но не бива да спираме дотук. Като Спасителя трябва да продължим да изреждаме великите неща, които Бог е сторил за нас. Това също е поклонение. Господ Иисус прелива от непрестанна благодарност, защото Неговият Отец е чул измъчените Му **молби** от Гетсимания и Голгота. Когато **смъртта** е затягала примките си около Него и **притесненията** на физическата смърт са Го **достигнали**, когато е бил в неописуема агония, Той е извикал към **ГОСПОДА** да Го **избави**. И Той Го е избавил. Не Го е спасил от умирање, но Го е избавил от властта на смъртта.

116:5, 6 Трети елемент на поклонението е изявяването на превъзходствата на Господа. Тук възкресеният Христос изброява някои от Божиите съвършенства, които са се проявили в Неговото Възкресение. Бог е **милостив** – Той е благ и добър. Бог е **праведен** – всичко, което прави, е справедливо и честно. **Бог е състрадателен** – пълен е с огромно съпричастие. **ГОСПОД пази простодушните**, което по отношение на нашия Господ на кръста означава, че Той е запазил искре-

ния, невинния и безпомощния. Бог спасява Своите хора, когато са в опасност.

116:7 И последно, Бог щедро дава **добро** на онези, които се уповават на Него – Той не е стиснат в даването на блага. Затова Господ Иисус казва: „**Върни се, душо моя, в покоя си.**“ Тревогите, мъките и агонията Му са приключили. Бог Го е чул и Го е избавил. Сега Той влиза в Своя справедливо заслужен **покой**.

116:8–11 След това нашият Господ отново прави преглед на онова, което Неговият Отец е извършил за Него. От това научаваме, че не бива да се страхуваме да се повтаряме в поклонението си. Бог никога не се изморява да слуша възхвалата на Своите деца. А темата заслужава безкрайно повторение. Сърцето на Христос е пълно с благодарност към Неговия Отец за трите неща, от които Го е избавил. Той е **избавил душата Му от смърт, очите Му от сълзи и краката Му от подхлъзване** или поражение. Сега Той **ходи пред ГОСПОДА в земята на живите** – победител над греха, смъртта, гроба и Шеол.

Несъмнено е трудно да се проследи хода на мисълта в ст. 10 и 11. Може би общият смисъл е най-добре уловен в САП:

Продължавах да вярвам, дори когато си казах: „Напълно съм съкрушен!“

Дори когато изпаднах в ужас и си казах: „На никого не може да се вярва.“

Вярата Му не се спъва дори и в мига на Неговата най-дълбока агония или когато хората показват колко са недостойни за доверие. Думите Му не са породени от съмнение, а са израз на дълбока убежденост.

116:12, 13 И накрая следва един финален елемент на преклонение, изразен с въпроса: „**Какво да върна на ГОСПОДА за всичките Му благодеяния към мен?**“ В нашия случай не можем и да си помислим, че бихме могли да Му се отплатим с нещо; всеки подобен опит би

бил обида към Неговата благодат. Но в нас е вроденото желанието да откликнем на благодаратта Му по някакъв подобаващ начин. Този начин е да **вдигнем чашата на спасението** и да **призовем Името на ГОСПОДА**. Да **вдигнем чашата на спасението** означава да изразим своята благодарност към Господа за това, че ни е спасил. Да **призовем Името на ГОСПОДА** означава да извършим специален акт на посвещение в признание на величието на Неговото спасение.

116:14 Възкресеният Спасител е решен да изпълни **обещанията Си на ГОСПОДА ... пред целия Негов народ**. Това са **обещания** за прослава, преклонение и благодарност, които Той е дал преди и по време на Своите страдания. **Сега** Той изпълнява тези **обещания**.

116:15 Тук потокът на мисълта сякаш отново се прекъсва от забележката на Господа: „**Скъпоценна е в очите на ГОСПОДА смъртта на Неговите светии.**“ Но дори да ни е трудно да открием съответствието ѝ в контекста, ние можем да ѝ се наслаждаваме и като изолирано твърдение. То важи за всички **светии** – тяхната **смърт** е **скъпоценна** за нашия Бог, защото означава, че те са заедно с Него в слава. Но това никога не е било по-вярно отколкото в случая с Господ Иисус. **Смъртта Му е скъпоценна** за Неговия Отец, защото тя осигурява справедлива основа, на която Той може да оправдава безбожните грешници.

116:16, 17 В ст. 16 Иисус, Възкресеният, продължава да бъде „Слугата на Йахве“. Той сякаш казва: „Обичам господаря си ... не желая да изляза свободен!“ (Изх. 21:5). И така Той решава да бъде **слуга** завинаги. Като Син на Божията **служигня**, Той обещава да служи на Бога също като майка Си Мария, защото Йахве е **развързал връзките Му**.

116:18, 19 Той отново обещава да **принесе** на Бог Отец **жертва на благодарност** и да **призове Името на ГОСПОДА**.

ПОДА. В събранието на Божия **народ** в храма в Ерусалим Господ Иисус **ще изпълни обещанията Си**, като поведе народа в звучен хор, пеещ възхвала на **ГОСПОДА**. Това ще стане, когато великият Емануил се завърне на земята и поеме скиптъра на властта над вселената в Своята прободена от гвоздеите ръка.

Псалм 117: Народите славят Бога

В тази най-кратка глава на Библията **народите** са призовани да **хвалят ГОСПОДА** за **мощната Му милост** и за **вечната Му вярност**. Апостол Павел улавя значимостта на този псалм и цитира първи стих в Римл. 15:11, за да покаже, че езическите народи ще споделят заедно с Израил милостта на Месията. Той идва не само да утвърди обещанията, дадени на патриарсите, но и за това, „народите да прославят Бога за милостта Му“.

Следната перифраза ни разкрива посланието на Псалма с удивително красиви думи:

Нека се издигне слава на Твореца
от всички, които обитават света!
Нека се възпява името на Спасителя
от всеки език и всяка страна!
Вечни са Твоите милости, Господи.
Вечни и истинни – Твоите слова.
От бряг до бряг ще се носи хвала,
докато още има небе и земя.

Исаак Уотс

Псалм 118: Ето вашият Цар!

Събитието, което отбелязва този величествен хорал на възхвала, е Второто пришествие на нашия Господ и Спасител Иисус Христос. Действието се развива в Ерусалим, където множествата са се събрали да отпразнуват Пришествието на дългоочаквания Месия на Израил. В сянката на храма солистът заема мястото си пред микрофона, а хорът стои зад него. Сред публиката се възцарява тишина.

- 118:1** Солист: **Славете ГОСПОДА, защото е благ,**
Хор: **защото милостта Му е вечна!**
(Цялата публика кима в израз на възторжено одобрение.)
- 118:2** Солист: **Нека каже сега Израил:**
Хор: **„Неговата милост е вечна!“**
- 118:3** Солист: **Нека каже сега Аароновият дом:**
Хор: **„Неговата милост е вечна!“**
(Свещениците до вратата на храма отговарят с басово „Амин“.)
- 118:4** Солист: **Нека кажат сега, които се боят от ГОСПОДА:**
Хор: **„Неговата милост е вечна!“**
(При това група богобоязливи езичници прехапват устни и преглъщат сълзи на благодарност за благодатта, която им е дала възможност да споделят славата на този миг.)
- 118:5–9** Солист: **От бедата си призовах ГОСПОДА.**
ГОСПОД ми отговори и ме постави на широко място.
ГОСПОД е откъм мен, няма да се уплаша – какво ще ми стори човек?
ГОСПОД е откъм мен, сред помощниците ми,
и ще види повалянето на онези, които ме мразят.
По-добре да се уповаваш на ГОСПОДА, отколкото да се доверяваш на човек. По-добре е да се уповаваш на ГОСПОДА, отколкото да се доверяваш на князе.
(Народът разбира, че това са думите на верния остатък от Израил, който Бог по удивителен начин е опазил през времето на Скръбта. Те са се научили да се уповават само на Бога и са изгубили страха си от хората. Те осъзнават, че е по-добре да се уповаваш на ГОСПОДА, отколкото дори на князе – най-знатните сред хората.)
- 118:10** Солист: **Всички народи ме заобиколиха,**
Хор: **но с Името на ГОСПОДА ще ги изтребя.**
- 118:11** Солист: **Заобиколиха ме, да, заобиколиха ме,**
Хор: **но с Името на ГОСПОДА ще ги изтребя.**
- 118:12** Солист: **Заобиколиха ме като пчели,**
но угаснаха като огън от тръни.
(Тръните горят с буен пламък, но много бързо угасват.)
Хор: **Да, с Името на ГОСПОДА ще ги изтребя.**
- 118:13,** Солист: **Ти ме блъсна силно, за да падна, но ГОСПОД ми помогна.**
14 **ГОСПОД е моята сила и моята песен и Той ми стана спасение.**
(В ст. 13 солистът говори за Антихриста и за неговото зверско отношение към израилевия остатък заради техния отказ да се огънат под натиска му. В критичния момент Господ се намесва и хвърля фалшивия месия в огненото езеро [Откр. 19:19, 20].)
- 118:15,** Солист: **Глас на ликуване и спасение е в шатрите на праведните.**
16 (Целият Израил възторжено ликува заради триумфа на Месията. Във всеки дом хората пеят тази победна песен.)

- Хор: **Десницата на ГОСПОДА върши мощни дела. Десницата на ГОСПОДА е възвишена. Десницата на ГОСПОДА върши мощни дела.**
- 118:17, 18 Солист: **Аз няма да умра, а ще живея и ще разказвам за делата на ГОСПОДА. Строго ме наказва ГОСПОД, но на смърт не ме предаде.**
(От името на израилевия остатък солистът припомня многобройните погроми над евреите и многото случаи, в които са били близо до пълно изстребване. Но Господ по свръхестествен начин ги е спасявал от лъвови уста и сега те гледат към бъдещето с надежда и увереност.)
- 118:19, 20 Солист: **Отворете ми портите на правдата! Ще вляза през тях и ще прославя ГОСПОДА.**
(Изкупеният Израил иска позволение да влезе в дворовете на храма, за да принесе благодарствени жертви на Господа. Жертвената система ще бъде частично възстановена по времето на царуването на Христос, като жертвите ще напомнят за Голгота, т. е. ще бъдат възпоменателни.)
- Хор: **Това е портата на ГОСПОДА, праведните ще влязат през нея.**
(Това са думите на левитите-вратари на храма. Те обясняват, че тази **порта** принадлежи на Йахве и е предназначена за благочестивите, които искат да пристъпят към Него.)
- 118:21, 22 Солист: **Ще Те прославям, защото си ми отговорил и си ми станал спасение.**
(Израил приветства Господ Иисус като свой Спасител.)
- Хор: **Камъкът, който отхвърлиха зидарите, стана глава на ъгъла.**
(**Камъкът** е Господ Иисус. **Зидарите** са евреите и особено техните водачи, които Го отхвърлят при Неговото Първо пришествие. Сега, когато народът на Израил вижда презрения Назарянин, увенчан със слава и чест, той признава онова, което Паркър нарича „глупостта на специалистите“. Отхвърленият камък е станал Главният камък на ъгъла [АСПБ]. Съществува известна неяснота по въпроса какво точно е главният камък:
1. Ъгловият камък на дадена сграда.
 2. Ключовият камък на арка.
 3. Върховият камък на пирамида.
- Коего и да е правилното мнение, контекстът внушава идеята за най-голяма почит.)
- 118:23 **От ГОСПОДА е това и чудно е в нашите очи.**
(Хорът говори от името на Израил, който потвърждава, че Йахве е Онзи, който е дал на Господ Иисус полагащото Му се място в сърцата и обичта на Неговия народ. Денят на възцаряването най-сетне е дошъл!)

- 118:24** **Това е денят, който ГОСПОД е направил; нека се радваме и се веселим в Него!**
(Барнс пише: „Това сякаш е съвсем нов по естеството си ден, създаден специално за този случай, ден, какъвто хората никога не са очаквали да видят. Той сякаш е бил създаден отделно от хода на времето, а после е бил добавен към другите дни.“⁷⁹)
- 118:25** **Моля Те, ГОСПОДИ, спаси!**
Моля Те, ГОСПОДИ, изпрати благоденствие!
(Това е стихът, който народът на Ерусалим цитира по време на така нареченото тирумфално влизане на Христос в града. „Осанна“ е оригиналната еврейска дума, която означава „Моля Те, спаси“ [Мат. 21:9]. Скоро обаче те заменят приветствието си с викове за екзекуцията Му. Сега обаче Израил приветства Господа в деня на Неговата сила и вече чувствата са както искрени, така и трайни.)
- 118:26** Солист **Благословен, който иде в ГОСПОДНОТО Име!**
(Когато Господ приближава района на храма, главният певец започва с призивен тон да пее благословието на народа. Това е исторически момент. Много векове преди това Исус предупреждава израилтяните, че повече няма да Го видят, докато не кажат: „Благословен, който иде в ГОСПОДНОТО Име!“ [Мат. 23:39]. Сега те най-после с радост Го признават за свой Месия и Цар.)
- Хор **Благословихме ви от ГОСПОДНИЯ дом.**
(Това може би е благословието на свещениците, които стоят вътре в храма.)
- 118:27** **ГОСПОД е Бог и той ни даде светлина.**
Доведете празничната жертва, вързана с възжета, при роговете на олтара!
(Израилевото общество се прекланя пред Исус като Бог и като Онзи, който е донесъл светлина в техните помрачени сърца. При приближаването на процесията към бронзовия олтар, те привеждат и **вързаната с възжета жертва.**)
- 118:28, 29** Солист **Ти си моят Бог и аз ще Те славя.**
Боже мой, ще Те величая.
(Народът, който преди това е използвал името на Господ Исус Христос с презрение, сега Го признава за Бог.)
- Хор **Славете ГОСПОДА, защото е благ,**
защото милостта Му е вечна!
(Песента се е издигнала в мощно кресчендо на дълбока възхвала и преклонение. Музиката отеква по околните улици на стария Ерусалим. После полека замира, а народът се връща по домовете си да се наслаждава на прекрасното хилядолетно царуване на славния Господ, на когото принадлежи правото да владее.)

Псалм 119: Всичко за Библията

Този псалм е наречен златната азбука на Библията. Причината е, че той е разделен на 22 отделни откъса, по един за всяка буква от еврейската азбука. Всеки откъс се състои от по осем стиха и всеки стих започва със съответната буква от еврейската азбука. Така на еврейски всеки стих в първия откъс започва с алеф; във втория пасаж всеки стих започва с бет; и т. н.

В НИПБКДж, както и в повечето преводи на Библията, всички стихове в този най-дълъг псалм, с изключение на четири, съдържат някакво нарицателно или описание на Божието Слово. Четирите изключения са ст. 84, 121, 122 и 132. Названията на Божието Слово са: закон, свидетелства, пътища, правила, наредби, заповеди, слово(а), обещание, присъди, правосъдие и правда.

Ридаут смята, че използвайки азбуката под формата на акростих, авторът е искал да загатне, че „пълнотата и съвършенството на Божието Слово изчерпват всички изразни възможности на човешкия език“.⁸⁰ Подобна идея откриваме и в Новия Завет. Нашият Господ нарича Себе Си Алфа и Омега (Откр. 1:8). Това, разбира се, са първата и последната буква от гръцката азбука. Мисълта е, че Той е цялата благост и цялото съвършенство, което би могло да се изрази с всички букви от азбуката, комбинирани във всички възможни съчетания.

В псалма няма и два стиха, които да казват точно едно и също нещо. Във всеки стих има различен нюанс на значението.

К. С. Луис казва за Пс. 119:

Това стихотворение не е и няма претенциите да бъде спонтанно изливане на сърцето, като например Псалм 18. То е като шаблон, нещо изработено като бродерия, бод по бод, в продължение на дълги, тихи часове на любов към неговия обект и на

наслада в спокойната, дисциплинирана майсторска работа.⁸¹

Следните заглавия на темите на отделните пасажи на псалма са основани предимно на бележките на Ф. У. Грант:

ст. 1–8	Блаженството на покорството към Словото
9–16	Очистване чрез Словото
17–24	Проницателност чрез Словото
25–32	Чувство за недостатъчност, породено от Словото
33–40	Силата на Словото
41–48	Победа чрез Словото
49–56	Покой и утеха чрез Словото
57–64	Постоянство в Словото
65–72	Огромната важност на Словото в добри и зли времена
73–80	Прозрение чрез Словото
81–88	Подкрепа за угнетения чрез Словото
89–96	Непреходността на Словото
97–104	Мъдрост чрез Словото
105–112	Словото е светилник и светлина във всички ситуации
113–120	Безбожните и Словото
121–128	Отделяне и избавление чрез Словото
129–136	Радост и общуване чрез Словото
137–144	Ревност за Словото
145–152	Опит чрез Словото
153–160	Спасение чрез Словото
161–169	Съвършенството на Словото
169–176	Молитва и възхвала чрез Словото

В един забележителен смисъл този псалм изразява любовта към Божието Слово, която нашият Спасител е изпитвал като човек тук, на земята. Белет предполага, че „в цялостния си пророчески характер думите на [този псалм] ще бъдат думите на истинския Израил, когато се върне при своя Бог и при Неговите дълго отхвърляни слова“.⁸²

119:1 Блажен или щастлив човек е онзи, който живот е съобразен със Словото на ГОСПОДА. Дори ако падне и съгреша, в Словото му е осигурена възможност за изповед и възстановяване и това го поддържа в **непорочно** състояние.

119:2 Единствено покорството към свидетелствата Му има значение – но не неохотното, колебливо, резервирано покорство, а огромното, дълбоко желание да Му бъдем угодни **с цяло сърце!**

119:3 Отрицателно изразено, щастието се състои в отделяне от всяка възможна форма на **беззаконие**. Положително изразено, това е следването на пътя, който Той е начертал за нас в Писанията. Най-сигурният начин да се опазим от зло е да бъдем изцяло заети с вършене на добро.

119:4 Божиите **правила** не са въпрос на избор, а **заповеди**. Те трябва да се спазват **усърдно**, а не наслуки.

119:5 Тук псалмистът преминава от общовалидните неща към онова, което иска да бъде в сила в неговия собствен живот. Като преминава незабележимо от поучение към молитва, той признава, че и желанието, и силата да постоянства в покорството си в крайна сметка идват от Бога.

119:6 Докато пази Господните наредби, той ще бъде пощаден от срама, от който умът се измъчва, бузите червенееят и понякога дори тялото се разболява.

119:7 „Пътят от молитвата до възхвалята не е нито дълъг, нито труден.“ Онези, които са се **научили** да се покоряват на **наредбите на Божиата правда**, имат

пълнота от радост, която води до спонтанно преклонение.

119:8 Твърдата решимост е съчетана със смирена зависимост. Псалмистът е твърдо решен да следва Господа. Но той осъзнава своята недостатъчност. Молитвата „**не ме оставяй напълно**“ е не толкова реална възможност, колкото мнението на автора за онова, което чувства, че може би заслужава.

119:9 Един от най-критичните проблеми в живота на всеки **млад човек** е как да се **опази чист**. Отговорът е, че това може да стане само чрез практическо послушание на думите на Библията.

119:10 В светостта съществува необикновено сливане на човешкото желание (**с цялото си сърце Те търсих**) с божествената сила (**не ме оставяй да се отклоня от заповедите Ти**).

119:11 Той не иска да ни направи свети против нашата воля или без нашето съдействие. Някой мъдро е казал: „Най-добрата книга на света е Библията. Най-доброто място, където можем да я сложим, е **в сърцето**. Най-добрата причина да я сложим там, е че тя ни спасява **да не съгрешаваме против Бога**.“

119:12 Понеже Бог е толкова велик и милостив, обновената природа желае да научи Неговите **наредби** и да бъде възпитавана от тях. Христовата любов ни принуждава!

119:13 Дълбоката наслада от съкровищата на Словото неизбежно води към желанието да ги споделим с другите. Житейски закон е, че когато наистина вярваме нещо, ние искаме да го предадем и на другите.

119:14 Никой златотърсач никога не се е радвал на откритите буци самородно злато така, както се радва онзи, който открива скритите богатства на Писанието.

119:15 Божието Слово предоставя неизчерпаем материал за най-удовлетворителни размисли, но то никога не бива да

бъде отделено от решимостта да бъдем изпълнители на Словото.

119:16 „Заповедите Му не са тежки“ (1 Йн. 5:3). Роденият от Бога **ще се наслаждава** на Господните **наредби** и ще бъде решен никога **да не ги забравя**.

119:17 Без Него не можем да направим нищо. Нуждаем се от Неговата благодат, за да можем да живеем, както и за да можем да се покоряваме на Неговото **слово**. При тази своя огромна нужда нека да Го молим за изобилна благодат.

119:18 Библията изобилства с **чудеса**, духовни деликатеси, скрити от повърхностния поглед. **Очите** ни трябва да бъдат отворени, за да можем да ги видим.

119:19 Библията е пътна карта, която безпогрешно води странника към целта.

119:20 Прекрасно е, когато нашата жажда за Писанията е огромна и неотслабваща. **Душата** на псалмиста се разкъсва от силен, ревностен копнеж по Словото, който гори **всякога**.

119:21 Историята изобилства с примери за това, как **горделивите** и наглите са отхвърляли Господните **заповеди** и скоро след това са били повалени от могъщата ръка на Бога.

119:22 Светът се подиграва и се присмива на вярващия. „Те се и чудят и ви хулят, че не тичате в същия поток на разпуснатостта“ (1 Петр. 4:4). Но непорочността ще бъде възнаградена и Неговото „Хубаво, добри и верни слуго“, ще бъде предостатъчно обезщетение за **укора** и **презрението**.

119:23 Дори когато властниците се съюзават в хули и клевети против християнина, той може да намери сила и утеха в размишлението над Библията, „отговаряйки на своите клеветници, като избощо не им отговаря“.

119:24 Матю Хенри коментира:

Чудел ли се е Давид как да постъпи, когато първенците са говорили против него? Съветници са му били Божиите наредби

и те са го съветвали търпеливо да понесе всичко и да повери делото си на Бога.⁸³

119:25 Животът има своите долини, както и своите върхове. Дори когато сме изпаднали в тъга, можем да призовем Господа да ни **съживи** чрез изцелителната сила на **словото**.

119:26 Когато разкриваме **пътищата си**, т. е. когато правим открита изповед на греховете си, Господ ни отговаря с прошка. Това води до обновено желание за святост, изразено в молитвата: „**Научи ме на наредбите Си!**“

119:27 Ние се нуждаем да разбираме значението на Божиите **правила** и как на практика да ги прилагаме в живота си. Това води към размисъл върху Божиите **чудни дела**.

119:28 В мрачните мигове на живота, когато **душата** ни **се топи** в сълзи, Бог на всяка утеха се привежда към нас и често пъти само с един стих от Писанието ни издига и ни укрепва да продължим напред.

119:29 Чрез Божия Дух и чрез Божието Слово ние можем да различаваме истината от заблудата. Библията насажда свята омраза срещу всяка форма на **лъжа**. Освен това тя учи, че истината е онова, което Бог казва за всяко нещо (Йоан 17:17).

119:30 В светостта човек не може да навлезе, като се остави да бъде носен по течението на живота. Тя изисква преднамерен избор на **пътя на истината** такъв, какъвто е разкрит в свещените Писания. Спърдъжън казва: „Божите заповеди трябва да бъдат поставени пред нас като цел, към която да се стремим, като модел, по който да действваме, и като път, по който да вървим.“

119:31 Псалмистът се придържа към Божиите **свидетелства** като залепен за тях. Но той пак съзнава своята склонност да се отклонява и вика към **ГОСПОДА** в съзнателна зависимост от Него.

119:32 Когато Бог ни даде големи сърца (а не големи глави), ние бързаем да пазим Неговите заповеди. Това е по-скоро въпрос на обич и привързаност, отколкото на интелект.

119:33 Ние трябва да се молим за напътствие. Като ученици в Божието училище трябва да бъдем нетърпеливи да научим как да прилагаме правилата на практика и да бъдем решени да се подчиняваме на Неговото слово до края на живота си.

119:34 Ние трябва да се молим за **разум**. Важно е да имаме правилни възгледи за Писанията, за тяхното значение и за задълженията, които ни налагат. Как иначе бихме могли да Го следваме с неразделено посвещение?

119:35 Трябва да се молим за ръководство. Духът е изпълнен с готовност, но плътта е слаба. Затова молим Господ да води краката ни **в пътеката на Своята** воля, защото това е единственият път, в който сме истински щастливи.

119:36 Трябва да се молим за духовно, а не за материално забогатяване. „Благочестието със скромност е голяма печалба“ (1 Тим. 6:6). Чудото на благодатта е, което отнема от човека любовта към парите и я заменя с любов към Библията.

119:37 Трябва да се молим за божествените реалности, а не за сенки. Ето Божия коментар за телевизията: „**Отвърни очите ми, за да не гледам суета.**“ Телевизията представя един илюзорен, измамен свят, който всъщност не съществува. Божието Слово разглежда живота такъв, какъвто е в действителност.

119:38 Трябва да се молим Бог да **утвърди** обещанието Си. „Приемам всичките реки на Твоето благодеяние. Ти мойто име напиши над всяко обещание.“ Нашето право да получим Неговите обещания се крие във факта, че ние **се боим** от Него.

119:39 Трябва да се молим да бъдем опазени от **срам**, от всяко нещо, което

би могло да навлече упрек или позор на името на Господ Исус. Неговите **присъди са добри**; ние трябва вярно да ги следваме.

119:40 Трябва да се молим за лично съживление. „И миражът ще стане на езеро и жадната земя – на водни извори“ (Ис. 35:7). Когато горим и **копнеем за Неговите правила**, Той ще ни **съживява чрез правдата Си**.

119:41 Не бива да приемаме Божиите **милости** и **спасение** за даденост, която ни се полага по право. Ние продължаваме да бъдем така зависими от Неговото състрадание и закрила по същия начин, както когато първоначално сме били спасени. Затова сега се позоваваме на Неговото обещание да се грижи за нас и да ни пази ден след ден.

119:42 Неоспоримите доказателства за отговорите на Господа на молитвите принуждават **хулите** на невярващите да замлъкнат. Нашата вяра е основана на **словото** на Бога, което никога не може да се провали.

119:43 Дано никога не се страхуваме или срамуваме да говорим **словото на истината**. Ако се **надяваме на Божиите присъди**, Той ще ни осигури постоянни възможности да свидетелстваме за Него.

119:44 Нашият отклик на Неговата любов и благодат трябва да бъде твърдо решение да **пазим** Неговото Слово, докато сме живи. „Как бих могъл да сторя нещо по-малко от това, да дам най-доброто от себе си и да живея изцяло за Него след всичко, което Той е направил за мен?“

119:45 Онези, които Божият Син е освободил, са наистина свободни (Йоан 8:36). Светът смята християнския живот за някакъв вид робство. Но онези, които **се стремят към** Неговите **правила**, се радват на съвършена свобода.

119:46 Вярата ни дава дързостта да **говорим** за Исус **и** в присъствието на **царе**. Мнозина властелини са чули бла-

гата вест от скромни и често пъти презрени свои поданици!

119:47 Онези, които обичат Библията, намират дълбоко лично удовлетворение в страниците ѝ. Тя е извор на **наслада**, река от удоволствие, неизчерпаем източник на задоволство.

119:48 Ние почитаме Библията в смисъл, че благоговеем пред нейната всеобхватност, дълбочина и сила, пред нейните съкровища и нейната безграничност. Ние я **обичаме** заради онова, което е, и заради онова, което е направила. И ден и нощ **размишляваме** над нея.

119:49 Не е възможно някога Бог да забрави обещанието Си, но в огнено изпитание, когато вярата ни отпада, ни е позволено да се молим: „Господи, **спомни си** ...“ „Не е възможно Той да ни е научил да се уповаваме на Името Му, а сега да ни остави да се посраим.“

119:50 Онези, които са изпитали животворните сили на Словото, намират в него неизчерпаем източник на **утеха**. Думите на добронамерени хора често са празни и безполезни, но Божието Слово е винаги живо, уместно и действено.

119:51 Когато сме верни на Господа, можем да очакваме да понесем своя дял от **подигравки** и презрение, но след като сме открили божествените принципи, трябва да се придържаме към тях.

119:52 Ние се насърчаваме от спомена за това, как Господ се е застъпвал за нас в миналото. Същата милост, която ни е довела до тук, със сигурност ще ни отведе и до края на пътя. „Любовта Му в миналото не ни дава да мислим, че може накрая да ни остави да потънем в мрака.“

119:53 Когато вижда някой да позори и да престъпва Божия закон, вярващият се изпълва с горещо **негодуване**. Колко верно е това за Господ Иисус: „Укорите на онези, които укоряваха Теб, паднаха върху Мен“ (Римл. 15:3). Синът е приемал като лична обида всяко опозоряване на Отца.

119:54 Благодарение на чудното Божие Слово странникът може да пее **в дома на странстването си** – както казва Нокс, „в земята на изгнанието си“. Пътят може да е неравен, но не е дълъг. Нощта може да е тъмна, но Бог дава песен.

119:55 Привидно нескончаемите часове на една безсънна **нощ** могат да бъдат оползотворени в размишление за Господа и за това как Той се разкрива в Словото Си. Колкото повече Го опознаваме, толкова повече Го обичаме и толкова повече искаме да **пазим закона** Му.

119:56 Покорството е благословение. „Благочестието е полезно за всичко, тъй като има обещанието и за сегашния, и за бъдещия живот“ (1 Тим. 4:8).

119:57 Съзнанието за това, какво несравнимо съкровище имаме в Господа, би трябвало да ни накара да се кълнем, че **ще пазим словата** Му. Той е Вседостатъчният. Ако имаме Него, ние сме баснословно богати.

119:58 Но макар че Той е вседостатъчен, ние не сме. „Нашата способност е от Бога“ (2 Кор. 3:5). Затова трябва да бъдем хора на молитвата, които усърдно **търсят** Божието лице и се позовават на Неговото обещание за милост.

119:59 Водителството е неизменен проблем. Кой път да поемем? Честно казано, в себе си нямаме мъдростта да знаем. Добре тогава. Нека **обърнем краката си** към пътеките, начертани в Писанията.

119:60 Живеем във времето на бързото хранене, бързите услуги, всичко е бързо. Бързото покорство към изявената Божия воля е нещо, над което си струва да размислим – и да го прилагаме.

119:61 **Безбожните** могат да направят заговор да хванат в примка невинния вярващ, но за него това е още една причина да потърси ръководство и закрила в Словото.

119:62 „Посред нощ Павел и Сила се молеха и пееха химни на Бога“ (Деян.

16:25). С тях са се отнесли несправедливо, но въпреки това те могат да пеят за Божии **справедливи присъди**.

119:63 Онези, които обичат Бога, обичат и Неговия народ. А онези, които обичат Библията, обичат и всички други, които обичат Библията. Това световно общение надхвърля националните, социални и расови различия.

119:64 Неизменната Божия любов се проявява навсякъде в света, дори **земята е пълна** с нея. Нашите благодарни сърца отговарят на това: „Господи, учи ме със Светия Си Дух.“

119:65 Откога не съм благодарил на **ГОСПОДА** за чудесния начин, по който е постъпил с мен **според** обещанието на **Словото Си**? „Преброй благословенията си, повтори ги едно по едно, и ще се изненадаш какво е извършил Господ!“

119:66 Всички ние трябва да се молим за **добро разсъждение**, както и за **знание**. Възможно е да притежаваме знание без проникателност и без уравновесеност. От Словото и от опитностите в живота се научаваме на разумна преценка.

119:67 Божие наказание „донася мирния плод на правдата на тези, които са били обучавани чрез него“ (Евр. 12:11). Споменът за онова, което са ни причинили отклоненията от истината, служи като здравословна спирачка против възможността да ги повторим.

119:68 Бог е **благ** и всичко, което върши, е добро. За да бъдем добри, ние трябва да вземем Неговото иго върху себе си и да се учим от Него.

119:69 Когато безбожниците се опитват да опетнят репутацията ни с лъжи, можем да намерим защита във вярното, непоколебимо покорство на Библията.

119:70 Нека материалистите тънат в разкош и удоволствие. Ние намираме своето удовлетворение в духовното напътствие, а не в угаждането на плътта.

119:71 Страданията са само за миг, но ползата от тях е вечна. Хората ни пре-

следват, за да ни навредят; но Бог преобръща всичко за наше добро.

119:72 Библията е най-ценното материално притежание, което имаме в света. Един компютър може да прави фантастични изчисления, но не може да пресметне стойността на Писанията.

119:73 След като Бог ни е **направил** с такова изумително съвършенство, какво по-разумно от това, Той да ни бъде и Учител! Трябва да открием целта на съворението си и да я постигнем напълно.

119:74 Силно духовно ободрение носи срещата с християнин, който е пламенен за Господ Иисус. Онези, които се уповават на Божие Слово, стават „радиоактивни“ от Светия Дух.

119:75 Болестите, страданията и бедите не идват директно от Бога, но при определени обстоятелства Той ги допуска и ги използва за Своите собствени цели. Белег на духовна зрелост е да признаваме Неговата **справедливост** и **вярност** във всички такива ситуации.

119:76 И все пак сами по себе си ние сме слаби като пръстта и имаме нужда от Неговата състрадателна любов, която да ни поддържа. „За това нека пристъпваме с дръзновение към престола на благодатта, за да получим милост и да намерим благодат, която да ни помага съевременно“ (Евр. 4:16).

119:77 Всяка проява на Божие **сътрудание** е като свежо преливане на живот на притеснения светия. Онези, които се **наслаждават** в Неговия **закон**, могат да имат увереността, че Той ще **дойде** да им помогне.

119:78 Желино превежда ст. 78 по следния начин: „Посрами **горделивите**, които ме измъчват с лъжи, докато **размишлявам върху Твоите правила**.“ Бог допуска грехът да окаже въздействието си, а псалмистът само се моли Бог да извърши онова, което е обещал.

119:79 Духовен инстинкт е да търсим общуване с **онези, които познават** и

обичай Божието Слово. Но колко често се молим Господ да пресече пътищата ни с **онези, които Му се боят?**

119:80 Има много причини, поради които трябва да се стремим да **бъдем непорочни** в послушанието си на Господните **наредби**. Причината, която псалмистът изтъква тук, е за да избегнем изгарящия, унищожителен срам от падането в грях.

119:81 Вярващият може да бъде угнетяван, но не и съкрушен; в недоумение, но не до отчаяние; гонен, но не и изоставен; повалян, но не унищожен (2 Кор. 4:8, 9). Тук той умолява за Божията спасителна помощ, надеждата му е все още жива.

119:82 Дори когато **очите** му отслабват от **копнеж** по изпълнението на Божияте обещание за избавление, той не пита: „Ще ме утешиш ли?“, а: „**Кога ще ме утешиш?**“

119:83 Мехът в дим се сбръчква и почернява. Сравнението е очевидно. Изтомотеният вярващ е сбръчкан, съсрухрен и погрознял от чакане, но не губи надежда, докато има Словото, на което да се облекне.

119:84 Животът в най-добрия случай е много кратък. **Дните** на страдание като че ли са несъразмерно много. Време е Господ да се намеси, като накаже потисниците.

119:85 Горделивите от този стих са безбожни и незаконни; тези две характеристики вървят ръка за ръка. Те замислят падането на праведния и невинния, което е доказателство, че отказват да се съобразяват с Божия **закон**.

119:86 Няма нищо по-надеждно и сигурно от Божието Слово. Той е обещал да спаси Своя преследван народ. Затова винаги, когато ни нападат обвинители с лъжи, можем с увереност да използваме „златната молитва“: „**Помогни ми!**“

119:87 Спърджън казва: „Ако се прилепим към **правилата**, ще бъдем спасени чрез обещанията.“ Дори когато достигаме до отчаяние за живота си, никога не

бива да се препъваме в своето послушание. Помощ ще дойде. Само вярвай!

119:88 Най-добрата молитва идва от силна вътрешна необходимост. Тук псалмистът се моли Господ да пощади живота му, за да продължи да прославя Бога, като изпълнява Словото Му.

119:89 Вярата не е скок в тъмното. Тя е основана на най-сигурното нещо във вселената – Библията. Да вярваш в Словото, което е основано твърдо и **до века в небесата**, не крие никакъв риск

119:90 Божията **вярност** е изявена не само в Словото Му, но и в делата Му. Тя се простира във всички поколения и се вижда в реда и прецизността на природата.

119:91 Небесата и земята се подчиняват на законите Му. Сеитба и жетва, студ и горещина, лято и зима, ден и нощ – **всичко е в Негова служба**. И всичко се управлява и крепи от Словото на Неговата мощ.

119:92 Барнс коментира:

„Щях да съм потънал хиляди пъти“, ми каза един прекрасен, но много изтерзан човек, „ако не беше едно уверение от Божието Слово: „Вечният Бог е твое прибежище и подпора са ти вечните ръце.“⁸⁴

119:93 Онези, които са изпитали силата на Писанията в своя живот, едва ли ще ги **забравят**. Ние „се новородихме не от телно семе, а от нетленно, чрез Божието слово, което живее и трае до века“ (1 Петр. 1:23).

119:94 Дори след като сме били спасени от наказанието за греха, ние все още се нуждаем да бъдем спасявани ден след ден от омърсяване и от вреда. Познаването на Божияте **правила** и на собствените ни сърца ни дава да осъзнаваме нуждата си от това ежедневно спасение.

119:95 Единственият начин да избегнем атаките на **безбожните** е да водим дребнав, непоследователен живот. Вина-

ги обаче когато животът ни е действен за Бога, можем да очакваме съпротива. Но когато **внимаваме в Божието свидетелство**, ще намерим сила и утешение.

119:96 И най-добрите неща в този свят са далеч от **съвършенство** и имат край, но Божието Слово е съвършено и без-пределно. Колкото повече опознаваме Библията, толкова повече осъзнаваме колко несъвършени сме самите ние.

119:97 Онези, които **обичат** Господа, със сигурност обичат и Неговото Слово. И тази любов се изразява в разсъждение над Библията при всяка възможност. Именно в моментите на размишление внезапно откриваме нова красота и чудеса в Писанията.

119:98 Смиреният вярващ, въоръжен с мъдростта на Словото, вижда много по-далеч от **враговете** си.

119:99 Когато учителят е самодоволен и почива на лаврите си, той скоро ще бъде изпреварен от някой по-млад човек, който постоянно размишлява над Словото.

119:100 Това може да звучи като безотговорно самохвалство, но не е така. Не възстага или интелигентността на човека са от значение, а неговото покорство. Затова младежът може да превъзхожда стария, ако има по-висок КП (Коефициент на покорство).

119:101 Тук виждаме покорството в действие. Псалмистът **въздържа краката си** от пътищата на греха, за да бъде послушен на Словото докрай.

119:102 Освещащото въздействие на Библията е огромно. Когато Господ ни **поучава** чрез нейните страници, ние развиваме в себе си омраза към греха и любов към светостта.

119:103 И, разбира се, Библията е източник на истинска наслада. Никоя друга книга на света не е по-приятна. **Медът е сладък**, но Божието Слово – много повече.

119:104 За да могат да разпознават

фалшивите пари, хората изучават истинските банкноти. Дълбокото познаване на истината ни прави способни да разкриваме и презираме **всеки лъжлив път**.

119:105 Словото ни води в истината, като ни забранява определени модели на поведение. А в позитивен смисъл то ни води в нея, като ни показва правилния път. Колко много дължим на благотворните лъчи на това **светило!**

119:106 Тук виждаме свята решимост за послушание на Свещените Писания. Това е за Божия слава, за благословение на другите и за наше собствено добро.

119:107 Спърджън казва:

В предишния стих псалмистът се заклева като войник на Господа, а в този стих той е призован да понася трудности в това си качество. Службата за Господа не ни предпазва от изпитания, а по-скоро ни ги гарантира.⁸⁵

119:108 Ние идваме пред Господа като свещеници и ученици. Като свещеници ние „принасяме на Бога непрестанно жертва на хваление, тоест плод на устни, които изповядват Неговото Име“ (Евр. 13:15). Като ученици ние отваряме сърцата и умове си за Неговото божествено напътствие.

119:109 Когато **животът ни е постоянно в опасност**, припомянето на **закона** на Господа ни дава сигурност и безопасност. Ня всяка цена трябва да избугваме склонността да изпадаме в паника и истерия и да забравяме Божието Слово.

119:110 Онези, които получават напътствието на Словото, не са в неведение за плановете на Сатана. Чрез простото послушание на Библията те избягват неговите умело замаскирани клопки.

119:111 Трябва да приемаме Писанията като безценно притежание, като **наследство** с огромна стойност. Помислете си за радостта, която изпитва един наследник, когато наследи огромно състояние.

Колко по-голяма би трябвало да бъде нашата радост от това, че притежаваме Книгата на книгите.

119:112 Всички, които осъзнават неговата стойност, трябва да са твърдо решени да се покоряват на Словото **до края** на дните си. В училището на покорството не бива да има нито ваканции, нито почивни дни.

119:113 Мофат превежда този стих така: „Мразя хората, които са наполовина едно, наполовина – друго. Обичам закона Ти.“ **Двуличните** хора в един миг принадлежат на Бога, а в следващия – на света. Те са предатели спрямо Божия закон.

119:114 Господ е нашето **скривалище**, когато сме преследвани, и нашият **щит**, когато пряко ни нападат. Онези, които **се упоават** на Неговото обещание, никога няма да бъдат разочаровани, защото Той не може мами или да бъде измамен.

119:115 Ние напускаме обществото на онези, които не **пазят заповедите** на нашия **Бог**. Но макар да се отделяме от техните греховни пътища, ние продължаваме да поддържаме връзки с хората от света, за да можем да споделяме с тях благата вест.

119:116 Доводът на тази молитва е следният: „Ти си ми обещал да ме подкрепяш. Направи сега, както си казал. В противен случай хората ще кажат, че си ме забравил, и аз ще бъда разочарован в **надеждата си**.“

119:117 Сега ние нямаме по-голяма сила да се **избавим**, отколкото, когато сме били спасени първоначално. Ако Бог ни подкрепи, тогава **ще бъдем избавени**. Но нашата част е да пазим **винаги наредбите** Му.

119:118 Господ отхвърля с презрение онези, **които се отклоняват от Неговите наредби**. Тяхната хитрост един ден ще се разкрие в истинската си светлина като глупост.

119:119 Словото ясно учи, че Господ

ще **изхвърли всичките безбожни на земята, както** леярът изхвърля шлаката от повърхността на разтопения метал. Ако Той не наказва справедливо греха, ние не можем да уважаваме Неговото писано Слово.

119:120 Можем да се разтреперим при мисълта за Божиите **присъди** над безбожните. Но, както казва и Барнс, ние сме „изпълнени с благоговение към последователността, духовността и строгостта на Неговия закон“.

119:121 Аргументът на псалмиста, че е вършил онова, което е справедливо и право, трябва да бъде разбиран като общо, а не като неизменно правило. Неговият праведен живот е плод на спасението Му и следователно е правилна основа, на която той моли Господ да **не го оставя на потисниците** му.

119:122 **Поръчителят** е някой, който заема мястото на друг, някой, който го представлява. Онзи, който стана наш поръчител на Голгота, успешно защитава нашето дело в целия ни живот и възпира свирепите потисници.

119:123 Това е човек, който чака Божието избавление, докато очите му помръкнат. Той чака до изтощение изпълнението на праведното обещание, че Господ ще се застъпи за него.

119:124 Макар да изглежда, че в ст. 121 псалмистът моли за справедливост, тук той призовава **милостта** или **благодатта** на Господа. Една от формите на Неговата **милост** е **благодатното** Му учение. „**Научи ме на наредбите Си**.“

119:125 Колкото повече знае един **слуга** за своя господар, толкова по-полезен и ефективен може да бъде той. Затова се нуждаем от **разум**, за да **познаваме** Божиите мисли, както са разкрити в Неговите **свидетелства**.

119:126 Това е обрат. Сега слугата индиректно призовава своя Господар да **подейства, защото законът** Му се нарушава. Това е и викът на Божиите хора

във всички мрачни моменти: „**Време е ГОСПОД да подейства!**“

119:127 Един от белезите за това, колко ценна е Библията за нас, е колко време отделяме, за да я четем. Ако я ценим **повече от чисто злато**, корицата ѝ ще бъде изтъркана, а страниците ѝ – орфани.

119:128 Друго доказателство за нашето уважение към Книгата е степента, в която ѝ се подчиняваме. Ако не вършим онова, което тя казва, и не **мразим всеки лъжлив път**, ние мамим сами себе си.

119:129 Божието Слово е **чудесно** заради своята неподвластност на времето, своята чистота, точност, хармония, универсална приложимост, сила и достатъчност. Такава книга заслужава хората да я четат и да се съобразяват с нея.

119:130 Изявяването на Словото дава **светлина** на народи, на семейства, на отделни хора. Ние твърде малко осъзнаваме осветяващия ефект, който Словото оказва на света. То дава **разум на онези**, които си признават, че са **невежи** и затова имат нужда от помощ.

119:131 Всички имаме нужда от огромна, дълбока жажда за Божието Слово. „Пожелавайте като новородени деца чистото мляко на Словото“ (1 Петр. 2:2).

119:132 Ние може и да сме се изморили от тези постоянно повтарящи се молби за милост, но псалмистът не е, а още по-малко Бог. В живота си никога не можем да достигнем до момента, в който да нямаме нужда от Неговата благодат.

119:133 Тук виждаме двете страни на монетата на светостта – да вървим неизменно в Господния път според **словото** Му, и да бъдем избавени от силата на живеещия в нас грях.

119:134 Първата част от тази молитва не е необичайна; всеки от нас би искал да бъде **избавен от човешко потисничество**. Но обърнете внимание на необичайната цел: „**и ще пазя Твоите правила**“.

119:135 В своето служение за Господа ние можем да поискаме от Него някакъв

знак за Неговото благоволение, присъствие и сила. Той знае как да ни дава насърчителни поощрения в отговор на нашите молитви. И ние никога не бива да губим желанието да се учим още и още.

119:136 Сълзи, течащи като **водни потоци от очите** – драматичен израз на най-дълбока мъка и скръб! И защо? Заради несправедливост към самия псалмист? Не, затова, че хората не зачитат Божия **закон** и позорят Божието Име.

Бендети, ... авторът на „Стабат Матер“, един ден бил видян да плаче. Когато го попитали за причината за сълзите му, той отговорил: „Плача, защото Любовта не получава никаква любов.“⁸⁶

119:137 Авторът на Книгата е **праведен**, затова не е изненадващо, че и книгата е **права**. Повечето от нас знаят това, но малцина са онези, които взимат това за повод да прославят **ГОСПОДА** и да Му се покланят с благодарност.

119:138 Всичко, което Бог казва, е **праведно и вярно** и Словото Му е напълно достойно за доверие. Вярата в Божието Слово не е някакво велико постижение. Тя е проява на здрав разум.

119:139 Барнс коментира проникновено:

Душата на човека е извоювала велика победа, когато, гледайки поведението на гонителите, хулителите и клеветниците, той е по-наскърбен от това, че те нарушават Божия закон, отколкото от това, че му причиняват вреда.⁸⁷

119:140 Библията е добре изпитана. Хиляди са изпитали нейните обещания и са открили, че са верни. „Тя е издържала на омразата на хората, на огъня на фалшивите свещеници, на подигравките на атеистите, на плътската мъдрост на модерните критици“ (*Скрипчър Юниън*).

119:141 Според преценката на враго-

вете му псалмистът е **незначителен и презрян**. Но човешкото презрение не му пречи да се държи здраво за Библията.

119:142 Божията **правда** не е временено настроение, а Негово **вечно** качество. Не е достатъчно да кажем, че Библията съдържа истина; Библията е **истина**. Всяка дума на Бога е вярна.

119:143 Авторът държи пълна чаша със **скръб и беда**, но с помощта на Божието Слово той вижда дъгата в своите сълзи.

119:144 Божиите **свидетелства** са праведни не само сега; те винаги ще бъдат такива. Колкото повече ги разбираме, толкова по-голяма става нашата способност да се наслаждаваме на живота – както сега, така и в небесата.

119:145 Думата „**извиках**“ е ключова в този пасаж.⁸⁸ Тук чуваме молитвата за помощ на едно доверчиво сърце. Всемогъщият Бог не може да устои на молитви, които идват от все сърце и които изразяват желание за изпълнение на Неговата воля.

119:146 Когато започнем като Петър да потъваме под напора на вълните, винаги можем да отправим кратката молитва „**Спаси ме!**“ Тогава Господ ни вдига, за да вървим и да живеем отново за Него.

119:147 Уейгли пише: „Това е описание на навиците на един благочестив (човек), който става преди разсъмване, за да започне деня си с размишление и молитва.“ Нашето мото трябва да бъде: „Няма ли Библия, няма и закуска.“

119:148 Дори безсънните часове на **нощта** могат да бъдат оползотворени в размишление над Словото. Не е изненадващо, че именно тогава Господ ни дава „скровищата на тъмнината“.

119:149 Никога не бива да изпускаме от очи прекрасния факт, че имаме незабавен достъп до Божието присъствие чрез молитвата. Също като псалмиста и ние можем да се молим Божията **милост и присъди** да пазят живота ни.

119:150 Враговете са близо. Те имат намерение да навредят на Божия слуга. Тъй като са отхвърлили авторитета на Божия **закон** над своя живот, те сякаш не се спират пред нищо.

119:151 Но **ГОСПОД** е **близо**, а един човек заедно с Бога вече е мнозинство. „Никой враг не може да ни навреди, никой страх не може да ни ужаси, ние сме на страната на победителя.“ Божиите думи са верни и Той никога няма да остави Своите.

119:152 Огромна утеха е да знаем, че Божието Слово трае завинаги. „Застанали на обещания непокатими, когато връхлитат бури на страх и съмнения, ще победим с живото Божие Слово, застанали на Божиите обещания.“

119:153 Господ действително гледа на нашата **скръб**. „Във всяка болка, която разкъсва сърцето, Човекът на Скърби има дял.“ И той идва да **избави** онези, които се прилепват към Него и към Неговото Слово.

119:154 Авторът се обръща с молба към Бога да бъде негов адвокат и да му дари живот. Срещу него са отправени остри обвинения; той има нужда от защитник. Бил е гонен до пълно изтощение и има нужда от ново преливане на живот.

119:155 Бог не спасява хората против волята им. Той няма да насели небето с хора, които не желаят да бъдат там. Няма **спасение** за онези, които отказват да слушат Словото.

119:156 Човешкият език не може да бъде достатъчен, за да опише милостта на Бога. Нашите молби не могат да изчерпят Неговите **милосърдия**. Преследваният псалмист се моли за милост за живота си и за избавление от онези, които се опитват да го убият.

119:157 Разбира се, много от тези стихове намират своето истинско изпълнение в Господ Иисус. Обграден от **гонители и противници**, Той остава верен на **свидетелствата** на Своя Отец.

119:158 Белег на духовна зрелост е да скърбим повече за обидите към Бога, отколкото за несправедливостите към самите нас. О, да бяхме така изяждани от ревност за Господа!

119:159 В ст. 153 псалмистът казва: „Погледни на скръбта ми.“ Тук, както посочва Спърджън, той сякаш казва: „Погледни на обичта ми“ – обичта му към Божиите **правила**. И за трети път в този пасаж той се моли за запазване на живота си (ст. 154, 156).

119:160 Цялото Божие слово е **истина**. Изпълнението на всяко обещание е сигурно. „Докато премине небето и земята, нито една йота, нито една точка от закона няма да премине, докато всичко не се събдне“ (Мат. 5:18).

119:161 Хората, които са на власт, често са потискали Божиите слуги. Но дълбокото уважение и **благоговение** към **Словото** на Бога предпазва верните от опасността да предадат Господа.

119:162 Оenzi, който се рови в Библията и намира прекрасни духовни богатства, изпитва вълнуващото преживяване да намери дълбоко скрити под земята съкровища.

119:163 Познаването на Словото ни учи да **обичаме** онова, което Бог обича (**закона**), и да **мразим** онова, което Той мрази (**лъжата**). Започваме да мислим по Божия начин.

119:164 Тъй като **седем** е числото на свършенството и пълнотата, ние разбираме, че псалмистът има предвид, че е славил Господа постоянно и от все сърце заради Неговите **присъди на правда**.

119:165 Словото дава **мир** в един неспокоен свят и безопасност пред силата на изкушението. Стихът не казва, че вярващите са имунизирани против скърби и трудности, а по-скоро, че чрез послушание на **закона** те могат да избегнат капаните на греха.

119:166 В Псалм 37:3 е казано: „Уповавай се на ГОСПОДА и върши добро.“

Тук псалмистът казва, че е последвал този съвет. Първа е вярата, а делата са плод на вярата.

119:167 В дните на Малахия народът е смятал послушанието за нещо досадно и уморително (Мал. 1:13). Но не и авторът. Той е послушен на Словото и все повече го **обича**.

119:168 Тези последни три стиха в този пасаж говорят за практическото послушание на Библията. Ако те изглеждат като преувеличение по отношение на средния вярващ, погледнете на тях като на думи на нашия Спасител и проблемът изчезва.

119:169 Наближавайки края си, псалмът сякаш преминава в кресчендо на гореща молба. Думата „**нека**“ се среща пет пъти. На първо място псалмистът отправя спешния призив Бог да му обърне внимание. След това следва молбата за истински духовен **разум**.

119:170 В тези стихове врагът като че ли никога не е далеч. Затова навсякъде виждаме многократно повтаряната молба за извабление според **думата** на Бога.

119:171 Голямото познание на Божиите **наредби** трябва да води не към гордост и прекомерно самомнение, а към **възхвала** и преклонение пред Господа.

119:172 Вместо да говорим за тривиални и незначителни неща, трябва да се учим да имаме дисциплина да разговаряме за духовните неща. **Всички** Божии **заповеди са правда** и извънредно стойностни.

119:173 Каква прекрасна картина – прободената от гвоздеите **ръка** на Всемогъщия се протяга от небето, за да спаси един обикновен човек – но човек, който съзнателно е избрал Господните **правила** за свой жизнен път.

119:174 Докато се радваме на **спасението** на нашите души като свършен факт, ние продължаваме да копнеем за спасението от присъствието на греха, което също ще стане факт, когато Исус

дойде отново. Междувременно откриваме огромна **наслада** в четенето и послушането на Библията.

119:175 Ние сме спасени не само за да служим, а дори много повече, за да **възхваляваме** Бога. Всяко спасение от болест или злополука би трябвало да дава нов импулс на нашето поклонение и нова настойчивост на нашите молитви за помощ.

119:176 Това е една от малкото изповеди на грях в този псалм. „И най-възвишеният полет на свят екстаз винаги трябва да се приеме в смирено признание за грях и недостойност.“

Псалм 120: Безпомощна жертва на клевета

Едно от най-горчивите преживявания в живота на вярващия е да стане жертва на лъжи и клевета. Именно тогава той осъзнава колко основателна е забележката на Спърджън, че „една лъжа може да обиколи света, докато истината си обува ботушите“. Такъв човек лесно може да се превърне в кълбо от унижение и обезсърчение.

120:1, 2 Такава именно е и **скръбта**, поради която псалмистът се обръща към ГОСПОДА в тази първа „**Песен на изкачванията**“.⁴⁸⁹ Молбата му е кратка, проста и конкретна. Той иска да бъде избавен от **лъжливите устни** на враговете си, от **измамния език** на езичниците.

120:3, 4 После също така бързо той се спира на един конкретен виновник и му предрича сурово наказание. Каква присъда да му бъде наложена? **Остри стрели** от Господаря на стрелците. И какво да бъде сторено на този измамен език? Със сапун ли да бъде измит? Не, той ще бъде обгорен с **нажежени въглища от хвойна!** Коренът на този пустинен храст се използва за получаването на дървени въглища, които развиват много висока температура.

120:5 В момент на самосъжаление миролюбивият псалмист оплаква своя принудителен престой сред племената на **Мосох** и **Кидар**. **Мосох** е син на Яфет (Бит. 10:2), а потомците му стават прочути като дивашки, нецивилизован народ. **Кидар** е вторият син на Исмаил (Бит. 25:13) и неговото потомство също е жестоко и безмилостно. Според Международната Стандартна Библейска Енциклопедия „ислямските историци проследяват произхода на Мохамед от Исмаил именно чрез Кидар“.

120:6, 7 Принудителното изгнание на псалмиста сред варварите, **които мразят мира**, е продължило твърде **много време**. Неговите усилия за мирно съжителство са били отблъснати от нови враждебни действия.

Ако беше живял в новозаветните времена, той щеше да бъде по-подготвен да очаква клевети и вражда и щеше да бъде по-способен да се справи с тях. Щеше да има примера на Господ Иисус:

... който, когато Го хулеха, с хула не отвърщаше; когато страдаше, не заплашваше, а предаваше делото Си на Този, който съди справедливо (1 Петр. 2:23).

Щеше да има поученията на Петър:

... но когато вършите добро и страдате, ако понасяте търпеливо, това е благодат пред Бога (1 Петр. 2:20б). Не връщайте зло за зло или хула за хула, а напротив, благославяйте, като знаете, че за това бяхте призвани, за да наследите благословение (1 Петр. 3:9).

И последно, щеше да има обещанието на Господ Иисус:

Блажени сте, когато ви хулят и ви гонят, и говорят против вас лъжливото всякакво зло заради Мен. Радвайте се и се веселете, защото е голяма наградата ви на небесата, понеже така гониха пророците, които бяха преди вас (Мат. 5:11, 12).

Псалм 121: Запазен!

121:1, 2 В ПБКДж (както и в неревизирания превод на Славейков – бел. прев.) този псалм започва така:

Издигам очите си към хълмовете, откъдето иде помощта ми.

Помощта ми е от Господа, който е направил небето и земята.

По-късно преводачите решават, че виждат тук езическа ерес – представата, че помощта идва от хълмовете, а не от Господа (Ер. 3:23). Затова те формулират втората част на ст. 1 като въпрос. В НИПБКДж (както и РИВ – бел. прев.) например четем:

Ще повдигна очите си към хълмовете. Откъде ще дойде помощта ми?

Помощта ми идва от ГОСПОДА, който е направил небето и земята.

Въпреки това обаче аз предпочитам стария превод и ще ви кажа защо. Храмът в Ерусалим е бил Божието жилище на земята. Облакът на славата в Светая светих е знак за присъствието на Господа сред Неговия народ. Самият град Ерусалим е разположен на хълм и е заобиколен от хълмове. Затова, когато един евреин в други части на Израил се е нуждаел от божествена **помощ**, той е поглеждал **към хълмовете**. За него това е било същото, като да погледне към Господа. Тъй като обиталището на Твореца е сред хълмовете на Ерусалим, в поетичен смисъл всяка **помощ идва от хълмовете**.

В първите два стиха говори псалмистът, който изразява своето пълно упование в Създателя на **небето и земята**.

121:3 От ст. 3 нататък говорителят се сменя. В останалите стихове слушаме как Светият Дух гарантира вечна сигурност на онези, чието упование е в Господа. Той им обещава непоклатима стабилност. **Кракът** на вярващия ще бъде опазен от **подхлъзване**. Тъй като кракът символизира основа или стабилност, това означава, че Бог ще предпази Своето вярващо дете от падане и провали.

121:4 Ние имаме гаранцията на един Закрилник, който **няма да задреме, нито да заспи**. Александър Велики казал на своите войници: „Аз стоя буден, за да можете вие да спите.“⁹⁰ В ношните часове, когато сме в несъзнателно състояние по отношение на света около нас, Един много по-велик от Александър бди над нас с неизменна, неизчерпаема грижа.

121:5, 6 Гарантирано ни е, че нашият **пазител** е не някой друг, а Самият **ГОСПОД**. Великият Властелин на вселената лично е загрижен за сигурността и на най-незначителния светия.

Той ни дава гаранция, че ще ни опази от всяко зло влияние. Обещанието, че Той е „**твоя сянка от дясната ти страна**“, означава, че Той е до нас като телохранител, за да закриля Своите от всяка вреда ден и нощ. Съвременните буквалисти обикновено тълкуват израза „**слънцето няма да те поразии денем**“ като слънчев удар.⁹¹ Споменаването на **луната** често снизходително се приема като пример за нагаждане на Библията към древните суеверия и фолклор. За онези, обаче, които са били избавени от демонизъм, и които осъзнават важната роля на слънцето и луната в спиритизма, тези стихове обещаваат така желаната защита и свобода от оковите на демоничната власт.

121:7, 8 Имаме гаранцията за спасение **от всяко зло**. Неоспорим факт е, че в живота на вярващия не може да се случи нищо, без Божията воля да го допусне. Не съществуват случайни обстоятелства, нелепи злополуки, фатални трагедии. Макар че не е автор на болестите, страданието или смъртта, Той ги преобръща и ги използва за изпълнението на Своите цели. При това Неговото вярващо дете може да знае, че Бог върши всичко за доброто на онези, които Го любяат, които са призвани според Неговото намерение (Римл. 8:28).

И накрая, имаме гаранция за Божията грижа и закрила за нашето пътуване

през времето и за цялата вечност. Той **ще пази излизането ни и влизането ни отсега и до века.**

Думите „пази“ и „пазител“ се срещат шест пъти в разстояние на тези осем стиха.⁹² Те заедно провъзгласяват, че никои няма по-голяма сигурност от човека, който е приел Господа като своя единствена надежда.

Душата, която на Исус се обляга,
Той никога на враговете ѝ
не ще изостави.

Душата, що и адът се стреми
да поклати,

Той никога, не, никога не ще да забрави.
Ричард Кийн (1787)

Псалм 122: Градът на мира

О, чистата прелест на този час,
който прекарвам пред трона Ти!
Там за молитва коленичил съм аз,
С Теб, Боже, разговарям приятелски.

Фани Дж. Кросби

122:1 Давид усеща аромата на тази истинска наслада, когато богобоязливи юдеи му напомнят, че е време да **отидат** на празника в Ерусалим. Той се **радва**. За него това не е тежко задължение или отегчителна рутина. Той намира удовлетворение и радост в това, да отиде в храма и да се поклони на Бога.

122:2 Тук вече поклонниците действително **стоят вътре в града. „Краката ни стоят вътре в портите ти, Ерусалиме!“** Сякаш по божествено вроден инстинкт за ориентация те се завръщат на мястото, което е избрал Бог. Как се радват да са там!

122:3, 4 Те застават отстрани да се полюбуват на оцветения в охра **град, построен като здраво затворен в себе си.** Между огрените му от слънцето стени се простира една квадратна миля, претъпкана с къщи с плоски покриви и

тесни улички. Но сградата, която има неустойма привлекателна сила за народа, е храмът на Господа. В един съвсем реален смисъл храмът е онова, с което те свързват града.

Това е мястото, към което **племената на ГОСПОДА** се отправят на поклонение. Това е единствената точка на земята, за която Бог е наредил на Своя народ да се събира там и там да принася благодарност на Неговото **Име**.

122:5 Ерусалим, разбира се, е също така и политическата столица на Израил. Това е седалището на царския **Давидов дом** и следователно – определеното място за раздаване на справедливост.

122:6 Макар че името на града означава „град на мир“, това название досега е противоречало на действителността. Малко градове познават борбите, страданията и кланетата, които този град помни:

Камъните на Ерусалим носят раните на неговата светост и стените му – спомената за престъпленията, извършени между тях в името на религията. Давид и фараонът, Сенахирим и Навуходоносор, Птолемеи и Ирод, Тит и кръстоносците на Годфрид дьо Буйон, Тамерлан и сарацините на Саладин – всички са воювали и убивали там.⁹³

Трогателният призив **„Молете се за мира на Ерусалим!“** съдържа в себе си огромно значение, както пророческо, така и историческо. Предстоят мрачни дни. Тесните улици на града ще се огласят от тропота на езическите нашественици, докато Князът на Мира, Месията на Израил, не се завърне да поеме властта (Лука 21:24).

В шести стих Ф. Б. Майер забелязва прекрасна алитерация:

Мир в Града на мира.

Мир на онези, които го обичат.

Благословието на мира почива върху онези, които обичат града на Великия Цар.

122:7–9 Тази любов се изразява в техните молитви и в съдействието им за спокойствието между стените му и за безопасността в крепостите му. Ние трябва да търсим за църквата онова, което благочестивите евреи са желали за Ерусалим. Колко силно трябва да се стремим да опазим единството на Духа във връзките на мира (Еф. 4:3)! Именно чрез мира и благоденствието на църквата към света ще потекат благословения.

Това е мисълта и в ст. 8. **Заради** роднините и приятелите си трябва да копнеем да видим вътрешните рани на църквата изцелени, борбите и разделенията в нея – приключили. Барнс обяснява:

Това изразява истинските благочестиви чувства по целия свят – основани на силната любов, която приятелите на Бога изпитват към Църквата – защото се надяват и желаят онези, които са най-близко да сърцата им, да намерят спасение именно чрез Църквата.⁹⁴

Както вече споменахме, най-голямата слава на града е, че в него се намира Господният дом. Не местоположението на града, не безформените му сгради, нито тъжната му история – не, единственото, което има значение, е, че Бог е избрал този град за място на храма. Господното присъствие придава излъчване на слава на всичко, до което Той се докосва в Своята благодат.

Векове по-късно Исус е трябвало да припомни тази истина на фарисеите и книжниците. Те оценявали златото на храма повече от самия храм и дара на олтара – повече от олтара. Исус им изтъква, че именно храмът е онова, което прави златото свято, и че олтарът осветява жертвата (Мат. 23:26–22). И Самият Господ е Онзи, който е направил

Ерусалим да се отличава от всички други градове на света.

Псалм 123: Очи, които гледат за милост

В тази **Песен на изкачванията** има две ключови думи – „очи“ и „смилявам се“. Първата се среща четири, а втората – три пъти. Сцената е земята на изгнанието – до болка познато положение за угнетения народ на Израил. Те са в робство в Египет, във Вавилон, в нацистка Германия, във Варшавското гето, в сибирските трудови лагери. Макар името да не е споменато, тук вероятно става дума за Вавилон.

123:1 С очи, издигнати към небесата и напрегнати да видят някакъв знак на божествената милост, пленниците умоляват Господа да сложи край на тяхната дълга и мрачна нощ на преследвания.

123:2 Те сравняват себе си със **слуги**, гледащи към ръката на господаря си, и със **слугиня**, гледаща към ръката на господарката си. Това обикновено се тълкува като готовност за разбиране и изпълнение на волята на господаря. Но идеята тук не е тази. Тук по-скоро виждаме вниманието и очакването на евреите Йахве да се **смили над тях**. А конкретната милост, която имат предвид, е скоросен край на изгнанието им и завръщане в земята, за която копнеят сърцата им. От Неговата **ръка** те чакат спасение от своите потисници.

123:3, 4 На два пъти към Божия престол се издига настойчивата молба за милост от народа, който е повече от преситен от **презрение**. Ден след ден евреите са получавали от своите езически повелители дажбата си от **подигравки** и омраза. Твърде дълго са понасяли язвителните, присмехулни коментари на **безгрижните** (Зах. 1:15). Твърде дълго са страдали под арогантността на своите **горделиви** вавилонски поробители (Ер. 50:31, 32). Вече са се преситили. Пре-

достатъчно е! Те чувстват, че времето за обрат е настъпило.

И така те изливат тази неустоима молитва към Онзи, който е единственият им убежище и сигурност в един свят на антисемитизъм и дискриминация – към Приятеля на угнетените и потиснатите.

Псалм 124: Решаващото „ако“

124:1 „Ако не беше ГОСПОД откъм нас ...“

Всичко зависи от това *ако*. В него е разликата между спасението и катастрофата. Но Господ *е бил* откъм тях и това променя всичко.

Вероятно никои друг народ не се е спасявал толкова пъти на косъм от смъртта като евреите. Според естествените закони те отдавна е трябвало да са изчезнали. Когато размислим за обсадите, масовите кланета, погромите, газовите камери, пещите и бомбите, разбираме, че оцеляването им е чудо. Но те действително са оцелели, и то по една непреодолима причина – ГОСПОД е откъм тях.

За жалост нацията не винаги е желала да признае този факт. Твърде често евреите са приписвали победите си на своята собствена интелигентност и сила. Но винаги са съществували и онези благочестиви евреи, които са си давали сметка, че без Господа биха били изтребени.

124:2–5 Псалмистът мисли за времната, когато враговете се **надигат против** Израил с непреодолимо числено превъзходство и въоръжение. Хранителните запаси намаляват до незначителни количества. Лекарствата се изчерпват напълно. Комуникациите са отрязани. Нуждите трябва да се задоволяват с подръчни средства. Евреите са напълно обсадени. Враговете им заплашват да ги изтласкат в морето. Перспективата е страшна.

124:6, 7 Като свирепи зверове враговете се канят да ги погълнат живи. Или, ако използваме друго сравнение, евреите всеки момент ще бъдат пометени от ог-

ромната приливна вълна на езическата военна мощ.

Но тогава се случва неочакваното. ГОСПОД кара враговете да се скарат помежду си за стратегията на битката. Или пък прави така, че да получат неверни разузнавателни данни за евреите. Или ги хвърля в паника поради смъртта на някой от водачите им. Или ги кара да се съгласят на примирие, въпреки че победата вече им е сигурна.

От друга страна, Господ може да покаже на евреите неочаквани хранителни запаси или скрити оръжейници. Или може да доведе външна помощ от най-невероятен източник. Във всеки случай подреждането на обстоятелствата е толкова изумително, че би могло да бъде организирано само от Божията ръка.

Онези, които притежават духовна интелигентност, отдават цялата слава за своето тайнствено и свръхестествено избавление на Господа. Хищните езически зверове не са успели да погълнат малкия Израил. Божият народ е успял да **избяга** от капана, поставен за него от езическата конспирация. **Примката се е скъсала**, стоманеният пръстен около евреите се е строшил и те отново са **избягали**.

124:8 Тяхното смирено и изгълнено с благодарност признание е следното:

Помощта ни е в Името на ГОСПОДА, който е направил небето и земята.

Израил обаче няма монопол над Бога на чудесата. И Църквата може да използва думите на този псалм, когато празнува избавленията, които Господ е извършил точно в критичния момент. А отделните вярващи знаят, че ако Господ не е бил на тяхна страна, те биха били напълно завладени от света, плътта и дявола.

Псалм 125: Пътят на мира

125:1 Хълмът Сион е едно от възвишенията на Ерусалим и понякога се използва като нарицателно за самия град. Тук той символизира върха на непокла-

тимостта и силата, защитната крепост, която никога не може да се поклати.

Човекът на вярата е като него. Животът му е изграден на стабилна канара. Когато завали дъждът, придойдат реките, задухат ветровете и се устремят върху неговата къща, тя не пада, защото е основана на канара (Мат. 7:25).

Псалмистът казва, че **хълмът Сион ... стои до века**. Що се отнася до земния град, това трябва да се разбира от гледната точка на тогавашните вярващи. От Новия Завет знаем, че един ден земята ще бъде унищожена чрез огън (2 Петр. 3:7, 10, 12). Но и ние понякога използваме подобни изрази. Говорим за вечните хълмове и за вечния град (Рим).

Същественото тук е, че макар един ден хълмът Сион да бъде унищожен, вярващият в Христос никога няма да погине. Тъй като по своето положение се намира в Христос, той има най-голямата сигурност, която може да му гарантира Бог.

125:2 Псалмистът вижда и друга духовна истина, илюстрирана в топографията на **Ерусалим**. Той е оръжен от **планини**, от които неговата войска може да защитава всеки подстъп към града. Така и Сам **ГОСПОД** изгражда защитен пръстен около Своите деца „**отсега и до века**“. Именно това е оградата, за която Сатана казва, че Бог е издигнал около Йов.

Не си ли оградил и него, и дома му, и всичко, което има? (Йов 1:10)

Това разбира се, означава, че нищо не може да се докосне до вярващия светия, без Божията воля да го допусне.

125:3 В ст. 3 намираме още едно колосално твърдение:

Защото скипърът на безбожието няма да почива върху дела на праведните, за да не протегнат праведните ръце към беззаконието.

Някои могат да възразят срещу първата част на този стих, като изтъкнат, че израилевата земя често е била нападана

и завладявана от безбожни хора. Това е вярно. Но стихът трябва да се тълкува в неговия контекст. Псалмът говори за хората, които се уповават на Господа – Неговите обещания са само за такива хора. Само когато Израил е бил далеч от Господа, неговите граници са били нарушавани и стените му са били събаряни. Докато евреите са били послушни на Господа и са се уповавали на Него, **скипърът на безбожието** – властта на безбожните езически монарси – не е бил допускан да се приближи към тях.

Посочена е интересна причина за това, че Бог е отблъсквал вражеската заплаха във времената, в които народът е ходел с Него. Причината е, че **праведните** израилтяни биха могли да се изкушат да **протегнат ръце** да вършат неправда. Бог ни спасява не само от външните врагове, но и от вътрешната ни същност и нейната склонност да съгрешава, когато среща несправедливо отношение.

125:4 Ст. 4 също трябва да се разбира в контекста си: „**Стори добро, ГОСПОДИ, на добрите и на онези, които са прави в сърцата си.**“ **Добрите** хора тук са онези, които са били спасени чрез вяра, и които живеят в покорство към Господа. Тяхната праведност не е основата за тяхното спасение, а е плод на тяхното упование и покорство.

125:5 Има и други, които твърдят, че са от Божия народ, но се **отклоняват в кривите си пътища**. **ГОСПОД** ще ги **отведе** в плен и ще ги **разпръсне заедно с онези, които вършат беззаконие**.

Мир на Израил! Самият псалм предлага формулата на мира, както за Израил, така и за всеки друг. Мирът може да се намери чрез вяра в Господ Исус. Когато израилтяните погледнат към Онзи, когото прободоха, и заплачат за Него, както се оплаква единствен Син, тогава най-сетне ще получат мира, който им е убягвал в продължение на векове.

Шалом, шалом!

Псалм 126: Сеитба в сълзи, жътва в радост

126:1 Когато еврейските общности в изгнание чуват известието, народът е като наелектризиран и изпада във възторг. Персийският цар Кир е постановил, че пленниците могат да се завърнат в земята си. Това изглежда твърде хубаво, за да е истина. Прз дългите години на изгнание много от тях са се чудили дали изобщо някога ще видят отново Ерусалим. Но сега най-сетне вестта е дошла. Докато стягат окаяната си покъщнина, те приличат на хора, които ходят насън.

126:2 Възбуденото бърбене на този нормално излиятелен и приказлив народ е дори по-шумно от обикновено. За първи път от около 70 години им се случва нещо, което им носи огромно удоволствие, което ги прави шумни и весели. Отиват си у дома! Докато приготовленията им набират скорост, те се смеят и пеят – нещо ново за тях.

За другите народи това е огромно свидетелство. Те сякаш усещат, че на евреите им се случват неща, които не могат да бъдат обяснени с естествени причини. Открито признават, че Богът на евреите се е застъпил за тях по свръхестествен начин. Виждат, че Израил е издигнат над всички други народи като специален обект на любовта и грижата на Йахве.

126:3 И благодарните изгнаници с радост се съгласяват с езичниците, че освобождението им се дължи единствено на Господа.

ГОСПОД извърши велики неща за нас! Изпълнихме се с радост.

126:4 Но онези, които тръгват обратно към земята, са жалък остатък с притежания, едва надхвърлящи дрежите на гърба им. Те се нуждаят от войска, финанси и защита. Това обяснява тяхната молитва:

Върни пленниците ни, ГОСПОДИ, като потоците в южните страни.

Южните страни (евр. Негев) са разполо-

жената на юг пустиня. Обикновено тя е суха и неплодна. Но след обилни дъждове сухите речни корита се превръщат в буйни **потоци**, от които пустинята разцъфтява. Затова завръщащите се пленници се молят онова, което сега е само тънка струйка от хора, да се превърне в огромно множество, докато всички дванадесет племена се завърнат. Те се молят Господ да ги снабди със средства, с които отново да строят и да възстановяват своята земя. Молят се и за всичко останало, което е нужно, за да станат щастлив, плодороден народ в земята.

126:5 Първата година след завръщането им ще бъде особено трудна. Няма да има реколта, която да пожънат веднага. Те ще трябва да поставят ново начало, като засеят нивите си и изчакаат до жетвата. Това ще бъде период на строги икономии, време, в което оскъдните хранителни запаси ще се раздават в малки количества, колкото е възможно по-пестеливо.

Когато сеят семето за тези първи посеви, те ще се измъчват от известна скръб и разочарование. Представте си един фермер, чието буре със зърно е полупразно. Той е изправен пред избора дали да нахрани с него семейството си, или да засее повечето зърно с надеждата за изобилна жетва в бъдеще. Решава да го **засее**, но докато бърка с ръка в престилката си и разпръсва семето над разораната земя, сълзите му капят по престилката. Мисли си за жена си и децата си, за полупразните паници с овесена каша, за това, колко мизерно ще трябва да живеят до жетвата. Той се чувства, сякаш им взема залька от устата.

Но завърналите се изгнаници чуват утешителни думи:

Който излиза с плач и носи семе за сеене, непременно ще се върне с радост и ще носи снопите си.

Затова те продължават нататък и сеят семето. Настоящото им страдание ще

бъде повече от компенсирано от **радостта**, когато **носят снопите си** с пожънато зърно към хамбарите.

Този принцип, разбира се, има своето приложение и в духовната сфера. Онези, които живеят саможертвено за разпространението на евангелието, могат да търпят настоящи лишения, но какво са те в сравнение с радостта от това, да видят в небето спасени души, които възхваляват Божието Агне за вечни векове?

Това е вярно и по отношение на печеленето на души. Някой мъдро е казал: „Онези, които печелят души, първо плачат за тези души.“ Затова нашата молитва трябва да бъде:

Нека гледам на тълпата като Спасителя, докато сълзи изпълнят очите ми.

Нека гледам с милост заблудените и от обич към Него да ги обичам.

неизвестен автор

Псалм 127: Бог във всичко

Съществува поговорката: „Малкото е много, ако Бог е в него.“ Но обратното също е вярно: „Многото е нищо, ако Бог не е в него.“ Именно това казва и този псалм – ако нашата дейност не е заповядана и управлявана от Господа, тя е загуба на време и енергия. Можем да започнем свои собствени проекти, дори в християнското служение; можем да изградим огромни търговски империи; можем да трупаме статистически данни, които доказват феноменални резултати; но ако тези проекти не са лозя, насадени от Господа, те са повече от безполезни. „Човек предполага, но Бог разполага.“

Псалмистът избира четири обикновени дейности от живота, с които да илюстрира тази идея. Това са строителството на къщи, гражданската отбрана, изкарването на прехраната и отглеждането на семейство.

127:1 Има два начина да се построи

един **дом**. Единият е да се започне с плановете, основани на нечие знание, умения и финансови ресурси, а после да се потърси Божието благословение за завършената постройка. Другият е да се чака докато **ГОСПОД** даде непогрешимо водителство, а после да се продължи със съзнателна зависимост от Него. В първия случай проектът никога не надхвърля нивото на плът и кръв. Във втория можем да се насладим на трепета да видим как Бог работи чрез чудодейно осигуряване на необходимите ресурси, чрез чудодейното планиране и последователност на събитията и чрез такова стечение на обстоятелствата, което никога не би могло да стане случайно. Има огромно значение дали строим с Бога.

Втората илюстрация на безплодието на човешките усилия без Бога е в областта на сигурността: **Ако ГОСПОД не пази града, напразно бди стражата**. Това не означава, че не бива да имаме полиция или други защитни организации. По-скоро това значи, че нашата сигурност в крайна сметка е в Господа, и ако не разчитаме истински на Него, нашите обикновени охранителни мерки не са достатъчни да ни осигурят безопасност.

127:2 В нашите ежедневни занимания е безполезно да работим дълги часове, за да изкарваме мъчително прехраната си, ако не сме на мястото, което Бог е определил. Моля ви, не ме разбирайте погрешно. Библията ни учи да работим усърдно, за да осигуряваме своите собствени нужди, нуждите на семейството си и нуждите на другите. Този псалм не насърчава хората да седят по цял ден, да пият кока-кола и да живеят на гърба на приятелите си. Но идеята е, че ако работим в независимост от Бога, всъщност не постигаме нищо. Агей описва ситуацията много точно:

Посяхте много, но събрахте малко; ядете, но не се насичате; пиете, но не се напивате; обличате се, но не се

стопляте; и надничарят получава надницата си в пробита кесия (Аг. 1:6).

От друга страна, ако наистина сме отдадени на Господа и живеем за Негова слава, Той може и докато спим, да ни дава дарове, каквито никога не бихме могли да придобием чрез дълъг, изтощителен труд без Него. Това е най-вероятното значение на фразата: „Толкова Той дава на възлюбения Си и в сън“, или, както Мофат я превежда, „Божии дарове идват до възлюбените Му, докато спят.“

127:3 Четвъртата и последна илюстрация е свързана с отглеждането на семейство. А децата са един от Божиите дарове. „Ето, наследство от ГОСПОДА са синовете и награда от Него е плодът на утробата.“

Това, разбира се, предполага, че те са израснали в дом, в който Господ е бил почитан и уважаван, и са били отгледани в Господното възпитание и напътствие.

127:4 „Както са стрелите в ръката на силния, така са и синовете на младостта.“ Когато родителите остарееят, те могат да разчитат на своите благочестиви деца да се борят за тях като силни воители и да снабдяват нуждите им като ловец със своя лък и стрели.

127:5 „Блажен човекът, който е напълнил колчана си с тях!“ Противно на на съвременната пропаганда против големите семейства Бог благославя човека, който е напълнил колчана си с деца. Но още веднъж тук се предполага, че те са вярващи деца, членове на домоцарието на вярата. В противен случай те биха били скръб, а не благословение.

„Те няма да се посрамят, когато гонят с враговете си в портата.“ Ф. Б. Майер ни напомня, че армиите, биещи се за един обсаден град, се срещат при градската порта. Следователно мисълта тук е, че децата на един човек ще го защитават в граждански въпроси или съдебни дела, така че да не понесе загуби или щети. Те се грижат да се възцари правдата.

Този псалм е забележително разгръщане на Господното слово чрез Захария: „Не чрез мощ, нито чрез сила, а чрез Моя Дух, казва ГОСПОД на Войнствата“ (Зах. 4:6). Съществува опасността да разчитаме на силата на долара или на човешката изобретателност. Но Господната воля не се изпълнява по този начин. Ние можем да градим за вечността само чрез Неговия Дух – не чрез онова, което ние правим за Бога със своите собствени ресурси, а чрез онова, което Той прави чрез нас със Своята могъща сила. Ние можем да произведем единствено дърва, сено и слама. Той може да ни използва, за да създаде злато, сребро, скъпоценни камъни. Когато действаме със собствената си сила, ние сами въртим кормилото. Едва когато допуснем Бога във всичко, животът ни става наистина ефективен. Плътските оръжия водят до плътски резултати. Духовните оръжия водят до духовни резултати.

Псалм 128: Благословиението на Господа

128:1 Вярващият, който действително се наслаждава на живота във висша степен, е онзи, който признава ГОСПОДА във всяка област от своя живот и ходи в практическо покорство на Божието Слово.

Под закона на Мойсей такъв човек е бил възнаграждаван с естествени благословения.

128:2 Дълголетие. Той не умира преждевременно, а има дълъг живот и се радва на материалните богатства, за които се е трудил.

Щастие. Той се радва на липсата на раздори и борби и на радостното удовлетворение от това, че Божието лице сияе над него.

Благоденствие. На него му е добре. Защитен е от бедствия, главня по реколтата му, суша, мор и поражения.

128:3 Плодовитост. Като плодонос-

на лоза, жена му ражда много **синове**. Ето ги, събрани **около трапезата му**, като нежни **млади маслини**, пълни с енергия, сила и жизненост.

128:4 В диспенсацията на благодатта вярващият е вече благословен в Христос с всяко духовно благословение в небесните места (Еф. 1:3). Но, както казва Уилямс, „вратата може да пренесе в духовната сфера материалните благословения на тази песен и да ги направи реални и настоящи“. Много по-добър от дългия живот на земята е животът, в който Господ Исус ни изпълва с енергия. Никое щастие не може да се сравни с това на освободената душа. Най-доброто благоденствие е благоденствието на душата. А духовното потомство дава далеч по-голяма радост от физическата плодovitост.

128:5, 6 Последните два стиха на псалма могат да бъдат разглеждани като обещание или като молитва. Те призовават **ГОСПОДА да благослови** Своя вярващ народ **от** Своего обиталище в светилището в **Сион** или **от** Своя престол в **Ерусалим**. Молитвата е благочестивите да могат да **гледат** благополучието на **Ерусалим**, докато са живи. И да имат дълъг живот, в който да могат да се радват на второто поколение от потомството си. Авторът се моли за **мира на Израил**.

Псалмът радостно предвкусва бъдещото блаженство на отделния човек и на народа, когато израилевият Цар се завърне и установи Своего царство на правда.

Псалм 129: Жетвата на антисемитизма

Тази **песен на изкачванията** припомня отношението, което Израил е понасял в миналото от ръцете на многото си врагове, а след това се обръща с молитва към Господа да осигури безрадостно бъдеще за тези жестоки агресори.

129:1, 2 Още от ранните дни на народа мнозина са **воювали жестоко против** Израил. Техният гнет в Египет например

е незабравима глава на робство и страдание в **младостта** на народа. Но враговете никога не са успели да изтребят евреите. Божият народ винаги е бил избавян от плен. Неговото оцеляване е едно от най-великите чудеса на историята.

129:3 Страданията им са били тежки и продължителни. Били са тъпкани от езическите си надзиратели, както се оре нива. **Браздите по гърба** им са дълбоките белези от жестоки удари с бич.

129:4 Но **ГОСПОД**, който е **праведен**, се е намесил в критичния момент и е **разсякъл въжетата** или веригите, с които Неговият народ е бил държан в плен от безмилостните си врагове.

129:5–7 Нека винаги става така, че антисемитите да бъдат опозорени и разгромени. Нека никога не пожънат благословение. Нека бъдат като малкото единични чимове **трева**, които растат **по** плоските **покриви** в Близкия Изток. Тъй като нямат дълбока почва, тези туфички не могат да пуснат дълбоки корени и бързо изгарят под палецото слънце. Тази трева **изсъхва, преди** дори да е имала възможността да **порасне** забележимо. **Жетварят** не може да пожъне и шепи от нея, да не говорим да вземе **сноп** от нея **в ръката си**.

129:8 С тревата по покрива никога не може да се разиграе щастливата сцена на жетвата, в която минавачите казват на жетварите: „**ГОСПОДНОТО благословение на вас!**“, а те на свой ред им отговарят: „**Благославяме ви в Името на ГОСПОДА!**“ (Вж. Рут 2:4). Така нека и враговете на Израил да бъдат лишени от щастлив резултат от жестоката оран, която са извършвали през вековете. Нека пожънат онова, което са посели.

Псалм 130: От дълбините

Някой е казал, че най-добрата молитва идва от силна вътрешна нужда. В приятните, благополучни условия на живот, съдържателната молитва често е пър-

вата жертва. Но когато сме блъскани насам-натам от бурите на живота, наистина разбираме как да пристъпим към престола на благодатта със страстна и настоятелна молба.

130:1, 2 Често съм удивен от дълбините на мъката и страданието, които човек може да издържи. Псалмистът сега е в една от тези дълбоки панини на живота. Няма накъде да гледа освен нагоре. И неговият отчаян вик се понася от дълбините към небесния престол.

Той настойчиво се моли неговият слаб, самотен глас да бъде чул, ГОСПОД да му обърне внимание. Тази молитва, разбира се, получава отговор. Както винаги!

В ума на страдалеца неговата беда изглежда е свързана с някакъв грях. Това може да е вярно, а може и да не е. Но във всеки случай винаги е добра идея да елиминираме неизповядания грях като възможна причина за нашите страдания.

130:3, 4 Ако ГОСПОД помнеше греховете в смисъл да води подробен отчет и да кара всеки от нас незабавно да си плати, положението със сигурност щеше да бъде безнадеждно. Но ние можем да бъдем вечно благодарни, че има начин, по който греховете могат да бъдат простени. **Има прошка** за виновния грешник, както **има прошка** и за съгрешилия светия.

Първата е *съдийската* прошка. Това е прошката на Бога като Съдия. Тя може да се получи чрез вяра в Господ Исус Христос и покрива наказанието за всички грехове – минали, настоящи и бъдещи. Възможна е благодарение на завършеното дело на Христос на Голгота; със Своята смърт Той е платил цената за всички наши грехове и Той може щедро да ни прости, защото всички Негови праведни изисквания са били удовлетворени от нашия Заместник.

Втората е *родителската* прошка – прошката на Бога като наш Баща. Тя се получава, когато признаем греховете си

пред Него, и води до възстановяване на общението с Бога и Неговото семейство. Тя също е била откупуена за нас чрез кръвта на Исус, пролята на кръста.

Един от резултатите от Неговата прошка е, че хората Му **се боят**. Когато си дам сметка какво Му е струвало да прости греховете ми, и когато осъзная, че Неговата прошка е цялостна, безвъзмездна и вечна, това поражда у мен уважение, упование, любов и преклонение пред Него завинаги.

130:5, 6 Макари псалмистът да не е поискал пряко прошка, тази идея определено е подсказана в ст. 3 и 4. Но когато в ст. 5 той казва, че чака ГОСПОДА, *той няма предвид, че Го чака за прошка*. Прошката той получава веднага щом изповяда греха си. Той по-скоро чака Господ да го избави от дълбините. Понякога Бог отговаря на молитвата незабавно. Понякога ни учи да чакаме.

Бог отговаря на молитвен зов.

Понякога Той дава – за слабите сърца – веднага точно просбата на Своите деца.

Но често вярата ни трябва да се научи на по-дълбок покой, и на мълчанието Му да уповава, когато не може да говори Той. Защото Той, чието Име е любов, безспорно най-доброто ще изпрати. Звезди да изгорят

и планини да се разклатят,
Той верен е и обещаанията Му са твърди –
за онзи, който търси.

неизвестен автор

И така, тук той се е научил да **чака ГОСПОДА** и да **се уповава на словото Му** – да вярва в Неговото обещание, че Той чува молитви и им отговаря. **Повече**, отколкото **стражите** чакат светлината на **зората**, той копнее Господ да озари със светлината Си неговия мрак.

Но ст. 5 и 6 имат и по-широко прило-

жение, което не бива да пропускаме. Те изразяват горещия копнеж на вярващия днес, който очаква Христос да се завърне, за да отведе Своята църква в небесата. Тази блажена надежда няма да бъде разочарована.

130:7, 8 Последните два стиха на псалма могат да се приемат за свидетелството на псалмиста, след като неговата молитва за избавление е получила своя отговор. След като е изпитал Божията вярност за себе си, той иска и другите да споделят тази негова опитност. Винаги е така – ако човек наистина вярва нещо, той е нетърпелив да го сподели и с другите.

Затова **Израил** получава насърчението да **се уповава на ГОСПОДА**. Посочени са три причини за това. Първо, Неговата **милост** е неизменна. Второ, **изкуплението** Му е изобилно. И последно, има уверение за Неговата готовност да **изкупи Израил от всичките му беззакония**.

Псалмът започва с дълбините на отчаянието. Той завършва с горещ призив за упование в Бога, за когато никой проблем не е твърде голям и никоя дилема не е прекалено сложна.

Псалм 131: Интелектуално смирение

В живота има някои проблеми, които не се поддават на обяснение. Загадки, които са твърде дълбоки, за да ги проумеем. Странни обстоятелства, които хвърлят в недоумение и най-острия ум.

Кой например може да каже последната дума по въпроса за човешкото страдание?

И кой може да отговори на всички въпроси, които възникват по отношение на молитвите, които не получават отговор?

Кой може да съвмести суверенния Божи избор и човешката свободната воля?

131:1 Давид не претендира да знае всички отговори. **Сърцето** му не се превъзна като на някой нетърпим всезнайко. **Ончите** му не се издигат твърде високо като на самовлюбен интелектуалец. Той осъзнава своите ограничения и не се срамува да каже: „Не зная.“ За него е достатъчно да знае онова, което може да знае, и да остави загадките на Бога. Защо да **се занимава с неща**, които са **твърде големи и твърде чудни** за него? Не, той се доверява на Бога да разбира вместо него нещата, които самият той никога не би могъл да разбере.

131:2 Нагласата на доверие в мъдростта, любовта и силата на Бога носи мир и спокойствие на **душата** му. Той е **като отбито дете**, което се **успокоява** на гърдите на майка си. Отначало детето може да плаче, да е неспокойно и нетърпеливо. Но идва времето за хранене и бебето изведнъж утихва и се успокоява в ръцете на майка си. Нещо подобно се случва и с нас, когато треперим от чувство на безсилие в стремежа си да разберем неща, които са твърде високи за нас. Но когато оставим въпросите без отговор на Бога, душите ни се освобождават от напрежението.

131:3 Псалмистът препоръчва тази нагласа на доверие в Господа и на целия **Израил**. Същото прави и Е. У. Тоузър. Той пише: „Нека никога не забравяме, че е привилегия да се удивляваме, да замлъкнем във възхищение пред Върховната Загадка и да шепнем: „Господи Боже, Ти знаеш.“

Псалм 132: Молитва и обещание

Съществува значителна неяснота по въпроса кой е авторът на този псалм и кое е събитието, по повод на което е написан. Едно от възможните мнения е, че той е съчинен от Соломон, когато е внесъл ковчега на завета на определеното му място в новопостроения храм в Ерусалим. В този случай първите десет

стиха представляват молитвата на Соломон Господ да слезе в Шекина (облака на славата) и да обитава над ковчеза. Ст. 11 и 12 отново потвърждават завета, който Бог сключва с Давид. А последните шест стиха съдържат конкретни обещания от Бога, които са отговор на конкретните молби на Соломон.

132:1–5 Началната молитва **ГОСПОД** благосклонно да **си спомни всичките усилия на Давид** не е свързана изобщо с трудностите, които са съпътствали Давид в течение на целия му живот, а с дълбоките емоционални и физически преживявания, през които той преминава, за да построи храма като Божие обиталище на земята. Това е обяснено в следващите три стиха. При един случай, който не е записан другаде в Писанията, Давид дава тържествено обещание на Йахве, че **няма да влезе в собствения си дом, няма да легне в леглото си и няма да спи, докато не уреди построяването на дом за ГОСПОДА, място, където Силният Яковов** да обитава. Тази клетва не бива да се приема с педантична буквалност. Това са образни изрази, с които Давид казва, че няма да намери задоволителна почивка, докато не пригответи постоянно място за Божия ковчез. Ние знаем, че Бог не позволява на Давид да построи храма, защото е военен мъж, но той има възможността да даде значителен принос от материали за Соломон и Бог го възнаграждава за неговото желание.

132:6 Тези стихове ни припомнят, че ковчезът е бил в Кириат, и изразяват решимостта на мъжете на Давид до го пренесат в Ерусалим. Ст. 6 е особено труден, защото той като че ли свързва ковчеза с **Ефрата** (Витлеем), а никъде не е записано, че ковчезът някога е бил там. Има няколко обичайни опита за разрешаването на тази трудност.

1. Царят и хората му за първи път са чули за местонахождението на ковчеза, когато са били във Витлеем, но в

крайна сметка го намират в **Яар**, т. е. Кириат-Иарим.

2. Ефрата може би означава Ефрем и в такъв случай става дума за престоя на ковчеза в Сило.

3. Ефрата може да е Халев-Ефрата (вж. 1 Лет. 2:24), а не Витлеем. Според това мнение Халев-Ефрата и Яар (гора) са същото като Кириат-Иарим, което означава „градът на горите“. Ако това действително е така, двете фрази на ст. 6 образуват паралелизъм, в който и двете означават едно и също.

Ето, ние чухме за него в Ефрата, намерихме го в полетата на Яар.

132:7 Шествието със свещения ковчез влиза в Ерусалим и народът ликува, че отива в Божиите **обиталища** да се **поклонни при подножието на краката Му**. Ковчезът се приема за **подножието на краката** на Бога, тъй като Самият Бог се явява в облака на славата над него.

132:8–10 След това чуваме молитвата на Соломон, когато посвещава храма (ст. 8–10; ср. 2 Лет. 6:41, 42). Той моли Бога да дойде и да обитава в светилището и така да направи символиката на ковчеза реална. Също така той се моли и за благочестиви свещеници, за народ, който да ликува и да прелива от радост, както и за постоянното Божие благоволение към царя. Изразът „**Помазаника Си**“ може да се отнася за самия Соломон, но в истинския си смисъл се отнася за Месията.

132:11–13 **ГОСПОД** отговаря на молитвата, като най-напред накратко споменава Своя **завет с Давид**. Този завет е безусловен по отношение на **Давид**; той му обещава **престола навеки** и че неговите потомци винаги ще седят на него. Но заветът има своите условия за потомците на Давид; той зависи от тяхното покорство. Затова, независимо че Господ Иисус е потомък на Давид, физически Той не е наследник на Соломон, а на друг син на Давид – Натан (Лука 3:31).

132:14–18 По-нататък конкретните молби на Соломон получават своите конкретни отговори. Това може да се види при следните сравнения:

Стани, ГОСПОДИ,
и влез в покоя Си
– Ти и ковчегът на
Твоята сила! (ст. 8)

Нека свещениците
Ти бъдат облечени
с правда. (ст. 9а)

И светиите Ти нека
ликуват. (ст. 9б)

Заради слугата Си
Давид не отхвърляй
лицето на помаза-
ника Си. (ст. 10)

**Това е Моят покой
навека, тук ще
обитавам, защото
го пожелах.** (ст. 14)

**Ще облека и све-
щениците му в
спасение.** (ст. 16а)

**И светиите му ще
ликуват високо.**
(ст. 16б)
(НИПБКДж)

**Там ще направя
да изникне рог на
Давид; приготвил
съм светилник на
помазаника Си ...
А на него ще блес-
ти короната му.**
(ст. 17, 18б)

Всъщност Господ отговаря на Соломон с много повече от онова, за което той моли. Добавено е и обещание за изобилно осигуряване на нуждите и за снабдяване на **бедните с хляб** (ст. 15). Има обещание, че **свещениците** ще бъдат **облечени в спасение**, а не само с правда (ст. 16а). Има обещание, че **светиите му ще ликуват високо** (НИПБКДж) (ст. 16б). Има обещание, че **враговете** ще бъдат **облечени с позор** (ст. 18а).

Значението на ст. 17 е, че Бог ще направи един от наследниците на **Давид** могъщ цар в Ерусалим (вж. Лука 1:69) и че е приготвил **светилник** или Син (вж. 3 Царе 15:4) за Давид, Своя **помазаник**. Тези обещания за вечна династия се изпълняват в Господ Исус Христос.

Враговете на Христос ще се покрят с позор, но Неговата глава ще бъде увенчана със слава и чест.

Главата, нявга окичена с тръни
сега е увенчана със слава.

Небесна царска корона краси
на Победителя челото величаво.

Томас Кели

Псалм 133: Възхвала на единомислието

Великите неща идват в малки опаковки. Този псалм е кратък, но представлява един литературен и духовен бисер, чието качество многократно компенсира онова, което му липсва като количество.

Псалмистът има четири главни идеи. Първо, добро и приятно е, когато братя живеят в единство. Второ, това е благоухание. Трето, то е освежаващо и ободрително. И последно, то е сигурна гаранция за Божието благословение.

133:1 **Единомислието** сред **братя** е нещо забележително. **Единомислието** обаче не изисква те да имат абсолютно еднакво мнение за всичко. По въпросите с фундаментално значение те са единомислиени. По второстепенните въпроси има свобода за различни гледни точки. Във всичко трябва да господства духът на любовта. Може да има единство без еднаквост; ние всички сме различни, но това не ни пречи да работим заедно. Всички части на човешкото тяло са различни, но когато функционират, управлявани от главата, царува славно единство. Може да съществува единство без абсолютно единомислие; Бог никога не е искал всички да имат едно и също мнение по маловажните въпроси. Достатъчно е да сме единомислиени по основните въпроси. За всичко друго можем да имаме различни мнения, стига, разбира се, това да не води до конфликти. Истинските врагове на единомислието са ревнивостта, клюката, клеветата, критикарството и липсата на любов.

133:2 **Единството е като** ароматното масло, използвано за помазването на **Аарон** за свещеник (Изд. 30:22–30). То е било излято на **главата** му, после се е сте-

кло **по брадата** му, а оттам е достигнало **краищата на дрехите му**. Прекрасното ухание усеща не само свещеникът, но и всички, които се намират наблизо. Святото масло за помазване символизира служението на Светия Дух, който слиза като сладко благоухание върху Божиите хора, когато те живеят щастливо заедно, и разпръсва аромата на тяхното свидетелство в цялата околност.

133:3 Единството носи и освежаване. „**То е като ермонската роса, слизаща по сионските планини.**“ За псалмиста планината Ермон е като източник на хладна, освежаваща влага. Росата отново е символ на Светия Дух, който носи свежестта на единомислените братя до краищата на земята. Никой не може да измери колко надалеч достига влиянието на вярващите, които живеят в близко общуване с Бога и помежду си.

Финалната идея е, че **ГОСПОД е заповядал благословиенето** там, където братята и сестрите живеят заедно в единство. Нека вземем за илюстрация Петдесетница. Учениците живеят в мир и хармония, събрани в молитва и в очакване на обещания Свети Дух. Изведнъж Божият Дух слиза върху тях в Своята пълнота и те тръгват с благоуханието и свежестта на евангелието към Ерусалим, Юдея, Самария и най-отдалечените краища на земята.

Обяснено е, че **благословиенето е живот вечен**. Това може да се разбира по два начина. Когато сред Божиите хора има единомислие, *те* самите се радват на **живот** в най-истинския му смисъл. Освен това те се превръщат в канали, по които този **живот** протича и към *другите*.

Псалм 134: Елате, благославяйте Господа!

134:1, 2 След обичайното ежедневие в храма в Ерусалим народът се завръща по домовете си, но в храма остават свещеници и левити на служба през **нощта**

(1 Лет. 9:33), които горят тамян, принасят благодарности и славят Господа (2 Лет. 29:11; 31:2).

Може би, когато са си тръгвали, хората са пеели първите два стиха на тази песен на свещениците. Съвсем сигурно и ясно е, че те са адресирани към **ГОСПОДНИТЕ слуги** на нощно дежурство в храма и че служението на тези мъже е да **благославят ГОСПОДА** и да **издигат ръцете си към светилището** в молитвена поза.

134:3 Отговорът в ст. 3 е благословиенето на свещениците, в което те призовават Бога да благослови всеки от народа поотделно. Обърнете внимание на четирите неща, свързани с благословиенето.

1. Онзи, който благославя – **ГОСПОД**, Йахве, Бог, който пази завета Си.
2. Неговото величие – Той ... е **направил небето и земята**.
3. Благословеният човек – **Да те благослови ... ГОСПОД**.
4. Жилището на Онзи, който благославя, – **Сион**, мястото на светилището.

Псалм 135: Защо възхваля?

135:1, 2 Първите два стиха звучат като съвсем общ призив за хвала на **ГОСПОДА**. Той е ясно отправен към свещениците и левитите, но вероятно също и към целия народ на Израил и към всички, които се боят от Господа (вж. ст. 19, 20).

135:3 Забележете колко много причини са изтъкнати за това, да се слави Името Му. Той е **благ**. Никой език на сътворено същество, във времето или във вечността, никога няма да бъде в състояние да изрази колко **благ** е Той в действителност. Всичко, което можем да сторим, е да заявим този факт и да благоговеем пред Него.

Името Му е възхитително и **приятно**. Неговата изумителна благодат спасява грешните клетници и ги определя за вечна слава.

135:4 **ГОСПОД** е избрал Израил **за**

Свое притежание. Суверенният Божи избор кара удивената душа да си задава вечния въпрос: „Защо мен?“ Не е ли тъкмо това, което ни прави поклонници!

135:5 ГОСПОД е велик. Когато си дадем сметка, че Той е Творец, Крепител и Изкупител, запяваме с дълбока признателност: „Велик си Ти!“

Нашият Господ е върховен над всички богове – над всички владетели, властелини и над всички идоли. „И на дрехата и на бедрото Му имаше написано име: ЦАР НА ЦАРЕТЕ И ГОСПОДАР НА ГОСПОДАРИТЕ“ (Откр. 19:16).

135:6 Той е Върховният владетел на вселената (ст. 6). Той върши онова, което Му е угодно, във всяка възможна област. Артър Пинк пише:

Божественият суверенитет означава, е Бог е Бог действително, както и на име, че Той седи на престола на вселената и управлява всички неща, като действа „по решението на Своята воля.“⁴⁹⁵

135:7 Той упражнява абсолютна власт над природата. Облаците, светкавиците и вятърът, страховити сами по себе си, се управляват от могъщата Му ръка. Стивън Чарнок казва: „Божията сила е като Него Самия – неограничена, вечна и непонятна; тя не може да бъде възпряна, ограничена, никое създание не може да ѝ попречи.“

135:8, 9 Той освобождава Израил от Египет. Най-великата демонстрация на сила в историята на Израил е разбиването на фараона чрез язвите (чиято кулминация е смъртта на първородните) и чрез разделянето на Червено море.

135:10, 11 Той поражда враговете на Израил. Бог милостиво дава на народа Си победа над Сион, Ог и езическите народи, населяващи Ханаан.

135:12 Той дава Ханаан на Израил. Ханаанската земя се дава за наследство на избягалите от Египет.

135:13 Той е вечен. Името Му е вечно, а Името Му, разбира се, възплъщава цялата Му същност.

Неговият спомен е вечен. За Него ще си спомнят с любов през цялата вечност.

135:14 Той е справедлив и състрадателен. Ние можем твърдо да разчитаме, че Бог ще защити народа Си и ще окаже милост на слугите Си. За първи път Мойсей запява тази песен във Втор. 32:36, но тя никога няма да има край.

135:15–18 Той неизмеримо превъзхожда идолите. Дори само описанието на тези фалшиви богове е досатъчно да изложи наяве тяхната безполезност. Те са сребро и злато, следователно са преходни. Създадени са от човек, следователно са по-низши от човека. Те са неми, слепи, глухи и безжизнени. И за съжаление онези, които ги правят, ще станат като тях – духовно слепи, глухи, неми и мъртви.

135:19, 20 Подобен размисъл за Божието величие води до желанието да Го благославяме – да Го обсипваме с почит, хвала, уважение, преклонение и благодарност. Нека Го благославя целият израилен дом. Нека го благославят всички, които служат като свещеници (Аароновият дом). Нека Го благославят всички, които благоговейт пред ГОСПОДА. Това всъщност е начин да се каже, че всички класи хора трябва да Го благославят. Това е песента, която Израил ще пее, когато Месията се завърне на Сион и се възцари в Ерусалим.

135:21 Благословен да бъде от Сион ГОСПОД, който обитава в Ерусалим! Алилуя!

И същото трябва да казваме и да вършим и ние сега.

Псалм 136: Великият халел!

Онова, което прави този Псалм уникален, е че втората част на всеки от неговите 26 стиха е една и съща – „защото милостта Му е вечна“. „Ако едно *вечно*

не е достатъчно“, пише Томас Гудуин, „в този псалм има двадесет и шест *вечно*.“

Той е известен като Великият халел, чийто изпълнение е традиционна част при отбелязването както на Песача, така и на Рош Ашана – еврейските празненства съответно за Пасхата и за Нова Година. Псалмът се използва и в ежедневните поклонения.

Повторението на темата не е отегчително; то ни подсказва, че неизменната любов на Господа трябва да бъде винаги пред нас и че тази тема никога не може да се изчерпи. Неговата благодост, вяност и преданост към нас са неизменни.

Призив за поклонение (136:1–3)

Въведението ни призовава да **славим ГОСПОДА** заради онова, което Той представлява, и заради присъщата Му благодост. Той е Йахве – Господ, който пази завета Си. Той е **Бог на боговете** – върховен Господар над всички могъщи владетели във вселената. Той е **Господ на господарите** – суверен над всички, които заемат позиции на власт, както сред ангелите, така и сред хората. Но Той е не само велик, Той също така е и **благ – благ** като Творец, Изкупител, Водач, Защитник и Снабдител на Своя народ.

Творец (136:4–9)

Неговата благодост и милост се виждат преди всичко във **великите чудеса** на творението. Със Своята **мъдрост** Той е **направил** огромния простор на **небесата**. Той е извадил континентите като огромни плуващи острови. Здравно е закрепил гигантските светила на небето – **слънцето**, за да осигурява дневна светлина, и **луната и звездите** като по-слаби светила за часовете на човешкия сън.

Изкупител (136:10–15)

Великият Творец е също и Мощният Из-

купител. За да спаси Своя народ от египетската тирания, Той отсича цвета на египтяните, а после взема народа Си **със силната Си ръка** и му дарява свобода. За да стори това, Той **разделя Червено море на две части**, като прави през средата му суха пътека. **Израил е преведен** безопасно, но войската на **фараона** е погълната от водите, когато те се връщат на мястото си. Това е една незабравима демонстрация на неизменната любов на Йахве към Неговия народ.

Водач (136:16)

В продължение на четиридесет години Бог води израилтяните **през** дивата, виещата **пустиня**. Там няма павирани пътища, няма пътни знаци, няма карти, но Господ е всичко, от което се нуждаят – Несравнимият Водач.

Защитник (136:17–22)

Той дори воюва в техните битки вместо тях. Когато **цар Сион** и **цар Ог** застават на пътя им, Той славно ги разгромява и **дава земята им** като част от владенията на Израил.

Помощник, Спасител и Снабдител (136:23–25)

В нещо като обобщение псалмистът възвеличава Йахве за това, че е чудесен Помощник, Спасител и Снабдител. Той **си спомня** за Израил, когато народът е малоброен, беззащитен и угнетен. **Избавя** ги от ноктите на **притеснителите** им. Неизменно осигурява **храна** за всички живи същества.

Небесният Бог (136:26)

Ние твърде много приемаме Бога като някаква даденост. Постоянното съзнание за величието на Неговата личност и за неизменната Му **милост** трябва да ни подтиква да Го **славим** все повече и повече.

Псалм 137: Ако те забравя, Ерусалиме!

През април 1948 г. еврейската част на Ерусалим практически се намира в състояние на обсада. Хранителните запаси са почти изчерпани. Народът живее със седмична дажба от 57 грама маргарин, 125 грама картофи и също толкова сушено месо. Тогава изведнъж плъзва новината, че от Тел Авив идва конвой от камиони с провизии. Стотици хора излизат да посрещнат дванадесетте камиона. Те никога няма да забравят онова, което виждат най-напред. На предната броня на синия форд, водещ конвоя, някой е написал с боя думите: „Ако те забравя, Ерусалиме...“

И така думите на Псалм 137:5 са се превърнали в призив за събиране на еврейския народ в хода на неговата бурна история на робство и разпръсване.

137:1 Писан след завръщането от плена, този псалм е спомен за горчивината на изгнанието далеч от Сион.

Когато имат свободно време, може би в съботите, евреите се събират **при реките на Вавилон** да се молят. В ума им нахлуват спомени и сълзите рукват. **Те си спомнят Сион**. За тях това е духовният център на цялата земя и центърът на техния живот. Спомнят си духовната радост и оживление на големите свети събрания. Сега вече не могат да се изкачат там да се поклонят, а светите места са в нечистите ръце на необрязани езичници. Гледайки към **реките на Вавилон**, те виждат в тях собствените си реки от сълзи и мъка – както в думите на Еремия: „Водни потоци лее около ми заради разрушението на дъщерята на народа ми“ (Плач. 3:48). И отново:

О, да беше главата ми вода, очите ми – извор на сълзи! Щях да плача денем и нощем за убитите на дъщерята на народа си. (Ер. 9:1).

137:2 Окачат арфите си на върбите, или както бихме казали ние, захвърлят ги в килера. И защо не? Няма нужда от музикални инструменти. Поне от човешка гледна точка няма за какво да се пее. А без песен няма нужда и от съпровод.

137:3 Често се случва вавилонските поробители да **поискат от тях** да им изпеят някоя от еврейските народни песни. Сякаш за да сипят сол в раната, те им казват: „**Попейте ни от щастливите песни**, които пеехте в родната си страна!“

137:4 Изключено! Евреите няма да пеят. Не само защото сърцата им са разбити, а преди всичко, защото би било крайно нелепо да **пеят ГОСПОДНА песен** в земята на езически идолопоклонници. Това е все едно да забравят Ерусалим. Те виждат морална непристойност в това, да смесят Господните неща с нещата от света. „Земята на чужденеца и песента на Господа никога не могат да се срещнат заедно“, пише Ф. Б. Майер.

137:5, 6 Сега, когато е обратно в земята си, псалмистът изразява решимостта на своя народ да държи **Ерусалим** в центъра на своя живот – и тук се сещаме, че **Ерусалим** е символ на Господа, който обитава там. Ако някога дойде време, когато псалмистът вече не изпитва тази необяснима, инстинктивна привързаност към Сион, тогава подходящото възмездие за него би било **десницата** му да изсъхне и да не може никога вече да докосне струните на арфата. Да, ако стане така, че Ерусалим вече да не заема първото място в сърцето му, тогава той е съгласен **езикът му да се залепи за небцето** му, така че никога вече да не може да пее старите сионски песни.

137:7 След като е произнесъл тези условни проклетия над самия себе си, той лесно преминава към онези, които са взели участие в разрушаването на Светия град.

Сред тях са например **синовете на**

Едом. Те са образували нещо като агитка, насърчаваща нашествениците да разрушат града напълно. „**Сринете го**, съборете го“, крещели те, „**до самата му основа!**“ Дано Господ си спомни злорадството им при вида на изравнения със земята град!

137:8 И, разбира се, **Вавилон** – жестокият опустошител. Макар че този народ е бил инструмент в ръцете на Бога, с който Той е наказал Своя народ, Бог не извинява безмислостните зверства на вавилонците.

Разгневих се на народа Си, оскверних наследството Си и ги предадох в ръката ти. Ти не им оказа милост, наложи твърде тежкия си ярем върху стареца (Ис. 47:6).

И се гневя твърде силно на охолните народи, защото Аз се разгневих за малко, а те спомогнаха за зло на Израил (Зах. 1:15).

Псалмистът няма съмнение относно унищожението на Вавилон. Пророците са го предсказали (Ис. 13:1–22; Ер. 50:15, 28; 51:6, 36). Онези, които осъществяват унищожението, ще имат удовлетворението да бъдат употребени от Бога като инструмент на Неговия съд.

137:9 Последният стих на псалма създава най-голяма трудност:

Блажен онзи, който хване децата ти и ги разбие в скалата!

За онези, които са били възпитани в учението за ненасилие на Новия Завет, това изглежда необичайно жестоко, отмъстително и злобно. Защо трябва да се постъпва така брутално с невинни беззащитни деца? Като опит да отговорим на въпроса предлагаме следното:

Първо, започваме с предпоставката, че този стих е част от Божието Слово, вдъхновено от Бога абсолютно и дума по дума. Следователно, всеки проблем е в нашето разбиране, а не в самото Слово. Второ, избиването на малките деца на Вавилон ясно е предсказано от Исаия:

И децата им ще бъдат смазани пред очите им, къщите им ще бъдат разграбени и жените им – изнасилвани (Ис. 13:16).

Псалмистът само казва онова, което Бог вече е предсказал (с изключение на блаженството на онези, които изпълняват Божията присъда).

Освен това сме наясно, че невинни деца често споделят последиците от греховете на родителите си (вж. Изх. 20:5;34:7; Чис. 14:18; Втор. 5:9). Никой човек не е изолиран остров. Онова, което прави, влияе и на другите, било то за добро или за зло. Част от горчивината на греха е в това, че когато му се даде възможност да се развие напълно, той поглъща и други в своето трагично възмездие.

При тези пасажии с проклятия трябва да си даваме сметка, че поведение и нагласи, които са били уместни под диспенсацията на Мойсеевия закон, не задължително са подходящи за един християнин, живеещ под благодатта. Господ Иисус казва същото и в Проповедта на планината (вж. Мат. 5:21–48).

Независимо как тълкуваме стиха, духовното му приложение е ясно. Ние трябва да се отнасяме радикално към малките грехове в своя живот. Малките галеничета трябва да бъдат унищожени, защото в противен случай те ще ни унищожат. В тази връзка К. С. Луис казва:

Във вътрешния свят познавам неща, които са като бета; детството на малки глезотийки, малки огорчения, които един ден могат да се превърнат в алкохолизъм или хронична омраза. Тези неща обаче ни ухахват и подмамват със специални увещания и изглеждат толкова миниатюрни, толкова безпомощни, че ако им се съпротивим, се чувстваме, като че ли измъчваме животни. Те започват да хленчат пред нас: „Аз не искам много, но...“, или: „Надявах се поне...“, или: „Трябва поне *малко* да се погрижиш за себе си.“ Сре-

щу всички такива дребосъчета (миличките имат толкова трогателни начини да ни умилостивят) най-добър е съветът на този псалм. Пръснете черепа на малките гномчета. И „блажен“ онзи, който може да го стори, защото е далеч по-лесно да се каже, отколкото да се направи.⁹⁶

Псалм 138: Верността на Божиите думи

Давид е безкрайно благодарен за някакъв голям отговор на своя молитва. Изразявайки своята благодарност, той е оставил на всички ни достоен пример как да реагираме на чудесните избавления, които Бог върши за нас. Без съмнение този псалм ще намери пълното си приложение, когато най-накрая Израил бъде възстановен под властта на Исус, Месията.

138:1 Давид никога не благодари половинчато. Той напряга всичките си сили, за да благославя Йахве.

Неговото преклонение не е нито стеснително, нито частно. Без срам той пее пред боговете, т. е. пред земните царе. Думата „богове“ тук би могла да означава също ангели или идоли, но контекстът като че ли я ограничава само до околните владетели.

138:2 Според обичая на благочестивите юдеи в своето поклонение Давид се покланя към свята скиния (храмът все още не е бил построен).⁹⁷ Той величае Името на Йахве за Неговата неизменна любов и вяност. Именно любовта Му Го подтиква да ни дари „най-големи и скъпоценни обещания“, а верността Му осигурява изпълнението на всяко едно от тях.

„Защото си възвеличил словото Си над цялото Си Име.“ Контекстът е свързан с верността, с която Бог пази Своето слово, и значението вероятно е, че Той е направил не само онова, което е казал, но и много повече. Мисълта може

също да е, че „в изобилното изпълнение на Своето обещание (към Давид) Бог надхвърля всяко досегащо откровение за Себе Си.“⁹⁸ Ако приложим този стих към Въплътеното Слово, тогава той, разбира се, означава, че Бог е възвеличил Господ Исус над всяка друга Своя изява.

138:3 Трети стих разкрива непосредствения повод за този изблик на благодарност на псалмиста. В миг на отчаяна нужда той е **извикал** към Господа и отговорът е дошъл незабавно. В душата му се е влял изобилен прилив на **сила**, който е изгонил страха и му е дал куража да посрещне опасността.

138:4–6 Верността, с която Бог отговаря на молитвата на Давид, е мощно свидетелство за **земните царе**. Те знаят какво е обещал Бог, а сега виждат как пророчеството се изпълнява. Затова и те провъзгласяват колко **велика е славата** на Йахве. Дават си сметка, че макар Бог да е възвишен, Той специално се интересува от **смирените** (като Давид) и **отдалеч познава гордите** (като враговете на Давид).

138:7 Каква прекрасна картина – Давид е обграден от всякакви врагове, опасности и бедствия, но при това Господ го прави способен да **ходи** сред тях, сякаш не съществуват. Същата **ръка**, която поразява противниците му, **ще го спаси** от гибел.

138:8 С основателна убеденост Давид заявява: „**ГОСПОД ще извърши, което е необходимо за мен.**“ Това е същата надежда, която изразява и Павел във Филипяни 1:6: „Като съм уверен точно в това, че Онзи, който е започнал едно добро дело във вас, ще го завърши докрай до Деня на Исус Христос.“

Делото, що Неговата благодат започна, десницата Му силна докрай ще доведе.

Обещанието Му към нас е и Амин, и Да, и никога, навеки, не ще ни предаде.

И нито бъдещи неща, нито сегашни, ни висини, ни дълбини, ни сили страшни ще могат Неговия план да провалят, от любовта Му вечна да ни да отделият.

Огъстъс М. Топлейди

Да, неизменната любов на Бога е вечна и макар и ние да можем да се молим заедно с Давид: „**Не оставяй делата на ръцете Си**“, истината е, че Той никога не може и няма да направи това.

Псалм 139: Бог е толкова велик!

Бог е тъй велик!

Няма нещо, което Той да не знае.

Няма място, където Той да не е,

и нещо, което да не може да направи.

Ако хората упорито държат да бъдат врагове на такъв велик Бог, те напълно заслужават своята участ.

Накратко казано, това е ходът на мислите в размишлението на Давид в този великолепен псалм.

139:1, 2 Най-напред той започва с *всезнанието на Бога*. Бог знае всичко.

Няма нещо, което Бог не знае.

Макар вселената да е величествена и безкрайна,

дали е нещото голямо или малко – все едно –

Той знае вечната история на всяко пясъчно зърно.

Но тук се има предвид по-специално Неговото знание за живота на всеки отделен човек. През 2005 г. на света са живели приблизително 6,5 милиарда души. Въпреки това Бог отблизо познава всеки един от тях. Той знае всичко за всеки от нас.

Той ни е **изследвал и познал!** Думи и дела, мисли и мотиви, Той ни познава до последното кътче на съществуването ни. Той знае кога **сядаме** да си починем, и кога **ставаме**, за да се заемем с различните

дейности от живота си. Може да каже какво мислим, и дори може да предскаже мислите ни.

139:3 Той ни вижда, когато **ходим**, и когато **лягаме**. С други думи, Той постоянно ни наблюдава. Никой от пътищата ни не е скрит от Него.

139:4 Той знае какво ще кажем, преди още да сме го казали. Бъдещето, също както миналото и настоящето, са напълно открити за Него.

139:5 „И няма създаване, като да е скрито от Него, а всичко е голо и разкрито пред очите на Този, пред когото има да отговаряме“ (Евр. 4:13). И понеже знанието Му за нас е така абсолютно, Той може да ни пази **отпред и отзад**. **Ръката** Му е постоянно **върху** нас, за да ни пази.

139:6 Неограниченото **знание** на Бога смайва ума. Нашите човешки мозъци се огъват под тежестта на представата за него. Това е твърде високо за нас, за да можем да го осмислим. Но когато достигнем до границата на своята способност да разбираме и не можем да продължим по-нататък, все още можем да се наведем в поклон пред необятността на Божието познание!

139:7, 8 Бог не само е **всезнаещ**, *Той е и всеприсъстващ*. Той е едновременно навсякъде. Божието всеприсъствие обаче не е същото като пантеизма. Последният учи, че творението е Бог. Библията учи, че Бог е Личност, която е отделена, и е извън Своето творение. Има ли място, където човек може да избяга от Светия Дух на Бога? Има ли място, **където** може да се скрие от Господното **присъствие**? Да предположим, че човек би могъл да **се изкачи на небето** – ще избяга ли от Бога там? Разбира се, че не – небето е Божият престол (Мат. 5:34). Дори ако си устрои постеля в **Шеол**, безтелесното състояние, и там той ще срещне Господа.

139:9, 10 „Ако взема крилето на зо-

рата, ако се заселя в най-отдалечените краища на морето, дори и там ще ме води ръката Ти и ще ме държи десницата Ти.“ Крилете на зората загатват за лъчите на утринното слънце, които пронизват небето от изток на запад със скорост от 300,000 км/сек. Дори ако можем да отпътуваме до някой от най-отдалечените краища на вселената със скоростта на светлината, и там щяхме да намерим Господа, който ни чака, за да ни води и да ни подкрепя.

Между другото, ст. 9 и 10 са удивително подходящи за епохата на пътуванията със самолети, в която живеем. Никога няма да забравя как Господ ми проговори чрез това скъпоценно обещание, когато през 1969 г. се готвех да отпътувам на едно далечно пътуване във връзка със служението ми. Многого реактивни самолети, с които съм летял, бяха като крилете на зората и буквално ме отнасяха в **най-отдалечените краища на земята**. Но винаги изпитвах усещането за Господното присъствие и закрила, които не зависят от скоростта и разстоянията. Затова приемете това обещание за себе си и го споделете с приятелите си християни, които пътуват по въздуха.

139:11, 12 Ако човек поиска да се скрие от Бога в **тъмнината**, той е потърсил фалшиво скривалище. **Нощта** не може да скрие Господното присъствие. За Него **тъмнината не тъмнее**. „**Нощта светла е като деня, за Теб е тъмнината като светлината.**“

Абсолютно невъзможно е да се избяга от Бога. Както е казал Паскал, „Неговият център е навсякъде, а обиколката Му – никъде.“

139:13, 14 Толкова за всеприсъствието на Бога. Сега Давид започва да разсъждава за *Неговата сила и способности*. Конкретната изява на божественото всемогъщество, която той избира, е развитието на бебето в утробата на майката. В едно зрънце водниста материя,

по-малко от запетайка, са програмирани всички бъдещи черти на детето – цветът на кожата, очите и косата му, формата на лицето му, естествените му способности и дарби. Всичко, което това дете ще бъде в умствено и физическо отношение, се съдържа в зародиш в оплодената яйцеклетка. От него ще се развият:

... 60 трилиона клетки, 150 хил. километра нервни влакна, 100 хил. километра съдове, разнасящи кръвта из тялото, 250 кости, да не говорим за ставите, сухожилията и мускулите.⁹⁹

Давид описва формирането на зародиша с изявна изтънченост и прелест. **„Ти си образувал вътрешностите ми, създал си ме в утробата на майка ми.“** Да, Бог е **образувал вътрешностите** ни; всяка част от тях е чудо на божественото умение. Помислете например за мозъка с неговите възможности за запомняне на факти, звуци, миризми, образи, докосване, болка; с неговата способност да възпроизвежда; със способността му да прави изчисления; с изглежда неограничената му способност да взема решения и да решава проблеми.

И Бог ни изработва в **утробата на майка** ни. Това много уместно описва изумителното оплитане на мускули, сухожилия, връзки, нерви, кръвоносни съдове и кости в човешкото тяло.

От сърцето на Давид избликва прослава към Господа. Докато си мисли за човека, венецът на Божието творение, той може само да признае, че е **страшно и чудно направен**. Колкото повече мислим за чудесата на човешкото тяло, неговата подреденост, сложност, красота, неговите инстинкти и наследствеността му, толкова повече се учудваме как е възможно човек, изучил природните науки, да не вярва в безграничния Създател.

139:15 Псалмистът отново се връща към времето, когато тялото му се е обра-

зувало в утробата на майка му. Забележете как тук той използва личните местоимения *съм, мой, мен*, когато говори за ембриона или зародиша. Според Писанието човешката личност съществува преди раждането и следователно абортът е убийство.

Давид съзнава, че Бог го познава свършено още от самото му начало. Целият му скелет, неговите **кости**, не са били **скрити от Бога**, когато Давид е бил **направен в тайно и изкусно изработен в дълбините на земята**. Това не може да означава под повърхността на земята; никой не е изработен там. В този контекст това може да означава само „в майчината утроба“. Подобен израз срещаме и в Ефес. 4:9, където се говори, че Христос е слязъл в *по-долните части на земята*. Отново в контекста това означава, че Той е влязъл в света през предверието на девствената утроба. Има се предвид Неговото Въплъщение.

139:16 Когато псалмистът говори за своето **необразувано вещество**, той използва дума, която означава нещо сгънато или навито на руло. Барнс и други смятат, че тази дума най-подходящо изразява зародиша или ембриона, „където всички части на човешкото тяло все още са свити или недоразвити; те още не са приели обособената си форма и пропорции.“ Дори и в тази подготвителна фаза на развитието му Божиите **очи** са бдели над сладкия пеец на Израил.

И в Божията **книга** божественният Архитект е **записал всичките дни** на живота на Давид, преди да настъпи историческият момент, в който Давид е оповестил своето идване на света с първия си силен вик.

139:17, 18a Псалмистът си мисли за прецизия Божии план за сътворението на неговия дух, душа и тяло. **Колко скъпоценни са** Неговите **мисли** – вниманието Му и към най-дребния детайл. Андрю Айви казва: „Вска клетка, почти

без изключение, „знае“ своята роля за изпълнението на замисъла и целите за благосъстоянието на тялото като цяло.“

139:18b „Събуждам се и още съм с Теб.“ Струва ми се, че тук псалмистът говори за момента на своето раждане. В предходните стихове (13–18a) той подчертава колко близо е бил Бог до него през деветте месеца преди раждането му. Но дори и след като се ражда, картината не се променя; той продължава да бъде с Господа, който е негов Крепител, Защитник и Водач. Той говори за раждането си като за *събуждане*, също както и ние го наричаме „да види бял свят“.

139:19–22 След като е размишлявал за *всезнанието, всеприсъствието и всемогъществото* на Бога, сега псалмистът се размисля за онези жалки хора, които дръзват да се обърнат против Него, и стига до извода, че тяхното наказание е напълно заслужено. Неизбежно някой ще се намръщи на молитвата на Давид в ст. 19–22 и ще отбележи, че тонът ѝ не е много християнски. Такива хора ще възразят, че чувствата на псалмиста са осъдителни и несъвместими с божествената любов. Аз лично считам, че на Божията любов се набляга прекомерно, за сметка на Неговата святост и правда. *Истина е*, че Бог е любов, но това не е *цялата* истина. Любовта е само едно от Неговите съвършенства. А Той никога не може да упражнява любовта Си за сметка на някое друго Свое качество. Освен това фактът, че Бог е любов, не означава, че Той не е способен да мрази – „душата Му мрази безбожния и онзи, който обича насилie“ (Пс. 11:5). Той мрази всички злодеи (Пс. 5:5). Той мрази надменни очи, лъжлив език, ръце, които проливат невинна кръв, сърце, което крои зли планове, крака, които бързо тичат към зло, лъжесвидетел, който говори лъжа, и такъв, който сее раздори между братя (Пр. 6:16–19).

Едуард Дж. Янг ни напомня:

Преди да осъдим Давид за тази молитва, е добре да забележим, че и ние самите се молим за същото, когато се молим с думите на Господната молитва: „Да дойде Твоето царство, да бъде Твоята воля.“¹⁰⁰

Идването на Христовото царство ще бъде предшествано от изстребване на враговете Му, така че да се молим за едното означава да се молим и за другото. Давид без срам копнее за времето, когато **Бог ще убие безбожните**, и когато **кръвожданиите мъже** ще престанат навеки да го измъчват (ст. 19). Това са хората, които злобно предизвикват Господ Бог и се надигат против Бога със зли намерения.

Омразата на Давид към тези мъже не е въпрос на засегнато лично честолюбие. Той ги мрази, защото те мразят Бога и се бунтуват против Всевишния. Именно неговата ревност за Божията чест го кара да **ги мрази с крайна омраза** и да ги счита за свои **врагове**. В това той ни напомня Господ Иисус, който от ревност за дома на Своя Отец изгонва среброменинителите. „Струните на арфата на Давид са настроени в съзвучие със сърцето на Иисус.“ Янг обяснява:

Давид мрази, но неговата омраза е като Божията омраза; тя не произхожда от зли чувства, а от ревностното и напълно искрено желание Божиите цели да се осъществят, а безбожието да погине. Ако Давид не мразеше, това би било все едно да желае успеха на злото и провала на Самия Бог. Добре е да имаме предвид тези мисли, когато разсъждаваме за същността на омразата на Давид.¹⁰¹

139:23, 24 Псалмът завършва с молитва, която винаги е уместна за всички Божии хора, молитва, която никога няма да умре, докато на земята има светии, които съгрешават. В нея Давид моли Могъщия Бог да **изследва** и да **познае сърцето** му, внимателно да **изпита** и да **познае**

грижите или **мислите** му. Той Го моли да извади на светло всеки **оскърбителен път**, за да може той да бъде признат и протен. И накрая Го моли да го **води във вечния път**.

Това не е предизвикателство на човек, който отстоява своята невинност или праведност. По-скоро това е изповедта на един човек, който е бил в Господното присъствие и е убеден в собствената си греховност. Той осъзнава, че не познава всичките си беззакония, и иска Господ да му ги посочи, за да може успешно да се справи с тях.

Псалм 140: От ръцете на безбожните

140:1–3 Давид започва с молитва за избавление от злословието на врага. **Зли хора** го клеветят и **насилници** замислят страшни планове против него. Ако не успеят да **предизвикат война**, те се чувстват нещастни. С огромно старание точат **езика си** и стрелят със смъртоносна **отрова** изпод **устните** си.

140:4, 5 Но псалмистът се нуждае от закрила и от **примките** на врага. Тези **безбожни** хора са изкусни в залагането на капани. Те замислят коварни **кроежи**, с които да го уловят. Поставят скрити **клопки** по **пътя** му. **Разпростира**т **мрежа**, в която да го оплетат. Навсякъде по пътищата му залагат **стръв** и **примамки**.

140:6–8 Освен това, той се нуждае и от защита срещу заговорите им да го убият. Затова Давид отива при Бога:

1. с желание за близка връзка – „**Ти си моят Бог**“;
2. с молба – „**Чуй гласа на молбите ми**“;
3. с упование – „**БОЖЕ, Господи, сило на моето спасение**“;
4. с благодарност – „**Ти си покрил главата ми**“ (като с шлем) „**в деня на битката**“;
5. с молитва – „**Не удовлетворявай, ГОСПОДИ, желанията на безбож-**

ния; не оставяй да успее неговият план.“

Последната молба означава: „Не го оставяй да извърши против мен нещата, които иска. Не оставяй впечатлението, че си съучастник в злия му кроеж, дори само ако му позволиш да го осъществи.“ Ние знаем, че Бог никога няма да съдейства за някакво беззаконие, нито ще го насърчи, но идеята тук е, че дори само допускането му би създадо впечатлението, че Той одобрява това зло.

140:9–11 После псалмистът се моли безбожните сами да паднат в ямата, която са изкопали за него – злодеянията, които са подготвили за него, да се стоварят върху собствените им горделиви глави, върху тях да навалят **горящи въглища**, да бъдат хвърлени в **ями**, от които няма излизане. Нека в земята да не може никога да **се утвърди клеветник**, а **насилникът** незабавно да бъде постигнат от бедствие.

140:12, 13 Псалмът завършва с тихо упование в праведния Господ. Каквото и да се случи, Давид знае, че правдата ще надделее – че **ГОСПОД** е на страната на **угнетените и сиромасите**. А **праведните** винаги **ще** имат причина да благодарят на Господа за Неговата помощ. **Праведните ще обитават в Неговото присъствие** завинаги и това прави страданията на този живот да изглеждат като дреболии.

Псалм 141: Молитвата като тамян

141:1 В началото на псалма Давид се моли за внимание и благосклонност. Той издига жален **глас** към небето, с който моли **ГОСПОДА** бързо да се обърне към него и внимателно да го изслуша.

141:2 Този стих е особено красив. Давид се моли **молитвата** му да бъде угодна и благоуханна за Бога **като тамян**, а **издигането на ръцете му** в молитва да има същото въздействие за Господа **като вечерната жертва**.

141:3, 4 После той преминава от общите неща към конкретните. Първата му главна грижа е да бъде предпазен от партньорство с безбожни хора в думи и дела. Той се моли **на устата** му да бъде **поставена стража**, която да пречи от нея да излезе каквато и да е грешна дума, и да **пази вратата на устните** му от реч, която не носи чест на Господа. Също така се моли и за **сърце**, свободно от стремежа да участва заедно с безчестни хора в техните **безбожни** действия. Той не иска да споделя техните привилегии, колкото и привлекателни и съблазнителни да изглеждат.

141:5 Разумните хора приемат като добре дошли предложенията, критиките и изобличенията на благочестиви приятели. Ние често не можем да видим недостатъците в себе си така ясно, както ги виждаме в другите. Само онези, които наистина ги е грижа за нас, са готови да ни посочат нашите дефекти и недостатъци. Това е **милост** от тяхна страна и ние трябва да го приветстваме като добре дошло лекарство.

Защото все още молитвата ми е против злите им дела.

Тук връзката се губи, но значението може би е, че Давид продължава да се моли престъпните кроежи на безбожниците, споменати в ст. 4, да пропаднат. Дарби превежда този израз като: „защото молитвата ми все още е [за тях] в бедите им.“ Идеята тук е, че той се моли за онези, които милостиво го изобличават, когато в техния живот дойдат трудности. Някои смятат, че Давид се моли за враговете си, когато са в беда, но ст. 10 като че ли противоречи на такова великодушно християнско отношение.

141:6 Когато съдиите им бъдат хвърлени между скалите, **ще чуят думите ми, защото са сладки**.

Съдиите им вероятно са главатарите на злата мафия. Когато ги постигне неизбежната им съдба, останалите греш-

нищи ще си дадат сметка, че думите на Давид все пак са били верни.

141:7 Костите ни са разпръснати при устието на Шеол, както когато някоя оре и цепи земята.

Тук темата сякаш преминава от враговете на Израил към самия еврейски народ. Преследванията им са били така жестоки, че приличат на разораване на нива с плуг. Сега от тях сякаш не е останало нищо друго освен скелетите им, а **Шеол** чака с отворена уста да погълне **костите** им. Това ни напомня видението на Езекиил, в което той вижда сухите кости; това видение, разбира се, се отнася за Израил (Езек. 37:1–14).

141:8–10 В последните три стиха псалмистът се моли за избавление за себе си и за възмездие за враговете си. Очакването му е единствено от **Господа** и надеждата му за убежище и защита е само в **БОГА**. Затова той се моли да бъде избавен от коварно замислените капани на безбожните, а те самите да се хванат в тях.

Псалм 142: Никого не го е грижа

Преследван от враговете си, изоставен от приятелите си, скрит **в пещера** – ето къде срещаме **Давид** в този псалм.

142:1, 2 Той се моли със силен глас, въпреки че е сам. Виковете и молбите на този изоставен човек отекват из пещерата. Той **излива молението си пред** Господа – не защото е ядосан или обиден, а просто защото иска да разкаже на Господа за всички свои беди и **скръб**. За него е утешително да знае, че когато силата му е почти привършила, **Йахве** знае през какво преминава той.

142:3, 4 Една от главните точки в неговия жален разказ е постоянната заплаха от враговете му; те винаги поставят капан там, където си мислят, че той ще мине. Когато погледне надясно – мястото, където трябва да стои защитник или помощник, – там няма никой. Като че ли всички са безразлични към неговата от-

чаяна нужда. Никой не го е грижа за живота му. Този действително натрапчив вик: „**Никой не пита за живота ми**“, е едно ужасно обвинение срещу едно себично, обезличено общество – а днес може би и срещу една заспала църква.

142:5–7 Но ако сред хората няма прибежище, той може да се обърне **към ГОСПОДА** – непоклатимо **прибежище** и благословен **дял в земята на живите**. Затова Давид моли Господ бързо да му се притече на помощ, защото вече е на края на силите си. Преследвачите му са по-силни, затова той се нуждае от Господа, за да наклони везните в негова полза. Когато **Йахве** го **изведе от тъмницата** на изгнанието и бедата, Давид ще покаже колко е благодарен.

Около него ще се съберат вярващите, за да го поздравят и да се присъединят към него в благодарността му към Господа, който е постъпил толкова благо с него. Както казва Кларк, „онези, които не могат да ни защитят в бедите ни, все пак могат да участват в триумфа на победата ни.“¹⁰²

Псалм 143: Широкият спектър на молитвата

Удивително е колко много различни теми и настроения могат да бъдат засегнати в един псалм от дванадесет стиха. Тук имаме:

143:1 *Обща молба за внимание.* „**Чуй ... дай ухо ... отговори.**“ Това не е бедна изразност, а силно изразено разнообразие от думи и изрази. Давид моли Бога да му отговори във **верността Си** (към Своите обещания) и в **правдата Си** (т. е. защото за Него е праведно да защити своя беззащитен слуга).

143:2 *Покаяние.* Той **не** иска от Бога да му отдаде справедливост. Това би било катастрофално. Всички са грешници. Никой не може да прояви от само себе си съвършената правда, която изисква

Бог. Затова човек трябва да се остави на Божията благодат.

Когато дойдем при Него като нищо незаслужаващи грешници, които се каят, признаем греховете си и приемем Христос за свой Спасител от греха, тогава Бог ще вмени Неговата правда на нас и в Христос ние ще станем годни за небето.

143:3 *Остра криза.* Ситуацията е страшна. **Врагът** го **преследва** безмилостно. Струва му се, че са го стъпкали **до земята**. Мъчителите му са го принудили да живее в изолация, **в тъмни места**, в криене, отсечен и забравен като древните трупове в гробниците.

143:4 *Отчаяние.* Страх го е, че не може да издържи повече. **Духът** му е готов да се откаже, а **сърцето** му е вцепенено.

143:5 *Спомени.* Той си мисли за **дните**, когато Бог с огромна мощ е изबाвял както него, така и народа на Израил. Къде са тези времена сега?

143:6 *Ревност.* Искреността и страстта на молитвата му се виждат от умолително **прострението към Бога ръце**.

Жажда. Той **жадува** за Бога, както изсъхналата, изтощена земя **жадува** за освежителния дъжд.

143:7 *Спешиност.* **ГОСПОД** трябва да побърза да го спаси, защото той е сигурен, че иначе няма да оцелее още дълго.

Молба за благосклонност. Ако Бог **скрие лицето Си**, било то от гняв, или от безразличие, това ще бъде равносилно на смърт.

143:8 *Молба за милост.* Той копнее скоро да чуе Божия глас с думи и знаци на Неговата неизменна любов. „**Рано**“ означава без закъснение.

Молитва за ръководство. Някой е казал, че това е стих, който всеки би могъл да приеме като мото на своя живот: „**Покажи ми пътя, по който трябва да ходя, защото към Теб издигам душата си.**“ Божественото ръководство ни е крайно необходимо. Ние просто не поз-

наваме **пътя**, или онова, което е най-добро за нас. Само управляваният от Бога живот е резултатен и приятен.

143:9 *Молба за избавление.* Заплахата **от враговете** му кара Давид да вика към Господа за спасение и облекчение. Той не е разчитал на никой друг за защита освен на **ГОСПОДА** и това единствено упование е основата за неговата настоятелна молба.

143:10 *Молба за обучение.* Псалмистът не само иска да знае **волята** на Бога (ст. 8) – той иска сърце, обучено да се покорява на тази **воля**. Бог все пак е неговият **Бог**, а какво би било по-разумно от това, творението да се подчинява на своя Творец?

Молитва за равен път. Всеки преминава през своите нанагорница и нанадолница в живота, но не всеки е имал толкова каменист житейски път като Давид. Неговото желание е **благият Дух** на Господа да го **води** по по-равна земя, без такива крайни опасности и бедствия, на които е бил изложен.

143:11 *Молитва за запазване.* Като свързва нуждата си от постоянна закрила с Божията слава („**заради Името Си**“), псалмистът прибягва до един от най-силните лостове, които задвижват ръката и докосват сърцето на Всемогъщия. По същия начин той сочи и Божията **правда** като причина, поради която да бъде **избавен от бедствие**. Това е мощна молитва.

143:12 *Възмездие за враговете.* Накрая Давид се моли Бог да издири и да изстреби **враговете** му като проява на Своята **милост**. Ако тези неща, унищожението и **милостта**, ни се струват несъвместими, трябва да помним, че:

изстреблението на безбожните е благоволение, оказано на вселената; също както арестуването и наказанието на един грабител е милост за обществото и за човечеството, също както всеки затвор е проява на милост освен на справедли-

вост – милост за общество като цяло и справедливост за престъпниците.¹⁰³

Последната молба на Давид е основана на факта, че той е **слуга** на Йахве. Той е на страната на Господа. Той служи на Господа. Сега той усеща, че ще има сили да продължи само ако враговете му бъдат премахнати.

Псалм 144: Щастливият народ

Макар че този псалм в голямата си част е съставен от откъси от други псалми, те не са събрани наслуки. Между тях съществува действителна връзка.

144:1, 2 В началото Давид прославя Бога за това, че Той е всичко, от което се нуждае в битките на живота. Господ е Онзи, който му дава сръчност и ловкост в сблъсъците му с врага. **ГОСПОД** е неговата **канара**, неговата **милост**, неговата **крепост**, неговата **висока кула**, неговият **избавител**, неговият **щит**, неговото **упование** и неговата победа. От какво повече може да се нуждае или да иска?

144:3, 4 В светлината на Божието величие **човек** е крайно незначителен. Чудо е, че Бог изобщо го забелязва. Той е мимолетен **като глъх** в студен ден, преходен **като преминаваща сянка**. Това е вярно за цялото човечество, но тук Давид може би мисли специално за своите противници.

144:5–8 Това подтиква Давид да се моли за мига, когато непобедимият Бог ще излезе на бой срещу Своите жалки врагове. Но как можем да опишем пришествието на невидимия Бог? Единственият начин е да обрисоваме една от онези величествени теофании, в които цялата природа се разтърсва и вселената се разклаща. **Небесата се свеждат**, когато Бог слиза. Той **докосва планините** и те се превръщат в димящи вулкани. **Светкавица** разцепва небето като **стрели** от Всемогъщия. След това, когато врагът е напълно объркан и отблъснат, Бог **прос-**

тира ръцете Си надолу и спасява Давид от яростните вълни на бедствието. Той го **избавя от ръката на** чуждите нашественици, които са закоравели лъжци и издигат **десницата** си да лъжат, а не да потвърждават истината.

144:9–11 Заради спасението си псалмистът **ще пее** на Господа **нова песен**. **С десетострунна арфа** той ще величае Онзи, който го е спасил **от гибелния меч** на чуждоземните противници – онези, които са неизменни лъжци дори когато са под клетва да говорят истината.

144:12 Когато царят бъде избавен от тези разрушителни елементи, царството му ще се наслаждава на прекрасните условия, описани тук. В действителност тези условия няма да се реализират напълно, докато Господ не се завърне, не унищожи всяка съпротива и не установи Своето Хилядолетно царство.

Първото благословение е семейно щастие. **Синовете** ще бъдат здрави, жизнени и хубави като силни, избуяли **растения**. Момичетата ще бъдат стройни и красиви като изваяни **колони на дворец**.

144:13–15 И реколтата ще бъде изобилна. **Житниците** и силозите ще бъдат пълни с **всякакъв вид зърно** и **храна**. **Овцете** ще раждат изобилно, докато **полетата** се изпълнят със стада от **десетки хиляди**. Говедата ще раждат благополучно и няма да помятат. Изразите „**да няма нападение и бягане**“ и „**да няма вик по улиците ни**“ означават, че страната няма да бъде застрашена от чужди нашественици, няма да има принудително преселване в изгнание, нито шумни демонстрации и размирици **по улиците**.

Това е картина на неподобно щастие, което принадлежи на **народа**, който признава Йахве за свой **Бог**.

Псалм 145: Липсващият Нун

Това „Хваление на Давид“ е акростих – всеки стих започва с поредна буква от еврейската азбука. В традиционния ев-

рейски (мазоретски) текст обаче буквата „нун“, която съответства на нашето „н“, липсва между ст. 13 и 14. Древните гръцка, сирийска и латинска версии добавят следното:

„Господ е верен във всички Свои думи и благ във всички Свои дела.“

През ХХ в. същият този ред – редът на липсващия „нун“ – е открит и на еврейски в ръкописите от Мъртво море.

145:1–3 Темата на този псалм е величието на Господа. Псалмистът гори от свята решимост да **възвишава**, да **благославя** и да **хвали** своя **Бог** и **Цар** както във времето (**всеки ден**), така и във вечността (**за вечни векове**). Същината на неговата безкрайна песен ще бъде, че Бог е **велик**, че **величието Му** заслужава велика възхвала, и че **величието Му** е безгранично във всяко отношение.

145:4 Делата на Бога, **могъщите Му дела**, ще бъдат възвеличавани от **едно поколение** в **друго**. Песента никога няма да умре.

145:5 Самият псалмист с благодарност **ще говори за славното величие на Божието могъщество**, разкрито в **чудните Му спасителни дела**.

145:6 Хората **ще говорят** за силата на **страшните Божии присъди**, а **Давид ще продължава да разказва за Господното величие**.

145:7 Навсякъде хората възторжено ще разгласяват славата на **голямата благодат** на Господа. А величието на Неговата **правда** ще бъде тема на радостна песен.

145:8 Господното величие обхваща и Неговата **благодат** и **състрадание**. Той е велик в Своето самообладание и **много-милостив**.

145:9, 10 Неговата **благодат** достига до **всички** без разлика и Той е **състрадателен** към **всички** Свои **творения** без изключение.

Всички Негови **творения** Му принасят **благодарност**, макар и безгласно.

Самото им съществуване демонстрира Неговата мъдрост и мощ. И **всички** Негови **светии** заедно Го **благославят** за **безкрайните Му съвършенства**.

145:11–13 Сега е ред на величието на Неговото **царство**. На Него принадлежат **мощта** и **славата**. Неговият народ разказва на останалата част от човечеството величието на **делата Му** и блестящите превъзходства на Неговото управление. Неговото **царство е царство на всички времена**, продължаващо **през всички поколения**.

145:14 Със Своето величие **ГОСПОД подкрепя** онези, които **падат** под тежестите на живота. И Той **изправя** онези, които са приведени под бремето на напрежението и проблемите.

145:15, 16 В Своето величие Той обилно снабдява нуждите на всичко живо. Всички създания **гледат към** Него с надежда и упование и Той им осигурява **храната им** точно когато трябва – удивителна организация на растежа, съгласуването и разпределението на ресурсите. С не по-голямо усилие от това, да **отвори ръката Си**, Той храни безбройните Си творения в цялата вселена. Колко велик Бог е Той!

145:17 Той е велик в Своята **правда** и **милост**. Нищо, което върши, не е грешно или немилостиво. Само в Него тези добродетели са съчетани съвършено.

145:18 Той е велик в Своето **снизхождение** и **дстъпност** – винаги **близо** до онези, които Го търсят искрено.

145:19 Велик е и в Своето **спасение**. Никой, който пристъпва към Него с покаяние и вяра, никога няма да бъде отхвърлен.

145:20 Той е велик в Своята **грижа** към **всички, които Го любя**т. Кани ги да **възложат** всичките си грижи на Него.

И последно, Той е велик в своя гняв. Накрая **всички безбожни** ще бъдат **изтребени**.

145:21 Давид е взел своето решение

– той ще слави този велик Бог за **вечни времена** и призовава и всички да последват неговия пример.

А това ме подтиква да кажа следното за липсващия „нун“: когато цялата вселена хвали Господа, не бъди ти онзи, който липсва!

Псалм 146: Славите на Бога на Яков

146:1 Първият стих съдържа два императива, с които псалмистът призовава сам себе си: „**Хвали ГОСПОДА!**“

146:2 Вторият стих съдържа две явления, с които той всъщност си отговаря: „**Ще хваля ГОСПОДА, докато съм жив, ще пея хваления на моя Бог, докато съм!**“ Това е един очарователен диалог между човека и най-добрата му същност.

146:3, 4 Останалата част от псалма обяснява защо Бог, а не човек, заслужава нашето пълно доверие и упование. Не след дълго повечето от нас се научават да **не се уповават на човешки син** – даже и на **князе**, за които се предполага, че превъзхождат другите хора. И най-добрите хора в най-добрия случай са само хора. Те не могат да спасят себе си, да не говорим за някой друг. Когато сърцето на човека спре, той умира, погребват го и тялото му **се връща в пръстта**. Всичките му грандиозни **намерения загиват**. Затова за човека можем да кажем, че на него не може да се разчита, той е безсилен, смъртен и краткотраен.

146:5 Пътят на щастието, помощта и надеждата е да разчиташ на **Бога на Яков** – Бога на недостойния. Ето някои от причините, поради които Той заслужава цялото ни доверие:

146:6 *Всемогъщ Творец*. Той е **направил небесата, земята, морето** и всички създания във вселената. След като може да направи това, какво не би могъл?

Онзи, на когото може да се разчита. Той **пази вяност до века**. За Него е не-

възможно да излъже или да се отметне от думата Си. Доверието в Него не носи никакъв риск. Той не може да се провали и да ни разочарова.

146:7 *Закрилик на безпомощните*. Той се грижи праведните да бъдат защитени и делото им в крайна сметка да възтържествува. Може да изглежда, че вълните са против тях, но отливът със сигурност ще победи.

Снабдител. Той **дава храна на гладните**, както в духовен, така и във физически смисъл. Той ни кани в Своята зала за угощения и каква само трапеза слага пред нас!

Освободител. Той освобождава пленниците – от човешко потисничество, от оковите на греха, от ноктите на света, от робството на дявола и от себичен живот.

146:8 *Дарител на зрение*. **ГОСПОД отваря очите на слепите**. Някои са слепи физически, други – умствено и духовно; някои по рождение, други от злополука, други по свой собствен избор. За Него няма прекалено тежък случай.

Ободрител. Той повдига отпадналия дух на **приведените** под себична на тревози, страдания, беда и скърби.

Той обича праведните. Барнс пише: „Присъщо за Бога и основание за прослава е, че Той обича онези, които се подчиняват на закона и вършат онова, което е праведно.“

146:9 *Защитник на изгнаниците*. Той се грижи за благо на **чужденците**, пришълците и изгнаниците. В лицето на Йахве скитниците намират истински закрилик.

Приятел на безпомощните. Той **подкрепя сирачето и вдовицата**, и всички останали, които нямат човешки помощник.

Съдия на злите. Той осуetyава и най-добре замислените кроежи на беззаконните и довежда **пътя на безбожния** до разруха.

146:10 *Вечен Цар*. Божията вечност

е в ярък контраст с човешката преходност. **ГОСПОД ще царува до века – за всички поколения. Алилуя!**

Не се ли радваш, че Го познаваш?

Псалм 147: Ерусалим е възстановен – Алилуя!

Общоприето е мнението, че тази песен отбелязва възстановяването на Ерусалим след Вавилонския плен. Щом тогава е била уместна, колко по-голям смисъл ще има, когато Царят се завърне и окончателно възстанови благоденствието на града и на народа!

Последователността в псалма е следната:

1. Уместността на възхвалата (ст. 1).
2. За възстановяването на Израил (ст. 2–6).
3. За Божия промисъл в природата (ст. 7–9).
4. За благоволенieto Му в духовното, а не в материалното (ст. 10, 11).
5. За Неговата благодост към Ерусалим (ст. 12–14).
6. За Неговия контрол над стихииите (ст. 15–18).
7. За Неговото специално благоволение към Израил (ст. 19, 20).

147:1 Новата същност на човека инстинктивно му показва, че **е добро да слави ГОСПОДА**. Това е и **приятно**, и във висша степен подходящо.

147:2–4 Той е Бог на възстановяването. Тук Господ получава прослава за това, че отново е **съградил Ерусалим** и е върнал **израилевите** емигранти от техния плен. Фактът, че даден народ или отделен човек се е провалил, не означава, че Бог приключва отношенията Си с него. В Своето благодатно служение на възстановяване Той **изцелява съкрушените по сърце и превързва раните им**. А щом **изброява звездите и нарича** всяка от тях **по име**, това означава, че Той **изброява и народа Си** и познава всеки един човек лично и интимно.

Начинът, по който нежното състрадание на Господа е поставено редом с неограниченото Му знание в ст. 3 и 4, е накарало Арчибалд Г. Браун да възкликне:

О, Свети Душе, със смирено благоговение се осмеляваме да кажем, че Ти никога не си поставял рамо до рамо две по-прелестни твърдения от тези: „Изцелява съкрушените по сърце и изброява множеството на звездите.“¹⁰⁴

На някое сърце разбито положил
целителна ръка,
а с другата погалил някоя звезда –
за нашия Бог чудесен, всевечен,
никой свят не изглежда далечен.

М. П. Фъргюсън

147:5, 6 Той е **велик Господ, с голяма мощ и с неизмерим разум**. Той съживява и развеселява угнетените и **унижава** техните **безбожни** потисници.

147:7–9 Освен това трябва да благодарим на **Бога** и да Го славим за Неговия промисъл в природата. Трябва да **пеем** своята благодарност към Него за разпрострението в небесата **облаци**. Трябва да Го възпяваме за **дъжда** и за всичко, което той означава **за земята**. Да го хвалим за **тревата**, която покрива хълмовете. Могат да бъдат написани цели книги за жизненоважната роля, която играят **облаците, дъждът и тревата**.

И въпреки че е толкова велик, Той пак се грижи дивите животни да получат своята **храна** и откликва на жалното грачене на гладните **гарванчета**.

147:10, 11 Трябва да Му се покланяме за предимството, което Той дава на духовното пред материалното. Той не се възхищава на **конете** в кавалерийската част или на силните, мускулести **крака** на пехотинците. Или, ако използваме друга илюстрация, Той не намира удоволствие в конете, които се състезават, или в атлетите, които се борят за купата

на Олимпийските игри. Но **ГОСПОД** се наслаждава в онези, които благоговейт пред Него, и **които се надяват на Неговата милост.**

147:12–14 Освен това Той трябва да бъде прославян за Своята благост към **Ерусалим.** Тук виждаме четири отделни благословения.

1. Обществена сигурност – Той поставя здрави напречни греди на градските порти и ги укрепва срещу нападение.
2. Домашно щастие – жителите се радват на дълъг и щастлив живот.
3. Национално спокойствие – Той **установява мир** по границите.
4. Благоденствие в земеделието – Той снабдява народа с най-добрите храни.

147:15–18 Когато славим Йахве, не бива да забравяме и Неговия контрол над стихийните. Когато Той **изпраща** заповедите Си, резултатите са бързи и драматични. Земята се покрива със **сняг като** с вълнено одеяло. Той посипва земята със **слана**, която изглежда **като пепел.** Кой може да издържи, без да потърси подслон, когато **ледените** зърна на градушката започнат да се сипят от небето? После Той издава друга заповед и снегът и ледът се стопяват. Южният вятър повишава температурата и пролетното снеготопене започва. Така и в живота на хората мрачните, студени зими са последвани от топлината и съживлението на пролетта.

149:19, 20 И последно, Бог трябва да бъде почитан заради Своето благоволение към **Израил.** Единствено на този народ Той е дал законите и заветите Си. **Никой друг народ** не е получил такова огромно благоволение. Езичниците не са станали приемници на Неговите правила. Уилямс пише:

Неговият избор на Израил като пазител на Словото Му и като проводник на разкриването Му на света (ст. 19 и 20) е предизвиквало и у Мойсей, и у Павел удивление и преклонение (Втор. 4:8; Римл. 3:2; 11:33).¹⁰⁵

Псалм 148: Хорът на творението

Виждал съм и съм чувал много хорове, но такъв – никога. В него участва цялото творение, живо и неживо. Сцената, на която се е разположил този хор, е вселената и безкрайни редове от столове се издигат един над друг.

148:1–6 На най-горния ред са **ангелите**, които **хвалят ГОСПОДА от небесата**, небесните **войнства**, които възпяват славите на Йахве. След тях са **слънцето, луната и звездите**; тяхното участие е музиката на небесните тела. Най-високите **небеса** и натежалите от вода облаци пеят: „Слава на Бога във висините...“ Всички се покланят пред Бога, своя Създател, Онзи, който със словото Си е извикал световите в съществуване. Той е Онзи, който е направил творението Си постоянно и стабилно, който е вградил в него определени неизменни закони и принципи.

148:7, 8 Следващи в низходящия ред са големите **морски чудовища** и целият гъмжащ живот на океаните. Те също свидетелстват, че ги е създала божествената ръка. **Огнят, градът, снегът, облаци** и **бурният** вихър, бърз да изпълнява заповедите Му, ни напомнят, че Йахве контролира сезоните и времето и ги впряга да изпълняват волята Му.

148:9, 10 После виждаме **планините и всички хълмове**, които издигат главите си в обожание. Тук са и **всички дървета** – и **плодните**, и онези, които се използват за дървен материал – те издигат клоните си към Неговото Име. Диви **зверове** и домашни животни, **пълзящи животни** и **птици** – всички възпяват мъдростта и силата на Господа.

148:11, 12 Като наблюдаваме първите редове, виждаме голямото събрание на цялото човечество – **царе, князе, всички** държавни власти, както и **всички** обикновени хора. Младежи и девойки, **старици** и **деца** – всички с издигнати глави и широко отворени уста славят Йахве.

148:13, 14 Целият хор възхвалява **Името на ГОСПОДА**, което е извисено далеч над всяко друго име, и чиято **слава** е ненадмината. Тяхната песен има конкретна тема – те величаят Господа за онова, което е сторил за Израил. Той е издигнал **рог** за **Своя народ** – това е Месията. Със Своето Второ пришествие Господ Иисус е дал специален повод на **Своите светии** да Го славят. Израилевите синове, застанали начело на хора, заемат особено близко до Него място. Чрез възстановената нация към целия свят текат благословения. Ето защо целият хор пее мощно **Алилуя** – „Хвалете ГОСПОДА!“

Псалм 149: Славословията на Бога

Този псалм се състои от две части. В първата (ст. 1–6а) светиите пеят. Във втората (ст. 6б–9) те царуват. Времето, за което се говори, е когато Господ Иисус ще се завърне на земята и ще установи Своето дългоочаквано царство.

149:1–3 **Новата песен**, която Израил пее, е песента за сътворението, за изкуплението и за царуването. Народът ликува в Йахве, Автора на неговото естествено и духовно сътворение и неговият славен Монарх.

Те Го славят не само с песен, но и с **хора**. Какво? Вярващи, които танцуват? Да, те танцуват в свято и чисто възхищение пред Господа. Като израз на истинска духовна радост и поклонение танцът е приемлив за Бога. Но да се използва този стих, за да се оправдае танцуването така, както се практикува днес, е нещо съвсем друго. Има разлика между употребата на танца и злоупотребата с него. Така е и с инструменталната музика. Ако дайретата и арфите имаха чувства, те постоянно щяха да искат да свирят за Господа. Твърде често обаче тяхната употреба се принизява за задоволяване на плътски страсти. Правилната им упо-

треба е нещо добро; злоупотребата с тях е ужасяваща.

149:4–6а За какво е цялата тази сума-тоха, тази тържествена музика? Това е, **защото ГОСПОД благоволява** във възстановения **Си народ**; Той е възнаградил верния Си остатък с победен венец. Голямата скръб е отминала, след бурята е настъпил ясен слънчев ден.

Народът има много причини да **тържествува в славата**, която е и негова, тъй като той е свързан с Царя на Славата. Израилтяните имат всяко основание да издигат гласа си в радостна песен, докато седят на престолите си през деня, или през нощта, докато лежат **на леглата си** (думата „легла“ в ст. 5 може да се отнася и за двете). Наистина си заслужава всичките им гласни струни да бъдат напрегнати за **славословията на Бога**.

149:6б–8 Както забелязвате, в средата на ст. 6 настъпва рязка промяна. Оттук до края Израил поема ролята на съдии, които раздават правосъдие. Тук може би става дума за унищожението на враговете на Израил при завръщането на Месията. Тази присъда ще бъде изпълнена от Господа, но би могло да се приеме, че и народът символично участва в изпълнението ѝ. Аз обаче смятам, че тук по-скоро се говори за ролята на Израил като глава на народите по време на Хилядолетното царство. През този период Господ Иисус ще владее с желязна тояга (Откр. 2:27). Апостолите ще седнат на престоли да съдят дванадесетте израилеви племена (Мат. 19:28). А самият Израил ще участва в управлението над езичниците (Дан. 7:22).

Светиите държат **двуостри мечове** в ръцете си, с които раздават **възмездие и наказание над племената**, когато се налага. Бунтовните **царе** и **благородните им** ще бъдат **връзвани с вериги** и **железни окови**. Това ще бъде царство на абсолютна правда и неизменна справедливост.

149:9 Това ще бъде почетната роля на Израил в онзи ден – да се грижи всяко непокорство и бунт да получават бързо наказание.

Също така е вярно, че и новозаветните **светии** ще споделят бъдещото царуване на Христос. Четем това в 1 Кор. 6:2, 3.

Псалм 150: Хвалете Господа!

Стигнахме до великия финал. И какво би било по-уместно от това, да открием там кратък и ярък призив към творението да открие истинската си съдба в поклонението на Бога? Псалмът отговаря на четири ключови въпроса за възхвалата: къде, какво, как и кой?

Целта на сътворението е Божията слава. Ето защо главната причина за съществуването на човека е да слави Господа. Това е изразено много точно в Краткия Катехизис: „Главната цел на човека е да прославя Бога и завинаги да Му се наслаждава.“

150:1 Но *къде?* Ние трябва да Го славим в **светилището Му** и в **твърдата на силата Му**, което всъщност означава *навсякъде* – на земята и на небето. Не съществува място, където поклонението на Бога е неуместно.

150:2 А за *какво?* За **мощните Му дела** и **според превъзходното Му вели-**

чие. С други думи, трябва да Го хвалим за онова, което е извършил за нас, и за онова, което Той е. Но не само *за* славното Му величие, а и *според* славното Му величие. Липсата на ентусиазъм, когато говорим за превъзходствата на нашия Създател и Изкупител, е грях.

150:3–5 *Как?* С оркестър от всевъзможни музикални инструменти. **Тръбата** с нейните военни, повелителни тонове. **Арфата** с нейните мелодични, пасторални тонове. **Лирата** със сладките си и нежни напеви. **С тимпанче**, празнично и незаменяемо при съпровода на **хората**. **Струнни инструменти** от всякакъв вид – виолончело, виола, цигулка, мандолина, китара – впрегнете всеки тон и акорд във възхвала на Великия Цар. Духови инструменти – флейта, обой, кларинет – не пропускайте нито един в това велико филхармонично изобилие. И ударните инструменти – особено **кънтящите** и звънтящи, пронизителни **кимвали**, подчертаващи великия химн с мощни „Амин!“

150:6 А това ни води до последния въпрос. *Кой?* Отговорът, разбира се, е: **„Всичко, което диша, нека хвали ГОСПОДА.“** Това е знакът за обеднинения хор от всички гласове на земята да се присъедини към мощната, вечна прослава: **Алилуя!** Хвалете ГОСПОДА!

Крайни бележки

- ¹ (Въведение) Graham Scroggie, *Daily Notes of the Scripture Union*.
- ² (Въведение) Albert Barnes, *Notes on the Book of Psalms*, I:xix.
- ³ (Въведение) C. S. Lewis, *Reflections on the Psalms*, p. 10.
- ⁴ (Въведение) F. W. Grant, „Psalms,“ in *The Numerical Bible*, III:10.
- ⁵ (1:3) Думата, преведена като „посадено“ (*шатул*), буквално означава „пресадено“ (Koehler-Baumgartner, *Lexicon in Veteris Testamenti Libros*, стр. 105) – подходящ образ на новородения човек.
- ⁶ (1:3) D. L. Moody, *Notes from My Bible*, p. 64.
- ⁷ (2:Въведение) В Деяния 4:25–28 Петър и Йоан свързват Псалм 2 с отхвърлянето на Христос. Вярно е, че той е бил частично изпълнен, когато Ирод, Пилат Понтийски, езичниците и народът на Израил са се събрали, за да убият Христос. Но окончателното му изпълнение все още предстои.
- ⁸ (3:1, 2) *International Standard Bible Encyclopedia*, III:2096.
- ⁹ (4:1) Charles H. Spurgeon, quoted in „Choice Gleanings Calendar.“
- ¹⁰ (5:Въведение) Кьолер и Баумгартнер предполагат, че думата *миктам* може би е свързана с академската дума за *покривам* и следователно означава „псалм на изкуплението“.
- ¹¹ (8:5) Еврейската дума тук е *Елохим*; вж. бележката под линия в НИПБ-КДж.
- ¹² (9:Въведение) Псалм 10 е изграден по втората половина на еврейската азбука, затова някои смятат, че Псалми 9 и 10 първоначално са представлявали един псалм.
- ¹³ (10:Въведение) Вж. предишната бележка.
- ¹⁴ (14:1) Henry Bosch, *Our Daily Bread*.
- ¹⁵ (14:1) Barnes, *Psalms*, I:114.
- ¹⁶ (16:3) Documentation unavailable.
- ¹⁷ (17:15) E. Bendor Samuel, *The Prophetic Character of the Psalms*, p. 26
- ¹⁸ (19:3, 4a) Immanuel Kant, *General History of Nature*, further documentation unavailable.
- ¹⁹ (19:7-9) Quoted from Wallace’s Kant, by Alexander Wright in *The Psalms of David and the Higher Criticism, Or Was David „The Sweet Psalmist of Israel“?*, p. 109.
- ²⁰ (19:12) Barnes, *Psalms*, I:175.
- ²¹ (23:Въведение) J. R. Littleproud, further documentation unavailable.
- ²² (24:9, 10) F. B. Meyer, *F. B. Meyer on the Psalms*, p. 35.
- ²³ (25:Въведение) Буквата „р“ (*peu*) се явява и в ст. 18, и в ст. 19, макар че в ст. 18 бихме очаквали „к“ (*коф*).
- ²⁴ (26:12) J. C. Ryle, *Expository Thoughts on the Gospels, Luke*, II:239.
- ²⁵ (29:10, 11) W. E. Vine, *Isaiah*, p. 205.
- ²⁶ (29:10, 11) H. A. Ironside, *Studies on the Psalms*, p. 173.
- ²⁷ (31:Въведение) Lewis, *Reflections*, p. 10.
- ²⁸ (32:8, 9) Jay Adams, *Competent to Counsel*, p. 124.
- ²⁹ (34:8, 9) Murdoch Campbell, *From Grace to Glory*, p. 66.
- ³⁰ (34:10) Някои учени смятат, че „лъвчета“ трябва да се превежда като „онези, които отхвърлят Бога“, но и в двата случая значението на стиха остава същото.
- ³¹ (36:5) Albert Barnes, *The Bible Commentary, Psalms*, Vol. 1, p. 312.
- ³² (36:5) Arthur W. Pink, *The Attributes of God*, p. 47.
- ³³ (36:7) John Brine, quoted in *The Attributes of God*, Arthur W. Pink, p. 80.
- ³⁴ (37:5, 6) Barnes, *Psalms*, I:320.
- ³⁵ (37:28) F. W. Dixon, further documentation unavailable.
- ³⁶ (50:1) Една и съща еврейска дума (*ерец*) означава и „земя“, и „страна“ (както е и на български – бел. прев.).

- ³⁷ (50:8) Meyer, *Psalms*, p. 63.
- ³⁸ (52:8, 9) Grant, „Psalms,“ III:212.
- ³⁹ (53: ВЪведение) В Псалм 14 името Йахве е използвано четири пъти, а Елохим – три пъти. Тук името Елохим се среща седем пъти.
- ⁴⁰ (54:7) G. Campbell Morgan, *An Exposition of the Whole Bible*, p. 240.
- ⁴¹ (58:8) W. Graham Scroggie, *Psalms*, p. 50.
- ⁴² (58:9) A. Maclaren, quoted in *Psalms* by W. Graham Scroggie, II:49.
- ⁴³ (58:10) Morgan, *Exposition*, p. 242.
- ⁴⁴ (60:9) Редакторите на НИПБКДж казват, че са съгласни с това, като вършват ст. 8 с кавички.
- ⁴⁵ (61:2) Дж. Кемпбъл Морган казва за Матей 16:18: „Помнете, че Той говори на евреи. Ако проследим образната употреба на тази дума в еврейските Писания, ще открием, че тя никога не е използвана като символ за човек, а винаги на Бога. Затова и тук, в Кесария Филипова, Исус няма предвид, че Църквата ще бъде изградена върху Петър. Исус не си играе със символичната употреба на думите. Той се придържа към тяхната стара еврейска употреба – канарата, която винаги е символ на Божеството – и казва: „Върху Самия Бог, Христос, Сина на живия Бог, ще изгради Своята църква.“ Може би единственото изключение от твърдението на Морган е във Втор. 32:31: „тяхната канара не е като нашата Канара“. Но дори и тук „канарата“ е символ на божество (макар и фалшив бог).
- ⁴⁶ (66:8-12) Williams, *Student's Commentary on the Holy Scriptures*, p. 67.
- ⁴⁷ (67:6, 7) Franz Delitzsch, „Psalms,“ in *Biblical Commentary on the Old Testament*, XII:240.
- ⁴⁸ (68:11-13) Еврейската дума за „вестители“ (*хамебасерот*) е в женски род, множествено число.
- ⁴⁹ (68:24) Lewis, *Reflections*, p. 45.
- ⁵⁰ (71: ВЪведение) John G. Bellett, *Short Meditations on the Psalms*, p. 76.
- ⁵¹ (71:14-16) Williams, *Commentary*, p. 72.
- ⁵² (81: ВЪведение) Merrill F. Unger, *Unger's Bible Dictionary*, p. 350.
- ⁵³ (81:8-10) Gaebelein, *Psalms*, p. 316.
- ⁵⁴ (83:13-18) Morgan, *Exposition*, p. 252.
- ⁵⁵ (86:17) E. W Bullinger, *The Companion Bible*, Appendix 32, p. 31.
- ⁵⁶ (86:17) Grant, „Psalms,“ III:330.
- ⁵⁷ (87: ВЪведение) Teddy Kollek and Moshe Pearlman, *Jerusalem, A History of Forty Centuries*, p. 12.
- ⁵⁸ (87:6) Documentation unavailable.
- ⁵⁹ (87:6) Gaebelein, *Psalms*, p. 332.
- ⁶⁰ (88:11, 12) *The New Bible Commentary*, p. 474.
- ⁶¹ (88:13-18) Quoted by A. G. Clarke, *Analytical Studies in the Psalms*, p. 219.
- ⁶² (93:5) Williams, *Student's Commentary*, p. 372.
- ⁶³ (94: ВЪведение) Pink, *Attributes*, p. 75.
- ⁶⁴ (96:11–13) *Йехова* е традиционното произношение на комбинацията от съгласните на ЙХВХ и гласните на *Адонай* (Господ). Еврейското име може би първоначално е било произнасяно като *Йахве*. От страх да не освернят Божието Име евреите произнасяли думата „Господ“ (*Адонай*) навсякъде, където в текста се срещало свещеното четирибуквие ЙХВХ. Струва си да отбележим, че първите букви на четирите еврейски думи в първата фраза на стиха образуват личното име на Бога, Йахве (ЙХВХ). ПБКДж и НИПБКДж (както и РИВ – бел. прев.) поясняват употребата на това име на Бога, като поставят на Негово място думата „ГОСПОД“, изписана с главни букви. Но при цитиране на Библията думата най-често не се изписва с главни букви.
- ⁶⁵ (97:6а) Gaebelein, *Psalms*, p. 363.
- ⁶⁶ (98:4–6) Вж. Ф. У. Грант, „Psalms,“ III:363. Вж. също и бел. 36 за тази

- дума. Този израз се среща и в ръкописа на Втор. 32:43 от Мъртво море, както и в Септуагинта. Мазоретите (пазители на еврейската традиция) може би са го премахнали оттам, защото християните са използвали стиха в подкрепа на божествеността на Христос (както в Евреи 1:6).
- ⁶⁷ (100:Въведение) Barnes, *Psalms*, III:56.
- ⁶⁸ (101:2) Clarke, *Psalms*, p. 247.
- ⁶⁹ (101:7, 8) Grant, „Psalms“, III:368.
- ⁷⁰ (104:31, 32) J. J. Stewart Perowne, *The Book of Psalms*, II:234.
- ⁷¹ (109:30, 31) Meyer, *Psalms*, p. 133.
- ⁷² (Екскурс) Unger, *Bible Dictionary*, p. 231.
- ⁷³ (Екскурс) Barnes, *Psalms*, I:xxxvii.
- ⁷⁴ (Екскурс) Scroggie, *The Psalms*, p. 32.
- ⁷⁵ (110:1) В ПБКДж и НИПБКДж (както и в РИВ – бел. прев.) думата „ГОСПОД“, изписана с главни букви, винаги замества *Йахве* – личното име на Бога на завета. Вж. бел. 64.
- ⁷⁶ (110:2) Айрънсайд използва този израз като заглавие на своята книга *Великата интермедия*, тоест настоящата диспансация на християнската църква.
- ⁷⁷ (110:3) Scroggie, *The Psalms*, p.85.
- ⁷⁸ (112:10) Barnes, *Psalms*, III:149.
- ⁷⁹ (118:24) *Ibid.*, pp. 173, 174.
- ⁸⁰ (119:Въведение) Samuel Ridout, *How to Study the Bible*, p. 73.
- ⁸¹ (119:Въведение) Lewis, *Reflections*, p. 52.
- ⁸² (119:Въведение) Bellett, *Short Meditations*, p. 131.
- ⁸³ (119:24) Matthew Henry, *Commentary in One Volume*, p. 706.
- ⁸⁴ (119:92) Barnes, *Psalms*, III:204.
- ⁸⁵ (119:107) Charles H. Spurgeon, *The Treasury of David*, VI:244.
- ⁸⁶ (119:136) Quoted by Moody, *Notes*, p. 79.
- ⁸⁷ (119:139) Barnes, *Psalms*, III:217.
- ⁸⁸ (119:145) Ст. 145–152 започват с буквата „коф“, първата буква на еврейската дума „плача“.
- ⁸⁹ (120:1, 2) Псалми 120–134 са наречени „Песни на изкачванията“, защото поклонниците са ги пеели, докато са се изкачвали към Ерусалим за ежегодните празници на Господа.
- ⁹⁰ (121:4) Moody, *Notes*, p. 79.
- ⁹¹ (121:5, 6) Не бива да забравяме, че това е поезия, и това може да е и речеви похват, който означава двете крайни състояния и всичко между тях. Друг пример е „излизането ти и влизането ти“ (ст. 8), т. е. целия ти живот.
- ⁹² (121:7, 8) Всички тези форми са превод на един и същ еврейски глагол, *шамар*.
- ⁹³ (122:6) Collins and Lapierre, *O Jerusalem!*, p. 33.
- ⁹⁴ (122:7-9) Barnes, *Psalms*, III:238.
- ⁹⁵ (135:6) Pink, *Attributes*, p. 27.
- ⁹⁶ (137:9) Lewis, *Reflections*, pp. 113, 114.
- ⁹⁷ (138:2) Думата, преведена като храм (*хейхал*) може да означава и дворец или друга сграда, включително и скенията; не винаги се има предвид юдейският храм.
- ⁹⁸ (138:2) Clarke, *Psalms*, p. 337.
- ⁹⁹ (139:13, 14) Radmacher, further documentation unavailable.
- ¹⁰⁰ (139:19-22) Edward J. Young, *Psalms 139*, p. 95.
- ¹⁰¹ (139:19-22) *Ibid.*, p. 105.
- ¹⁰² (142:5-7) Clarke, *Psalms*, p. 343.
- ¹⁰³ (143:12) Barnes, *Psalms*, III:314.
- ¹⁰⁴ (147:2-4) Archibald G. Brown, further documentation unavailable.
- ¹⁰⁵ (147:19, 20) Williams, *Student's Commentary*, p. 148.

Библиография

- Alexander, Joseph A. *The Psalms Translated and Explained*. Grand Rapids, Baker Book House, Reprinted from 1873 Edinburgh edition, 1977.
- Barnes, Albert. *Notes on the Books of Psalms*. 3 vols. New York: Harper Bros. Publishers, 1868.
- Bellett, J. G. *Short Meditations on the Psalms*. Oak Park, IL: Bible Truth Publishers, 1961.
- Bridges, Charles. *Psalms 119*. Edinburgh: The Banner of Truth Trust, Reprinted from 1827 edition, 1977.
- Clarke, A. G. *Analytical Studies in the Psalms*. Kilmarnock: John Ritchie, Ltd., 1949.
- Delitzsch, Franz. „Psalms.“ In *Biblical Commentary on the Old Testament*. Vols. 11–13. Grand Rapids: Wm. B. Eerdmans Publishing Co., 1970.
- Gaebelein, A. C. *The Book of Psalms*. Neptune, N.J.: Loizeaux Bros., 1939.
- Grant, F. W. „Psalms.“ In *The Numerical Bible*. New York: Loizeaux Bros., 1897.
- Ironside, H. A. *Studies on Book One of the Psalms*. Neptune, N.J.: Loizeaux Bros., 1952.
- Kidner, Derek. *Psalms 1–72*. Downers Grove, IL: InterVarsity Press, 1973.
- —. *Psalms 73–150*. Downers Grove, IL: InterVarsity Press, 1975.
- Lewis, C. S. *Reflections on the Psalms*. London: Collins, Fontana Books, 1969.
- Maclaren, A. *The Book of Psalms*. London: Hodder & Stoughton, 1908.
- Meyer, F. B. *F. B. Meyer on the Psalms*. Grand Rapids: Zondervan Publishing House, n.d.
- Morgan, G. Campbell. *Notes on the Psalms*. Westwood, N.J.: Revell Co., 1947.
- Perowne, J. J. Stewart. *The Book of Psalms*. 2 vols. Grand Rapids: Zondervan Publishing House, Reprinted from 1878 edition, 1966.
- Samuel, E. Bendor, *The Prophetic Character of the Psalms*. London: Pickering & Inglis, n.d.
- Scroggie, W. Graham. *Psalms*. Vol. 2. London: Pickering & Inglis, 1949.
- —. *The Psalms*. Old Tappan, N.J.: Fleming H. Revell Co., 1948.
- Spence, H.D.M. and Exell, Joseph S., Editors. *Pulpit Commentary*, Vol. 8. Grand Rapids: Wm. B. Eerdmans Publishing Co., 1950.
- Spurgeon, C. H. *The Treasury of David*. Grand Rapids: Baker Book House, 1983.
- Wright, *The Psalms of David and the Higher Criticism, Or Was David „The Sweet Psalmist of Israel“?* Edinburgh and London: Oliphant Anderson & Ferrier, 1900.
- Young, E. J. *Psalms 139*. London: The Banner of Truth Trust, 1965.

